Segurtasun Nazionalaren Urteko Txostena

2025

GOBIERNO DE ESPAÑA
PRESIDENCIA DEL GOBIERNO

Estatuko Administrazio Orokorraren argitalpen katalogoa

https://cpage.mpr.gob.es

Editorea:

© Egilea eta editorea,

NIPO (online edizioa): 143-24-028-4
Argitalpen data: 2025eko apirila

Segurtasun Nazionalaren Urteko Txostena

2025

Txosten hau Gobernuko Presidentetzaren Kabineteko Segurtasun Nazionaleko Sailak egin du, Segurtasun Nazionaleko Kontseiluaren Idazkaritza Tekniko eta Lan Iraunkorreko Organoa den aldetik, eta honako hauek hartu dute parte: Kanpo Arazoetako, Europar Batasuneko eta Lankidetzako Ministerioa; Presidentetza, Justizia eta Gorteekiko Harremanetarako Ministerioa; Defentsa Ministerioa; Ogasun Ministerioa; Barne Ministerioa; Garraio eta Mugikortasun Iraunkorreko Ministerioa; Lan eta Gizarte Ekonomiaren Ministerioa; Industria eta Turismo Ministerioa; Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura Ministerioa; Lurralde Politikako eta Memoria Demokratikoko Ministerioa; Trantsizio Ekologikorako eta Erronka Demografikorako Ministerioa; Ekonomia, Enpresa eta Merkataritza Ministerioa; Osasun Ministerioa; Zientzia, Berrikuntza eta Unibertsitate Ministerioa; Inklusio, Gizarte Segurantza eta Migrazio Ministerioa; Eraldaketa Digitalerako eta Funtzio Publikorako Ministerioa, eta Inteligentzia Zentro Nazionala. Txostena Segurtasun Kontseilu Nazionalak onartu zuen 2026ko apirilaren 21ean egindako bileran.

AURKIBIDE

SARRERA 7

SEGURTASUN NAZIONALAREN ARRISKUAK ETA MEHATXUAK 11

TENTSIO ESTRATEGIKOA ETA ESKUALDEKOA 12

TERRORISMOA ETA ERRADIKALIZAZIO BORTITZA 42

EPIDEMIAK ETA PANDEMIAK 58

AZPIEGITURA KRITIKOEN AURKAKO MEHATXUAK 72

LARRIALDIAK ETA KATASTROFEAK 80

ESPIOITZA ETA ATZERRIKO INJERENTZIAK 100

DESINFORMAZIO-KANPAINAK 106

ZIBERESPAZIOAREN KALTEBERATASUNA 114

ITSAS-ESPAZIOAREN KALTEBERATASUNA 140

ZAURGARRITASUN AEROESPAZIALA 158

EZEGONKORTASUN EKONOMIKOA ETA FINANTZARIOA 174

KRIMEN ANTOLATUA ETA DELINKUENTZIA LARRIA 190

MIGRAZIO-FLUXU IRREGULARRAK 210

AHULTASUN ENERGETIKOA 226

SUNTSIPEN-ARMA MASIBOEN HEDAPENA 238

KLIMA-ALDAKETAREN ETA INGURUNE NATURALAREN DEGRADAZIOAREN ONDORIOAK 248

ARRISKUEN ANALISIA 2025/26 273

SEGURTASUN NAZIONALAREN KULTURA 286

GLOSARIOA 296

SARRERA

Segurtasun Nazionalaren Txostena Segurtasun Nazionalaren politika publikoaren zerbitzura dagoen tresna bat da. Horrela, Segurtasun Nazionalaren Urteko hamahirugarren Txosten honek 2021eko Segurtasun Nazionaleko Estrategian identifikatutako Segurtasun Nazionaleko hamasei arloak hartzen ditu barne, eta horietako bakoitzaren lorpen eta erronka esanguratsuenak azpimarratzen ditu. Bere helburua da gaur egungo segurtasun-erronkei buruzko ikuspegi integral bat eskaintzea, eta hori etengabeko hobekuntza-anbizioarekin egitea.

Txosten hau, era berean, Segurtasun Nazionaleko kulturaren sustapen eta hedapenarekin estuki lotuta dago, zeinaren helburua herritarrak egungo eta etorkizuneko segurtasun erronketara hurbiltzea den, batik bat, etengabeko erronka eta mehatxu garai hauetan.

2025ean zehar, tentsio geopolitikoak nazioarteko eszenatokia moldatzen jarraitu du. Ukrainako gerra ezegonkortasunaren ardatz nagusia izaten jarraitzen du Europan, Israelen eta Hamasen arteko eskualdeko gatazka Ekialde Hurbileko marruskadura-puntu nagusia izan den bezala, eskualdeko tentsioa areagotuz. Afrikako kontinentean, berriz, Sahel erdialdeko segurtasun egoerak larriki okerrera egin du azken urteotan, terrorismo globalaren grabitate-zentro bihurtzeraino.

Ezegonkortasun testuinguru hori armen kontrol sistemaren narriaduran islatu da, eta horrek, hainbat eragilek ez-ugaritzearen sistemaren oinarriak zalantzan jartzearekin batera, Estatuaren erantzun koordinatu baten beharra bizkortu du, eta horren ondorioz Segurtasun Kontseilu Nazionalak 2025eko abenduaren 16an Suntsipen Masiboko Armen Hedapenaren aurkako lehen Estrategia Nazionala onartu zuen. Era berean, eszenatoki geopolitiko estu horrek eragina izan du esparru ekonomikoan, defentsako eta erabilera bikoitzeko ondasunen merkataritzaren garrantzia handitu baita. Era berean, potentzia handien arteko lehia sistemikoak merkataritza-politika koertzitiboak eta protekzionismo teknologikoa ekarri ditu.

Horrekin batera, 2025ean zibersegurtasunaren arloan izandako azelerazio teknologikoak eskala eta izaera aldaketa bat eragin du, zibermehatxuen paisaia gero eta konplexuagoa bihurtuz. Era berean, desinformazioa ezegonkortasun bektore gisa finkatu da, eta Adimen Artifizialak ekoizpen tresna hutsa izateari utzi dio, desinformazio kanpainen euskarri integral bihurtuz maila estrategiko, taktiko zein operatiboetan.

Era berean, krimen antolatuaren eta delinkuentzia larriaren arloan, berrikuntza teknologikoetan oinarritutako legez kanpoko eragiketa berrietarako bilakaera nabarmentzen da. Fenomeno kriminalen prebentzioan eta aurkako borrokan aurrera egiteko, Segurtasun Kontseilu Nazionalak uztailaren 14an onartu zuen Antolatutako Krimenaren eta Delitu Larrien aurkako 2025eko Estrategia, mehatxuaren bilakaerara egokitua dena.

Itsas azpiegiturak lehentasunezko arreta-eremu bihurtzen ari dira, batez ere itsaspeko kableen babesa, mehatxu hibridoei eta itsas espazioetan duten proiekzioari dagokionez kezka nagusi bihurtu baita.

Sektore aeroespaziala, bere aldetik, eszenatoki estrategiko oso preziatu gisa aurkezten da, eta horrek Segurtasun Kontseilu Nazionala bultzatu du 2025eko uztailaren 14an Segurtasun Aeroespazialaren Estrategia Nazionala onartzera. Azken urteotan aire-espazioaren eta kanpo-espazioaren arteko oreka aldatu duten aldaketa sakonei erantzun nahi dien dokumentua da hori. Bereziki, droneen erabilera okerra gero eta garrantzitsuagoa bihurtzen ari da arrisku-bektore gisa Europako inguruan, haien irisgarritasunagatik, detektatzeko zailtasunagatik eta legez kanpoko erabilerarako duten potentzialagatik.

Urrakortasun energetikoa, bestalde, protagonista izan da Segurtasun Nazionaleko paisaian, 2025eko apirilaren 28an penintsulako sistema elektrikoaren hutsegitearen ondorioz sare elektrikoaren erresilientzia hobetzeko neurri ugari hartu baitziren.

Migrazio irregularrari dagokionez, 2025eko alderdirik aipagarriena da gure herrialdera iritsitako etorrerak (itsasoz eta lehorrez Ceuta eta Melillatik igarotakoak) %43 inguru murriztu izan direla 2024arekin alderatuta, 2022az geroztiko zifrarik baxuenak izanik.

Azkenik, Segurtasun Nazionalaren Egoeraren irudia klima-aldaketaren ondoriozko muturreko eguraldi-gertaerek osatzen dute, mundu osoan gero eta maiztasun eta intentsitate handiagoarekin gertatzen ari baitira. Gure herrialdean, uda garaian erregistratutako beroak 2025ekoa 1961etik honako udarik beroena bihurtu du, eta horrek eragina izan du basoko suteak prebenitzeko eta borrokatzeko kanpainaren garapenean. Horrela, 63 baso-sute handi erregistratu dira (500 hektarea baino gehiagoko kaltetutako eremuarekin), aurreko hamarkadako 23ko batez bestekoa baino askoz zifra handiagoa, egiazki.

Segurtasun Sistema Nazionalak, bere aldetik, bere garapen organikoan eta plangintza estrategikoan aurrera egiten jarraitu du 2025ean zehar. Segurtasun Kontseilu Nazionala 10 aldiz bildu da urtean zehar, horietako sei apirilaren 28tik 30era bitartean egin zirelarik egoera kontrolatzeko eta energia-etenaren balizko ondorioak koordinatzeko. Gainera, 2025a Segurtasun Nazionalerako berrikuspen estrategikoaren urtea izan da. Horrela, apirilaren 24ko saioan, Kontseiluak 2021eko Segurtasun Estrategia Nazionalaren berrikuspena onartu zuen, aurreko estrategia onartu zenetik testuinguru geopolitiko globalean izandako aldaketa sakona kontuan hartuta. Era berean, martxan daude 2019ko Zibersegurtasunaren Estrategia Nazionalaren berrikuspena eta Desinformazio Kanpainen aurkako Estrategia Nazional berri baten garapena.

Azkenik, aurreko edizioetan bezala, txosten honek Segurtasun Nazionaleko Arriskuen Analisia biltzen du, hainbat segurtasun arlotako 806 adituk osatutako sare batekin egindako pertzepzio inkestaren emaitzak aurkezten dituena.

Lortutako emaitzei dagokienez, txostenak hiru elementu analitiko eskaintzen ditu.

Lehenengoa arriskuen mapa da, hau da, hamasei arrisku eta mehatxuen irudikapen bisuala eskaintzen duen grafiko bat, probabilitate- eta eragin-mailaren araberako 0tik 5era bitarteko eskala batean. Aurtengo emaitzek posizio nabarmenean kokatzen dituzte berriz ere ziberespazioaren urrakortasuna eta desinformazio kanpainak, 4tik gorako inpaktu-maila eta 4tik hurbileko probabilitate-maila duten ebaluazioei dagokien arloan. Bost urte atzera begiratzen badugu, ziberespazioa helburu irregularretarako eta desinformazio kanpainetarako erabiltzeari buruzko gizarte-kezkaren nagusitasuna berresteko aukera ematen digu. Segurtasun nazionalerako bi mehatxuk beti bete izan dituzte arriskuen maparen *rankingean* posturik altuenak, urteko egoera koiunturala alde batera utzita. 2025ean zehar gertatutakoaren ezaugarririk bereizgarriena apirilaren 28ko argindar-horniduraren krisia izan zen, energia-segurtasunaren garrantzia berriro ere nabarmendu duen gertaera bat, zeina hirugarren postuan baita.

Bigarren elementua bost urtera begirako joeren azterketa da. Aurreko kasuan bezala, inkestaren emaitzek ziberespazioaren eta desinformazio kanpainen ahultasuna kokatzen dituzte okerrera gehien egin duten bi mehatxu gisa.

Hirugarrenik, azterlanak 10 urteko denbora-horizontera begira proiektatutako eszenatoki prospektiboak egiten ditu, 2021eko Segurtasun Nazionaleko Estrategiaren lau dimentsio analitikoetan oinarrituta, hots: geopolitikoa, ekonomiko-soziala, teknologikoa eta ingurumenekoa. Ondorioz, panorama nahiko ezkorra ageri zaigu. Bereziki, ikuspegi geopolitiko batetik, erantzuleen % 77k uste du 2035eko testuinguru geopolitikoa zatiketa eta konplexutasun handiagokoa izango dela.

Azkenik, txosten hau 2025ean Segurtasun Nazionaleko kulturari dagokionez egindako aurrerapenekin amaitzen da, eta arrisku-ingurune konplexu eta aldakor baten aurrean Segurtasun Nazionaleko Kulturaren Plan Integralaren bidez gizarte kontziente, prestatu eta erresilientea den bat indartzearen garrantzia azpimarratzen du. Aldi horretan, gorakada nabarmena izan zen Administrazio Publikoek sustatutako jardueretan, prestakuntzari eta komunikazio publikoari arreta berezia eskainita, baita lankidetza publiko-pribatuari eta herritarren parte-hartzeari ere, mehatxuen prebentzioan eta erantzunean gizarte osoaren erantzukizun partekatua indartuta. Ebaluazioak emaitza positiboak islatzen ditu Plana lau urtez ezarri ondoren, segurtasuna, gizarte-kohesioa eta herritarren ongizatea eta eskubideak babesten jarraitzeko ezinbesteko esparru gisa finkatzen delarik.

SEGURTASUN NAZIONALAREN ARRISKUAK ETA MEHATXUAK

TENTSIO ESTRATEGIKOA ETA ESKUALDEKOA

- Ukrainako gerrak ezegonkortasunaren ardatz nagusia izaten jarraitzen du Europan, nahiz eta gune estrategikoa eszenatoki zabalago baterantz lerratu den, non beste gatazka erregional batzuk, lehia teknologikoa eta segurtasun energetikoa batzen diren.

- Segurtasun Nazionalerako Kontseiluak, apirilaren 24ko bileran, Segurtasun Nazionaleko Estrategia berrikustea onartu zuen, 2021etik aurrerako aldaketa geopolitikoak eta indarraldiaren legezko epeen epemugak eraginda.

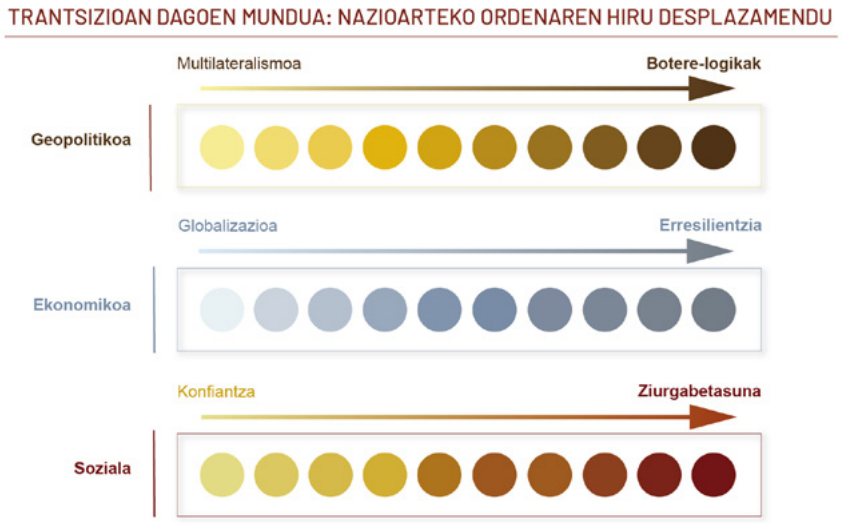
- Espainiak indartu egin du Asia-Pazifikorako proiekzioa, Ministroen Kontseiluak 2025eko abenduaren 9an onartutako Asia-Pazifikorako Espainiako 2026-2029 Estrategiaren bidez. Eskualde horretarantz kanpoko ekintza aktiboag oa bideratzen duen ibilbide-orria.

TENTSIO ESTRATEGIKOA ETA ESKUALDEKOA

Nazioarteko testuinguru geopolitikoa gatazken konplexutasun eta elkarrekiko lotura gero eta handiagoak ezaugarritzen du, gerra konbentzionalak, eskualdeko tentsioak eta mehatxu transnazionalak, adibidez ziberkrimenak eta krimen antolatua, uztartzen direla. Estatu mailakoak ez diren eragileen ugaritzeak, askotan estatuekin lotuta edo haiek instrumentalizatuta, eta desinformazioaren hedapenak segurtasun-ingurune ezegonkorragoa eta ziurgabeagoa sortzen dute.

Ukrainako gerrak ezegonkortasun-iturri nagusia izaten jarraitzen du Europan; hala ere, ikuspegi estrategikoa beste eskualde-gatazka batzuk, lehia teknologikoak eta energia-segurtasunak bat egiten duten eszenatoki zabalago batera aldatu da.

Espainiaren ingurune estrategikoan, Atlantikoko, Mediterraneoko, Europako eta Afrikako espazioen elkargunean izaki, hainbat gatazka eta ezegonkortasun-iturri daude, hala nola Errusiak Ukrainaren aurka egindako erasoa, Saheleko ezegonkortasuna edo Ekialde Hurbileko gatazkak. 2025etik indarrean dagoen Kanpo Ekintzako Estrategiak (KEE) hiru lekualdaketa adierazten ditu nazioarteko ordenan: a) arauak dituen mundu batetik botere logikak nagusi diren mundu batera; b) globalizazioaren eraginkortasun ekonomikotik erresilientziaren bilaketara; eta, c) aurrerabidean konfiantza izatetik ziurgabetasunera. (1.1 irudia)

Iturria: DSNk berak egina, Kanpo Arazoetako, Europar Batasuneko eta Lankidetzako Ministerioaren Kanpo Ekintzarako Estrategiaren arabera

1.1 irudia: Trantsizioan dagoen mundua: nazioarteko ordenaren hiru desplazamendu

Europa. Errusiaren Ukrainako inbasioa. Gatazkaren bilakaera

Errusiak 2022ko otsailean Ukraina inbaditu zuenetik, gatazka Kiev azkar hartzeko saiakera izatetik higadura-gatazka luze bat izatera igaro da. Errusiak Ukraina inbaditu zuenetik ia lau urte igaro direnean, Moskuk ez du bere helburu bakar batean ere amore eman eta jarrera maximalistarekin segitzen du lehen lerroko borrokei amaiera emango lieketen balizko edozein negoziaziori dagokionez. Gainera, presioa mantentzen du gudu-zelaian, etorkizuneko negoziazio-mahaian bere posizioa hobetzeko estrategia modura.

2025ean, Ukrainako gerrak bere horretan jarraitu zuen, Errusiaren nagusitasun numerikoak markatutako gudu-zelaian, alegia; hala ere, errusiarrei horrek ez dio aurrerapen erabakigarririk ekarri. Urteko lehen seihilekoan, ez alderdi bata, ez bestea ez ziren heldu apurtze-puntu bateraino. Fronteak nahiko egonkor mantendu ziren, Errusiak kokapen garrantzitsu batzuk okupatzea lortu bazuen ere. Urteko bigarren seihilekoan, berriz, Errusiak pixkanaka baina etengabe aurrera egin zuen Ukrainako ekialdean, lortutako irabaziekin alderatuta neurrik kanpoko galerak izanik soldatu eta ekipamenduetan. Txosten hau idazteko unean, aurrerako urratsen erritmoari eusten jarraitzen diote, eurite-sasoiaren eta neguaren ondorioz eguraldiak okerrera egin baino lehen ahalik eta lur gehien lortzeko. Kursk hiriko Oblast unitatean galdutako lurraldea berreskuratu ondoren, unitate ugari Donbasera bidali dira, eta hori da oraindik ere haien helburu operatiboa.

Horrela, Errusia-Ukrainako gatazka ofentsiba mugatuen eta kontraerasoen faseek ezaugarritzen dute, gaitasun logistikoek eta kanpoko laguntzak baldintzatuta, bi aldeetako batek ere ezin duelako porrota onartu, eta, momentuz, ez da amaituko denerako bide argirik ikusten. Errusiak negoziatzeko borondatearen irudia proiektatzen du, lurrean posizioak sendotzen dituen bitartean, eta Mendebaldea ezegonkortzeko eta Ukrainarekiko babesa ahultzeko helburuarekin esku-hartze zeharkako nola hibridoaren estrategia bat garatzen du.

2025eko azken negoziazio ahalegina Zelenskyk abenduaren 24an aurkeztutako 20 puntuko Bake Plana izan zen; horixe izan zen Trump eta Zelensky presidenteen arteko negoziazioen gaia abenduaren 28an Mar-a-Lagon. Bestalde, Boluntarioen Koalizioa izan da antzeko pentsamendua duten 35 herrialdek, Espainia barne, Ukrainarako segurtasun bermeen eskema bat eztabaidatzeko izan duten foroa, Europako herrialdeen parte-hartze sendoarekin.

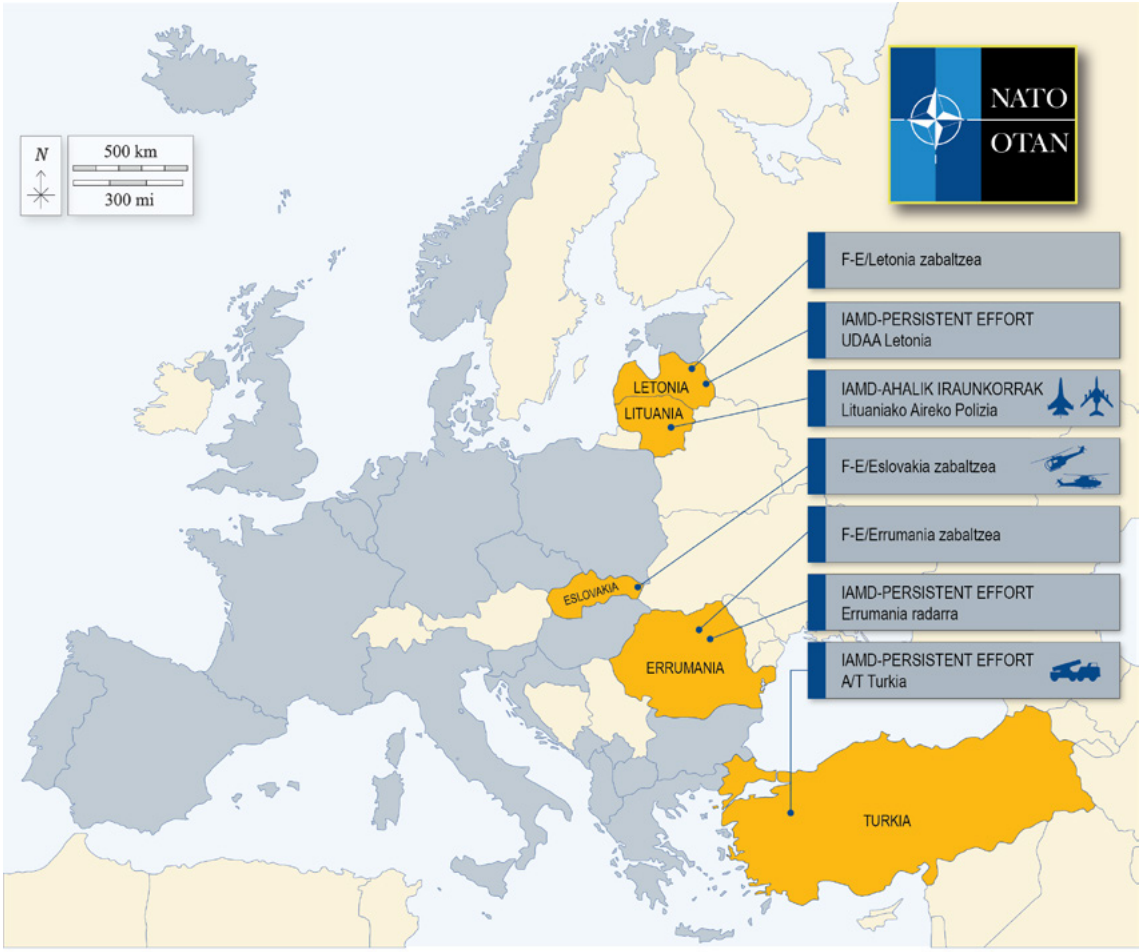
Testuinguru horretan, gatazka "kristaltze" baterantz eboluzionatu du, non fronteak egonkortzeko joera duen, baina droneen, gerra elektronikoaren, GPS interferentzien, sateliteen inteligentziaren eta zibererasoen erabilera areagotu egin den, bereziki erreparatuz Ukrainako energia azpiegiturei eta Errusiako petrolio industriaren nodoei, baita Europako lurraldeko sabotaje eta ekintza hibridoei ere. Jarduera horiek, itsaspeko kableen, sare elektrikoen, instalazio militarren eta portuen aurkako erasoak barne hartzen dituztenak, askotan sare kriminalek babesten dituzte eta desinformazio kanpainak eta Espainia ere helburu duten ekintzekin batera garatzen dira, NATOren, EBren eta agintari nazionalen kezka areagotuz metodo horiek Europako azpiegitura kritikoetara hedatzeko dagoen posibilitateagatik. Bestalde, Errusiak Ukrainaren aurka egindako erasoak Bigarren Mundu Gerraz geroztik Europan izandako lekualdatzerik handienetakoa eragin du, 7 milioi ukrainar baino gehiagok EBn babesa bilatu behar izan baitute.

Espainia Errusiako jarduera hibridoaren bigarren mailako helburutzat jotzen den arren, zigorrei ihes egiten dieten eta Espainiako kostaldetik gertu jarduten duten Errusiako petrolio-ontzien "mamu-flota" deituriko jarduera gero eta handiagoak Mediterraneoan istripuen, kutsaduraren, urpeko azpiegituren kalteen eta droneak jaurtitzeko plataforma gisa erabiltzeko arriskua areagotzen du, nahiz eta oso probabilitate gutxikoa izan, eta horrek itsasoko zaintza, portuen kontrola eta itsasoko inteligentzia indartzera behartzen du.

Aldi berean, gatazka luzatzeak Europako eta munduko segurtasun arkitekturaren birkonfigurazio sakona ekarri du, gastu militarra etengabe handituz, defentsan eta zibersegurtasunean inbertsioak eginez eta Mendebaldearen disuasio eta erresilientzia estrategikoaren doktrinak berrikusiz.

Horrela, Ukrainako gatazka Europan zehar defentsako inbertsioa nabarmen handitzeko katalizatzaile bihurtu da, EBren eta NATOren segurtasun-lehentasunak birdefinituz. Ondorio nagusia mentalitate aldaketa bat izan da, eta horrek Europako herrialdeak Errusiaren erasoak dakarren "mehatxu existentzialaren" aurrean beren autonomia estrategikoa eta defentsa gaitasunak indartzeko beharra aitortzera eraman ditu.

Aliantzaren egungo jarrera estrategikoak, batez ere, disuasioa eta defentsa indartzean jartzen du arreta. Azken urteotan, Errusiak Ukrainaren aurka egindako eraso-gerra dela eta, NATOk bere presentzia aurreratua indartu du ekialdeko hegalean, eta borroka-elkarte multinazionalak ezarri ditu Bulgarian, Estonian, Hungarian, Letonian, Lituanian, Polonian, Errumanian eta Eslovakian, aireko poliziaren misioak hainbat herrialdetan, eta Ekialdeko Zentinela (*Eastern Sentry*) ekimena aliatuen aire-espazioen defentsa eta disuasioa indartzeko. (1.2 irudia)

1.2 irudia: NATOren presentzia indartua ekialdeko hegalean

NATOk arreta berezia jartzen die aliatuek gero eta maizago jasaten dituzten eraso hibridoei, eta horiei aurre egiteko prestaketa handitzea defendatzen ari da, batez ere, mehatxu horren aurkako erresilientzia indartuta.

Ukrainak handitu egin du baliabideen eskuragarritasuna, handitu egin du bere ekoizpen-ahalmena, artilleriako munizioa eta, batez ere, tripulatu gabeko aireko ibilgailuetakoa (UAV, ingelesezko siglengatik). Horrek bi aldeen arteko desoreka murrizten lagundu du, nahiz eta ez izan Ukrainarentzat behar bezainbesteko neurrikoa. Ukrainak, bereziki, aireko defentsa unitateen beharra du, Errusiaren eraso sakonek bere azpiegitura kritikoak larriki kaltetzen dituztelako.

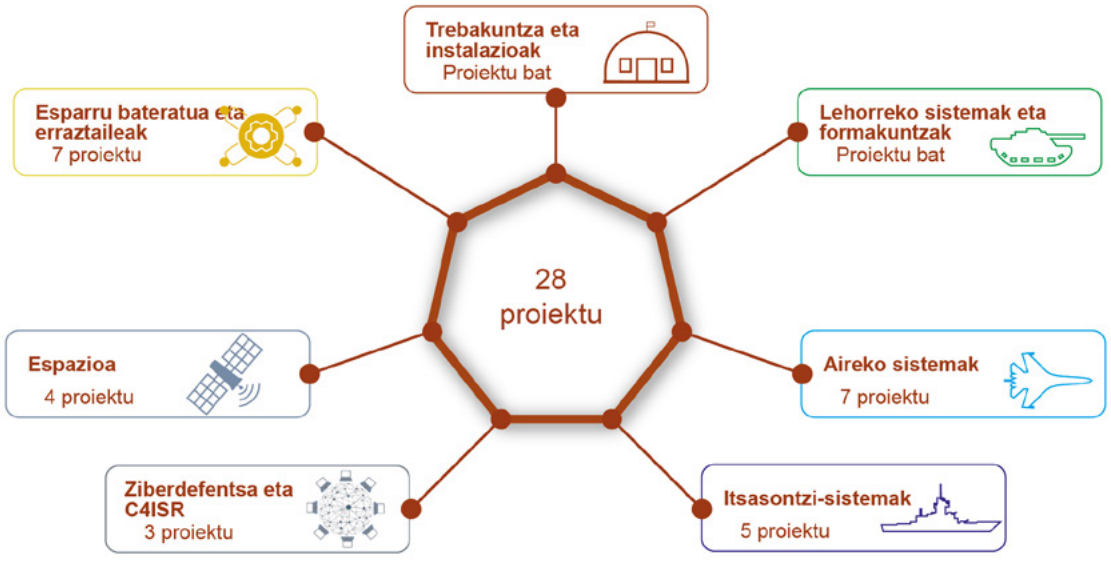
Beraz, Ukrainak bere defentsa industria garatzeko aurrerapen handiak egin dituen arren, herrialdeak Mendebaldeko laguntzaren menpe jarraitzen du, bai laguntza militarrari, bai ekonomikoari dagokionez, eta biak ala biak gatazkaren etorkizuna zehazteko faktore erabakigarriak dira.

Bitartean, Errusiaren 2025erako defentsa aurrekontua 140.000 milioi dolarrekoa izan da, eta gobernuak adierazi du errusiarrak 2028ra arteko defentsa ahalegin handi baterako prestatu behar direla.

NATOk ez du zuzeneko laguntza-horniduran parte hartzen, eta Ukrainarekin inplikatzen jarraitzen du, Ukrainako Indar Armatuei laguntza militarra eta finantzarioa emanez, zuzeneko finantzaketa edo *Prioritised Ukraine Requirements List* (PURL) bezalako mekanismoen bidez.

Europar Batasuna da Ukrainaren babesle handiena, bai laguntza-bolumen osoaren aldetik, bai laguntza militarraren aldetik, eta epe luzerako esparru iraunkor bat mantentzen du, Errusiari egiten dion presio ekonomikoa, Ukrainarentzako finantzaketa espezifikoa eta Segurtasun eta Defentsa Politika Bateratuaren tresnen egokitzapena uztartuta. Gainera, funtsezko tresnak finkatu eta zabaldu dira, hala nola Ukrainarentzako Laguntza Militarreko Misioa (EUMAM-UA), Bakea Laguntzeko Europako Funtsa (EPF), munizioa batera emateko mekanismoa, aparteko etekinen erabilera (*windfall profits*) eta "Europarako Segurtasun Ekintza" (*Security Action for Europe*, SAFE) tresna abian jartzea *ReArm Europe* Planaren barruan. Aldi berean, EBk ildo estrategiko berriak garatu ditu, Defentsarako Prestatzeko Ibilbide Orria, Dronen Aliantza eta *Ukraine Support Instrument* (USI) berria.

2025eko martxoan, Europako Batzordeak eta Europar Batasuneko Goi-ordezkariak "Europar Defentsari buruzko Liburu Zuria eta *ReArm Europe* 2030 Plana" aurkeztu zuten. Dokumentu honek anbiziozko neurri sorta bat azaltzen du, Batasunaren autonomia estrategikoa bermatzeko, gaitasun militarrak indartzeko, Europako defentsa industria bultzatzeko, araudi esparrua sinplifikatzeko eta sektorearen finantzaketa nabarmen hobetzeko.

Iturria: Defentsa Ministerioa

1.3 irudia: Espainia parte-hartzaile den PESCO proiektuen kopurua esparruka

Era berean, Espainia ez dago salbuetsita gatazkaren ondorioak kontrolatzeko eta arriskuak arintzeko ahalegin kolektiboaren aurrean, eta ekintza-ildo desberdinen bidez kolaboratzen du:

Alde batetik, aldebiko esparruan, Espainiak nabarmen zabaldu du laguntza militarra, humanitarioa, sanitarioa eta logistikoa, 2024ko maiatzaren 27an sinatutako segurtasun akordioa bihurturik Ukrainako defentsa, subiranotasuna eta lurralde-osotasunari epe luzerako laguntza berresten dion konpromiso nazionalaren ardatz estruktural gisa. Bereziki, laguntza militarrari dagokionez, Espainiak ekarpen oso esanguratsua egin du Ukrainako indar armatuei laguntzeko, guztira 2.795 milioi eurokoa, 2022ko otsailean eskala handiko inbasioa hasi zenetik, eta horrek 2025ean NATOko zortzigarren aliatua izatea bihurtzen du Ukrainari emandako laguntza militarraren balioari dagokionez.

Bestalde, EBren esparruan, Espainia EPF mekanismoaren (errenta nazionalean oinarritutako kuota) finantzatzaile nagusietako bat da, eta 215,7 milioi euro eskainiko dizkio Ukrainari, gure herrialdeari esleitutako mila milioi euroko maileguetatik, defentsa industriak indartzeko Europar Batasunaren SAFE mekanismoaren bidez. Espainiak Ukrainako sektorea Europakoan integratzearen alde egiten du. Espainia izan da EBko EUMAM Ukraina misiora ekarpen handiena egin duen laugarren estatu kidea, trebatutako militar kopuruari dagokionez. Era berean, Espainiak parte hartzen du EBk Ukrainan duen EUAM misio zibilean, eta EBko bi misioen agintaldiak indartzeko egungo prozesua babesten dugu, Ukrainarentzako segurtasun-bermeen multzo gisa. Berme horiek Ukrainako Indar Armatu batzuei laguntzean oinarritzen dira, etorkizunean gerta daitezkeen erasoak uxatu eta defendatzeko gai izango direnak. EPFri egindako ekarpenez gain, laguntza hori, besteak beste, Europar Batasunak Ukrainan duen Aholkularitza Misioan (*EUAM Ukraine*) gauzatzen da. Misio horrek segurtasunaren sektorearen erreforma babesten du, eta, neurri nagusi gisa, langile ukrainarrak trebatzen ditu aipatutako EUMAM UAren barruan. 2025. urtera arte, Espainiak 8.699 ukrainar trebatu ditu 218 modulutan. Era berean, Guardia Zibilak Landa Ekintzako Unitatearen bidez parte hartzen du, eta unitate horrek terrorismoaren aurkako taktika berezietan prestakuntza eman die Ukrainako Guardia Nazionaleko eta Estatuko Mugako Guardia Zerbitzuko ofizialei.

Era berean, NATOren esparruan, Espainiak hainbat mekanismo eta ekimenetan parte hartzen du, adibidez *Pledge of Long-Term Security Assistance* delakoan, "Ukrainari Segurtasuna eta Entrenamendua Laguntzeko Ekimenean" (*NATO Security Assistance and Training for Ukraine*, NSATU), edo aipatu PURL mekanismo horri berriki atxikita, Espainiak 100 M €-ko borondatezko ekarpen batekin parte hartu duela 2025ean. Horrez gain, Kanpo Arazoetarako eta Lankidetzarako Ministerioak milioi bat eurorekin lagundu zion Ukrainari NATOren Laguntza Pakete Integralaren (CAP) bidez 2024an, eta beste milioi batekin 2025ean.

Gainera, Espainia Ukrainako Defentsa Harremanetarako Taldeko (Ukraine Defense Contact Group, UDCG) kide da beste 56 naziorekin batera; horien artean, NATOko 32 kideak.

Azkenik, beste administrazio-organo batzuekin koordinatuta, Defentsa Ministerioak Ukrainako militarrak Espainiako ospitale militar eta zibiletara lekualdatzea eta horietan artatzea laguntzen du, eta baditu bereziki zaurgarriak diren pertsona eta familiei laguntzeko bestelako jarduera humanitario batzuk ere. Horrez gain, Europako Auzitegi Institutuen Sarearen (ENFSI) bidez, Estatuko Segurtasun Indarrek eta Kidegoek Ukrainako gerra krimenak egiaztatzen laguntzen dute. Guardia Zibilak, gainera, polizia-aholkularitza hornitzaile gisa eta gatazka osteko aldirako segurtasun-eredu eraginkor gisa duen zeregin aktiboa sendotzen ari da, Ukrainako eta Europako indarrekin elkarreragingarritasuna eta nazioarteko mehatxuen aurkako erresilientzia indartuz.

Zentzu horretan, Espainiak Kieven antolatutako nazioarteko tailerrean parte hartu du Guardia Zibilaren bidez, Ukrainako arma, munizio eta lehergailuen legez kanpoko trafikoaren aurkako Estrategia Nazionala eta Ekintza Plana garatzen laguntzeko.

Bitartean, Errusiako periferian, Armeniaren eta Azerbaijanen arteko aurretiazko akordioa sinatu dute gatazkari amaiera emateko. Etxe Zurian sinatutako dokumentuak eremu horretan egonkortasunaren igoera jakin bat aurreikusten du, non ez baita gertakari armatu garrantzitsurik erregistratu.

Bestalde, Espainiak, Polizia Nazionalaren bitartez, ENFSIren (Auzitegi Institutuen Europako Sarea) organo exekutiboen eta kudeaketa-organoen urteko bilera Yerevanen (Armenia) egitea babestu du, eta bertan aktiboki parte hartu du, National Bureau of Expertises (NBE-SNPO) eta ENFSI komunitatearen arteko hurbilketa eta lankidetza sustatuz.

Ekialde Hurbila

Hamasen 2023ko urriaren 7ko eraso terroristek eta Israelen erantzunak bi urte iraun duen gerra eragin dute Zerrendan. Gatazka horrek 68.700 palestinar baino gehiago hil eta 170.700 baino gehiago zauritu ditu. Israelen lurreko eta aireko erasoaldiaren ondorioz, Nazio Batuen Giza Gaietarako Koordinazio Bulegoaren (OCHA) arabera, enklabeko eraikinen % 92 baino gehiago suntsitu edo kaltetu dira, eta Zerrendan bizi diren bi milioi palestinarrek sistematikoki behartutako lekualdatzeak jasan dituzte.

2025ean zehar, Israelen eta Hamasen arteko gatazka izan zen Ekialde Hurbileko marruskadura-puntu nagusia, eta horrek, aldi berean, eskualde osoan tentsioak areagotu zituen, batez ere urte hartako ekaineko Hamabi Eguneko Gerra, non Israelek eta Estatu Batuek Irango instalazio nuklearrak bonbardatu zituzten. Gainera, irailaren 9an, Israelek Hamaseko buruzagien aurkako erasoa egin zuen Dohan, eta ondoren beharrezko presio diplomatikoa egin zen Gazan su-eten akordio bat lortzeko.

Irail erdialdean, Palestinako Auzia Baketsu Konpontzeko eta Bi Estatuko Irtenbidea Ezartzeko Goimailako Nazioarteko Konferentziaren esparruan, Espainiak sustatuta eta Frantziak eta Saudi Arabiak batera zuzenduta, Palestinako Estatua aitortu zuten Frantziak, Erresuma Batuak, Kanadak, Australiak, Portugalek, Belgikak, Luxenburgok, San Marinok, Andorrak eta Maltak. Gainera, Batzar Nagusiak Bi Estatuko Irtenbidea Ezartzeko New Yorkeko Adierazpena berresten duen ebazpen bat onartu zuen, gatazkari irtenbide justu eta iraunkorra emateko helburuak ezartzen dituen adierazpena.

Bi urte baino gehiagoko gatazkaren ondoren, irail amaieran, Donald Trump presidenteak 20 puntuko bake plan bat aurkeztu zuen gerra amaitzeko. Urriaren 9an, Israelek eta Hamasek su-eten akordioa lortu zuten, Trumpek iragarri eta nazioarteko buruzagiek onetsi zutena. Itunak bahitu guztiak askatzea aurreikusten zuen, Palestinako presoak askatzearen, etsaitasunak amaitzearen, laguntza humanitarioaren sarreraren eta Israelgo armadaren erretiratze partzialaren prozesu baten hasieraren truke, nazioarteko ikuskapen bidezko "lerro hori" batera. Gazaren eta Hamasen etorkizuna bezalako gai konplexuagoak, behin erakunde terroristak armak entregatu ondoren, hurrengo negoziazio faseetarako utziko ziren.

AEBren Bake Planak, besteak beste, alderdi hauek jasotzen ditu: bahituak askatzea eta hildakoen gorpuak itzultzea; Hamasen desarmatzea eta armak uzten dituztenei amnistia ematea; nazioarteko erakundeen bidez laguntza berehala sartzea; Gaza Bake Kontseilu batek gainbegiratzen duen trantsizio-gobernu teknokratiko batek administratzea; nazioarteko berreraikuntza ekonomikorako plan bat eta gune ekonomiko berezi bat sortzea; eskualdeko estatuen parte-hartzearekin Nazioarteko Egonkortze Indar (FIE) bat zabaltzea, beste neurri batzuen artean. Bake Planak etorkizuneko Palestinako estatu baten sorrera ere aipatzen du, Gaza berreraikitzearen eta Palestinako Agintearen erreformen baldintzapean. Hala ere, plan horrek ez du Zisjordaniari buruzko aipamenik egin; izan ere, Israelek urratsak eman ditu Palestinako kausari zuzenean kalte egiten dion anexio de facto baterantz.

Bere lehen fasean, Bake Plan horrek Hamasek bahitu bizidun guztiak itzultzea eta Israelek ia 2.000 preso palestinar askatzea eta adostutako lehen lerrora erretiratzeko akordioa lortzea erraztu zuen. Su-etenaren garaian elkarri eraso egiten aritu diren arren, bigarren faseko negoziazioek aurrera jarraitzen dute, baina adostasuna lortzeko zailtasun kritikoak daude, batez ere Gazako zerrendako etorkizuneko gobernu-organoari, Hamasen desarmatzeari eta nazioarteko egonkortze-indar baten hedapenari dagokionez, eta oraindik ikusi beharko da zein herrialdek parte hartuko duten eta zein misio esleituko zaizkion. Palestinako Agintearen rolari buruzko kezka ere hortxe dago, trantsizio-organo guztietan funtsezko zeregina izan behar baitu, eta fase guztietan parte hartzea ezinbesteko baldintza da egonkortze eta berreraikuntza eraginkorrerantz aurrera egiteko.

Azkenik, urriaren 13an, Bake Akordioa sinatu zen Sharm el Sheikh-en, eta bertan izan zen Pedro Sánchez Gobernuko presidentea ere. Nazio Batuen Segurtasun Kontseiluak (UNSC), bere aldetik, 2803. Ebazpena onartu zuen azaroaren 17an, AEBetako bake planean oinarrituta, eta horrek Bake Batzorde bat sortzea eta nazioarteko egonkortze indar bat Gazan zabaltzea baimentzen du.

Nazioarteko indar hori sortzeko prozesua martxan dago une honetan, hainbat herrialdetako eskaintzak kontuan hartuta. Bere aldetik, AEBek Koordinazio Zibil-Militarrerako Zentroa (CMCC) sortu dute Kiryat Gaten (Israel), hainbat estatutako ordezkariekin, su-etenaren ezarpena koordinatu eta kontrolatzeko eta Gazara laguntza humanitarioa, logistika eta segurtasuna errazteko. Hala ere, Hamas desarmatzea izango da nazioarteko misio berri honetara tropak laguntzen dituzten herrialdeen erronka nagusia, ingurune oso ezegonkor batean jardungo duelako, parte hartzen duten indarrentzat mehatxuak oso handiak izango direla.

2023ko urriaren 7ko erasoei, indarkeriari, nazioarteko zuzenbidearen urraketei eta lurrean izandako hondamendi humanitarioari Israelen erantzun militarrak, hasiera batean, kritika gogorrak eragin zituen arabiar munduan, Arabiar Estatuen Ligaren eta Lankidetza Islamikoaren Erakundearen ebazpenetan islatzen den bezala. Hala ere, Bake Planak eskualdeko bizilagunen babesa du, eta Gazako krisi humanitarioari amaiera emateko aukera gisa ikusten dute, batez ere.

Era berean, inplikatutako eragile guztiek arretaz jarraitzen ari dira bigarren faseko ebazpena garatuko den baldintzak, eta horretarako ezinbestekotzat jotzen dute NBEren babesa eta Palestinako Estatua ezartzera bideratutako irtenbide politiko bat sartzea, arabiar herrialdeen eskaera nagusia dena, hain zuzen. Horrez gain, horietako askok Gazan zabalduko den nazioarteko indarrera batzeko tropak bidaltzeko prestutasuna ere erakutsi dute, Israelgo armadaren eta Hamasen segurtasun indarrak ordezkatuz.

Hala ere, ziurgabetasuna dago planaren hainbat alderdiri buruz, besteak beste, Hamasen desarmatzeari, Bake Kontseiluaren osaera eta funtzioei, egonkortze indarraren agindu zehatzari eta NBEren eginkizunari buruz, eta horiek guztiak ez dira zehaztuta CSNU 2803. Ebazpenean.

Bitartean, Europar Batasunaren barruan, estatu kideek hurrengo faseak definitzeko eta Zerrenda egonkortzeko duten parte-hartze aktiboa eztabaidatzen ari dira. Palestinako Aginteari laguntzeko Europako misioak indartu eta berrabiarazteko alternatibak aztertzen ari dira: EUBAM Rafah eta EUPOL COPPS. Espainiak, bere aldetik, kontingente handienarekin (10 langile) laguntzen du EUBAM Rafah-n, Italiarekin batera.

Espainiaren kanpo politika irmoa izan da Gazako gatazkari dagokionez. Espainiako Gobernuak bakearen eta justiziaren aldeko lidergo irmoa izan du, Espainiako iritzi publikoaren gehiengoaren sentimendua islatuz. Espainiako jarrera eskualdeko eragile nagusiek aitortzen dute, eta kasu askotan aitzindaria da, batez ere Palestinako Estatuaren aitorpenari dagokionez, Espainiak 2024ko maiatzean gauzatu zuena.

Giza eskubideen eta nazioarteko zuzenbidearen urraketa sistematikoen eta lurreko egoera humanitario kritikoaren aurrean, Espainiak gogor lan egin du gatazka amaitzeko, sistema multilateralarekiko, nazioarteko zuzenbidearekiko eta zuzenbide humanitarioarekiko konpromisoan oinarrituta. Zentzu horretan, maila nazionalean, Gobernuak neurri irmoak hartu ditu alderdiei presioa areagotzeko eta etsaitasunak amaitzeko. Europar Batasunaren esparruan, nazioarteko zuzenbidea betetzen dela bermatzeko eta bake justu eta iraunkor baterantz aurrera egiteko EBko zigorrak onartzeko beharra ere defendatu du.

Nazioarteko foroetan, hala nola Global Alliance-n, Espainiaren lidergoa funtsezkoa izan da nazioarteko komunitatea mobilizatzeko. 2025eko ekainean, Espainiak eta Palestinak Nazio Batuen Batzar Nagusiaren ebazpen bat sustatu zuten, biztanleria zibila babesteari eta Gazako gatazkari lotutako legezko eta humanitario betebeharrak betetzeari buruz. Era berean, Palestinako Auzia Bake bidez Konponbiderako Nazio Batuen Konferentzia egitea eta Bi Estatuko Irtenbidearen ezarpena (uztailak 28-30 eta irailak 11) ere horren erakusle da, eta New Yorkeko Adierazpena ezartzea ahalbidetu zuen, ondoren Batzar Nagusiaren Ebazpen gisa onartua izan zena.

Espainiako Indar Armatuek, bere aldetik, Europar Batasuneko Babes Zibileko mekanismoaren bidez, aireko bi garraio mediko egin zituzten 2025ean Gazako langile zibil gaixoak eramateko, eta horiek Jordaniatik ekarri zituzten beren senideekin batera Espainiako ospitaleetan artatzeko.

Orain arte, Ekialde Hurbileko eskualdeko segurtasun egoera ziurgabetasunekoa den arren, Siriako egoera hobetu egin da aurreko erregimena erori ondoren, nahiz eta Daesh-en eta beste talde matxino batzuen mehatxua garrantzitsua den oraindik. Horrez gain, 2025ean zehar, indarkeria-aldiak izan ziren Iranen eta Israelen artean, eta Israel-Hamas gatazkak era jarraitu egin zuen, urte osoan zehar su-etenekin indarkeria-ziklo bati eutsita. Israelek aurrerapen militar garrantzitsuak lortu ditu Iranen aldeko Erresistentziaren Ardatzaren aurka, besteak beste, Hamas, Hezbollah eta Gazako, Zisjordaniako, Libanoko eta Siriako Palestinako Jihad Islamikoaren aurkako kolpe larriak; Siriako erregimenaren erorketan lagundu du; Damaskoren erorketan Siriako hegoaldea inbaditu du; Libanoko hegoaldean gune seguru bat sortu du; Yemengo huthien helburuak bonbardatu ditu; eta Iranen aurkako eraso zuzenak egin ditu AEBekin batera, zeinek bere aireko defentsak eta misilen gaitasunak suntsitu dituzten eta bere programa nuklearra larriki kaltetu duten.

Dena dela, Bake Planaren ezarpen partzialak aurrerapen diplomatikoa iradokitzen badu ere eta su-etenaldiak Ekialde Hurbileko tentsioa nabarmen murriztu badu ere, Bake Planaren bideragarritasuna konplexua da eta epe laburrean bizikidetza ez dirudi posible denik, planean aurrerapena baino ez da posible eta denboraren poderioz egiturazko adiskidetzea sendotzea baino ez da geratzen. Era berean, krisi humanitarioak, eraso isolatuak eta Hamasen su-etenaldian berrantolaketa posibleak zalantzan jartzen dute epe laburrera begirako egonkortasuna.

Espainiak presentzia aktiboa mantentzen du eskualdean bere interesak babesteko eta egonkortasunari laguntzeko, segurtasun eta babes diplomatikoko misioetan parte hartuz, Guardia Zibilak gaitasunak zabaldu dituelarik.

Horrez gain, Guardia Zibilak 2025ean Europako misio garrantzitsuetan parte hartu du, EUPOL COPPS Palestina izenekoan (2025eko azaroaren 28ra arte), esate baterako, gatazka gorabehera eta Gazan presentziarik gabe nahiko normaltasunez jardunez; eta EUBAM Rafah-n, mugako poliziaren kontrolean eta segurtasunean espezializatutako bi talderekin.

Bitartean, Libanon, urteetako geldialdi politikoaren ondoren, Beirutek gobernu berri bat osatzea lortu du, agenda erreformista batek eta armagintzaren gaineko estatu-monopolioa lortzeko asmoak ezaugarri dituena, eta horrek Hezbollahren desarmatzea dakar.

2025eko urtarrilean, Libanok blokeo instituzionala amaitu zuen Joseph Aoun jenerala, orduko Indar Armatuen buruzagi zena, herrialdeko presidente izendatuta. Nawaf Salam lehen ministroak zuzendutako gobernuaren eraketak Libanok azken urteotan izan dituen krisi anitzak konpontzeko beharrezkoak diren erreforma politiko eta ekonomikoak hasteko aukera eman du, nazioarteko komunitatearen laguntzarekin.

Libano egoera konplexu batean aurkitzen da, Israelekin gatazka irekia eta Hezbollah desarmatzeko presioa direla eta. Israelek bost posiziotan eta bi babes-eremutan mantentzen du Libanoko lurraldean 2024ko urrian lurreko operazioa hasi zenetik, Israelen eta Hezbollahren artean 2024ko azaroaren 27an su-eten akordioa lortu arren, zeinak haren erretiratzea eta Libanoko Indar Armatuen hedapena aurreikusten baitzuen. Libanoko gobernuak miliziak desarmatzeko plan bat onartu du, Hezbola barne, eta hegoaldean duen presentzia militarra handitu du, 10.000 soldadu lortzeko helburuarekin. Israelekiko su-eten honen hauskortasunak, Hezbollahren elementuak ezabatzeko hegoaldean Israelek egindako erasoek markatuak, tentsioak areagotu ditu, Libanoko presidenteak eskalada militarraren mehatxua diren erantzun militarrak agindu baititu.

Bestalde, gatazkak oso egoera zailean jarri du Libanoko Nazio Batuen Behin-behineko Indarra (UNIFIL), Aroldo Lázaro jeneral espainiarrak 2025eko ekainera arte zuzendu zuena. Espainiak etengabe parte hartu du UNIFILen 2006az geroztik, Libanoko eta Israelgo egonkortasun eta segurtasunarekiko, eskualde osoko bakearekiko eta NBEren Segurtasun Kontseiluaren 1701. Ebazpena guztiz betetzeko duen konpromisoaren erakusgarri gisa. Liskarren testuinguru horretan, UNIFILek lurrean zituen posizioak mantendu zituen, Espainiak ekialdeko sektorea gidatuz, Israelek lurreko operazioa hasi ondoren erretiratzeko eskaerak egin arren, eta su-etena egiaztatzeko eta Libanoko Indar Armatuei laguntzeko agindua betetzen jarraitzen du. Espainiak Libanon duen hedapena, Italiarekin eta Frantziarekin batera, EBko garrantzitsuenetakoa izaten jarraitzen du.

Ziurgabetasuna nagusi den testuinguru horretan, Nazio Batuen Segurtasun Kontseiluak UNIFILen agintaldiaren azken luzapena onartu zuen, 2026ko abenduaren 31n amaituko dena, data horretatik aurrera gehienez urtebeteko epean erretiratzeko eta desegiteko egutegi batekin. Erabaki horrek eszenatoki berri bati bide ematen dio Libanon, herrialdea bidegurutze delikatu batean kokatuz -barne tentsioekin eta kanpo presioekin- egonkortzea lortzeko, eta horretarako nazioarteko komunitatearen laguntza irmoa beharko du.

UNIFILen misioa 2026. urtearen amaieran amaitzea aurreikusita dago, lau hamarkada baino gehiago igaro ondoren, eta horrek ziurgabetasun eta mehatxu handiko eszenatokia dakar, Libanoko Indar Armatuek ez baitute Libano hegoaldea osoa zabaldu eta kontrolatzeko baliabiderik, eta Israelek Hezbollahko kideen eta azpiegituren aurkako erasoak mantentzen dituelako. UNIFIL osteko eszenatokia definitzen daude une honetan, NBEren misio berri baten, Segurtasun eta Defentsa Politika Bateratuaren edo aldebiko akordioen bidez.

Espainiak egonkortzean laguntzen du UNIFILen bidez, 664 espainiar bidaliz, etsaitasunen amaiera egiaztatzeko eta Litani hegoaldeko gobernu-agintaritza babesteko. Guardia Zibilak 2006az geroztik parte hartu du Provost Marshal baten bidez eta, 2007az geroztik, Polizia Militarraren Unitateko hainbat kiderekin.

Afrika

Mendebaldeko Afrika, Sahel barne, Espainia Afrika 2025-2028 estrategiaren lehentasunetako bat da.

Mendebaldeko Saheleko herrialdeak ezegonkortasun politiko, segurtasun eta ekonomiko handia jasaten jarraitzen dute, eta horrek mehatxu handia dakar NATOren hegoaldeko ondoko herrialdeentzat, EBrentzat eta Espainiarentzat. Bereziki, Sahel erdialdeko (Mali, Niger eta Burkina Faso) egoerak izugarri okerrera egin du azken urteotan, terrorismo globalaren grabitate-zentro bihurtuz. Gero eta konplexuagoak eta koordinatuagoak diren operazioek eta arma aurreratuen erabilerak talde terroristen gaitasun hobetuak nabarmentzen dituzte.

2025ean, hainbat estatu-kolperen bidez boterera iritsi diren eta zatikatuta dauden Junta Militarrek zuzenduta herrialde horietako egungo trantsizio-gobernuek ez dute lortu gero eta handiagoak diren krisi-egoerak iraultzea, ezta gobernu demokratikoetarako trantsizio-planak gauzatzea ere.

Bestalde, Estatuak segurtasun-egiturak garatzeko eta indar armatuen eta segurtasun-indarren presentzia bere lurralde-eremu zabaletan finkatzeko duen ezintasunak bere horretan jarraitzen du, talde terroristen, krimen antolatuaren eta immigrazio irregularreko sareen jarduera errazten duen hutsune bat sortuz. Horrela, lehendik ere nahiko hondaturik zen egoera politiko eta segurtasunari areagotu egiten zaio gainbehera ekonomikoa, gero eta urriagoak diren baliabide naturalak kontrolatzeko komunitateen arteko borroka endemikoa eta komunitateen arteko lehia, eta horiek guztiek epe labur eta ertainean konpontzea oso zaila den krisi konplexuen ekosistema bat osatzen dute.

Aldi berean, botere hutsunea eta segurtasun egitura sendoen falta eskualdeko lehia geopolitikoan dauden beste herrialde batzuek bete dute, tokiko eta eskualdeko agendak garatzen dituztenak estrategia global baten esparruan, eta Espainiako interesen oso bestelakoak dira askotan.

Malin, eraso eta heriotza kopurua gutxitu egin da azken urteotan, baina Islamaren eta Musulmanen Laguntzarako Taldearen (JNIM) hedapen paregabea izan da, horren eragina herrialdearen mendebaldera eta hegoaldera zabaldu du, hornidura bide nagusiak tarteka moztuz. Burkina Fason, agintariek ez dute lurraldearen ia erdia kontrolatzen. Nigerren, eraso kopurua handitu egin da eta terrorismoaren biktimen kopurua nabarmen igo da.

Gatazka Gineako Golkoko kostaldeko herrialdeetara hedatzeko arriskua dagoeneko errealitate bat da, batez ere Beninen eta Togon, 2025eko lehen sei hilabeteetan bi herrialdeen iparraldean eraso terroristekin lotutako heriotza gehiago izan direlarik 2024 osoan baino.

Sahel eskualdeko herrialdeen egonkortasuna funtsezkoa da Espainiaren eta Europaren segurtasunerako, Afrikako mehatxuekiko mugak iragazkorrak direlako, eta hainbat lehiakide erakartzen dituzten energia eta mineral baliabideengatik. Bestalde, Errusiak tresna ugari ditu, militarrak (*Afrika Corps*) zein hibridoak eta diplomatikoak, eskualdean eragiteko.

Eskualdeko segurtasunerako mehatxu handiena jarduera terrorista da oraindik ere, batez ere JNIMena, Magreb Islamikoko Al Kaedaren (AQIM) filiala dena, eta baita, neurri txikiagoan bada ere, Sahel probintzian Daesh (ISSP), hots, Daesh-en eskualdeko filiala. Talde horien jarduerak bere horretan jarraitu du azken urtean, areagotu ere egin dela esan daiteke, Burkina Fasoko, Maliko eta Nigerreko Junta Militarren ahaleginak gorabehera; herrialde horiek Sahelgo Estatuen Aliantza (SEA) osatzen dute.

SEA herrialdeek bazkide ez-mendebaldarrekin dituzten harremanak sendotzen eta ekonomia, diplomazia eta segurtasun gaietan politika komun bat garatzen jarraitzen dute. Azken horri dagokionez, nabarmentzekoa da SEA Indar Bateratuaren (SEAIB) ezarpena, terrorismoaren aurkako operazioak burutu dituena eta, modu mugatuan bada ere, arrakasta batzuk lortzen ari dena buruzagi terroristak neutralizatzeko orduan.

Afrikako segurtasuna jorratzeko ahaleginaren jarraitu beharra dago, bai aldebiko mailan, bai EBren, NATOren eta eskualdeko erakundeen esparruan. Horrela, Espainiaren konpromisoak lurreko, itsasoko (Gineako Golkora proiekzio bereziarekin) eta aireko lankidetza-eszenatokiak hartzen ditu barne, lagundutako herrialdeen laguntza-beharrizan espezifikoak errespetatzean eta ulertzean oinarritutako ikuspegi batekin, beren segurtasun-erronkei aurre egiteko indartzeko.

Europar Batasunak hausnarketa prozesu bat (*Renewed Approach*) hasi du Sahelgo egoera politiko eta segurtasun berriari erantzuteko, Espainiak paper aktiboa jokatu izan duelarik bertan. Apirilean (2025), Espainiak hausnarketa-dokumentu bat aurkeztu zuen, EB eskualdean egotea ahalbidetzen duen jarrera pragmatiko baten alde. Gaur egun, EBko egoera Sahel ez uzteko eta lankidetza teknikoa sektore estrategikoetan berriro hasteko borondate orokorrak ezaugarritzen du, hala nola terrorismoaren eta legez kanpoko trafikoaren aurkako borroka, migrazio ilegala barne. Gaur egun, EBk eskualdeko Segurtasun eta Defentsa Politika Bateratuaren artikulazio zehatza eztabaidatzen ari da, ikuspegi berritu horren harira.

EBk 8.000 milioi euro baino gehiago mobilizatu ditu duela urte batzuetatik Sahel eskualdean, besteak beste, gobernantza ona, mugak kudeatzeko, gatazken konponbidea eta terrorismoaren aurkako borrokari buruzko proiektuak zabalduz. Hala ere, gaur egun EBk erronka geopolitiko handiak ditu eskualdean.

2024an Maliko EBren prestakuntza militarreko misioa (EUTM) eta Nigerreko barne segurtasun indarren gaitasunak indartzeko misio zibila (EUCAP Sahel Niger) itxi ondoren, EUCAP Sahel Mali egitasmoak bakarrik jarraitzen du lanean, zeinaren agintaldia 2027ko urtarrilaren 31ra arte luzatu den. Espainiak bertan parte hartzen du hainbat aditurekin. EUCAP Sahel Malik, bere aldetik, mekanismoak ditu Maliko segurtasun indarren eta Saheleko arkuko beste herrialde batzuetako (Txad, Burkina Faso, Niger eta Mauritania, kasu) parekoen arteko lankidetza indartzeko.

Espainiak lankidetza mantentzen du, Polizia Nazionalaren bidez, Nazio Batuen Erdialdeko Afrikako Errepublikako Egonkortze Integratuko Misio Multidimentsionalean (MINUSCA RCA) prestakuntza forentsea zuzentzen jarraitzen du, Polizia Zientifikoko profesionalekin eta Guardia Zibilarekin, zeinak aktiboki parte hartzen baitu misio eta proiektuen bidez EUCAP Sahel Malin eta Afrikako Errepublikako EBren Kontsulta Misioan (EUAM RCA). Horrez gain, Barne Ministerioak laguntza ematen du Marokon, Mauritania, Senegal eta Tunisiako bere agregatuen bidez, eta Marokoko Jendarmeriarekin Harremanetarako Ofizial baten bidez. Era berean, Espainiaren parte-hartzea nabarmentzen da hainbat proiektutan, hala nola NATOren "Hegoaldeko Muga", *CT-Public Spaces* edo SEACOP V delakoan; baita ariketetan ere, hala nola Boli Kostan egindako Flintlock 2025ean, non Espainiako Guardia Zibilak eta Indar Armatuek parte hartu zuten.

Espainiak arreta berezia jartzen dio Gineako Golkoari. Espainiako petrolio-hornidura ren % 20 eskualde horretatik dator (Nigeriak berak bakarrik Espainiak kontsumitzen duen petrolioaren % 18 eta gas naturalaren % 14 ematen ditu). Saheleko itsasorik gabeko herrialdeetarako hornidura eteteak (Malik kontsumitzen duen petrolioaren ia % 100 Abidjan, Dakar eta Conakryko portuetatik sartzen da) ondorio negatibo zuzenak izan ditzake Espainiarentzat. Espainiak itsasontziak bidaltzen ditu sei hilero EBren Itsas Presentzia Koordinatuen barruan, eta itsas segurtasunari buruzko EBren ekimenak babesten ditu. Gineako Golkoko Segurtasun eta Defentsa Ekimenak (EU SDI GoG) Boli Kostan, Ghanan, Beninen

eta Togon ari da lanean, itsas ibilbideak babesteko tokiko gaitasunak indartzen eta estatuak ez diren talde armatuen mehatxuen aurka tokiko indarrekin lankidetzan aritzen laguntzera bideratuta. Pirateriak bizirik jarraitzen du Gineako Golkoan, kontrolpean da baina ez da desagerrarazi. Badaude frogak Gineako Golkoan jarduteko gai diren pirata talde aktiboen inguruan, eta, beraz, ezin da baztertu nazioarteko uretan dauden itsasontzien aurkako erasoak egin eta haien tripulazioak bahitu ditzaketela.

Bestalde, Adengo Golkoan, Itsaso Gorriaren hegoaldean eta Bab El-Mandeb itsasartean, itsas segurtasunerako mehatxu handiena huthi miliziek itsas trafikoaren aurka egindako erasoak izan dira, 2025ean bi merkataritza-ontzi hondoratu baitzituzten Itsaso Gorrian, milizia horiek Palestinako kausari emandako laguntzaren barruan.

Hala ere, Gazan su-etena adostu ondoren, Itsaso Gorrian eta Adengo Golkoan tentsioa nabarmen jaitsi da. Hala, eremu horretan egiten ari den EUNAVFOR Atalanta Operazioaren esparruan, pirateria ekintzen kopuruaren jaitsiera eta eremuko segurtasunaren hobekuntza nabarmentzen dira. Hala ere, pirateriaren mehatxua irauteak Atalanta Operazioa eremuan mantentzeko beharra azpimarratzen du, eskualdeko itsas segurtasunari laguntzeko. Espainia da operazioko nazio nagusia eta 2008an operazioa hasi zenetik unitateak etengabe eman dituen bakarra.

EUNAVFOR Atalanta Operazioak 2025ean bere agindua modu eraginkorrean betetzen jarraitu du, bere eragiketa-eremuan pirateriaren aurkako borroka eta lankidetza-sareen sustapena azpimarratuz, eskualdeko eragileekin, jarduera bateratuekin eta "itsas diplomazia" deiturikoarekin eta itsas inteligentzia jarduerekin. Espainiak operazioa babesten jarraituko du 2026an, Rotan duen bere kuartel operatiboarekin. Misioaren lana zabaldu egin da Errusiaren "Mamu Flota" deiturikoa jarraitzeko inteligentzia-zereginak barne hartzeko.

Somalian, bitartean, EBren Somaliako Prestakuntza Misioak (EUTM-Somalia) jarraitzen du, eta herrialdeak duen erronka nagusia mehatxu jihadistaren aurkako segurtasuna da.

Mozambiken, berriz, urriaren 24ko hauteskunde presidentzialen ondorioz sortutako krisi soziopolitikoa nahiko egonkorra da. Krisi horrek eragin oso azalekoa izan zuen EBren laguntza militarreko misioan (EUMAM Mozambike), non Espainiak bi behatzaileekin parte hartzen baitzuen.

Era berean, Magreb gure herrialdearen segurtasunerako eta defentsarako funtsezko eremua izaten jarraitzen du.

2025ean, Magrebeko herrialdeekin alde biko harremanak sendotzen jarraitu zuten, harremana erakundeen artean sendotzeko eta goi-mailako bisitetarako aukerak sortuz. Espainiak Mauritaniarekin lehen goi-mailako bilera egin zuen uztailaren 16an Nouakchotten, aurretik negozio-bilera bat egin zelarik; eta Marokorekin 13. goi-mailako bilera, Madrilen, 2025eko abenduaren 4an. Era berean, ekainaren 30etik uztailaren 3ra bitartean Sevillan egindako Garapenerako Finantzaketari buruzko 4. Nazioarteko Konferentzian Magrebeko herrialdeetako buruzagien parte-hartze zabala izan zen. Bertaratutakoen artean zeuden Aziz Akhannouch Marokoko lehen ministroa, Nadir Larbaoui Aljeriako lehen ministroa, Mohamed Ould Cheikh Ghazouani Mauritaniako Errepublikako presidentea, Sara Zaafrani Zenzri Tunisiako lehen ministroa eta Mohamed Yunus Al-Menfi Libiako Presidentetza Kontseiluko presidentea.

Harreman ekonomikoek bikainak izaten jarraitzen dute. 2025ean, Espainia izan zen Marokoren merkataritza-bazkide nagusia (2012tik etenik gabe); Aljeriarekin alderatuta, Espainiako esportazioak % 168 baino gehiago handitu ziren, eta Aljeria izan zen gure herrialdeko gas naturalaren hornitzaile

Segurtasunaren arloan, Saheleko ezegonkortasunak eskualdean duen eragina nabarmena da oraindik; horrek biztanleria mugimenduak eragiten ditu, eta horiek dira Europarako migrazio-fluxu irregular batzuen jatorria. Fenomeno horri aurre egiteko lankidetza, bai Europa mailan bai aldebiko mailan, ezinbestekoa eta emankorra izan da. 2025ean, lankidetza horren ondorioz, Kanariar Uharteetara iritsitako pertsona irregularrak nabarmen murriztu ziren, aurreko urtearekin alderatuta % 62ko jaitsiera izanik.

NATOren segurtasun arloan ere, Mediterraneoko Elkarrizketaren esparruan lanean jarraitu da, 2024an Washingtonen egindako goi-bileran Hegoaldeko Auzotasunerako Ekintza Plana aurkeztu zenean indartuta, eskualdeko erronkei ikuspegi estrategikoago eta emaitzetara bideratuago baten bidez aurre egiteko oinarri zehatzak proposatzen dituena, Espainiak bultzada-zeregin garrantzitsua duelarik.

Aipamen berezia merezi du Libiaren bilakaera eta Espainiak Nazio Batuen ahaleginak babesteko duen eginkizunaren indartzea, UNSMILen eta Libiako barne gatazkan Nazio Batuen Idazkari Nagusiaren Libiarako Ordezkari Berezi Hannah Tetteh-en bidez. 2025ean, Nazio Batuen Erakundeak hauteskunde presidentzialak eta parlamentarioak egiteko bide-orri bat ezarri zuen, erakundeen berrelkartzea eta adiskidetze nazionala ekarriko zutenak, eta Berlingo prozesua berraktibatu zen, eta Espainia prozesuari batu zitzaion, Libiako Nazioarteko Jarraipen Batzordearen bileran parte hartuz.

Azkenik, Mediterraneoko Itun Berria eta Mediterraneorako Batasunaren Ikuspegi Estrategiko Berria abiarazi dira Espainiak Mediterraneoa bere kanpo-politikaren lehentasun estrategiko gisa mantentzeko duen konpromisoarekin bat etorriz, 2025ean Bartzelonako Prozesuaren 30. urteurrena ospatzeko esparruan, EBk bere Hegoaldeko Auzokideekin duen harremanaren eta euro-mediterraneoko politika tresnekin duen paradigma berria indartuz.

Zentzu horretan, “5 + 5 Defentsa” ekimena elkarrizketarako foro pribilegiatua izaten jarraitu du, Mendebaldeko Mediterraneoko hamar herrialdeak biltzen dituena: Europa aldetik Portugal, Espainia, Frantzia, Italia eta Malta, eta Afrika aldetik Mauritania, Maroko, Aljeria, Tunisia eta Libia.

Azkenik, Afrikako Defentsa Diplomaziako misioen esparruan, segurtasun-jarduera kooperatiboak egiten dira, batez ere itsas segurtasunaren eta hezkuntzaren arloetan. Horren ildotik, lankidetza-jarduera horiek sustatzen jarraitzen dira Ipar Afrikako bazkide diren herrialdeen Indar Armatuen prestaketa hobetzeko, haien gaitasunak eta komandanteen prestakuntza indartzeko, batez ere Hezkuntza Militarreko Nazioarteko Lankidetza Programaren bidez.

Asia-Pazifikoa eta Erdialdea

Asia-Pazifikoko eskualdea munduko geopolitika eta geoekonomiaren grabitate-gune nagusietako bat bezala sendotu da, potentzia handien interes estrategikoak bat egiten dutela eta lehia sistemikoa areagotzen doala, batez ere Estatu Batuen eta Txinaren artean. Testuinguru horretan, Estatu Batuek aliantza eta segurtasun lankidetza sarea indartzen jarraitzen dute, hala nola AUKUS Erresuma Batuarekin eta Australiarekin, Quad Australiarekin, Indiarekin eta Japoniarekin, edo hainbat ekimen hirukoitz Japoniarekin, Korearekin edo Filipinekin, eta Europar Batasunak bere Indo-Pazifikoko Lankidetza Estrategia zabaltzen eta agentzia estrategikoa indartzen ari da India bezalako bazkideekin. Eskualdeak munduko biztanleriaren % 60 inguru, munduko BPGaren % 45 eta industria-ekoizpenaren % 45 inguru kontzentratzen ditu, eta horrek azaltzen du nazioarteko harremanetan duen zentraltasun gero eta handiagoa.

Espainiak Asia-Pazifikorako proiekzioa indartu du Ministroen Kontseiluak 2025eko abenduaren 9an onartutako Asia-Pazifikorako 2026-2029 Espainiako Estrategiaren bidez, eskualde horrekiko kanpo-ekintza aktiboago bat gidatzen duen bide-orria, alegia. Espainiak konpromisoa hartu du Asiako herrialdeekin dituen harreman politiko, ekonomiko eta lankidetzakoak sakontzeko, eta horixe islatzen da errege-erreginak 2025ean Txinara egindako bidaian, presidenteak Txinara, Koreara, Indiara, Japoniara eta Vietnamera egindako bisitetan, eta India, Indonesia eta Zeelanda Berria bezalako bazkideekin EBren merkataritza libreko akordioak ixteko emandako babesarekin. Zientzia, teknologia, hezkuntza eta kulturako lankidetza ere handitzen ari da, Espainiako unibertsitate sisteman, Horizon Europe bezalako Europako sareetan eta Casa Asia eta Australia, Txina, India eta Japoniarekin dituen Kontseiluaren Fundazioetan oinarrituta.

AEBek eta Txinak munduko hainbat eskualdetan eragina lortzeko lehian jarraitzen dute. Lehia politiko eta diplomatikoari gehitzen zaio deskonektatze ekonomiko handiagoaren eta hornidura-kateen instrumentalizazio politikorako den joera, bereziki, litioa, kobaltoa eta lur arraroak bezalako energia eta mineral baliabide kritikoen lehia.

Pandemiaren ondoren, Ukrainako gerraren ondoren eta AEBen eta Txinaren arteko lehia gero eta handiagoaren testuinguruan hornidura-kateen birkonfigurazioa errealitate bat da, eta ondorio ekonomiko, geopolitiko eta, batez ere, segurtasun arloan sakonak ditu.

Testuinguru hori eskualdeko segurtasuna baldintzatzen jarraitzen duten hainbat tentsio-gunerekin batera bizi da; besteak beste, Myanmarko krisia, Koreako penintsulako egoeraren bilakaera (Ipar Korearen eta Errusiaren arteko loturak indartu dira) eta Taiwango itsasarteko eta Hegoaldeko Txinako itsasoko tentsioak.

Afganistani dagokionez, aipagarria da Taliban Mugimenduak nazioarteko aitortza aktiboki bilatzen duela, nahiz eta herrialdeak ez duen nazioarteko integrazio zantzurik erakusten eta Afganistan eta Pakistanen arteko tentsioak jarraitzen duten bien mugan. Horrez gain, hainbat erronka daude oraindik terrorismoaren gorakadaren ondorioz, batez ere Pakistango Taliban Mugimenduaren (Tehrik-i-Taliban Pakistan, TTP) ondorioz, zeinak Afganistango NZHen babesa aurkitzen baitu. (1.4 irudia)

Iturria: Guardia Zibilaren Informazio Buruzagitza

1.4 irudia: Afganistaneko (Pakistanekiko muga) talde terroristen lokalizazio-mapa

Latinoamerika eta Karibea

Kolonbiako Gobernuaren eta FARCen artean 2016an sinatutako Bake Akordioaren ezarpena prozesu konplexua eta erronka handikoa izan da. Aurrerapen nabarmenak egin diren arren, tartean 13.000 gerrillariren desmobilizazioa, borrokalari ohiak bizitza zibilean birgizarteratzea eta biktimentzako kalte-ordain politikak ezartzea, hainbat oztopo daude oraindik.

FARCeko disidenteek eta beste talde armatu batzuek presentzia aktiboa mantendu dute, eta horrek segurtasuna okertu egin du herrialdeko hainbat eskualdetan. Gainera, landa-erreforma eta trantsizio-justizia bezalako arloetan egitura-erreformen ezarpena espero baino erritmo motelagoan egin du aurrera, eta Kolonbiako barne-testuinguru politikoak desadostasunak sortu ditu ezarpenaren sakontasunari eta eraginkortasunari buruz.

2025eko urriaren 31n, Nazio Batuen Segurtasun Kontseiluak 2798. Ebazpena (2025) onartu zuen, eta horren bidez, Kolonbiako Egiaztapen Misioaren agintaldia luzatu zen, doikuntza batzuekin. Agintaldi berrituak Bake Akordioaren hiru alderdi nagusitan jarriko du arreta: FARC-EPko borrokalari ohien birgizarteratze politikoa, ekonomikoa eta soziala; bake akordioa sinatzen dutenen, haien familien, buruzagien eta gatazkak kaltetutako komunitateen segurtasun bermeak eta landa erreforma.

Espainiak, bere aldetik, aipatutako 2016ko Akordioa betetzeko konpromiso irmoa mantentzen du, bai Espainiako Lankidetzaren laguntzaren bidez, bai Egiaztapen Misioan behatzaile militarrak bidaliz. Gainera, Bake Osoaren politika babesten du eta ELNrekin negoziazio prozesuan herrialde laguntzaile gisa parte hartzen jarraitzen du, prozesu hori geldirik egon arren. Kolonbiako gobernuak behin eta berriz aitortu du Espainiaren laguntza aktiboa aliatu gako gisa, eta haren koherentzia eta sinesgarritasunak prozesu desberdinen zilegitasuna indartzen dute segurtasun erronkak eta barne polarizazioa gero eta handiagoak diren testuinguru batean. 2025eko azaroan, Espainia bitartekari gisa sartu zen Kolonbiako Gobernuaren eta Kolonbiako "armada gaitanista" deiturikoaren arteko negoziazio prozesuan.

Horrela, Espainia aliatu estrategikoa izan da Akordioaren ezarpenean, bai laguntza diplomatikoari dagokionez, bai borrokalari ohien birgizarteratzerako eta justizia trantsizionala indartzeko lankidetza-programen bidez. Era berean, Europa mailan, Espainia ahots eragingarria izan da EBn, nazioarteko lankidetza handiagoa lortzera bultzatuz Akordioaren helburuak lortu daitezen. Herrialdeko zenbait eremutan indarkeria irauteagatik kezka agertu zuen, eta bake prozesua inklusiboa izan behar dela azpimarratu zuen, ez bakarrik FARCeko borrokalari ohientzat, baizik eta Kolonbiako gatazkaren biktima guztientzat, komunitate eta gizarte lider zaurgarrienak barne.

Bestalde, Haitiri dagokionez, Haitiko Segurtasun Laguntzarako Misio Multinazionala (MSS, ingelesezko siglengatik) 2023ko urrian sortu zen Nazio Batuen Segurtasun Kontseiluaren 2699. Ebazpenaren arabera, Haitiko Gobernuak nazioarteko laguntza premiazkoa eskatu ondoren segurtasun egoerak lar okerrera egin duela ikusita. Misioa, zehazki, Nazio Batuen izaeratik kanpoko ahalegin multinazional gisa sortu zen, Haitiko Polizia Nazionalari (HNP) segurtasuna berrezartzen, azpiegitura kritikoak egonkortzen eta laguntza humanitarioa eskuratzeko eta prozesu politiko eta instituzionalak berrabiarazteko beharrezko baldintzak sortzen laguntzeko aginduarekin.

Kanpo Arazoetarako, Europar Batasuneko eta Lankidetzako Ministerioak misioan laguntzeko interesa ikusita, Guardia Zibilak ofizial bat jarri zuen Haitiko Segurtasun Laguntza Misiorako Laguntza Bulegoan, Washingtonen (AEB). Bulegoak ahalegin diplomatikoak, logistikoak eta estrategikoak koordinatzen

ditu, eta lurreko Misioaren, Nazio Batuen, Amerikako Estatuen Erakundearen (AEE), emaile diren herrialdeen eta eskualdeko erakundeen arteko lotura-puntu nagusi gisa jarduten du.

Gainera, EU-WCO-COLIBRI proiektua bigarren fasean dago, nazioarteko koordinazioa eta ahaleginak areagotzeko helburuarekin, antolatutako krimenaren aurka borrokatzeko eta kokaina-trafikoak Latinoamerikan eta Karibean, baita Mendebaldeko eta Erdialdeko Afrikan ere, dakartzan erronkei aurre egiteko. Hegazkingintza orokorraren kontrola eta zaintzan oinarritzen da batez ere, eta Estatuko Segurtasun Indarrek eta Kidegoek koordinatzen dute.

Era berean, Guardia Zibilak legez kanpoko droga trafikoaren eta krimen antolatuaren aurka borrokatzeko beste proiektu batzuetan parte hartu du, epe laburrean adituen ekarpenarekin, Peruko Polizia Nazionala edo Boliviako Polizia (EU-FIAP) laguntzeko garatu dena, esaterako.

Azkenik, aipatzekoa da Estatuko Segurtasun Indar eta Kidegoek PACCTO Programan (Europa-Latinoamerika Laguntza Programa Transnazionalki Antolatutako Krimenaren aurka) parte hartzea. Europar Batasunak sustatutako nazioarteko lankidetza ekimen horrek Latinoamerikako gaitasun instituzionalak indartzeko krimen antolatuaren, droga trafikoaren, ustelkeriaren eta beste mehatxu transnazionalen aurka borrokatzen du. Parte-hartzeak prestakuntza eta aholkularitzarako laguntza teknikoa, ikerketa-metodologiei, adimen operatiboari eta nazioarteko lankidetzari buruzko prestakuntza espezializatua eta erakundeen indartzea bildu ditu.

Azkenik, Venezuelari dagokionez, 2025eko itxierarekin batera, Karibeko tentsioak gora egin du nabarmen, Ameriketako Estatu Batuetako "*Southern Spear*" hedapenarekin, kontrabando- eta narkotrafiko-sareekin lotutako ontziei egindako erasoak eta atzemateak barne.

Diplomazia humanitarioa

Espainiako diplomazia humanitarioa segurtasun nazionalaren funtsezko osagai bat da. Bere aplikazioak bake espazioak sortzen eta mantentzen laguntzen du, gatazka armatuetatik eratorritako arriskuak murrizten ditu, populazio ahulenak klima-aldaketaren ondorioetatik babesten ditu eta eskualdeko eta mundu mailako egonkortasuna sustatzen du.

Giza Eskubideen Estrategiarekin (2023-2026), Espainiak esparru sendo bat definitu du bere kanpo-ekintza gidatzeko, Nazioarteko Zuzenbide Humanitarioaren errespetua, pertsona zaurgarrienen babesa eta krisi-testuinguruetan laguntzarako sarbide humanitario segurua eta eraginkorra sustatuz, lidergo diplomatikoaren eta laguntza operatiboaren bidez.

Nazio Batuen eremuan, Espainia "Reset Humanitarioa"ren jarraipena egiten eta bultzatzen ari da, arkitektura humanitario globala erreformatzeko eta nazioarteko testuinguru berrira egokitzeko. Testuinguru hori gatazken ugalketak eta finantzaketa-krisi gero eta handiagoak markatzen dute, eta eraginkortasuna, finantzaketa-iturrien dibertsifikazioa eta erantzun humanitarioan tokiko eragileak indartzea sustatzen dute. Espainiak lankidetza sendotu du erakunde humanitario garrantzitsuekin, hala nola Munduko Elikagai Programarekin, Nazio Batuen Errefuxiatuentzako Agentziarekin (UNHCR) eta Palestinako Errefuxiatuentzako Nazio Batuen Laguntza eta Lan Agentziarekin (UNRWA), funtsezko laguntza, errefuxiatuen eta lekualdatuen babesa eta testuinguru oso konplexuetan behar humanitarioei erantzuna bermatzen lagunduz.

Beharren hiperlehentasunen eta ekosistema humanitarioari ematen zaion finantza-laguntzan beherakada bortitzeko agertoki batean, Espainiak lehentasunezko testuinguruetan duen presentzia indartu zuen, 181 milioi euroko aurrekontu-ahaleginarekin 2024an, eta horietatik 133 milioi Nazioarteko

Garapenerako Lankidetzarako Espainiako Agentziari (AECID, gaztelaniaz) dagozkio, Latinoamerikan, Sahelen, Sudanen, Ukrainan, Afganistanen eta Ekialde Hurbilean, batez ere Palestinan, gertatzen ari diren krisiei erantzuteko helburuarekin. Oraindik behin-behinekoak diren datuen arabera, AECIDen Ekintza Humanitarioko Zuzendaritzaren aurrekontu humanitarioa 123,9 milioi eurokoa izan zen 2025ean.

Horrela, Espainiak aurrera egiten jarraitzen du nazioarteko finantzaketa-konpromisoak betetzen, 2030ean Nazio Errenta Gordinaren (BNG) % 0,7 Garapenerako Laguntza Ofizialerako (GLO) eta GLOren % 10 ekintza humanitariorako bideratzeko legezko konpromisoa betetzeko bidean.

Gazan eta Ukrainan, Espainiak etengabe mantendu du diplomazia humanitarioaren aldeko jarrera, sistema multilateralean konfiantza eraikitzeko modurik onena baita, Nazioarteko Zuzenbide Humanitarioaren aplikazio unibertsalaren eta neutralitatearen, inpartzialtasunaren eta independentziaren printzipio humanitarioen, biziraupenerako ezinbestekoak diren zibilen eta ondasunen babesaren, eta sarbide humanitario seguruaren eta laguntza humanitarioaren sarrera jarraitu nola oztoporik gabekoaren alde eginez. Gazaren kasuan, Espainiak giza laguntza areagotu du Ekintza Humanitarioko Zuzendaritzaren bidez, 24 milioi euro bideratuz 2025ean, 2023ko urriaren 7tik pilatutako 50 milioi euroak gainditua, Gazan zein Zisjordanian dauden milioika desplazatu edo kaltetutako pertsonei laguntzeko,

Nazioarteko Gurutze Gorriaren eta Ilargi Erdi Gorriaren Mugimenduaren barruan, Espainiak Gurutze Gorriaren Nazioarteko Batzordearen Nazioarteko Zuzenbide Humanitarioari buruzko Ekimen Globala babestu du, misio mediko eta ospitaleen babesean lidergoa eta parte hartzea hartuz, Nazioarteko Zuzenbide Humanitarioaren oinarrizko zutabea baita, eta mediku-langileak, instalazioak eta garraioa babestera behartzen du, haien aurkako erasoak debekatuz.

Azkenik, Europar Batasunaren barruan, Espainiak erakundeekin eta estatu kideekin koordinazioa indartu du posizioak lerrokatzeko, baliabideak mobilizatzeko eta prestaketa eta erantzun humanitarioan elkarreragingarritasuna hobetzeko, nazioarteko krisien aurrean Europako ekintza koherenteagoa eta eraginkorragoa lortzen lagunduz

Espainia NATOn

NATOren egungo jarrera estrategikoa 2022an Madrilgo Gailurrean onartutako Kontzeptu Estrategikoak definitzen du, eta horrek Aliantzaren helburu nagusia berresten du bere kideen defentsa kolektiboa bermatzea dela, 360 graduko ikuspegi batean oinarrituta.

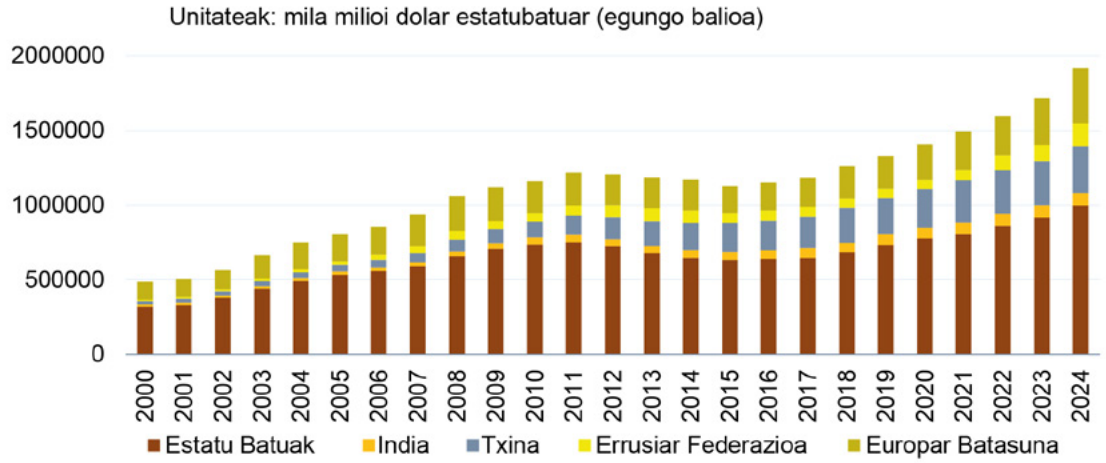
Espainia aliatua da 1982tik, eta zeregin aktibo eta aitortua betetzen du NATOn, bere aliatu eta bazkideentzako segurtasun-hornitzaile gisa proiektatuz eta bere ekintzak konpromisoan eta elkartasunean oinarrituz, Aliantzaren kohesioaren printzipio ezinbesteko gisa. Bere ekarpena iraunkorra da eta funtsezko elementuetako batean duen parte-hartze oso esanguratsuan gauzatzen da, hau da, NATOren hedapenetan, bai Ekialdeko hegalean, bai Hegoaldeko Auzoan, lurreko, itsasoko eta aireko gaitasun oso elkarreragingarriak eskainiz, eta bere lurraldean azpiegitura estrategikoak hornituz, besteak beste, Rota eta Morón baseek eta Espainiako lurraldean dauden NATOren hainbat egoitzak ordezkatzen dituzten proiekzio eta laguntza logistikoko nodo garrantzitsuak. Espainia, gainera, hegoaldeko alboan arreta handitzearen bultzatzaileetako bat izan da, hegoaldeko auzokideen, eta bereziki Sahelen, Ipar Afrikaren eta Ekialde Hurbilekoen, segurtasunaren eta Aliantzaren segurtasun

osoaren arteko elkarrekiko harremana azpimarratuz, eta NATOren barruan Aliantzaren eta Europar Batasunaren segurtasun eta defentsa politikaren lehentasunen arteko ekintza koherentea babestuz.

Defentsako gastua eta inbertsioa eta industriaren parte-hartzea

Europako gastuaren igoerak, neurri handi batean Errusiaren eta Ukrainaren arteko gerrak bultzatuta, eta Ekialde Hurbilekoak, Gazako gerraren eta eskualdeko gatazken ondorioz, handitu egin du munduko bost eskualde geografikoetan (Afrika, Ekialde Hurbila, Asia eta Ozeania, Europa eta Amerika) gastu militarra bigarren urtez jarraian.

Horrela, 2024an, Stockholmeko Nazioarteko Bake Ikerketa Institutuaren datuek erakusten dutenez, munduko gastu militarra 2,718 bilioi dolarretara igo zen, % 9,4ko igo zelarik, gutxienez 1988az geroztik izandako urte arteko igoerarik nabarmenena, alegia. (1.5 irudia)

Iturria: Stockholmeko Bakerako Ikerketen Nazioarteko Institutua (SIPRI)

Entre 2021 y 2025, los cinco mayores proveedores de armamento principal fueron Estados Unidos,

1.5 irudia: Mundu osoko defentsa-gastuaren bilakaera

2021 eta 2025 artean, armamentu nagusien bost hornitzaile handienak Estatu Batuak, Frantzia, Errusia, Alemania eta Txina izan ziren, eta aldi horretan armamentu inportatzaile nagusiak, berriz, Ukraina, India, Saudi Arabia, Qatar eta Pakistan. (1.6 irudia)

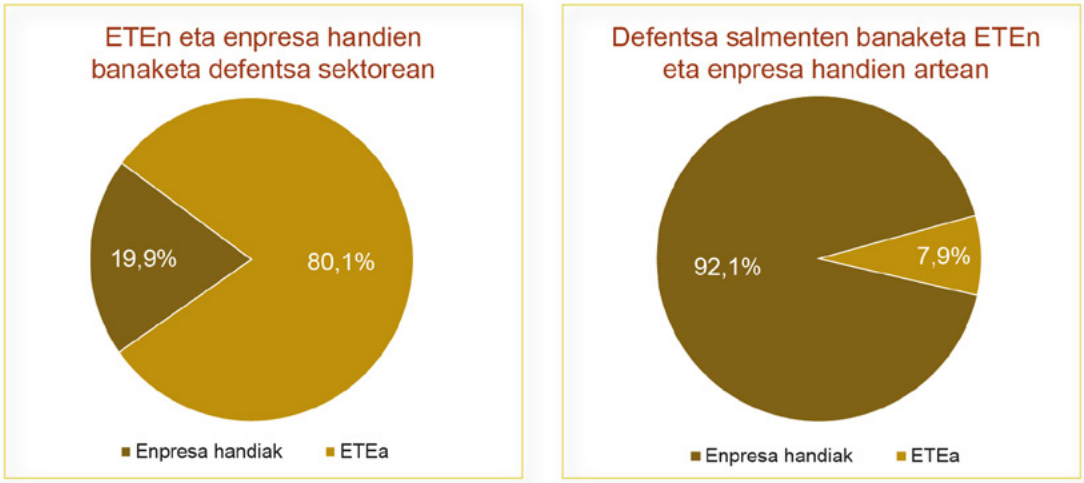
1.6 irudia: Armamentu esportatzaile eta inportatzaile nagusiak 2021 eta 2025ean

ESPORTATZAILEAK	Ehuneko globala (%)	INPORTATZAILEAK	Ehuneko globalal (%)
1. AEB	42	1. Ukraina	9,7
2. Frantzia	9,8	2. India	8,2
3. Errusia	6,8	3. Saudi Arabia	6,8
4. Alemania	5,7	4. Qatar	6,4
5. Txina	5,6	5. Pakistan	6,4
6. Italia	5,1	6. Japonia	3,9
7. Israel	4,4	7. Polonia	3,6
8. Erresuma Batua	3,4	8. AEB	2,9
9. Hego Korea	3,0	9. Kuwait	2,8
10. Espainia	2,3	10. Australia	2,9

Iturria: Stockholmeko Bakerako Ikerketen Nazioarteko Institutua (SIPRI)

Espainiako defentsa industriaren parte-hartzeari dagokionez, kontuan izan behar da 2024an industria nazionalean (defentsa eta sektore zibilak) enpresen tamainaren banaketan % 99,8 ETE eta % 0,2 enpresa handi nagusitzen direla. Defentsa industria-oinarriaren profila, dena dela, desberdina da: enpresa txiki eta ertainak nagusitzen dira hor ere, baina neurri txikiagoan, defentsa-industria osoan duten partaidetza % 80,1 baita, eta enpresa handiek, berriz, % 19,9.

Goiko datua beste errealitate batekin kontrastatzen da: Salmenten banaketa enpresaren tamainaren arabera aztertzerakoan, ETEek enpresa guztien % 80,1 ordezkatzen duten arren, defentsa salmentetan % 7,9ko partaidetza baino ez dute. (1.7 irudia)

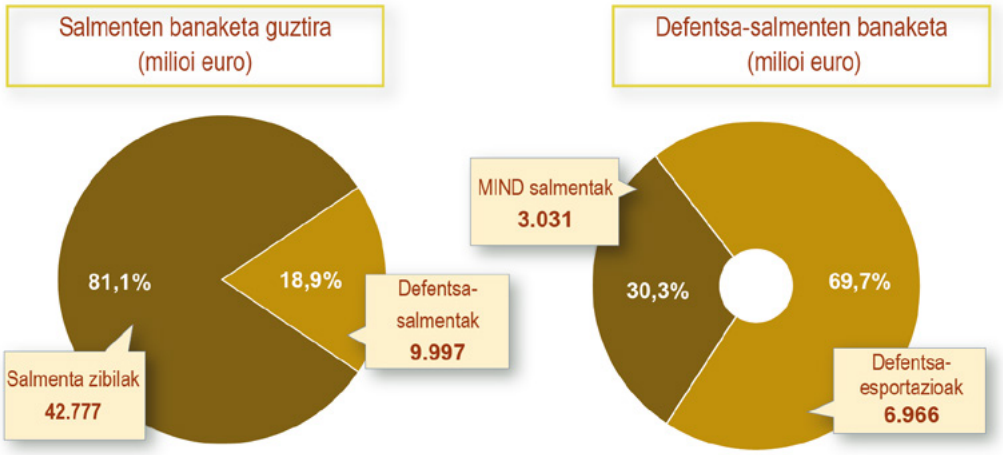

Iturria: Defentsa Ministerioa

1.7 irudia: Defentsa sektoreko enpresen banaketa eta haien salmentak

Enpresa handiek negozio gehiena defentsa sektorean metatzen jarraitzen dute, batez ere nazioartean; izan ere, beren gaitasun operatiboak eta sare komertzialak posizio nagusia ematen diete bertan. Hala ere, Defentsa Ministerioak barne-merkatuan duen esku-hartzeak kontzentrazio hori arintzen laguntzen du, ETEei defentsa-ekosistemarako sarbidea erraztuz, eta sektorearen balio-katean parte hartuz, bai kontratazio zuzenaren bidez, bai, bereziki, azpikontratazioaren bidez, eta horien zifrak ez dira sartu behar makroekonomia-analisi nagusian, salmenta-zifra orokorrak bikoiztu ez daitezen. Hala ere, zeharkako salmenta horien zifrak aztertzen baditugu, ikusten dugu ETEen irismena esanguratsuki handiagoa dela defentsa merkatuaren arlo horretan. Operazio horiek 2.625 milioi euroko guztirako balioa dute, eta ETEen partaidetzak guztizko horren % 15,1 osatzen du.

Industriak 2024an deklaratutako defentsa-salmenta zuzenak (Defentsa Ministerioari eta esportazioak) 9.997 milioi eurokoak izan ziren, aurreko urtean baino % 17,1 gehiago. Salmenta horiek Defentsa Ministerioari egindako 3.031 milioi eurotan banatzen dira (% 35,2ko igoera, 2023. urtearekin alderatuta), eta defentsa esportazioko 6.966 milioi eurotan (% 10,6ko igoera 2023arekin alderatuta). (1.8 irudia)

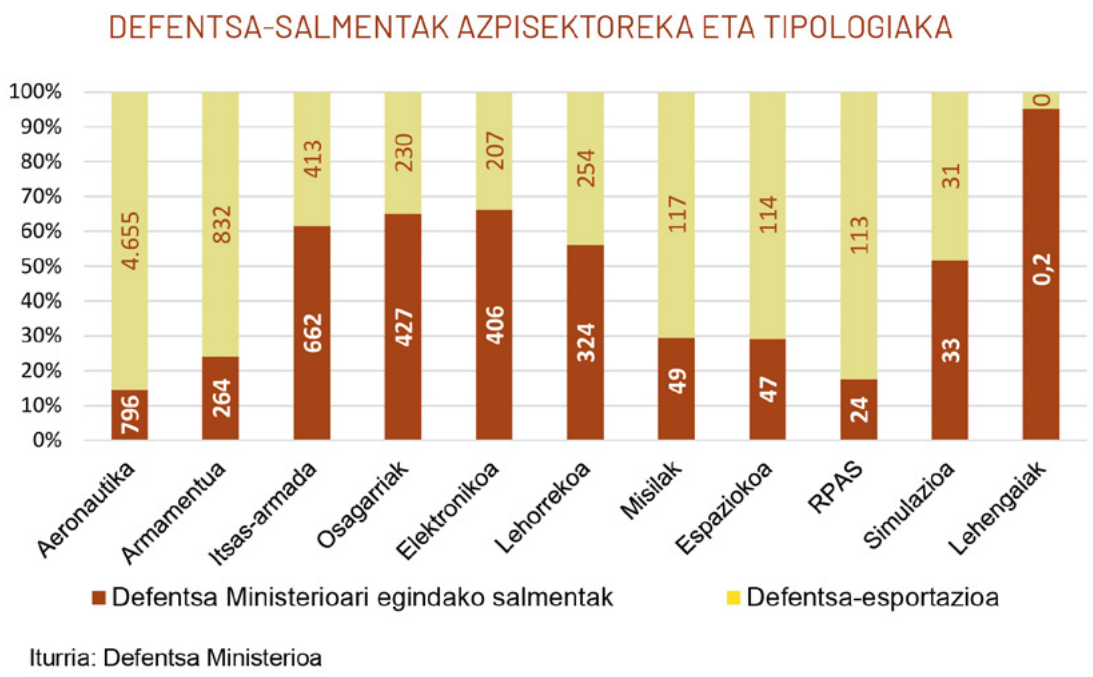

Iturria: Defentsa Ministerioa

1.8 irudia: Defentsa-salmentak azpisektoreka

«Defentsa-industria» izenak aplikazio militarretarako armamentua, materiala, azpiegiturak, telekomunikazioetarako ekipamenduak, sistemak edo zerbitzuak hornitzen dituzten hainbat enpresa biltzen ditu. Aniztasun hori dela eta, ezinbestekoa da horiek industria-ehuna sailkatzeko aukera ematen duten azpisektore, sistema eta azpisistematan sailkatzea. Espainiako defentsa industriak industria-gaitasun multzo sendo eta anitza du, itsasoko, lurreko eta aireko arloetan sistema konplexuen diseinuan, garapenean eta integrazioan esperientzia duten enpresek lagunduta.

2024an, defentsaren azpisektoreen araberako salmentetan, ohi bezala, sektore aeronautikoa nabarmentzen da, batez ere haren esportazioengatik, nahiz eta munizio sistemekin eta itsas plataformarekin lotutakoak oso garrantzitsuak izan aurten. (1.9 irudia)

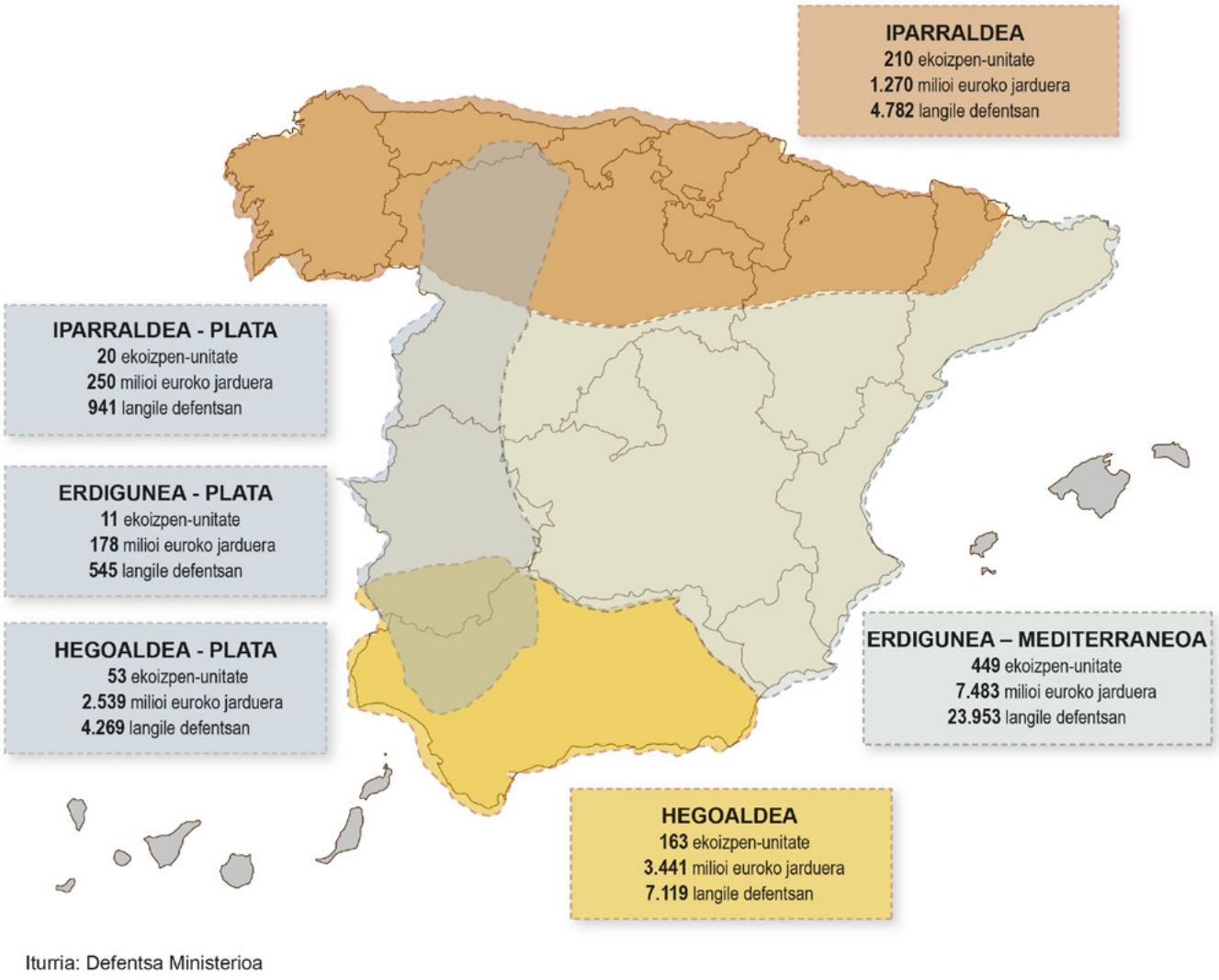
1.9 irudia: Defentsa-salmentak azpisektoreka eta tipologiaka

2023ko Defentsa Industria Estrategiaren arabera, defentsaren industria aberastasunaren banaketaren motor izatera deituta dago inbertsio publiko eta pribatuen bidez, finantzaketa hornidura-kateko maila baxuenetara iristea eta ahalik eta gehien lurralde nazionalera hedatzea sustatuz.

Defentsa Industria eta Teknologia Oinarria (BITD, gaztelaniaz) hiru industria korridore handitan antolatuta dago: Iparraldeko Korridorea, Erdialdeko Mediterraneoko Korridorea eta Hegoaldeko Korridorea. Korridore horiek sare kapilar gisa jokatzen dute, defentsa inbertsioen onurak lurralde nazionalean zehar zabaltzen dituztenak, eskualde ezberdinetako enpresei sektorearen hornikuntza-katean integratzeko aukera emanez. Horrek lanpostu oso kualifikatuak sortzen eta eskualdeko ekonomiak indartzen laguntzen du.

Lurralde-eraginaren gaitasun hori zabaltzeko helburuarekin, planak ez ditu soilik dauden hiru korridoreen hedapena barne hartzen, baita industria-ardatz berriak sortzea ere. Estrategia horrek industria eta teknologia sektorearen garapena bultzatzea du helburu, baita enplegu espezializatuaren sorrera sustatzea ere. Esparru horretan, laugarren korridore baten sustapena proposatzen da: La Plata Korridorea.

Irudiak (1.10 irudia) BITDko lau industria-korridoreen adierazle nagusien laburpena aurkezten du: ekoizpen-unitateen edo jarduera-zentroen kopurua, defentsan egindako jarduera-bolumena, salmentetan neurtua, eta sektorean sortutako enplegu zuzena. La Plata Korridorea Hegoaldeko eta Iparraldeko korridoreekin partzialki gainjartzen denez, konfluentzia-eremuei dagozkien datuak bereiz banatu dira. Bereizketa horrek korridore bakoitzaren lurralde- eta ekonomia-inpaktuaren irakurketa zehatzagoa ahalbidetzen du, bikoiztasunak saihestuz eta analisi konparatiboak erraztuz.

1.10 irudia: Industria-korridoreak

Gainera, Europako Batzordeak defentsa gastua, erosketa bateratua eta, batez ere, Europako autonomia estrategikoa lortzea sustatu ditu. Joera horrek hurrengo urteetan ere jarraituko duela espero da, Ukrainako gatazkaren bilakaera edozein dela ere. Hala ere, desberdintasunak sor daitezke defentsa-industria mantendu edo handitu nahi duten estatu kideen artean, EBko gainerako herrialdeekin alderatuta.

Azkenik, Defentsan I+G-an egindako inbertsioari dagokionez, Defentsa Industriaren Erregistroko datu-basea osatzen duten enpresek deklaratutako inbertsioa 953 milioi eurokoa izan zen 2024an. Tentsio geopolitikoaren eta gero eta handiagoa den ezegonkortasun globalaren eszenatoki horrek agerian utzi du defentsan inbertitzeko premiazko beharra, Europako segurtasuna eta autonomia estrategikoa bermatzeko. Testuinguru horretan, Segurtasun eta Defentsarako Industria eta Teknologia Planak guztira 500 milioi euro bideratu dizkio Zientzia, Berrikuntza eta Unibertsitate Ministerioaren Garapen Teknologiko eta Berrikuntzarako Zentroari (CDTI) 2025. urterako.

Kopuru horretatik, 300 milioi euro defentsa-ekosistema bat sustatzen laguntzen duten arrisku-kapitaleko funts espezializatuetan inbertsioak egiteko erabili dira; beste 100 milioi segurtasun eta defentsaren arloko enpresa-partzuergo eta teknologia-oinarritutako enpresentzako diru-laguntzen programetara bideratu dira; 50 milioi bereziki teknologia-zentroen eta bikaintasun-zentroen gaitasunak indartzera eta hobetzera bideratu dira, zeharkako proiektuei dagokienez; eta beste 50 milioi prototipoen eta erakusleen erosketa publiko aurre-komertzialerako eta/edo segurtasun eta defentsaren arloko akordio estrategikoetarako.

Diru-laguntzen programei dagokienez, segurtasun eta defentsan autonomia estrategikorako prestakuntzara zuzendutakoa nabarmentzen da. 80 milioi eurorekin hornitua, Espainiari, enpresa I+G-aren bidez, informazioaren segurtasunarekin eta babesarekin, kudeaketa sistema automatizatu eta urrunekin, aireko, lehorreko edo itsasoko plataformekin, azpiegitura kritikoen babesarekin eta segurtasunarekin eta CBRN arriskuen aurkako babesarekin lotutako jarduera-arlo batzuetan subiranotasun estrategiko handiagoa ematen laguntzea du helburu.

Horrez gain, eta 2019an sinatu zen Defentsa Ministerioaren eta Zientzia, Berrikuntza eta Unibertsitate Ministerioaren arteko Ekintza Protokolo Orokorrean oinarrituta, CDTIk Defentsa Ministerioarentzat interesgarriak diren teknologia bikoitzeko proiektuak finantzatzen ditu. Guztira 147 proiektu aurkeztu dira indarrean sartu zenetik gaur egunera arte, eta horietatik 98 onartu dira (horiei gaur egun ebaluazio prozesuan dauden beste 16 proiektu gehitu behar zaizkie). Ekintza horietarako onartutako aurrekontu osoa 157 milioi eurokoa da, eta horietatik CDTIren ekarpena 114 milioi eurokoa da.

2025ean, zehazki, mota horretako 25 proiektu aurkeztu dira orain arte, 33 milioi euro inguruko aurrekontuarekin. Horietatik, guztira 8 onartu dira gaur arte, 8,5 milioi euroko aurrekontuarekin, CDTIk 6,5 milioi euro inguru jarri dituelarik.

Estatuko Ikerketa Agentziak tentsio estrategikoari lotutako bi ikerketa-proiektu finantzatu ditu, 118.750,00 euroko zenbatekoarekin.

Ekimen horiek guztiak Defentsarako Teknologia eta Berrikuntza Estrategia berriarekin (ETID 2026) lerrokatuta daude, zeinaren argitalpena 2026ko lehen hiruhilekoan aurreikusita dagoen, eta horrek defentsa sektore osoko I+G-a gidatzeko esparrua ezartzen du eta Espainiak bere autonomia

estrategikoa indartzeko garatu behar dituen lehentasunezko gaitasun teknologikoak definitzen ditu. ETIDek administrazioen, industriaren eta ikerketa-zentroen arteko lankidetza estuagoa sustatzen du, eta gure herrialdearen parte-hartzea indartzen du Europako eta nazioarteko defentsa-berrikuntza programetan. Ekintza-esparru koherente bat ezartzen da horrekin, I+G+b-ko inbertsioak eta lankidetza integratzen dituena , eta baita inpaktu handiko proiektu teknologikoak ere, berrikuntza-ahalegin nazionalek gaitasun militarrak eta defentsa-oinarri industrial eta teknologikoaren lehiakortasuna indartzen modu eraginkorrean laguntzen dutela bermatuz.

Atzerrian dauden Indar Armatuak eta Segurtasun Indar eta Kidegoak

2025ean, Estatuko Segurtasun Indar eta Kidegoek (ESIK) eta Indar Armatuek 19.601 langile baino gehiago zabaldu zituzten atzerrian herrialde adiskideen segurtasun sektorea sustatzeko, nazioarteko egonkortasunaren proiekzioa errazteko edo kanpoko mehatxuen aurkako disuasioa jorratzeko, beti ere Defentsaren arloko oinarrizko lerro estrategikoek ezarritako esparruan eta Nazioarteko Erakundeen (NBE, NATO eta EB), jarduera bilateralen edo jarduten duten herrialdeen eskaerei erantzuten dieten Koalizioen eragiketen barruan.

Horrela, Europar Batasunaren Segurtasun eta Defentsa Politika Bateratuaren (SDPB) 8 misio zibiletan egon dira: EUBAM Rafah eta EUPOL COPPS Palestinan, EUAM Ukrainan, EUCAP Sahel Malin, EUAM Iraken, EUBAM Libian, EUAM RCA eta EUDSI Gineako Golkoan, guztira 47 funtzionario zabalduta, aurreko urteetako zifrak gaindituz; horrek Barne Ministerioak Europar Batasuneko PSDP Itun Zibilean ezarritako helburuak lortzeko duen konpromisoa erakusten du, misioetara bidalitako langileei dagokienez.

Nazio Batuen esparruan, Indar Armatuek aipatu UNIFILi egindako ekarpenaz gain, Estatuko Segurtasun Indarrek kideak izan dituzte MINUSCAn, Erdialdeko Afrikako Errepublikan eta Kolonbiako Nazio Batuen Egiaztapen Misioan hedatuta, Kolonbiako Gobernuaren eta FARC-EP-ren artean sinatutako Azken Akordioa ezartzeko, guztira 13 funtzionario hedatuta. Era berean, ESIKko 2 kide Haitiko Segurtasun Laguntzarako Misioaren (MSSO-Haiti) Laguntza Bulegoan zabaldu dira, gaur egun Haitiko Nazio Batuen Laguntza Bulegoa (UNSOH) denean.

Horrez gain, Estatuko Segurtasun Indarrek krisi zibilen kudeaketa-misioetan parte hartu dute, guztira 62 kiderekin 2025ean, azken urteetako kopururik handiena izanik. Estatuko Segurtasun Indarren hedapenak, batez ere, EUBAM Rafah misioko Talde Espezializatuetan, Kolonbiako Nazio Batuen Egiaztapen Misioan eta EUAM Ukraina eta EUCAP Sahel Mali misioetan kontzentratu dira.

NATOren misioen esparruan, Espainiak honako hauetan hartu du parte: "NATO Mission Iraq", terrorismoaren aurkako borrokarako Irakeko segurtasun-indarrak indartzeko, beste funtzional batzuen artean; eta Daeshen aurkako Koalizioan (*Inherent Resolve*), Espainiak Irakeko indarrei laguntzeko eta entrenatzeko talde bat hedatzen du Bagdaden. Gainera, Espainiak laguntza eman dio Turkiari Incirliken, aire-defentsaren eta "*Persistent Effort*" operazioaren aurka egiteko.

Estatuko Segurtasun Indar eta Kidegoek CT-JUST (EB) programan parte hartzen dute MENA eskualdean, Sahelen, Afrikako Adarrean eta Ekialde Hurbilean terrorismoaren aurkako gaitasunak indartzeko. Esparru horren barruan, Polizia Nazionalak lau asteko aurrez aurreko prestakuntza forentsea antolatu du Irakeko legea betearazteko agenteentzat 2024an, jarduerak 2025ean, Polizia Zientifikoaren Komisario Nagusira ikasketa bisita bat eta goi mailako Irakeko funtzionarioen bisitak (2024ko azaroa, 2025eko uztaila).

Misio militarren arloan, 2025ean Guardia Zibilak Libanon UNIFILen misio militarrean, Iraken NATOren misioan eta Eslovakian F-E SVK operazioan parte hartu zuen. Guardia Zibilak aktiboki laguntzen dio Irakeko NATOren Misioari (NMI), poliziaren prestakuntzan aholkulari nagusi gisa arituz, terrorismoari aurre egiteko eta Daesh-en berpizkundea saihesteko gai diren indar armatu eta segurtasun erakunde iraunkor eta eraginkorrak garatzearekin bat etorriz. UNIFILen ere parte hartzen du, eta Jerusalemgo eta Beirutko misio diplomatikoetako Segurtasun Destakamenduetan. Era berean, Eslovakiako NATOren misioan parte hartzeari dagokionez, Barne Ministerioak brigada multinazionalean laguntzen du, 2025ean Guardia Zibileko ofizialak elementu aurreratuaren Preboste Mariskal (Polizia Aholkulari) gisa mantentzen baititu, harrera-nazioko polizia-agintariekin harremanetarako lanekin. Horrez gain, 2025ean zehar, guztira zabaldutako zortzi (8) osagairekin lagundu du, aditu nazional gisa EBko SDPBko lau (4) misio zibil eta krisi kudeaketakoetan: EUAM Ukraina (3), EUPOL COPPS Palestina (1), EUAM RCA (3) eta EUCAP SAHEL Mali (1).

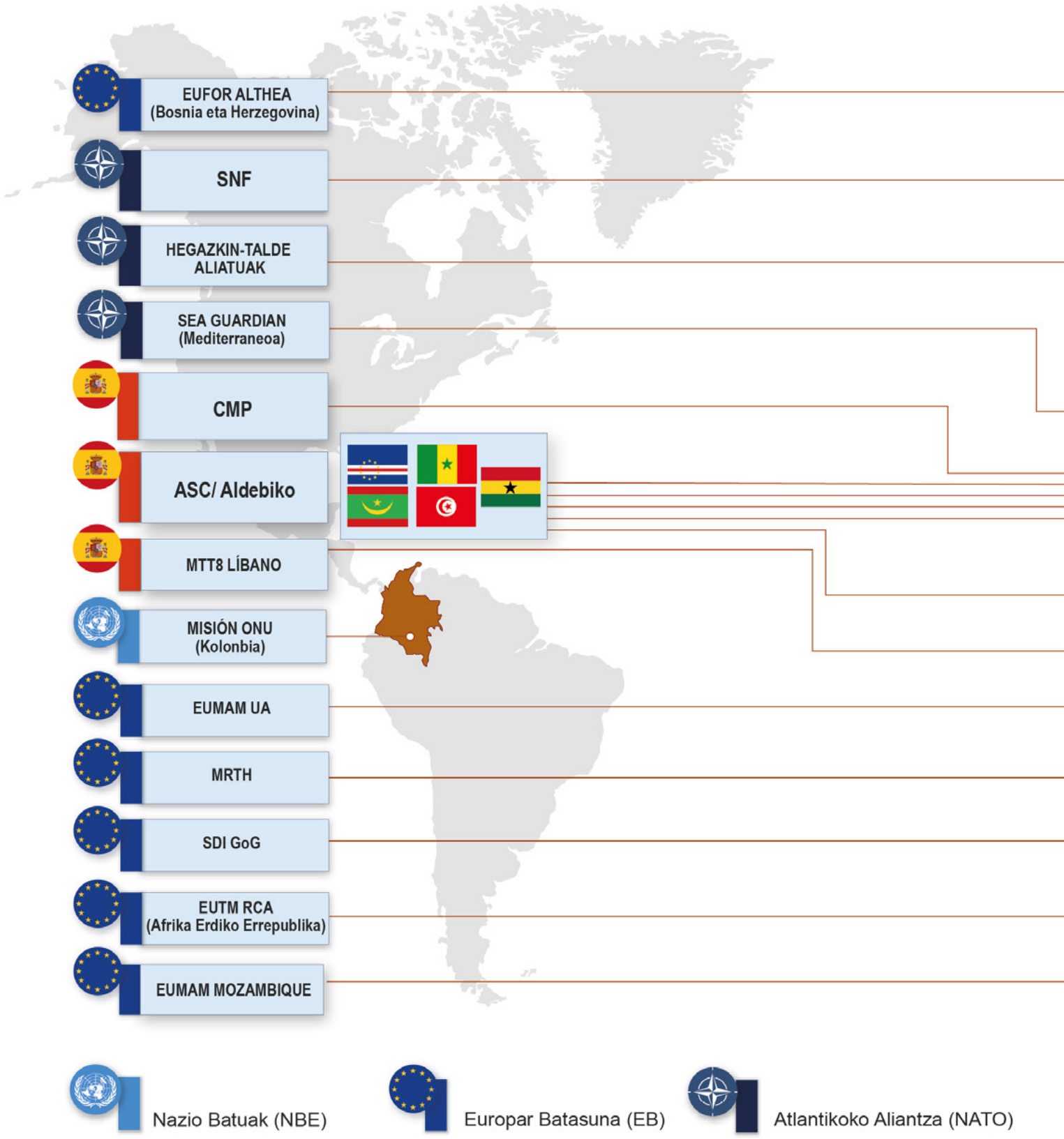
Gainera, Gineako Golkoan Europar Batasunaren Defentsa eta Segurtasun Ekimenean (EU-SDI-GoG) ere parte hartu izan da, 2023ko abenduan Boli Kostarekin, Ghanarekin, Togorekin eta Beninekin lankidetzan sortua denean, ikuspegi zibil eta militarretik laguntza zehatza emanez, eta zeinaren eginkizuna herrialde horien defentsa eta segurtasun gaitasunak indartzea den. 2025eko ekarpena Benin Errepublikako Poliziaren Operazio Berezien Taldeko (GPOS, ingelesez) eta Esku-hartze Berezi Anitzeko Taldeko (GSPI, ingelesez) kideei droneen erabileran trebatzea izan zen, biak ere aireko argazkilaritzan eta irudien analisian gaitasunak eskaintzean.

1.11 irudia: Indar Armatuen eta Estatuko Segurtasun Indar eta Kidegoen (FCSE) misioak eta operazioak atzerrian 2025an

2025EAN MISOI-HORNIDURETAN ETA NAZIOARTEKO EKITALDIETAN PARTE HARTU DUTEN LANGILEAK		EFEKTIBO KOPURUA 2025
APOYO A MALI-211G0017	MISIO NAZIONALAK	62
MARES AZULES-211G0062	MISIO NAZIONALAK	79
APOYO A MAURITANIA-211G0033	ESPAINIAKO DEFENTSA-DIPLOMAZIA	6
ACTIVIDADES DIPLOMACIA DE DEFENSA-211G0060	ESPAINIAKO DEFENTSA-DIPLOMAZIA	100
PRESENCIAS MARÍTIMAS COORDINADAS (CMP)-211G0048	ESPAINIAKO DEFENTSA-DIPLOMAZIA	158
SEGURIDAD COOPERATIVA TÚNEZ-211G0038	ESPAINIAKO DEFENTSA-DIPLOMAZIA	8
COALICIÓN INTERNACIONAL CONTRA DÁESH Y NATO MISIÓN IRAK-211G0029	NATO	618
DEPLIEGUE DE FUERZAS TERRESTRES EN EL FLANCO ESTE-211G0053	NATO	2.555
DESPLIEGUE EN LOS FLANCOS ORIENTAL Y MERIDIONAL.ARF.-211G0056	NATO	1.334
ENRF (FUERZAS DE RESPUESTA REFORZADA DE LA OTAN) 211G0049	NATO	687
NATO READINESS INITIATIVE (NRI)-211G0047	NATO	5.038
PERSISTENT EFFORT-IAMD-211G0052	NATO	1.568
PRESENCIA AVANZADA REFORZADA (E-FP)-211G0039	NATO	1.929
SEA GUARDIAN-211G0036	NATO	316
ASISTENCIA EN SEGURIDAD Y ADIESTRAMIENTO A UCRANIA DE OTAN-211G0058	NATO	5
EU BATTLE GROUP PACKAGE-211G0044	EB	350
EUFOR ALTHEA-211G0007	EB	6
EUNAVFOR ATALANTA-211G0004	EB	1.525
EUTM RCA-211G0035	EB	14
EUTM SOMALIA-211G0013	EB	47
GOLFO DE GUINEA (EU SDI GOG)-211G0057	EB	20
OBSERVADORES EUTM MOZAMBIQUE-211G0045	EB	4
OBSERVADORES Y OFEMS DE LA UE EN EL MEDITERRÁNEO 211G0043	EB	17
ASISTENCIA MILITAR DE LA UE A UCRANIA (EUMAN UA)-211G0050	EB	1.576
MONITORIZACIÓN DEL ACUERDO DE PAZ COLOMBIA-211G0034	NBE	5
UNIFIL-211G0009	NBE	1.572
ASISTENCIA EN EL REFUERZO DE LAS CAPACIDADES MARÍTIMAS UCRANIA-211G0059	MARITIME CAPABILITY COALITION	2
	LANGILEAK GUZTIRA ERAGIKETETAN	**19.601**

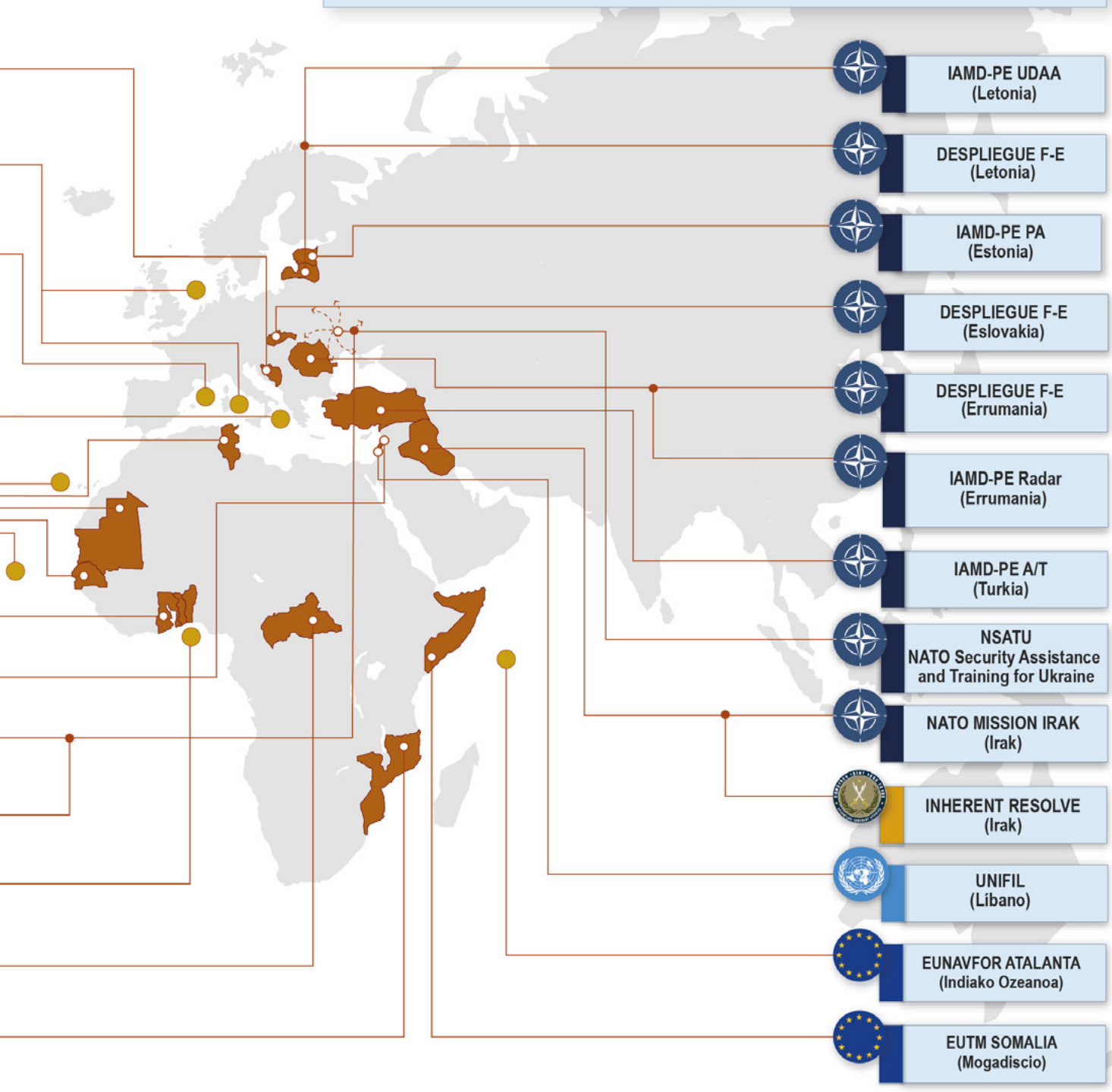
Iturria: Defentsa Ministerioa

1.12 irudia: FAS eta FCSEren misio eta eragiketak atzerrian 2025ean

Iturria: DSNk egina Defentsa Ministerioaren informazioarekin

ASC: Segurtasun Kooperatiboko Jarduerak
CMP: Itsas-presentzia Koordinatuak
SNF: (Standing Naval Forces) NATOko Ontzi-talde Iraunkorrak
F-E hedapenak: Lurreko Indarren hedapena ekialdeko hegalean
IAMD-PE: Integrated Air and Missile Defense System-Persistent Effort
AP: Aireko polizia

Koalizio Globala

Espainiako Defentsa Diplomazia

TERRORISMOA ETA ERRADIKALIZAZIO BORTITZA

- Terrorismo jihadista Afrikan, eta bereziki Sahelen, ideologia erradikal horren jarduera-gune nagusi gisa finkatu da.

- Talde estremistek propagandarako eta informazio faltarako edukiak sortzeko adimen artifiziala erabiltzeak konplexutasuna eransten dio ingurune digitalean erradikalizatzearen aurkako borrokari.

- 2025eko apirilean, Terrorismoaren Biktimen Elkarteen Sare Globala (VoTAN) abiarazi zen. Proiektu hori Espainiaren finantza-laguntzarekin sustatu zen, eta Nazio Batuen Terrorismoaren Aurkako Bulegoak kudeatu zuen.

TERRORISMOA ETA ERRADIKALIZAZIO BORTITZA

Terrorismoa munduko segurtasunerako mehatxu nagusietako bat izaten jarraitzen du, bai bere egituren, bai ekintza-tresnen egokitzapen-gaitasunagatik. 2025ean zehar, terrorismo jihadistak mehatxu garrantzitsua izaten jarraitu du, eta gero eta presentzia handiagoa izan du Afrikan, bereziki Sahelen; izan ere, eskualde hori haren lurralde-eremu nagusi gisa finkatu da. Gainera, gatazka armatuen iraunkortasunak eta estatuen gaitasunen ahultzea zenbait eskualdetan Al Kaeda eta Daeshekin lotutako erakundeen erresilientzia sustatu dute, propaganda, erradikalizazio eta finantzaketa tresna digitalen sustapenaz gain, eta horrek haien dimentsio transnazionala areagotu du. Europa jarraitzen du izaten helburu nagusietako bat, bere lurraldean ekintza bortitz bat egiteak izango lituzkeen ondorio eta eraginagatik.

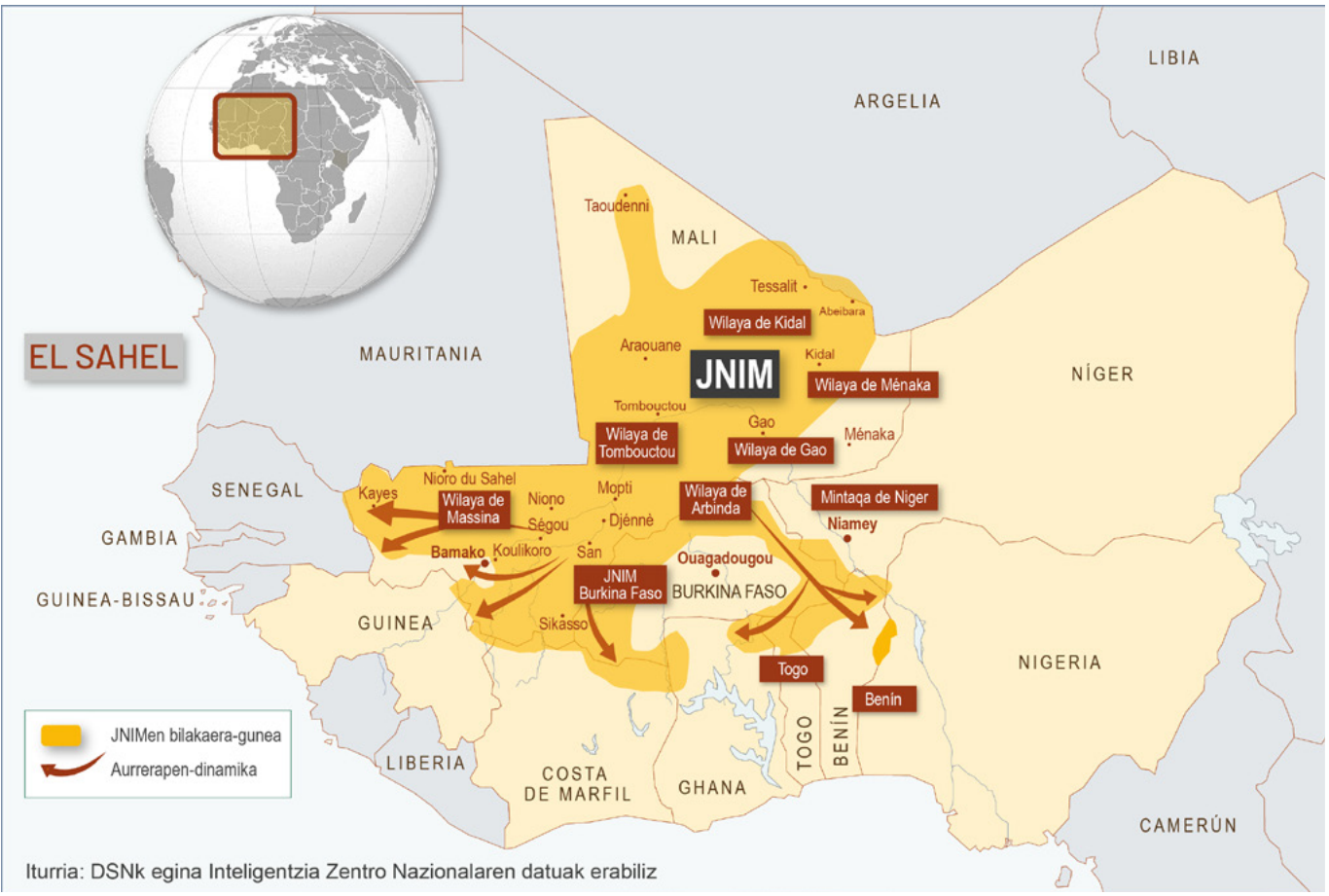
Testuinguru horretan, Espainiak ideologia jihadistaren mehatxu terroristari aurre egiten jarraitzen dio, batez ere autoerradikalizatutako eragile bakartien balizko ekintzek markatuta, azken urtean egindako atxiloketen arabera, gero eta gazteagoa den profila aurkezten baitute, horietako zenbait adingabeak direla. Era berean, mehatxu horretan laguntzen dute talde terrorista nagusien kanpo-dinamikaren eraginak, batez ere Saheleko, Ekialde Hurbileko eta Asia Erdialdekoenak, Atzerriko Borrokalari Terroristen itzulerarekin edo lekualdatzearekin lotutako arriskuaz gain. Nazioarteko lankidetza, erradikalizazioaren prebentzioa eta detekzio- eta erantzun-ahalmenen indartzea dira oraindik ere hura prebenitzeko zutabeak. Espainiak, 2025ean zehar, 5etik 4ko mailan mantendu du bere Mehatxu Antiterroristaren Maila.

Afrikako Sahela

Afrikako eta, bereziki, Saheleko terrorismo jihadista bihurtu da ideologia erradikal horren mundu mailako jardueraren gune nagusia. Eskualde horretan, Al Kaeda eta Daeshekin lotutako taldeen presentzia bizitasun bereziaz hedatu da Malin, Burkina Fason, Nigerren eta Nigerian. “Muga hirukoitza” deritzonean ikusten diren eskualde-dinamikak lurralde-kontrola bilatzea eta tokiko komunitateen gaineko eragin-egiturak ezartzea ditu ezaugarri, eta horrek mehatxua mugakide diren beste herrialdeetara proiektatzea errazten du. Oro har, jihadismoaren presentzia handiagoaren joerak jarraitzen du Afrikan, Iraketik eta Siriatik kontinenterantz pixkanaka mugitzen ari den jendetza eta Saheleko jarduera indartzen ari den heinean, eskualdeko egonkortasunari zuzenean eragiten diolarik.

Ingurune horretan, Al Kaeda eta Daesheko afiliatuek gaitasun operatiboak garatu dituzte, eta beren jarduerak areagotzea ahalbidetzen diete. Al Kaedak, batez ere, JNIM koalizioaren bidez jarduten du, zeina fasez faseko estrategia bat garatzen ari baita Malin. Estrategia hori atzerriko aktoreak kanporatzearekin hasten da, eta landa eremuak kontrolatzearekin jarraitzen du. Hirugarren fase batek hiri nagusiak isolatzea izango luke helburu, eta azkenik, egungo gobernua kontrolatzeko edo bere interesekin bat datorren beste bat ezartzeko ahaleginean amaituko litzateke. Plan horren arabera, JNIMen estrategia 2025ean bigarren eta hirugarren faseen artean kokatuko litzateke, Bamakorako energia eta merkataritza fluxuak etetea helburu duten ekintzak mantentzen dituen testuinguru batean.

Daeshek, bere aldetik, Saheleko Wilaya-ren bidez jarduten du, eta zabaldu egin du bere ekintza-eremua Malin, Nigerren eta Burkina Fason. Jarduera-espazio horien finkatzeak tokiko gobernuek, batez ere erakundeen haustura-prozesuetatik sortu direnek, lurraldearen kontrola mantentzeko zailtasunak izan ditzaketen eszenatoki batzuk sortzen ditu, talde horien finkatzea eta Ipar Afrikarantz hedatzea erraztu dezaketelarik. (2.1 irudia)

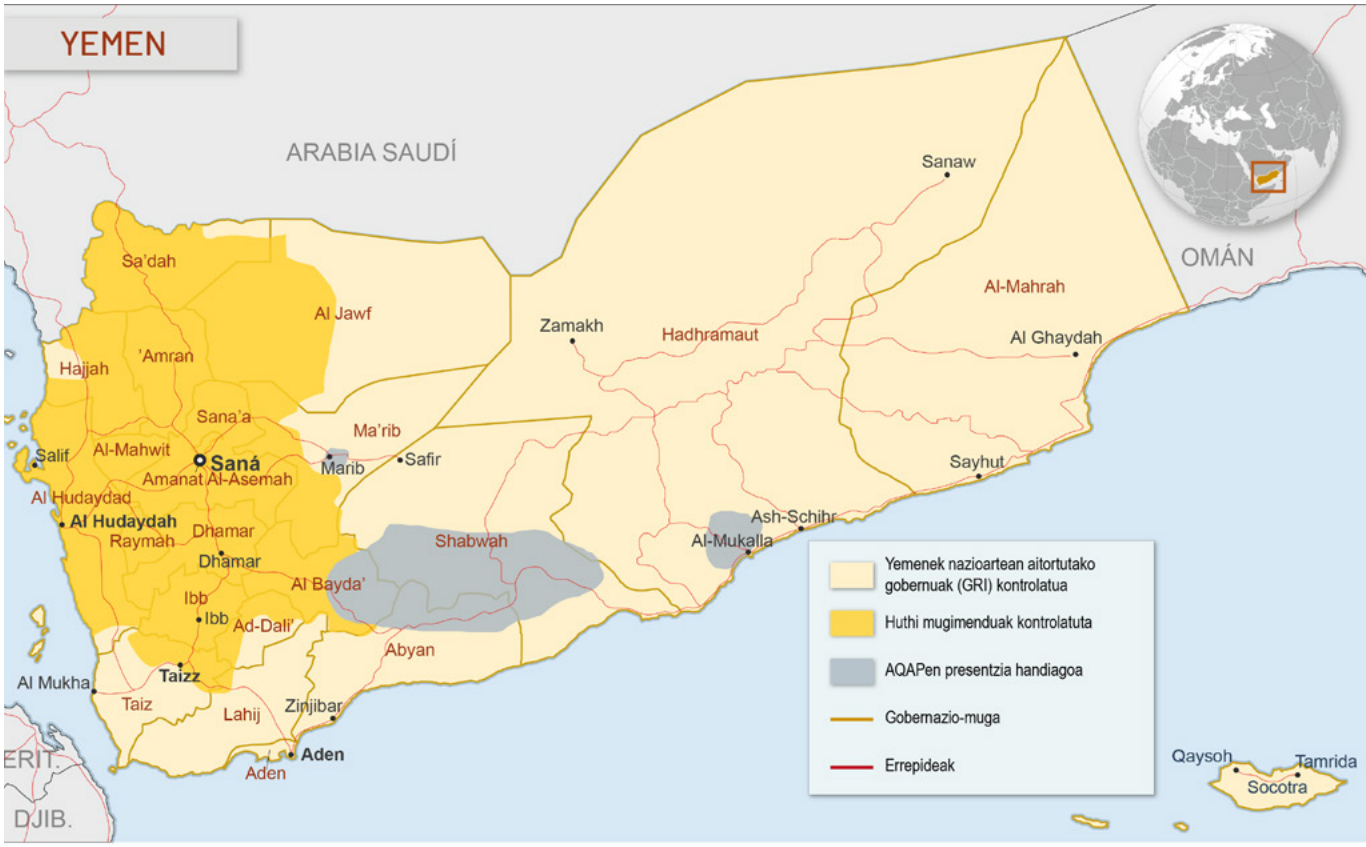

2.1 irudia: AQ (JNIM) eta Daeshen filialen presentzia El Sahelen

Magreb alderako hedapen potentziala Daesheko zuzendaritzak Saheleko bere filialari emandako gidalerroen parte baino ez da, Aljerian, Tunisian, Libian eta Marokon gaitasunak eta sareak berreskuratzeko helburuarekin. Jokabide horren arrazoia dira Sahelen gaur egun funtzionatzen duen jihadismoaren zati handi baten Ipar Afrikako jatorria eta eremu horretako aurreko egiturak berraktibatzeko adierazitako interesak.

Afrikako gainerako herrialdeak

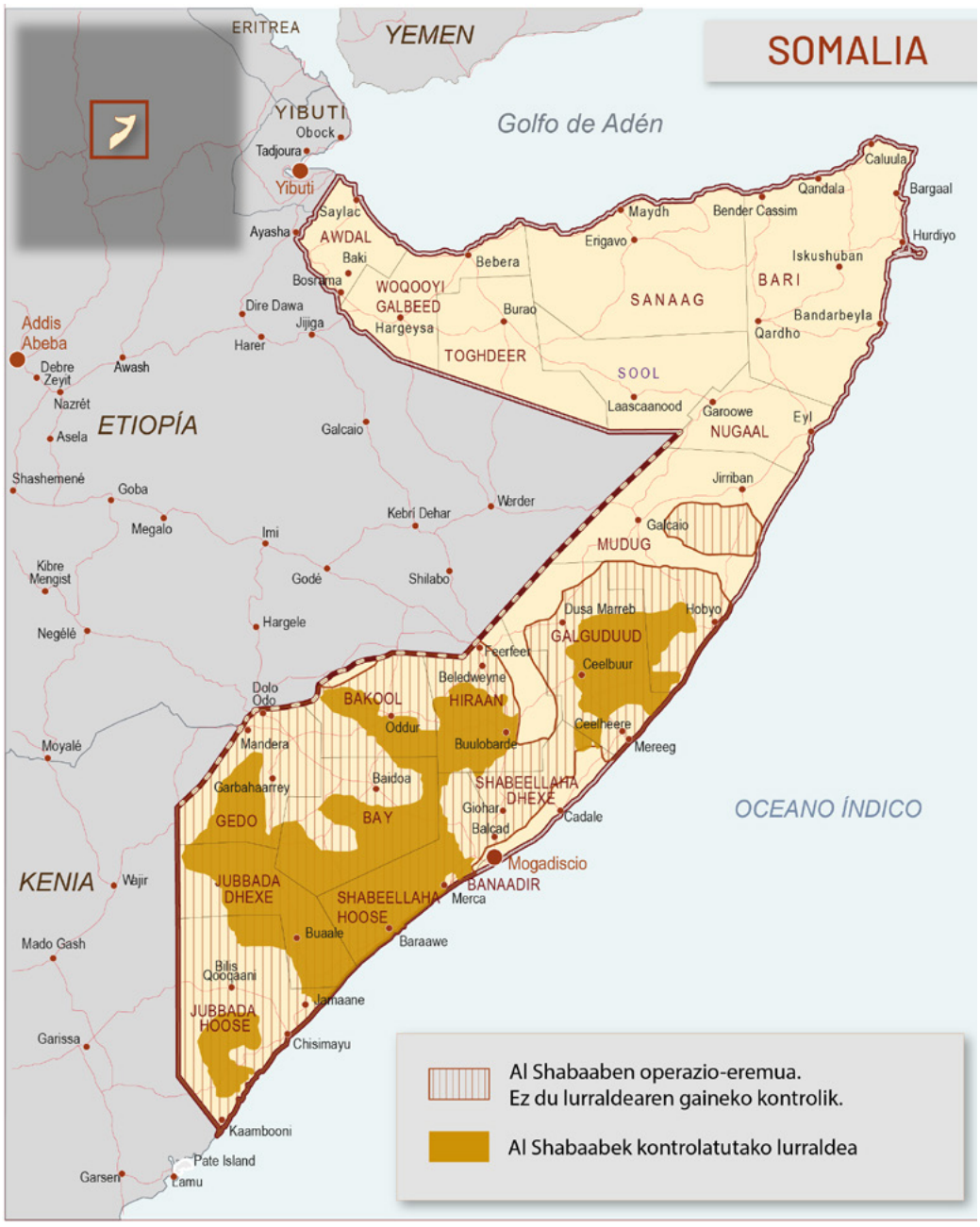
Afrika Ekialdean eta Afrikako Adarrean, Al Kaeda eta Daeshekin lotutako taldeen geldialdia eta eragiketen gainbehera sumatzen da Somalian, kontramatxinatuen indarrek egindako kanpaina militarraren ondorioz. Al Shabaabek, Al-Qaedaren filiala denak, herrialdearen erdialdeko eta hegoaldeko eremu zabalen kontrola mantentzen du, eta horrek baliabide ekonomikoak sortzeko eta egiturak garatzeko aukera ematen dio Somaliatik harago bere lurralde-kontrola zabaltzeko. Gainera, Yemengo huthiekin duten harremana nazioz gaindiko bektore bat da, Adengo Golkoan eragina duena eta Itsaso Gorrira, Suezko kanalera eta Indiako Ozeanora heda daitekeena. (2.2 eta 2.3 irudiak)

Iturria: Inteligentzia Zentro Nazionala

2.2 irudia: Yemenen dauden taldeak

Bitartean, Somaliako iparraldeko Daeshen filiala etengabeko liskarretan ari da tokiko indarrekin eta ehunka Atzerriko Borrokalari Terrorista (ABT) integratu ditu, eta horietako batzuek lotura estuak dituztenak Espainiarekin, bizilagun ohiak izateagatik edo gure herrialdean familia dutelako. Gainera, egitura garrantzitsu bat garatu du bere kideen artean finantzaketarako eta beren mugimenduak errazteko. Testuinguru horretan, Somaliako gobernuak Hilaac operazioa abiarazi zuen 2024ko amaieran eta 2025ean zehar nazioarteko bazkideen laguntzarekin, Daeshen gaitasunak eremu zehatzetan murrizteko helburuarekin, talde horren jarduera batzuk Sudanera birbideratzea eraginez, gatazka armatuaren eta herrialdeko krisi humanitarioaren ondoriozko ezegonkortasuna aprobetxatuz.

Iturria: Inteligentzia Zentro Nazionala

2.3 irudia: Somalia. Al-Shabaaben presentzia

Ekialde Hurbila eta Asia

Gazako gatazkak eragin handia izan du eskualdeko jihadista kontakizunean. Al Kaedak eta Daeshek ez dute operatiboki esku hartu Israelen eta Hamasen arteko eszenatokian, baina propaganda egiteko baliatu dute abagunea. Gainera, Hamasen funtsezko egituren suntsiketak antzeko pentsamendua duten pertsonen aurkako disuasio-hesi bat ezabatu du, eta horrek, epe ertainean, eremuan jihadista zelulak agertzea ekar dezake.

Bitartean, erakunde islamista batzuek indarkeriaren erabilera justifikatzen duten mezuak zabaldu dituzte. Anaia Musulmanekin lotutako Nazioarteko Musulman Jakintsuen Batasunaren bi fatwa nabarmentzen dira. Lehenengoak, 2023ko urrian, Hamasi laguntza militarra emateko deia egin zuen eta Palestinako jihada erlijio-betebehar gisa deskribatu zuen; bigarrenak "entitate sionista" horren aurkako laguntza armatua, operatiboa eta informatiboa bultzatu zuen 2025eko martxoan.

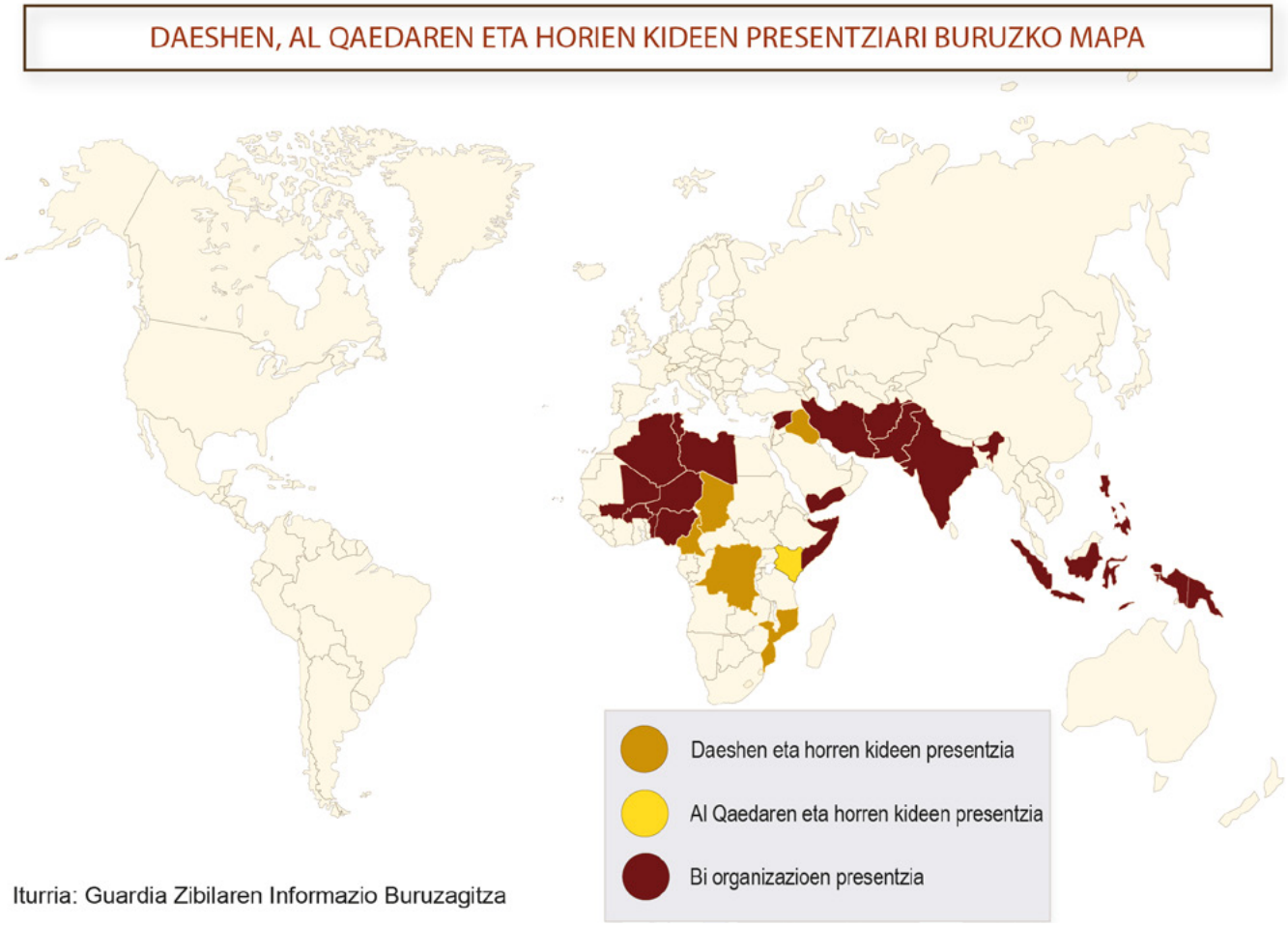
Gatazkak, bere eskualdeko proiekzioan, eraginak sortu ditu beste eszenatoki batzuetan ere, batez ere Iraken eta Yemenen, eta Iranen aldeko miliziek eta huthiek Israelekin edo bere aliatuekin lotutako itsasontzien aurkako erasoak areagotu dituzte, AEBek eta huthiek 2025eko urrian lortutako akordioa lortu arte. Akordio horrek eragin zuzena izan du Itsaso Gorrian nabigazioaren segurtasunean eta nazioarteko merkataritzan.

Sirian, Al Assad-en erregimenaren erorketaren eta Hayat Tahrir al-Sham (HTS) taldearen etorreraren ondorengo aldaketa politikoak egonkortasun hauskorra mantentzen du tentsio sektarioen eta Daeshen jarduera areagotuaren ondorioz, zeina gaitasunak berreskuratzen ari baita arlo askotan. Gobernu berriak Estatu Batuengana egindako hurbilketak eta Daeshen aurkako Koalizio Globalean sartzeak mugatu egiten du Iranen eragina; hala ere, gertakari horrek areagotu egiten du jihadistak Siriako lurraldera erakartzeko arriskua. Testuinguru horretan, Daeshek Siriako Indar Demokratikoak erasotzen ditu eta errefuxiatuen kanpalekuak kontrolatzen ditu.

Iraken, gobernuaren eta segurtasun indarren egonkortasun erlatiboak zaildu egiten dio Daeshi bere indar operatiboa berreskuratzea, nahiz eta suniten eta xiiten arteko tentsio sektarioak eta atxilotuen pixkanakako askatzeak talde terroristaren suspertzea ekar dezakeen.

Asia Erdialdean eta Afganistan-Pakistan inguruan, Daeshek jarraitzen du izaten mehatxu jihadista nagusia, Khorasan probintzian (ISKP) duen filiaren bidez. Gaur egun, ISKPren gaitasunak gutxitu egin dira buruzagien eta baliabideen galeraren ondorioz, eta horrek aldi baterako murriztu du bere kanpoko aparatuaren gaitasun operatiboa. Dena dela, bere laguntza-sarea indartzen jarraitzen du logistika, kontratazio eta propagandako egituren bidez. Gertakari horrek bere jarduera Afganistango eta Pakistango inguruneetan kontzentratu du, eta bertatik mugaz gaindiko loturak mantentzen ditu bere jarraitutasuna bermatzeko helburuarekin.

Europako esparruan, ISKPk jarduteko prestutasuna mantentzen du eta kontaktuak ditu Asia Erdialdeko eta Ipar Kaukasoko jatorriko sareen bidez. Zelula horiek Europako hainbat herrialdetan daude, finantzaketa helburu duten jarduera legez kanpokoetara jotzen dute, adibidez mugimendu irregularrak erraztea, dokumentuak faltsutzea edo lapurtutako ibilgailuen salmenta, eta horrek mugikortasun eta biziraupen gaitasunak mantentzea ahalbidetzen die. (2.4 irudia)

2.4 irudia: Daeshen, Al Qaedaren eta horien kideen presentziari buruzko mapa

Terrorismoa Europan

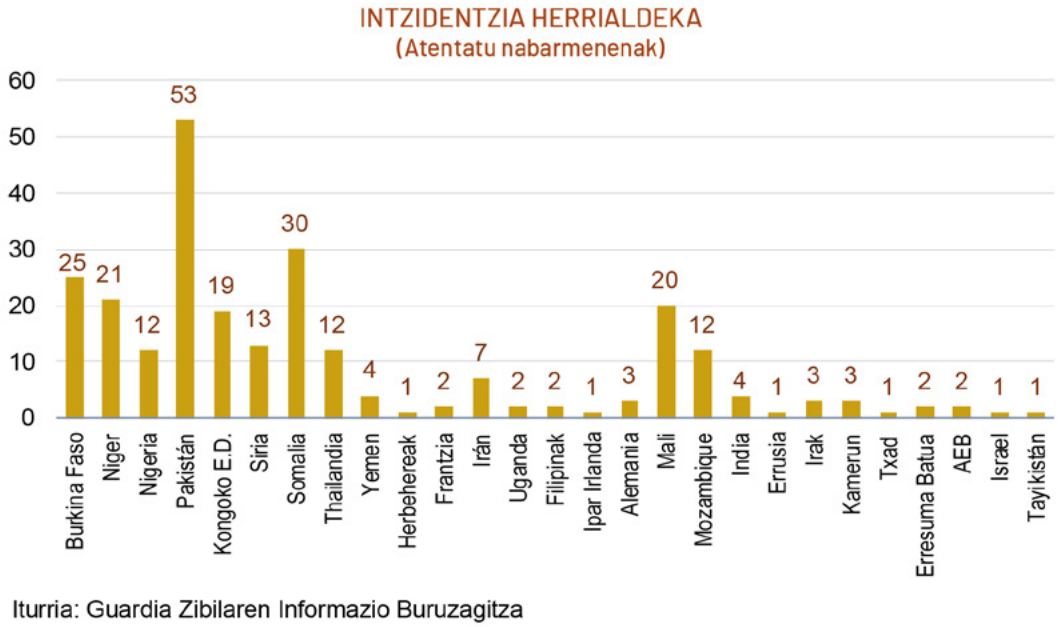
Europan, terrorismo jihadista segurtasunerako mehatxu nagusietako bat izaten jarraitzen du. Bertako terroristaren fenomenoa, *Homegrown Terrorist Fighter* (HTF) gisa ezagutzen dena, mehatxu horren eraketarako faktore garrantzitsuenetako bat bezala finkatu da. Profil horrek bereziki eragiten die gazteei eta adingabeei, gero eta ordezkari gehiago baitira talde erradikalizatuen artean. Horiek dute, gaur egun, protagonismo handiena jarduera terroristengatik atxilotu direnen kopurua kontuan hartuta. Atxilotu horiek erlijio-heziketa mugatua, erakunde terroristekin aurretik lotura gutxi edo batere ez izatea eta Interneten eduki bortitzen eraginpean lar izatea dute, erradikalizazio digitaleko prozesuekiko euren zaurgarritasuna areagotzen dela.

Ekialde Hurbileko gatazkak Europako erradikalizazio-dinamikak bultzatzen dituen elementu gisa jokatzen du, komunitate islamikoaren defentsa gisa justifikatutako banakako ekintzak hauspotuz eta, bestetik, Israelgo interesak jomugan jartzea areagotuz. Egoera horrek Israelekin lotura duten herritarren eta azpiegituren aurkako gertakari antisemiten eta mehatxuen gorakada ekarri du. Hamaseko kide edo aldekoen presentzia kontuan hartu beharreko faktorea da Europako herrialde batzuetan arriskuen ebaluazioan.

Europak ez badu ere azkenaldian eragin handiko erasorik izan, kontinenteak autoerradikalizatu diren aktore bakartiek egindako ekintzen jomuga izaten jarraitzen du. Sofistikazio gutxiko erasoak aktore bakartiek egindakoak kezka handia dira oraindik ere terrorismoaren aurkako borrokan Europan zein Espainian. Eraso horiek, "*modus operandi*" errazekoak izaki, arma zuriak edo ibilgailuak bezalako bitarteko sinple eta merkeak erabiltzen dituzte eta taktika terroristetan aldaketa bat islatzen du, taktika eskuragarriagoak, konplexuagoak eta saihesteko zailagoak diren metodoetarantz eboluzionatu baitute. Horrelako ekintzak egiten dituzten pertsonak normalean aurretik erradikalizatuta daude, Daesh edo Al Qaeda bezalako taldeek Interneten bidez egiten duten propagandaren eraginpean, zeinak ekintzara bultzatzen baitituzte egitura terrorista formaletako kide izan beharrik gabe. Eraso horiek aktore baten edo gehiagoren arteko koordinaziorik gabe eta azpiegitura konplexu edo oso sinplerik gabe egiten direnez, erronka bat dira agintarientzat, zailagoak baitira aurreikusten eta detektatzen. Bitartean, terrorismoaren aurkako ikerketak eta operazioak erritmo bizian mantentzen ari dira, aurreko urtearekin alderatuta igo egin dira-eta. 2025ean, 113 atxiloketa egin ziren, 100 Espainian eta 13 atzerrian, gehienak profil errepikakorra duten pertsonekin lotuta: pertsona bakartiak, gehienak espainiar nazionalitatekoak, magrebtar jatorriko pertsonak barne, propaganda jihadistaren biltegietarako sarbidea jarraitzen dutenak eta material horiek kontsumitzeko, gordetzeko edo birbanatzeko joera dutenak.

Bestalde, terrorismoaren aurkako presioak baldintzatu egin du Daeshen estrategien bilakaera, eraso gidatuak lehenesten baititu metodo operatibo eraginkorrena eta merkeena bezala. Eredu hori erakundearen probintzia desberdinetan dauden eta Europako sareekin lotura gisa jarduten duten Europako subjektu erradikalizatuen parte-hartzean oinarritzen da. Eszenatoki horietan, erradikalizazio prozesuak errazten dituzte eta Europako lurraldean geratzen diren pertsonek erasoak prestatzen dituzte, erakundearen mugimendu fisikorik gabe jarduteko gaitasuna indartzen delarik.

Profil horiez gain, ISKPrekin lotutako Siriako, Afganistango edo Asia Erdialdeko jatorriko pertsona batzuek segurtasun arrisku potentziala adierazten dute Europan, gatazka-eremuetan duten aurreko esperientzia eta nazioarteko sareekin duten loturagatik. Testuinguru horretan, ISKP jihadismoaren kanpo proiekzioan filial nagusia izaten jarraitzen du, Europan eta Mendebaldean jarduteko asmo frogatuarekin. Bitartean, ISKPren komunikabide-aparatuak hainbat hizkuntzatan edukia zabaltzen eta Mendebaldeko lurraldean ekintzak sustatzen jarraitzen du, eta horrek taldeak Europako eszenatokian kontuan hartu beharreko aktore gisa duen garrantzia nabarmentzen du. (2.5 irudia)

2.5 irudia: Atentatu nabarmenen kopurua herrialdeka

Espainiako egoera

Hurrengo atalak Espainiako segurtasun egoera azaltzen du mehatxu terroristaren gai nagusiei dagokienez, adibidez Atzerriko Borrokalari Terroristak (FTF), finantzaketa, erradikalizazioa, espetxe gaiak eta barneko terrorismoa.

Espainian mehatxu nagusia jihadismo transnazionalarekin lotuta dago oraindik ere, eta, bereziki, atzerriko borrokalari terroristekin, gatazka-eremuetan esperientzia eta teknika eta prozedura paramilitarretan prestakuntza duten pertsonak itzultzen direlako, baita bertako terroristaren (HTF) fenomenoarekin ere.

Atzerriko Borrokalari Terroristak

Atzerriko borrokalari terroristei dagokienez, kontuan izan behar da Siriako segurtasun ezak zelulen berrantolaketaren eta borroka esperientzia duten pertsonen itzulera arriskua areagotzen duela, herrialde hartatik atxilotu ugarik ihes egin ondoren.

Arriskua arintzeko, Espainia nazioarteko lankidetza eta EBko informazio-sistemen elkarreragingarritasuna indartzen ari da, eta ABT horiek Schengen lurraldean identifikatzeko, detektatzeko eta sartzea debekatzeko lan-taldeetan parte hartzen ari da.

Espainia gatazka-eremutik Espainiara bidaiatu duten ABTak kontrolatzen ari da, guztira 288, eta horietatik 111 oraindik eremuan leudeke, 72 itzuli egin ziren eta 105 hilak dira. Bestalde, Europako eta Magrebeko herritarren itzulera kontinenteko mehatxu-mailaren bektore erabakigarrienetako bat bezala hartzen da, Siriako ipar-ekialdean gerta daitekeen desegonkortasunarekin eta Afrikan erakargarritasun-gune berrien sorrerarekin batera.

Barne mailan, 2025ean, HTF fenomenoarekin lotutako ekintza bortitz bat erregistratu zen Espainian, eta jihadisten ideologiarekin lotutako terrorismo delitu gisa ikertzen ari da. Polizia-operazioek autoerradikalizatutako aktore mota horren profil nagusia erakusten dute. Gehienbat ingurune digitalean, baliabide mugatuekin, kostu txikiko eta eragin handiko taktikekin jarduten dute, eta berehalako aukerak aprobetxatzen dituzte.

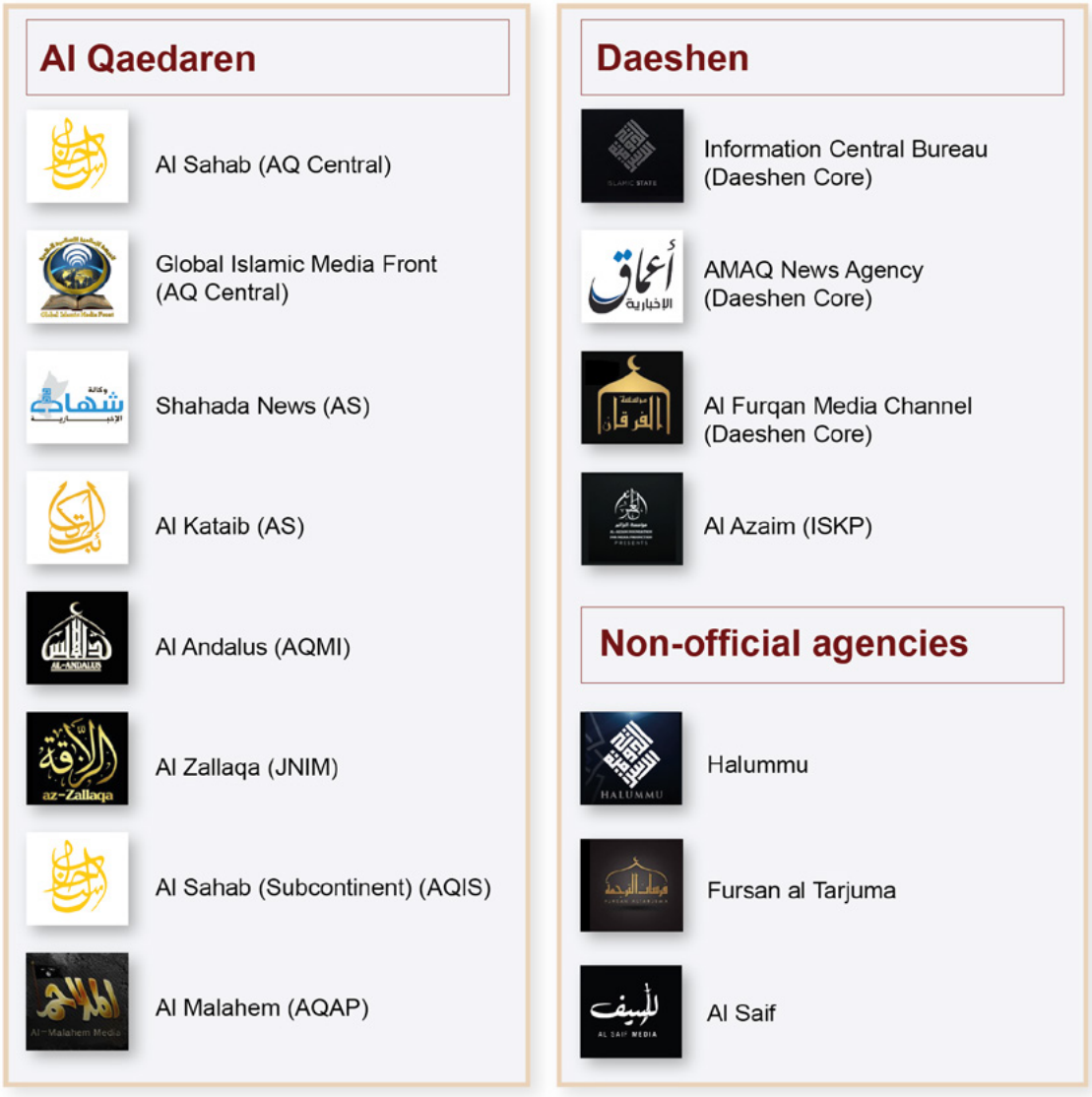
Aurreikusezintasun horrek beharrezko egiten du online espazioen monitorizazioa detekzio goiztiarrarekin uztartzea.

Joera berriak

Gainera, joera berri batzuk nabarmentzen ari dira: Interneten erabilera intentsiboa, sare sozialen eta teknologia berrien (AA sortzailea barne) erabilera intentsiboa propaganda, instrukzio operatiboa eta desinformaziorako, gazteengan eta adingabeengan eragin berezia izanik. Ikusten da komunitateak espazio deszentralizatuetara lekualdatzen direla, *gaming* ekosistemetan duten presentzia, eta itxuraz kaltegarriak ez diren metodoak (adibidez, kalistenia-entrenamenduak) etengabeko doktrinamendurako eta erradikalizazio-denborak laburtzeko.

Testuinguru horretan, bilakaera teknologikoak jihadismoaren erresilientzia eta hedatzeko gaitasuna indartu ditu. Jihadismoak sare sozialak, mezularitza-zerbitzuak eta *Dark web*a ustiatzen ditu kohesio ideologikoari eusteko eta edukien iraunkortasuna bermatzeko. Al Kaedaren eta Daeshen egitura zentralen gaineko presioak Europan eta Mendebaldeko beste herrialde batzuetan bizi diren pertsonei zuzendutako materialen ekoizpena areagotu du, beren bizilekuetan jardutera bultzatuz, baita operazio-eskuliburuen eta tekniken, taktiken eta operazio-prozeduren hedapena erraztuz ere, horietako zaleek erabiltzen dituzten plataformen bidez.

Beraz, eszenatoki horretan, propagandak jarraitzen du izatearen errekrutatzearen eta erradikalizazioaren funtsezko elementua. Nabarmentzekoa da ISKPren tresna mediatikoa, *Voice of Khorasan* bezalako produktuekin, bideojokoetan oinarritutako diseinuak baitauzka, ikus-entzule gazteak erakartzeko. Horren hedapena *Telegram*, *RocketChat* edo *Session* bezalako plataformetan jarduten duten errekrutatzaile eleanitzen sareetan oinarritzen da, zeinak eragin berezia baitu mendebaldeko herrialdeetan. (2.6 irudia)

2.6 irudia: Al Qaedaren eta Daeshen aparatu mediatikoa

Finantzaketa

Terrorismoaren aurkako borrokan, finantza sektoreko jarduketa lehen mailako elementu bat da. Hala, inteligentzia zerbitzuen, segurtasun indarren, finantza-inteligentzia unitateen eta sektore pribatuaren arteko lankidetza ezinbestekoa da terrorismoaren finantzaketa sareak detektatu eta neutralizatzeko.

Erakunde terroristek beren jarduerak finantzatzen dituzte baliabide naturalen ustiapenaren, bahiketen, estortsioaren eta beren kontrolpean dauden eremuetan legez kanpoko bilketaren bidez. Nazioz gaindiko esparruan, *hawala* eta kriptomonetak bezalako kanal alternatiboak erabiltzen jarraitzen dute, batez ere Bitcoin eta USDT, Daesheko afiliatuen arteko fluxuak handituz eta jarraitzeko zailak diren kriptoaktiboen erabilera intentsiboarekin. Hori da, esate baterako, Moneroren kasua ISKPrekin.

Aldi berean, sare horiek finantza-opakutasuna areagotzen duten mekanismoak, DeFi plataformak, zerbitzu habiatuak, *brokerrak* eta zerbitzariak zabaltzen dituzte hirugarren herrialdeetan, eta *Tether* bezalako *stablecoin-ak* gero eta gehiago erabiltzen dira. Era berean, jarduera legaletatik zein ilegaletatik lortutako funtsak erabiltzen dituzte, gatazka-eremuetatik gertu dauden jurisdikzioetara diru-bidalketako enpresa arautuen bidez bidalitako balio txikiko diru-sarreratik sortuak direnak. GKE batzuk eta kanpaina kolektiboak erabiltzen dituztela ere detektatu da jihadisten egiturak dituzten errefuxiatu-eremuetara dirua bidaltzeko, baliabideak laguntza humanitarioaren itxurapean erabilita. Eragile bakartiek, nagusiki, baliabide propioetara edo *crowdfunding* mugatu batera jotzen dute.

En España, la financiación del terrorismo yihadista se articula principalmente a partir de fuentes legales, salarios, ahorros, donaciones y actividades comerciales, complementadas por envíos en efectivo, servicios de transferencia de dinero, criptomonedas y transferencias con datos falseados, incluida la apertura de cuentas mediante técnicas de inteligencia artificial. Igualmente, se han utilizados ONGs y campañas humanitarias para canalizar fondos hacia campamentos vinculados a estructuras yihadistas, especialmente en Siria a través de Turquía.

Espainian, terrorismo jihadistaren finantzaketa, batez ere, iturri legalen, soldaten, aurrezkien, dohaintzen eta merkataritza-jardueren bidez egituratzen da, eta hori osatzen dute eskudiru-bidalketek, diru-transferentzia zerbitzuek, kriptomonetek eta datu faltsuak dituzten transferentziek, adimen artifizialeko teknikak erabiliz kontuak irekitzea barne. Era berean, GKEak eta kanpaina humanitarioak erabili izan dira funtsak egitura jihadistarekin lotutako kanpalekuetara bideratzeko, batez ere Sirian, Turkiaren bidez.

Terrorismo jihadistaren bilakaerak, haren nazioarteko irismena eta eszenatoki geografiko desberdinen arteko lotura kontuan hartuta, funtsezko elementu bihurtzen du nazioarteko lankidetza, bai EBren barruan, bai nazioarteko beste bazkide batzuekin lankidetzan arituz ere.

Erradikalizazio bortitza

Muturreko indarkeriarekin lotutako esparruari dagokionez, hazteko eta egokitzeko gaitasuna erakusten jarraitzen dute, fanatismoaren eta gizarte-polarizazioaren gorakadak markatutako testuinguru batean. Egoera horrek gero eta oinarri militante gazteagoa duten taldeak agertzea bultzatu du, gertaera politiko, sozial edo ekonomikoekin lotutako kanpainen inguruan ekintza bortitzera dei egiten dutenak. Haien jarduera mobilizazio espezifikoetan kontzentratzen da, posizio ideologikoak areagotzeko eta esparru publikoan eragina proiektatzeko helburuarekin.

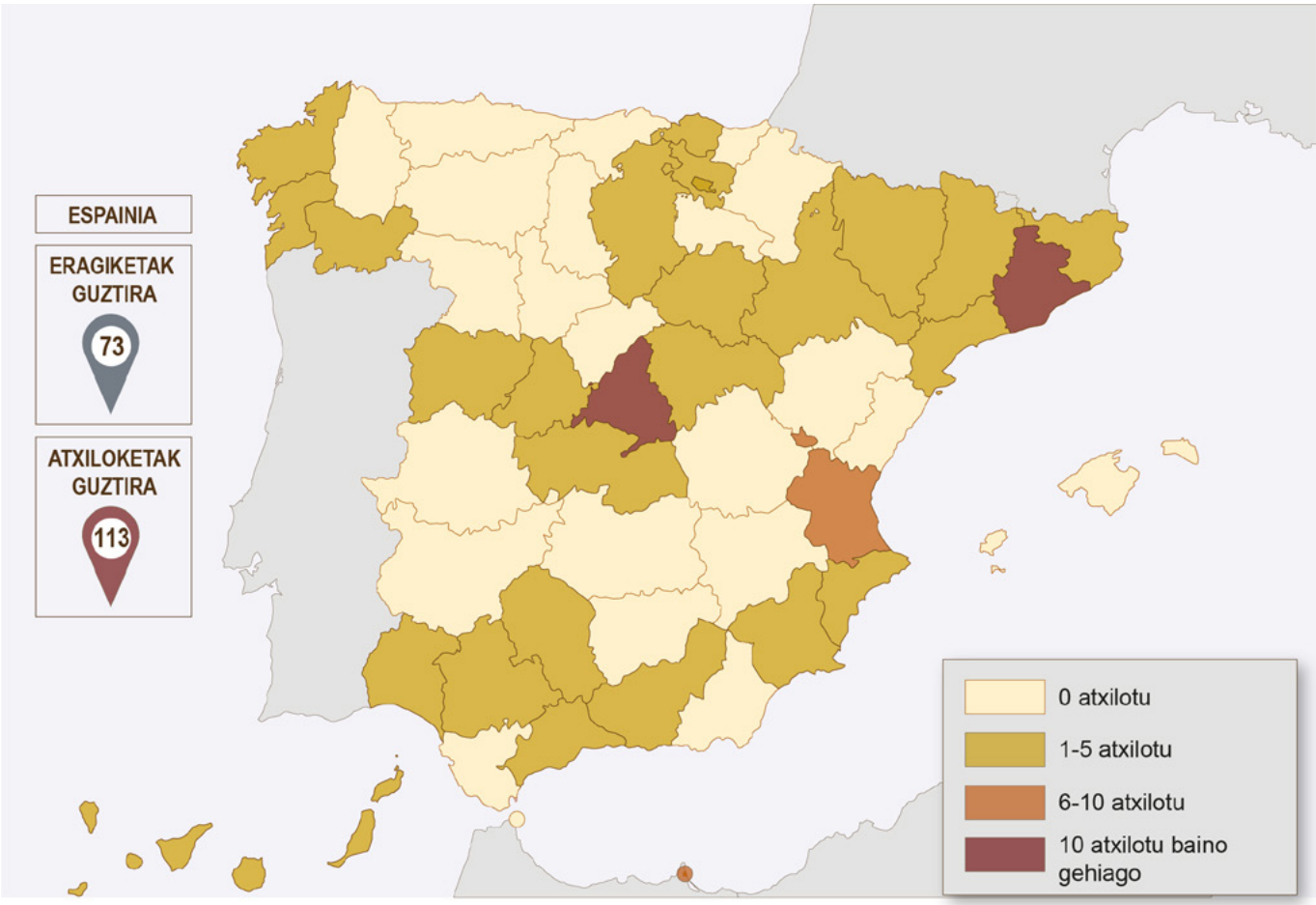
Espainian, polarizazioak eta mugimendu horiek nazioko zein nazioarteko gertakarien aurrean duten sentikortasun gero eta handiagoak mehatxu gero eta handiagoa dakarte Estatu mailan, nahiz eta Europako herrialde askoren esparrutik urrun egon. Egoera horrek indartu egiten du portaera bortitzen katalizatzaile gisa joka dezaketen testuinguru geopolitikoekin lotutako mobilizazio dinamikak kontrolatzeko beharra.

Fanatismoaren eta polarizazio ideologikoaren gorakadaren ondorio berehalakoena muturreko talde edo kolektiboen agerpena da. Talde edo kolektibo horiek gero eta militantzia gazteagoz elikatzen dira, eta beren jarduera unean uneko egoera politiko, sozial eta ekonomikoak aprobetxatzen dituzten unean uneko kanpainen inguruan indarkeriazko ekintzak egitera bultzatzen dute, egoera eta gertaera desberdinei dagokienez duten posizio ideologikoa agerian uzteko.

Bereziki aipagarria da eskuin muturraren etiologiako nazioarteko zelula terrorista azeleratzailearen aurkako lehen polizia operazioa, "*The Base*" izenekoa, azaroaren 11n ustiatu zen, eta hiru pertsona atxilotu zituzten Espainian zelula operatibo bat osatzen ari zirenean, erakunde honen sortzailearekin lotura zuzena zutenak. Zelula horrek bere nazioarteko zelulei erasoak egiteko eskatu die Mendebaldeko erakunde demokratikoak kolapsatzeko.

Teknologiaren eta sare sozialen gorakadak muturreko ideologien hedapena erraztu du, batez ere gazteen artean, eta horrek agintariak espazio horietako jarraipena indartzera bultzatu ditu. 2025ean adimen artifiziala tresna indartsua bihurtu da desinformazioa eta propaganda edukia sortu nahi duten muturrekoentzat, eta horrek areagotu egingo ditu erradikalizazio digitalaren aurkako borrokan dauden erronkak. Gainera, Ukrainako inbasioak eta Ekialde Hurbileko gatazkak eragina izan dute Espainiako muturreko erretorikaren hazkundean.

Bideojokoak gazteak erradikalizatzeko eta erakartzeko bide bat ere badira, eta *online* ekosistemak bateratzeko aukera ematen dute. Ekosistema horietan, elkarreraginean jarduten da eta konfiantzazko loturak sortzen dira *offline* ekosistemekin, joko-zentroan aurrez aurreko kontaktuen bidez.

Iturria: DSNk egina, Terrorismoaren eta Krimen Antolatuaren aurkako Inteligentzia Zentroko datuak erabiliz

2.7 irudia: Espainian terrorismoarekin zerikusia izateagatik atxilotutako pertsonen kopurua erakusten duen mapa

2025ean, TCO Erregelamenduaren esparruan, Terrorismoaren eta Krimen Antolatuaren aurkako Inteligentzia Zentroaren (gaztelaniaz, CITCO) Terrorismoaren Aurkako Dibisioan integratutako Legez Kanpoko Edukien Unitate Nazionalak (gaztelaniaz, UNECI), zeinaren funtzio nagusia iturri irekien (OSINT) monitorizazioa den terrorismoarekin eta muturreko indarkeriarekin lotutako mehatxuak ingurune digitalean detektatu, aztertu eta horien aurka jarduteko, 14.330 erretiratze-jakinarazpen eta 48 erretiratze-agindu egin ditu.

Beste alde batetik, garapen teknologikoak terrorismo ez-konbentzionalaren gaitasunak errazten ditu, egonkortasun-eza sortzeko edo funtsezko zerbitzuei eragiteko helburu duten ekintzen bidez. 2025ean sabotajeak murriztu egin zirela ikusi zen, baina droneekin lotutako gertakariak ugaritu egin ziren instalazio zibil eta militarretan, baita ziberterrorismoarekin eta muturreko inspirazioko hacktivismoarekin lotutako jardueren iraunkortasuna ere.

Espetxe arloa

Espetxe inguruneko erradikalizazioa lehentasunezko arreta-eremua izaten jarraitzen du, mehatxu-bektore garrantzitsua baita, bai zentroetan jarduteko gaitasuna duten talde antolatuak eratzeko aukeragatik, bai zigorra bete ondoren berriz ere ekintza beretan aritzeko muturreko loturak edo kondenak mantentzen dituzten presoek dakarren arriskuagatik. Bereziki kezkagarria da 2025ean askatu edo askatzear dauden jihadista ideologia sendoko preso kopurua.

Espainian, 85 pertsona zigorra betetzen ari dira terrorismo jihadistagatik eta 152 preso arrunt daude muturreko islamismoagatik ikertzen. 2022az geroztik, terrorismoarekin edo jihadista erradikalismoarekin lotutako 176 preso askatu dituzte zigorra bete dutelako edo behin-behineko espetxealdiaren gehienezko epea amaitu delako.

Profilak anitzak dira eta auto-adoktrinamenduagatik zigortutakoetatik hasi eta kidetza edo errekrutatze delituen aurrekariak dituzten presoetaraino doaz. Espetxeetako erradikalizazioari dagokionez, hainbat faktoreren ondorioz gertatzen da, adibidez: gizarte-isolamendua, erradikalizatutako presoekin kontaktua, eragin handiko buruzagien eragina edo zatiketa etnikoa edo erlijiosoa. Espetxetik irten ondoren, ikusi da pertsona horien zati handi batek eutsi egiten diola lehen zuen ideologiari. Herrialdetik kanporatzea egokia ez den kasuetan, kontrol-neurriak ezartzen dira gainbegiratutako askatasunaren esparruan, errepikapen arriskua murrizteko eta eragina izateko gaitasuna mugatzeko.

Bertako terrorismoa

Bertako jarduera terroristak mehatxu maila mantentzen jarraitzen du Espainian jarduten zuten erakundeak –ETA, GRAPO edo Resistencia Galega– desegin ondoren ere.

Egoera horretan, arreta ETA ohiaren ingurunearekin lotutako dinamikak kontakizunaren inguruko eztabaidan eta presoen egoerarekin, ihes egindakoen itzulerarekin eta independentziaren aldeko eskaera politikoarekin lotutako eskaerak proiektatzera bideratutako mobilizazio ekintzetara zuzentzen da, gaitasun operatibo antolatua erakutsi gabe. Testuinguru horretan, terrorismoa goraipatzearekin lotutako izaera kriminaleko banakako ekintzak ere erregistratu izan dira. Gauzak horrela, otsailean gizon bat atxilotu zuten Zaragozan terrorismoa goraipatzea, biktimak umiliatzea eta hainbat pertsonaia Interneten bidez mehatxatzea egotzita, eta horrek islatzen du oraindik ere irauten dutela pertsona isolatuen noizean behingo indarkeriaren aldeko adierazpenak.

Bitartean, Estatuko Segurtasun Indar eta Kidegoek oraindik argitu gabe dauden ETAko erasoei buruzko ikerketak egiten jarraitzen dute. Jarduketa horiek Frantziak 2018an entregatutako dokumentazioaren eta material informatikoaren analisian oinarritzen dira, erakundeko kideak atxilotu ondoren herrialde

horretan hasitako prozedura judizialei lotuta. Era berean, Terrorismoaren eta Krimen Antolatuaren aurkako Inteligentzia Zentroak ETAko iheslarien zerrenda eguneratua mantentzen du, epaitegietako aginduak dituztenak. 23 pertsona zenbatu izan ditu hainbat herrialdetan, hala nola Brasilen, Cabo Verden, Kuban, Frantzian, Mexikon, Uruguain eta Venezuelan.

Lankidetza proiektuak terrorismoaren aurkako borrokan

Espainiak parte-hartze aktiboa izan du terrorismoaren aurkako nazioarteko foro nagusietan 2025ean zehar:

- Daeshen aurkako Koalizioaren 2025eko bileretan parte hartzea, eta bertara kontingente militar bat bidaltzea; eta ekainaren 10ean Madrilen Zuzendari Politikoen bilera egitea,

- Terrorismoaren Aurkako Mundu Mailako Foroaren bileretan parte hartzea, bai Lan Taldeetan, bai urrian Dohan egindako Koordinazio Batzordean;

- hileroko presentzia terrorismoari buruzko EBko lantaldeetan (COTER) eta terrorismoaren arloko zigorrei buruzkoetan (COMET);

- *ad hoc* bilera eta ekimenetan parte hartzea, hala nola Aqabako Prozesuan -Mendebaldeko Balkanei eskainitakoa Sofian apirilean eta beste bat Erroman urrian-;

- Nazio Batuen Ustelkeriaren aurkako Hitzarmeneko Alderdien 11. Konferentzian parte hartzea (Doha, abendua).

Espainia da Ziberkrimenari buruzko NBEren Hitzarmena sinatu duten herrialdeetako bat, urriaren 25ean Hanoin egindako sinadura-ekitaldian.

Era berean, Espainiak eskualde estrategikoetan segurtasun indarrak indartzeko eta prestatzeko Europar Batasunak finantzatutako proiektuetan parte hartzen du eta proiektu horiek zuzentzen ditu, eta, gainera, terrorismoari, erradikalizazioari, muturreko indarkeriari eta fenomeno berriei buruzko Kontseiluaren eta Batzordearen lantaldeekin aktiboki lankidetzan aritzen da. Gainera, Europolen terrorismo ez-konbentzionalaren formatzat hartzen diren jarduera hibridoak ikertzeko talde espezifiko bat sortzeak Europako analisi eta erantzun gaitasuna indartzen du.

Terrorismoaren finantzaketaren aurkako nazioarteko lankidetzaren arloan, Espainiak aktiboki parte hartzen du Nazioarteko Finantza Ekintza Taldearen (NFET) lanean, hau da, dirua zuritzea eta terrorismoaren finantzaketa saihesteko neurrien betetzea arauak ezartzeaz eta ebaluatzeaz arduratzen den nazioarteko erakunde nagusia. Gainera, Espainiak Nazioarteko Finantza Ekintza Taldearen Ebaluazioa izango du 2026ko ekainean.

Horrela, Ekialde Hurbilean eta Afrika Iparraldean, Barne Ministerioak eta Lehendakaritza, Justizia eta Auzitegiekin Harremanetarako Ministerioak Espainiak zuzendutako CTJUST proiektuan parte hartzen ari dira, eta proiektu horren helburua agintarien gaitasunak indartzea da, terrorismoaren aurkako kate kriminal osoa garatu eta indartuz.

Gainera, Estatuko Segurtasun Indar eta Kidegoetako kideak EUCAP Sahel Mali misioan daude hedatuta, eta bertan terrorismoaren aurkako borrokan prestakuntza-jarduerak egiten dituzte.

Gainera, Sahelen eta Afrika Erdialdeko eta Mendebaldeko eremuan, Guardia Zibilak GARSI Sahel proiektua zuzentzen du, agintari nazionalen gaitasun operatiboak indartzeko eta lurraldearen kontrol eraginkorra hobetzeko helburuarekin, besteak beste, "GAR motako" unitateak (Guardia Zibilaren Ekintza Azkarreko Taldeak) sortuz, Senegalen eta Mauritanian. Guardia Zibilak, halaber, *Public Spaces+* proiektua zuzentzen du espazio publikoen babesa mehatxu terroristaren aurka hobetzeko helburuarekin, Ghanan, Kenyan eta Senegalen jarduerak eginez. Era berean, Polizia Nazionalak Polizia Zientifiko Espezializatu Talde bat du Afrika Erdialdeko Errepublikako Nazio Batuen misioan (MINUSCA) zabalduta, muturreko dinamikek bereziki kaltetutako ingurune batean analisi eta ekintza gaitasunetan lagunduz.

Kaukaso eskualdean, Estatuko Segurtasun Indar eta Gorputzeko kideek EU-ACT proiektuan parte hartzen dute: EB – Antolatutako Krimenaren eta Terrorismoaren aurkako Ekintza, terrorismoaren aurkako borrokan laguntza eta indartzea eskaintzen duena.

Terrorismoaren biktimentzako babesa eta laguntza

Terrorismoaren biktimak babestea eta laguntzea lehentasun bat da terrorismoaren aurkako borrokan. Arlo horretan, erradikalizazio-prozesuen aurkako prebentzio-ahaleginak indartu dira, batez ere adingabeen artean, sare sozialen eta online joko-plataformen erabilera intentsiboarekin lotutako fenomeno gero eta handiagoa baita.

Terrorismoaren Biktimen Elkarteen Sare Globala (VoTAN, ingelesezko siglengatik) 2025eko apirilaren 28an jarri zen martxan. Espainiak finantzarioki laguntzen eta Nazio Batuen Terrorismoaren Aurkako Bulegoak (UNOCT) kudeatzen duen proiektu hori izan zen 2024ko urrian Gasteizen egindako Terrorismoaren Biktimei buruzko Nazio Batuen Nazioarteko Konferentziaren emaitzetako bat. Kanpo Arazoetako, Europar Batasuneko eta Lankidetzako ministroa berriro ere 2025eko irailean New Yorken egin zen Terrorismoaren Biktimen Lagunen Taldearen ministro-bileraren buru izan zen. Kanpo Arazoetarako eta Mundu Gaietarako Estatu idazkariak 2025eko abenduan Rabaten egindako Terrorismoaren Biktimen Afrikako Konferentziaren goi-mailako segmentuan parte hartu zuen.

Terrorismoaren Biktimei Laguntzeko Zuzendaritza Nagusiak (TBLZN) memorian, zaintzan eta erakundeen arteko koordinazioan oinarritutako estrategia integrala sustatzen du. Hezkuntza arloan, "Terrorismoaren memoria eta prebentzioa" programa garatzen du, DBHko 4. mailarako eta Batxilergorako, material didaktikoekin eta biktimen parte-hartze zuzenarekin, muturreko indarkeriaren aurkako kontra-narrazioa indartzeko.

2025ean nabarmen indartu da biktimentzako laguntza integrala. Laguntza eta kalte-ordainetarako 300 eskaera baino gehiago izapidetu dira, baita Aitortza Zibileko Errege Ordenaren kondekoraziorako 132 proposamen ere. TBLZNk Berlinen eta Jerusalemen izandako erasoetan hil ziren bi espainiarren familiei laguntza estua ematen die, eta bere talde psikosozialak etengabeko laguntza, bisitak, aurrez aurreko eta telefono bidezko laguntza, txosten sozialak prestatzea, erreferentzia psikologikoak eta 500 pertsona baino gehiagori laguntzen dien laneratze programa eskaintzen ditu. Horrez gain, erakundeak ongizate eskubideen esparru zabala mantentzen du eta urtero diru-laguntzak ematen dizkie biktimen elkarteei, 2025ean milioi bat euro bideratuz 16 erakunderi sentsibilizazio programetarako, elkarteen laguntzarako eta gizarte eta lege laguntzarako.

Erakundeen arteko lankidetza beste ardatz estrategiko bat da. Maiatzaren 20an, TBLZNk autonomia erkidego eta hiri guztietako ordezkariak bildu zituen ekimenak partekatzeko, eskubideak harmonizatzeko eta lurralde-koordinazioa indartzeko. Era berean, Guardia Zibileko akademiek biktimen babes sisteman eta eraso baten kasuan jarduteko protokoloetan prestakuntza jaso dute ikasturte akademikoan, indarretako kide den biktima baten testigantza barneratuz. Azkenik, 2025eko azaroaren 17an, ekintza operatiboari eta biktimen laguntzari buruzko jardunaldi espezifiko bat egin zen Guardia Zibilaren, Polizia Nazionalaren, eskualdeko polizia-kidegoen, Justiziaren eta Fiskaltzaren parte-hartzearekin.

2023ko Terrorismoaren Aurkako Estrategia Nazionalaren jarraipena

2023ko Terrorismoaren Aurkako Estrategia Nazionalak (ENCOT2023, gaztelaniaz) fenomeno horren aurkako borrokarako esparru politiko-estrategikoa ezartzen du. Bere lehen balio-urtea bete ondoren, egituratzen den lau zutabeetan oinarritutako ebaluazio bat egin da: Erantzuna Prebenitu, Babestu, Jarraitu eta Prestatu, baita dagokien estrategia eta ekintza-ildoak ere, aurreikusitako helburuen betetze-maila ebaluatzeko eta, oinarri horretan oinarrituta, baliabideen eta ahaleginen optimizazioa gidatzeko.

Dokumentu hori Terrorismoaren aurkako Batzorde Espezializatuaren (TABE) barruan aurkeztu zen, politika honen norabidea eta koordinazioa laguntzen duen organo gisa, eta ondoren Segurtasun Kontseilu Nazionalak onartu zuen.

Erakunde legez kanpokoen arteko lankidetza agerikoa da hainbat arlotan, horregatik 2025eko Krimen Antolatuaren eta Delitu Larrien Aurkako Estrategia Nazionalak terrorismoarekin loturak aipatzen ditu.

EPIDEMIAK ETA PANDEMIAK

- Coronaviridae familiako birusak lehentasunetako bat dira oraindik adimen epidemikoko eta detekzio goiztiar globaleko sistemetarako, nahiz eta 2023tik COVID-19a ez izan jada nazioarteko garrantziko osasun publikoko larrialdia.

- 2022. urtearen amaieratik, elgorri-kasuen eta -agerraldien kopuruak gora egin du mundu osoan, eta gora egiten jarraitzen du.

- 7/2025 Legeak, uztailaren 28koak, Osasun Publikoaren Estatu Agentzia (AESAP) sortzen du, berezko nortasun juridikoa duen erakunde bat, osasun-mehatxuen aurrean prestakuntza eta erantzuna hobetzeko.

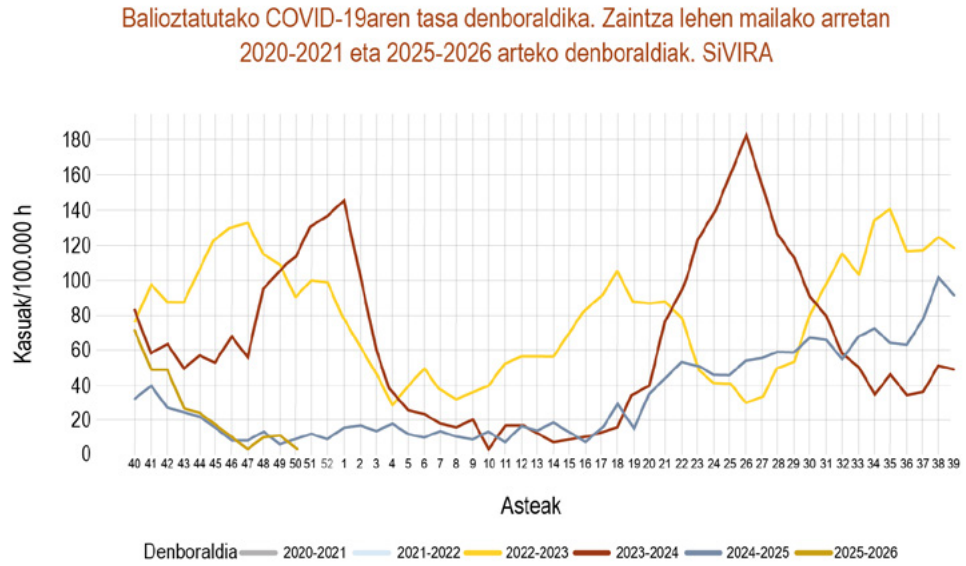
EPIDEMIAK ETA PANDEMIAK

Covid-19 pandemiaren bilakaera

2023ko maiatzaren 5ean, OMEko zuzendari nagusiak, Nazioarteko Osasun Erregelamenduko (IHR) Larrialdi Batzordeak COVID-19 pandemiari buruz egindako hamabosgarren bileraren ondoren prestatutako txostenarekin bat etorriz, ondorioztatu zuen COVID-19ak ez dela jada Nazioarteko Kezkako Osasun Publikoko Larrialdi bat (ESPII, gaztelaniaz). Ordutik, datu globalak eskuragarri dauden arren, ez dago herrialde bakoitzerako eguneratze zehatzik, eta detekzio eta jakinarazpen sistemak aldatu egiten dira estatuen artean, eta horrek ez du ahalbidetzen haien arteko edo zaintza sistema desberdinak zituzten aurreko aldiekin zuzeneko konparaketa bat egitea. Gaur egungo zaintzak zirkulazioan dauden arnas-birus desberdinen joerak eta SARS-CoV-2ri (COVID-19 eragiten duen birusa) dagokion gaixotasun-zama ebaluatzean eta intereseko aldaerak detektatzean jartzen du arreta. Espainian, Arnas Infekzio Akutuen Zaintza Sistema: gripea, COVID-19a eta VRS (SiVIRA) da COVID-19aren zainketa daramana. Orain arteko datuek COVID-19aren beheranzko joera erakusten dute 2022az geroztik, jarduera handiagoa duten aldiekin, baina urtaro-eredu argirik gabe. 2025-2026 aldiaren hasieran trafikoa baxua da, 2024-2025 aldiaren antzekoa.

Hala ere, *Koronabirus* familiako birusak mundu mailako epidemien inteligentziarako eta detekzio goiztiarreko sistemetarako lehentasuna izaten jarraitzen dute, hainbat alditan espezie ezberdinetara egokitzeko gai izan baitira, gizakietara barne

SARS-CoV-2 koronabirusaren egungo aldaerek mutazioak metatzen jarraitzen dute, eta horiei esker immunitate humorala saihestu dezakete, baina ez immunitate zelularra. Ondorioz, berrinfekzioek eragin txikia dute, arrisku-talde ezagunetan izan ezik. COVID iraunkorra (edo SARS-CoV-2 infekzioaren ondorioak) da egungo kezka handiena, kaltetutako pertsona kopuruagatik, sintomen ezaugarriengatik (kasu askotan bizitza normala egitea eragozten baitute), kausen inguruko ziurgabetasunagatik eta tratamendu espezifikorik ezagatik. Batez ere emakumeei eragiten die, eta adin-talde guztiei, batez besteko adina 44 urte ingurukoa izanik, Espainiako biztanleria osoaren parekoa, alegia. (3.1 irudia)

Iturria: Karlos III.a Osasun Institutua

3.1 irudia: Balioztatutako COVID-19aren tasa denboraldika, Zaintza lehen mailako arretan. Arnas infekzio akutuen zaintza: gripea, COVID-19a eta VRSa. 50/2025 astea

Espainian, COVID-19aren txertoa gripearen txertoarekin batera gomendatu da 60 urtetik gorako pertsonentzat eta osasun-arazoak dituzten pertsonentzat udazkeneko txertaketa-kanpainaren barruan. 2025ean, COVID-19agatik, gomendio hori 70 urtetik gorako pertsonei egokitu zitzaien lehen aldiz.

Txerto horiekin den estaldura gutxituz joan da urteetan zehar. 2024-2025 aldian, honako hau izan zen txertoaren dosi indargarriarekin txertatutako pertsonen kopurua eta proportzioa adin-taldeen arabera egokituta:

- Txertoa jaso duten 80 urte edo gehiagoko pertsona kopurua: 1.622.285 (% 48, aurreko urteko % 65en aldean).
- Txertoa hartu duten 70-79 urte bitarteko pertsona kopurua: 1.704.653 (% 38, aurreko urteko % 53ren aldean).
- Txertoa hartu duten 60-69 urte bitarteko pertsona kopurua: 1.403.248 (% 22, aurreko urteko % 33ren aldean).

Elgorria

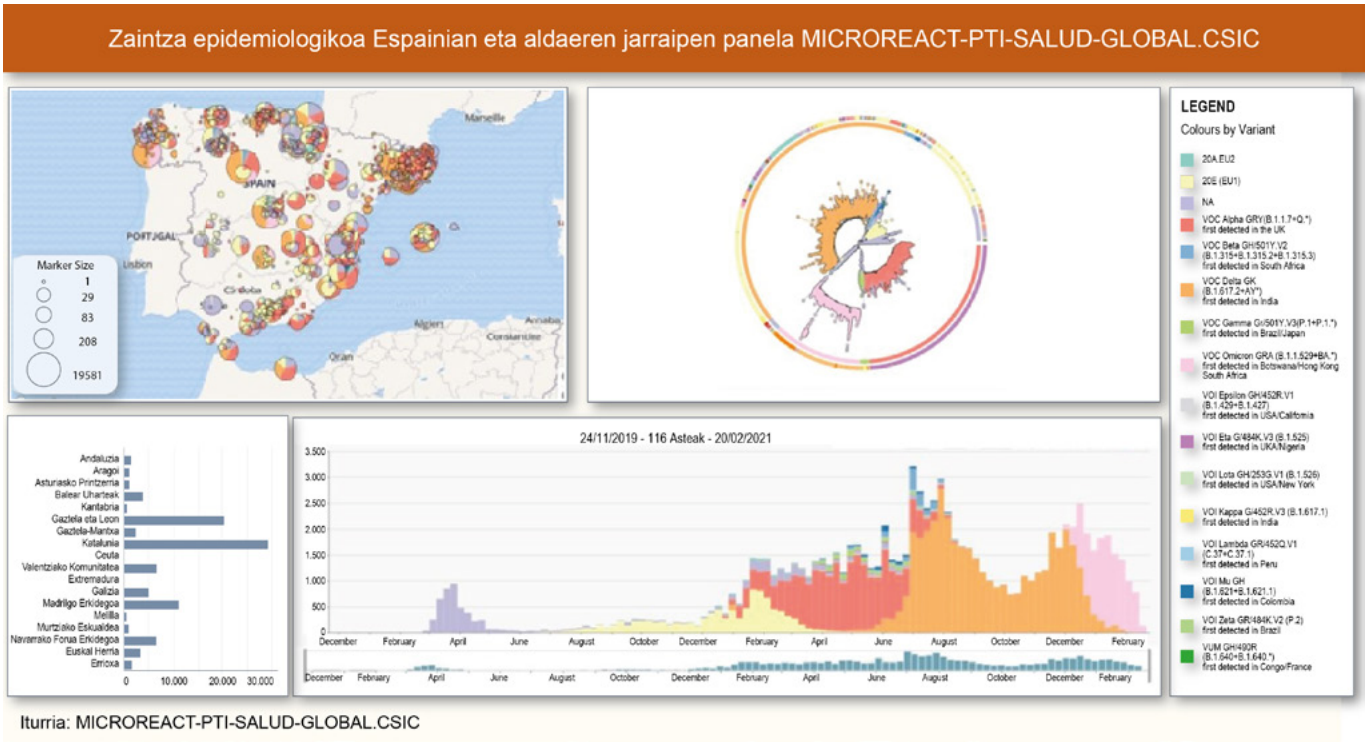
2022aren amaieratik, elgorri kasuen eta agerraldien kopurua handitu egin da mundu osoan, eta joera horrek gora egiten jarraitu du 2023, 2024 eta 2025ean. Igoera hori inguruko herrialdeetan eta Espainian ere ikusi da. Gure herrialdeak % 95eko helburuaren gainetik dagoen txertaketa-estaldura du dosi bakarrarekin, eta atalase horren azpitik bi dosirekin. Hala ere, 2025ean ikusitako agerraldien gorakadak, eta horietako batzuen jatorria identifikatu ezin izanak, beste herrialde batzuetan gertatu

den bezala, elgorriaren transmisioa berriro ezarri zela kontsideratzea ekarri zuen, 2016tik mantentzen zen ezabatze-ziurtagiria galduz.

Zaintza Epidemiologikoaren Sare Nazionalaren 50. asteko egoera-txostenaren arabera, 2025eko abenduaren 14an 395 kasu baieztatu ziren gure herrialdean, eta horietatik 203 inportatuak edo birusaren inportazioarekin lotuta daude, eta 192ren jatorria ikertzen ari dira edo ezezaguna da. 2024an, 227 kasu baieztatu ziren.

Kontrol-helburu nagusia, egungo testuinguruan, txertaketa-estaldura % 95etik gora lortzea eta mantentzea da bi dosietarako autonomia-erkidego guztietan, kasuak eta haien kontaktuak goiz detektatzeaz eta birus-isolatuen karakterizazio genomikoa egiteaz gain, epidemia-agerraldien jarraipen zuzena ahalbidetuko duena.

Espainiako Zientzia Ikerketen Kontseilu Nagusiak (gaztelaniaz, CSIC), bere Osasun Globalaren Plataformaren bidez, prebentzio, zaintza eta denbora errealeko monitorizazio protokoloak garatzen ditu, baita larrialdi bakoitzaren ezaugarrietara egokitu daitezkeen babes pertsonaleko ekipamenduak eta materialak ere. Txertaketaren inguruko zalantzak gero eta handiagoak dira Espainian, batez ere haurren txertaketaren arloan, osasun publikoko jarraibideetan herrialdeak tradizionalki konfiantza handia izan arren. Fenomeno hori, neurri batean COVID-19 pandemiarekin lotutako informazio okerrak indartua, prebenitu daitezkeen gaixotasunen kasuen igoeran islatzen da, hala nola 2024an elgorriaren 227 kasu baieztatuak, 2023ko 14ekin alderatuta, eta 2025eko lehen hiruhilekoko 179 kasuak, eta horrek 2016an lortutako "elgorriaren ezabapen" ziurtagiria galtzea ekarri du. Irudiak Espainiako zaintza epidemiologikoaren eta MICROREACT-PTI-SALUD-GLOBAL.CSIC aldaeren jarraipen-paneleko aurrerapena erakusten du. (3.2 irudia)

3.2 irudia: Zaintza epidemiologikoa Espainian

A gripe zoonotikoa (H5N1)

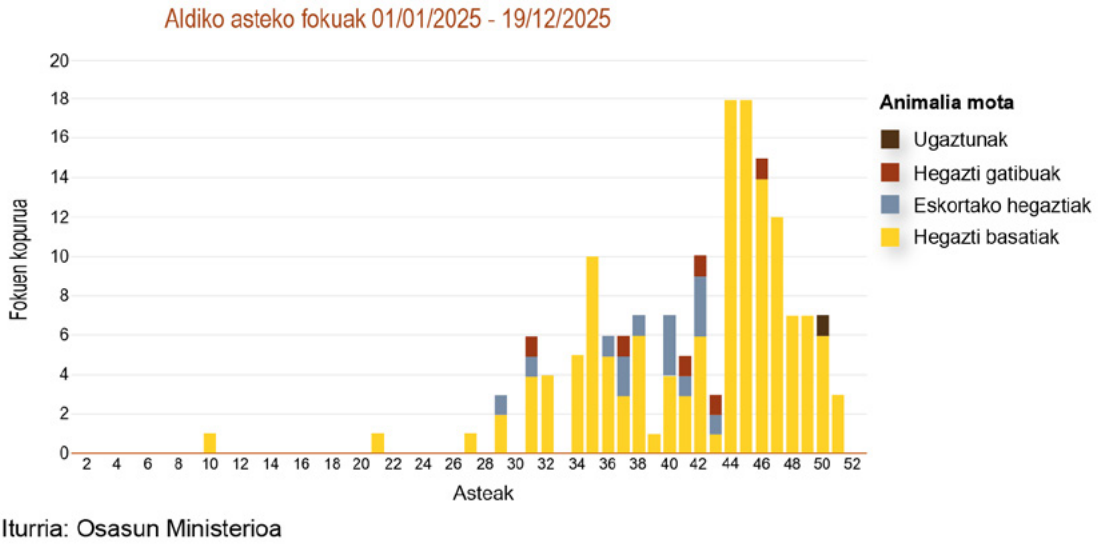
2025eko urtarrilaren 1etik abenduaren 19ra bitartean, A(H5N1) birusak eragindako hegazti-gripearen 30 kasu jakinarazi ziren gizakietan. Gehienak (18 kasu) Kanbodiak jakinarazi ditu. 2025ean detektatu ziren kasuen artean hilkortasun-tasa % 38koa izan zen, 2003-2025 aldian behatutako ia % 48tik (476 heriotza/992 kasu) zertxobait beherago.

Orain arte, ez da frogatu birus hau gizakien artean transmititu daitekeenik. Hala ere, birusa Europako animalien artean hedatzeak, batez ere hegaztien artean, baina baita hainbat ugaztun espezietan ere, gizakien esposizio arriskua areagotzen du eta birusa gizakien arteko transmisiora egokitzea errazten du. 2025ean, magnitude desberdineko 2.400 agerraldi baino gehiago jakinarazi ziren Europan animalia basatien artean, eta 70 baino gehiago etxeko animalien artean, aurreko denboraldiekin alderatuta detekzioetan nabarmen handituz ugaztun basatien artean.

Intereseko beste gripearen birus zoonotiko batzuek hedapen mugatua izan dute. A(H5N5) azpimotaren detekzioak urriak izan dira, hegaztietan zein ugaztun basatietan detektatu baita. Hala ere, aurtengo azaroan, Estatu Batuek H5N5 birusaren lehen gizaki kasua jakinarazi zuten mundu osoan. Ez da gizakien kasurik jakinarazi Europar Batasunean.

Hegazti gripearen transmisio arriskua biztanleria orokorrera txikia da; hala ere, birusak espezie desberdinen artean, ugaztunak barne, mutatzeko eta hedatzeko duen gaitasuna ezin da baztertu eta etengabeko monitorizazioa behar du.

Osasun eta Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura Ministerioek egunero kontrolatzen dute gure herrialdeko hegazti-gripearen epidemiaren (birus ezberdinen) bilakaera, dagokien eskumenen esparruan, eta Autonomia Erkidegoekin batera koordinatzen dituzte ekintzak, "Osasun Bakarra" orientazioarekin, eta horrek barne hartzen du jatorri zoonotikoko gripearen birusen infekzioak prebenitzeko, zaintzeko eta kontrolatzeko Planaren garapena. (3.3 eta 3.4 irudiak)

3.3 irudia: Hegazti-gripearen asteroko fokuen jakinarazpenaren denbora-lerroa 2025erako

3.4 irudia: Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura Ministerioaren RASVE sistemak jakinarazitako fokuen kokapena udalerrika 2025erako

Espainiako egoera epidemiologikoa arrisku multifaktorialen eszenatoki gisa konfiguratzen da interfazean: abeltzaintza eta nekazaritzako elikagaien katea. Haragi eta animalia produktuak kontrol ofizialetatik kanpo sartzeak eta banatzeak, mugimendu ilegalak, deklaratu gabeko gorpuak edo trazabilitaterik gabeko produktuak barne, biosegurtasun-hesiak ahultzen ditu eta eragin ekonomiko eta ingurumen-inpaktu handia duten gaixotasun zoonotikoen zirkulazioa errazten du, hegazti-gripearen edo behietan izandako dermatosi nodular kutsakorraren (DNK) agerraldi berrietan frogatu den bezala.

Horren aurrean, zaintza- eta kontrol-sistema albaitaritza, ingurumen, aduana agintarien eta segurtasun indarren arteko koordinazioan oinarritzen da, Guardia Zibilak lurreko gaitasun operatiboa eskaintzen duela Natura Babesteko Zerbitzuaren (SEPRONA) bidez ikuskapen, ikerketa eta

ingurumen-inteligentziari dagokionez, baina prebentzio eta erantzun arkitektura zabalago batean integratuta.

Testuinguru horretan, trazabilitatea indartzea, mugimenduen kontrola, azpiproduktuen kudeaketa segurua eta legez kanpoko haragi-trafikoari aurre egitea ez da osasun-helburu bat bakarrik, Estatuaren segurtasunaren bektore ezinbestekoa da, batez ere antolatutako talde kriminalek sistematikoki ustiatzen dutenaren aurka.

Abeltzaintzako ustiategi eta hiltegi ilegalek mehatxu zuzena dira elikagaien segurtasunerako. Osasun-ikuskapen eta -kontrol sistema ofizialetatik kanpo jardunez, leku horiek kutsatutako janaria, zoonosi-gaixotasunen eramaileak edo kutsatzaile kimikoak sor ditzakete. Albaitaritza-kontrol faltak, higiene-baldintza eskasak eta trazabilitaterik ezak instalazio horietako haragia produktu arriskutsu bihurtzen dute kontsumitzaileentzat, eta, aldi berean, lehia desleiala sortzen dute legezkotasunaren barruan aritzen diren ekoizleen aurka, hornidura-kate arautuetan eragina du eta ekonomia nazionalerako sektore produktibo estrategikoak ahultzen ditu.

Animalien hilketa klandestinoarekin eta haragia nahiz animalia-jatorriko produktuak albaitaritza-kontrolik gabe elikadura-katean sartzearekin lotutako legez kanpoko jarduerek delinkuentzia egituratuaren eredu bati erantzuten diote, eta delinkuentzia larriaren eta krimen antolatuaren barruan koka daitezke. Sare horiek ziklo oso bat osatzen dute, eta bertan sartzen dira abereen harrapaketa eta mugimendu irregularra, instalazio ezkutu edo baimenik gabekoetan hil eta haragia moztea, trazabilitatea faltsutzea edo ezabatzea, higiene eta osasun baldintza txarretan garraiatzea eta biltegiratzea, eta ondoren haragiaren banaketa ezkutua jatetxeetara, txikizkako dendetara edo salmenta kanal informaletara.

Horretarako, kideen arteko rol banaketa egonkor batean, banaketa kanal opakoetan eta lortutako irabaziak ezkutatzeko mekanismoetan oinarritzen dira, osasun publikoaren, animalien osasunaren eta ongizatearen, Ogasun Publikoaren, dokumentuen faltsutzea eta erakunde kriminal bateko kide izatearen aurkako delituak konbinatuz. Sare batzuen dimentsio ekonomikoak, eskualdez gaindiko edo baita nazioz gaindiko izaerak eta kontrol-sistemetatik kanpo etengabe jarduteko duten gaitasunak arrisku-maila berean kokatzen dituzte jokabide horiek, Estatuaren interes funtsezkoei eragiten dieten krimen antolatuaren beste adierazpen batzuekin alderagarria den mailan.

Espainiak, Guardia Zibilaren SEPRONAren bidez, Ingurumeneko EMPACTen arazo horri buruzko Ekintza Operatibo bat zuzendu du eta 2025ean "GERION" Zerbitzu Agindua garatu du Estatu mailan. Jarraian agertzen dira abenduaren 31n horrek jasotako emaitzak: (3.5 irudia)

3.5 irudia: «GERION» zerbitzu-aginduaren emaitzak

EMAITZA GLOBALAK	
IKUSKAPENAK	1.499
KONTROLAK / EGIAZTAPENAK	3.159
ARAU-HAUSTE ADMINISTRATIBOAK	3.316
ARAU-HAUSTE PENALAK	65
ATXILOTUAK / IKERTUAK	93
ALBAITARI-SENDAGAIEN ATZEMATEA (Unitateak)	141
IMMOBILIZATUTAKO / SAKRIFIKATUTAKO ANIMALIAK	1.441

Iturria: Guardia Zibilaren Natura Babesteko Zerbitzua

Tximinoaren baztanga (MPox)

2022ra arte, Mpox-a Afrikako zoonosi bat zen, gizakietan kasu esporadikoak baino ez zituen, baina urte hartako agerraldi globalak egoera aldatu zuen, 90.000 kasu baino gehiagorekin. Horrela, 2022ko uztailaren 23an, Osasunaren Mundu Erakundeko (OME) zuzendari nagusiak II. kladoak (II.b azpikladoa) eragindako mpox agerraldia Nazioarteko Garrantziko Osasun Publikoko Larrialdi (NGOPL) izendatu zuen. Deklarazio hori 2023ko maiatzera arte egon zen indarrean. Ondoren, 2024ko abuztuan, beste NGOPL bat deklaratu zen, birus horren I. kladoa hainbat Afrikako herrialdetan hedatu zelako.

Mpox-ek eragindako bigarren larrialdi hori 2025eko irailaren 5era arte egon zen aktibo, urtebeteko jarraipenaren eta Kongoko Errepublika Demokratikoa bezalako herrialdeetan eta Burundi, Sierra Leona eta Uganda bezalako beste herrialde kaltetu batzuetan kasuen eta heriotzen beherakada jarraituaren ondoren amaitutzat jo baitzen. Zuzendari nagusiak azpimarratu zuen larrialdia kentzeak ez zuela mehatxuaren amaiera esan nahi, agerraldi berriak izateko arriskua hor dagoelako.

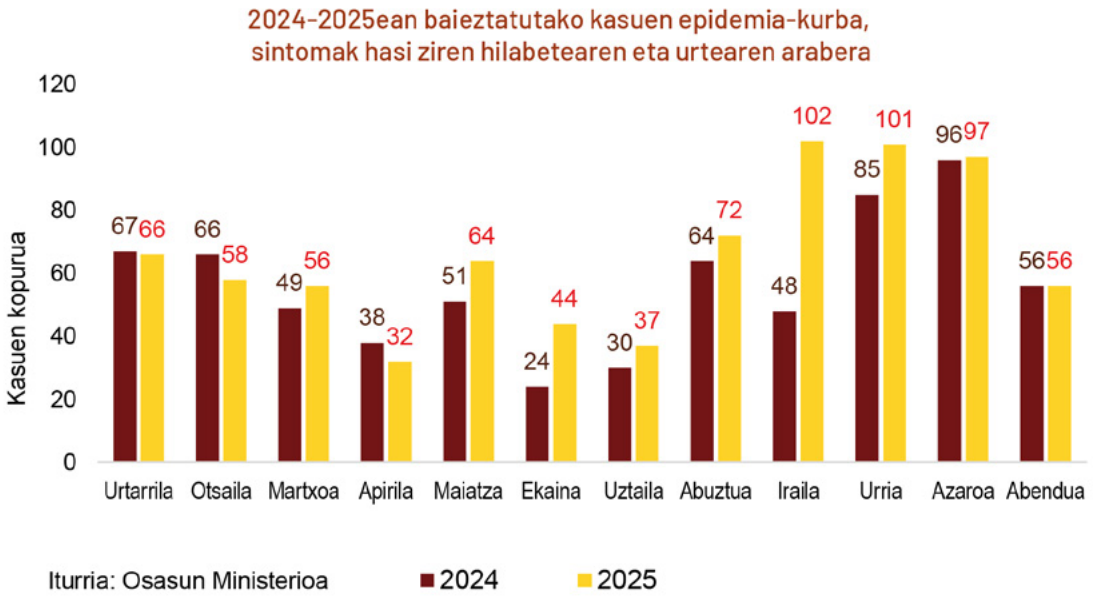
2025ean, Espainiak eta Europako beste herrialde batzuek mpox klado II. birusaren zirkulazio-maila oso baxuak mantendu dituzte, aurreko urteetan behatutako kasuen ezaugarri kliniko eta epidemiologikoetan aldaketa esanguratsurik gabe. Hala ere, 2025eko irailetik aurrera, mpox I.b kladoaren tokiko kasuak jakinarazi dira endemikoak ez diren herrialdeetan, hau da, eremu endemikoekin zerikusirik ez dutenetan. Kasu horiek, batez ere, gizonezkoengan detektatu dira, batez ere gizonekin sexu-harremanak dituzten gizonezkoengan (GSG). Orain arte, I.b kladoko Mpox kasuen detekzioa nazioartean ez da lotu II. kladoarekin alderatuta larritasun handiagoarekin edo transmisibilitate handiagoarekin.

2025eko abenduaren 9an, Espainiak mpox I. kladoaren 15 kasu erregistratu ditu, bidaiekin edo eremu endemikoetara bidaiatu duten pertsonekin loturarik gabe, eta horrek gure herrialdean transmisio komunitario iraunkorra dagoela adierazten du

Espainian, 2022ko apirilaren 2025eko azaroaren 4ra arte, Mpoxaren 9.111 kasu baieztatu izan dira. Kasu guztien % 93 2022an gertatu ziren (7.521 kasu), % 3,6 2023an (325 kasu), % 7,6 2024an (695 kasu) eta gainerako % 6,3ak 2025ean. Espainian 3 hildako izan ziren 2022an, eta bat 2025ean.

Jakinarazitako kasuen % 90ek ez zuten baztangaren aurkako txertoa edo ez zekiten zein txerto-egoera zuten. Baztangaren aurkako txertoak gizakiengan duen eraginkortasuna frogatu izan du Mpoxaren aurka.

Kasuen aurkezpen klinikoa normalean arina eta lokalizatua izaten da, eta egungo ebidentziaren arabera, mpox I.b klado infekzioaren arrisku orokorra moderatua dela ebaluatzen da gizonekin sexu harremanak dituzten gizonentzat, eta baxua dela populazio orokorrean. (3.6 irudia)

3.6 irudia: 2024-2025ean Espainian baieztatutako mpox kasuen epidemia-kurba, sintomak hasi ziren hilabetearen arabera

Mendebaldeko Niloko sukarra

Nilo mendebaldeko birusak (FNO, edo West Nile birusa) eragindako sukarra eltxoen ziztadak transmititutako gaixotasun infekziosoa da. Azken hamarkadetan, kasu larrien proportzio esanguratsuko agerraldiak eta epidemiak detektatu dira Europako eta Amerikako eskualde epeletan, mehatxu izateraino helduz osasun publikoarentzat, gizakientzat eta animalientzat.

Mendebaldeko Niloko birusa endemikoa da Espainiako zenbait eremutan. Hegaztietan egoten da. Gizakiak eta beste ugaztun batzuk, hala nola zaldiak, birusaren ostalariak dira, ausaz. Zaldiengan eta gizakiengan gaixotasunen intzidentzia nabarmen aldatzen da urtaroen artean, bektoreen dentsitatearen eta birusaren zirkulazioaren aldakortasunaren arabera. 2020an agerraldi handi bat izan zen Espainian, 77 kasu larri detektatu ziren eta 8 heriotza izan ziren Andaluzian eta Extremaduran. 2024an, berriz, inoiz erregistratutako agerraldirik handiena gertatu zen, zabaltzen joan zen eremu geografikoetan nahiz iraupenean, FNOren 158 kasu autoktono detektatu baitziren gizakietan (142 baieztatuta eta balizko beste 16), Andaluzia, Extremadura eta Gaztela-Mantxako autonomia erkidegoetan.

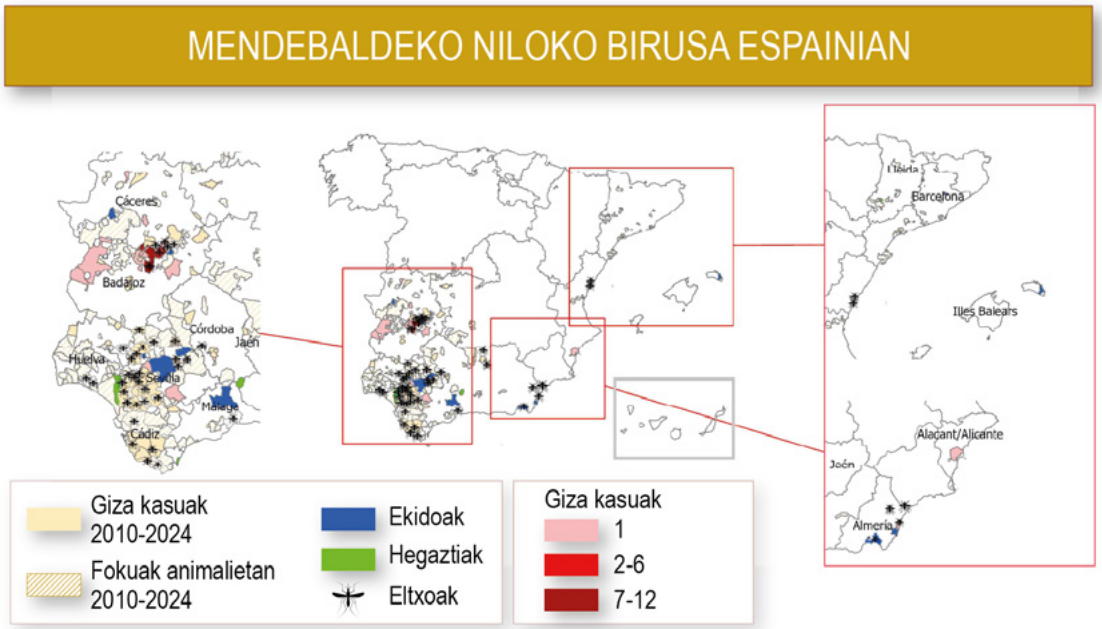
2025ean, FNOren 45 kasu autoktono jakinarazi dira gizakietan (36 baieztatuta, 9 balizko eta sailkapen ezezaguneko beste 2 kasu; datuak oraindik ez dira bateratu). Baieztatu izan diren kasuetatik, 32k Extremaduran izan zuten esposizioa (29 Badajozen eta 3 Cáceresen), 3 Andaluzian (Almerian eta Sevillan) eta bat Valentziako Erkidegoan (Alacanten). Kasuak 32. eta 44. aste epidemiologikoen artean gertatu ziren, 28. astean Almerian izandako kasu bat izan ezik, eta 25 urtetik aurrerako bi sexuei eta adin-talde guztiei eragin zieten. Bost asintomatikoak ziren, Extremaduran odol-emaileen artean egindako baheketetan detektatu zituzten. 31 kasu baieztatuetatik, 20 (% 64k) ospitaleratu egin behar izan ziren eta 4 (% 13) hil egin ziren.

Gainera, Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura Ministerioak (MAPA) Albaitaritzako Osasun Alertako Sarearen (AOAS) bidez emandako datuen arabera, 2025eko denboraldian 12 agerraldi detektatu ziren zaldietan Almería, Sevilla, Badajoz, Bartzelona, Cáceres, Málaga, Kordoba eta Balear Uharteetako probintzietan, eta 4 agerraldi hegaztietan Lleida, Cádiz, Huelva eta Kordoba probintzietan.

Lurralde-banaketari dagokionez, ekialderanzko hedapena nabaritzen da; hala diote, behintzat, Valentziako Erkidegoan detektatutako kasuak, Almerian detektatutako kasuek eta Balear Uharteetan animalien artean lehen aldiz izandako agerraldiak.

Giza zein animalien kasuen datuek erakusten dute birusaren lurralde-hedapena penintsularen ekialderantz egin zuela 2025eko denboraldian

2023an, bektore bidez transmititzen diren gaixotasunak detektatzeko, zaintzeko eta kontrolatzeko Plan Nazional berri bat onartu zen, "Osasun Bakarraren" ikuspegitik gaixotasun emergente horien arriskua eta eragin orokorra murrizteko helburuarekin. Plana Mendebaldeko Niloaren, Usutuaren, Denguearen, Zikaaren, Chikungunyaren, Sukar Horiaren eta Rift Haraneko Sukarraren birusen prebentzioan oinarritzen da bere I. eta II. zatietan. (3.7 irudia)

Iturria: Osasun Ministerioaren Osasun Alertak eta Larrialdiak Koordinatzeko Zentroa, RENAVEren datuekin

3.7 irudia: Giza kasuen, ekidoetan eta hegaztietan emandako fokuen eta 2025ean Espainiako udalerrietan zehar banatutako eta 2010-2024 aldian metatutako bektoreetan Mendebaldeko Niloko birusa detektatzearen arteko lotura

Sukar hemorragiko birikoak Afrikako herrialdeetan

2025eko urtarrila eta azaroa bitartean, sukar hemorragiko birikoen lau agerraldi deklaratu ziren Tanzanian, Ugandan, Kongoko Errepublika Demokratikoan eta Etiopian (Ebola birusaren gaixotasuna eta Marburg birusa). Hiru itxi izan dira: Tanzaniakoa 10 kasurekin, guztiak hilda; Ugandakoa 14 kasu eta 4 hildakorekin; eta Kongoko Errepublika Demokratikokoa 64 kasu eta 45 hildakorekin. Etiopiako agerraldiak aktibo jarraitzen du abenduan.

Osasun Ministerioko Osasun Alerta eta Larrialdien Koordinazio Zentroak (OALKZ) agerraldi bakoitza gertutik kontrolatu du, Espainiarentzako arriskua ebaluatuz. Arrisku handikotzat jotzen diren gaixotasun horien tratamenduan espezializatutako Goi-mailako Isolamendu eta Tratamendu Unitateen Sarea informatuta eta adi egon da.

Espainian inportatutako kasuak detektatuko balira, gure herrialdean bigarren mailako transmisioaren probabilitatea oso txikia izango litzateke, betiere kasuak goiz identifikatzen badira eta aurreikusitako kontrol neurriak garaiz ezartzen badira. Carlos III. Osasun Institutuak 4. klaseko birusak detektatzeko laborategi-gaitasuna du, agente hauekin gertatzen den bezala.

Kolera

2025ean, gune nagusiak Afrikako eskualdean (batez ere, Kongoko Errepublika Demokratikoan, Hego Sudan eta Angolan) eta Ekialdeko Mediterraneoko eskualdean (Afganistanek, Yemenek eta Sudanek dute zama handiena) lokalizatu izan dira, agerraldi aktiboekin eta hilkortasun handiarekin, batez ere gatazka, lekualdatze eta ur eta saneamendu prekarioen testuinguruetan. Horrela, OMEk ohartarazi du klima-gertaeren eta hauskortasun soziopolitikoaren arteko elkarrekintzak agerraldi konplexuagoak eta iraunkorragoak sortzen ari dela. Horrez gain, Hego-ekialdeko Asiako eskualdea (batez ere, Myanmar, India eta Nepal), Amerikako eskualdea (Haiti da kaltetutako herrialde nagusia) eta Mendebaldeko Pazifikoko eskualdea ere kaltetuak dira.

Aitzitik, ez da kasurik jakinarazi Europako Eskualdean 2025ean.

RENAVEk (Carlos III. Osasun Institutua, aurrerantzean ISCIII, gaztelaniako siglengatik) egindako azken txosten epidemiologikoa, Espainiako kolera kasuak barne hartzen dituena, 2024. urtekoa da. 2023. urtearen amaieran eta 2024an zehar, koleraren 3 kasu inportatu jakinarazi ziren Espainian. Azken hiru urteetan ez da tokiko edo inportatutako kasurik izan. Aurretik, 2015etik bederatzi kasu baino ez dira erregistratu, guztiak inportatuak, 2018an detektatu zen bat izan ezik, zeinaren jatorria ezin izan baitzen zehaztu. Jatorrizko herrialdeak India (4), Dominikar Errepublika (3) eta Filipinak (1) izan ziren, eta ez zen heriotzarik erregistratu.

Espainiak koleraren zaintza mantentzen du derrigorrezko jakinarazi beharreko gaixotasun gisa, eta gomendatu du susmagarriak diren kasuak ISCIIIren erreferentziazko laborategira bidaltzea, balioztatutako metodoak erabiliz baieztatzeko eta karakterizatzeko, koleraren toxina edo haren ekoizpenaren erantzule diren geneak detektatzeko barne.

Osasun Globala

Osasunaren Mundu Erakundeak kalkulatzen du 2019an antibiotikoekiko erresistentziak mundu osoko 5 milioi pertsonaren heriotzaren eragile izan zela; zifra hori COVIDak 2020-2023an, hau da, 3 urtetan izandako 7 milioi heriotzekin alderatu daiteke. Espainian mehatxu latentea da, baina lehentasunezkoa, dagoeneko presente dagoena eta minbiziaren tratamendua bezalako aurrerapen medikoak arriskuan jartzen dituena.

Espainian, 2023an, 150.000 infekzio inguru bakterio erresistenteek eragin zituztela kalkulatu zen, eta 23.000 heriotza horren eramaileei egotzi zitzaizkien. Bakterio erresistenteek eragindako infekzio kasuen % 45 ospitaleko kasuak izan ziren. Bestalde, pertsonen mugikortasun globalak patogenoen hedapena errazten du, erresistentzia anitzeko tuberkulosia, esaterako. 2014tik Espainian indarrean dagoen Antibiotikoen Erresistentziaren Plan Nazionalak antibiotikoen erabilera desegokia nabarmen murriztea ahalbidetu du. 2025eko maiatzean Plana 2025-2027 aldirako eguneratu zen, sektore anitzeko ikuspegi batekin, gizakien, animalien eta ingurumenaren osasuna, sendagai eta txerto berrien I+G eta egungo tratamenduen erabilera eraginkorragoa barne hartzen dituelarik.

Malaria, tuberkulosia eta GIBa bezalako gaixotasunek, oro har, beheranzko joerak erakusten dituzten arren, gaixotasun eta hilkortasun zama handia sortzen jarraitzen dute mundu osoan. Klima-aldaketak, pertsonen mugikortasun handiak, gaixotasun horien arrisku hautemangarriaren beherakadak mundu mailan eta osasun-laguntzarako eta garapenerako finantzaketa murriztuak zaintza areagotzea eskatzen dute. Espainiak, aipatutako faktoreekiko duen ahultasun berezia dela-eta, arreta berezia jarri behar die inportatutako gaixotasunei eta endemikotasun txikiko beste gaixotasun batzuei,

tuberkulosiari eta GIBari, kasu. Espainiak osasun globalerako izan duen finantzaketa-igoera berrien helburua gaixotasunak jatorrian prebenitzea eta osasun-segurtasun nazionala indartzea da.

Bestetik, 2025ean Iparralde Globaleko finantzaketa murrizteak, hala nola USAIDen itxierak, Hegoalde Globalean gaixotasunak kontrolatzeko programetan etenaldiak eragin dituela azpimarratzen du, 600.000 heriotza gertatu direla kalkulatzen baita dagoeneko eta 2030erako 14 milioi heriotza gehiago aurreikusten baitira, erabakiak herrialde horietara modu desordenatuan transferitzen ari direlarik.

Europak osasun-krisiei emandako erantzuna

Materialen garraioaren globalizazioa eta giza mugikortasuna mundu mailan, klima-aldaketarekin batera, Europan eta Espainian eltxoek kutsatutako gaixotasunen agerpenaren eta berriro agerpenaren oinarrian dauden faktore nagusiak dira.

Bektoreen (bizi-zikloaren etapa desberdinetan) eta patogenoen sarrera klima-aldaketarekin baino lotuago dago pertsonen, animalien eta salgaien mugimenduaren globalizazioarekin. Hala ere, ezinbestekoa da klima-aldaketa kontuan hartzea, haien ezarpena errazten baitu eta gaixotasun horien arriskuarekiko esposizioa aldatuko baitu gure lurraldean, urtaroen araberako ugaritasun-ereduen aldaketen eta muturreko gertaeren (uholdeak, lehorteak) eraginaren ondorioz.

Intsektu bektore berri horien etorrera eta gaixotasunen mundu mailako hedapena ez dira gelditukо, eta arrisku epidemiologikoaren hazkundea nabarmena da, dagoeneko, Europan azken hamarkadetan.

Ezinbestekoa da gaixotasunak eramaten dituzten eltxoen zaintza eta kontrola areagotzea, patologia horien balizko gorakada geldiarazteko, hala nola Mendebaldeko Nilo birusa, malaria, dengea eta beste batzuk.

Bektore horien ekologiari buruzko oinarrizko ikerketa, alderdi soziologikoak kontuan hartzearekin batera, ezinbestekoa da zaintza eta kontrol estrategiak informatzeko. Gainera, teknologia berriak eta herritarren zientzia eltxoei eta gizakiekin dituzten interakzioei buruzko datuak biltzeko potentzial handiko tresnak direla frogatzen ari dira. Espainiak Bektoreen Gaixotasunen Zaintza, Prebentzio eta Kontrol Plan bat du, 2023az geroztik zabaltzen eta garatzen ari dena, eta bertan Osasun Ministerioak, koordinazio-unitate gisa, autonomia erkidegoek eta aditu nazional talde handi batek hartzen dute parte. 2025ean zehar, Mendebaldeko Nilo gaixotasunaren kudeaketa klinikoaren gidak, bektore integratuen kudeaketa eskuliburuak eta zaintza entomo-birologikoaren protokoloa garatu ziren.

CSICen, erabakiak hartzeko laguntza tresna berriak garatzen ari dira, datu fidagarriak eta herritarren ekarpenak konbinatzen dituztela eltxo inbaditzaileen hedapen prozesua hobeto ulertzeko, urtaroetako jarduera-ereduak eta balizko anomaliak detektatzeko eta alertak zein kontrol-ekintzak aurreikusteko aukera emanez. Aldi berean, biztanleriaren artean kontzientziazioa areagotzen eta bektore horien aurkako babes-jardunbide egokiak sustatzen laguntzen dute.

Europar Batasunaren Osasunaren inguruko funtsezko neurriak

- Europa mailan, Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2022ko azaroaren 23ko 2022/2371 (EB) Erregelamenduaren ezarpenak jarraitzen du, osasunerako mugaz gaindiko mehatxu larriei buruzkoa eta 1082/2013/EB Erabakia indargabetzen duena.
- Estatu kide guztiek, Espainia barne, 2022/2371 (EB) Erregelamenduko 8. artikulutik eratorritako prestaketa eta erantzun gaitasunak ebaluatzeko prozesuarekin jarraitzen dute. Espainiak ebaluazioa 2024ko urrian egin zuen, eta txostena 2025eko uztailean argitaratu zuen

- Osasun Segurtasun Batzordearen barruan, lankidetza zibil-militarreko talde bat sortu da gatazka armatuetatik eratorritako mehatxuei dagokienez beste interesdun batzuk indartu eta haiekin lankidetzan aritzeko.
- 2022ko urriaren 24ko Kontseiluaren 2022/2372 (EB) Erregelamenduaren testuinguruan, zeinaren bidez Batasun mailan osasun publikoko larrialdi baten kasuan krisiari aurre egiteko neurri medikoen hornidura bermatzeko neurrien esparru bat ezartzen den, Espainia Europar Batasunaren Ekintza Bateratu batean parte hartzen ari da erregai-biltegiratze estrategia estrategiko iraunkor eta integral bat garatzeko, eta kontraneurri medikoetan prestakuntza emateko Europar Batasunaren Ekintza Bateratuan.
- Prebentzio, prestaketa eta erantzuneko jardueren esparruan, Europako Batzordeak 2025eko azaroan argitaratu zuen osasun krisietarako Europar Batasunaren prebentzio, prestaketa eta erantzun plana. Plan horrek barne hartzen ditu EBk dituen tresna guztiak, eta prebentzioa eta prestaketa, detekzioa eta ebaluazioa, erantzuna eta suspertzea biltzen ditu

Espainiak osasun sektorean hartutako funtsezko neurriak

- *Uztailaren 28ko 7/2025 Legeak, Osasun Publikoko Estatu Agentzia sortzen eta 2011ko urriaren 4ko 33/2011 Legea*, Osasun Publikoaren Lege Orokorra aldatzen duenak, Osasun Publikoko Estatu Agentzia sortu du. Egun, horren estatutuak egiteko Errege Dekretua garatzen ari dira. Abenduaren 16ko TMD/1467/2025 Aginduak argitaratu du Osasun Publikoko Estatu Agentziaren egoitza zehazteko Aholku Batzordearen txostena. Osasun Publikoko Estatu Agentziak Biosegurtasun Plan Nazionaleko Biosegurtasun Batzordea koordinatuko du Suntsipen Masiboko Armak Ez Hedatzeko Batzordearen esparruan.
- Osasunerako Mehatxu Larriei Aurre Egiteko eta Erantzuteko Estatu Planaren Errege Dekretuaren Zirriborroaren kontsulta publikoaren prozesua urriaren 6an amaitu zen. Plan horrek gobernantza-mekanismoak eta gaitasunen eta baliabideen garapena barne hartzen ditu osasun-mehatxu larriei eta osasun-krisiei aurre egiteko prestaketa eta erantzunerako, sektore arteko koordinazio-mekanismoak erabiliz eta Estatuko, eskualdeko eta tokiko administrazioen maila desberdinen artean, funtsezko zerbitzuen eta baliabideen eskuragarritasuna barne.
- 2024an, 568/2024 Errege Dekretua argitaratu zen, ekainaren 18koa, Osasun Publikoa Zaintzeko Estatuko Sarea sortzen duena. Sare horrek, halaber, Alerta Goiztiarreko eta Erantzun Azkarreko Sistema sortzen du, detekzio goiztiarra hobetzeko eta herritarren osasunerako arriskutsuak izan daitezkeen edo izan daitezkeen mehatxuen aurrean erantzun azkarragoa, egokiagoa eta koordinatuagoa emateko.
- Azkenik, nabarmentzekoa da Bektoreen bidez Kutsatutako Gaixotasunen Prebentzio, Zaintza eta Kontrolerako Plan Nazionala (Bektoreen Plana), "Osasun Bakarra" ikuspegiaren arabera garatu dena giza osasunaren, animalien osasunaren, bektoreen kudeaketa integratuaren, ingurumen-osasunaren eta ingurune naturalaren sektoreen artean. Plan horrek erakundeek eta profesionalek azken urteotan egindako ahaleginak islatzen ditu, gaixotasun hauek osasun publikoarentzat dakartzaten arriskuei erantzuteko gaitasuna hobetzeko helburuarekin. Planak, gainera, helburu orokorrak eta espezifikoak ezartzen ditu, baita administrazioen arteko koordinazio-mekanismoak ere, eta zaintza-sistema elkarri lotuta eta iraunkorrak integratzea sustatzen du.

AZPIEGITURA KRITIKOEN AURKAKO MEHATXUAK

- Europako hainbat herrialdetan garraioarekin, energiarekin eta logistikarekin lotutako azpiegiturei eragin zieten gertakariak ugaritu egin ziren, eta horrek agerian utzi zuen hornikuntza-kateko elementu jakin batzuen kalteberatasuna eta eragiketa hibridoen gero eta errepikatze handiagoa.

- Itsas azpiegiturak lehentasunezko arreta-eremu gisa finkatu dira, gero eta arrisku fisiko, operatibo eta geopolitiko handiagoen eraginpean daudelako, eta funtsezko zerbitzuen jarraitutasunerako garrantzitsuak direlako.

- 2025ean, Espainiak NATOren Azpiegitura Kritikoetako Erresilientzia Task Forcen izan zuen parte-hartzearen ardatza lankidetza aliatua indartzea eta funtsezko zerbitzuetan eragin zezaketen mehatxu hibridoei buruzko informazioa trukatzea izan zen.

AZPIEGITURA KRITIKOEN AURKAKO MEHATXUAK

Mehatxu fisikoak

2025ean, azpiegitura kritikoentzako mehatxu fisikoak izaera desberdineko arriskuen aldiberekotasunak nabarmendu ziren Europako testuinguru batean garatu ziren, tartean muturreko fenomeno naturalak, etenak sortzeko gaitasuna duten ekintza nahituak eta mehatxu hibridoen ohiko dinamikak zirela. Europan urtea funtsezko zerbitzuen jarraitutasunari zuzenean eragin zioten gorabeherak izan ziren, aurreko urteetan ez bezala.

Ingurune horretan, garraioarekin, energiarekin eta logistikarekin lotutako azpiegiturei eragiten dieten gorabeherak areagotu egin dira Europako hainbat herrialdetan, hornidura kateko elementu batzuen ahultasuna eta eragiketa hibridoen gero eta errepikapen handiagoa agerian utziz. Besteak beste, Alemaniako trenbide-sareen sabotajea, Alemaniako eta Frantziako logistika-zentroetan eta azpiestazio elektrikoetan egindako suteak eta sabotaje mekanikoa, baita instalazio sentikorretan, aireportuetan, Ipar Itsasoko parke eolikoetan edo portu-guneetan baimenik gabeko droneen sartzeak ere. Oro har, konplexutasun tekniko txikiko ekintzak dira, baina eten garrantzitsuak sortzeko gaitasuna dute, zerbitzuen funtzionamendu normala oztopatzeko eta ahultasun fisiko eta operatiboak ustiatzeko helburuarekin. Dinamika hori areagotu egin zen energia-azpiegitura estrategikoen aurkako erasoek, kontrol-balbulak urrutitik irekitzea ahalbidetu zuen Norvegiako presa baten aurkako zibererasoak, kasurako.

Droneen behar ez bezalako erabilera gero eta garrantzitsuagoa bihurtu da arrisku-bektore gisa Europako ingurunean, haien irisgarritasunagatik, detektatzeko zailtasunagatik eta zaintza legez kanpokoa egiteko edo eragiketa kritikoetan interferentzia egiteko erabiltzeko duten potentzialagatik. Aireportu eta portuen inguruan erregistratutako gertakariek detekzio, neutralizazio eta kontrolerako gaitasun teknologikoak indartzea eta eragiketa-protokoloak berrikustea bultzatu zuten. Neurri horiek beste azpiegitura batzuetara zabaldu ziren, hala nola tren geltokietara, aire trafikoaren kontrol zentroetara eta logistika gune estrategikoetara.

Maila nazionalean, 2025ean arrisku horiek funtsezko zerbitzuen jarraitutasunari eragin zioten gorabeherak eragin zituzten, babes-gailu indartuak aktibatu behar izateraino, eta eskumeneko agintariek eta inplikatutako operadoreek erantzun operatibo iraunkorra eman behar izan zuten. Testuinguru horretan, garraioa eta, bereziki, hegazkin zibila, segurtasun fisikoaren ikuspuntutik arreta-eremu izaten jarraitu du, segurtasun-gailuak indarrean jarraituz aireportuetan, trenbide-sareetan eta kontrol-zentroetan babesa, baita horien kudeaketaz arduratzen diren operadoreekin koordinatzea ere.

Energia eta logistika azpiegiturek babes-ahalegin espezifikoak eskatu zituzten Estatu mailan. Europako beste herrialde batzuetan erregistratutako gertakarien esperientziak indartu egin zuen azpiestazio elektrikoetan, logistika zentroetan eta beste instalazio kritiko batzuetan zaintza eta prebentzioa areagotzeko beharra, arreta berezia jarriz beste zerbitzu funtsezko batzuetan ondorioak sor ditzaketenei.

Nahitako mehatxu horiei gehitu zitzaizkien muturreko fenomeno naturaletatik eratorritako arriskuak, adibidez uholdeak, suteak edo ekaitzak, 2025ean hainbat azpiegitura kritiko kaltetu eta haien erresilientzia eta berreskuratze-ahalmena proban jarri baitzituzten. Gertaera horiek nabarmendu zuten klima-arriskuen kudeaketa babes fisikoko estrategietan integratzeko eta operadoreen, larrialdi-zerbitzuen eta agintari eskudunen arteko koordinazioa indartzeko beharra, zerbitzuen jarraitutasunean duen eragina ahalik eta gehien murrizteko.

Agertoki horretan, Estatuko Segurtasun Indar eta Kidegoek funtsezko zeregina izan zuten azpiegitura kritikoen babes fisikoan, instalazio estrategikoen zaintzaz, portuen, aireportuen eta mugen zaintzaz eta sarbide puntuen eta ingurune sentikorren monitorizazioaren bidez. 2025ean, ikuskapen-ekintzak egin ziren garrantzi bereziko instalazioetan, hala nola zentral nuklearretan eta instalazio erradioaktiboetan, baita gertakariei erantzuteko gaitasuna hobetzeko helburuarekin egindako ariketa operatiboak ere. Aurrerapausoak eman ziren zaintza-sistemak modernizatzeko lanean ere, sentsore- eta detekzio-gaitasunak indartuz itsasoko eta mugako kontrola bezalako arloetan.

2025ean, lurralde nazionalean ere gertakari kriminalak izan ziren, eta, nahitaez asmo terroristakorik izan ez bazen ere, funtsezko zerbitzuetan eragin garrantzitsuak izan zituzten. Kobrearen eta beste material estrategiko batzuen lapurretak etenaldiak eragiten jarraitu zuen trenbideetan, telekomunikazioetan eta argiztapen publikoan bezalako sektoreetan, lurraldeko hainbat lekutan erregistratutako lapurretaren ondorioz trenbide zerbitzuen aldi baterako etenaldietan islatzen den bezala. Gertakari horiek azpimarratu zuten halako mehatxu motei ikuspegi integral batetik aurre egiteko beharra, prebentzio fisikoa, poliziaren ikerketa eta kaltetutako operadoreekin koordinazioa konbinatuz.

Testuinguru operatibo horretan, aipatzekoa da apirilaren 28an erregistratutako energia-etenaldia, eta horrek sistema batzuen ahultasuna eta eragin handiko gertakarien aurrean erantzun-mekanismo eraginkorrak izatearen garrantzia agerian utzi zituen. Bereziki, gertakariak azpimarratu zuen etenik gabeko energia-hornidura sistemen eta sare nagusian akatsen bat izanez gero azpiegituren autonomia bermatzen duten energia-iturri alternatiboen beharra. Era berean, erakutsi zuen komunikazio-sareen erresilientzia funtsezko elementua dela krisiak kudeatzeko, eta kanal sendo eta erredundanteak behar direla, elektrizitate-hornidura galtzen den kasuetan kontrol operatiboa eta erantzun koordinatuko gaitasuna mantentzeko aukera ematen dutenak.

Erantzun koordinatua, krisiko batzordeen aktibazioa eta Estatuko Segurtasun Indar eta Kidegoekin lankidetza funtsezkoak izan ziren eragina mugatzeko, baina esperientziak agerian utzi ditu hobekuntza-eremuak, eta horiek jorratu behar dira.

Horretarako, ezinbestekoa da energia-autonomia indartzea, larrialdietako ekipamenduetarako erregai-kudeaketa optimizatzea, komunikazioen erresilientzia handitzea eta sektore arteko koordinazioa hobetzea eskala handiko gertakarien aurrean.

Prebentzioa Azpiegitura Kritikoen Babeserako Sistema Nazionalean

2025ean zehar, prebentzioa Azpiegitura Kritikoak Babesteko Sistema Nazionalaren ardatz zentral gisa sendotu zen, intzidenteen gauzatzeak eta izaera desberdineko arriskuak aurreikusteko beharrak markatutako testuinguru batean. Prebentzio-ekintzen helburua azpiegitura kritikoek mehatxu fisiko, hibrido eta naturalen aurrean duten esposizioa murriztea zen, plangintza zorrotzagoa eta administrazio eskudunen eta funtsezko zerbitzuen kudeaketaz arduratzen diren operadoreen arteko koordinazioa indartzearen bidez.

Esparru horretan, azpiegitura kritikoak babesteko planen ebaluazioa eta gainbegiratzea areagotu egin ziren, benetako funtzionamendu-eszenatokietarako egokitasuna egiaztatzeko helburuarekin ikuspegi zorrotzago batekin. Segurtasun- eta kontingentzia-planen berrikuspenek hobekuntza-eremuak identifikatzea eta prebentzio-neurriak mehatxuen bilakaerara egokitzea ahalbidetu zuten, zerbitzuen jarraitutasunean gerta zitezkeen gorabeherak ahalik eta gehien aprobetxatzeko helburuarekin. Ikuspegi horrek erantzun-ahalmena optimizatzen eta azpiegituren funtzionamendu normala eten zenean berreskuratze-denborak murrizten lagundu zuen.

Administrazioen arteko koordinazioa izan zen prebentzioaren beste zutabetako bat 2025ean. Urte osoan zehar, Azpiegitura Kritikoak Babesteko Zentro Nazionalaren, Estatuko Segurtasun Indar eta Kidegoen eta Defentsa Ministerioaren arteko lankidetza mantendu eta indartu egin da, batez ere informazioa trukatzeko, arriskuen analisia egiteko eta larrialdi planak eguneratzeko arloan. Lankidetza horrek mehatxuen ikuspegi partekatua erraztu zuen eta administrazio-maila desberdinetan prebentzio-neurri koherenteak hartzea ahalbidetu zuen.

Defentsa sektoretik, Estatuko Segurtasun Indar eta Kidegoen eta hiru erreferentzia nazionaleko zibersegurtasun-intzidenteei erantzuteko taldeen arteko lankidetza operatiboa sustatu zen. Lankidetza hori alertei eta gertakariei buruzko informazio-truke jarraituan gauzatu zen, baita garrantzi berezia duten ekitaldiekin lotutako lan-taldeetan eta segurtasun-gailuetan batera parte hartzean ere, hala nola hauteskunde-prozesuetan, nazioarteko gailurretan edo ikusgarritasun handiko ekitaldietan. Halako ekintzek sistemaren prebentzio-dimentsioa indartu zuten, azpiegitura kritikoetan eragina izan dezaketen arriskuak goiz detektatzea ahalbidetuz.

Horrez gain, prebentzioak pixkanaka txertatu zuen 2025ean zehar hainbat azpiegitura kritikori eragin zieten muturreko fenomeno naturaletatik eratorritako arriskuak. Larrialdi-zerbitzuetako eta alerta goiztiarreko sistemen informazioaren integrazioak uholdeak, suteak edo ekaitzak bezalako gertaeren aurreikuspena hobetu zuen, eta kalteak murrizteko eta funtsezko zerbitzuen jarraitutasuna mantentzeko helburu duten prebentzio-neurriak hartzea erraztu zuen. Testuinguru horretan, operadoreekin eta eskualdeko eta tokiko larrialdi-zerbitzuekin lankidetza indartu zen arrisku-egoerei erantzun koordinatua emateko.

Itsas-azpiegitura kritikoetarako hurbilpena

2025ean zehar, itsas-azpiegitura kritikoak lehentasunezko arreta-eremu gisa finkatu ziren, arrisku fisiko, operatibo eta geopolitikoen eragin gero eta handiagoa dutelako, baita funtsezko zerbitzuen jarraitutasunerako duten garrantzia ere. Portuek, energia-terminalek, itsaspeko kableek, gas-hodiek eta interkonexio elektrikoek datuen, energiaren eta salgaien trafikoaren zati handi bat biltzen dute, eta horrek areagotu egiten du haien funtzionamenduari eragiten dion edozein gorabeheraren eragin

potentziala. Testuinguru horretan, ahaleginak areagotu ziren Espainiako jurisdikziopeko uretan azpiegitura horien kritikotasun-mailaren ezagutza, identifikazioa eta ebaluazioa hobetzeko.

Urte osoan zehar, baimenik gabeko hurbilketen eta portaera anomaloen gorakada ikusi zen urpeko eta itsas-azpiegitura sentikorren inguruan, besteak beste, telekomunikazio kableak, buia instrumentatuak, portu estrategikoak eta energia plataformak. Gertakari horiek bat datoz Europako eta aliatuen mailan urpeko domeinuan aktore etsaien gero eta interes handiagoari buruz emandako abisuekin, zeinaren hedadura, konplexutasun teknikoa eta bere zaintza iraunkorraren berezko mugek ezaugarritzen duten. Bilakaera horrek indartzen du detekzio goiztiar gaitasunak eta interferentzia, sabotaje edo istripuzko kalteen aurrean erantzun koordinatua mantentzeko beharra.

Nazioarte mailan, berriz, 2025ean aurrerapen nabarmenak izan ziren NATOren eta Europar Batasunaren esparruan, itsas azpiegitura kritikoen babesa indartzeko helburuarekin. Horien artean azpimarratzekoak dira urpeko azpiegitura kritikoen sare aliatuaren jarduerak areagotzea eta itsaspeko kableak babesteko ekimen espezifikoak abian jartzea, *Baltic Sentry* operazioa, esate baterako, Itsaso Baltikoan. Aurrerapausoak eman ziren aliatuen eta Europako itsas estrategiak eguneratzen ere, urpeko azpiegituren babesa mehatxu hibridoen aurka modu esplizituagoan txertatuz. Arlo horretan, Espainiak aktiboki parte hartu zuen Urpeko Azpiegitura Kritikoen Segurtasunerako Itsas Zentroaren (NMCSCUI, ingeleseko siglengatik) barruan egindako lanean.

Estatu mailan, itsas-azpiegitura kritikoen babesa Itsas Segurtasun Kontseilu Nazionalaren esparruan garatutako ekintzen bidez egituratu zen, administrazioen arteko koordinazioa hobetzeko eta azpiegitura horien erresilientzia indartzeko helburuarekin, nahitako, ustekabeko edo fenomeno naturalen ondoriozko gertakarien aurrean. Ikuspegi operatibotik, azpiegitura sentikorren inguruko itsas-trafikoaren zaintza eta kontrola indartu zen, baita garrantzi estrategiko berezia duten eremuetako sarbidearen eta jardueren gainbegiratzea ere, portu-agintaritzekin, Itsas Kapitaintzekin eta operadore kritikoekin koordinatuta.

Horrez gain, 2025ean zehar aurrerapenak egin ziren itsas eta urpeko inguruneko monitorizazioa eta arriskuen analisia hobetzeko gaitasun zientifiko eta teknikoen erabileran. Esparru horretan, geozientziaren jarraipen-teknikak, radar-interferometria eta itsasoko hondoaren behaketa erabiltzeak azpiegitura kritikoei eragin diezaieketen deformazio aktiboak eta prozesu geologikoak dituzten eremuak identifikatzea ahalbidetu zuen. Gaitasun horiek prebentzio-plangintza eta arriskuen kudeaketa hobetzen laguntzen dute, batez ere sismizitatea, itsaspeko luiziak edo higadura bezalako fenomenoei dagokienez, klima-aldaketak eta gizakiaren jarduerak areagotu baitezakete horien intzidentzia.

Erresilientzia – CER zuzentarauaren aplikazioa

2025ean, azpiegitura kritikoen erresilientzia indartzea ikuspegi operatibo eta arautzaile batetik jorratu zen, CER esparruaren aplikazioari eta funtsezko zerbitzuetan eragina izan dezaketen gorabeherak kudeatzeko koordinazio mekanismoen hobekuntzari arreta berezia jarriz. Ikuspegi horrek gero eta mehatxu konplexuago baten inguruneari erantzun zion, arrisku fisikoak, zibernetikoak eta hibridoak bat egiten dutelarik, eta erantzuteko eta berreskuratzeko gaitasunak funtsezko zeregina betetzen dutela funtzionamenduaren jarraitutasuna bermatzeko.

Araudi arloan, 2025ean zehar aurrerapausoak eman ziren erakunde kritikoen erresilientzia indartzeko helburu duen esparru juridikoaren garapenean, Erakunde Kritikoen Babesari eta Erresilientziari buruzko Legearen (CER Legea) zirriborroa onartuz, oraindik azken izapidetzeke dagoena. Esparru horrek barne hartzen du erakunde kritikoek arriskuen kudeaketarako ikuspegi integrala hartzeko

betebeharra, mehatxu fisiko, zibernetiko eta hibridoen identifikazioa barne, baita prebentzio, erantzun eta berreskuratze neurrien plangintza ere. Ikuspegi hori segurtasun eta erresilientziarako beste araudi-esparru batzuekin lotzeak sistemaren koherentzia indartzen du maila nazionalean.

Ikuspegi operatibotik, 2025ean zehar aurrerapausoak eman ziren CER zuzentarauan ezarritako erresilientzia-printzipioak integratzeko, zehazki azpiegitura kritikoei eragin diezaieketen gorabeherak kudeatzeko mekanismoetan. Estatuko Segurtasun Indar eta Kidegoek indartu egin zuten funtsezko zerbitzuetan eragin fisiko edo funtzionala izan dezaketen gertakarien koordinazioan, jakinarazpenean eta erantzunean duten eginkizuna, erantzun egituratuagoa eta egindako ekintzen trazabilitatea hobetzea lagunduz.

Defentsaren arloan, Defentsa Nazionalean eragina duten azpiegitura kritikoen erresilientzia indartzen jarraitu da, agintari zibil eskudunekin koordinatuz eta krisiak kudeatzeko mekanismo nazionaletan parte hartuz. 2025ean zehar, ekintza horien helburua izan zen gorabehera konplexuak aurreikusteko eta horiei erantzuteko gaitasuna hobetzea, baita azpiegitura kritiko estrategikoekin lotutako CIS sistemen babesa indartzea ere.

Egoera Batzordearen mende den Erresilientzia Koordinazio Talde Nazional Iraunkorraren esparruan, Defentsa Ministerioak erresilientziarekin plangintza zibila eta militarra lerrokatzeko zereginak zuzentzen ditu, dagokien ministerioen eta Segurtasun Nazionaleko Sailaren parte-hartzearekin. Lan horrek arriskuen ikuspegi partekatu batean aurrera egitea eta eragin handiko gertakarien aurrean funtsezko zerbitzuak babesteko eta berreskuratzeko irizpide komunak definitzea ahalbidetu zuen.

Azpiegitura kritikoen CIS sistemak eta funtsezko zerbitzuen operadoreak

2025ean zehar, azpiegitura kritikoekin eta funtsezko zerbitzuen operadoreekin lotutako CIS sistemek zeregin garrantzitsua izaten jarraitu zuten eragiketak monitorizatzen eta zerbitzuaren jarraitutasunean eragina izan dezaketen gorabeherak kudeatzen. Arrisku fisiko eta zibernetikoen arteko elkarrekintzak ezaugarritzen duen ingurune batean, ekintzen helburua azpiegituren funtzionamendu normala eragin zezaketen eta biztanleriaren segurtasunean eta ongizatean eragin zuzena izan zezaketen gorabeherak koordinatzeko, detektatzeko eta horiei erantzuteko gaitasuna indartzea izan zen. Testuinguru horretan, aurrerapausoak eman ziren Defentsa Nazionalean eragina duten funtsezko operadoreak identifikatzen eta aztertzen, eskumeneko erakunde desberdinen arteko koordinazioa eta laguntza hobetzeko helburuarekin. Lan-ildo horrek talde espezializatuen arteko lankidetza-mekanismoak indartzea eta sistema eta zerbitzu estrategikoei eragiten dieten gorabeheren aurrean erantzun koherenteagoa erraztea ahalbidetu zuen. Parte hartzen duten operadoreen izaerak garrantzi berezia ematen die ekintza horiei azpiegitura kritikoen babesaren arloan.

Barne Ministerioaren Ziberkrimenaren aurkako Plan Estrategikoak, bere aldetik –2025ean 9 milioi euroko zuzkidura izan du–, Polizia Nazionalaren eta Guardia Zibilaren prestakuntzan aurrera egitea, koordinazio nazionala eta nazioarteko lankidetza indartzea, gizartea sentsibilizatzea eta funtsezko zerbitzuen operadoreen zibersegurtasuna hobetzea ahalbidetu du, beste helburu batzuen artean.

Horrez gain, CIS sistemen segurtasuna hobetzeko lanean jarraitu zen, jarraipen-prozedurak indartuz eta informazio-teknologien eta eragiketa-teknologien arteko elkarrekintzak eragindako ahultasunak konponduz. Sistemen eta konfigurazio heterogeneoen arriskuen identifikazioak nabarmendu zuen neurri tekniko eta antolakuntzazkoak etengabe eguneratzeko beharra, eraso-azalera murrizteko eta gertakari potentzialen eragina mugatzeko.

Ikerketa eta gertakarien kudeaketaren arloan, Estatuko agentzia desberdinen arteko koordinazioak delitu penalak izan zitezkeen edo funtsezko zerbitzuen segurtasuna arriskuan jar zezaketen gertakariei emandako erantzuna eraginkorrago bideratzea ahalbidetu zuen. Azpiegitura kritikoen babesaz arduratzen diren agentzien ekintza bateratuak sistemaren koherentzia indartzen eta operadore kritikoei eta haien CIS sistemei eragiten dieten gorabeheren aurrean hartutako ekintzen trazabilitatea hobetzen lagundu zue.

Lankidetza publiko-pribatua

2025ean zehar, azpiegitura kritikoen babesaren arloko lankidetza publiko-pribatua sistemaren elementu operatibo bat izaten jarraitu zuen, funtsezko zerbitzuen jarraitutasunari eragin diezaioketen gorabeheren aurrean informazioa trukatzeko mekanismoak eta koordinazioa indartzera bideratuta. Burututako ekintzen helburua egun dauden kanalak sendotzea eta haien funtzionamendua benetako eszenatokietan hobetzea izan zen, egungo esparruarekiko egitura-aldaketak sartu gabe.

Testuinguru horretan, agintaritza eskudunen, azpiegitura kritikoen operadoreen eta larrialdi-zerbitzuen arteko lankidetza indartzeko lanean jarraitu zen, jatorri naturaleko arriskuen kudeaketari eta funtsezko zerbitzuetan eragina izan dezaketen gorabeheren erantzunari arreta berezia jarriz. Informazio-fluxuak indartzeak gertaera kaltegarriak hobeto aurreikustea ahalbidetu zuen eta erantzun koordinatuagoa erraztu zuen, batez ere biztanleriaren eta ekonomian ondorioak minimizatzeko ekintza azkarra behar duten egoeretan.

Era berean, instalazio estrategikoen arduradun diren operadore pribatuekin lankidetza egituratzen jarraitu zen segurtasun-plan espezifikoen, ekintza-protokolo bateratuen eta koordinazio-ariketen bidez. Azpiegitura batzuen ustiapena eta kudeaketa operadore pribatuei dagozkien arren, 2025ean gainbegiratze eta koordinazio publikoaren eredua mantendu zen, segurtasun neurriak betetzea bermatzeko eta funtsezko zerbitzuen prestazioa arriskuan jar dezaketen gorabeheren aurrean erantzun homogeneoa bermatzeko helburuarekin.

Horrez gain, Estatuko Segurtasun Indar eta Kidegoek foro eta lan-taldeetan parte hartzen jarraitu zuten enpresa-elkarteekin, unibertsitateekin eta ikerketa-zentroekin batera, informazio-trukea sustatzeko, jardunbide egokiak partekatzeko eta azpiegitura kritikoen arloan segurtasun-kultura partekatua indartzeko helburuarekin. Jarduera horiek elkarrekiko konfiantza hobetzen eta lankidetza operatiboa errazten lagundu zuten arrisku-ingurune aldakor batean.

I+G+b

2025ean, azpiegitura kritikoen babesarekin lotutako ikerketa, garapen eta berrikuntza jarduerak arrisku fisiko, zibernetiko eta hibridoei aurrea hartzeko, detektatzeko eta erantzuteko gaitasuna indartzera bideratu ziren, segurtasuneko lehentasunekin bat datorren ikuspegi aplikatu batekin Ekintzek funtsezko sistemen erresilientzia hobetzen eta zerbitzuen jarraitutasunean intzidenteek duten eragina murrizten laguntzen duten proiektuak laguntzera bideratu ziren.

Estatu mailan, Estatuko Ikerketa Agentziak azpiegitura kritikoekin lotutako ikerketa proiektuak finantzatu zituen 2025ean, sistema esentzialen babesa eta egoera disruptiboen aurkako erresilientzia hobetzea jorratzen duten ildoei arreta berezia jarriz. Jarduera horiek azpiegitura estrategikoen plangintzan eta babesean aplikagarria den ezagutza sortzeko helburuarekin lotutako gaitasun zientifiko eta teknikoak sendotzea ahalbidetu zuten.

Europa mailan, berriz, Europa Horizontea Esparru Programak, "Gizartearentzako segurtasun zibila" izeneko 3. Klusterraren bidez, 2025-2027 aldirako lehentasun-lerro berriak definitu zituen, azpiegitura kritikoen babesean zentratuta. Lerro horien artean daude eraso edo hutsegiteen kasuan efektu kaskadak saihesteko teknologien garapena, azpiegitura funtsezkoetan estres probak egitea, hondamendi naturalen edo nahitako ekintzen aurkako erresilientzia indartzea eta azpiegituren babesean giza faktoreak kontuan hartzea, barne mehatxuei arreta berezia jarriz.

2025ean aurrerapausoak ematen jarraitu zen Europa Horizontea programaren barruan finantzatutako proiektuetan erakunde nazionalen parte-hartzean, Europako azpiegitura kritikoen segurtasuna eta erresilientzia hobetzera bideratutako ekimenetan presentzia nabarmena izanik. Jarduketa horiek lagundu zuten gaitasun nazionalen integrazioa indartzen Europako eskalan ikerketa eta berrikuntza sareetan, eta emaitzen transferentzia aplikazio praktikoetara errazten.

Horrez gain, sentsoreen teknologia hobetzea, anomalien detekzio goiztiarra eta zaintza eta erantzun prozesuen automatizazioa helburu duten berrikuntza aplikatuko proiektuetan erakunde publikoen parte-hartzea mantendu zen. Testuinguru horretan, segurtasun-agentzien eginkizuna indartu zen berrikuntza-proiektuetan azken erabiltzaile gisa, benetako funtzionamendu-inguruneetan irtenbide teknologikoak balioztatzeko eta azpiegitura kritikoen babes-beharretara egokitzeko laguntza emanez.

Nazioartekoa – NATOren erresilientziako Task force-a AKetan (aurrerapenak)

2025ean zehar, Espainiak NATOren Azpiegitura Kritikoen Erresilientziako *Task Forcen* parte hartzea aliatuen lankidetza indartzera eta funtsezko zerbitzuetan eragina izan dezaketen mehatxu hibridoei buruzko informazioa partekatzera zuzendu zen. Burututako ekintzen helburua Euroatlantiko inguruneko azpiegitura kritikoei eragin diezaieketen gorabeheren aurrean prebentzioa, erantzuna eta funtzionamenduaren jarraitutasuna hobetzea izan zen.

Testuinguru horretan, Espainiako Indar Armatuek lagundu zuten aliatuen ariketetan parte hartuz, ahultasunen ebaluazioetarako laguntza emanez eta Defentsa Nazionalean eragina duten azpiegiturak babesteko adituak emanez. Jarduera horiek erresilientziako irizpide komunak garatzea sustatu zuten eta aliatuen arteko interoperabilitatea indartu zuten azpiegitura kritikoen eten egoeren aurrean.

Urteko aurrerapenen artean, krisiak kudeatzeko ariketa koordinatuak egitea nabarmendu zen, adibidez *NATO Crisis Management Exercise 2025* (CMX25), baita Europar Batasunaren eta NATOren arteko elkarrizketak berraktibatzea ere segurtasunaren eta erresilientziaren arloan, besteak beste, NATO-UE harremanen aurrerapenari buruzko X. Txostenean (2025eko ekaina) zehazten den bezala. Ekimen horiek nazioarteko koordinazioa eta nazioartean eragina duten gertakariak aurreikusi eta horiei erantzuteko gaitasun kolektiboa hobetzen lagundu zuten.

LARRIALDIAK ETA KATASTROFEAK

- 2025ean, Babes Zibileko eta Larrialdietako Zuzendaritza Nagusiaren Larrialdien Jarraipen eta Koordinaziorako Zentro Nazionalak muturreko fenomeno meteorologikoen 75 gertakari erregistratu ditu guztira, eta eurite handiekin eta uholdeekin lotutakoak izan dira nabarmenenak, maiztasuna eta inpaktua direla eta.

- 2025ean, 63 baso-sute handi erregistratu dira (500 ha baino gehiagoko azalera dute), aurreko hamarkadako batez besteko 23 ha baino askoz gehiago.

- Nazioarteko lankidetzaren esparruan, Espainiak Europar Batasuneko Babes Zibileko Mekanismoa aktibatu zuen. Eskaera horri erantzuteko, aurrekaririk gabeko bitartekoak erabili zituen, abuztuan penintsulako hainbat eremutan aldi berean gertatzen ziren baso-suteak kontrolatzeko eta itzaltzeko.

LARRIALDIAK ETA KATASTROFEAK

2025ean 983 gertakari erregistratu ziren Barne Ministerioko Babes Zibileko eta Larrialdietako Zuzendaritza Nagusiaren (BZLZN) Larrialdietako Kudeaketa Sistema Integratuan (LKSI). (5.1 irudia)

5.1 irudia: Larrialdiak kudeatzeko informazio-sisteman (SIGE) erregistratutako gertaeren konparaketa urtez urte

GERTAERAK	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Arrisku nuklearra	3	9	5	7	11	2	0	1	1
Arrisku kimikoa	40	32	27	34	30	26	24	19	16
Merkatugaien garraioa arriskutsuak	85	64	76	71	55	40	62	40	37
Baso-suteak	**587**	**433**	**378**	**621**	**588**	**504**	**575**	**342**	**772**
Klima-arriskua	75	63	73	70	94	43	124	221	37
Arrisku sismikoa	175	162	178	217	4.615	197	213	279	205
Arrisku bolkanikoa	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Beste arrisku batzuk	18	22	18	24	31	37	14	18	17
GUZTIRA	983	785	755	1.044	5.425	849	1.012	920	1.085

Iturria: Barne Ministerioa

Urte berean, BZLZNren Larrialdien Jarraipenerako eta Koordinaziorako Zentro Nazionalak (LJKZN) guztira 75 gertaera meteorologiko kaltegarri erregistratu zituen, eta horiek euri eta uholdeekin erlazionatuta zeuden batez ere. (5.2 irudia)

5.2 irudia: 2025an Larrialdietarako Zentro Nazionalean erregistratutako gertaerak

Fenomeno meteorologiko kaltegarriak

2025ean hainbat euri-jasa bizi edota iraunkor erregistratu ziren, lurraldean eragina izan zutelarik, larritasun desberdineko uholdeak eraginez. Gertakaririk esanguratsuena martxoan gertatu zen, hilabete horretako 6tik aurrera Atlantikoan eragin handiko ekaitz-segida bat garatu zenean (Jana, Konrad, Laurence eta Martinho), eta euri-jasa biziak herrialde osoan zehar zabaldu ziren.

Uholdeek kalte handiak eragin zituzten, batez ere Andaluzian, Murtziako Erregioan, Madrilen eta Gaztelako bi erkidegoetan. Malagako probintzia izan zen uholdeek eta hainbat ibairen gainezkadurek gehien kaltetutako eremua, etxebizitzetan uholdeak, urpetzeak eta edateko uraren mozketak eraginez. Hiru heriotza erregistratu ziren uholdeen ondorioz, kalte eta mota guztietako gertakariez gain.

Magnitude eta intentsitate txikiagoko beste gertaera batzuk ere erregistratu ziren; horien artean, aipagarria da irailean Sant Quintí de Medionan (Bartzelona) 2 pertsona hil zirela, Katalunian izandako eurite handien ondoren; eta heriotza bat Gibraleonen (Huelva), urriaren amaieran Sevillan eta Huelvan erregistratutako eurite handien ondorioz..

Urriaren 7an *Alice* izeneko goi-geruzetako depresio isolatua (GOIDI) sortu zen, eta berriro ere oso euri-jasa sendoak eta iraunkorrak eragin zituen ekialdeko penintsulan eta Balear Uharteetan, maila laranja eta gorriko eguraldi-abisuak aktibatuz, eta horregatik UMEren esku-hartzea beharrezkoa izan

zen Balear Uharteetan. Gero, urriaren 22an, *Benjamín* ekaitzak –ziklogenesi leherkortzat kalifikatua– haize eta olatu gogorrak sortu zituen (zortzi metrorainoko olatuekin) Kantauri itsasertzean eta herrialdearen iparraldean. Hilabete horren amaieran, berriz, beste GOIDI batek eurite bizien atal bat eragin zuen penintsularen mendebaldean. Hasieran Galiziari eta, gero, penintsularen erdialdeko eta hegoaldeko eremuei eragin zien.

Azaroaren 10ean, *Claudia* depresioa agertu zen. Hasieran, euria eta haize bizia utzi zituen Kanarietan, eta, ondoren, penintsulara hedatu zen, oso euri gogor eta iraunkorrekin, Galiziako mendebaldean, Gaztela eta Leongo mendebaldean, Extremaduran eta, bereziki, Andaluzian (batez ere Huelvan eta Sevillan). Han, uholdeen ondoriozko gorabehera ugari kudeatu ziren.

Abenduaren 5ean eta 6an *Davide* borraska iritsi zen, ekaitz atlantiko sakona, eta itsas denborale esanguratsua utzi zuen Galizian eta Kantauri itsasoan, baina ez zen kalte eta gorabehera aipagarririk gertatu. Handik egun batzuetara, abenduaren 11n, *Emilia* Atlantikoko ekaitzak abenduaren 15era arte iraun zuen, Penintsulan eta Kanariar Uharteetan eragin handia izan zuelarik. Ondorioz, tokiko uholdeak izan ziren (Castellónen jendea erreskatatu behar izan zen), errepideak itxi eta pilatu egin ziren, hornidura eten egin ziren, eta babes neurriak hartu ziren gune naturaletan.

Urtea amaitzeko, *Francis* ekaitzak Andaluziari eta Kanariar Uharteei eragin zien bereziki, eta 2026ko urtarrilaren hasierara arte iraun zuen, prezipitazio ugariekin, elurteekin kota baxuetan, haize zakarrarekin eta jaitsiera termiko nabarmenarekin. Aipatzekoa da hiru pertsona hil zirela, horietako bat Granadako probintzian, eta beste bi Malagako probintzian.

Bestalde, 2025eko martxoaren 27an amaitu zen "Valentziako Uholdeak 2024" SIA Operazioa, 2024ko urriaren 29an hasi zena Valentziako Erkidegoa larriki kaltetu zuen GOIDI ekaitzaren ondorioz. Larrialdi horren ondoren, UMEk ahalegin militarraren zuzendaritza eta koordinazioa hartu zuen bere gain, bere gaitasun operatibo osoak eta gainerako Indar Armatuek emandako indartzeak barne hartuta. Operazioan 33.885 militarrek hartu zuten parte, kontingente guztien artean guztira bidalitako 69.634 soldadurekin, eta horrek lurralde nazionalean egindako laguntza zibileko operazio handienetako bat bihurtu zuen.

Halaber, 2024ko Valentziako GOIDIari lotuta, aipatzekoa da CSICek aurrekaririk gabeko hedapen zientifiko eta teknikoa egin zuela Hondamendi eta Larrialdietako Aholkularitza Protokoloaren (HLAP) eta Hondamendi eta Larrialdietako Aholkularitza Taldearen (HLAT) bidez: 27 institutu eta zentrotako 210 boluntario, 1,3 milioi euro baino gehiagoko inbertsio batek eta bost ikerketa-proiektu espezifiko aktibatzeak lagunduta, gaur egun oraindik guztiz aktibo daudenak. Berreskuratze-ahaleginak gertaeraren ondoren hilabete askotatik jarraitzen dutenaren adierazpide da. Ahalegin horrek 21 landa-kanpaina garatzea ahalbidetu du, itsasora eroritako objektuen bilaketan, kutsatutako lohien eta lurzoruaren karakterizazioan, egitura-kalteen ebaluazioan, ingurumen-kalitatearen analisian eta itsasoko inpaktuan oinarrituta.

Erantzunak, gainera, transferentzia-jarduera bizi bat sortu zuen, 44 industria-sekretu eta 4 patente-eskaera izanik, eta Espainiako Geologia eta Meatzaritza Institutua (EGMI), Espainiako Ozeanografia Institutua (EOI), Ingurumen Diagnostiko eta Ur Ikasketetarako Institutua (IDUII) edo Segurako Lurzoruaren Zientzia eta Biologia Aplikatuaren Zentroa (SLZBAZ) bezalako institutuen parte-hartze nabarmena izanik, CSICek administrazioei laguntzeko diziplina anitzeko eta iraunkorra duen gaitasuna erakutsiz, ez bakarrik larrialdi garaian, baita suspertzeko eta normaltasunera itzultzeko fase kritikoan ere.

Fenomeno Meteorologiko Kaltegarrien Iragarpen eta Jarraipenerako Meteoalerta Planaren arabera, 2025eko urtarrila eta abendua bitartean, guztira 21.715 abisuetatik, laranja edo gorri mailako 3.525 Fenomeno Meteorologiko Kaltegarri (FMK) eman dira. Datu horiek kalkulatzeko, abisu-eremu

baterako eta egun baterako edozein fenomeno motaren parametro espezifiko baten edozein abisu gorri, laranja edo hori mailako iragarpen FMK abisu gisa zenbatzen da. Abisu kopuru osoarekiko maila bakoitzaren kopurua eta ehunekoa honako hauek izan ziren: maila gorriko abisuak (ezohiko arriskua) 153 (% 0,7); maila laranjako abisuak (arrisku nabarmena) 3.372 (% 15,5); eta maila horiko abisuak (arrisku baxua): 18.190 (% 83,8).

Horrez gain, Estatuko Meteorologia Agentziak (AEMET) AEMETen Neguko Errepide Sistema mantendu du elurteen AEUrako (Arriskuen Ebaluazio Unitatea), zeinak fenomeno mota honi buruzko espazio- eta denbora-aurreikuspen zehatzagoak eskaintzen baititu, erabakiak lehenago hartzea ahalbidetuz.

Azpimarratzekoa da Gaztela eta Leonen ikusitako fenomeno meteorologiko kaltegarriak (izozteak eta elurteak), batez ere Soriako probintzian errepideko trafikoan eragina izan dutenak, non, 2025eko martxoaren 2tik 3ra bitartean, A-2 autobidean trafikoa mugatu behar izan zen (maila horia eta gorria), guztira 900 ibilgailu geldituta eta 1.800 pertsona harrapatuta geratu ziren trafikoa normalizatu arte.

2024-2025eko neguko errepideen mantentze-kanpainan, Guardia Zibilak 123 errepide itxiera edo trafiko murrizketatan esku hartu zuen, fenomeno meteorologiko kaltegarrien (elurra) ondorioz errepideko trafikoaren segurtasuna zaintzeko beharraren ondorioz. 3.983 kamioi harrapatuta geratu ziren, guztira harrapatutako 995 ibilgailutatik 50 pertsona erreskatatu zituzten, eta 1.854 pertsonari lagundu zitzaien.

UMEk, bere aldetik, 2025ean Medinacelin (Soria) egindako elurteagatik egindako operazio batean parte hartu zuen, eta horri gehitu behar zaizkio Toledo, Zaragoza, Ibiza eta Cartagenako (Murtzia) uholdeengatik egindako sei operazioak eta Ordesa eta Monte Perdido Parke Nazionalean (Huesca) eta Ribadesellan (Asturias) desagertutako pertsonen bilaketak.

Batez besteko tenperaturak eta prezipitazioa

Estatuko Meteorologia Agentziaren informazioaren arabera, 2025. urtea oso beroa izan da, uda sargoriarekin eta prezipitazio erregimen nabarmen kontzentratuarekin. Penintsulako batez besteko tenperaturak goranzko joerarekin jarraitu du, eta prezipitazioen banaketak anomalia nabarmenak erakutsi ditu.

Urte horretan, fenomenorik nabarmenena udako beroa izan zen, 2025eko uda 1961etik serie historikoan beroena bihurtuz, 2022an ezarritako errekorra gaindituta. Anomalia termiko hori ekainean hasi zen, eta inoiz erregistratutako hilabeterik beroena bezala sailkatu zen.

Bi bero-bolada handi ikusi ziren, penintsulan eta Balear Uharteetan eragina izan zutelarik. Lehenengo bero-bolada luzea izan zen, ekainaren 18tik uztailaren 4ra luzatu zen, eta lurraldearen zati handi bati eragin zion. Bigarren bero-bolada abuztuaren 3tik 18ra bitartean gertatu zen, udako tenperaturarik gorenak erregistratu ziren aldi berean. Udan, guztira 33 egun izan ziren bero-saparekin. Abuztua, oso beroa izateaz gain (2024ko abuztu beroenaren paretsu), penintsulan erregistratutako hamaseigarren abuzturik lehorrena izan zen.

Osasun Ministerioaren Tenperatura Altuen aurkako Prebentzio Ekintzen Plan Nazionalaren azken txostenaren arabera, 2025eko udan beroaren ondorioz 870 arrisku handiko gertaera izan ziren (3. maila), 2024an jakinarazitako 501 atalekin alderatuta.

Maiatzaren 16tik irailaren 30era bitarteko aldian, bero-kolpeagatik 25 heriotza egiaztatu ziren, batez ere gizarte-, lan- edo osasun-jatorriko ahultasun-faktoreak zituzten pertsonengan.

Era berean, Eguneroko Heriotza-tasaren Jarraipen Sistemak (gaztelaniaz, MoMo) kalkulatu zuen 2025ean tenperatura gehiegizkoagatik 3.832 heriotza izan zirela, hau da, % 87,6ko igoera 2024arekin alderatuta. Heriotza horien % 96 65 urtetik gorako pertsonen artean izan ziren, eta erdiak baino gehiago 85 urtetik gorakoak ziren.

2024-2025eko neguak tenperatura oso altuak izan zituen, 1961ean seriea hasi zenetik seigarren beroenak izanik, eta, oro har, lehorra izan zen. 2025ean ez zen hotz-bolada gisa sailka zitekeen gertaerarik izan, aurreko urteetako negu-esangura txikiko ereduari jarraituz.

Udaberria, oro har, oso hezea izan zen, batez ere hasierako hilabeteetan, batez besteko balioak % 151 baino handiagoak izanik normalaren gainetik (1961etik bosgarren euritsuena eta XXI. mendeko hirugarren euritsuena). Udazkenean bildu ziren ezegonkortasun-gertaera larrienak; esaterako, irailaren amaieran, *Gabrielle* urakanaren hondakinak sartu ziren, eta, egoera atmosferiko egokiarekin batera, euri gogorrak eta iraunkorrak eragin zituen penintsulako ekialdeko herenean.

Baso-suteak

Baso-suteak Espainiak udako hilabeteetan duen arazo nagusietako bat dira, ingurumenean duten eraginagatik ez ezik, pertsonen eta ondasunen segurtasunerako mehatxu zuzenagatik ere alarma publiko handia sortzen baitute. Sute-arrisku handiena zegoen garaian (udan) goian deskribatutako egoera meteorologikoak korrelazio zuzena izan du erregistratutako baso-sute handien garapenarekin (BSH, 500 ha baino gehiagoko kaltetutako azalera dutenak).

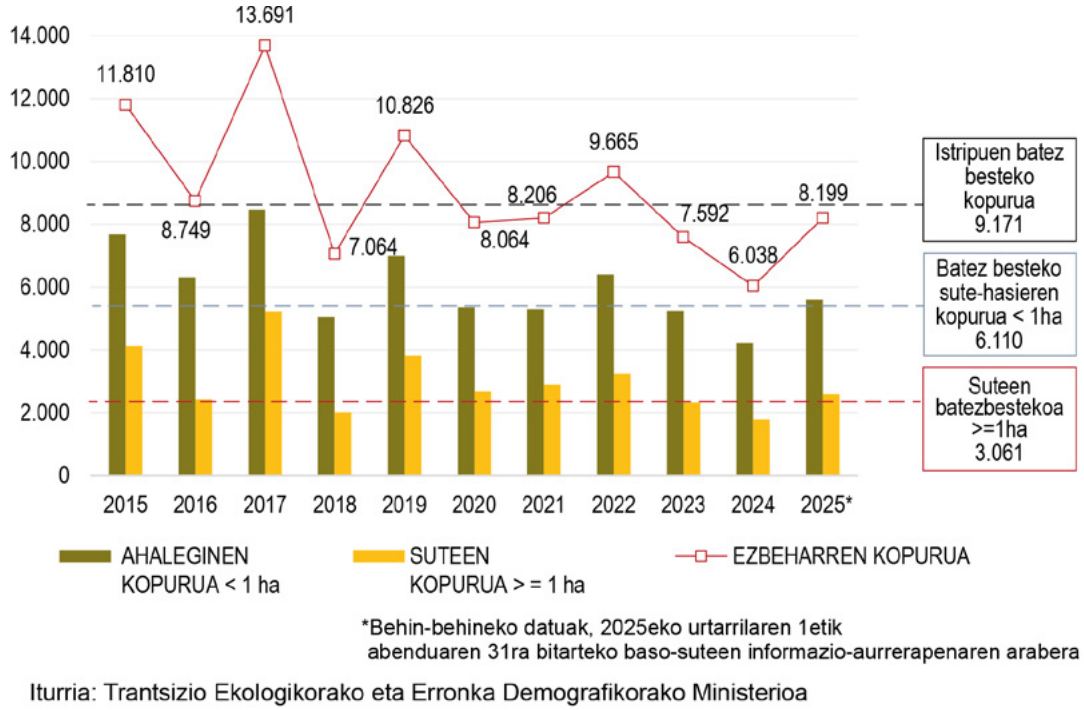
2025eko baso-suteen kanpainaren bilakaerari dagokionez, abenduaren 31ra arte, gertakarien kopurua (8.199) % 10,60 jaitsi da aurreko hamarkadako batez bestekoarekin alderatuta, eta hasierako suteen kopurua (hektarea bat baino gutxiagoko azalera duten gertakariak) % 8 eta suteen kopurua % 15 murriztu da.

Horietatik 63 baso-sute handiak izan dira, aurreko hamarkadako 23ko batez bestekoa baino askoz handiagoa den zifra. Horietan, 310.108,07 hektarea kaltetu dira, hau da, baso-suteek kaltetutako azalera osoaren (354.746,67 ha) % 87. (5.3 irudia)

GIF guztiak, bat izan ezik, baso-suteen denboraldian gertatu ziren, arrisku handienak kontzentratzen diren garaian. Lehenengo bero-boladan (ekainaren 18tik uztailaren 4ra) 3 BSH gertatu ziren; bigarren penintsulako bero-boladan (abuztuaren 3tik 18ra) 42. Guztira, BSHren % 71,4 eguraldi-fenomeno horien pean gertatu dira, eta Galizia eta Gaztela eta Leon izan dira autonomia-erkidego kaltetuenak.

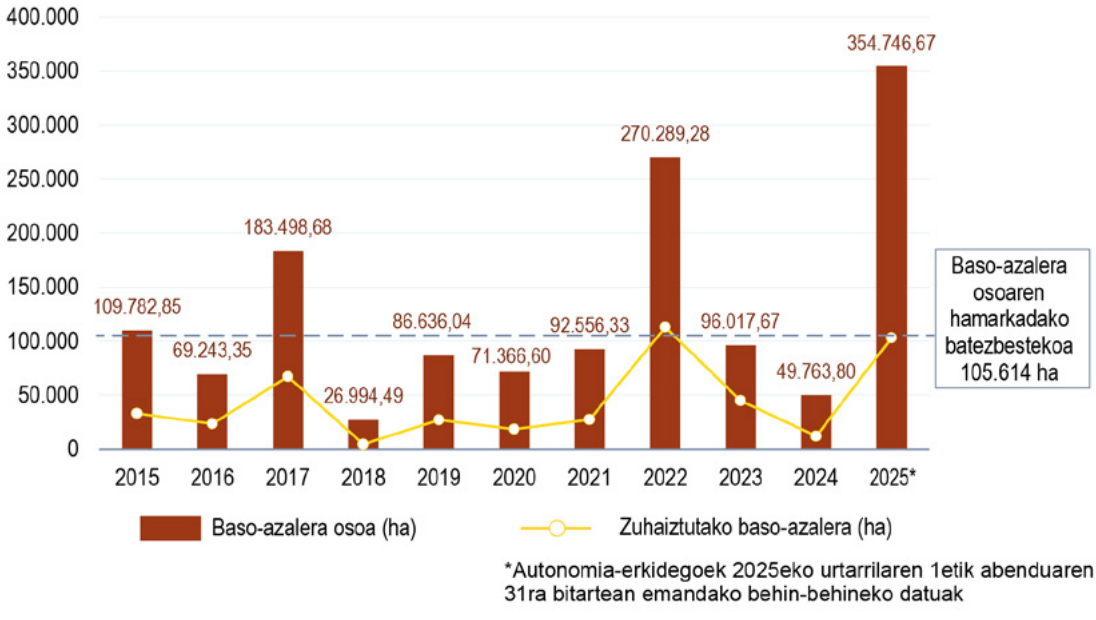
Suteek kaltetutako baso-azalerari dagokionez (354.746,67 ha), % 235eko igoera izan da aurreko hamarkadako batez bestekoarekin alderatuta (105.614 ha), eta, ondorioz, 2025. urteko erretako bosgarren baso-azalera handiena da serie historikoan (1969-2025). (5.4 irudia)

Serie historiko osoan (1968-2025) 20.000 hektareako 16 sute handietatik 5 2025ean gertatu ziren, abuztuko ezohiko gertaera batean, hain zuzen. BSH horietatik 4tan bakarrik erre da (105.978 ha) azken hamarkadako batez besteko baso-azaleraren ia azalera bera (105.614 ha). Sute horiek Espainiako iparmendebaldean kontzentratu dira (Galizia hegoaldea-León iparraldea eta Zamora), eta serie historiko osoan azalera handiena Larouco (Ou)-Quiroga (Lu)-Oencia (Le) izan da, 37.765 hektarea baso baino gehiago erreta. Ondoren, Molezuelas de la Carballeda (Za)/Castrocalbón (Le) eta Oímbra (Ou) datoz, hurrenez hurren, 24.426 eta 22.414 hektarea baso-eremu erreta

Iturria: Trantsizio Ekologikorako eta Erronka Demografikorako Ministerioa

5.3 irudia: Azken hamarkadako ezbeharrak, sute-hasierak eta suteak (2015-2025)

Iturria: Trantsizio Ekologikorako eta Erronka Demografikorako Ministerioa

5.4 irudia: Azken hamarkadan erretako baso-azalera (2015-2025)

.2025ean, babes zibilerako ondorioak izan zituzten 138 baso-sute izan ziren, eta horietan 8 pertsona hil ziren, 86 zauritu ziren –horietako 50 esku-hartze taldeetako kideak– eta 42.913 ebakuatu behar izan zituzten, eta horrek nabarmen handitu da 2024arekin alderatuta. (5.5 irudia)

Horrez gain, erregistratutako BSHren (63) % 71k (45) ondorioak izan zituzten biztanleriarengan edo haien ondasunengan, eta % 79an (50) MITECOk esku hartu zuen horiek itzaltzeko. 37 sutetan 2. Eragiketa Egoera deklaratu zen (% 59).

5.5 irudia: 2025ean babes zibilerako ondorioak izan dituzten suteak. Azken 5 urteetako konparaketa

		ERTAINA	URTEAK				
	2025	**2020 2024**	2024	2023	2022	2021	2020
Erregistratutako suteen kopurua	**587**	484	434	353	588	554	490
PC ondorioa duten suteen kopurua	**138**	55	65	37	96	52	25
Hildakoak	**8**	2	5	0	3	1	2
Zaurituak	**86**	54	42	70	90	60	9
Ebakuazioak izan dituzten suteak	**110**	39	40	29	75	30	20
Ebakuatutako pertsonen kopuru zenbatetsia	**42.913**	15.426	6.827	26.316	30.143	6.346	7.497
Pertsonak aterperatzea eragin duten suteak	**13**	11	6	9	22	11	7
Azpiegiturei kalteak eragin dizkieten suteak	**22**	12	5	7	24	13	9
Errepideak moztu dituzten suteak	**83**	31	36	14	59	35	13
Trenbideak moztu dituzten suteak	**15**	5	2	3	14	3	1
Argindarra eten duten suteak	**7**	5	3	8	8	4	2
EMUaren esku-hartzea behartu duten suteak	**49**	21	8	8	54	14	20

2025ean babes zibilerako ondorioak izan dituzten suteak. Azken 5 urteetako konparaketa.

Iturria: Barne Ministerioa

Indar Armatuek, agintari zibilei laguntzeko eta baso-suteak prebenitzeko kanpainari laguntzeko, *Jagole Operazioa* egin zuten ekainetik irailera arte. Operazioan zehar, guztira 60 patruila zabaldu ziren, beren aginte, kontrol eta berreskuratze baliabideekin batera, Galiziako Xuntarekin eta Tenerifeko Uharteetako Kabildoarekin egindako akordio bereizietan zehaztutako eremuetan zaintza eta disuasio jarduerak egiteko. Abuztuaren bigarren hamabostaldian, Centinela Gallego Operazioaren ohiko patruilen kopurua handitu egin zen, erregistratutako suteen larritasunagatik.

Baso-suteak itzaltzeko operazioetan, 6.600 militar baino gehiagok parte hartu dute eta gutxienez 2.470 ibilgailu eta baliabide erabili dira UMEkoak, baita 43. Aire Armadaren Taldekoak eta gainerako FASekoak ere. UMEk 51 suteetan esku hartu zuen, horietatik 24 GSH motakoak izan ziren, 4.276 militar eta 1.608 ibilgailu hedatu zirelarik.

Estatuko Segurtasun Indar eta Kidegoen ekintzei dagokienez, Guardia Zibilak 660 sute ikertu ditu, jatorri kriminala izan dezaketenak, arduragabekeriagatik edo gaiztakeriagatik izan. Egindako ikerketen ondorioz, 373 pertsona atxilotu dituzte edo ikertzen ari dira egile posible gisa. Guardia Zibilak 236.484 zerbitzu erregistratu ditu baso-sute nazionalarekin lotuta, eta giza baliabide eta baliabide material ugari jarri ditu eskuragarri suteak kudeatzeko: 29.566 langilek zuzenean parte hartu dute baso-suteen aurkako borrokan; 10 helikoptero, hegazkin 1, 44 drone eta 10 Herritarren Arretarako Bulego Mugikor.

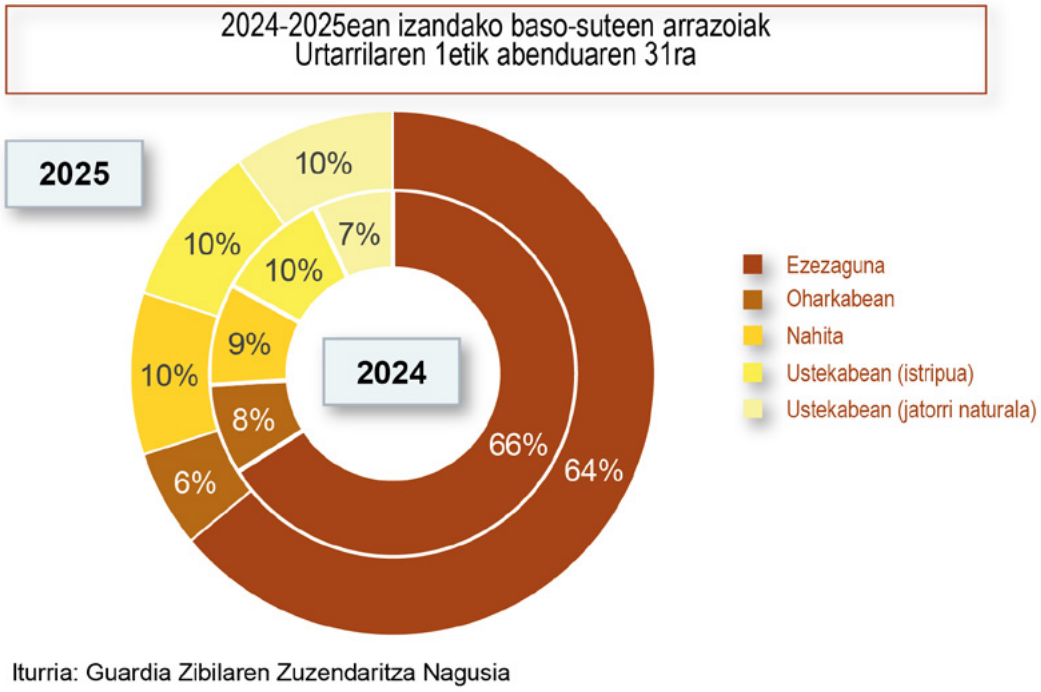
Aurreko kanpainetako estatistikek erakusten dute erregistratutako baso-suteen bi heren ingurutan ezin dela horien jatorria zehaztu. Horrek nabarmentzen du, alde batetik, ikerketa mota honek dakarren zailtasun handia eta, bestetik, ahalegin handiagoa behar dela arlo horrekin lotutako alderdietan. (5.6 irudia)

5.6 irudia: Guardia Zibilak ikertutako istripuak

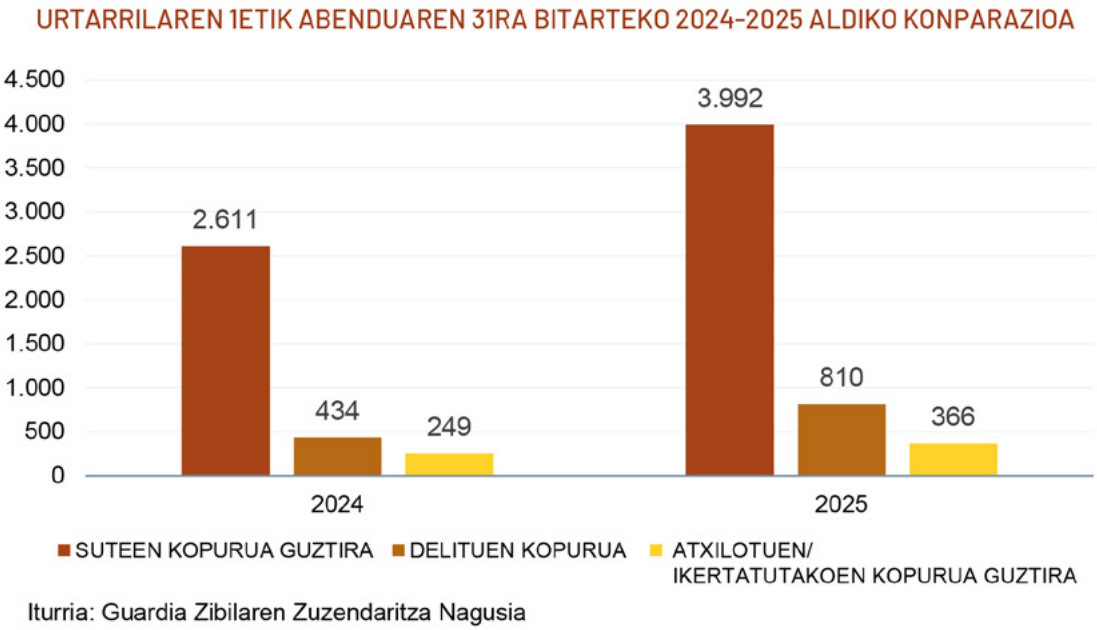
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
GUARDIA ZIBILAK IKERTUTAKO ISTRIPUAK	3.251	3.023	3.816	2.840	2.522	3.992

Iturria: Guardia Zibilaren Natura Babesteko Zerbitzua

Hala ere, sute horien kausak zehaztu ahal izan zirenean, argi geratu zen giza faktorea zegoela gertakarien % 72an atzean. Horrek berresten du gizakiaren portaera dela, izan arduragabea, nahi gabekoa edo nahitakoa, konpondu diren suteen abiarazle nagusia. (5.7 eta 5.8 irudiak)

5.7 irudia: 2024-2025ean izandako baso-suteen arrazoiak

5.8 irudia: 2024-2025eko suteen, delituen eta atxilotuen kopuruaren konparazioa

Polizia Nazionalak ere, bere aldetik, hondamendi hauen kudeaketan parte hartu du, batez ere kaltetutako hiriguneetan, sarbide-kontrolaren eta arriskuan dauden pertsonen babesaren, azpiegitura kritikoen eta eraikin sentikorren babesaren bidez; baita bere Aire Unitatearen bidez ere, hainbat larrialdi-planetan integratuta dagoena, hala nola INFOCAn. Polizia Nazionalak 2025eko udako suteen kanpainan izan zuen parte-hartze esanguratsuak guztira 14.864 langile eta 3.281 baliabide material barne hartu zituen.

BZLZNk, Europako Babes Zibileko Mekanismoaren (UCPM) harremanetarako puntu nazional gisa, 2025ean zehar gure herrialdeak baso-suteek eragindako laguntza-eskaerei emandako erantzuna kudeatu du, eta, gainera, mekanismo honen bidez laguntza eskatu du penintsulako lurraldean abuztuan erregistratutako suteei aurre egiteko. Laguntza ere bideratu da inguruko herrialdeekin sinatutako aldebiko akordioen bidez. Informazio hori zehatzago ematen da nazioarteko lankidetzaren atalean.

Egunero baso-suteen arrisku-mailaren mapak etengabe eguneratzeaz gain, estatu eta eskualde mailan, baita 7 eguneko epea duten eta prebentziorako oso erabilgarriak diren udal-mailako artxiboak ere, AEMETek 2025ean 2023an baso-suteekin lotutako suteen itzaltzea eta babes zibila laguntzeko hobekuntzak mantentzen jarraitu du. Horien artean, AEMET ALCIF web-ikustailea dago, Estatu eta eskualdeko babes zibileko eta suteen itzaltze agentziei tenperatura, hezetasuna, haizea, haize-bolada maximoen eta prezipitazioari buruzko denbora errealeko azken behaketa-informazioa (estazioetako, sateliteetako, radarretako eta tximista-kolpeen datuak) eta iragarpen-informazioa (Harmonie-Arome eragiketa-eredu numerikoaren azken irteera) eskuratzeko aukera ematen diena; eta sutearen kokapenean zentratutako geoerreferentziatutako mapen zerbitzaria, sutearen kokapenean zentratutako haize, tenperatura, hezetasun eta prezipitazio mapak, iragarpenarekin meteogramak eta zundaketak deskargatzeko aukera ematen duena, eta baita suteen itzaltzea laguntzeko eguraldi-iragarpen buletin bereziak igortzea ere, AEMETeko iragarleek berariaz prestatuak eskualdeko babes zibileko eta suteen itzaltze agentziek hala eskatuta.

2025eko kanpainako sute larrien ondorioz, AEMETek nabarmen handitu du laguntza hori, 442 buletin berezi eman baititu (irailaren 28ra arte), eta horrek 2023ko urtarriletik igorritako buletin guztien % 76 adierazten du. Izan ere, guztizkoaren % 61 abuztuaren 11tik 31ra bitartean eman ziren.

Bestalde, AEMETek 2024ko kanpainan hasi ziren bi astean behin egiten diren jarraipen-bilera birtualetan parte hartzen jarraitu du, Biodibertsitate, Baso eta Basamortutze Zuzendaritza Nagusiak koordinatuta, eta bertan aholkuak ematen dira egoera meteorologikoari, egungo sute-arriskuaren indizeari eta datozen egun eta asteetarako iragarpenari buruz.

Azkenik, 2025eko kanpainan baso-suteen arriskuaren indize berri bat jarri zen martxan AEMET ALCIF ikusgailuan, ez bakarrik meteorologikoa dena, baizik eta egiturazkoagoa, eta 2026ko kanpainan egungo indizea ordezkatuko duena. Uneko indizean dagoeneko kontuan hartzen diren eguraldi-baldintzez gain, indize berri honen nobedade nagusiak hauek dira: baso-lurzoru mota eta haren sukoitasuna sartzea, landarediaren egoerarekin batera; elur-estalduraren eta hiri-eremuen sartzea; bereizmen espaziala 5 km-tik 1 km-ra handitzea; azken urteetako hobekuntzak eta aztergai diren beste hobekuntza batzuk barne hartzen dituen kalibratze berri bat (lurzoruaren hezetasuna, erregai biziaren hezetasunarekin lotuta).

Gainera, 2025ean izandako suteek larriki eragin diete trenbideen funtzionamenduari: Taboadela - Ourense (Ourense), Sant Sadurní - Martorell Central (Bartzelona), Yeles - La Sagra (Toledo), Os Peares - San Estevo (Ourense), hainbat atzerapen eta zerbitzu etendura eraginez. Bereziki esanguratsua izan zen abuztuan Zamora eta Ourense probintzietan izandako suteek trenbide instalazioetan izan zuten

eragina, Madril eta Galizia arteko trenbide konexioa hainbat egunez itxita egon baitzen, abuztuko zubiarekin bat etorriz, eskaera handiko garaiarekin.

Gainera, 2025eko abuztuan Protokoloa eta Hondamendi eta Larrialdiei buruzko Aholku Taldea (PADE / GADE CSIC) aktibatu ziren suteek kaltetutako eremuei laguntzeko. Izan ere, GADE Incendios 2025 CSICeko larrialdi eta baso-arriskuen koordinatzaileek zuzendu zuten eta 2025eko abuztuaren eta abenduaren artean aktibatu zen.

Gainera, nabarmentzekoa da Garapen Teknologiko eta Berrikuntzarako Zentroaren (CDTI) ekintzak, zeinak, Zientzia eta Berrikuntza Misioen programaren barruan, lurralde-plangintza eta kudeaketa helburu duen ekintza bat abiarazi baitu erresilientzia hobetzeko eta klima-arriskuei aurre egiteko, eta klima-aldaketak eragindako fenomeno kaltegarrien, hala nola lehorteen, uholdeen edo baso-suteen, eragina murrizten duten irtenbideak eskaintzea bilatzen baitu, energia-azpiegituretan eta/edo zerbitzu publikoetara zuzendutakoetan alerta goiztiarreko eta segurtasun-neurriak zabaltzeaz gain.

Azkenik, 2025ean gertatu ziren eta babes zibilean ondorioak izan zituzten beste larrialdi batzuk kudeatzeko testuinguruan, estatu mailako energia-etenaldiak (apirilaren 28a) beharrezko egin zuen Estatuko Larrialdi Plan Orokorraren (PLEGEM) Larrialdi Nazionaleko fasea, 3. Eragiketa Egoera, aktibatu zortzi autonomia-erkidegotan: Andaluzia, Extremadura, Errioxa, Madrilgo Erkidegoa, Murtziako Erregioa, Gaztela-Mantxa, Galizia eta Valentziako Erkidegoa.

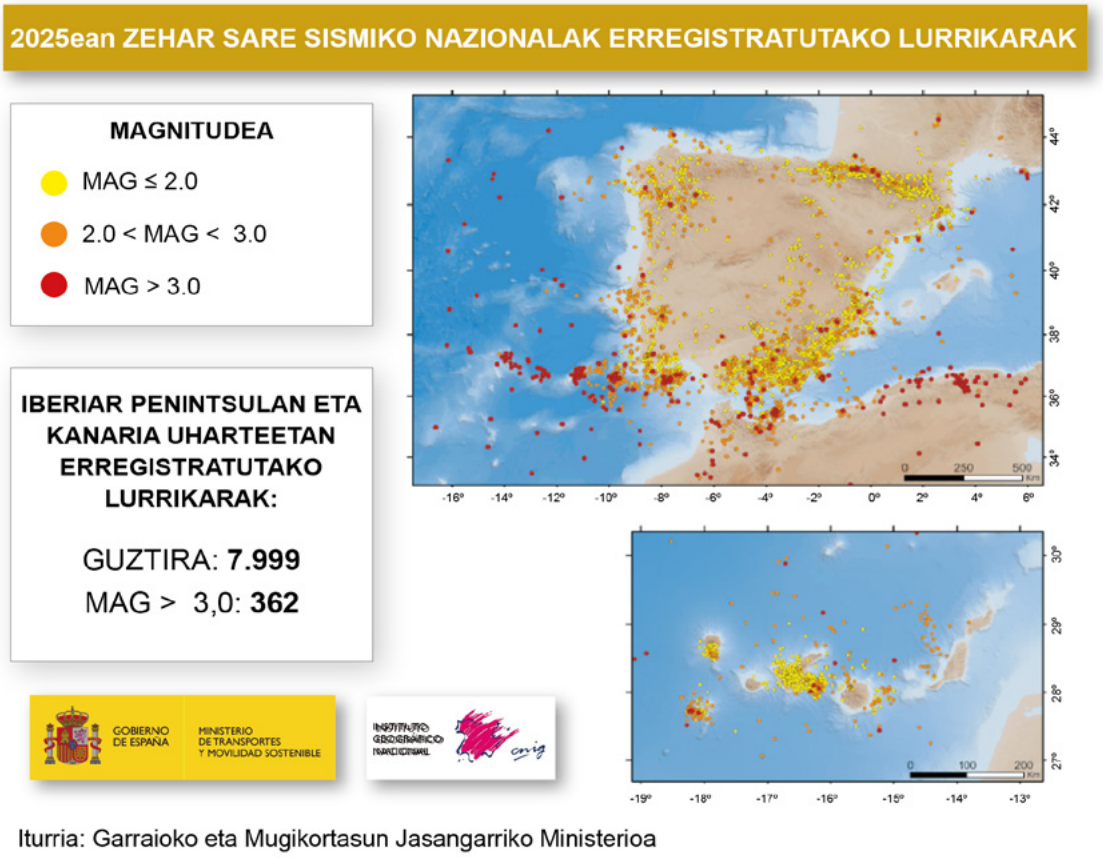
Larrialdi horretan, Indar Armatuek laguntza ugari eman zuten hainbat arlotan, UMEa lehen esku-hartze elementu gisa hartuta, babes zibileko sistema nazionaleko beste baliabide batzuek bezala. UMEk Larrialdiaren Zuzendaritza Operatiboa bete zuen, Barne Ministroaren goi-mailako zuzendaritzapean, eta bere langile aktibo guztiekin esku hartu zuen (3.000 militar baino gehiago eta 159 baliabide). Indar Armatuen gainerako unitateek bestelako baliabide gehigarriekin lagundu zuten larrialdian.

Jarduera sismikoa eta bolkanikoa

Jarduera sismikoa eta bolkanikoa arriskuak dira oraindik gure geografian, batez ere eremu jakin batzuetan. Fenomeno horien zaintza- eta monitorizazio-sistemak mantentzea eta indartzea, baita prebentzio-neurriak hartzea ere, dira haien ondorioak ahalik eta gehien minimizatzeko bidea, gertatuz gero. Horrela, sare sismikoaren eta monitorizazio-sistemen garapen eta eraldaketa lanetan jarraitzen da, teknologia berriak txertatuz eta daudenak optimizatuz eta hobetuz.

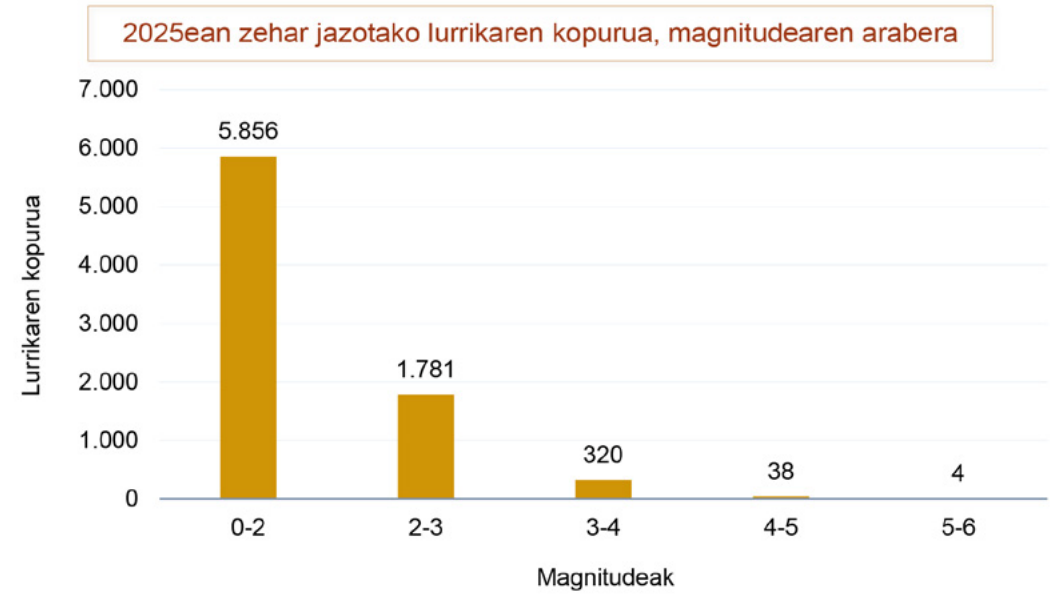
Institutu Geografiko Nazionalaren (IGN) Sare Sismiko Nazionalak (SSN) 7.999 lurrikara erregistratu ditu Espainian eta inguruko eremuetan 2025ean. Horietatik, 362 3,0tik gorako magnitudekoak izan ziren. 163 lurrikara sentitu ziren. Grafikoek lurrikaren banaketa erakusten dute magnitudearen eta intentsitate makrosismikoaren (EMS-98 eskala) arabera 2000tik hona. (5.9tik 5.13ra bitarteko irudiak)

Lurrikararik handiena uztailaren 25ean Ozeano Atlantikoan, Sinesen (Portugal) mendebaldean, gertatu zena izan zen, 5,7ko magnitudearekin, nahiz eta ez dagoen Espainiako lurraldean sentitu izanaren erregistrorik. Aitzitik, 2025ean 4 intentsitateko lau lurrikara sentitu izan dira: otsailaren 27an, M3,8 magnitudekoak, Cazalla de la Sierran (Sevilla); uztailaren 14an, M5,3koa, Mediterraneo-Levante hegoaldeko eremuan; irailaren 12an, M3,1ekoa, Santa Fen (Granada); eta, azkenik, abenduaren 7an, M8koa, Iruña-Okan (Gasteiz).

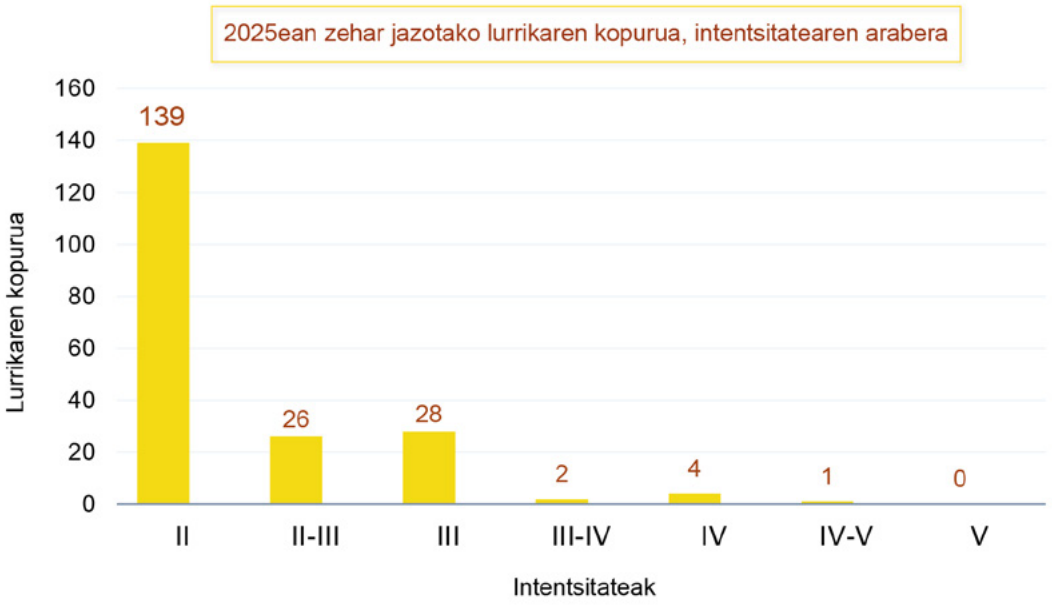
Iturria: Garraioko eta Mugikortasun Jasangarriko Ministerioa

5.9 irudia: IGNk 2025ean Espainian eta eremu mugakideetan erregistratutako lurrikarak

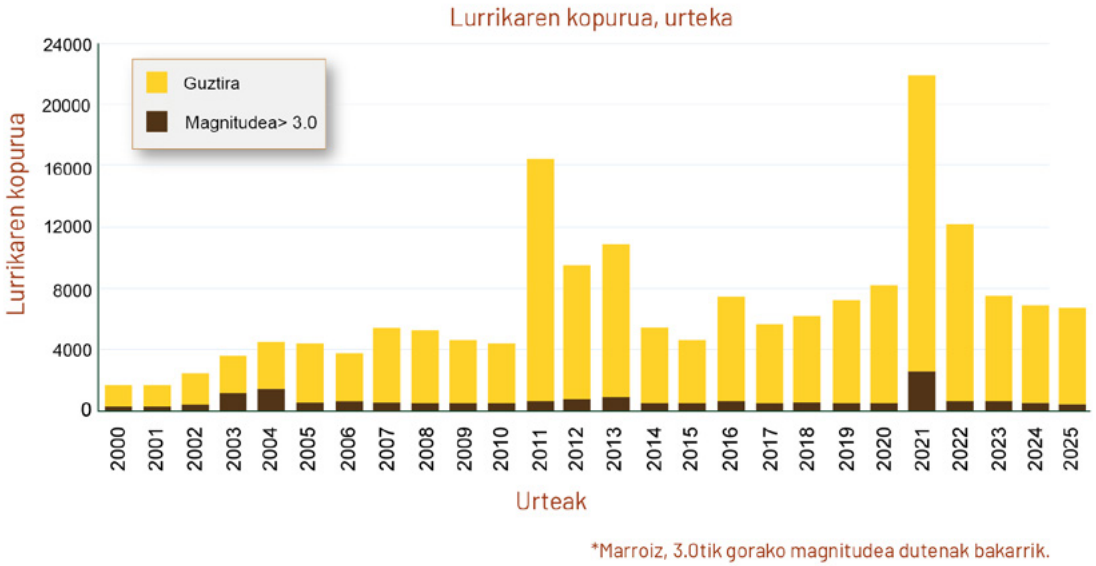
Iturria: Garraioko eta Mugikortasun Jasangarriko Ministerioa

5.10 irudia: 2025eko lurrikaren kopuruaren banaketa, magnitudearen arabera

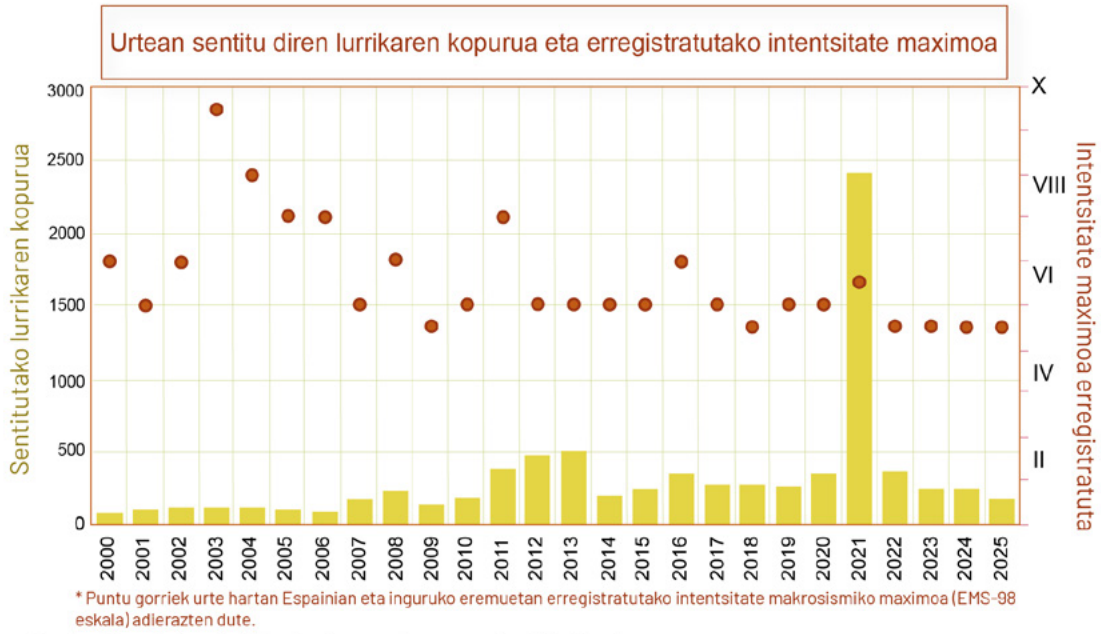
Iturria: Garraioko eta Mugikortasun Jasangarriko Ministerioa

5.11 irudia: 2025eko lurrikaren kopuruaren banaketa intentsitate makrosismiko maximoaren arabera (EMS-98 eskala)

Iturria: Garraioko eta Mugikortasun Jasangarriko Ministerioa

5.12 irudia: Lurrikaren kopurua urteka 2000tik aurrera

Iturria: Garraioko eta Mugikortasun Jasangarriko Ministerioa

5.13 irudia: 2000tik aurrera biztanleek urtean sentitu dituzten lurrikaren kopurua

Bestalde, IGNk 14 serie sismiko jakinarazi dizkio Larrialdien Jarraipen eta Koordinaziorako Zentro Nazionalari (CENEM): 6 Kanariar Uharteetan, 6 Andaluzian, bat Nafarroan eta bat Huescan.

Arrisku bolkanikoari dagokionez, Kanariar Uharteetako autonomia erkidegoko Arrisku Bolkanikoaren Babes Zibileko Plan Berezia 1. Eragiketa Egoeran jarraitzen du. Biztanleria babesteko oinarrizko neurri gisa, Institutu Geografiko Nazionalak eta Kanariar Uharteetako Institutu Bolkanikoak, La Palmako gasen monitorizazio sarearen bidez (1.482 monitorizazio estaziorekin hornitua), karbono dioxidoaren isurien bilakaera aztertzen jarraitzen dute, besteak beste, Puerto Naos eta La Bombilla herrietan, biztanleria informatuta mantentzeko eta tokiko administrazioei lekualdatzeei buruzko erabakiak hartze aldera aholkuak emateko.

Eguzki-jarduera

2025ean, 25. zikloko eguzki-jardueraren gailurra lortu zen, eguzki-orbanen kopurua gutxitzeko fasea hasiz, nahiz eta horrek ez duen esan nahi datozen urteetan gertatzen jarraituko dutenik, espero diren eguzki-gertaera garrantzitsuak desagertzeko.

Urtea 2025eko urtarrilaren 1ean gertatu zen ekaitz geomagnetiko handi batekin hasi zen, eta G4 kategoriako (larria) ekaitz gisa sailkatu zen, 8ko Kp balioa eta 7ko K balioak lortuz San Pablo de los Montes eta Güímarreko behatokietan.

2025eko gertaera garrantzitsuena azaroaren 12an gertatu zen, non G4 kategoria lortu zuen gertaera bat gertatu zen, Kp=9- balioa eta K=9 balioak lortuz IGNko behatokietan. G4 kategoriara iritsi diren beste gertaera garrantzitsu batzuk apirilaren 15ean eta ekainaren 1ean gertatu ziren, eta horiei 8-ko Kp balioa zehaztu zaie, nahiz eta IGN behatokietan ez diren 6ko Kp balioak gainditu. Horrez gain, G3 (sendoa) kategoriako hainbat gertakari izan dira urtean zehar.

Nazioarteko lankidetza larrialdien kudeaketarako

2025ean Espainiak 25 larrialditan parte hartu zuen Europako Babes Zibileko Mekanismoaren (UCPM) aktibazioetan. Tresna horren pean egindako aktibazioek hainbat gaitasun eman dituzte, besteak beste, Ipar Mazedoniako gaueko klub batean izandako sute bati erantzuna, erredura larriak tratatzen espezializatutako ospitaleetan sartzea erraztuz; Gazan, laguntza eman zen pazienteak, batez ere adingabeak, Gazako zerrendatik Espainiako ospitaleetara ebakuatzeko, tokiko ospitaleetan ezin baitziren artatu; 720 higiene pertsonaleko kit bidali ziren Cabo Verdeko uholdeetan; Ukrainan, laguntza eman zen ekipamendu elektrikoen konexio eta babes gailu multzo bat konektatzen; eta Jamaikan, Melissa urakanaren ondoren, AECID 2. mailako Larrialdi Medikuen Talde bat (EMT2) zabaldu zen eta hilabete baino gehiagoz egon zen aktibo.

Ekintza horiez gain, UCPMren esparruan baita, talde bat zabaldu zen Ekuadorreko larrialdi larriei erantzuteko, petrolio-isuri baten ondoren, non Merkataritza Itsasontziko aditu bat bidali zen hondakin arriskutsuen kudeaketan, itsasoko eta lehorreko ekosistemetan, baliabide hibridoetan eta uraren kalitatean; baita Errumanian ere, Praid gatz-meategian izandako gertakari baten ondoren, ingurumen-inpaktuan aditua zen bat (IGME) bidali zuten.

Laguntza eskaintzez gain, Espainiak bi alditan aktibatu zuen UCPM mekanismoa uda garaian. Alde batetik, Herbehereetako bi baso-suhiltzaile talde eta Estoniako bi talde etorri ziren Galiziako Xuntako eta Gaztela-Mantxako Juntako langileei laguntza eta prestakuntza ematera.

Horrez gain, abuztuan aldi berean izandako sute kopuru handia eta magnitude handia zirela eta, abuztuaren 14tik 30era bitartean UCPM aktibatu zen Extremadurako, Galiziako, Gaztela eta Leongo eta Asturiasko suteei erantzuten laguntzeko. Bederatzi herrialdetatik jaso zen laguntza, guztira 8 hegazkin, 221 suhiltzaile eta 46 ibilgailu. Horrekin batera, Andorrako 6 baso-suhiltzailek osatutako kontingente batek ere eman zuen laguntza.

Beste herrialdeekin sinatutako aldebiko akordioen arabera, Espainiako hainbat baliabidek esku hartu dute Portugalen izandako 29 baso-suteetan. Era berean, aldi horretan bertan, Portugalgo baliabideek gure herrialdeko mugako eremuetan gertatu diren 14 suteetan esku hartu dute. Gainera, Andorrako Printzerriak abuztuaren amaieran Asturiasen izandako suteetan piztutako sute berriak itzaltzen parte hartu du.

Bestalde, UMEk kanpoko bi operaziotan parte hartu zuen: "*Libre Hidalgo*" (Libano) operazioan, operazio-eremuko Defentsa Zibileko Zentroak Babes Zibilaren arloan hezi zituen; eta "NATO *Mission Iraq*" operazioan, Larrialdietan Laguntzeko Ikastaroa emanez Irakeko Defentsa Ministerioko eta Barne Ministerioko langileentzat. Prestakuntza horrek Irakeko Defentsa Ministerioak Barne Ministerioari larrialdi nazional baten kasuan eman diezazkiokeen gaitasunetan jarri zuen arreta, baita laguntza horretarako beharrezkoak diren aginte eta kontrol harremanak ezartzean ere, Espainiako eredua erreferentziatzat hartuta.

Halaber, aldi horretan Itsas Armadako itsasontzi batek laguntza humanitarioa eraman zuen Cabo Verdera, eta Torrejóngo aire basea erabili zen laguntza humanitarioa Jamaikara garraiatzeko.

2025ean **Itsasartea Igarotzeko Operazioa (IIO)** aktibatu da berriro, Babes Zibileko eta Larrialdietako Zuzendaritza Nagusiaren bidez koordinatutako dispositibo batekin. Ekainaren 15etik irailaren 15era bitartean egin zen, ohiko irteera fasetan (ekainak 15 - abuztuak 15) eta itzulera fasetan (uztailak 15 - irailak 15).

Edizio honetan, guztira 3.488.885 pertsona eta 857.784 ibilgailu ontziratu dira 10.536 itsasontzi-txandatan. Operazioan erregistratutako bidaiari eta ibilgailuen igoera-datu guztietan errekor maximoak lortu dira. Normaltasuna eta jariakortasuna izan dira joera orokorra portu guztietan, portu-instalazio bakar baten edukiera saturatu gabe, trafiko handiena dutenak barne (Algeciras, Almería, Ceuta, Tarifa eta Melilla).

Irteera Fasean, penintsulatik Afrikako kontinentera Europatik datozen ibilgailu eta pertsonen igarotzea kudeatu da, baita 1.720.799 bidaiari (2024an baino % 3,5 gehiago) eta 433.755 ibilgailu (2024an baino % 3,6 gehiago) 15 itsas lineatan ontziratzea ere, Algeciras, Tarifa, Malaga, Motril (Granada), Almeria, Alacant eta Valentziako Espainiako portuetan.

Itzulera fasean, berriz, Afrika Iparreko portuetan kokatutako 1.768.086 bidaiari (2024an baino % 2,3 gehiago) eta 424.029 ibilgailu (2024an baino % 2,4 gehiago) Europara itzultzea eta ontziratzea kudeatu da: Ceuta eta Melilla Espainian; Tanger-Med, Tangier-Ville, Nador eta Alhucemas Marokon, eta Aljer, Oran, Ghazaouet eta Mostaganem Aljerian.

Garraioen fluxu leunak esan nahi du ez dela beharrezkoa izan txartelen trukagarritasuna zehaztea Algecirasen, 2024ko aurreko kanpainan bezala, baizik eta ez dela aurre-larrialdiko edo larrialdiko faserik deklaratu bi portuetan ere.

Operazio horrek errepide-ibilbide nagusietan duen eragina dela eta, legea betearazteko zerbitzuak zabaltzen ari dira, errepide-segurtasuna babesteko ekintzak indartuz portu-eremuetako ekintzekin konbinatuz. Zentzu horretan, portu-eremuan bezeroak kontratatzeko gorakada bat antzeman da, kanpoan kokatutako agentziek txartelak eta ontziratzeko txartelak legez kanpo saltzeko.

AEMETek, bere aldetik, itsasartea zeharkatzeko AEMET Operazio sistema mantentzen jarraitu du, eta horri esker, informazio meteorologikoa (eguraldi txarraren fenomenoen abisuak, iragarpenak, olatu ereduak) denbora errealean eguneratuta dago, interesgune nagusietan, egunerako eta hurrengo bi egunetarako.

Garraioan izandako istripuak eta gorabeherak

Garraio eta Mugikortasun Jasangarriko Ministerioaren menpeko Istripuen Ikerketa Batzordeek garraiobide desberdinen segurtasuna hobetzea dute eginkizun.

Horrela, Abiazio Zibileko Istripu eta Gertakarien Ikerketa Batzordeak (AZIGIB) istripu eta gertakari larriei buruzko 35 ikerketa ireki zituen guztira 2025ean, eta guztira 42 eragiketa-segurtasuneko gomendio eman zituen.

Bere aldetik, Itsas Istripu eta Gertakarien Ikerketa Batzordeak (IIGIB) 282 istripu eta gertakari jakinarazpen jaso ditu, eta horietatik 15 ikertu dira, eta 267 baztertu. Hogeita bat itsasontzi eta txalupa hondoratu dira, eta hamabost txosten argitaratu dira urtean zehar, hogei segurtasun gomendio barne.

Trenbideko Istripuen Ikerketa Batzordeak (TIIB) 138 istripu eta gorabehera jakinarazpen jaso ditu, eta horietatik 4 gertaera (2 istripu eta 2 gorabehera) ikertzea erabaki du. Horrez gain, 5 Aurretiazko Azterlan prestatu dira. Aurten, bi gertakariren (istripu bat eta gorabehera bat) ikerketak ere itxi dira eta haien azken txostenak argitaratu dira, guztira 10 segurtasun gomendio barne hartzen dituztenak.

Garraio eta Mugikortasun Jasangarriko Ministerioaren Aire Istripuen Biktimei Laguntzeko Bulegoak (BLB) Babes Zibileko Eskola Nazionalarekin irakaskuntza lankidetzan aritzeko jarduera mantendu du, garraio kolektiboko larrialdi masiboetan familiei laguntzeko kudeaketari buruzko hainbat ikastaroren bidez, garraio istripu masiboen biktimei eta familiei arreta emateko egitura nazionala sendotzeko lanaren barruan.

Nazioarteko mailan, BLBk Nazioarteko Abiazio Zibileko Erakundearen (NAZE) 42. Batzar Nagusian parte hartu zuen Montrealen, eta bertan laguntzari buruzko hainbat proposamen eztabaidatu ziren, Abiazio Zibileko Zuzendaritza Nagusiarekin lankidetza estuan. Foro horrek hainbat estatu kiderekin aldebiko harremanak erraztu ditu, Erresuma Batuarekin, Brasilekin eta Kanadarekin, esaterako. Era berean, NAZEren *Abiazioko istripuen biktimentzako eta haien familientzako laguntza*(AIBFL) lantaldearekin lanean jarraitu du, helburua estatuen gaitasunak hobetzea izanik biktimen laguntzaren arloko araudiak eta gomendioak ezartzeko.

EBko eta hirugarren herrialdeetako ingurune diplomatiko eta kontsularitzakoan egindako dibulgazio-jarduerekin batera, lankidetza publiko-pribatuaren arloan Aireko Istripuen Biktimei Laguntzeko Bulegoak hainbat aire konpainiaren ordezkariekin harremanetan jarraitu du arlo honetako esperientziak trukatzeko eta jardunbide egokiak partekatzeko

Garapen estrategikoak eta arautzaileak

Babes Zibileko larrialdietan arrisku desberdinetarako Oinarrizko Jarraibideak garatzeko lanaz gain, Estatuko Babes Zibileko Larrialdi Plan Orokorraren (PLEGEM, gaztelaniaz) aurrerapenak bi alderdi hauetan jartzen du arreta:

Arriskuen mapa egiteari dagokionez, autonomia-erkidegoko arrisku-geruza kartografikoak eguneratzen jarraitzen da, eta Arriskuen Mapa Nazionalean erakutsi beharko dira, haien tipologiaren arabera (arriskugarritasuna, urrakortasuna, arriskua edo beste batzuk). Orain arte, 11 autonomia erkidegotako mapa berriak txertatu dira, baita Estatuko Administrazio Orokorreko hainbat organok emandako estatu mailako mapa desberdinak ere.

Erantzuteko Mekanismo Nazionalari dagokionez, 2025ean Erantzuteko Modulu Nazionalen Gida Teknikoa prestatu da, eta 2025eko abenduan aurkeztu zitzaion Babes Zibileko Kontseilu Nazionalari. Gida horrek Larrialdiei Erantzun Moduluen Katalogo Nazionalean sartzeko erantzun-modulu nazionalek izan behar dituzten gutxieneko ezaugarriak definitzen ditu.

2025eko abenduaren 17an Babes Zibileko Kontseilu Nazionalaren Osoko Bilkura egin zen, eta bertan hainbat gai aho batez onartu ziren. Alde batetik, Larrialdi Nazionaleko Moduluen Gida Teknikoa, baita Hondamendi Arriskuen Murrizketarako Plataforma Nazionalaren sorrera sustatzea ere. Era berean, autonomia erkidegoetako zuzendari nagusiekin lan-egutegi bat ezartzea adostu zen, Babes Zibileko arriskuen multzoaren Oinarrizko Jarraibideen onarpena jorratzeko. Babes Zibileko eta Larrialdietako Estatu Agentziaren sorrera sustatzea ere onartu zen.

Hondamendi Arriskuak Murrizteko Plataforma Nazionalaren garapenak Espainiak arlo honetan hartutako nazioarteko konpromisoak betetzeko duen borondateari erantzuten dio

Nazio Batuetako estatu kideek onartutako *Hondamendien Arriskua Murrizteko Sendairen 2015-2030 Ekintza-esparruak* –Espainia horko partaide da– helburu gisa ezartzen du dagoen arriskua murriztea, arrisku berriak sortzea saihestea eta erresilientzia indartzea. Babes Zibileko eta Larrialdietako Zuzendaritza Nagusiak, NBEren foku-puntu eta solaskide nazional gisa, Estatu mailan haren ezarpena koordinatzen eta sustatzen du, II. Babes Zibileko Estrategia Nazionalak (2024) indartzen duen bezala, zeinak Zuzendaritza Nagusi horri ematen baitio hondamendien arriskua murrizteko sektore anitzeko eta diziplina anitzeko plataforma nazional bat sendotzeko eskumena.

Esparru horretan, Hondamendi Arriskuak Murrizteko Plataforma Nazionala eragile publiko, pribatu, tekniko, zientifiko, ekonomiko eta sozialen arteko parte-hartze eta elkarrizketarako foro iraunkor gisa konfiguratzen da, lankidetza, gardentasuna eta kontuak ematea sustatzeko eta arriskuen murrizketa modu zeharkako eta koherentean txertatzeko politika publikoetan, plangintzan eta programetan. Bere funtzionamenduak funtzio nagusietarako osoko bilkura bat eta gaikako lan-taldeak konbinatuko ditu, inplikatutako kideek osatuak, gai bakoitza aztertzeaz, beharrak identifikatzeaz eta proposamen zehatzak formulatzeaz arduratuko direnak.

Lan teknikoa errazteko gobernantza-eskema sinple bat ezartzen da, eta hauek biltzen ditu: Babes Zibileko eta Larrialdietako Zuzendaritza Nagusiko buruak beteko duen Lehendakaritza; Trantsizio Ekologikorako eta Erronka Demografikorako Ministerioan kokatutako Lehendakariordetza; eta Sendai Esparrurako harremanetarako puntu nazional gisa Zuzendaritza Nagusiari atxikitako Idazkaritza. Horrez gain, kide boluntario eta ordezkari kopuru aldakorra dago, Estatuko Administrazio Orokorreko gobernu-organoetatik, autonomia-erkidego eta hiri interesdunetatik, tokiko erakundeetatik, ikerketa-erakunde publikoetatik, unibertsitateetatik, azpiegitura kritikoak kudeatzen dituzten

enpresetatik, hondamendien arriskuen murrizketarekin lotutako erakunde eta profesionaletatik, talde zaurgarrietatik, komunikabideetatik eta enpresa eta sindikatu elkarteetatik ateratakoak

Alerta Nazionaleko Sareari dagokionez, etengabeko hobekuntza progresiboa lantzen jarraitu da, mantentze ebolutibo eta zuzentzailearen bidez. Besteak beste, Andaluziako eta Balear Uharteetako autonomia erkidegoetako datu hidrologikoak integratzeari edo tsunami-alertak eta ES-ALERTek igorritako mezuak bistaratzeari ekin zaio.

Bestalde, **portuko segurtasun industrialeko** estandarrak etengabe hobetzearen esparruan, Salgai Arriskutsuak Espainiako portuetan Onartu, Manipulatu eta Biltegiratzeko Erregelamendua berrikusteko eta eguneratzeko lanak hasi dira 2025ean. Ekimen horrek 1989tik datorren egungo araudia aurrerapen teknikoetara eta nazioarteko eskakizun berrietara egokitzea du helburu, salgai arriskutsuen manipulazioarekin eta biltegiratzearekin lotutako arriskuen prebentzioa eta kudeaketa indartuz. Erregelamendu berri bat idazteak aukera ematen du egungo egoeraren analisi sakona egiteko, prozedurak berrikusteko eta portuetako segurtasun-baldintzak pixkanaka hobetuko dituzten irizpide eguneratuak onartzeko, jardunbide egokienekin eta nazioarteko estandarrekin bat etorriz.

Azkenik, nabarmentzekoa da **Larrialdi Klimatikoaren aurkako Estatu Itunaren** proposamena, Espainiako Gobernuak 2025eko irailean bultzatutako ekimena, klima-aldaketaren inpaktu gero eta larriagoei erantzuteko. Herrialde senarekin, anbizioarekin eta iraunkortasunerako konpromisoarekin, helburua da akordioak ziklo politikoak eta lurralde-desberdintasunak gainditzea, klima-fenomenoen egokitzapen, arintze, erantzun eta suspertze gaitasuna indartzeko.

Ituna ezagutza zientifikoan, aurreikuspenean eta erakundeen arteko lankidetzan oinarritzen da, herritarrak, ekonomia eta Espainiako biodibertsitate aberatsa babesteko helburuarekin. Horretarako, interes orokorra eta ongizate komuna bermatzen dituzten konpromisoen esparru partekatu bat proposatzen du, uraren eta basoen kudeaketatik hasi eta pertsona zaurgarrienei lehentasuna ematea, larrialdi zerbitzuetarako lan-baldintza onenak eskaintzea eta prebentzio kultura berri bat garatzea barne hartzen dituena.

Klima-testuinguru berrian Espainia erresilienteagoa, seguruagoa eta oparoagoa eraikitzeko helburuarekin, garapenerako proposatutako bide-orrian adostasuna sortu nahi da administrazio, indar politiko, gizarte-eragile eta herritar guztien parte-hartzearen bidez.

ESPIOITZA ETA ATZERRIKO INJERENTZIAK

- Hauteskunde-prozesuek une bereziki kritikoak izaten jarraitzen dute, eta eragin-kanpainak sustatzeko aprobetxa daitezke, armategi hibridoaren baliabide guztiak erabiliz.

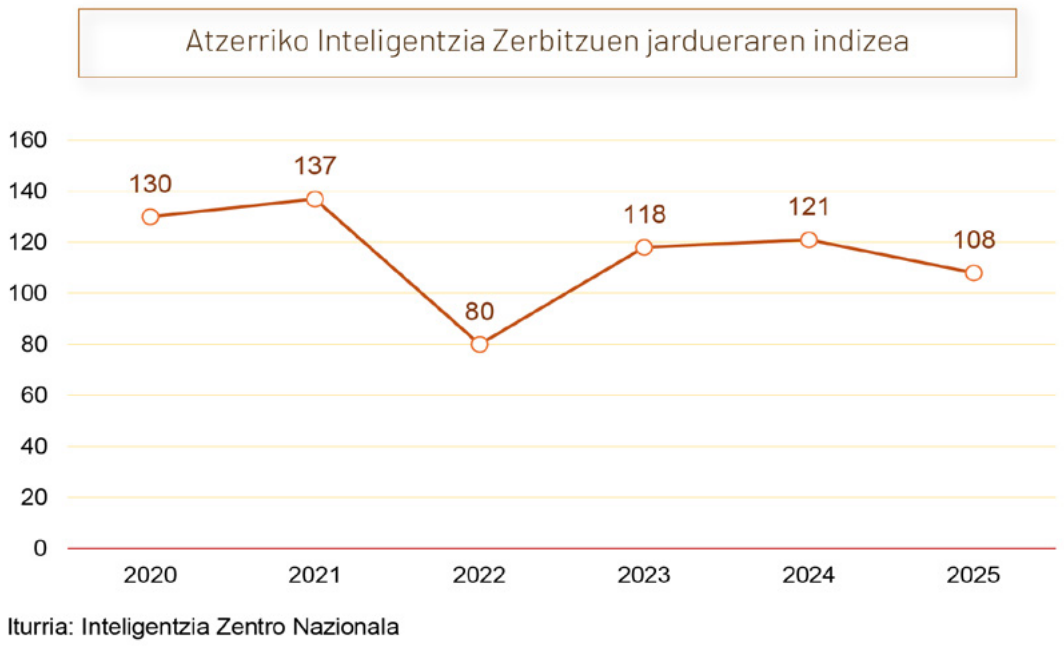
- *Spear-phishing* mezuak eta urruneko sarbideko kredentzialak erabiltzea dira gaizkileek gehien erabiltzen dituzten teknikak, beren intereseko erakundeen posta elektronikoko zerbitzariak lortzeko eta konprometitzeko.

- 2025ean, informazio sailkatua babesteko segurtasun-kultura bat sortzeko lanean jarraitu da, eta prestakuntza eta kontzientziazio-saioak areagotu dira, bai administrazio publikoan, bai industria-arloan.

ESPIOITZA ETA ATZERRIKO INJERENTZIAK

Atzerriko inteligentzia zerbitzuen jarduerak

Grafikoan ikus daitekeen bezala, atzerriko Inteligentzia Zerbitzuen (IZ) jarduera-indizean beherakada txiki bat dago 2024arekin alderatuta. Hori, batez ere, atzerriko IZk egindako jarduera tradizionalak zenbatzen direlako gertatzen da, baina ez estrategia hibridoko jarduerak, "eremu grisa" deritzonean egiten direnak, eta horrek oso zaila egiten du haien ekintzak identifikatzea eta ondoren egoztea. (6.1 irudia)

6.1 irudia: atzerriko Inteligentzia Zerbitzuen jardueraren indizea

Errusiako inteligentzia zerbitzuek (IZ), batez ere GRUk eta SVRk, areagotu egin dituzte beren jarduerak Europan, jarduera operatibo handiko eta intentsitate handiko aldi batekin, sabotajea, desinformazioa eta zibererasoak bezalako jarduera hibridoen areagotzeak markatuta, sare sozialen eta beste teknologia batzuen bidez agenteak kontratatzearekin batera.

Gainera, 2025ean zehar, metodo hibridoen erabilera sistematikoranzko bilakaera ikusi da, kasu batzuetan *proxieen* bidez, esleipena zailtzeko helburuarekin: instalazio militarren edo mugakoen gainetik hegan egiten duten droneak, Ukrainari laguntzeari lotutako biltegi logistikoetan eragindako suteak edo azpiegitura kritikoak, komunikazio- eta energia-sareetara zuzendutako zibererasoak, eta hauteskundeetako esku-sartze saiakerak. Haren helburu nagusien artean, alde batetik, mehatxu horri erantzuteko gaitasuna probatzea eta neurtzea, eta, bestetik, gertaera hauek jasaten dituen herrialdeko erakundeetan presioa, desegonkortzea, beldurra eta mesfidantza sortzea egongo lirateke. Era berean, krimen antolatuaren instrumentalizazioa helburu geopolitikoetarako ere ikusten da, detekzioa oztopatzen eta barne-segurtasunerako arriskua areagotzen duena.

Etsai diren herrialdetatik datozen operazio hibrido hauen aurreko erreakzioa Europako estatuen kontrainteligentzia jarduera indartzean eta NATOren eta EBren barruan lankidetza areagotzeko helburuarekin agertzen da.

Inteligentzia jardueren eta ekintza hibridoen konbinazio horrek erakusten du Errusiako Federazioak ez duela informazioa bakarrik lortu nahi, Europako erreakzio gaitasuna ahuldu eta ezegonkortasuna sortzea ere nahi duela.

Oro har, aktore askoren inteligentzia jarduera batez ere beren interes politiko, ekonomiko eta industrialekin lotuta jarraitzen du. Adibidez, Txinako informazio-interesak EBen eta NATOn fokua jartzen jarraitzen dute, beren interesetan eragina duten erabaki politiko eta komertzialetan arreta jarriz. Herrialdearen beste kezka nagusietako bat Txinako diasporari eta Txinako Alderdi Komunistaren (Txinako Alderdi Komunistaren) politiken aurka dauden disidenteei buruz informatuta egotea da.

Ziberespioitza

Estatuko eragileek eta estatu batzuekin lerrokatutako taldeek, normalean Mehatxu Iraunkor Aurreratuen (APT, ingelesezko siglengatik) jarduerekin lotuta daudenek, funtsezko zeregina betetzen jarraitzen dute ziberespioitza garaikidean, duten sofistikazio tekniko handiagatik eta duten laguntza logistiko eta operatiboagatik. Eragile horiek kanpaina luze eta diskretuak egiten dituzte gobernuaren, armadaren eta enpresa-sareetan infiltratzeko helburuarekin, informazio sentikorra lortzeko edo aktibo estrategikoetara sartzeko helburuarekin.

2025ean zehar, bere jarduerak erritmo egonkorra mantendu du Europan, eragin berezia izanik Administrazio Publikoa, Defentsa, Garraioa, Energia, Osasuna eta Azpiegitura Digitalak eta Telekomunikazioak bezalako sektoreetan, potentzien arteko lehiak eta ziberespazioa inteligentzia biltzeko, eragin estrategikorako eta estatu-boterearen proiekziorako gune gako gisa erabiltzeak markatutako testuinguru geopolitiko batean.

Maila nazionalean, Espainiako erakunde publikoek eta gobernu-erakundeek Errusiako estatu- eta estatuz kanpoko eragileek egindako ziberespioitza kanpainen jomuga izaten jarraitzen dute, eta horien helburua Espainiak kanpo-politikari eta merkataritzari buruz duen jarrerarekin lotutako informazioa lortzea da.

Errusiako inteligentzia agentziei lotutako estatu-eragile hauek administrazio publikoaren sarearen interkonektibitatea ustiatzen saiatzen dira, erakunde txikiago eta babes gutxiagokoen sistemak sarbide-puntu gisa erabiliz, eta, beraz, erasotzaileentzat interesgarriagoak diren beste sistema batzuk baino errazago sartzen baitira.

Spear-phishing izeneko mezu elektronikoak eta urruneko sarbide-kredentzialen erabilera erasotzaileek gehien erabiltzen duten teknika da oraindik ere, eta haien helburu nagusia intereseko erakundeen posta elektronikoko zerbitzarietara iristea eta haietara konprometitzea da, eta ondoren, postontzi espezifikoetatik informazioa ateratzea.

Estrategia hibridoak

Errusiak Europan eta Espainian bere estrategia hibridoak garatzean lortu nahi duen helburuak hainbat motatako ekintzak konbinatzen ditu (sabotajea, zibererasoak, desinformazioa, sare kriminalaren instrumentalizazioa, droneen gertakariak, etab.) eta funtsean gizartean eta buruzagi politikoetan eragitea du helburu, Ukrainarekiko babes politikoa, ekonomikoa eta militarra hausteko.

Europarekin duen aurrez aurre, Errusiak tresna hibridoen erabilera areagotu du eta herrialde eta eskualde bakoitzaren egoera berezietara egokitu ditu, eragin handia bilatzen duten kanpaina oportunista eta kostu txikikoekin.

Hauteskunde-prozesuak dira une bereziki kritikoak. Horietan, Kremlinetik armategi hibridoaren baliabide guztiak erabiltzen dituzten kanpainak sustatzen dira, hala nola zibererasoak, *hacktivismoa*, sare sozialen bidezko eragina, mota guztietako jarduera subertsiboen finantzaketa eta figura politiko garrantzitsuetara hurbiltzea, *proxieen* bitartez.

Informazio Sailkatuaren Babesa

Segurtasun Nazionaleko Bulegoaren (SNB) lanari dagokionez, SNBren barne-prozesu batzuen automatizazioa sustatzen ari da, prozeduren eraginkortasuna handitzeko eta erabiltzailearen esperientzia hobetzeko helburuarekin.

Sailkatutako informazioa babesteko helburuarekin egindako ekintza hauek nabarmentzen dira 2025ean:

- 2025ari dagozkion azpierregistro nagusien bi urtean behingo ikuskapen erregularrak egin dira, sailkatutako informazioaren babes-maila onargarria mantentzen dela egiaztatuz

- Segurtasuneko Akreditazio Inprimakia (SEAI) erabiltzea finkatu da informazio sailkatua kudeatzeko lokalen akreditaziorako eskaeretan. SNBk jasotako eskaeretatik eratorritako zereginen automatizazioa handitzeko funtzionalitate berriak garatzen ari dira MARGAn.

- Informazio sailkatua babesteko segurtasun-kultura bat sortzeko lanean jarraitu da, prestakuntza- eta sentsibilizazio-saioak handituz, bai administrazio publikoaren arloan (Barne Ministerioa eta Guardia Zibila, besteak beste), bai industria-arloan (Navantia eta Santa Bárbara, besteak beste).

- HPS baliozkoa duten langileen segurtasun-kontrolen kopurua handitu da, baimendutako pertsonaren egungo baldintzek HPS izateko baldintzak betetzen jarraitzen dutela egiaztatzeko.

- Arriskuen analisi prozedura berri bat sortu da sailkatutako informaziora sarbidea eskatzen duten erakundeentzat. Sistema berri honek eraginkortasun eta fidagarritasun handiagoa dakar ikerketetan.

- Informazio sailkatua elkarri babesteko hainbat nazioarteko akordio egin dira, bai aldebikoak (Kanada, Uruguai) bai alde askotarikoak (OCCAR).

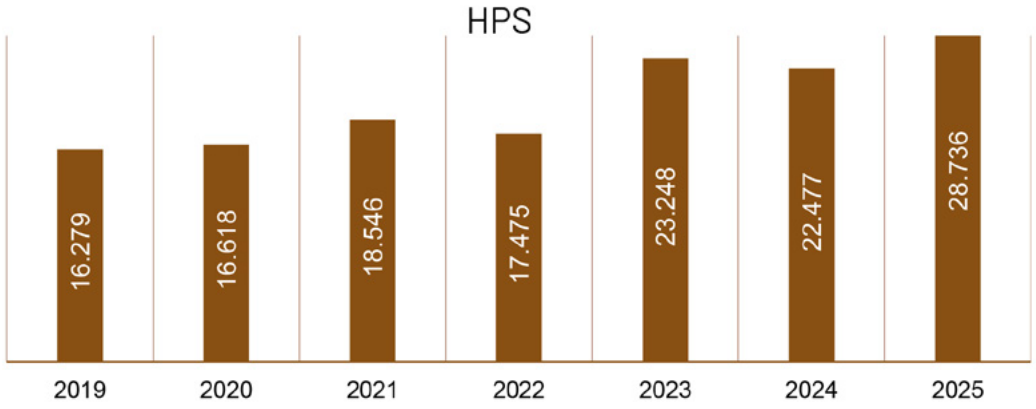
- Espainiaren ordezkaritza erakunde multilateralen (NATO, EB, ESA) segurtasun batzordeetan bermatzen jarraitu da

2026ko urtarrilaren 1ean, Espainiak 114.162 pertsona eta 708 enpresa zituen baimenduta, maila desberdinetan, Informazio Sailkatua eskuratzeko. Zifra horiek, 2025eko urtarrilaren 1ean, 103.561 eta 634 ziren, hurrenez hurren.

2025eko datuek HPSren emakida nabarmen handitu dela islatzen dute, % 10etik gora. Sailkatutako Informaziorako sarbidea izateko beharra nabarmen handitu da bai administrazio publikoan bai enpresa sektorean. (6.2 irudia)

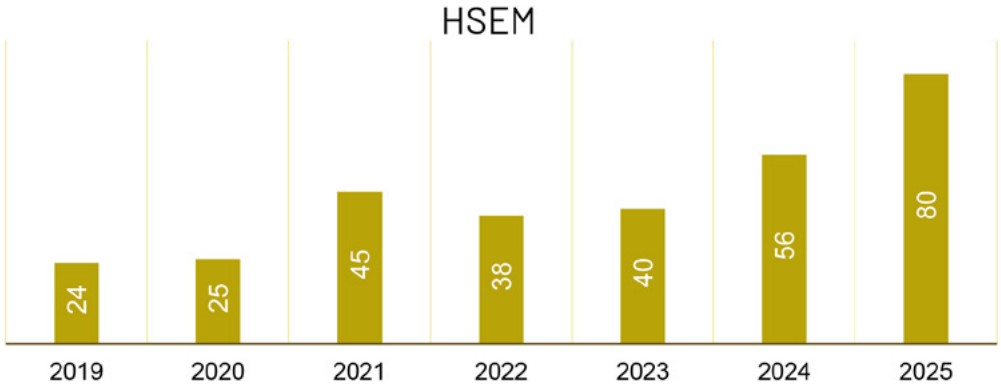
Industria sektoreari dagokionez, goranzko joerarekin jarraitzen du eta, HPSren kasuan bezala, igoera % 10etik gorakoa da aurreko urtearekin alderatutar. (6.3 irudia)

Era berean, joera-aldaketa bat ikusten da Espainia kide den erakunde multilateral desberdinen Segurtasun Batzordeen saio kopuruan. Hala ere, kontuan izan behar da zifra horrek ez dituela barne hartzen Kriptologia Zentro Nazionalak Espainia ordezkatzen duen saio teknikoak. (6.4 irudia)

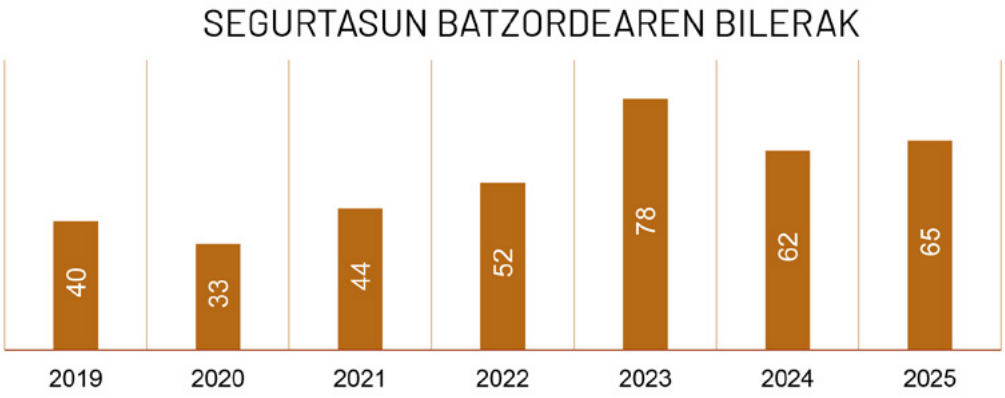
Iturria: Inteligentzia Zentro Nazionala

6.2 irudia: Emandako segurtasuneko gaikuntza pertsonalen kopurua

Iturria: Inteligentzia Zentro Nazionala

6.3 irudia: Enpresei emandako segurtasuneko gaikuntzen kopurua

Iturria: Inteligentzia Zentro Nazionala

6.4 irudia: 2019-2025 aldian erakunde multilateralek eta sailkatutako programek Segurtasun Batzordeetan parte hartu duteneko bileren kopurua

Azkenik, kontuan izan behar da HPS aplikazioen bolumenaren zati bat, eta batez ere HSEM aplikazioena, zuzenean lotuta dagoela Defentsa eta Segurtasun arloetako gastu publikoarekin, beraz, joera positiboa datozen urteetan jarraitzea espero da. Horrek, aurreko urteetan bezala, administrazio publikoan eta enpresa sektorean Informazio Sailkatua babesteko egiturak edukitzearen garrantzia eta beharra azpimarratzen du.

DESINFORMAZIO-KANPAINAK

- Desinformazio-kanpainak ezegonkortasun-bektore nabarmen gisa finkatzen dira, bai eta gizarte-kohesioaren eta zilegitasun instituzionalaren aurkako tresna hibrido gisa ere, Indar Armatuen gaitasun operatiboan ere eraginez.

- Adimen Artifizialak utzi egin dio produkzio-tresna soila izateari, eta aurkako kanpainen euskarri integral bihurtu da, maila estrategiko, taktiko eta operatiboan.

- 2025ean (martxoaren 13ko PJC/248/2025 Agindua), Segurtasun Nazionalerako Kontseiluak Desinformazio Kanpainen Aurkako Estrategia Nazionala egiteko prozedura onartu zuen, fenomenoa ahalmen disruptibo handiko mehatxu gisa hartuz, gizarteko eragile garrantzitsu guztien lankidetza eskatzen duena.

DESINFORMAZIO-KANPAINAK

2025ean, desinformazio kanpainak ezegonkortasunaren bektore nabarmen modura finkatu dira. Nazioarteko harremanen ikuspegitik, desinformazio kanpainak batez ere Estatuko eta hortik kanpoko eragileengandik eta nazioarteko sareengandik sortzen dira, prozesu politikoetan eragina izan nahian, erakundeekiko konfiantza higatu, iritzi publikoa moldatu eta nazioarteko lankidetza ahuldu nahian.

Desinformazioak Ukrainako gerra bezalako tentsio estrategikoak aprobetxatzen ditu, zigorrei, energia-hornikuntzari edo Mendebaldeko laguntzari buruzko manipulatutako kontakizunekin, eta Ekialde Hurbileko eta Saheleko gatazketan, non atzerriko aktoreen presentziari edo baliabideen kontrolari buruzko kontu faltsuak zabaldu diren. Migrazio-fluxu irregularrei buruzko eztabaida sentikorrak ere ustiatu dira, adibidez, "berehalako olatuen" zurrumurruak zabalduz gizarte-polarizazioa sustatzeko, eta osasun publikoarekin lotutako kanpainak berpiztu dira, txertoei buruzko konspirazio-teorietatik hasi eta epidemien agerraldien inguruko mezu manipulatuetaraino, erakundeen konfiantza higatuz eta gobernuen eta osasun-erakundeen erantzuna oztopatuz.

Estatuko eragileen dinamika eta tentsio estrategikoak

Errusiar Federazioak desinformazio kanpainak garatzen jarraitzen du, batez ere izaera oportunistakoak, Espainiaren, Europaren eta Afrikako eta Latinoamerikako intereseko eskualdeen aurka. Aldi berean, eragin-kanpainak zabaldu ditu Afrikan, tokiko aliantzak sendotuz eta Mendebaldeko zilegitasuna zalantzan jartzen duten kontakizunak zabalduz, Afrikako kontinenteko eskualde garrantzitsuetan duen eragina higatzeko.

Kremlinen interesen zati handi bat elite politikoengan eta estatuen buruzagiengan eragitean zentratu da, Ukrainari emandako laguntza murrizteko, Mendebaldeko herrialdeen erakunde demokratikoetan mesfidantza sortzeko eta Errusiaren aldeko jarrerak zabaltzeko.

Era berean, *proxieak* desinformaziorako erabiltzea bultzatu du, narratibak organikoago barneratzeko, estrategia hibridoekin duten lotura modu onargarrian ukatzeko aukera gehiagorekin. Era berean, Kremlinek orain arte eragin txikiena izan duten hainbat ingurune aztertu ditu, hala nola *TikTok* edo *Disque*, estrategia horiek gauzatzeko.

Adimen Artifizialak (AA) Errusiari desinformazioaren bolumena handitzeko aukera eman dio. Edukia eskala handian itzultzeko, ekoizteko eta zabaltzeko erraztasunak Mendebaldeko "infoesferaren" sartze- eta saturazio-ahalmena areagotu du. Gainera, tresnaren sofistikazioak zaildu egiten du informazioaren zehaztasuna egiaztatzea.

Txinan nabarmen murriztu da hedabideek Ukrainako gerrari buruz ematen duten estaldura. Hedabideen estaldura mugatuak Errusiarekiko ikuspegi positiboa erakutsi du.

Txinako komunikabide sozial ofizialetako (KSO) kontakizunek, baita Txinako Herri Errepublikak erabilitakoek ere, Sahel eskualdean jarri dute arreta, Mendebaldeko herrialdeek eta haien politika "neokolonialek" eragindako "ezegonkortasunean eta estortsioan" oinarrituta.

Polarizazioaren eta krisiaren ustiapenaren kontakizunak

Eremu horretan, 2025ean kontakizunerako joera hauek nabarmentzen dira

- **Europaren aurkako eta identitatean oinarritutako kontakizunak.** LGTBIQ komunitateari zuzendutako Europaren aurkako mezuen ugaritzea eta diskurtso ultrakontserbadoreen sustapena areagotzen ari dira; joera hori bereziki nabarmena da Ekialdeko Europako hauteskunde zikloetan. Kanpaina horiek gizartea polarizatzea bilatzen dute, eskubideen hedapena identitate nazionala mehatxatzen duten ustezko kanpoko inposizioekin lotuz.
- **Larrialdien eta hondamendien kudeaketa.** Krisialdietan sistematikoki ustiatzen dira informazio-hutsuneak. Azken urteotako krisien esperientziak erakusten du Kremlinaren aldeko ekosistemak oportunismoaz jokatzen duela, desinformazio kanpainak aktibatuz, ezinegona areagotzeko, gizarte-desadostasuna areagotzeko eta estatu-erakundeak erasotzeko helburuarekin, batzuetan Monarkia edo Estatuko Segurtasun Indarrak berariaz aipatuz.
- Errepikatzen den kontakizuna da buruzagi politikoek ez dietela herritarrei laguntzen larrialdi egoeretan, eta, aldi berean, baliabideak Ukrainara desbideratzen dituztela Errusiarekin duen konfrontazioan aurre egiteko.
- Informazio-hutsuneen izaera orokorra hiru fasetan ustiatzen da: (i) hipotesi espekulatiboen argitalpen azkarra (zigorrak, sabotajeak, gerra hibridoak); (ii) plataformetan anplifikazioa; (iii) "testigantza" itxurako ikus-entzunezko piezen bidezko ainguratzea. Elementu horien elkarketak sortutako informazio-hutsune hori betetzen du, eta hutsune hori aprobetxatzen du erakundeekiko eta larrialdi-zerbitzuekiko konfiantza higatzeko, bereziki.
- **Migrazioa eta segurtasuna**. Komunitateen arteko tentsioak eta migrazio-fluxu irregularrak baliatzen ari dira MENA eta Sahel eskualdean. Nabarmentzekoa da *deepfakeren* hedapena Polonian, asilo-eskatzaile faltsuak erakusten, presidentetzarako hauteskundeekin bat eginez. Marruskadura-polo geografiko eta sinbolikoak sendotzen dira (Sahel, Ceuta eta Melilla, EBko kanpo-mugak), non migrazioari buruzko kontakizuna segurtasun ezarekin lotzen den eta gizarte-gatazkak instrumentalizatzen diren segurtasun publikoaren okerrera proiektatzeko. Tokiko hizkuntzetan zabaltzeak eta fabrikatutako ikus-entzunezko materialaren erabilerak areagotu egiten dute konbentzitzeko duten ahalmena.
- Torre-Pachecoko gertakariak (2025eko uztaila) desinformazioak dimentsioak gainditzeko duen gaitasuna erakutsi zuen. Legez kanpoko immigrazioari buruzko jarduera digitala handitu egin zen, kontakizun-intentsitatea indarkeria fisikoaren eskaladaren aurretik egon zen, sareetako saturazio kognitiboaren eta segurtasun publikoarentzako arriskuen gauzatzearen arteko korrelazio zuzena ezarriz

Defentsa Nazionalean duen inpaktua

Desinformazioa tresna hibrido gisa finkatzen ari da, eta gizarte-kohesioa, erakundeen zilegitasuna eta Indar Armatuen gaitasun operatiboa mehatxatzen ditu. Bost mehatxu nagusi sailkatzen dira: mehatxuaren ukazioa, gaitasun militarrarekiko mesfidantza, atzerriko misioen zilegitasunik eza, ahultasunaren pertzepzioa, eta erradikalizazioa.

Atzerriko misioetan, kanpainek mandatuaren zilegitasuna erasotzen dute, gaitasun operatiboa zalantzan jartzen dute eta babes politikoa eta soziala hausten saiatzen dira. Erantzunak etengabeko komunikazio estrategikoa, kontakizun etsaien ia denbora errealeko analisia eta NATO/EBren esparruekin koordinatzea eskatzen du, adierazleak, alertak eta prestakuntza-estandarrak eskaintzen dituztelarik eduki sintetikoei aurre egiteko.

Indar Armatuek, besteak beste, beren eragiketetan eragina izan dezaketen desinformazio-kanpainak identifikatzeko, aztertzeko eta koordinatutako erantzuna emateko gaitasuna garatzen jarraitzen dute.

Mehatxuei erantzuteko mekanismo horien artean, hauek dira garrantzitsuak: Segurtasun Nazionaleko Sailarekin lankidetzan aritzea, Indar Armatuen Inteligentzia Zentroarekin koordinazioa eragin etsaiko eragiketen analisian, eta adierazleak eta alertak ematen dituzten Europako eta NATOko esparruetan integratzea.

Eboluzio-joerak

Tresna teknologikoez eta narrazio tematikoez harago, aldaketa kualitatiboak ikusten dira kanpainen helburu estrategikoetan:

- Segurtasun Indar eta Kidegoetan eta Indar Armatuetan esku hartzea. Kolektibo horietan eragiteko estrategiak detektatzen dira. Muturrekoekin, antieuroparrekin eta Errusiarekiko afinitatearekin lotutako eragileek erakundeen neutraltasuna higatu nahi dute Europako gizartearen "gainbehera moralaren" eta segurtasun ezaren inguruko kontakizunak ustiatuz, zerbitzari publikoak tesi ezegonkortzaileekin lerrokatzen saiatuta.
- "Adostasunak" fabrikatzea. Automatizazioko tresna berrien azken helburua zarataren hedapen hutsaz harago doa; "errealitate epistemiko zatikatua" sortzea bilatzen du. Helburua agente autonomoen arteko elkarrekintza masiboaren bidez adostasun sozial faltsu bat sortzea da, diskurtso marjinalak legitimatuz errealitate partekatuaren pertzepzioa hausteko.
- Ekonomiaren ezegonkortzea. Desinformazioak bere eragiketa-eremua zabaltzen du, iruzurra eskala handiagoan egiteko edo baita sistema ekonomikoak manipulatzeko tresna bihurtuz ere.

Adimen Artifiziala agente disruptibo bezala

Adimen Artifiziala (AA) 2025ean ezarri zen ez bakarrik ekoizpen tresna gisa, baita kanpaina etsaietarako laguntza integral gisa ere hiru mailatan:

1. Plangintza estrategikoa, datu masiboen analisia ahalbidetuz "espazio kognitiboa" mapatzeko eta ahultasun sozialak detektatzeko.

2. Plangintza taktikoa, edukien (testua, irudia, bideoa) sorrera automatizatua eta kanal optimoen hautaketa algoritmikoa errazten duena.
3. Plangintza operatiboa. Bertan, *bot*/*agente* sortak koordinatzen dira, eta estrategiak denbora errealean doitzen dira, entzuleen erreakzioaren arabera.

"AAren erlauntz maltzurrak" agertzeak esan nahi du *bot* tradizionalak gainditzen dituzten agente autonomoak eta egokitzaileak erabiltzen direla, narratiba koherenteei eusteko eta giza portaera mimetizatzeko gai direnak, detekzioa zailduz. Era berean, *deepvoiceren* (ahots sintetiko klonatuak) eta *deepfakeren* erabilerak areagotu egiten du engainuaren eraginkortasuna.

I+G+b-ko inbertsioa

I+G+b-ko inbertsioa ezinbestekoa da desinformazio kanpainei aurre egiteko, gero eta sofistikatuagoak eta irismen handiagoa lortu baitute. Ahalegin horiei esker, eredu anomaloak detektatu, alerta goiztiarra hobetu eta FIMI ekintza etsaiak saihestu ditzaketen tresna aurreratuak garatzen ari dira. Jarduketa hori funtsezkoa da desinformazio kanpainak sortzeko eta horiei aurre egiteko erabiltzen diren teknologia aurreratuek dakartzan erronkaren aurrean.

Europar Batasunak desinformazioa prebenitzeko eta borrokatzeko esparru integral bat sendotzen ari da, araudi-, teknologia- eta hezkuntza-ahaleginak konbinatuz.

EBren ekimenen artean, Baliabide Digitalen Europako Behatokia (EDMO, ingelesezko siglengatik) nabarmentzen da, egiaztatzaileak (*fact-checkers*), ikertzaileak, alfabetizazio mediatikoan adituak eta desinformazioa aztertu eta indargabetzeko bitartekoak biltzen dituena, bai eta eskualdeko 15 zentro ere (adibidez, *FACT Hub*, Ukrainan eta Moldavian desinformazio errusiarreko kanpainei aurre egiten espezializatua). Europako Kanpoko Ekintza Zerbitzuak (EKEZ) "Kanpoko Esku-hartzea eta Kanpoko Informazioaren Manipulazioa" (FIMI, ingelezko siglengatik) deitzen duenaren aurkako lana areagotu du.

Arau-muin garrantzitsuena Zerbitzu Digitalen Legea (DSA, ingelezko siglengatik) da, 2024az geroztik EBn eraginkortasunez aplikatzen dena. Arau horrek plataforma digital handiak eta bilatzaileak behartzen ditu erantzukizun zehatzak hartzera, moderazio-betebeharren, gardentasunaren eta edukien alerta-mekanismoen bidez, legez kanpoko edo kaltegarriak diren edukien hedapena saihesteko, desinformazioa barne. 2025eko otsailean, EBk Desinformazioari buruzko Jokabide Kodea, lehen borondatezkoa zena, DSAren esparruan formalki integratzea erabaki zuen. Horrek gomendio asko erreferentzia bihurtzen ditu plataformaren betetzea ebaluatzerakoan.

EBren I+G+b Esparru Programak, Europa Horizonteak eta, zehazki, "Gizartearentzako Segurtasun Zibila" izeneko 3. Klusterrak lehentasunezko lerro batzuk definitzen ditu proiektuen bidez jorratu beharrekoak, desinformazio kanpainak, gorrotoa pizten duten diskurtsoak eta mehatxu hibridoak bezalako arrisku eta mehatxuei aurre egiteko, delituaren eta terrorismoaren aurkako borrokarako teknologien atalean, ziberdelitua eta ziberterrorismoa barne, Europako herrialdeen azpiegitura kritikoetan.

Era berean, CSIC *bot* sare koordinatuak goiz detektatzeko gaitasunak garatzen ari da, gero eta mehatxu hibrido handiagoa baita. Horrez gain, Barne Ministerioak desinformazio kanpainen detekzio goiztiarrean oinarritutako ekimen publiko-pribatuen bidez monitorizazio tresnen garapenean laguntzen du, Zibersegurtasunaren Koordinazio Bulegoaren bitartez.

Testuinguru horretan, honako hauek aipatu behar dira:

- Estatuko Ikerketa Agentziak 15 proiektu finantzatu ditu, 2,1 milioi euro baino gehiagoko balioarekin. Lehentasuna ematen zaie Europa Horizontea Esparru Programaren 3. Klusterreko lerroei ("Gizartearentzako segurtasun zibila") 2025-2027 aldirako.
- SEDIAk koordinatutako Sektoreko Datu Espazioak Sustatzeko Planaren esparruan, desinformazioaren aurkako borroka jorratzen duten hainbat proiektu finantzatzen ari dira, edukien egiaztapenari edo manipulazio-jokabideen detekzio automatizatuari dagokionez orientazio ondo definitua dutenak. Finantzatutako proiektu hauek identifikatu dira:
  - ConfIA: Eduki digitala egiaztatzeko datu-espazio kolaboratiboa.
  - EPDATA 2.0: Informazioa sortzeko datu irekien espazio adimenduna.
  - "COD" proiektua: Edukien analisi eta banaketa programatikorako plataforma informazio digitaleko ekosisteman (*content on demand*)
- ECLIPSE proiektua, *Horizonte* programaren babespean finantzatua, gorrotoaren diskurtsoari eta desinformazioari aurrea hartzeko eta aurre egiteko, Espainiako erakundeen parte-hartze handiarekin.
- FERMI (*Fake News Risk Mitigator*). Proiektua Horizonte Europa Horizontea programaren barruan finantzatua da, eta Estatuko Segurtasun Indar eta Kidegoen parte-hartzea barne hartzen du. Kontu faltsuen identifikazioa barne hartzen du, *bhootak* eta adimen artifizialak sortutako eduki sintetikoa, Europar Batasuneko segurtasun digitala eta informazioaren segurtasuna mehatxatzen duten kanpaina hibridoen arrisku emergenteei aurre eginez.
- Eduki sintetikoaren detekzioa. AAIEAk (Adimen Artifizialaren Ikuskapenerako Espainiako Agentziak) 2026rako aurreikusitako teknologia publiko bat garatzea aurreikusita dago, herritarrei AA bidez sortutako edukia (audioa, bideoa, irudia) identifikatzen lagunduko diena.

Desinformazioaren aurkako borrokan ikuspegi linguistikoa indartzea lehentasun bihurtu da Espainiarentzat, gaztelaniazko espazio digitalean zirkulatzen ari den eduki manipulatu asko bere kultur kode, adierazpen eta narrazio esparruetara egokituta baitago. RTVEk 2025ean argitaratutako inkesta batek adierazten du espainiarren % 40 inguruk onartzen dutela ezin dutela bereizi iruzur bat informazio egiazko batetik. Horrek aurrerapausoak eman behar ditu gaztelaniaren ezaugarri linguistikoak ustiatzeko eraikitako narrazioak detektatzeko prestakuntzan, hala nola termino batzuen karga emozionala edo etiketa polarizatzaileen erabilera. Desinformazioaren aurkako borrokan hizkuntza-ikuspegia indartzeko prozesuaren barruan, Espainiak munduko hizkuntza nagusietan desinformazio-fluxuei buruzko ikerketa konparatibo baten garapena sustatu du.

Arau- eta estrategia-garapena

Espainia aurrerapausoak ematen ari da Desinformazio Kanpainen Aurkako Estrategia Nazionala garatzen. 2025ean (martxoaren 13ko PJC/248/2025 Agindua) Desinformazio Kanpainen aurkako Estrategia Nazionala garatzeko prozedura onartu zen, fenomenoa gizarteko eragile garrantzitsu guztien lankidetza behar duen mehatxu oso kaltegarritzat hartu eta lantzeko.

Desinformazioaren aurkako Batzorde Iraunkorra da Estrategia garatzeaz arduratzen den organoa, prozesua lan-talde tekniko bat eratuz zuzenduz.

Zehazki, zerbitzu digitalen segurtasunari dagokionez, 2024ko urtarrilaren 24an, Zerbitzu Digitalen Erregelamenduko (DSA) 49.3 artikuluan ezarritako betebeharra betez, Eraldaketa Digitalerako eta Funtzio Publikorako Ministerioak Merkatuen eta Lehiaren Batzorde Nazionala (MLBN) izendatu zuen zerbitzu digitalen koordinatzaile nazional. MLBN Europako Zerbitzu Digitalen Batzordeko kide ere bada.

DSAn jasotako desinformazioari lotutako betebeharrak, zerbitzu digitalen koordinatzailearen eginkizunerako erabakigarriak izango direnak, bi taldetan sailka daitezke:

i. VLOPSri eta VLOPSEri zuzendutako betebehar espezifikoak, beren zerbitzuaren eta lotutako sistemen diseinu eta funtzionamendutik, sistema algoritmikoak barne, edo beren zerbitzuen erabileratik eratorritako arrisku sistemikoei dagokienez. Erregelamenduko betebehar horien gaineko ikuskapena Europako Batzordearen eskumen esklusiboa da, MLBNk, hala badagokio, hornitzailea ezarrita dagoen estatu kideko zerbitzu digitalen koordinatzaileari eta, elkarri laguntzeko betebeharraren ondorioz, Europako Batzordeari gaia bidaltzeko dituen ahalmenei kalterik egin gabe, gaur egun, ez baitago Espainian ezarrita VLOPSErik.

ii. Desinformazio gaietan garrantzitsuak izan daitezkeen praktika desegokien aurkako betebeharrak, VLOPS eta VLOPSErentzat nahitaezkoak direnak, baina horietako batzuek beste bitartekari mota batzuei ere eragiten dietenak.

Espainiako zerbitzu digitalen koordinatzaile gisa, MLBNk gainbegiratze-ahalmenak ditu Espainian ezarritako bitartekari zerbitzu-emaileei dagokienez, eta Espainian legezko ordezkari bat izendatzen duten EBn ezarrita ez dauden eta hornitzaileei dagokienez.

Koordinatzailearen funtzioen artean, estatu kide bakoitzeko salaketa-emaile fidagarrien eta auzitegietatik kanpoko gatazkak konpontzeko erakundeen ziurtagiria ere nabarmentzen da.

Azkenik, 2025eko azaroan, "Demokraziaren Europako Ezkutua" aurkeztu zen, Europako Kontseiluak 2024ko ekainaren mehatxu hibridoen eta desinformazioaren aurkako erresilientziari buruzko ondorioetan ezarritako agindu politiko orokorraren parte dena. Aldi berean, Europar Batasunak Informazioaren Atzerriko Esku-sartzeari eta Manipulazioari (FIMI, *Foreign Information Manipulation & Interference*) ematen dion erantzuna artikulatzeko pieza estrategikoa da. Gainera, indarrean dauden arauen ekosistema oso bat antolatu eta indartzen du, hala nola DSA, Adimen Artifizialari buruzko Erregelamendua (*AI Act*) edo Komunikabideen Askatasunari buruzko Erregelamendua (EMFA).

Nazioarteko lankidetza eta estandarizazioa

Espainiak desinformazioaren aurkako borrokan nazioarteko lankidetza-hitzarmenak indartu ditu, batez ere Latinoamerikako herrialdeekin, Madrilgo Goi Bileraren esparruan, komunikatu berezien, azken adierazpen bateratu baten, Latinoamerikako egiaztatzaileen sare baten sorreraren eta eskualdeko araudi-harmonizazio posibleari buruzko ikerketa baten bidez. Espainian, MAUECek (Kanpo Arazoetako, Europar Batasuneko eta Lankidetzako Ministerioa) 2025ean "Gaztelaniazko informazio-ingurunea desinformazioaren gudu-zelai gisa" izeneko konferentzia bat antolatu zuen, desinformazio-kanpainen aurkako Foroaren esparruan. Aldi berean, beste eskualde batzuetan bazkide potentzialak identifikatu dira, Kanadari arreta berezia jarriz, mundu mailako lankidetza zabaltzeko. Estatu Batuetan, Argentinan, Paraguain eta arlo honetako beste eragile batzuetan izandako aldaketa politikoaren eragina ere aztertu da, USAIDen (Ameriketako Estatu Batuetako Nazioarteko Garapenerako Agentzia) itxierak komunikabideen egiaztapen eta alfabetatze proiektuetan izan dituen ondorioak barne.

Bai EBn bai NATOn, Espainiak segurtasun kontzeptuarekiko ikuspegi integrala indartzearen alde egiten du, desinformazioa bezalako arloak barne hartuta, Euroatlantikoko eta Europako segurtasunaren aurkako ekintza hibridoen funtsezko atala baita.

2025eko azaroan, Zelensky presidenteak Espainiara egindako bisitaren harira, desinformazio eta informazio manipulazioaren arloko lankidetzari buruzko ulermen memorandum espezifiko bat sinatu zen MAUECen eta Ukrainako MAEren artean, gerra eta segurtasunarekin lotutako desinformazio kanpainen aurkako aldebiko lankidetza indartzeko helburuarekin.

Gainera, era aktiboan parte hartzen da EBko eta NATOko foroetan. Zentzu horretan, aipagarria da Barne Ministerioak, Zibersegurtasun Koordinazio Bulegoaren bidez, Parisen IHEMIrekin (Barne Ministerioko Goi Mailako Ikasketetarako Institutua) egindako Mintegi Bateratuan izandako parte-hartzea.

Era berean, 2025eko urrian Bruselan egindako "Advanced FIMI Analysis" ikastaroan parte hartu da. Bertan, FIMI kontzeptua, hainbat eragileren baterako analisiak, metodologia eta taktikak, teknikak eta prozedurak (TTP) nola garatu eta lortu nahi ziren helburu estrategikoei buruzko analisiak landu ziren.

Azkenik, DISARM esparruan, FIMI ekintzen adierazle teknikoak aztertzeko erreferentziazko metodologia izaten jarraitzen du, lan-eredu komun bat ezartzeko eta informazio-trukea errazteko helburuarekin.

Komunikabideen alfabetatzea eta kontzientziazioa

Gizarte-erresilientzia indartzeko garatutako neurrien artean, hauek nabarmentzen dira:

- Prestakuntzari dagokionez, hezitzaileentzako MOOCak (*Massive Open Online Courses* edo Online Ikastaro Masibo Irekiak) egitea, "Segurtasunean eta pribatutasun digitalean heztea", esaterako. Datuaren Zuzendaritza Nagusiak sustatutako egiaztapen-tailerrak ere sustatzen dira, *ImpulsaData* proiektuaren bidez, *data literacy* sustatzeko (datuetan alfabetatzea).
- Segurtasun Nazionalaren arloko Desinformazio Kanpainen aurkako Foroa, zeinetik sortzen diren lanen argitalpenak, Segurtasun Nazionala arriskuan jar dezaketen desinformazio kanpainek sortutako arrisku eta mehatxuei buruzko gizartearen ezagutza eta kontzientzia areagotzea ahalbidetzen duten ikerketak eta ekimenak sustatu eta garatzera bideratuak.
- 2025ean, 2025eko Liburutegien Eguneko leloa "Zentsuraren eta desinformazioaren aurkako liburutegiak" izan da, eta izenburu bereko mahai-inguru bat eta "Nola egin aurre desinformazioari liburutegietatik" izeneko web-mintegi bat hartu ditu. Horrez gain, "Albiste Ezkutua" izeneko mahai-joko bat jarri da liburutegien eskura, 14 eta 18 urte bitarteko erabiltzaileentzat pentsatua.
- Era berean, 2025eko azaroan Granadan egindako Liburutegi Publikoen XII. Kongresu Nazionalak desinformazioaren aurkako borrokarekin eta komunikabideen alfabetatzearekin lotutako hainbat jarduera hartu zituen.

ZIBERESPAZIOAREN KALTEBERATASUNA

- Esposizio-azalera handitzeak eta aktoreen konbergentziak gero eta konplexutasun handiagoa ematen diote zibermehatxuen panoramari.

- 2025eko azelerazio teknologikoak eskala- eta natura-aldaketa eragin du zibersegurtasunaren arloan. Hala, Adimen Artifiziala, konputazio kuantikoa, 5G, IoT eta cloud aldi berean berrikuntza-motor eta eraso-eredu berrien katalizatzaile gisa aritzen dira.

- Alerta goiztiarreko eta detekzioko sare zabal eta aurreratua du Espainiak. Horrek esan nahi du zibererasoak hobeto ikusten direla eta horiei aurre egiteko ahalmen handiagoa duela.

ZIBERESPAZIOAREN KALTEBERATASUNA

2025eko zibermehatxuen paisaiak gero eta konplexutasun handiagoa erakusten du, estatu mailako eragileen, motibazio kriminal eta muturrekoen konbergentziak eta teknika erasokorren sofistikazio handiagoak baldintzatua.

Espainian, gainera, ezarpen digitalak erakusketa-eremuaren hazkunde handia dakar, digitalizazio masiboak bultzatuta, teknologiaren erabilera gero eta sofistikatuagoak, hodeiko zerbitzuen adopzioak, eduki digitalen kontsumoak eta adimen artifizialaren erabilera zabalak lagunduta.

Espainiak badu , halaber, alerta goiztiar eta detekzio sare zabal bat ere, eta hori zibererasoen ikusgarritasun handiagoan eta horiei aurre egiteko gaitasun handiagoan islatzen da.

Joera nagusien artean, mantendu egiten dira, baina konplexutasun handiagoarekin, banatutako zerbitzuak ukatzeko erasoak (DDoS), *phishinga* eta eragiketen eta ospearen eragina sortzen duten datu-arrakalak.

2025. urtean zehar, DDoS bolumetria handia ikusi da Administrazio Publikoen, operadoreen eta funtsezko zerbitzuen aurka, Ukrainaren eta hari laguntza ematen dioten herrialdeen aurkako talde hacktibistei lotutako gorakadekin. Horren bolumena gorabehera, ezarritako detekzio eta arintze neurrien eraginkortasunak eragina murriztea ahalbidetu du. Zehazki, zibererasoen % 59 babes-sistemek proaktiboki detektatzeagatik gertatzen dira (72.123), eta gainerakoa (% 41, hau da, 2025ean 50.100 zibererasoren baliokidea) INCIBEren kanal desberdinen bidez jasotako jakinarazpenei dagokie.

Aldi berean, herritarren eta enplegatu publikoen aurkako *phishingaren* gorakada masiboa ikusi da; izan ere, IA generatiboaren agerpenak ere leku protagonista hartzen du, kanpaina oso sinesgarriak errazten baititu, gramatika-akatsik gabe, profiletara eta antolaketa-eremuetara egokituta, eta oso sinesgarriak diren *deepfakeak* ahalbidetuz. Ondorioz, zailtasun handiagoa dago bide tradizionalen bidez goiz detektatzeko, eta detekzio-ahalmen hori indartzeko beharra, baita azken erabiltzailearen kontzientziazioa eta praktika onak ere.

Datu pertsonalak, batez ere saioa hasteko kredentzialak, oso preziatuak izaten jarraitzen dute ziberkriminalentzat; detektatutako urraketa asko zaharkituta dauden arren, joera gorantz doa, martxoan nabarmen handituz, neurri handi batean erabiltzaileen praktika txarren ondorioz. Azken helburua sarbidea monetizatzea eta ondorengo intrusioak erraztea izan ohi da.

Ransomwarea sendotu egin da enpresentzako eta administrazio publikoentzako mehatxu nagusi gisa, negozio-eredu helduekin (afiliazio-plataformak, estortsio anizkoitza) eta taktika aurreratuekin, azpiegitura malguak, zelula deszentralizatuak eta *malwarefree* teknikak barne. Haren helburua ez da jada irabazi ekonomikoa bakarrik, datuen esfiltrazio estrategikoa ere bada.

Gainera, hornikuntza-kate digitalean egindako erasoak areagotzen ari dira, eta horrek dozenaka edo ehunka erakunde arriskuan jar ditzake hornitzaile bakar baten bidez. Hori guztia ekosistema kriminal profesionalizatu batek errazten du. Ekosistema horrek *crimeasaservice* ereduak hartzen ditu legez kanpoko tresnak eta zerbitzuak eskuratzeko, eta *hacktibismoa* areagotu egiten da, orain Estatuaren interesekin lotuago dagoena eta sinbolikotasuna gainditzen duten kanpainak kateatzeko gaitasuna duena.

Estatuak babestutako eragileei dagokienez, batez ere Mehatxu Iraunkor Aurreratuen (APT, ingelesezko siglengatik) jarduerak egiten dituztenei dagokienez, gertakarien igoera oso handia izan da aurreko urtearekin alderatuta (% 300 inguru), baita kanpaina batzuetan aktoreen arteko ekintza koordinatu gehiago ere. Igoera hori jarduera honen detekzio eta analisi goiztiarrari eskainitako baliabideen igoeraren ondorio ere bada. Izan ere, zibereraso horien zati handi bat hasierako faseetan detektatu da eta eragin mugatua izan dute kasu hauetan. Bere helburu nagusiak tradizionalak dira (Gobernua eta teknologia eta defentsa sektoreko enpresa pribatuak).

Errusiako ziberespioitza kanpainak dira ugarienak eta maizenak. Azken urteetan, Errusiako Federazioak hobetu egin ditu APT bidezko erasoak, bereziki mezu maltzurretan (*spear-phishinga*) oinarritutakoak, sarrerako bektore gisa. Horretarako, gero eta gehiago erabiltzen dituzte mezuak idazten laguntzen duten Adimen Artifizialeko teknikak, baita biktimak engainatzeko gaurkotasuneko gaietan oinarritutako gaiak eta "amuak" ere. Misio horien arrakastarako,tradizionalki elkarren artean gatazkan dauden Errusiako APT desberdinak kanpaina bateratuak garatzen ari direla hauteman da (APTen arteko koordinazioa).

Horrez gain, Errusiako desinformazioa, propaganda eta operazio psikologikoak Europako eta Espainiako biztanleriaren aurka, baita hauteskunde prozesuen aurka ere, areagotu egin dira, herritarren ideiak eta aldartea eragiteko helburuarekin. Horretarako, APTez gain, talde *hacktivistez* baliatzen dira, hala nola NoName057 (16) eta ziberkriminalez. Haien DDoS bidezko eraso kanpainak (300 baino gehiago) Ukrainako gerrarekin lotutako gertakariekin lotu dira.

Administrazio Publikoen arloari dagokionez, eragina gero eta handiagoa da, eta horrek tokiko administrazioa bereziki kaltetzen du, baliabide gutxiago dituelako. Gobernua eta langile publikoak ere behin eta berriz agertzen dira *phishing*, intrusio eta desinformazio kanpainen helburuen artean.

2025ean, azpiegitura kritikoek gero eta arrisku-ingurune zeharkako eta konplexuago bati aurre egin behar izan diote, sektore publikoari zein pribatuari berdin eragiten diona. Zibermehatxuen sofistikazioak, haien eragin operatiboaren hedapenak eta ekosistema kriminalaren bilakaerak edozein ahultasun ustia daitekeen eszenatoki bat sortu dute, erasotzaileek ez dituztenean zertan helburu estrategikoak bilatu, baizik eta sarbide-puntu edo tresna konprometituetan detektatutako aukerak.

Egoera horretan, mehatxu hibridoak elkartzen dira, *ransomwarea*, estortsioa, datuen exfiltrazioa eta sabotaje-ekintzak uztartzen dituztenak. Talde txikiagoek, deszentralizatuek eta zeharo malguek ezaugarritzen duten ekosistema kriminala zatikatzeak gertakarien maiztasuna eta larritasuna areagotzen ditu. Aktore horiek *malware* konbentzionalik gabeko teknikak, automatizazio aurreratuko tresnak eta adimen artifizialak bultzatutako ingeniaritza soziala erabiltzen dituzte, eta horrek sistema bat arriskuan jartzeko behar diren denborak murrizten ditu eta haien eragiketak goiz detektatzea asko zailtzen du.

Sektore estrategiko arriskutsuenak energia, garraioa, telekomunikazioak eta, arrisku bereziki garrantzitsu batekin, ura dira. Azken horretan, Industria Kontrol Sistemetan (ICS) parametroen manipulazioa helburu duten intrusioak identifikatu dira, erasotzaileek funtsezko eragiketa-prozesuetan zuzenean eragiteko duten gaitasun gero eta handiagoa erakutsiz.

Egoera horren aurrean, 2025eko maiatzean Ministroen Akordio bidez onartu zen 1.157 milioi euroko esleipena 2022ko Zibersegurtasun Plan Nazionalaren osagarri diren ekintzak egiteko, erresilientzia eta erakundeen erantzuna indartzeko.

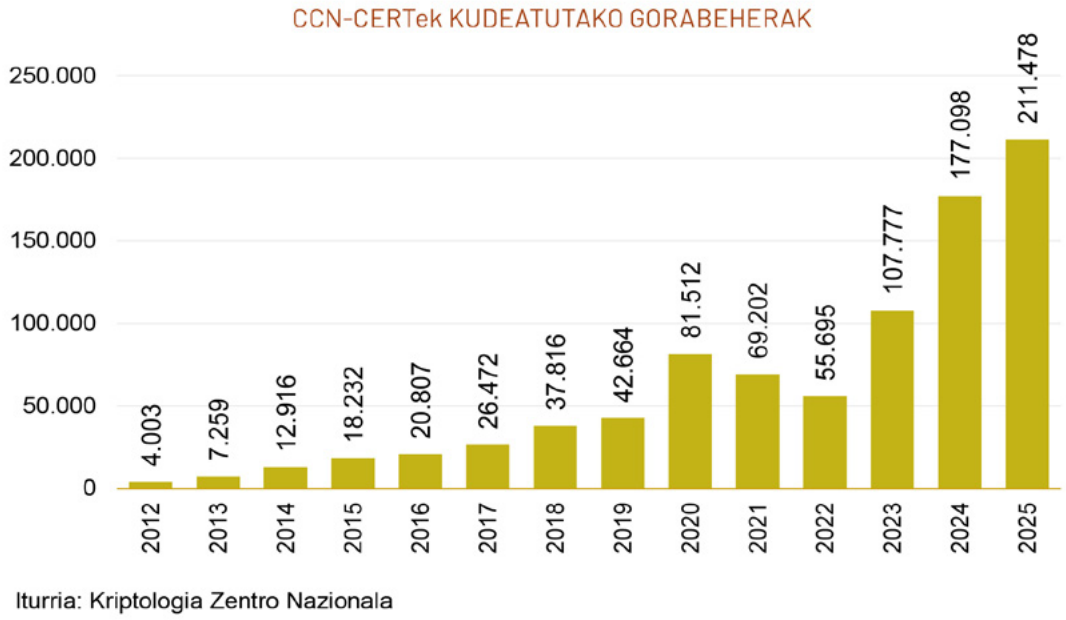
Akordioan aurreikusitako ekintza multzoak zibersegurtasun eta ziberdefentsa gaitasun zabalak hobetzea du helburu, prebentziotik, detekziotik eta babesetik hasi eta erantzun eta berreskurapenera arte, baita zibererresilientzia indartzea, teknologia aurreratuen integrazioa eta alerta goiztiarra hobetzea ere.

Akordioak zibersegurtasunarekin lotutako hainbat organo eta erakunderen parte-hartzea aurreikusten zuen, Administrazio Digitalaren Estatu Agentzia arduratuz planaren betetzea koordinatzeaz eta sustatzeaz.

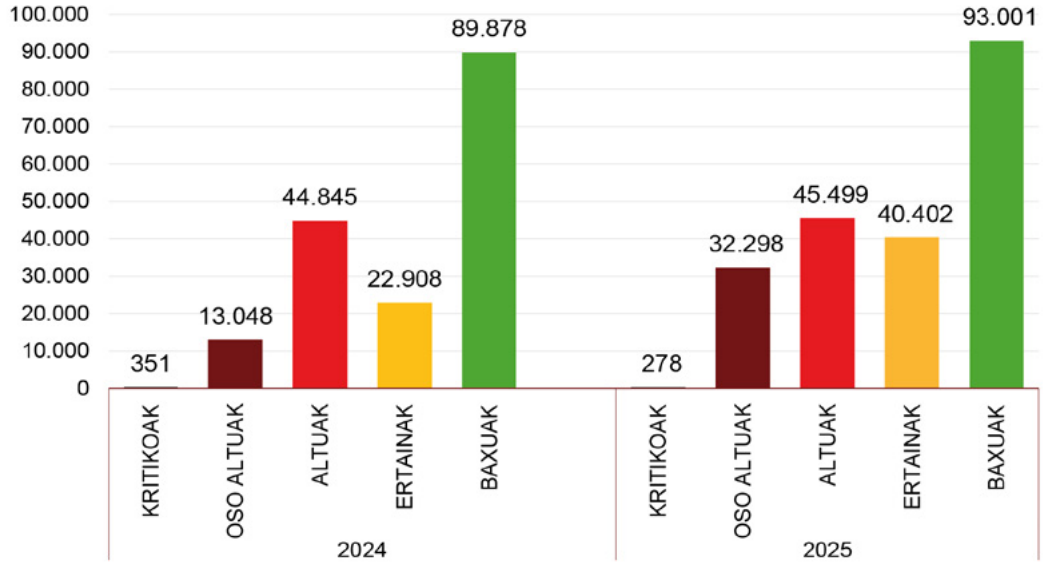
Zibergertakariei eta ziberkriminalitateari buruzko estatistikak

2025ean, Kriptologia Zentro Nazionalaren Erantzun Taldeak (CCN-CERT) 211.478 intzidente kudeatu zituen guztira; Espainiako Zibersegurtasun Institutu Nazionalaren Erantzun Taldeak (INCIBE-CERT) 122.223, eta Defentsa Ministerioaren Erantzun Taldeak (ESPDEF-CERT), berriz, 231.

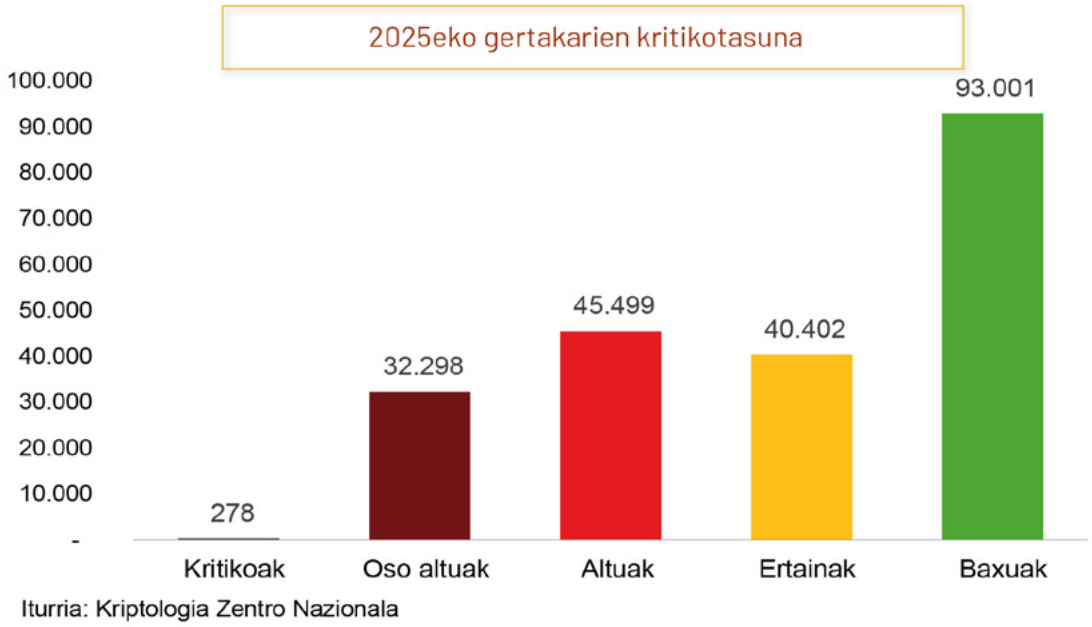
CCN-CERTek sektore publikoan kudeatutako gorabeherak (8.1etik 8.4ra bitarteko irudiak)

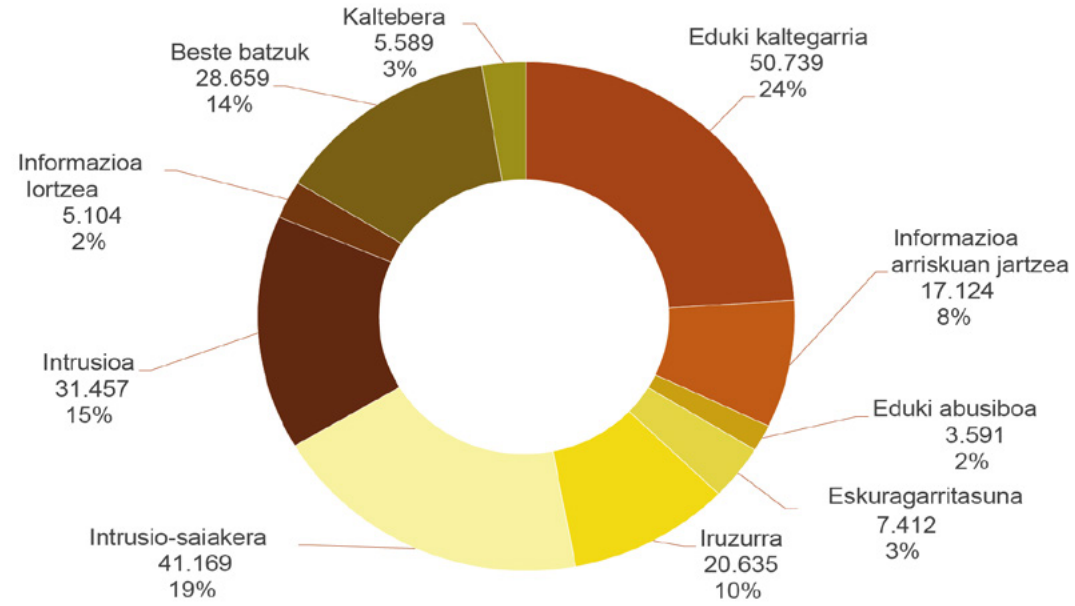
8.1 irudia: CCN-CERTek kudeatutako gorabeherak

8.2 irudia: 2024-2025 aldiko gertakarien kopuruaren konparazioa, arriskugarritasunaren arabera

8.3 irudia. CCN-CERTek kudeatutako gertakarien sailkapena

Iturria: Kriptologia Zentro Nazionala

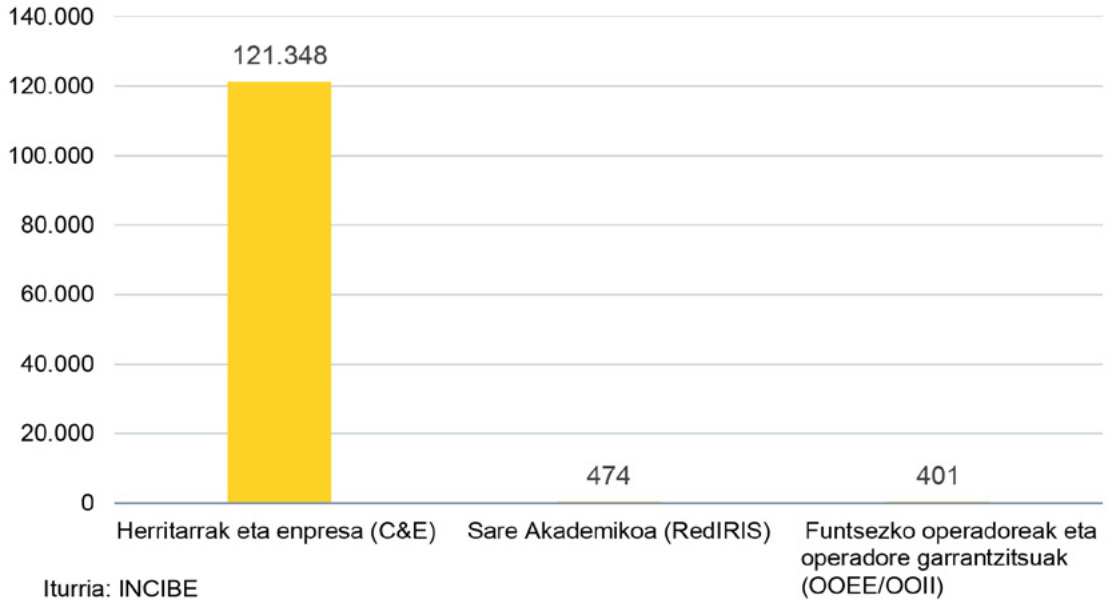
8.4 irudia: 2025ean kudeatutako gorabehera motak

IINCIBEk herritarrengan, sektore pribatuan eta sare akademikoan kudeatutako gorabeherak (8.5etik 8.7ra bitarteko irudiak)

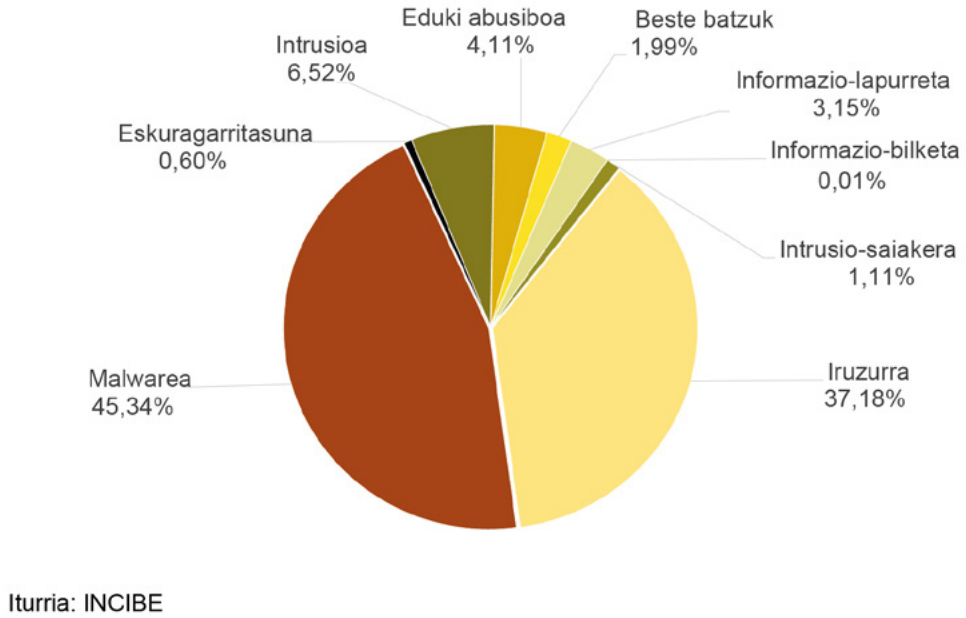
8.5 irudia: INCIBEk 2025ean kudeatutako zibergertakarien kopurua, xede-publikoaren arabera

Xede-publikoa	GUZTIRA
Herritarrak eta enpresak (C&E)	**121.348**
Sare Akademikoa (RedIRIS)	**474**
Funtsezko operadoreak eta operadore garrantzitsua (OOEE/OOII)	**401**
GUZTIRA	**122.223**

Iturria: INCIBE

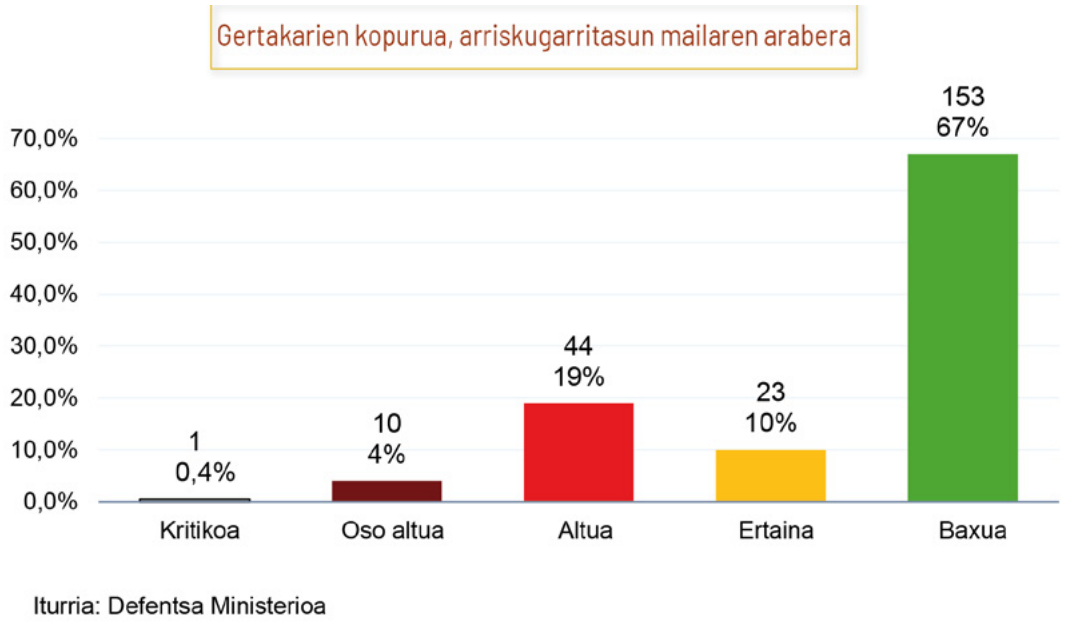

8.6 irudia: INCIBEk 2025ean kudeatutako zibergertakarien kopurua guztira, xede-publikoaren arabera

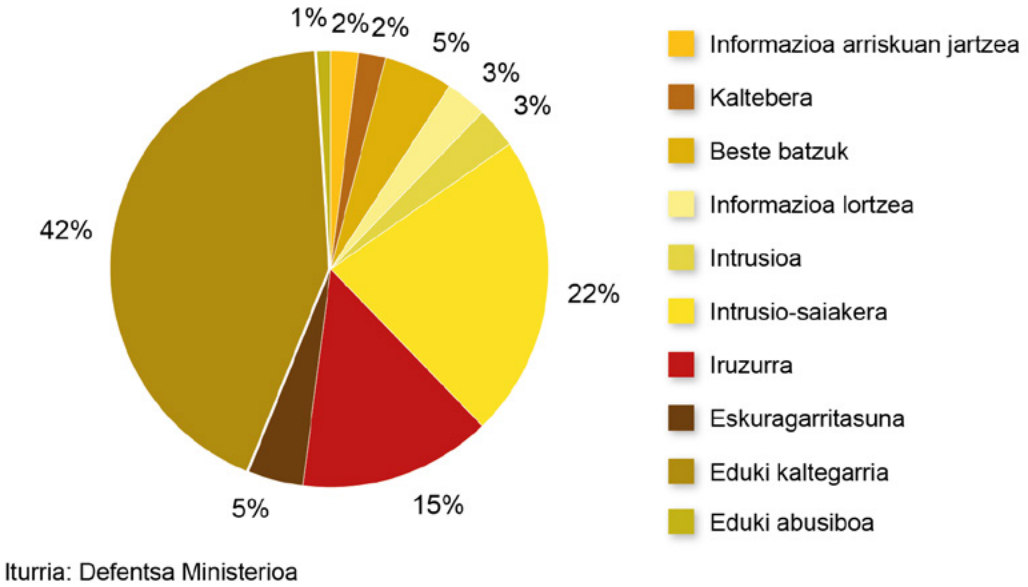

8.7 irudia. INCIBEk 2025ean kudeatutako gorabehera motak

ESPDEF-CERTek defentsa sareetan kudeatutako gorabeherak (8.8 eta 8.9 irudiak)

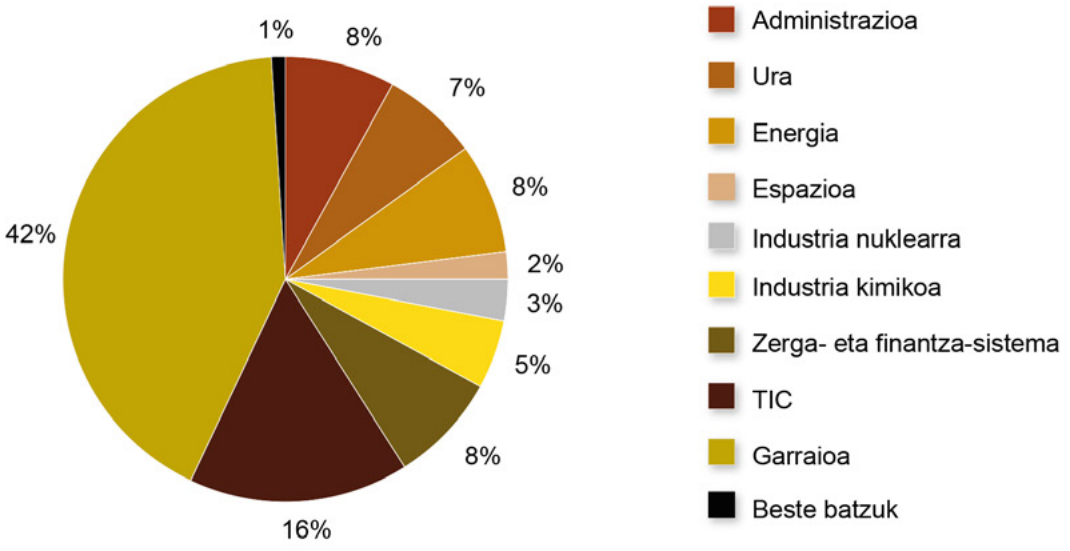
8.8 irudia. ESPDEF-CERTek 2025ean kudeatutako zibergertakarien arriskugarritasuna

8.9 irudia. ESPDEF-CERTek kudeatutako gertakari motak

Barne Ministerioko Zibersegurtasun Koordinazio Bulegoari (ZKB) jakinarazitako arrisku handiko, oso handiko edo kritikoko funtsezko zerbitzuetako operadoreetan izandako gorabeherak (8.10etik 8.13ra bitarteko irudiak)

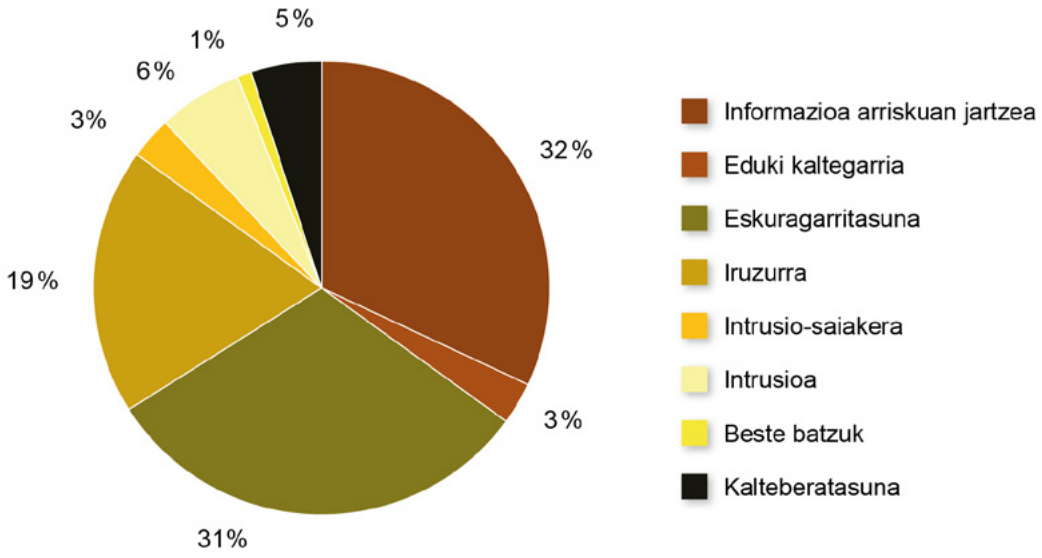
SEKTORE ESTRATEGIKOA	2021	2022	2023	2024	2025
ADMINISTRAZIOA	7	4	2	2	7
URA	4	3	2	12	6
ELIKADURA	0	0	0	0	0
ENERGIA	5	11	7	23	7
ESPAZIOA	0	0	2	0	2
INDUSTRIA NUKLEARRA	5	1	3	3	3
INDUSTRIA KIMIKOA	7	8	3	10	5
IKERKETA-INSTALAZIOAK	0	0	0	0	0
OSASUNA	0	2	2	2	0
ZERGA- ETA FINANTZA-SISTEMA	23	12	18	28	7
INFORMAZIO- ETA KOMUNIKAZIO-TEKNOLOGIAK (IKT)	20	11	17	19	14
GARRAIOA	17	11	23	60	38
BESTE BATZUK	3	4	2	1	1
	91	67	81	160	90

Fuente: Ministerio del Interior

8.10 irudia: Sektorearen arabera, arrisku-maila altua, oso altua edo kritikoa duten eta OCCri jakinarazi beharreko gertakarien kopurua

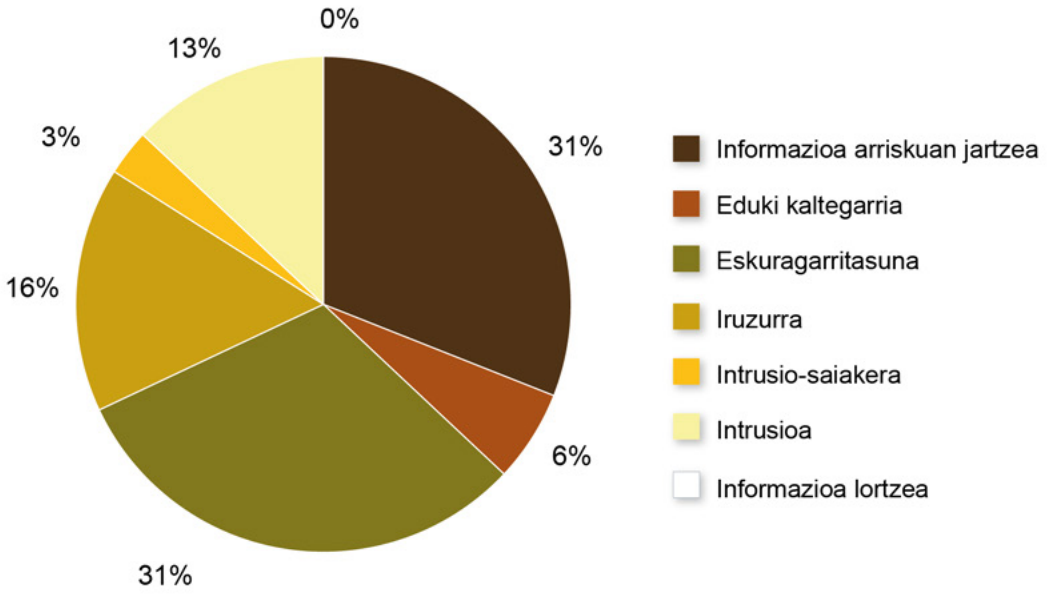
GERTAKARI MOTA	2021	2022	2023	2024	2025
INFORMAZIOA ARRISKUAN JARTZEA	19	26	22	62	29
EDUKI ABUSIBOA	0	0	0	0	0
EDUKI KALTEGARRIA	32	11	4	7	3
ESKURAGARRITASUNA	5	6	28	65	28
IRUZURRA	18	15	11	12	17
INTRUSIO-SAIAKERA	0	1	0	2	3
INTRUSIOA	10	7	10	8	5
INFORMAZIOA LORTZEA	0	0	0	0	0
BESTE BATZUK	3	0	2	3	1
KALTEBERATASUNA	4	1	4	1	4
	91	67	81	160	90

Iturria: Barne Ministerioa

8.11 irudia: Tipologiaren arabera, funtsezko zerbitzuen operadoreetan arrisku-maila oso altua edo kritikoa duten eta Barne Ministerioaren OCCri jakinarazi beharreko gertakarien kopurua

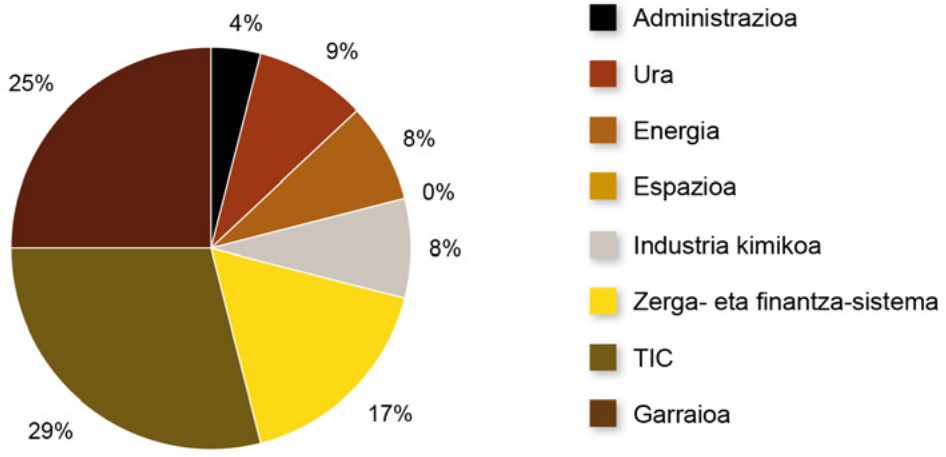
GERTAKARI MOTA	2021	2022	2023	2024	2025
INFORMAZIOA ARRISKUAN JARTZEA	4	11	4	9	10
EDUKI ABUSIBOA	0	0	0	0	0
EDUKI KALTEGARRIA	7	1	1	1	2
ESKURAGARRITASUNA	3	5	15	13	10
IRUZURRA	4	0	3	4	5
INTRUSIO-SAIAKERA	0	1	0	0	1
INTRUSIOA	4	5	6	3	4
INFORMAZIOA LORTZEA	0	0	0	0	0
BESTE BATZUK	2	0	0	1	0
KALTEBERATASUNA	0	0	1	0	0
	24	23	30	31	32

Iturria: Barne Ministerioa

8.12 irudia: OCCri motaren arabera jakinarazitako eta urteko txostenean gehitutako gorabeherak, sareen eta informazio-sistemen segurtasunari buruzko 12/2018 Errege Dekretuaren 27.1 artikuluan xedatutakoaren arabera

SEKTORE ESTRATEGIKOA	2021	2022	2023	2024	2025
ADMINISTRAZIOA	1	1	0	0	5
URA	2	0	1	1	1
ELIKADURA	0	0	0	0	0
ENERGIA	2	5	2	5	2
ESPAZIOA	0	0	1	0	1
INDUSTRIA NUKLEARRA	0	0	0	0	0
INDUSTRIA KIMIKOA	2	0	1	0	1
IKERKETA-INSTALAZIOAK	0	0	0	0	0
OSASUNA	0	0	2	2	0
ZERGA- ETA FINANTZA-SISTEMA	4	4	4	4	1
INFORMAZIO- ETA KOMUNIKAZIO-TEKNOLOGIAK	7	9	8	5	6
GARRAIOA	6	4	10	13	15
BESTE BATZUK	0	0	1	1	0
	24	23	30	31	32

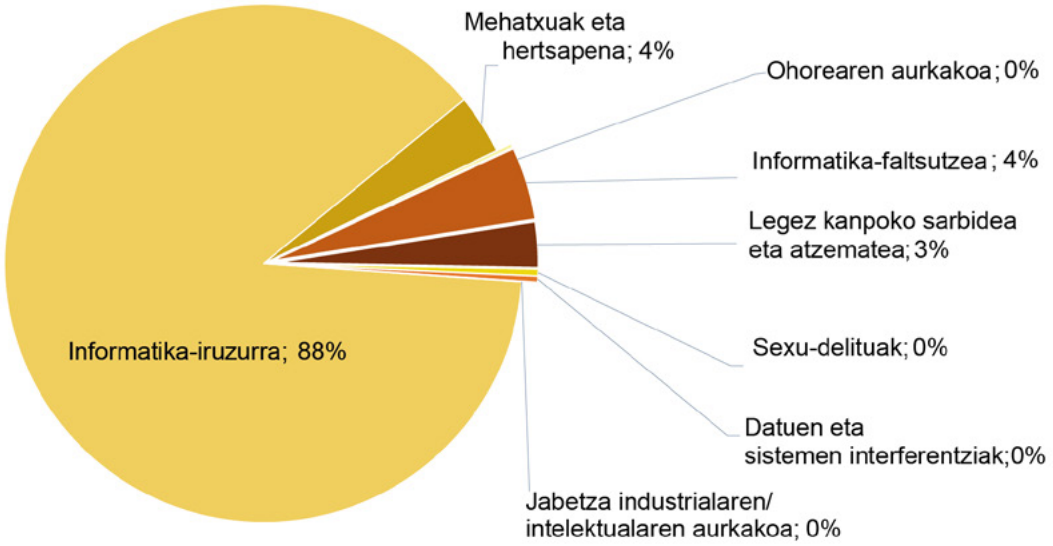
Iturria: Barne Ministerioa

8.13 irudia: OCCri sektore estrategikoaren arabera jakinarazitako eta urteko txostenean gehitutako gorabeherak, sareen eta informazio-sistemen segurtasunari buruzko 12/2018 Errege Dekretuaren 27.1 artikuluan xedatutakoaren arabera

Kriminalitatearekin lotutako delitu penalen gertakari ezagunak

(8.14 irudia)

EZAGUTUTAKO GERTAERAK	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
LEGEZ KANPOKO SARBIDEA ETA ATZEMATEA	4.004	4.653	5.342	5.578	7.367	9.773	13.753
MEHATXUAK ETA HERTSAPENA	12.782	14.066	17.319	15.982	17.472	17.738	18.194
OHOREAREN AURKAKOA	1.422	1.550	1.426	1.191	1.174	1.128	1.173
JABETZA INDUSTRIALAREN/INTELEKTUALAREN AURKAKOA	197	125	137	114	117	227	145
SEXU-DELITUAK	1.774	1.783	1.628	1.646	1.804	1.676	2.031
INFORMATIKA-FALTSUTZEA	4.275	6.289	10.476	12.569	15.137	19.492	21.690
INFORMATIKA-IRUZURRA	192.375	257.907	267.011	335.995	427.448	412.850	429.681
DATUEN ETA SISTEMEN INTERFERENTZIA	1.437	1.590	2.138	1.662	1.741	1.917	1.763
EZAGUTUTAKO GERTAERAK GUZTIRA	218.302	287.963	305.477	374.737	472.260	464.801	488.430

Iturria: Kriminalitatearen sistema estatistikoa

8.14 irudia: Delitu-kategoriakotzat ezagututako gertaeren bilakaera

Teknologia emergenteak

2025eko azelerazio teknologikoak zibersegurtasunaren arloan eskala eta izaera aldaketa bat eragin du. Adimen artifiziala, konputazio kuantikoa, 5G, IoT eta *clouda* aldi berean berrikuntza-motor gisa eta eraso-eredu berrien katalizatzaile gisa jarduten dute. Emaitza eraso-azalera handitzen den ekosistema bat da, erasotzaileek sarrera-hesiak murrizten dituztena, eta defendatzaileek beren eredu teknikoak eta antolakuntzakoak birplanteatu behar dituztela segurtasuna, pribatutasuna eta erresilientzia zaintzeko.

2025. urtea definitzen duen teknologia bat baldin bada, hori adimen artifiziala da. AA sortzailea zabaldu ondoren, AA agentikoa (agenteen AA) bereziki garrantzitsua bihurtu da, sistemei sareetan zehar mugitzeko, eragiketa konplexuak egiteko eta baita beren software gaiztoa gizakiaren esku-hartzerik gabe berridazteko autonomia askoz handiagoa ematen dien eboluzio-jauzi bat. Bilakaera horrek ingeniaritza sozialeko kanpaina masiboak sustatzen ditu, sinesgarritasun handiko *deepfakeak* sortzea errazten du eta are gehiago murrizten ditu aktore kriminal eta terroristentzako sarrera-oztopo teknikoak. Aldi berean, defentsa arloan horrek AA erabiltzera behartu beharko luke denbora errealeko anomaliak detektatzeko mekanismoen eta intzidenteei erantzun automatizatuen motor gisa, sofistikaziorako lasterketa bat bizkortuz, eta horrek AA sistemen beraren sarbidearen, gobernantzaren eta barne funtzionamenduaren gaineko kontrol zorrotzak ezartzea eskatzen du, erasotzaileentzat aktibo kritiko eta helburu hobetsi bihurtu baitira.

Alde biko egoera horri erantzunez, Gobernuak Adimen Artifizialaren Estrategia Nazionala (AAEN) hedatzen jarraitu du, 2026ko Espainia Digitalaren agendaren barruan kokatua. 2025ean, inbertsio publikoa ikerketa, talentuaren garapena eta AAren integrazio etikoa sustatzera bideratu da, ehun ekonomiko eta administratiboan.

Aurtengo ekimen nagusiak izan dira Mare Nostrum 5 superordenagailua indartzea, AA eredu subiranoen entrenamendurako zutabe gisa, eta ALIA bezalako proiektuak sustatzea gaztelaniaz eta hizkuntza koofizialetan hizkuntza eredu handiak (LLM) garatzeko. Ekintza horiek funtsezkoak direla uste da subiranotasun teknologikoa bermatzeko eta hirugarren herrialdeek garatutako ereduen mendekotasuna murrizteko, horrela kanpoko alborapen edo manipulazioen arriskua arinduz.

Era berean, CCN-CNI erakundea AAren segurtasuna ebaluatzeko metodologia bat garatzen ari da. Metodologia horren bidez, hainbat ikuspuntutatik (AAren eraso ohikoenen aurrean sendotasuna: *prompt* injekzioak, informazio sentikorra zabaltzea, datuak eta ereduak pozoitzea, sistemaren *promptak* iragaztea eta AAk eskainitako emaitzen kalitatea) AAk eskainitako bermeak baloratzen dituzten metrikak eta proba objektiboak eta erreproduzigarriak ezartzen dira: Portaeraren ebaluazioa erantzun-proben eta zaratarekiko tolerantziaren bidez, guztia Europar Batasuneko Adimen Artifizialaren Erregelamenduan (AAE) ezarritako AA sistemen arrisku-kategoriak zehaztutako berme-mailarekin.

Defentsa Ministerioak, bere aldetik, Defentsako Estatu Nagusiaren AA Erreferentzia Zentroa sortu du, Indar Armatuen barruan AA arloan jarduera berritzaileak, esperimentalak eta prestakuntza-jarduerak planifikatu eta gauzatzeko helburuarekin.

2025. urtea giltzarri izan da Europan konputazio kuantikoarentzat, 2024an hasitako ekintzei jarraipena emanez (NISTek kuantiko erasoen aurkako lehen estandar erresistenteak argitaratu zituen (FIPS 203, 204 eta 205) eta urte bereko azaroan 18 EBko estatu kidek, Espainia barne, 2030 baino lehen erabilera kasu sentikorrenak babesteko eskatzen zuen adierazpen bateratu bat sinatu zuten). Hainbat garapen estrategiko eta politikok markatu dute urtea, lidergo teknologikoa sendotzeko eta sektorearen zatikatzea gainditzeko helburuarekin: Europako Batzordeak Estrategia Kuantikoa aurkeztu zuen

2025eko uztailaren 2an, EB 2030erako teknologia kuantikoetan munduko potentzia bihurtzeko helburuarekin, bost zutaberen inguruan egituratuta (ikerketa eta berrikuntza, azpiegitura kuantikoak, industria ekosistema indartzea, espazioa eta erabilera bikoitzeko teknologiak, eta gaitasun kuantikoen garapena) zientziatik merkaturako trantsizioa bizkortzeko eta subiranotasun teknologikoa indartzeko.

Gainera, aurten, Batzordeak kontsulta publiko bat egin du "*Quantum Act*" etorkizuna prestatzeko (2026rako aurreikusita), bloke osoan inbertsioak, hornidura-kateak eta industria-gaitasunak koordinatuko dituen erregulazio- eta gobernantza-esparru bat ezartzeko.

Azpiegitura kuantikoen proiektuetan urrats zehatzak eman dira, hala nola txip kuantikoetarako eta Europako internet sare kuantikoetarako instalazio pilotuen diseinua, eta Europako Gaitasun Kuantikoen Akademia prestatzen ari da 2026rako talentu espezializatua trebatzeko.

Aldi berean, Europako Batzordearen *Joint Research Centeren* txostenek erakusten dute Europan munduko enpresa kuantikoen ia herena dagoen arren patenteen ehuneko txiki bat baino ez datorrela EBtik, eta horrek oraindik gehiago bultzatzen dituela alde hori ixteko koordinazio eta finantzaketa ekimenak.

Nazioarte mailan, NBEk 2025a Zientzia eta Teknologia Kuantikoaren Nazioarteko Urtea izendatu zuen, eta horrek ikerketa eta lankidetza kuantikoaren ikusgarritasun globala indartu du.

Espainian, nabarmentzekoa da 2025-2030 Teknologia Kuantikoen Estrategia Nazionalaren aurkezpen ofiziala, zeinaren helburua bide-orria Espainiako ekosistema kuantikoa sendotzea den subiranotasun digitala indartzeko eta herrialdea teknologia hauek dakartzan asaldurarako prestatzeko.

Espainia ikerketa-zentroen, unibertsitateen eta sektore pribatuaren arteko lankidetza sustatzen ari da Quantum Spain bezalako plataformen bidez, komunikazio kuantiko seguruak eta kriptografia postkuantikoaren (PQC) algoritmo berrien garapena bezalako arlo gakoetan kokatzeko lanean ari direnak, eta horrek trantsizio hau ezinbestekoa bihurtzen du hurrengo hamarkadan estatuaren segurtasunerako.

2020ko ekainean Quantum Transition dokumentua onartu zuen Europar Batasuneko Kontseiluak ezarritako jarraibideei jarraituz. CCN- CNI, industria nazionalarekin batera, ahalegin handia egiten ari da informazio sailkatua babesten duten zifratzaile nazionalen kripto-modernizazioan, 2030ean guztiak *Quantum-safe* izan daitezen.

Beste arlo teknologiko batzuk ere nabarmendu behar dira, hain berriak ez diren arren esposizio-azalera handitzen nabarmen laguntzen dutelako. 5G-ren hedapena eta hodeiko zerbitzuen mendekotasun gero eta handiagoa, "*cloud*" izenez (hodeia) ezagunagoak zaizkigunak, ahulguneak biderkatzen dituzte, batez ere konfigurazio-akatsen edo hiperkonektibitateari esker ustia daitezkeen sarbide desegokien aurrean. Ingurune horietan, enkriptazio sendoa, autentifikazio sendoa eta auditoria automatizazioa oinarrizko zutabe bihurtu dira babes maila egokia mantentzeko. Horrekin batera, gauzen Internet ugaritzeak (IoT) eta "*edge computing*"aren hazkundeak (muturreko kommutazioa) erronka gehigarriak planteatzen dituzte. Lehenetsitako konfigurazio ez oso seguruak dituzten eta eguneratzeko gaitasunik ez duten gailu asko iristen dira merkatura, eta, ondorioz, *botnet* edo eraso banatuetarako sarrera-ate ezin hobea dira. Talde horien sakabanaketa geografikoak intzidenteen kudeaketa zailtzen du, eta ezinbestekoa da sareak segmentatzea, inbentario zehatzak mantentzea eta haien jarduera korporazioko jarraipen-sistemetan integratzea, puntu itsuak saihesteko.

Hornikuntza-kate digitala ere erasotzaileen helburu estrategiko bihurtu da. Edukiontzietan oinarritutako inguruneek eta garapen-ziklo oso azkarrek beharrezko egiten dute segurtasuna diseinu-fasetik txertatzea, edukiontzien irudiak indartzea eta IZ/DZ prozesuen osotasuna etengabe

kontrolatzea. Hori guztia hornitzaileen arriskuen kudeaketarekin osatu behar da, ekosistemaren erresilientzia orokorra kontuan hartzen duena.

Cloud-a: adopzioa, ziurtagiria eta subiranotasuna

Teknologia emergentea ez den arren, aipamen esplizitua merezi du, hodeiko zerbitzuen erabilera indartsu hazten jarraitzen baitu, ez bakarrik Espainian baizik eta Europa osoan, hain zuzen ere, araudi-esparrua berrikusten ari den une batean.

Aurrerago zehazten den bezala, NIS2 zuzentarauaren transposizioa egiteke dago oraindik, "*Cibersecurity Act*"en eguneraketarekin jarraitzen da eta etorkizuneko EUCS ziurtapen-eskemak aurrera egiten jarraitzen du. Prozesu horrek Europako asmoa islatzen du, segurtasuna indartzeko eta hodeiko zerbitzuak berme handiagoekin eta datu estrategikoen gaineko kontrol handiagoarekin garatzen direla ziurtatzeko.

Bai administrazio publikoek, bai enpresek, hodeirako migrazioa bizkortu dute, eskaintzen dituen abantailek erakarrita: malgutasun handiagoa, prozesatzeko gaitasun hobea, adimen artifiziala bezalako teknologia emergenteak integratzeko aukera eta datuen erabilera handiagoa. Administrazio publikoen kasuan, Segurtasun Eskema Nazionalarekin lerrokatutako hodei hibrido ereduak eta zerbitzu partekatuak ere forma hartzen ari dira.

Hala ere, aurrerapen honek erronka garrantzitsuak ere agerian uzten ari da. Arazo nabarmenenetako bat hornitzaile globalekiko menpekotasuna eta datuak non ostatatzen diren eta nork sar ditzakeen benetako kontrolpean edukitzeko beharra da. Horregatik, gero eta bultzada handiagoa hartu du hodei subiranoak garatzeko ideiak, informazio sentikorraren autonomia handiagoa eta kudeaketa estuagoa bermatzeko diseinatuak.

Aldi berean, hodeiak eskaintzen duen konputazio-ahalmenaren menpe dagoen AAren hedapen zabalak erakundeak ingurune horien babesa nola bermatu birplanteatzera behartzen ditu. Hodei anitzeko azpiegituren kudeaketa seguruak profil oso espezializatuak ere behar ditu, eta hori ez dago beti eskuragarri gaur egun.

Hala ere, paradigma-aldaketa hori modu seguruan egiten bada bakarrik da posible, eta horrek hodeiko zerbitzuen segurtasuna ebaluatu eta ziurtatzea eskatzen du. Hala ere, "*on premise*" produktuen segurtasuna ziurtatzeko gaur egun dauden metodologiak, Common Criteria edo LINCE, esaterako, ez dira egokiak produktua hodeian zabaltzen den kasuetan. Horregatik, CCN-CNIk CICLON garatu du, "*cloud*" paradigmara egokitzeko soilik sortutako ebaluazio-metodologia berria, produktu horien ebaluazioan metatutako esperientzian oinarrituta

Arau-arloko aurrerapenak

Europa mailan, legegintzako ekimen eta gomendio berriak nabarmentzen dira, baita lehendik daudenen gaineko aldaketak eta 2025ean zehar eta txosten hau argitaratzen den egunera arte horietan egindako aurrerapenak ere.

Europako araudien egoerari dagokionez:

2024ko urriaren 23ko 2024/2847 (EB) Erregelamendua. Ciber Resilient Act (CRA)..

Europako EEB (Europako Estandarizazio Batzordea), EETEKB (Europako Estandarizazio Elektroteknikorako Batzordea) eta ETAI (Europako Telekomunikazio Arauen Institutua) estandarizazio erakundeek zibersegurtasun-eskakizun funtsezkoak egiaztatzeko estandar teknikoak garatzen jarraitzen dute. Batzordeak elementu digitalak dituzten produktu garrantzitsu eta kritikoen kategoriak definitzen dituen Betearazpen Erregelamenduaren zirriborroa onartu du, EBko Aldizkari Ofizialean (EBAO) argitaratu zain dagoena. Etorkizuneko Agintari Jakinarazleen bilerak hasi dira, eta 2026rako bide-orria prestatzen ari dira dagoeneko. ADCO taldea eratu da CRAren aplikazio uniformea merkatua jagoteko agintarien artean koordinatzeko, eta aditu-taldeen lanekin jarraitzen dute (arriskuen ebaluazioa, datuen urruneko prozesamendua, jakinarazpenak, software librea), eta software-osagaien inbentarioari buruzko talde bat sortzeko prozesuan dago (*Software Bill of Materials* edo SBOM, ingelesezko sigletan.

2024ko abenduaren 19ko 2025/38 (EB) Erregelamendua. Ciber solidarity Act (CSoA).

Legegintza-tresna horrek Zibersegurtasun Alertako Europako Sistema bat sortzen du, interkonektatutako nazioko eta mugaz gaindiko zentroez (*Cyber Hubs*) osatua, mugaz gaindiko mehatxu-alertak detektatzeko eta partekatzeko teknologia aurreratuak erabiltzen dituztenak. Gainera, hiru ardatz nagusi dituen Zibersegurtasun Larrialdi Mekanismo bat ezartzen du: prestaketa ekintzak, finantzak, energia eta osasuna bezalako sektore kritikoetan estres probak barne; EBko Ziber Erreserba bat ezartzea, "hornitzaile fidagarriek" emandako intzidenteei erantzuteko zerbitzuek osatua, estatu kideen, erakundeen edo herrialde elkartuen eskariz zabaldu daitekeena; eta estatu kideen arteko elkar laguntza indartzea zibergertakarien aurrean.

Horrez gain, 2025eko urritik 2016ko martxora, Zibersegurtasunerako Larrialdi Mekanismoa (DIGITAL-ECCC-2025-DEPLOY-CYBER-09-COORDPREP) prestatzeko ekintzak finantzatzeko proposamenen deialdia ireki zen Europa Digitala programaren bidez.

2021eko urriaren 29ko 2022/30 Erregelamendu Delegatua (EB), SAREA osatzen duena 3.3 art.ko (d, e, f letrak) zenbait ekipamendu konektatuetara (datuen babesa eta pribatutasuna, sarearen babesa eta iruzurraren aurkakoa) eskakizunak aktibatuz. Horren aplikazioa derrigorrezkoa da 2025eko abuztuaren 1etik aurrera.

OMNIBUS DIGITALA 2025eko azaroaren 19a.

Omnibus Digitala Europako Batzordearen ekimen bat da, Europar Batasuneko enpresei eta administrazio publikoei aplikatzen zaizkien betebehar digitalak sinplifikatzeko, arrazionalizatzeko eta harmonizatzeko helburua duena. Haren helburu nagusia da eskakizunak hainbat erregulazio-esparrutan gainjartzearen ondoriozko administrazio-karga murriztea (hala nola NIS2, DORA, GDPR eta *Cybersecurity Act* araua), bereziki intzidenteak jakinaraztearen, informazioa ematearen eta araudia betetzearen arloan. Zibersegurtasunaren arloan, Omnibus Digitalak gertakarien berri emateko "leihatila bakarreko" ikuspegi baterantz joatea, agintari eskudunen arteko koherentzia hobetzea eta

Europako araudi-esparruaren eraginkortasuna indartzea du helburu, segurtasun-mailak edo oinarrizko eskubideen babesa jaitsi gabe, horrela Europako ekosistema digitalaren erresilientzia handiagoa sustatuz.

COM Zirriborroa (2026) 11 2026ko urtarrilaren 20a - Cibersecurity Act (CSA)..

2026ko urtarrilaren 20an argitaratutako *Cybersecurity Act* arauaren berrikuspen-zirriborroak zibersegurtasunaren Europako esparrua modernizatzea eta zabaltzea proposatzen du, Europar Batasunean zibersegurtasunaren arloko ziurtapen-, gobernantza- eta lankidetza-mekanismoak indartuz.

Lehenik eta behin, ENISAren agintea indartzen du Europako zibersegurtasun agentzia gisa, bere funtzioak zabalduz laguntza tekniko, koordinazio eta laguntza operatiboaren zeregin aktiboago baterantz agintari nazionalei, arreta berezia jarriz ziurtapen-eskemen interoperabilitateari eta mugaz gaindiko arriskuen kudeaketari.

Bigarrenik, Europako zibersegurtasunaren ziurtapen-eskemak zabaldu eta arrazionalizatzen ditu, produktuen, zerbitzuen eta teknologien familia berriak barne hartuz, eta estatu kideen eta sektoreen arteko konbergentzia eta elkarrekiko aintzatespen handiagoa sustatuz, sareen, gailu kritikoen eta *cloud* zerbitzuen osagaiak barne.

Zirriborroak, halaber, gorabeherak jakinarazteko betebeharrak harmonizatu eta sinplifikatzeko arauak jasotzen ditu, *Digital Omnibus* bezalako ekimenekin bat etorriz, zeinak sarrera-puntu bakarra jasotzen duen (*Single Entry Point*), administrazio-kargak murrizteko helburuarekin.

Ospitaleetako Zibersegurtasunari buruzko Europako Ekintza Plana (2025eko urtarrila). Plan horrek osasun-zibersegurtasuna indartzea du helburu prebentzioaren, detekzioaren, erantzunaren eta disuasioaren bidez, baita ENISAren pean Europa osoko Laguntza Zentro bat sortzea ere. Ospitale eta hornitzaileentzako abisu goiztiarrak, prestakuntza eta ariketak ere barne hartzen ditu.

Ingurune geopolitiko ezegonkorrago bati erantzuteko **Europar Batasunaren segurtasun-, defentsa- eta erresilientzia-arkitektura berri** baten zati gisa, Europar Batasunak **Europar Defentsaren Liburu Zuria** (2025eko martxoa) argitaratu zuen, gaitasun militarrak, defentsa-industria eta lankidetza estrategikoa indartzera bideratua, eta **Europar Batasunaren Prestakuntza Estrategia** (2025eko martxoa), 30 ekintza zehazten dituena EBk zibererasoen, krisi geopolitikoen eta hondamendi naturalen aurrean duen gaitasuna indartzeko, funtsezko zerbitzuetarako prestatzeko gutxieneko irizpideak txertatuz.

Kableen Segurtasunari buruzko EBko Ekintza Plana Europako itsaspeko kableen babesa indartzeko esparru estrategikoa ezartzen du prebentzio, detekzio, erantzun, konponketa eta disuasio neurrien bidez, baita zaintza eta arriskuen ebaluazio koordinatua indartuz ere, Europako uretan izandako azken gertakariei erantzunez.

Esparru horren garapen operatibo gisa, **Itsaspeko kable azpiegituren segurtasunari eta erresilientziari buruzko txostena** Azpiegitura horiek xehetasunez mapatzen ditu, zazpi arrisku-eszenatoki identifikatzen ditu eta estres-probak definitzen ditu, eta, aldi berean, Eskualdeko Kableatu Zentroen sorrera sustatzen du Batasun osoan monitorizazioa eta detekzio goiztiarra hobetzeko. Espainiak zeregin nabarmena izan beharko luke arlo horretan, bere kokapen geografikoagati.

Kontseiluaren Gomendioa, 2025eko ekainaren 6koa, Zibersegurtasuneko Krisiak Kudeatzeko EBren Plan Zuzentzailearena, **esparru estrategiko eta operatibo komun** bat ezartzea helburu duena, Europar Batasunak **zibersegurtasun-krisiak modu koordinatu eta eraginkorrean kudeatu** ahal izan ditzan, erresilientzia eta erantzuteko gaitasuna indartuz eskala handiko zibermehatxuen aurrean.Estatu

mailan, Europar Batasunaren legegintza-ekimen eta gomendioen esparruan ekintzak burutu dira bai horiek ezartzeko, bai garatzeko.

2022/2555-NIS2 Europako Zuzentarauaren (EB) transposizioari dagokionez, 2025eko urtarrilaren 14an, Ministroen Kontseiluak Zibersegurtasun Koordinazio eta Gobernantzaren Legearen zirriborroari baimena eman zion, NIS2ren betebeharrak ordenamendu juridiko nazionalean txertatzeko helburuarekin. Gaur egun, Barne Ministerioak aztertzen ari da nola txertatu Estatu Kontseiluak irizpen baten bidez emandako oharrak aipatutako lege-proiektuan.

Aurretik gertatu den bezala, erakundeak oso aktibo aritu dira NIS Lankidetzako lantalde desberdinetan.

- WS11 – 5G/Telekomunikazio Zibersegurtasuna (5 bilera): Espainiak SOC 5G aurkeztu zuen Atenasen egindako 31. bileran, Europako mailan mota honetako lehen ekimena. 5G Toolbox-aren ezarpenari, arrisku handiko hornitzaileei ezarritako murrizketei eta IKT hornikuntza-katearen tresna-kutxa berriari buruzko lanean lagundu dugu.
- WS10 – Azpiegitura Digitala: NIS2ri lotutako zerbitzuen definizioa, EBren autonomia estrategikoa azpiegitura kritikoetan (itsaspeko kableak barne) eta Zibererresilientzia Erregelamenduaren eskakizunekin koordinatzea.
- WS4 – Ikuskapena: Jurisdikzio bakarrari eta elkarri laguntzeko jarraibideak garatzea agintaritza eskudunen artean.
- WS12 – WHOIS: eskatzaile legitimoek domeinu-erregistroko datuetarako sarbidea izateko esparruaren definizioa, trazabilitatea eta datuen babesa orekatu

2019/881 (EB) Erregelamendua - Cybersecurity Act (CSA)

Europa mailan, Zibersegurtasunaren Ziurtapenerako Agintaritza Nazionalaren (ZZAN) eta EUCCren Ziurtapen Erakundearen prozedurak garatu dira, *Cybersecurity Act* arauan ezarritakoaren arabera, eta dagoeneko baimena eman zaie Zentro Kriptologiko Nazionaleko ziurtapen-erakundeari eta hiru ebaluazio-laborategi pribaturi, EUCC eskeman maila altuan jarduteko. ZZAN gisa jakinarazpena bi ziurtapen-erakunde eta bi ebaluazio-laborategi pribaturentzat ere egin da EUCCn maila esanguratsuan jarduteko. Kriptologia Zentro Nazionalak *Ziber-erresilientzia Legearen Aditu Taldean parte hartu du* (CRA) ZZANa Jakinarazpen Agintaritza gisa ezartzeko.

2024/1183 (EB) Erregelamendua (eIDAS 2) eta EUDI Wallet

eIDAS 2 erregelamendu europarraren ondorioz (2024/1183 (EB) Erregelamendua) etorkizuneko gaiak lantzen hasi dira, *wallet* digitala, esaterako. Aurreko urrats bat mugikorreko NANa izan da, herritarrei dokumentu fisikoa eraman beharrik gabe leku askotan identifikatzeko aukera ematen diena. Era berean, bideo-identifikazioaren erabilerak gora egiten jarraitzen du, nahiz eta beldur sendoak egon AA eta *Deep fakeak* oztopo garrantzitsuak izan daitezkeela horrelako teknologiak finkatzeko orduan.

2025ean, eIDAS 2 eta EUDI Wallet zorro europarra garatzeko lanekin jarraitzen dute, eta horrek identifikazio- eta autentifikazio-sistema nazionalak egokitzea (Cl@ve, NAN elektronikoa) eta autentifikazio indartsua indartzea eskatzen du, *phishinga* eta baimendu gabeko sarbideak arintzeko. Europako Batzordeak adina egiaztatzeko jarraibideak eta planak argitaratu zituen uztailean Zerbitzu Digitalen Araudiaren esparruan, datu pertsonalik eman gabe adin-nagusitasuna frogatzeko aukera emanez, eta urrian aurrera egin zen pasaporteak, identifikazio-txartelak eta kredentzial digitalen APIak (*Application Programming Interface*) osatzen dituzten soluzioetan.

Horrez gain, estatu mailan martxan dauden gainerako neurriak eta araudi-garapenak zehazten dira:

- Ingurune digitaletan adingabeak babesteko Lege Organikoaren proiektua, gaur egun izapidetzen dagoena.
- *Erresilientziari buruzko Errege Dekretua*. Telekomunikazio eta Azpiegitura Digitalen Estatu Idazkaritzak (gaztelaniaz, SETELECO) 11/2022 Legearen 63. artikulua garatuz azpiegitura digitalen eta komunikazio elektronikoen zerbitzuen segurtasuna eta erresilientzia bermatzen duten baldintzak eta ekintzak arautzeko araudi-ekimen bat garatzeko prozedurak abiarazi ditu. Erregulazio horrek sare eta zerbitzuen osotasunari, erabilgarritasunari edo kalitateari eragiten dioten egoeretan arreta jarriko luke bereziki, eten edo degradazio handiak barne.
- Finantza sektorearen digitalizazioari eta modernizazioari buruzko lege-aurreproiektuak erresilientzia operatibo digitalari buruzko Erregelamenduaren zehapen-erregimena jasotzen du (*Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren abenduaren 14ko 2022/2554 (EB) Erregelamendua , finantza sektorearen erresilientzia digital operatiboari buruzkoa eta 1060/2009 (EE), 648/2012 (EB), 600/2014 (EB), 909/2014 (EB) eta 2016/1011 (EB) erregelamenduak aldatzen dituena*). Lege horren oinarrizko helburua da sistema juridiko nazionalak finantza-legegintzaren arloan abangoardian kokatzen jarraitzea bermatzea, digitalizazioan izandako aurrerapenak kontuan hartuta. Horretarako, lau eremu nagusitan jardun behar da, bai Europako araudian egindako azken aurrerapenak islatzeko, bai finantza-sektorean berrikuntza sustatzen duten tresna nazionalak eguneratzeko: ziberresilientzia, kriptoaktiboak, zerbitzuak eta ordainketa-sistemak, Iberpay-ren araubide juridikoaren berrikuspena barne, eta finantza-erregulazioko *Sandbox* nazionala eguneratzea. Izapidetze-fase oso aurreratuan dago.
- Osasun Sistema Nazionalaren 2025-2028 Zibersegurtasun Estrategiak **osasun-informazioaren azpiegitura babesteko, laguntza-jarraitutasuna bermatzeko eta herritarrek osasun-sisteman duten konfiantza babesteko** diseinatutako esparru integrala ezartzen du.

Zibersegurtasun Estrategia Nazionalean aurrerapenak

2019ko Zibersegurtasun Estrategia Nazionalak zazpi ekintza-lerrotan egituratzen du ekintza publikoa, eta horiek Estatuaren garapen operatiboa, teknologikoa eta antolakuntzazkoa gidatzen dute esparru horretan. Egitura horren pean integratzen dira zibersegurtasunean espezializatutako hainbat erakunde eta erakundek egindako ekimenak. 2025ean bultzada handia jaso dute ekintza horiek, 2022ko Zibersegurtasun Plan Nazionaleko neurri gehigarrien onarpenari esker.

Ziberespaziotik datozen mehatxuen aurrean gaitasunak indartzeko testuinguruan, CCNk ziberdefentsa aktiboko neurriak bultzatu ditu eta ziberinteligentziaren arloko gaitasunak indartu dira. Prebentziorako, detekziorako eta erantzunerako diseinatutako tresnek Adimen Artifizialaren garapenek lagundutako gaitasun berriak txertatu dituzte. Ziberrintzidenteen Jakinarazpen eta Jarraipenerako Plataforma Nazionalean lanean jarraitu da, NIS2 Zuzentarauaren eskakizunetara egokituz, eta SOCen Sare Nazionalak atxikitako erakundeen kopurua eta erakunde publiko eta pribatuen artean partekatzen den informazio-bolumena handitu ditu. Horrez gain, zibersegurtasun babesa eta defentsa indartzeko gidak eta prozedurak argitaratu dira.

Espainiako aktibo estrategikoen segurtasuna eta erresilientzia bermatzekohelburu duen lerroari dagokionez, CCNCNIk sustatutako eta sektore publikoaren eskura jarritako tresnak Zibersegurtasun Plan Nazionalean sartutako inbertsioen bidez zabaldu dira, CTS azpiegituretarako alerta goiztiarreko

sistemak barne. Segurtasun Esparru Nazionala onartzeko erakunde publikoei laguntza eta babesa eman zaie, zibersegurtasun-ardurak dituzten eskualdeko, hiri autonomoko eta tokiko erakundeekin lankidetza mantenduz.

Aldi honetan, produktu eta zerbitzu berriak ebaluatu eta IKT Segurtasun Produktu eta Zerbitzuen Katalogoan sartu dira, eta hau erreferentzia da arlo honetako erosketa publikoaren prozesuetan.

Espainiako eredua erreferente bilakatu da Europako arloan ziurtapen-prozesu eta -eskemei dagokienez. Gainera, Segurtasun Eskema Nazionalean (SEN) ezarritako segurtasun-eskakizunen eta erosketa zentralizatuko tresnen, bereziki Eskuratze Sistema Dinamikoen (ESD), arteko koherentzia indartu da produktu ziurtatuak eta Informazio eta Komunikazio Teknologien Produktu eta Zerbitzuen Katalogoa (IKTPZK) erabiliz.

SETIDen banda zabaleko estalduraren txostenaren arabera, 5G estaldura biztanleriaren % 95,76ra iristen da (2024ko ekaineko datuak), aurreko urtearekin alderatuta 3,46 puntuko igoera. Landa eremuetan, estaldura % 80,01ean dago, aurreko urtearekin alderatuta 11 puntu portzentual hobetuz.

Espainiak *7/2022 Errege Lege Dekretua eta 443/2024 Errege Dekretua* ditu, 5G sare eta zerbitzuen Segurtasun Eskema Nazionala ezartzen dutenak.

Eraldaketa Digitalerako eta Funtzio Publikorako Ministerioko Telekomunikazio eta Azpiegitura Digitalen Estatu Idazkaritzari (SETELECO) dagokion Segurtasun Digitalerako Zuzendariordetza Nagusiak zuzentzen duen 5G Zibersegurtasun Operazioen Zentro erreferentziazkoak bere garapenarekin jarraitzen du.

Ziberkriminalitatearen ikerketa- eta jazarpen-gaitasunak indartzera bideratutako ildoa Ziberkriminalitatearen Behatokia Barne Ministerioko Zibersegurtasuna Koordinatzeko Bulegoan abian jarriz gauzatu da, zibersegurtasunarekin, ziberkriminalitatearekin eta desinformazioarekin lotutako joerak eta mehatxuak monitorizatu eta detektatzeko, adimen-produktuak eta prebentzio- eta erantzun-planak egiteko helburuarekin.Horrez gain, Barne Ministerioaren Polizia Judizialaren Laguntzarako Ziber Intzidenteen Erantzun Zentroa (gaztelaniaz, CSIRTMIRPJ) sortu da, Estatuko Segurtasun Indar eta Kidegoen ikerketa unitateak laguntza teknikoa emateko eta koordinatzeko helburuarekin. Aldi berean, hainbat talderi zuzendutako sentsibilizazio ekintzak mantendu dira eta aurrerapausoak eman dira erakundeen arteko prestakuntzan eta koordinazioan Ziberkrimenaren aurkako Plan Estrategikoaren bidez. Guardia Zibilak bere gaitasunak indartu ditu Eraldaketa Digitalaren eta Zibersegurtasunaren Egoitza sendotuz, UCCIBERen integrazioaz eta INCIBErekin lankidetzan emandako prestakuntza espezializatuaren bidez. Salaketen Jasotze Elektronikorako Bulego Nazionalaren (SJEBN) bidez kexak elektronikoki aurkezteko aukera ere ezarri da, betiko erabilgarritasunarekin eta hasierako hainbat prozedura gaituta. Bere aldetik, Polizia Nazionalak Gaitasun Operatibo Digitalen Plana garatu du, sare sozialetan, *dark Web*ean eta kriptografia-moneten analisia ikerketako gaitasunak hobetzeko helburuarekin. CCNCNIk ziberkrimenen ikerketan adituak diren agentziei laguntza ematen jarraitu du.

Tokiko Erakundeetan zibersegurtasuna sustatzeko dedikatzen den lerroari buruz, berriz, aurrerapenak eman dira Administrazio Publikoko Estatu Idazkaritzaren eta Lurralde Politikako Estatu Idazkaritzaren arteko lankidetza-esparruan. Administrazio Digitalaren Estatu Agentziaren gidaritzapean eta koordinazioan burututako lerro horrek Tokiko Erakundeen eta haiek eskaintzen dituzten zerbitzuen zibersegurtasuna indartzea du helburu, azpiegituren, komunikazioen eta zerbitzu digitalen segurtasuna bermatuz, ADEAren (Administrazio Digitalaren Estatu Agentzia) zibersegurtasun esparruarekiko elkarreragingarritasuna eta Segurtasun Eskema Nazionalaren betetzea indartuz.

2025ean, aurrerapausoak eman dira Tokiko Erakundeen Zibersegurtasun Operazioen Zentroa (COCS EELL) zabaltzeko proiektuan, oinarrizko zerbitzu bat eskaintzea eta zibersegurtasuna demokratizatzea ahalbidetuko duena lurralde nazional osoan. Hedapen horrek honako zifra hauek eskaintzen ditu: 48 lurralde EELLri atxikita, 41 Aldundi, 2 Hiri Autonomo, probintzia bakarreko 6 Autonomia Erkidego, uharteetako 7 kabildo eta EELLen zerbitzuei atxikitako uharteetako 4 Kontseilu; 20.000 biztanletik beherako 7.707 erakunde eta 20.000 eta 50.000 biztanletik beherako 274 erakunde, GLKri atxikita, **toki-erakundeen eta horiek ematen dituzten zerbitzuen zibersegurtasuna indartzeko**, azpiegituren, komunikazioen eta zerbitzu digitalen segurtasuna bermatuz, SGADen zibersegurtasun-esparruarekiko elkarreragingarritasuna bermatuz eta Segurtasun Eskema Nazionala betetzea indartuz. Horretarako, bi jarduera nagusi jarri dira abian, 2026ra arte hedatzea aurreikusita; alde batetik, sailen arteko akordio bat, 50.000 biztanle arteko udalerriei zuzendua (probintziako hiriburuak izan ezik), alde batetik, hobekuntzak ebaluatzeko eta inplementatzeko, eta, bestetik, SGAD-CCN hitzarmen bat, Toki Erakundeentzako Zibersegurtasuneko Operazio Zentro (COCS EELL) bakar eta zentralizatu bat eta laguntza, kontrol, koordinazio eta erreferentzia teknologikoko **bulego tekniko** bat ezartzea ahalbidetuko duena; bestetik, 50.000 biztanletik gorako erakundeei dirulaguntzak eman zaizkie, eta zibersegurtasuneko proiektu bat sartzea eskatu da, azpiegituren, komunikazioen eta zerbitzu digitalen segurtasuna bermatzeko eta prebentzio-, detekzio- eta erantzun-gaitasunak hobetzeko.

Neurri horiek beste organo eskudun batzuen ekimenekin koordinatzen dira: horien artean, CCNCNIren parte-hartzea Tokiko Erakundeen Zibersegurtasun Operazioen Zentroan (COCS EELL) eta Polizia Nazionalak eta Guardia Zibilak garatutako sentsibilizazio ekintzak, besteak beste, talde espezifikoei zuzendutako kanpainak, gidak eta prestakuntza programak, herritarrak eta enpresa ehuna kontzientziatzeko eta babesteko ahaleginean modu osagarrian integratzen direnak.

Estatuko Segurtasun Indarrei dagokienez, 2025ean Guardia Zibilak nabarmen indartu du Zibersegurtasun Estrategia Nazionalaren zazpi ekintza-lerroei egiten dien ekarpena, Eraldaketa Digitalaren eta Zibersegurtasunaren Egoitza Nagusia sendotzeari esker, eta horrek Erakundearen modernizazio teknologikoa eta babes digitala sustatzen ditu. UCCIBERen integrazioak CSIRT nazionalekin eta Zibersegurtasun Koordinazio Bulegoarekin koordinazioa hobetzen du.

Zibersegurtasuneko industria espainiarra eta talentua sortzea eta atxikitzea sustatzeko ildoa hainbat jardueraren bidez garatu da. Defentsa Ministerioak Europako Defentsa Funtsaren proiektuetarako deialdietan eta NATOren DIANA bezalako berrikuntza ekimenetan teknologia sektore nazionalaren parte-hartzea babestu du. Gainera, 2025eko Segurtasun eta Defentsarako Industria eta Teknologia Planaren I+G+b jarduerek ziberespazioan eragina duten teknologien aurrerapenak sustatzea ahalbidetu dute, hala nola adimen artifiziala, teknologia kuantikoak edo komunikazio aurreratuak, Ziberespazioan borroka-sistema bat (SCOMCE) lortzeko Ziberkomando Bateratuaren proiektu aitzindari espezifikoak nabarmenduz, eta zibereragiketen maila guztietan prestakuntza espezifikoa emateko Zibermaniobra Eremu Sailkatu bat garatzeko proiektuak.

Horrez gain, CCNCNIk IKT segurtasun produktu eta zerbitzuen garapena sustatu du industria nazionalak. Europa mailan, Horizonte Europa programak, 3. Klusterraren bidez, zibersegurtasuneko teknologiak garatzera bideratutako deialdiak abiarazi ditu, honako hauek barne: AA sortzailea, pribatutasunaren babesa, kriptografia postkuantikoa, *cyberrangeak*, *hardware* eta *software* zibersegurtasuneko, baita sistema kriptografiko hibridoak ere. Testuinguru horretan, ohartarazten da kontratazio publikoaren erregimenaren eta teknologia arloko enplegu publikorako sarbidearen sistemaren ezaugarriek baldintzatzen dituztela erakunde jakin batzuetan talentu espezializatua hobetzeko eta mantentzeko aukerak.

Nazioarteko eremuan ziberespazioaren segurtasunari laguntzeko ildoari dagokionez, CCNCNIk gidatutako proiektu bat garatzen ari da, Europako zazpi herrialderen parte-hartzearekin, zibersegurtasuneko operazio-zentroen Europako sare bat sortzeko, zibermehatxuei buruzko informazioa trukatzeko, SOCen Sare Nazionalaren ereduari jarraituz.

Telekomunikazioetako Estatu Idazkaritzak, bere aldetik, aktiboki parte hartu du NATOren Komunikazio Zibilen Plangintza Taldean. Lehendakariordetza eginkizunak betetzen ditu, gainera, bertan, eta Table Top ariketa batean parte hartu du, komunikazio zibiletako krisi-egoera baten aurrean parte-hartzaileek erantzuteko duten gaitasuna probatzeko diseinatua dena.

Zibersegurtasun kultura garatzeko helburu duen ildoaren esparruan, sentsibilizazio eta prestakuntza ekintzak garatu dira herritarrei, adingabeei eta familiei, enpresa ehunari, sektore publikoko langileei eta talde espezifikoei zuzenduta.

Testuinguru horretan, INCIBEk publiko orokorrari, ETEei eta profesionalei ("Herritarrak/ESI", "Adingabeak/IS4K" eta "Enpresak/Babestu zure Enpresa") zuzendutako prestakuntza- eta kontzientziazio-ekintzak egin ditu, entzuleen eta gaien arabera egituratutako baliabideekin (lineako ikastaroak, tailerrak, material didaktikoak, jarduera interaktiboak, jokoak eta kontzientziazio-kitak), bai eta enpresentzako ibilbideak ere (gida-plana, jardunbide egokiak, arriskuen ebaluazioa eta gaikako edukiak, hala nola *phishinga*, *ransomwarea*, gizarte-ingeniaritza edo telelana). Ekimen horiek INCIBEren erakunde-atarian eta bere prestakuntza eta sentsibilizazio atalean zentralizatuta daude.

INCIBEk prestakuntza-katalogoak ere mantentzen ditu, eskaintza arautua eta espezializatua (Lanbide Heziketa, unibertsitate-prestakuntza eta beste espezializazio-bideak) antolatzen dituztenak, zibersegurtasuneko titulazioetarako eta lanbide-ibilbideetarako sarbidea errazteko helburuarekin, profil akademiko eta profesional desberdinentzat.

Talentua eta prestakuntza praktikoa sustatzeko ekimenen barruan, INCIBEren atariak prestakuntza eta zabalkunde teknikoko programak eta jarduerak integratzen ditu, besteak beste, Hacker Academy, Hacker Talent, Hacker Connect eta Hacker Employ, Cybersecurity Summer BootCamp, ENISE, CyberCamp, International CyberEx edo Safer Internet Day bezalako ekitaldiekin batera, prestakuntza formatuak, erronkak, tailerrak edo saio teknikoak barne hartzen dituztenak.

Prestakuntzaren osagarri den laguntza eta orientazio kanal gisa, INCIBEk 017 Linea – Zure laguntza zibersegurtasunean – kudeatzen du, herritarrei, enpresei eta adingabeei zuzendutako laguntza teknikoa, psikosoziala eta juridikoa eta lotutako materialak (gidak, baliabideak eta erreferentziak) eskainiz, eta horrek hezkuntza eta prestakuntza arloan prebentzioa eta erantzun goiztiarra indartzea ahalbidetzen du.

Sektore publikoan, CCNCNIk STIC prestakuntza-programa bat mantentzen du (INAPekin lankidetzan), aldizkako deialdiekin eta ikastaro espezifikoekin, adibidez, ziberinteligentzia, gertaeren kudeaketa, hodeiko segurtasuna, datuen trazabilitatea, gailu mugikorrak edo ENS, fase sinkronoak eta asinkronoak egutegi ofizial batean konbinatuz.

Horrez gain, CCN, Joint Cyberspace Command eta Rooted-CON elkartzen diren STIC Egunetan, ekitaldiaren programaren barruan (tailerrak eta laborategiak) sartutako prestakuntza saioekin eta ariketa praktikoekin osatutako jardunaldi teknikoak biltzen dira, sektoreko prestakuntzarako esparru gehigarri bat osatuz.

Tokiko Administrazioen (TTAA) arloan, aipatutako COCS EELL-en hedapenak Zibersegurtasuneko Prestakuntza eta Sentsibilizazio Plan bat barne hartzen du, zuzeneko web-mintegiekin, saioen ordutegiekin, ikus-entzunezko materialarekin eta infografiak udal eta probintziako langileentzat,

baita dokumentu-biltegiekin eta ohiko komunikazioekin ere, bertaratzea eta jarraipena errazteko. Ekintza horiek foru-aldundiekin eta Administrazio Digitalaren Estatu Agentziarekin koordinatzen dira, dauden irtenbideak ordezkatu gabe, eta 2021-2025 Administrazio Publikoen Digitalizazio Planaren eta tokiko erakundeen zibersegurtasuna indartzeko estatu-ekimenaren barruan daude.

Horrez gain, hainbat diputaziok COCS EELL zerbitzuarekin bat datozen prestakuntza- eta sentsibilizazio-saioak antolatu dituzte; adibidez, Sevillako Diputazioak (INPRO) informazioaren segurtasunari buruzko online saioak iragarri ditu diputazioetako eta udaletako langileentzat, Zibersegurtasuneko Prestakuntza eta Sentsibilizazio Planaren (PRE.7) barruan.

Talde espezifikoei dagokienez, Polizia Nazionalaren Cyberwall jardunaldiak eta Guardia Zibilaren Ziber Liga prestakuntza arloko urteko erreferenteetako bat bihurtu dira.

Horrez gain, Polizia Nazionalak eta Guardia Zibilak, Canal Séniorrekin lankidetzan eta Adinekoen Segurtasun Planaren esparruan, 55 urtetik gorako pertsonentzako doako online prestakuntza programa bat garatzen ari dira, iruzurren prebentzioari, iruzur digitalari eta informazio pertsonalaren babesari buruzko bideo-ikasgaiekin, podcastekin, jokoekin eta infografiak eskainiz. Ekintza horiek Canal Sénior webgunearen eta erakundeen bidez zabaltzen dira, Herritarren Partaidetzarako Unitate Zentraleko espezialisten parte-hartzearekin.

Segurtasun-kultura horretan laguntzen duten langile espezializatuen prestakuntzari dagokionez, 2025ean Guardia Zibilak 6.000 agente baino gehiagori zibersegurtasunean prestakuntza espezializatua eman die INCIBErekin lankidetzan, ikerketa eta erantzun gaitasunak hobetzeko eta, zeharka, herritarrekin eta operadoreekin duen harremanean zibersegurtasun praktikak zabaltzeko helburu duen prestakuntza-ahaleginaren barruan.

2025eko apirilean, Segurtasun Kontseilu Nazionalak Zibersegurtasun Estrategia Nazional berri bat garatzeko prozedura onartu zuen, eta erabakia ofizialki 2025eko maiatzaren 26an argitaratu zen BOEn. Prozedura hori onartzeak 2019tik indarrean dagoen esparru estrategikoaren eguneratzearen hasiera markatzen du, mehatxuen sofistikazioaren igoera nabarmenak, ziberkrimenaren hedapenak eta adimen artifiziala eta NIS2 Zuzentarauaren transposizioa barne hartzen dituzten erronka teknologiko berrietara egokitzeko beharrak bultzatuta. Akordioak Zibersegurtasun Kontseilu Nazionalak zuzendutako eta administrazioen, sektore pribatuaren, gizarte zibilaren eta adituen ordezkaritza duen talde tekniko batek lagundutako parte-hartze prozesu bat ezartzen du, Europako politikekin bat datorren eta gero eta konplexuagoa den ingurune digital batean erresilientzia nazionala indartzera bideratutako estrategia bat definitzeko helburuarekin.

Zibersegurtasuneko gaitasun nazionalak

2025ean, Estatuko Administrazio Orokorraren eta bere Erakunde Publikoen Zibersegurtasun Operazioen Zentroaren (COCS-AGE) hedapena eta funtzionamendua finkatu dira, 2021-2025 Administrazio Publikoen Digitalizazio Planaren 9. Neurrian aurreikusita dena. Zerbitzu partekatu eta zentralizatu horrek prebentzio, babes, detekzio, erantzun, aholkularitza eta esku-hartze gaitasunak eskaintzen ditu intzidenteen aurrean, eskala-ekonomien eta kudeaketa bateratuaren bidez eraginkortasuna hobetuz.

Administrazio Digitalerako Estatu Agentziak (ADEA) COCS-AGEren zuzendaritza teknikoa eta estrategikoa egiten du, eta CCNk, berriz, hedapen gaitasunak, funtzionamendua, tresna espezializatuak eta intzidente konplexuei erantzun aditua eskaintzen ditu. 2025ean, COCS-AGE erakundeak kategoria ALTUKO ENS ziurtagiria lortu zuen, bere konplexutasuna eta irismena kontuan hartuta mugarri bereziki garrantzitsua, eta NubeSARA Cloud zerbitzuaren "ALTUA" ziurtagiriari gehitzen zaiona. Horrekin, ADEAk Administrazio Digitalaren azpiegituretan erreferentzia estrategiko gisa duen eginkizuna indartzen du. Hedapenari dagokionez, 2025ean COCS-AGEk 27 zibersegurtasun zerbitzu eskaini dizkie COCS-AGEn integratutako 131 erakunderi, 200.000 erabiltzaile baino gehiago babestuz, hasierako hedapen aurreikuspenen aldean eskuragarri jarritako zerbitzuen % 125a adierazten duena; aipatutakoez gain, EDR amaierako segurtasun agenteak 198.000 zerbitzari eta lan-estazio pertsonal baino gehiago kontrolatzen ditu, hasierako aurreikuspenen aldean % 132a adierazten duena.

Aldi berean, aurrerapausoak eman dira Tokiko Erakundeentzako Zibersegurtasun Operazioen Zentroaren (COCS-EELL) hedapenean, 50.000 biztanle baino gutxiago dituzten erakundeei zuzenduta (probintziako hiriburuak izan ezik).

CCNCERTek **Alerta Goiztiarreko Sistema (AGS**) mantentzen eta erabiltzen du, erakunde publikoen sistemetan eta sareetan portaera anomaloak eta bidegabeko sartzeak identifikatzen dituen denbora errealeko detekzio-azpiegitura bat. AGS zunda banatuek osatzen dute, eta haien gertaerak sistema zentral batean korrelazionatzen dira, zeinak berehalako alertak igortzen baitizkio konektatutako erakundeei. Gaur egun, AGSk mehatxuak detektatzea ahalbidetzen du bai Interneteko konexioetan (SATINE), bai sare operatiboetan (SATICS).

Gainera, CCNk CSIC bezalako erakunde zientifikoetan eguneratze teknologikoen politikak garatzen laguntzen du, Segurtasun Eskema Nazionalaren ezarpen progresiboa sustatuz proba pilotuen, prestakuntza ekimenen, sentsibilizazio kanpainen eta aholkularitza teknikoaren bidez.

Era berean, CCN SOCen Sare Nazionalaren (SSN) arduraduna da, hau da, zibermehatxu aktiboei buruzko alertak partekatzeko plataforma nagusiarena. Sareak atxikitako 283 erakunde, segurtasun kudeatuko 114 hornitzaile eta 23 enpresa pribatu ditu, eta egunero 400 alerta inguru partekatzen ditu, lankidetza publiko-pribatuaren eredu nazional eta nazioarteko gisa finkatuz.

Herritarren eta enpresen arloan, Eraldaketa Digitalaren eta Funtzio Publikoaren Ministerioak, INCIBEren eta bere identifikazio proaktiboko zerbitzuaren bidez, 7.708 zibersegurtasun-intzidente eta mehatxuren ohar eta alerta eman ditu 2025ean zehar. Zerbitzu horrek jakinarazitako oharrik ohikoenak *phishing* webguneen ostatuarekin lotutakoak dira oraindik, guztizkoaren % 63. Aurreko urtearekin alderatuta % 3ko jaitsiera txiki bat izan arren, mehatxu mota hori nagusi izaten jarraitzen du. Ondoren, SPAM kanpainen detekziorako alertak datoz, eta horiek emandako abisu guztien % 27a osatzen dute. Azkenik, nabarmentzekoa da Espainiako eremuan domeinu gaizto, konprometitu edo potentzialki iruzurrezko gisa identifikatutakoei lotutako alertak, egindako jakinarazpen guztien % 9,3a adierazten baitute.

Ukrainako operazio bereziaren barruan, 279 gertakari-ohar eta alerta eman dira 2025ean urriaren 31ra arte, eta horien artean 4.914 zibersegurtasun-gertakari desberdinen informazioa dago.

CNA zerbitzuaren barruan (CVEren Zenbakitze Agintaritza -*Common Vulnerabilities and Exposure*s), 2025ean jakinarazpen anitz dituzten 243 kasu kudeatu dira guztira, ahultasun berriei dagozkien 415 CVE berri argitaratuz. Horrez gain, INCIBEk CNA-ROOT gisa duen eginkizunean, bere CERTaren bidez koordinatu eta gainbegiratu zituen 9 CNAk guztira 6 ahultasun berri kudeatu zituzten aldi berean.

2025ean, INCIBEren Alerta Goiztiarraren zerbitzuak guztira 933 segurtasun-alerta zabaldu zituen bere webgunearen eta sare sozialen bidez, era honetara banatuta: 84 segurtasun-ohar herritarrei zuzenduta, 76 segurtasun-ohar enpresentzat, 409 segurtasun-ohar informatika-profesionalentzat eta 364 segurtasun-ohar IKSko (Industria Kontrol Sistemak) profesionalentzat; posta elektroniko bidezko buletin desberdinen bidez ere zabaldu dira. Gainera, 13 *ad-hoc* alerta sortu dira Espainiako eragile eta erakunde estrategikoentzat bereziki garrantzitsuak diren mehatxuen aurrean.

Tiresias zerbitzuak 1.933 esposizio-txosten aurkeztu ditu 2025ean, 166 erakunderi zerbitzua emanez.

Zibermehatxuak partekatzeko ICARO zerbitzuak 149.500 informazio-gertaera baino gehiago ditu eta 121 Espainiako erakunderi ematen die zerbitzua.

INCIBEren *Antibotnet* Zerbitzuaren barruan, 2025ean guztira 542.046 froga eman dizkie zerbitzuan parte hartzen duten ISPeri. Ebidentzia horietan oinarrituz, guztira 4.451 erabiltzaile bakarri jakinarazi zaie infekzio posible baten berri (8.952 erabiltzaile, jakinarazpen errepikatuak zenbatzen badira).

Defentsa sektoretik, Estatuko Segurtasun Indar eta Kidegoekin harreman estua eta etengabea sustatzen da Guardia Zibileko eta Polizia Kidego Nazionaleko lotura-ofizialak integratuz. Gainera, lankidetza aktiboa mantentzen da CERT nazionalekin, CCNCERTekin, INCIBECERTekin eta ESPDEFCERTekin, informazioa etengabe trukatuz, talde espezializatuetan koordinatutako lanarekin eta proiektu bateratuetan parte hartuz.

Ziberespazioaren Baterako Aginteak (ZEBA) zibersegurtasun operazio nazionaletan parte hartzen du maiz ESPDEFCERT gisa jardunez.

Mehatxu konplexuen aurrean estatuen arteko koordinazio guztiz integratua lortzeko erronka oraindik ere hor dagoen arren, ahalegin publiko-pribatu bateratuak aurrera egiten jarraitzen dute mehatxuaren izaera hobeto ulertzeko eta erantzun eta erresilientzia tresna eraginkorragoak garatzeko.

ITSAS-ESPAZIOAREN KALTEBERATASUNA

- EBko Atalanta operazioari esker Afrikako Adarreko pirateria nabarmen murriztu den arren (Espainia da horren buru), merkataritza-nabigazioari eragiten dioten noizbehinkako arriskuek bere horretan diraute.

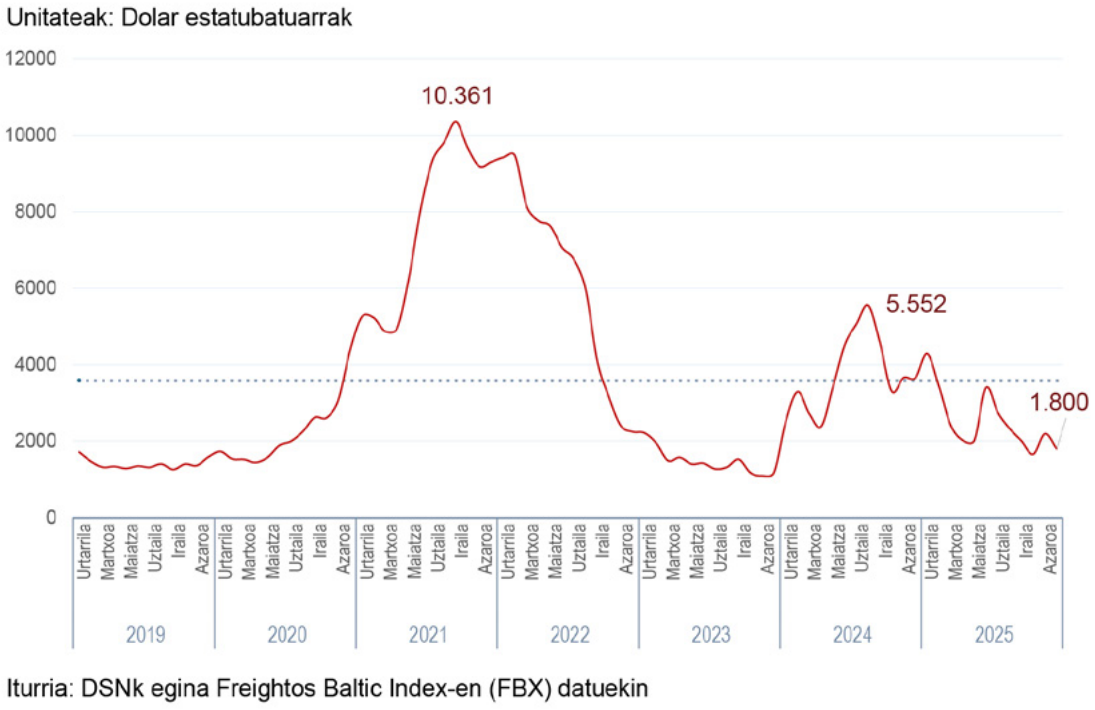
- Urpeko kableen babesa kezka nagusietako bat da mehatxu hibridoei eta horiek itsas eremuetan duten proiekzioari dagokienez.

- 2025. urtea inflexio-puntua izan da itsas gobernantza globalari dagokionez, Ozeanoen Aldeko Europako Ituna onartu baita, eta Itsas Zabaleko Ituna berresteko prozesuan aurrera egin baita; izan ere, nazioarteko urak hobeto babesteko oinarriak ezarri dira.

ITSAS-ESPAZIOAREN KALTEBERATASUNA

Nazioarteko itsasbideentzako mehatxuak

2024an Itsaso Gorriaren segurtasun ezaren ondorioz merkantzia-tasen igoera nabarmenak ekarri zituen ezegonkortasun handiaren ondoren, 2025ek normaltasunera itzultzeko hasierako zantzuak erakusten ditu. Huthi mugimenduak 2025eko urriaren 12an iragarri zuen eten egingo zituela Israelgo lurraldearen eta Itsaso Gorriaren aurkako itsasontzien aurkako erasoak, Hamasek su-etena sinatu eta Israelekin duen ezarpen faseak aurrera egin ondoren, ez zailtasun gutxirik gabe, Gazako zerrendan. Horrela, 2025a zuzenketa urtetzat har daiteke, itsas garraio-enpresen doikuntza operatiboen, ibilbideen kudeaketan koordinazio handiagoaren eta zenbait eremu estrategikoren segurtasunean izandako hobekuntzen ondorioz merkatua egonkortu delako. Faktore horiek edukiontzien garraio-tasak pixkanaka jaistea ahalbidetu dute. (9.1 irudia)

Iturria: DSNk egina Freightos Baltic Index-en (FBX) datuekin

9.1 irudia: Edukiontzien pleitaren tarifen munduko indizearen bilakaera (dolar estatubatuarrak)

Gainera, Errusiak azpiegitura eta ibilbide estrategikoen segurtasuna arriskuan jar dezaketen ekintza hibridoak sustatu ditzake bere Mamu Flotaz baliatuta. Bitartean, Gineako Golkoa eta Afrikako mendebaldeko kostaldea pirateriaren, pertsonen, armen eta drogen kontrabandoko sareen eraginpean daude oraindik; horietako askoren jatorria Karibean da eta Europa dute jomuga. Afrikako Adarreko pirateria nabarmen gutxitu den arren EBren Atalanta Operazioari esker, oraindik ere badira merkataritza-garraioari eragiten dioten arrisku esporadikoak.

Ukrainaren inbasioarekin lotuta, 2025eko abenduaren 18an Europar Batasuneko Kontseiluak neurri murriztaileak ezarri zizkien Errusiako petrolio-ontzi klandestinoaren parte diren eta Errusiako energia-sarreretan laguntzen duten beste 41 ontziri. Neurri hori Putinen flota klandestinoko kide diren eta petrolioaren prezioen mugaren mekanismoa saihesten duten edo Errusiako energia sektorea laguntzen duten EBtik kanpoko petrolio-ontzien aurka dago zuzenduta, edo Errusiarako ekipamendu militarra edo Ukrainako lapurtutako alea eta ondasun kulturalak garraiatzen dituzten ontzien aurka. Erabaki horrek zerrendako ontzien kopurua ia 600era igotzen du.

Espainiarentzat horrek dituen ondorioei dagokienez, 2025ean Itsaso Beltzeko uretan nabigatzen duten Espainiako banderadun ontzi guztien itsas babes maila ISPS Kodearen 2. mailan mantendu da, eta maila hori 2022ko martxoaren 4an Segurtasuneko Estatu Idazkaritzak adostu zuen, Errusiak Ukrainaren aurkako erasoaren harira.

Mediterraneoko ezegonkortasunaren ondorioak itsas segurtasunerako

2024ko Itsas Segurtasun Estrategia Nazionalak Mediterraneoa Espainiarentzako intereseko itsas eremu gisa deklaratzen du. Zentzu horretan, 2025ean Itsas Armadak NATOren Ekialdeko Mediterraneoko itsas talde iraunkorrei lagundu die (SNMG-2 eta SNMCMG-2), "Álvaro de Bazán" fragata eta "Patiño" eta "Cantabria" borroka-hornikuntzako ontziak integratuz, bakoitza hiru hilabetez, baita minak ehizatzeko "Duero" eta "Sella" ontziak ere, horiek ere hiru hilabetez. Bestalde, NATOren *Sea Guardian* operazioan lagundu izan da, Mediterraneo itsasoko itsas segurtasuna helburu nagusitzat hartuta, "Reina Sofía" eta "Canarias" fragaten parte-hartzearekin, 35 eguneko aldietarako, eta "Galerna" eta "Isaac Peral" itsaspekoen parte-hartzearekin, 90 eguneko aldietarako.

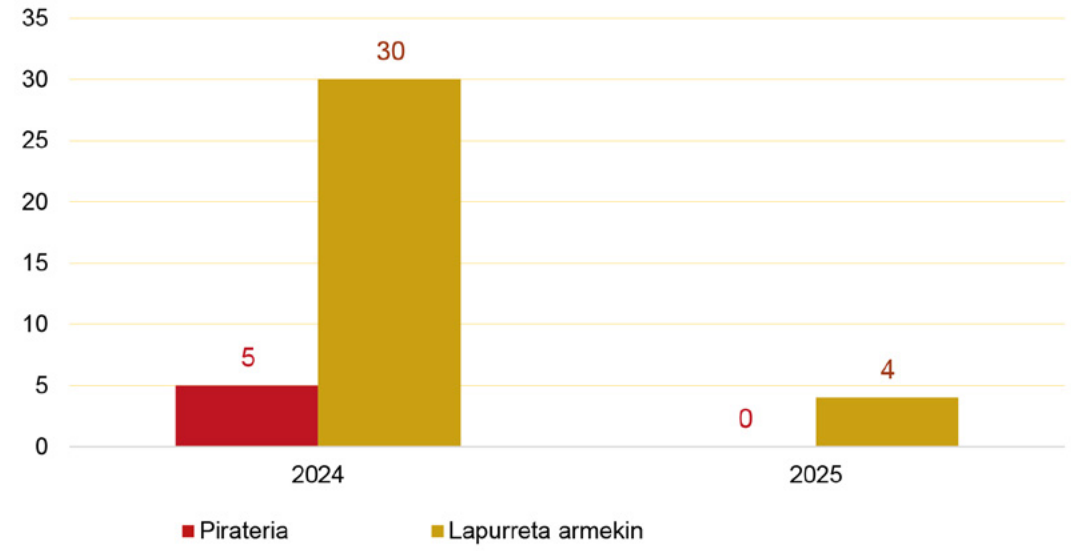
Eremu horietako ezegonkortasunak presio operatiboa handitzea dakar Mediterraneo mendebaldean eta Gibraltarko itsasartean. Migrazio-bideak gainezka geratzeko aukerak, terroristak infiltratzeko arriskuak eta merkataritza-bideak eteteak zaintza areagotzera, nazioarteko lankidetza indartzera eta segurtasun-intzidente edo larrialdi humanitario potentzialen aurrean erantzun azkarraren gaitasunak mantentzera behartzen dute.

Gainera, Ekialdeko Mediterraneoko ezegonkortasuna baliabideen ustiapenarekin eta Eremu Ekonomiko Esklusiboen (EEZ) mugapenarekin lotuta dago, eta kostaldeko herrialdeen arteko interpretazio desberdinak kontrajarriak dira.

Afrikako Adarra eta Adengo golkoa

Adengo golkoan eta Somaliako arroan segurtasun egoera Somaliako uretan itsasoan pirateriaren eta lapurreta armatuen mehatxu erlatiboak ezaugarritzen du. 2025ean, lapurreta armatuko lau kasu izan dira Somaliako uretan, gero merkataritza-ontzien aurkako erasoak egiteko erabiltzen diren arrantza-ontzietan, hala nola, azaroaren 6an "Hellas Aphrodite" itsasontzian gertatu zena, Mogadishuko kostaldetik 700 miliara erasotua eta ordu gutxiren buruan askatua, piratek ezin baitzuten tripulazioa babestu zen gotorlekuan sartu, Europar Batasuneko "Atalanta" operazioko unitateek egindako presioaren ondoren. Zifra horiek 2024an jazotako gertakarietatik askoz txikiagoak dira, 5 pirateria ekintza eta itsasoko 30 lapurreta armatu baieztatu baitziren Somaliako uretan. Eraso horiek are ohikoagoak dira montzoi arteko aldietan, eguraldi baldintzak hobeak direnean.

Bestalde, Al-Shabaab-en mehatxu jihadista da eskualdeko mehatxu nagusia, eta Somalian segurtasun arrisku larria dakar. Hala ere, talde terrorista horrek herrialdearen hegoaldeko kostaldeko eremu batzuk kontrolatzen dituen arren, ez dakar mehatxu esanguratsurik itsas nagusitasunerako. Atalantaren aginte operatiboa izateaz gain, Espainiak presentzia iraunkorra mantentzen du. 2025ean, "Santa María", "Victoria", "Reina Sofía" eta "Navarra" fragatak zabaldu ziren eremuan, helikopteroen gaitasuna, tripulaziorik gabeko aireko ibilgailuak eta operazio berezietako taldeak barne. Aurreko guztia Djibutin zabaldutako Orion destakamenduarekin batera (Figura 9.2)

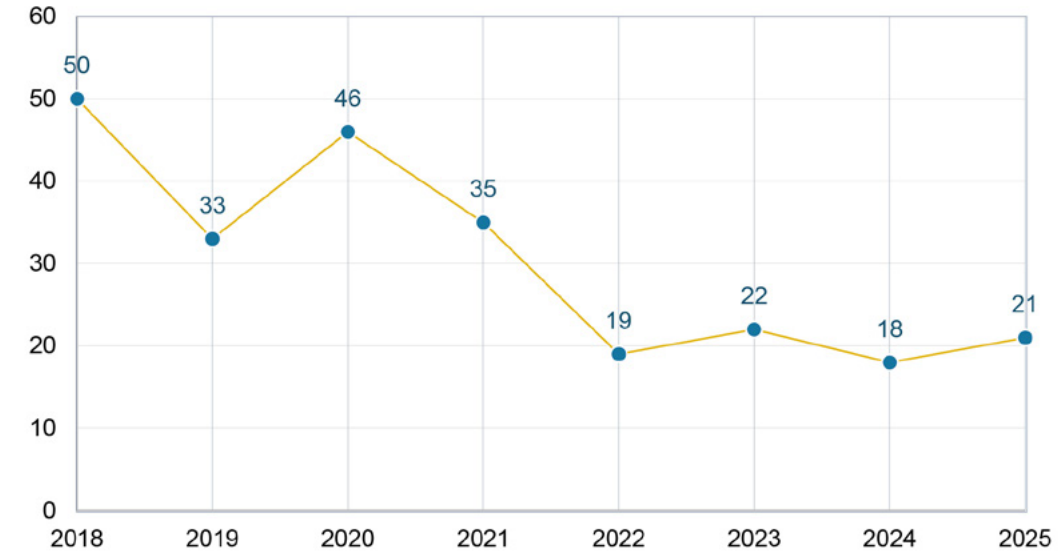
Iturria: DSNk egina Defentsa Ministerioaren datuekin

9.2 irudia: Pirateria eta lapurreta armekin itsasoan (2024 eta 2025)

Itsaso Gorriari dagokionez, egoera apur bat hobetu zen Gazan su-etena eta Yemenen huthien jarduera gutxitu ondoren. Hala ere, eremuan badira beste tentsio iturri batzuk ere, segurtasunean eragina izan dezaketenak: Sudanen (2023tik gerra zibilean) eta Iranen arteko hurbilketa, baita Errusiak bere eragina handitzeko duen anbizioa ere, 2025eko otsailean Port Sudanen itsas base bat ezartzeko sinatutako akordio baten bidez. Aipagarria da, halaber, Etiopiak Itsaso Gorrira sarbidea berreskuratzeko duen asmoa, Eritrearen independentziaren ondoren galdu baitzuen, eta horrek Etiopiako tropen mugimenduak eragin zituen martxoan.

Itsasoko segurtasunerako mehatxuak Gineako golkoan eta Mendebaldeko Afrikako kostaldean

Itsasoko pirateria eta lapurreta armatuak dira Gineako golkoko mehatxu nagusietako bat. 2025ean, ematen du erasoen kopurua egonkortu egin dela, 21 gertakari erregistratu baitira ICCren *International Maritime Bureau* txostenaren arabera. Errusiaren eraginaren aurrerapena Gineako golkoaren kostalderantz eta bere gobernuak babestutako kontingente armatuen presentzia kezka iturri dira. (9.3 irudia)

Iturria: DSNk egina ICC International Maritime Bureau erakundearen datuekin

9.3 irudia: Itsaslapurretako erasoak Gineako golkoan

Itsas Armada Mendebaldeko Afrikako kostaldean eta, bereziki, Gineako Golkoan egoten da urteko tarte handienean, Europar Batasunaren "Itsas Presentzia Koordinatuak" izeneko ekimenean parte hartzen, zeinaren helburua eskualdeko EBko estatu kideen ahalegin guztiak sinkronizatzea, informazio trukea sustatzea eta kostaldeko estatuei beren segurtasun eta defentsa gaitasunak garatzen laguntzea den. Portuetarako bisitetan (Mauritania, Senegal eta Cabo Verdetik Angolara, Nigeria, Ghana, Gabon, Kamerun, Benin eta Boli Kostara barne) lankidetza militarreko jarduerak egiten dira, baita defentsa-diplomaziaren arloko hainbat ekimen ere.

Estatuko Segurtasun Indar eta Kidegoek nazioarteko lankidetzan, inteligentzia trukean eta Europako misioei laguntza logistikoan parte hartzen dute eremuan, itsas gaitasunekin lagunduz ontzi susmagarriak detektatzen eta Espainiako portuetara iristen diren arrisku handiko eremuetako salgaiak kontrolatzen. Eta, lehorreko langileen bidez, migrazio-kontrolaren esparruan kolaboratzen dute Afrikako mendebaldeko kostaldeko herrialdeetan, adibidez Mauritanian, Gambian edo Senegalen, kokatuta dituzten destakamenduetan.

Itsas azpiegituren aurkako mehatxu hibridoak

Urpeko azpiegiturei eragindako kalteen % 86 arrantza eta ainguratze jarduerekin lotuta dago. Fenomeno naturalek (korronteak edo urpeko jarduera sismikoak) % 11 osatzen dute, eta instalazioen hutsegiteek, berriz, % 3.

Atlantikoan eta Mediterraneoan matxurak konpontzeko batez besteko denbora 7 eta 20 egun artekoa da, baimenak, itsasontzien prestaketa eta probak barne hartzen dituzten prozesuengatik. Kable kopurua handitu egin den arren, Europan akatsen kopurua % 7 jaitsi da urtero, 2020an 56 izatetik 2024an 41 izateraino.

Toki hauetan daude Espainiako azpiegitura nagusiak:

- Mediterraneoa: Eskualde horrek ditu komunitate barruko itsaspeko kable gehien, guztira 37, 811 Tbit/s-ko ahalmen osoarekin. Medusa proiektuak, 342 milioi euroko inbertsioarekin eta EBk eta Europako Inbertsio Bankuak babestuta, 11 herrialde konektatuko dituen azpiegitura estrategiko bat osatzen du, Espainia barne dela, 21 ainguratze-punturen bidez, eta 480 Tbit/s-ko edukiera lortuko du, eskualdearen egungo edukiera laukoiztuz. Sarearen zati bat 2026an martxan egotea espero da.
- Hego Atlantikoa: Eskualdean itsaspeko kable ugari daude, Portugal eta Espainia Mendebaldeko eta Hegoaldeko Afrikako herrialdeekin lotzen dituztenak. Espainiaren kasuan, kableek Iberiar penintsula Kanariar uharteekin lotzen dute, eta uharteak elkarri lotzen dituztenak (guztira 6 Tbit/s-ko ahalmena dute) Canalink-en eta Telefónicaren jabetzakoak dira

Itsaspeko kableen babesa da mehatxu hibridoei eta itsas espazioetara proiekzioari dagokionez kezka nagusietako bat, egungo segurtasun-paisaia kontuan hartuta. Mehatxu hori bereziki bizia da Baltiko Itsasoko uretan, Errusiar Federazioak Ukraina inbaditu duen testuinguruan. Hala, 2025eko urtarrilean, NATOk *Baltic Sentry* (Baltikoaren Jagolea) operazioa abiarazi zuen urtarrilean, ontziak, aireontziak eta eskifaiarik gabeko sistemak hedatuz, itsasoko azpiegitura hori babesteko.

Nazioartean ere, 2024an, Europako Batzordeak *2024/779 (EB) Gomendioa onartu zuen itsaspeko kableen azpiegituren segurtasuna eta erresilientzia indartzeko*. Ekimen horren barruan, itsaspeko kableen azpiegiturei buruzko aditu talde informal bat sortu zen, estatu kide guztietako ordezkariekin, ahaleginak koordinatzeko, Batzordeari aholkuak emateko eta informazioaren truke segurua eta eraginkorra errazteko helburuarekin. Espainiak Talde horretan parte hartzen du Eraldaketa Digitalerako Ministerioaren bidez, eta Ministerio horrek du ordezkaritza nazionala.

Ondoren, 2025ean, Europako Batzordeak itsaspeko kable azpiegituren mapaketa, arriskuen ebaluazioa eta estres probak barne hartzen dituentxostena argitaratu zuen. Txosten hori estatu kideekin prestatu eta adostu zen, aipatutako Aditu Taldearen esparruan, *Batzordearen 2024/779 Gomendioa (EB) itsaspeko kableen azpiegitura seguru eta erresilienteei buruz* dokumentuan jasotzen dena kontuan hartuta. Txostenak EBko itsaspeko kableen azpiegituren mehatxu nagusiak identifikatzen ditu, bai nahitako erasoak (sabotaje fisikoa, ziberintrusioak, hornikuntza-katearen erasoak, estatuko eta estatuak ez diren eragileen ekintzak, eta mehatxu hibridoak edo "eremu grisak"), bai nahi gabeko kalteak (giza jarduerak, hala nola arrantza, ainguratzea, obra zibilak, urpeko meatzaritza eta fenomeno naturalak, hala nola lurrikarak, sumendiak, itsas korronteak edo ekaitzak). Ahultasunen artean daude puntu kritikoetan (lurreratze estazioak, eragiketa zentroak) segurtasun fisiko eta zibersegurtasun nahikoa ez izatea, erredundantzia falta, azpiegitura kokapenen esposizio publikoa, monitorizazio sistema aurreratuen falta eta Europakoak ez diren ekipamendu eta osagaien mendekotasuna.

Arriskuak areagotu egiten dira EBk hirugarren herrialdeetako hornitzaile eta teknologiekiko duen menpekotasun estrategikoak (Ameriketako Estatu Batuak, Txina, Erresuma Batua, Errusia), trafikoa ibilbide kritikoetan eta puntu geografikoetan kontzentratzea (Itsaso Gorria, adibidez), mantentze- eta konponketa-ahalmenaren eskasiak, estatu kideen arteko koordinazio eta erantzun-planen faltak eta beste estatu batzuekin (Turkia) beharrezko lankidetzak eremu estrategikoak (Itsaso Beltza eta Mediterraneoa) ziurtatzeko eta egonkortzeko. Txostenak zazpi arrisku-eszenatoki nagusi definitzen ditu, besteak beste, sabotaje koordinatua, lurreratze-estazioetako erasoak, energia-etenaldiak, mantentze-lanetan edo hornidura-ahalmenean izandako etenaldiak, ustekabeko kalteak eta gertaera naturalak, eta azpimarratu egiten du mehatxuen, ahultasunen eta mendekotasunen konbinazioak etenaldi larriak eragin ditzakeela konexioan eta Europako ekonomia digitalean. Txostenak, gainera, orientabideak ematen dizkie estatu kideei eta azpiegitura kritikoen operadoreei estres-probak garatzeko eta itsaspeko kable-azpiegituretarako erresilientzia-adierazleak aplikatzeko.

Gida hori bat dator, besteak beste, ENISAren estres zibernetikoen testaketarako eskuliburuarekin (2025) eta energia-sektorean aplikatzen den metodologiarekin.

Aditu Taldeak 2025ean zehar lan egin zuen txosten bat prestatzeko, Kableen Segurtasunerako Tresna-kutxa bat emateko, EBko arriskuen ebaluazioaren emaitzei erantzunez; eta Europako Intereseko Kable Proiektuen (CPEI) lehentasunezko zerrenda bat, etorkizuneko laguntza publikoa jasotzeko lehentasuna emateko, Europara Konektatzeko Mekanismoaren (CEF) eta beste programa batzuen ildotik. (OHARRA: Txosten hau 2026ko otsailean argitaratu zen).

Urpeko azpiegiturak babesteko proiektuetarako finantzaketa

Europako Zibersegurtasuneko Gaitasun Zentroak 2025ean proposamenak aurkezteko deialdi bat argitaratu du, eta 10 milioi euro bideratuko ditu Eskualdeko Kable Zentroak ezartzeko, Europa Digitala Programaren barruan finantzatuta. Eskualdeko Kable Zentroek itsaspeko kableen mehatxuen jarraipena eta detekzioa lagunduko dute datu eta informazio garrantzitsuak bilduz, adimen artifizialean oinarritutako mehatxuen analisiak garatuko dituzte egoeraren irudi ia denbora errealean ezartzeko, eta gertakarien kasuan erantzun azkarragoa ahalbidetuko dute. Helburua itsas arro bakoitzeko zentro bat finantzatzea da. Batzordea *hub*etan interesa duten estatu kide guztiekin ari da lanean, arreta berezia jarriz Baltikoko eskualde nordikoan, azpiegitura horretarako proba-bankua izango baita.

Gainera, Zentroa 10 milioi euroko kanpaina bat abian jartzen ari da azpiegitura kritikoen erresilientziaren estresa prestatzen eta probatzen laguntzeko, *Elkartasun Zibernetikoaren Legearen* arabera.

Digital Global Gateways erakundearen 51 proiektu finantzatu izan dira guztira CEF deialdi digitalen bidez, guztira 420 milioi eurorekin, eta 2026ko lehen hiruhilekoan egingo den deialdi berri bat egingo da proiektuetan.

Itsas Segurtasun Kontseilu Nazionalaren menpeko Itsas Azpiegituren Zaintza, Babes eta Erresilientziarako Lantaldea lau aldiz bildu da 2025ean lehentasunezko bi helbururekin: itsas azpiegituren arriskuen azterketa bat prestatzea, batez ere urpekoen kasuan, lehentasunezko intereseko eremuetan, eta haien babesa bermatzen duen zaintza plan bat definitzea eta garatzea.

Bitartean, Espainiako mamu-flotaren jarduera Kanariar Uharteetako artxipelagotik gertuko uretan eta Alboran itsasotik eta Gibraltarko itsasartetik igarotzera zuzentzen da. Hidrokarburoen garraiorako ontziak dira normalean, eta Errusiako jatorriko petrolio gordina eta produktu finduak (ontzi txikietatik itsasontzi handiagoetara) transbordatzen dituzte, nahiz eta Venezuelako eta Irangoak ere badauden, gero Asiako herrialdeetara garraiatzeko. Azken urtean bost aldiz handitu da Kanariar Uharteetako kostaldetik gertu igarotzen diren Errusiako itsasontzien presentzia. COVAMek kontrolatzen ditu itsasontzi mota horiek eta astean batez beste 50 itsasontziren berri ematen du, EBren itsasontzi zigortuen zerrenda irizpide gisa erabiliz. Itsasoan mamu-flotako ontzien aurka neurriak hartzeko aukera legala konpontzen zaila den gaia da.

Ontzi horiek legez kanpoko jardueretan edo azpiegitura kritikoen aurkako sabotaje ekintzetan ere erabil daitezke. Horregatik, Estatuko Segurtasun Indar eta Kidegoek eremu sentikorren zaintza areagotzen dute beren itsas gaitasunen bidez, hala nola urpeko gasbideak, portu eta ainguralekuak, SIVE bezalako sistemak, kostaldeko sentsoreak eta ozeanoko patruilak erabiliz, Itsas Armadarekin eta Europako Itsas Segurtasun Agentziarekin (EMSA) lankidetzan aritzeaz gain, mamu-flotak identifikatzeko eta itsas trafiko anomaloa kontrolatzeko.

Ingurumenaren degradazioa eta klima-aldaketak itsas ingurunean dituen ondorioak

Itsas ingurunearen narriadura errealitate bat da eta arriskua eta mehatxua dakar itsas segurtasunerako, ingurumen-narriadura horren ondorioek eragin zuzena baitute itsas segurtasunean. Mundu mailako adibide bat da Panamako kanaletik igarotzen den trafikoaren jaitsiera eta, ondorioz, kanalaren lehortearen ondorioz itsas ibilbideen birbideratzea.

Zentzu horretan, 2025. urteak inflexio-puntu bat markatu du itsasoko gobernantza globalean. *Ozeanoen aldeko Europako Ituna* ekainaren 9an onartu izanak eta *Itsaso Handiko Ituna* berresteko prozesuan aurrera egin izanak nazioarteko urak hobeto babesteko oinarriak ezarri dituzte.

Ekonomia eta estrategia arloan, *Ozeanoen aldeko Itunak* Ekonomia Urdinaren kontzeptua birdefinitzen du, ingurumen-jasangarritasuna segurtasun nazionalarekin eta elikagaien segurtasunarekin integratuz. Mundu mailan 8.700 milioi euro baino gehiagoko finantza-baliabideen mobilizazioak arrantza eta itsas garraioa bezalako industria tradizionalak isuri gutxiko ereduetarantz eraldatzea du helburu. Ikuspegi horrek aitortzen du itsas ekosistemen osasuna kostaldeko nazioen erresilientzia ekonomikoaren berezko dela, egungo erronka geopolitikoen aurrean itsas azpiegitura seguruagoa eta teknologikoki aurreratuagoa sustatuz. Hala ere, urrats instituzional horiek klima-errealitate kezkagarri bati aurre egin behar diote, ozeanoen tenperatura errekorrak izan baitira bederatzigarren urtez jarraian.

Espainian, Trantsizio Ekologikorako eta Erronka Demografikorako Ministerioko hainbat unitatek itsas ingurunearen ingurumen-egoera hobetzea eta itsas sektoreen kudeaketa jasangarria, itsas biodibertsitatea babestea eta klima-aldaketaren aurka borrokatzea helburu duten ekintzak burutzen dituzte presio horiei aurre egiteko.

Itsasoko legez kanpoko trafikoa

Itsas segurtasunak gero eta mehatxu handiagoak ditu legez kanpoko salgaien garraio metodo berrien ondorioz, eta horrek kroskoetan egitura-aldaketak behar ditu, eta istripuen eta itsas kutsaduraren arriskua areagotzen du. Droga-trafikatzaileei laguntza logistikoa emateko jarduera kriminal berriak sortzen ari dira, itsaso zabalean dauden droga-ontziei erregaia hornitzea, esate baterako. Ontzi azkarren eta ama-ontzien erabilera gero eta handiagoak, narko-itsaspekoen azken ikuskatze eta konfiskazioek eta ibilbide alternatiboek erantzun integrala eskatzen dute inteligentzian, patruila konbinatuetan eta Aduana Zaintzarekin, Itsas Armadarekin eta nazioarteko polizia indarrekin lankidetzan oinarrituta.

Bereziki, 2025ean zehar ugaritu egin dira droga-bolumen handiak ozeanoan garraiatzeko itsasontzi erdi-urperagarriei buruzko nazioarteko txostenak, zaintza-sistema estandarrak saihesten dituzten ibilbide ez-tradizionalak erabiliz, baita Ipar Atlantikoaren erdialdean kokaina garraiatzen duten itsasontzi erdi-zurrun abiadura handikoen (RHIB) kopuruaren gorakada ere. Ontzi horiek argirik gabe eta abiadura handiz nabigatzen dute, eta horrek arrisku handia dakar nabigaziorako eta itsas segurtasunerako.

Gibraltarko itsasartearen eta Kanariar Uharteetako arku atlantikoko eremuek gero eta urrakortasun handiagokoak dira Espainiarentzat. Litekeena da talde antolatu batzuek jatorriz droga-trafikorako diseinatutako bideak eta bitartekoak erabiltzea legez kanpoko immigrazioarekin lotutako jarduerak egiteko, beren jarduera kriminala dibertsifikatuz horrela. Zehazki, COVAMek *go-fast* motako 600 ontzi baino gehiagoren berri eman du, estupefazienteen trafikoarekin lotutako operazioak egiten ari zirelakoan, batez ere Gibraltarko itsasartean.

Krimen Antolatuaren eta Delitu Larrien aurkako 2025eko Estrategia Nazionalak dioenaren arabera, portuetan eta aireportuetan gertatzen den droga-trafikoa da mehatxu horren funtsezko puntuetako bat, eta ustelkeria bezalako faktoreak biderkatzaile kriminal gisa aritzen direla jotzen du. Ikuspegi hori oso kontuan hartzekoa da munduko merkataritzaren % 90 inguru bideratzen duen itsas merkataritzan. Bide hori funtsezko tresna da krimen antolatuarekin lotutako jardueretarako, eta horrek erakunde kriminalentzat funtsezkoak diren *hub* logistikoetan kokatzen ditu portuak, eta, ondorioz, sare horiek portuak infiltratzea mehatxu handienetako bat da lege-ekonomiarentzat eta segurtasun nazionalarentzat.

Era berean, itsas bidea erabiltzearen arriskua kontuan hartu behar da, bai suntsipen masiboko armen ugalketarekin lotutako materialen, produktuen edo teknologien garraio legez kanpokoarentzat, bai nazioarteko zigor-erregimenak saihesteko. Itsas merkataritzaren izaera globalak, logistika-kateen konplexutasunak, komenientzia-banderen erabilerak, itsasontziz itsasontziko transferentziek, identifikazio-sistemen (AIS, ingelezko siglengatik) manipulazioak edo egitura korporatibo opakoen erabilerak —Errusiako Federazioarekin lotutako "mamu-flota" deiturikoan frogatu den bezala— oztopatu egin dezakete salgaien trazabilitatea eta azken onuradunen identifikazioa. Arrisku horiek bereziki garrantzitsuak dira Espainian, bere kokapen geoestrategikoagatik eta bere portuek nazioarteko merkataritzaren ezinbesteko nodo gisa duten eginkizunagatik.

Estatuko Zerga Administrazioko Agentziaren (EZAA) Aduana eta Zerga Berezien Sailak eta Guardia Zibilaren Itsas Zerbitzuak indartu egin dute beren presentzia operatiboa, portuko azpiegitura kritikoei eta itsas logistika kateari eragiten dieten mehatxu hibridoen gorakadaren aurrean. Horri erantzuteko, geolokalizazio teknologia aurreratuak, denbora errealeko jarraipena eta Europako agentziekin lankidetza operatiboa zabaldu dira.

Zentzu horretan, nazioarteko araudi-esparrua egokitzeko beharra ere aztertzen da, adibidez, Itsas Zuzenbideari buruzko Nazio Batuen Hitzarmena (UNCLOS, ingelezko siglengatik), trafiko legez kanpokoaren susmo oinarridun baten kasuan bisita-eskubidea gauzatzeko aukera emateko (110. artikulua) eta urriaren 26ko 16/2018 Errege Lege Dekretuaren antzeko xedapenak nazioarteko itsas

legedian txertatzeko, zeinaren bidez pertsonen eta ondasunen trafiko legez kanpokoaren aurka borrokatzeko neurri batzuk hartzen diren erabilitako itsasontziekin lotuta.

Polizia Nazionala eta Guardia Zibila Europako Batzordeak finantzatutako "Portu Lankidetza Proiektuan" (SEACOP VI) parte hartzen ari dira, eta proiektu horren helburua da Latinoamerikan eta Karibean itsas trafiko legez kanpokoaren (substantzia narkotikoak, batez ere kokaina) eta nazioarteko sare kriminalaren aurkako borrokan laguntzea.

Kokaina trafikoa Espainian jarduten duten krimen antolatuko taldeen jarduera kriminal nagusia da oraindik ere. Talde horien lidergoa kolonbiarren eskuetan jarraitzen du, baina albaniar eta dominikar taldeak ere asko ari dira nabarmentzen.

Madrilez eta Bartzelonaz gain, lehentasunezko hiru jarduera-eremu daude batez ere: Galiziako alde atlantikoa (batez ere, Pontevedra), Gibraltarko itsasartetik hurbilen dagoen eremua (Cadiz eta Malaga) eta Mediterraneoko aldea (Valentzia, Alacant eta Murtzia). Gibraltarreko Eremurako Segurtasun Plan Estrategikoak kaltetutako eremuetan poliziaren presioak eremuan jarduten duten erakunde kriminalak inguruko beste eremu batzuetara birbanatzea eragin du.

Itsas Armadako itsasontziek ere fenomeno horren aurka borrokatzen laguntzen dute, batez ere Barne Ministerioko Terrorismoaren eta Krimen Antolatuaren aurkako Inteligentzia Zentroarekin (BMTKAI) lankidetzan arituz, legez kanpoko trafiko mota horren aurka borrokatzeko operazioak eginez. Horretarako, droga-trafikoarekin lotutako jarduerak egiten dituztela susmatzen diren ontziak jarraitu, atzeman eta erasotzeko ontziak ateratzen dira.

Arrantza ilegala, jakinarazi gabeko arrantza eta arautu gabeko arrantza

Legez kanpoko, jakinarazi gabeko eta arautu gabeko (INDNR, ingelesezko siglengatik) arrantzak mehatxu zuzena dakar itsas baliabideen iraunkortasunerako, arrantza-ekonomia legalerako eta itsas segurtasunerako. Gainera, eragin oso handia du baliabide naturaletan eta arrain espezie zaurgarrien populazioetan, haien jarraitutasuna arriskuan jarri eta itsas ekosistemen oreka aldatu arte. Identifikatu gabeko ontziak, legez kanpoko ontzi-aldaketak, dokumentazio faltsutuak eta debekatutako tresneriak dira horren ezaugarriak, eta maiz Identifikazio Sistema Automatikoa (AIS) itzalita edo komeni den banderapean jarduten du. Jarduera horiek detektatzea eta kontrolatzea ezinbestekoa da itsas biodibertsitatea babesteko eta kontsumitzailearengana iristen den arraina legala eta iraunkorra dela ziurtatzeko.

Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura Ministerioko Arrantza Idazkaritza Nagusian aurten 10.112 ikuskapen egin dira (2025eko urtarrilaren 1a - 2025eko abenduaren 31) egindako ekintzen bidez, bai nazio mailan bai nazioartean INDNR arrantzaren aurka borrokatzeko, ekintza-arlo guztiak barne hartuta: portu-ikuskapenak, itsasoan, behaketak (droneen erabilera barne), merkatuetan eta/edo instalazioetan, garraioan, dokumentazioan, etab., eta horien ondorioz itsas arrantzaren arloan 927 ustezko arau-hauste gertatu dira.

Bestalde, Arrantzako Idazkaritza Nagusiak arrantza-produktuen 49.339 inportazio-espediente aztertu ditu aldi horretan, eta horiei dagozkie 80 kostaldeko herrialdetatik datozen 1.010.974 tona inguruko inportazio-baimen eskaerak.

Inportazio horiek jarraitzearen eta ikuskatzearen ondorioz, aldi horretan, Arrantzako Idazkaritza Nagusiak 25 salgai-lote ukatu ditu, eta, guztira, legez kanpoko 681 tona arrain sartzen ziren Espainiako lurraldean.

Eremu horretan, Guardia Zibilak, Natura Babesteko Zerbitzuaren bidez (SEPRONA), hainbat eragiketa egin ditu Mediterraneoko hegalaburraren legez kanpoko arrantzaren aurka. Bertan, *modus operandi*aren oinarria da baimendutako kupoak gainditzea, benetako harrapaketak ezkutatuz, aitortu gabeko asentamenduak eta pisatzeak erabiliz, ekoizpenaren zati bat kanal paraleloetara desbideratzea eta dokumentazioa faltsutzea, legez ezarritako arrantza-aukerak gainditzen dituen hegalabur-bolumena aurkezteko.

Arrantza-jarduerak kontrolatzea ezinbestekoa da itsas-baliabideen iraunkortasuna bermatzeko eta gehiegizko ustiapena saihesteko. Hori dela eta, Guardia Zibilak Arrantza Jardueren Urteko Kontrol Plan Integralean (AJUKPI) parte hartzen jarraitzen du aktiboki, itsasoko arrantza araudia betetzen dela kontrolatuz, arrantza tresnei eta harrapaketei dagokienez, eta araututakoak baino tamaina txikiagoak dituzten espezieen edukitzeari dagokionez.

Testuinguru horretan, 2025ean Guardia Zibilaren Itsas Zerbitzuak 2.502 ikuskapen egin zituen, horietatik 1.614 AJUKPIren esparruan izan ziren, eta gainerako 888ak polizia administratibo gisa. Horrenbestez, arrantza gaietan guztira 780 administrazio-urraketa ondoriozta daitezke. (9.4 irudia)

9.4 irudia: Guardia Zibilak urteko arrantza-jardueren kontrol integralaren programaren (PACIAP) esparruan egindako jarduketak

HILABETEAK	KONTROLATUTAKO ARRAINA GUZTIRA	KONFISKATUTAKO ARRAINA GUZTIRA	ARAU-HAUSTEEN KOPURUA GUZTIRA
URTARRILA	16.313,130	16.302,130	15
OTSAILA	7.540,560	5.647,560	15
MARTXOA	1.930,000	320,400	11
APIRILA	33.903,449	1.392,599	25
MAIATZA	17.712,490	8.953,420	88
EKAINA	120.211,840	117.335,640	51
UZTAILA	4.606,855	4.281,950	48
ABUZTUA	4.653,150	1.553,150	21
IRAILA	1.742,080	905,850	45
URRIA	21.054,950	13.191,950	20
AZAROA	5.372,460	5.367,640	20
ABENDUA	5.553,100	113,100	7
GUZTIRA	240.594,064	175.365,389	366

Iturria: Guardia Zibilaren Natura Babesteko Zerbitzua

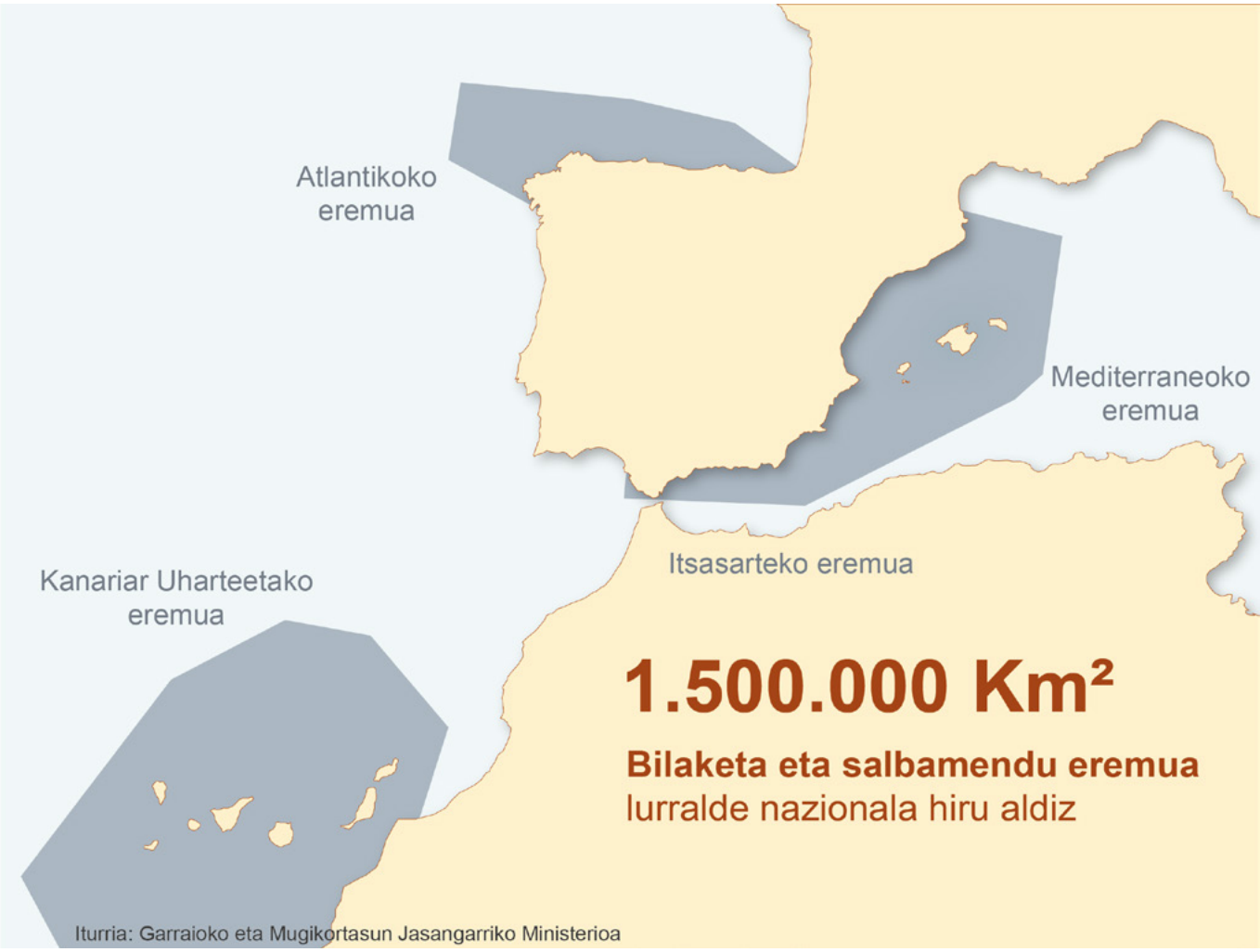
Itsas Armadak Espainiako itsasontziek jarduten duten arrantza-leku nagusietan egiten ditu misioak Arrantza Idazkaritza Nagusiarekin koordinatuta. 2025ean, "Alborán", "Tarifa" eta "Arnomendi" patruila-ontziak hedatu dira, bai Mediterraneo itsasoko eta Kantauri itsasoko arrantzaleku nazionaletan, bai arrantza zaintzeko nazioarteko kanpainetan, hala nola NAFOn (Northwest Atlantic Fisheries Organization), 8 hilabete inguruko nabigazioa metatuz.

Era berean, Itsas Armadako itsasontziek arrantza-flota nazionalaren zaintza eta monitorizazio jarduerak egiten dituzte bai Indiako Ozeanoko "Atalanta" Operazioaren esparruan, bai Mendebaldeko Afrikako kostaldean zeharreko hedapenetan; bi eremu horietan, legez kanpoko arrantza interes nazionalei eragin diezaiekeen errealitatea da.

Itsasoko segurtasuna eta itsasoko bizitzaren salbamendua

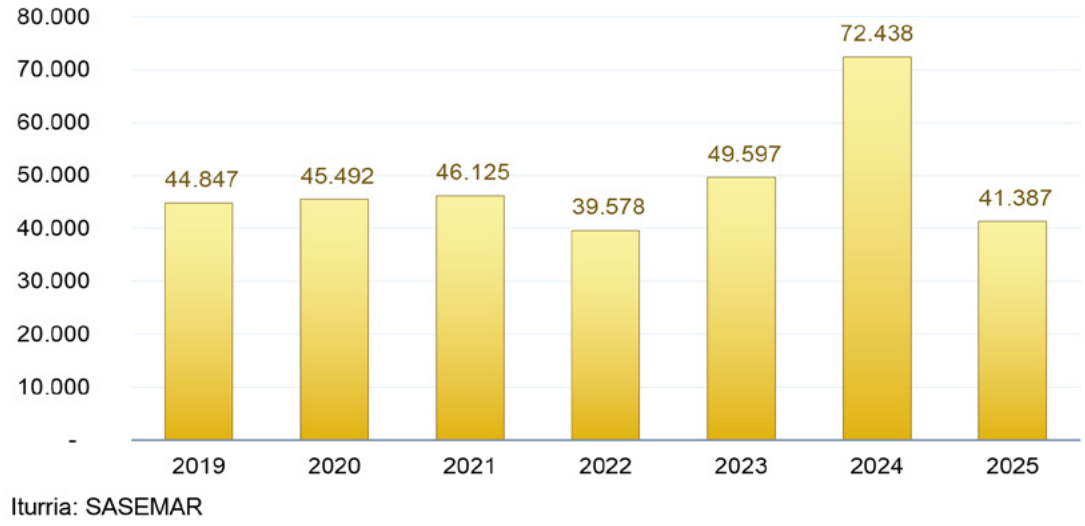
2025eko otsailaren 4an, Ministroen Kontseiluak *Itsas Salbamenduko 2025-2027 Plan Nazional* berria onartu zuen, 162,7 milioi euroko inbertsioarekin, Itsas Salbamenduko bitartekoak modernizatzeko eta iraunkortasuna bultzatzeko. Plan horren barruan sartzen dira atoian eramateko bi ontzi, salbamendurako bi patruila-ontzi berri, ekintza azkarreko sei ontzi arin, helikoptero bat, koordinazio-zentro bat Palman eta droneak sartzea. Helburua itsas-gertakari eta istripuei erantzuteko sistema indartzea, teknologia berriak ezartzea, klima-aldaketaren aurkako borroka indartzea eta itsasoen eta ozeanoen segurtasuna eta babesa sustatzea da.

Espainiari esleitutako bilaketa eta erreskate eremua lurralde nazionalaren hirukoitza da. (F9.5 irudia)

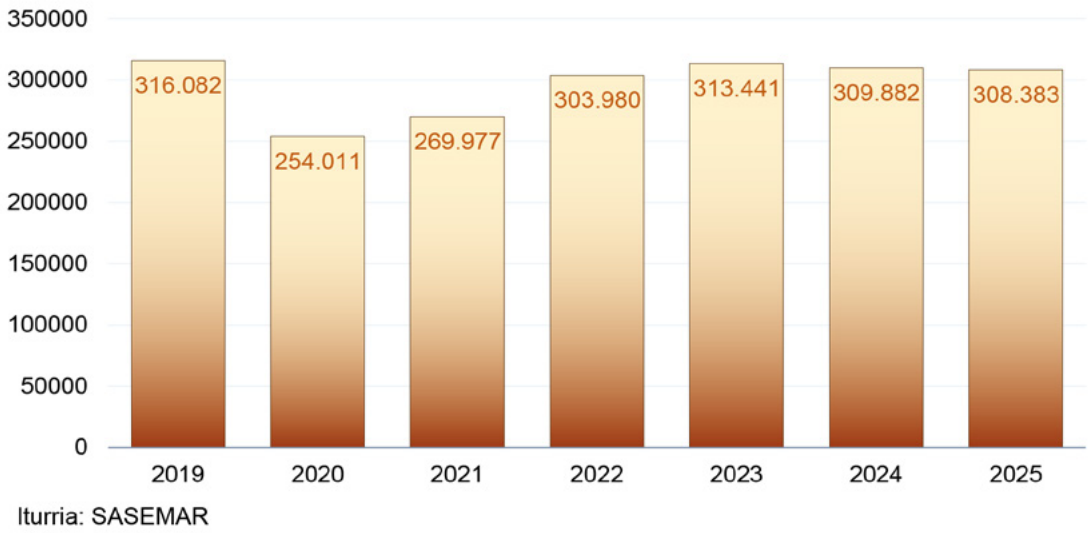
9.5 irudia: Espainiaren ardurapean dauden bilaketa eta salbamendu eremuak

Espainiako Itsas Erreskate Elkarteak (SASEMAR) 41.387 pertsonaren erreskatea, laguntza eta bilaketa koordinatu zituen 2025. urtean zehar (batez beste 113 pertsona eguneko), eta horietatik 14.479 sozietatearen unitateek erreskatatu zituzten. 2024an, Itsas Salbamenduak itsasoan arriskuan zeuden 72.438 pertsonaren erreskatea, laguntza eta bilaketa koordinatu zituen (eguneko 198), eta horietatik 24.913 Salbamenduko unitateekin erreskatatu ziren. (9.6 irudia)

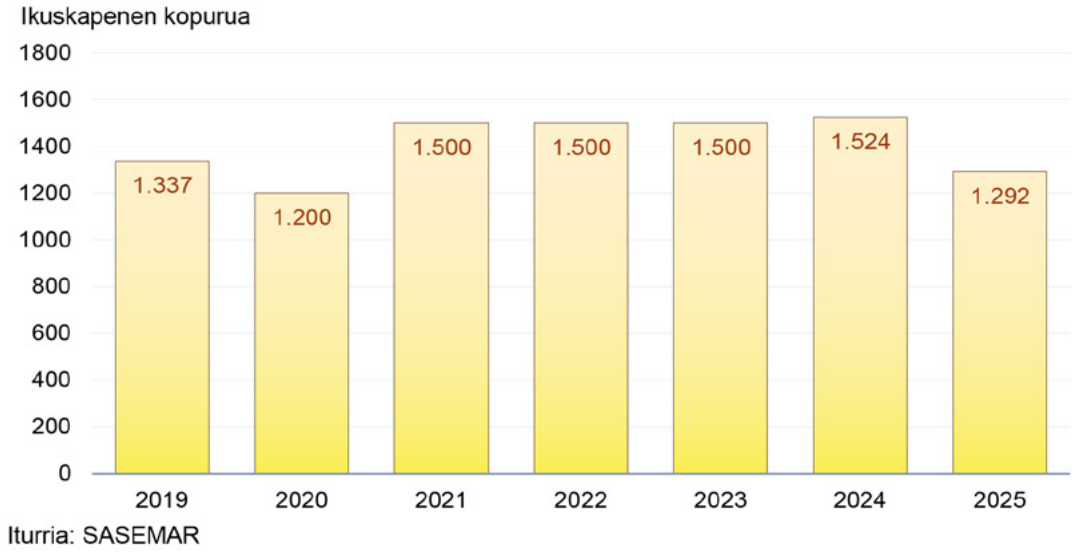
9.6 irudia: Itsasoan dauden pertsonen erreskatea, bilaketa eta sorospena

Bestalde, Itsas Salbamenduak itsas-gainazala zorrotz kontrolatzen ari da hegazkinak eta sateliteak erabiliz, itsasontziek eragindako kutsadura saihesteko. 2025. urtean zehar 226 milioi km2-ko azalera kontrolatu da, lurralde nazionalaren 446 bider baliokide denal.

9.7 irudia: Itsas-trafikoaren kontrola Espainian

Gainera, itsas-segurtasuna handitzeko, Itsas Salbamenduak 308.383 itsasontziren trafikoa kontrolatu zuen 2025ean, bai Trafikoa Bereizteko Eskemetan, bai portu-eremuetan. (9.7 irudia)

9.8 irudia: Atzerriko banderadun merkataritza-ontzien ikuskapenak Espainiako portuetan edo ainguralekuetan

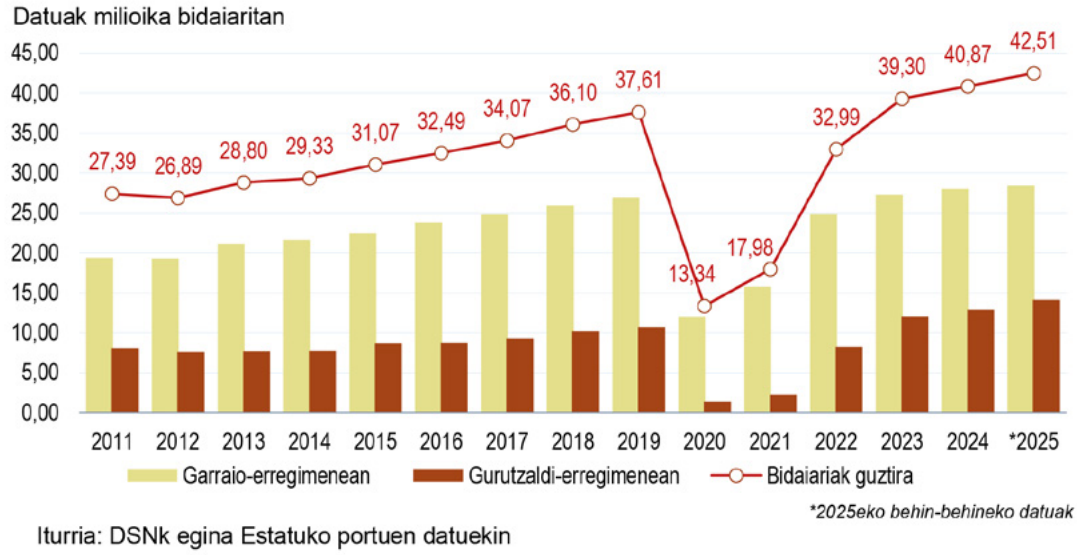
2025ean, Garraio eta Mugikortasun Jasangarriko Ministerioak 1.292 ikuskapen egin zituen Merkataritza Itsasontzien Zuzendaritza Nagusiaren bidez atzerriko banderadun merkataritza-ontzien Espainiako portu edo ainguralekuetara iristen zirenean, Parisko Memorandumarekin bat etorriz. Ikuskapen horietatik, 34 atxiloketa egin ziren itsas segurtasunari, itsas babesari, itsas ingurumenaren babesari edo ontziko bizi- eta lan-baldintzei buruzko nazioarteko hitzarmenetan ezarritako eskakizunak ez betetzeagatik. (9.8 irudia)

Sistema portuario español

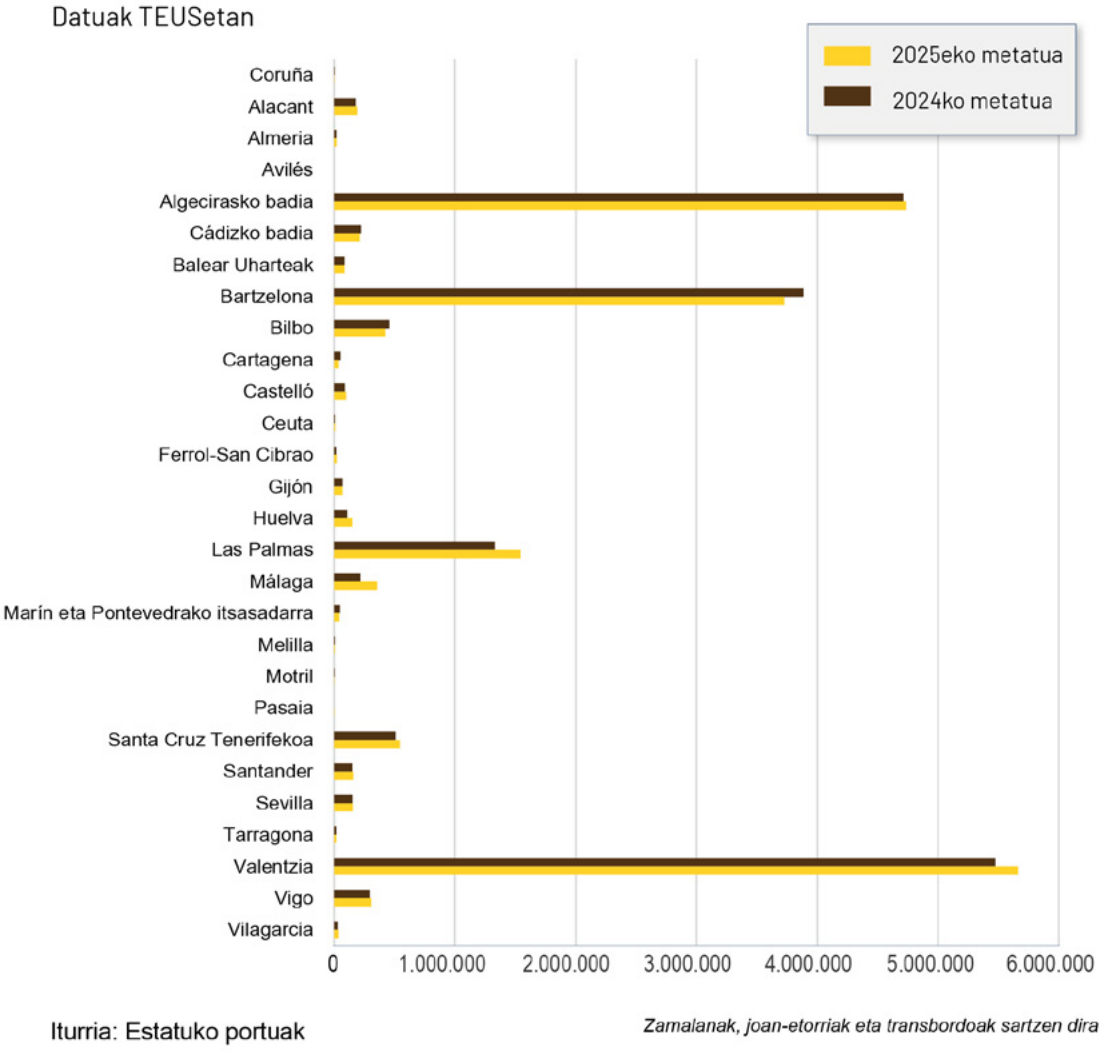
Portuak funtsezko guneak dira, eta haien babesa bermatzea ezinbestekoa da subiranotasun ekonomikorako, itsas mugak defendatzeko eta arrisku hibridoak prebenitzeko. Horien zaintzak ez du merkataritza-trafikoa bakarrik babesten, baita Espainiako eta Europar Batasunaren energia, ingurumen eta gizarte-segurtasuna ere.

Krimen antolatua portuetan sartzea da Europar Batasuneko ekonomia juridikoarentzat eta segurtasunarentzat mehatxu handienetako bat, eta ikuspegi global batetik jorratu behar da.

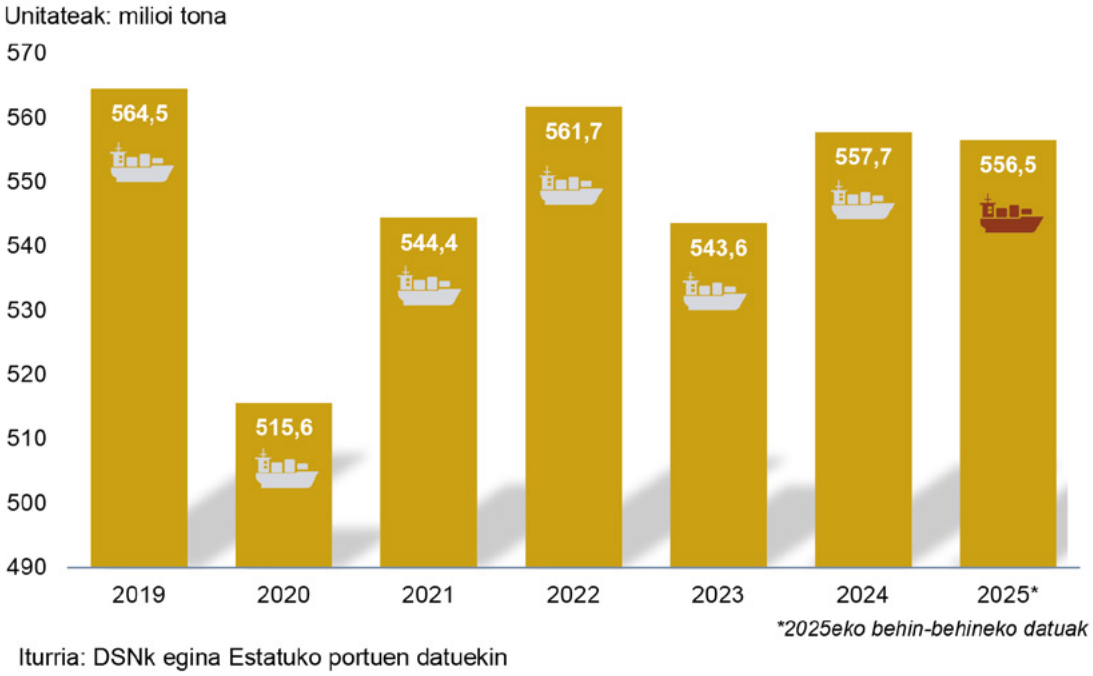
Azken urteotan esponentzialki hazi da gurutzaldiak egiten dituzten Espainiako kostaldeetan egunero bisitak egiteko jasotzen diren bidaiarien kopurua. Hori dela eta, mugen kontrolak aseguruaren berdina izan behar du, baina azkarragoa. Hori dela eta, Polizia Nazionalaren giza baliabide gehiago eta mugako pasabide horietarako baliabide material gehiago ematen dira, hala nola egiaztatzaileak edo dokumentu-aztertzaileak, eta *Entry Exit System* sistema sartzearekin Eskuzko Kontroleko Postu berriak (EKP) ematen dira. (9.9tik 9.12ra bitarteko irudiak)

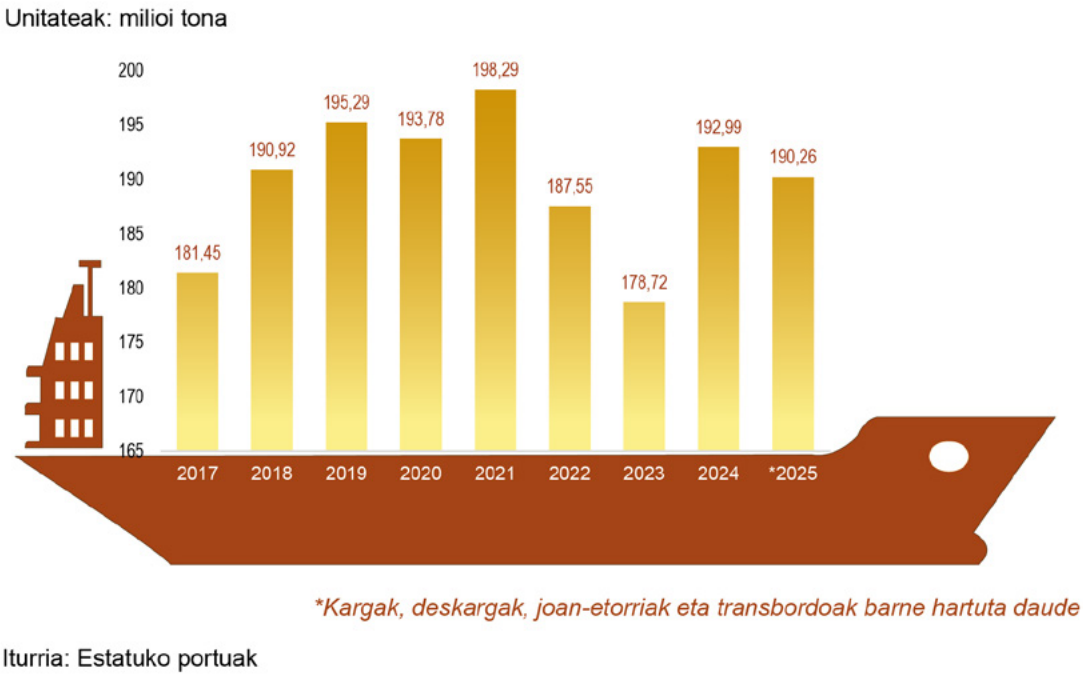
9.9 irudia: Iragaitzazko bidaiarien eta gurutzaontzietan egondakoen kopuruaren bilakaera

9.10 irudia: Espainiako portuetako edukiontzien trafikoaren 2024-2025 aldiko konparazioa (datuak TEUetan)

9.11 irudia: Portu-trafikoaren bilakaera historikoa 2019-2025 aldian

9.12 irudia: Edukiontzien trafikoa Espainian

Itsas-segurtasun gaitasunetako aurrerapen nagusiak

Itsas Segurtasunaren Estrategia Nazionalaren hiru helburu nagusietako bat gaitasunak hobetzea da. Helburu hori aurrera eramateko, 2025ean Defentsa Ministerioak itsas segurtasuneko gaitasun berrien plangintza, erosketa eta integrazio lan handia egin du, segurtasun eta defentsa sektoreko enpresa nazional nagusiekin koordinatuta. Itsasontziei dagokienez, F-110 fragatak eraikitzeko lanean jarraitzen dute (F-111 "Bonifaz" 2025eko irailaren 11n uretaratu zen eta F-112 "Roger de Lauria" eta F-113 "Menéndez de Avilés" eraikuntza-plataforman daude dagoeneko), S-80 itsaspekoak (S-82 "Narciso Monturiol" uretaratu eta S-83 "Cosme García" eraikitzen hasi dira), urpeko esku-hartze ontzia eta kostaldeko bi ontzi hidrografiko eraikitzen. Aurrerapausoak ematen ari dira Aireko Flotarentzat helikoptero berriak eskuratzeko prozesuan ere (H-135, NH-90 edo MH-60R, adibidez) eta "Segura" klaseko minak ehizatzeko ontzien eta "Álvaro de Bazán" klaseko F-100 fragaten modernizazioaren plangintzan. Bitartean, borrokarako hornidura-ontzi berri baten eraikuntza-lanak eta *European Patrol Corvette* (EPC) delako egitasmoak aurrera jarraitzen dute EBko hainbat herrialdek lankidetzan garatuta. Azkenik, komunikazioen arloan egindako aurrerapenak nabarmentzen dira, batez ere satelite sistemetan eta tripulatu gabeko ibilgailuen garapenetan, zeinen zeregina nabarmen handitzen ari den egungo gatazken eszenatokietan.

Barne Ministerioari dagokionez, Guardia Zibilaren Itsas Zerbitzuak itsas-inguruneko hedapena eta gaitasunak mantentzen ditu, eta egungo flota handitu du gaitasun handiko bi patruila-ontzi berrirekin, baita azaroan 82 metroko luzera duen ozeano-ontzi berri bat jaurti ere.

Horrekin, Guardia Zibilak nabarmen indartu ditu bere gaitasun operatiboak, batez ere "Duque de Ahumada" erabilera anitzeko itsasontzi ozeanikoa (BOM) flotan sartuz, eta itsas inteligentzia indartuz Itsas Armadarekin, FRONTEXekin eta Europako Itsas Segurtasun Agentziarekin (EMSA) koordinatuz. Erosketa horrek kostaldeak eta lurraldeko urak zaintzeko eta kontrolatzeko misioan duen gaitasun operatiboa nabarmen hobetzen laguntzen duten sistema aurreratuak barneratzen ditu.

Horrez gain, itsas-segurtasuneko gaitasunetan egindako aurrerapen nagusien artean, Itsas Muga Pasabideei immigrazio irregularra saihesteko ekipamenduak hornitzea nabarmentzen da, adibidez bihotz-taupadak detektatzeko gailuak, CO_2 detektatzeko gailuak eta NAN elektronikoak irakurtzeko terminalak, Espainiako Nortasun Agiri Nazional elektronikoak eraginkortasunez kontrolatzeko.

Espainiako Ozeanografia Institutuak (IEO-CSIC), bere aldetik, sei ozeanografia-ontzik osatutako flota du. Hiru kostaldekoak dira: Francisco de Paula Navarro, batez ere Mediterraneoan jarduten duena, eta Lura eta Mytilus, Kantauri itsasoko eta Galiziako uretan jarduten dutenak. Horrez gain, bi eskualdeko ozeanografia-ontzi daude, Ángeles Alvariño eta Ramón Margalef, Estatu osoko ur nazionaletan jarduten dute, 46 metroko luzera dute eta 27 lagunentzako edukiera, zientzialariak eta tripulazioa barne. Azkenik, Odón de Buen itsasontzi ozeanografikoa da, mundu osoko uretan 6000 metroko sakoneraraino jarduteko gai dena, CP7 kategoria polarrarekin, 85 metroko luzerarekin eta 58 pertsonentzako edukierarekin, zientzialariak eta tripulazioa barne.

Beste alde batetik, Ogasun Ministerioak RODMAN 111 serieko bi patruila-ontzi ("PEREGRINO I" eta "PEREGRINO II", 35 m-ko luzera, 35 korapilo arteko abiadura eta 1.400 itsas miliako autonomia) jarri ditu ozeanoaren zaintza indartzeko.

Horrez gain, ZAEAk bi Europako proiektu garrantzitsutan parte hartzen du bere Aduana Zaintza Zerbitzuaren bidez:

- CONNECTOR: CE-CISE ingurune interoperagarri bat garatzen du (*Customs Extended Interoperable Common Information Sharing Environment*) aduanak, mugako guardiak eta kostaldeko guardiak integratzen dituena estatu kideen artean arriskuen ebaluazio partekatua eta informazioa trukatzeko.

- I-SEAMORE (*Integrated Surveillance Ecosystem for European Authorities responsible for Maritime Operations*): itsas-zaintzako plataforma bat sortzen du, sentsoreak, tripulatu gabeko ibilgailuak, satelite bidezko datuak eta Adimen Artifiziala konbinatzen dituena, itsasoko mehatxuen aurkako egoeraren kontzientzia eta gaitasun operatiboa optimizatzeko.

ZAEAren Aduana Zaintza programa hauetan parte hartzeak bere gaitasun operatiboak indartzen ditu itsas mugako informazio eta teknologien truke aurreratuaren bidez, Segurtasun Nazionaleko politikarekin bat etorriz.

ZAURGARRITASUN AEROESPAZIALA

- 2025eko uztailaren 14an, Segurtasun Nazionalerako Kontseiluak Segurtasun Aeroespazialeko Estrategia Nazionala onartu zuen, zeinak aireko eta espazioko domeinua babesteko eta erresilientzia izateko ildo estrategikoak ezartzen baititu.

- Esparru aeroespaziala lehiakortasun handiko ingurune estrategiko gisa finkatzen da, eta gero eta garrantzi handiagoa du funtsezko zerbitzuak emateko eta Segurtasun Nazionalerako.

- Droneen erabilera desegokiak gero eta garrantzi handiagoa hartzen du Europa inguruko arrisku-bektore gisa, zeren eta irisgarriak baitira, detektatzeko zailak eta legez kanpoko zaintza-helburuekin edo eragiketa kritikoetan interferentziak eragiteko erabil baitaitezke.

ZAURGARRITASUN AEROESPAZIALA

Segurtasun aeroespazialerako arriskuak eta mehatxuak

Esparru aeroespazialean gero eta lehia handiagoa sortzen ari da potentzia handien, erakundeen eta estatu ez diren eragileen artean. ESAN 2025en bilakaera nabarmena izan da NATOn eta Europar Batasunean izandako aldaketekin bat etorriz, eta "domeinu" terminoa nahiago izan da erabili aire-espazioan eta Lurraz haraindiko espazioan egindako eragiketak izendatzeko. Termino hori sartzea urrats garrantzitsua da espazioak funtsezko zerbitzuak eta baliabideak emateko duen garrantzia azpimarratzeko, eta haren ezaugarri bereziak azpimarratzea ahalbidetzen du. Gainera, "eremu aeroespaziala" terminoa gorde da segurtasun nazionalaren ikuspuntutik, aire-espazioaren eta Lurraz haraindiko espazioaren segurtasunaren ikuspegi integral eta bateratu bat mantentzea beharrezkoa dela azpimarratzeko.

Potentzia handiek beren espazio-gaitasun militarrak handitu dituzte, eta teknologia-talde handiek, berriz, satelite komertzialen hedapena areagotu dute, orbita-ingurunearen dentsitatea handituz eta maiztasunen eta orbiten saturazio-arriskua areagotuz, zerbitzu berriak eskaintzea edo operadore berrien sarrera eragozten baitute.

Era berean, iraultza teknologikoa hegazkingintza sektorera iritsi da, tripulatu gabeko hegazkin (drone) berriak, misil hipersonikoak, seigarren belaunaldiko hegazkinak eta gerra elektronikoko teknologiak agertu direlako, beste aurrerapen batzuen artean, gero eta ingurune ahulagoan, konbergentzia fisiko eta zibernetikoa dela eta.

Aire eta espazioko segurtasunak gero eta arrisku-ingurune konplexuago eta zorrotzago bati aurre egin behar dio, eta faktore teknologikoak, operatiboak eta arautzaileak konbinatzen dituzten mehatxu anitzen agerpenak ezaugarritzen du. Garrantzitsuenen artean daude sektorearen industria-kontzentrazioa, azpiegitura kritikoen aurkako erasoak, droneen ugaritzea eta erabilera okerra, baita espazio-hondakinak berriro sartzearekin lotutako arriskuak ere. Horri gehitzen zaizkio irrati-maiztasuneko interferentziak, batez ere satelite bidezko nabigazio sistemetan (GNSS), nahita edo ustekabean eragindakoak, seinalea hondatu eta funtsezko funtzioetan eragina izan dezaketenak, hala nola nabigazioan, azpiegitura kritikoen funtzionamenduan edo sistemen denborazko sinkronizazioan. Aldi berean, egungo araudi-esparruaren mugek mehatxu horiei erantzuteko modu koordinatua oztopatzen dute, sistema osoaren ahultasuna handituz

Testuinguru horretan, bereziki garrantzitsua da Europako espazio-industriaren kontzentrazioari lotutako arriskua, bereziki *Direct-to-Device* (D2D) zerbitzuen garapenean, sateliteen (batez ere orbita baxuan) eta azken gailuen (telefono mugikorren) arteko zuzeneko konexioa ahalbidetzen baitute, bitarteko lurreko azpiegituren beharrik gabe. Azken eragile nagusi bakar baten sendotzeak,

konstelazioak, sare-gaitasunak eta konexio-zerbitzu globalak integratzeko gai denak, lehen mailako ondorio estrategikoak ditu Espainiarentzat. Dinamika hori bat dator Segurtasun Aeroespazial Nazionalaren 2025eko Estrategiaren diagnostikoarekin, eta horrek espazioko gaitasun kritikoen gero eta mendekotasun handiagoa eta ingurune aeroespazialean lehiaren areagotzea azpimarratzen ditu.

Zentzu horretan, kontzentrazio handiko eszenatoki batek ez luke soilik lehia eraginkorra murriztuko eta berrikuntza mugatuko, hornidura-katearen erresilientzia ere ahulduko luke, egitura-mendekotasun kritikoak sortuz. Gainera, sistemaren akatsen, zibererasoen edo hornitzailearen aldebakarreko erabakien esposizioa handituko luke, funtsezko zerbitzuen jarraitutasuna arriskuan jarriz eta aire eta espazioko segurtasunari, erresilientziari eta autonomiari dagokienez helburu estrategiko nazionalak lortzea oztopatuz.

Arrisku horiek arintzeko, kontratu handietan eta proiektu berritzaileetan ezinbestekoa da –monopolioaren aurkako kontrolak eta Europako erakunde-merkaturako sarbide irekiko babes-neurriak barne–, negozioen aniztasuna eta autonomia estrategikoa babesten dituzten eta hornitzaile espezializatuen sarrera sustatzen duten arautze-mekanismo eraginkorrak indartzea.

Gainera, Europako testuinguruan, aire eta espazioko azpiegiturako sektore kritikoen aurkako erasoak detektatu dira, besteak beste, sistemei eta sareei zuzendutako zibererasoak, baita aireportuetako inguruneetan droneen gainetik hegaldi gertakariak ere, eta horrek eragin potentziala izan dezake funtzionamendu-segurtasunean. Era berean, GPS (GNSS) sistemaren seinaleen aldaketa kasu batzuk erregistratu dira Europan, eta horien degradazioak zuzenean eragiten dio aireontzien kokapenari eta arrisku operatibo handiak sortzen ditu aireko nabigaziorako.

Beste arrisku gero eta ohikoagoa da droneen erabilpena lurralde nazionalean drogak sartzeko, gure Estatuko Segurtasun Indar eta Kidegoen aurkako kontrazaintza egiteko eta debekatutako substantziak eta objektuak espetxeetan sartzeko.

Espazioko hondakinei dagokienez, gero eta ohikoagoa da objektuak atmosferara kontrolik gabe berriro sartzeko arriskuaren aurkako alerta- eta babes-mekanismoen aktibazioa. Gertaera horiek ziurgabetasuna sor dezakete eragin-eremuei buruz, eta prebentzio-neurriak hartzea eskatuko dute biztanleriaren segurtasuna bermatzeko. Adibidez, COSMOS 482 zunda sobietarra berriro sartu zenean –azkenean Ozeano Baretik sartu zen– Espazioko Alerten Koordinazio Zelula aktibatzea eragin zuen, arrisku mota honen aurrean zaintza eta erantzun sistemen beharra gero eta handiagoa azpimarratuz

Aireko segurtasunerako beste mehatxu bat hegazkinetan su-gailuekin lotutako gertakariak dira. 2024an Leipzig-eko (Alemania) eta Birmingham-eko (Erresuma Batua) DHL logistika zentroetan izandako gertakarien ondoren, Abiazio Zibileko agintariek protokolo zorrotzak erabiliz erreakzionatu dute hegazkinetan suteak prebenitzeko eta kudeatzeko, agerian utziz airearen segurtasunerako etengabe eboluzionatzen ari diren mehatxuak eta sabotaje-planak zapuzteko etengabeko zaintza eta nazioarteko lankidetzaren beharra.

Azkenik, segurtasun aeroespazialari eragiten dioten arau- eta erregulazio-erronkei dagokienez, Europako egungo araudi-panoramaren zatiketa nabarmentzen da, enpresentzako konplexutasuna eta kostuak areagotzen dituzten ikuspegi nazional desberdinekin, eta horrek "*EBren Lege Espaziala*" proposamen komunitarioa eragin du. Egun negoziazio fasean den lege horrek Europa mailan esparru argi eta harmonizatu bat sortzea du helburu, espazio-aktibo nazional eta EBkoen segurtasuna, erresilientzia eta ingurumen-erantzukizuna bermatzeko.

Espazioaren segurtasunari eta erresilientziari dagokionez, azken proposamenak, *lex specialis* bezalako esparru integral bat ezarri beharrean, betebehar multzo nagusi bat mantentzen du, garapen teknikoa etorkizuneko araudietarako utziz eta dauden esparru horizontalekin (NIS2 eta CER) lerrokatzea erraztuz, baita zibersegurtasuneko ziurtagiri-eskemekin (EUCS, kasu) koordinatzea

ere, Erregelamenduak beharrezko koherentzia bermatuz, espazio-operadoreentzako betebeharren bikoiztasuna saihestuta.

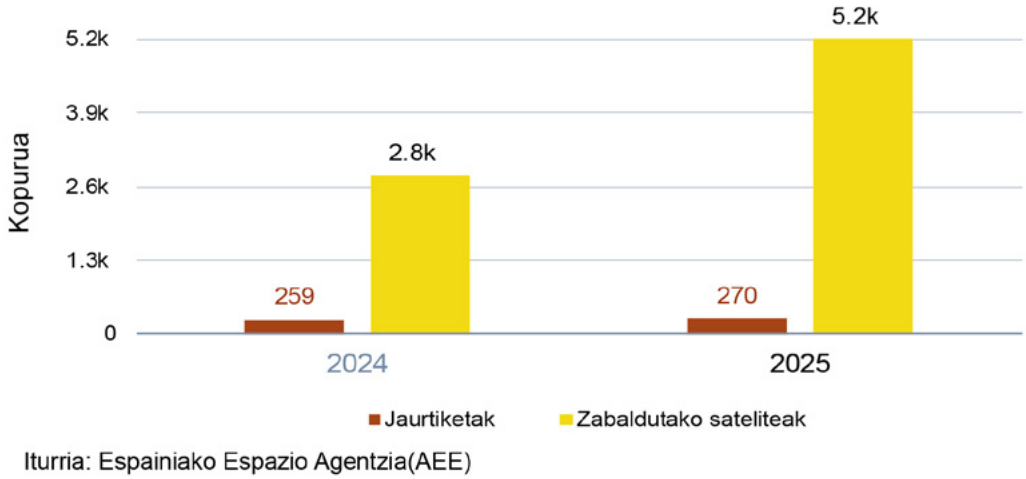
Nazioarteko araudi mailan, egungo araudia ez betetzeak muga operatiboak sor ditzake zerbitzuen prestazioan, batez ere irrati-espektroaren kudeaketari dagokionez. Zentzu horretan, Nazioarteko Telekomunikazio Batasunaren (NTB) prozeduren araberako koordinazio edo erregistro egokirik ez egoteak nazioarteko lehentasun handiagoa duten beste operadore batzuei maiztasun-erabilera eskubideak ukatzea ekar dezake, espazio-zerbitzuen erabilgarritasunari eta jarraitutasunari eraginez.

Jarduera espaziala areagotzea

Orbitan diren gero eta objektu gehiagok eta espazio-jardueretan eragile pribatuen ugaritzeak orbita-pilaketa, talka, interferentzia eta espazio-hondakin berrien sorreraren arriskuak areagotu dituzte. Aipatzekoa da, halaber, atmosferara kontrolgabeko birsarrera gehiago izan zirela (batez beste, egunean hiru), eta zatiketak ere maizagoak eta probableagoak izan zirela.

Mundu mailako espazio-jarduerak joera hedakor argia mantendu du 2024an eta 2025ean, aurrekaririk gabeko mailetaraino iritsita. 2024an, gutxi gorabehera 259 jaurtiketa orbital erregistratu ziren, eta horri esker ia 2.900 objektu jarri ziren orbitan, neurri handi batean satelite komertzialen hedapenari lotuta. Dinamika hori areagotu egin da 2025ean, batez ere Lurraren orbita baxuko (LEO) megakonstelazioen hazkundeak bultzatuta. Testuinguru horretan, *Starlink* konstelazioa nabarmentzen da bereziki, pilatutako 10.000 satelite baino gehiago jaurti baitzituen, 8.500-8.700 satelite operatibo gutxi gorabehera, milioika erabiltzaileri eskala globalean zerbitzua emanez.

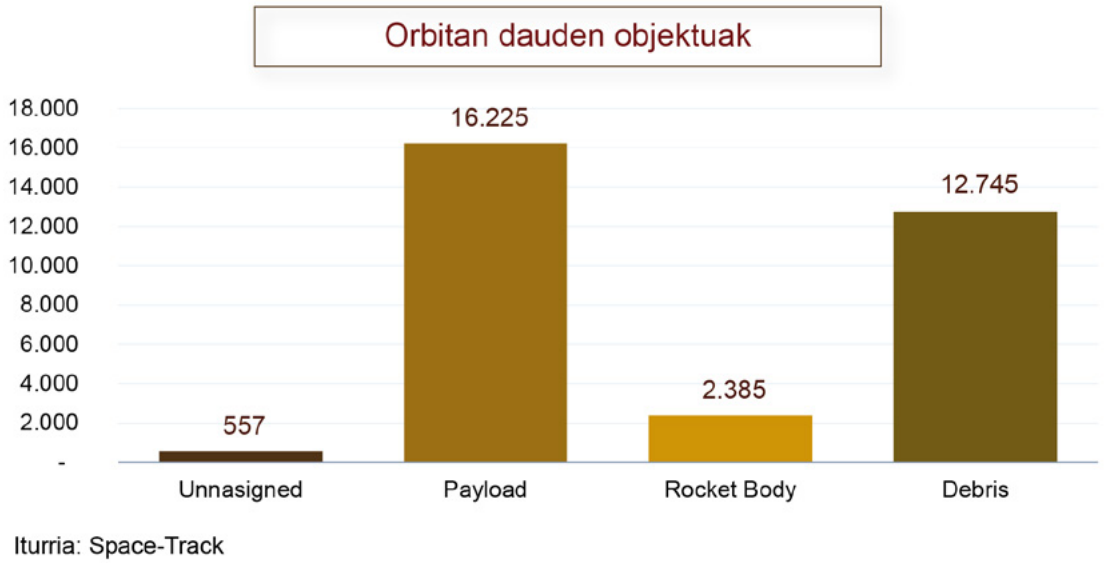
Gainera, espaziorako sarbideak kontzentrazio geopolitiko handia erakusten du, Estatu Batuak, Txina eta Errusiako Federazioa izanik, hain zuzen, horretan eragile nagusiak. 2025ean, Estatu Batuek egin zituzten orbita-jaurtiketen % 60-62 inguru, ondoren Txinak % 28-30 ingururekin, eta Errusiak % 5-6 inguruko kuota mantendu zuen. Banaketa horrek espaziora sartzeko gaitasunen asimetria nabarmena azpimarratzen du, ingurune orbitalaren dimentsio estrategikoa indartzen delarik. (10.1 irudia)

Iturria: Espainiako Espazio Agentzia(AEE)

10.1 irudia: Espazioko jarduera handitzea 2024tik 2025era

Space-Track webguneko datuen arabera, 30.000 objektu katalogatu baino gehiago daude orbitan, eta horietatik 16.225 satelite aktiboak dira. Gainera, ESAren (Europako Espazio Agentzia) 2025eko Espazio Inguruneari buruzko txostenaren arabera, kalkulatzen da zentimetro bat baino handiagoak diren 1,2 milioi zati baino gehiago daudela, eta horietatik 50.000 baino gehiago 10 cm baino handiagoak direla. (10.2 irudia)

10.2 irudia: Orbitan dauden objektuen kopurua

Gainera, sortzen den hondakin kopurua gero eta handiagoa da, nahiz eta satelite-operadoreek gero eta atxikimendu handiagoa izan borondatezko neurriak ezartzeko, adibidez pasibazioa (sateliteak itzaltzea) edo orbita baxuetan atmosferara kontrolatuta berriro sartzea. Prozedura horiek ez dira nahikoak espazioko jarduera areagotzearen arazo gero eta handiagoa kontrolatzeko.

Azkenik, Espainiako Espazio Agentziak koordinatzen duen EU SST bezalako Europako ekimenek, edo TraCSS (AEBetako Merkataritza Saila) eta ESAren "Zero Hondakin" ikuspegiak nazioarteko komunitateak orbita-trafikoa eta hondakinak kudeatzeko premia kritikoa aitortzen duela islatzen dute.

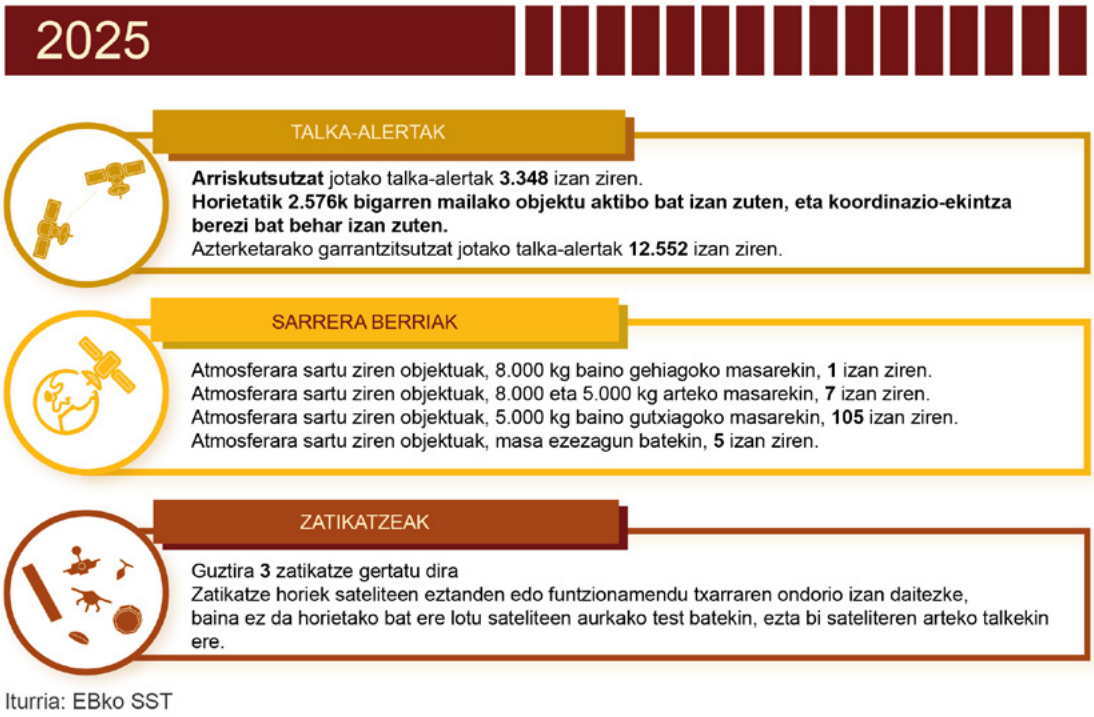
Arrisku horiei aurre egiteko helburuarekin, Espainiak gaitasun zibil eta militarrak ditu maila nazionalean eta europarrean estaldura emateko.

Aireko eta Espazioaren Armadaren (EA) Espazioko Zaintza Eragiketen Zentroak (COVE) espazioko objektuen atmosferara kontrolik gabeko berriro sartzea kontrolatzen ari da, analisi txostenak eta iragarpenak prestatzen, Segurtasun Kontseilu Nazionalak onartutako Espazioko Alerta Protokoloaren esparruan, eta horrek denbora-tarteari eta potentzialki kaltetutako eremuei buruzko xehetasun handienarekin txostenak egitea ahalbidetzen du.

Espazioaren Zaintza eta Jarraipenerako Espainiako Zentroa (S3TOC) erreferentziazko zentroa da Europar Batasunaren izenean, Frantziarekin batera, orbita-talkak saihesteko zerbitzua emateko. S3TOCek, 2025ean, talkak prebenitzeko alerta-zerbitzuak eman dizkie 600 satelite baino gehiago dituzten nazioarteko 90 erabiltzaileri baino gehiagori, baita *SpaceX* sateliteekin informazioa trukatzeko protokolo bat ezarri ere, eragiketa espazialen koordinazioa eta segurtasuna sustatzeko, eta 358

txosten tekniko egin ditu guztira, berriz sartzeko 103 gertaerari buruzkoak; horietatik bat arrisku handikotzat sailkatu zen, eta bederatzi arrisku ertainekotzat.

Gertaera horiek Espainiako espazioko zaintza eta jarraipen sistemaren garrantzia azpimarratzen dute, non S3TOC, SST zerbitzuen hornitzaile operatibo gisa, Aire Armadaren eta Espazioaren COVEren gaitasunekin osatzen den, ingurune orbitala monitorizatzen eta arriskuen kudeaketa mekanismo nazionalen laguntzan modu koordinatuan lagunduz. (10.3 irudia)

10.3 irudia: 2025ean izandako gertaeren kopurua

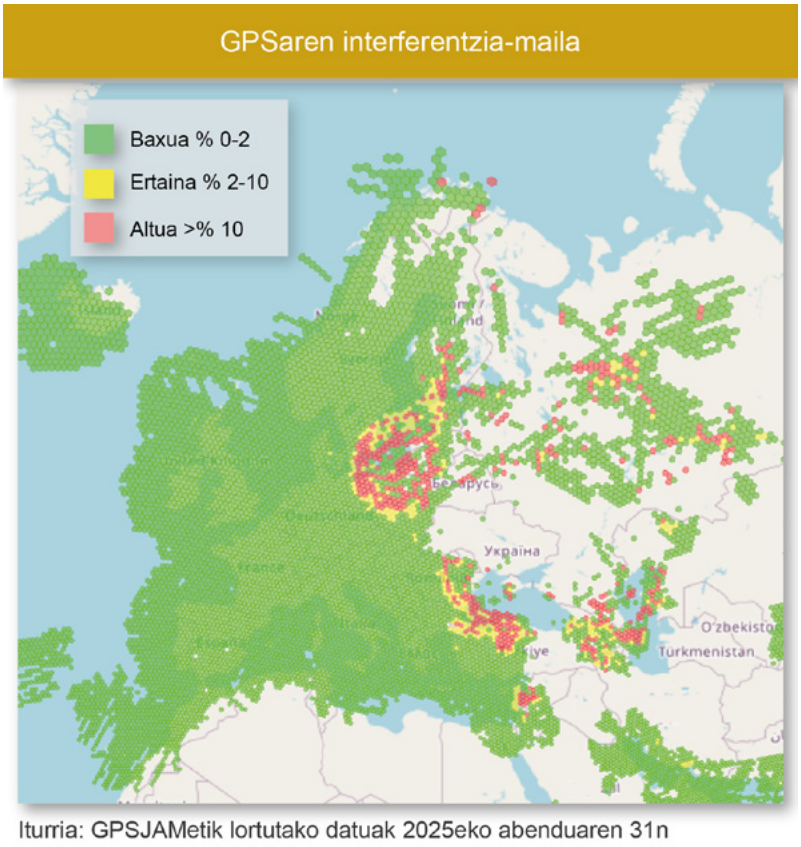
2025ean, espazio-sektoreko gertakari arriskutsuak ugaltzen jarraitu dute orbitan dauden objektuen hazkunde esponentzialaren ondorioz, eta horrek areagotu egin du bai nahi gabeko mehatxuen garrantzia –berriro sartzeak, talka-arriskua duten konjuntzioak eta espazio-eguraldiaren fenomenoak–, bai nahitako mehatxuen garrantzia, adibidez GNSS seinaleen asaldurak.

Azken arlo horretan, hurbiltasun-eragiketek garrantzi berezia hartzen dute (*Rendezvous and Proximity Operations*, RPO) hirugarrenen aktoreek egindakoak, sateliteetarako eta beste orbita-aktibo batzuetarako sarbide fisikoa ahalbidetzen dutenak ikuskapen, interferentzia, degradazio edo espioitza helburu potentzialetarako. Gaitasun mota horrek anbiguotasun operatibo eta estrategiko handia dakar, eta zaildu egiten du jarduera legitimoen eta etsaien arteko bereizketa, eta areagotu egiten du espazio-eremuan zaintza, karakterizazioa eta atribuzio gaitasun aurreratuen beharra.

2025. urtean zehar, COVEk 193 espazio-eguraldi txosten egin ditu, eta horietan espazio-eguraldi fenomenoak kontrolatu ditu, arreta berezia jarriz muturreko mailako G5 kategoriako ekaitz geomagnetiko bati, hots, NOAA eskalan (AEBetako Ozeano eta Atmosfera Administrazio Nazionala)

mailarik altuena, eta 3 G4 kategoriako intentsitate handiko ekaitz geomagnetiko, sateliteei, sare elektrikoei eta GNSS sistemei eragiteko gai direnak.

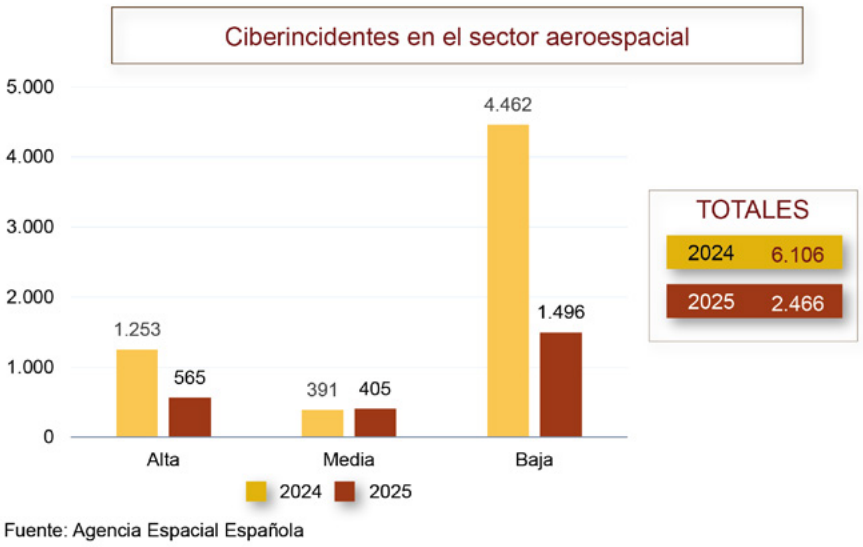
2025ean zehar, GNSS seinaleetako asaldurak nabarmen areagotu direla ikusi da, batez ere Europan eta Asia mendebaldean, batez ere nahita eragindako kanpo-interferentziei egotz dakiekeena, adibidez *jamminga* eta *spoofinga*, baina neurri txikiagoan baita istripu-kausei edo meteorologia espazialeko fenomenoei ere, eta horrek eragina izan du posizionamendu-, nabigazio- eta sinkronizazio-zerbitzuen fidagarritasunean. (10.4 irudia)

10.4 irudia: GPSaren asaldura

Bestalde, Espainiako Espazio Agentziak, Kriptologia Zentro Nazionalarekin lankidetzan, programa pilotu bat garatu du Zibergertakarien jakinarazpen eta jarraipenerako plataforma nazionalaren (PNNSC) bidez, espazio-sektoreak *EU 2022/2555 Zuzentarauan* (NIS2) aurreikusitako betebeharretako batzuk bete ditzan. Zuzentarau hori araudi nazionalera aldatzeko prozesuan dago.

Guztira 2.466 zibergertakari jakinarazi dira plataforma horren bidez (2025eko abenduaren 31ra arte) espazio sektorean, 2024an aldi berean izandako ia 6.106rekin alderatuta. (10.5 irudia)

10.5 irudia: Zibergertakariak sektore aeroespazialean

Segurtasunari eragiten dioten araudi eta lege aldaketak aeroespaziala

2025ean, aurrerapen nabarmenak egin dira espazioko segurtasuna oinarritzen duen araudi-esparruan.

Bereziki, Segurtasun Sistema Nazionalaren esparruan, uztailaren 14an, Segurtasun Kontseilu Nazionalak Aire eta Espazioko Segurtasun Estrategia Nazionala onartu zuen, aire eta espazio domeinuaren babes eta erresilientziarako jarraibide estrategikoak ezartzen dituena.

Dokumentu horrek azken urteotan aire-espazioaren eta kanpo-espazioaren arteko oreka aldatu duten aldaketa teknologiko, estrategiko eta arautzaile sakonak jorratu nahi ditu, eta 2019ko aurreko estrategia aldatzen du, espazio-ingurunean hazten ari diren mehatxuen aurka interes nazionalak babesteko beharrari erantzunez.

2025eko Aire eta Espazioko Segurtasun Estrategia Nazionala (AESEN 2025) hiru helburu estrategiko nagusiren inguruan egituratzen da: Espainia aire eta espaziotik "babestea"; aire eta espazioko segurtasun eta defentsa gaitasunak hobetzea; eta aire eta espazio seguru eta jasangarri bat lortzen laguntzea, eta horietako bakoitza betetzeko ekintza-lerro proposatuekin batera dator. Horrez gain, 2019ko Estrategiarekin alderatuta, eranskin bat prestatu da helburu estrategiko horiek lortzera bideratutako neurri identifikatuen katalogo batekin.

Bere aldetik, Aire eta Espazioko Segurtasun Kontseilu Nazionalak Espazio Alerten Lan Taldeko Koordinazio Zelula aktibatu du, NATOren simulakro bat konpontzeko,

non hainbat espazio azpiegitura, bai lurrean bai espazioan, kaltetu ziren, komunikazio eta kokapen sistemak bertan behera utziz.

ESAN 2025 onartzearekin batera, *765/2022 Errege Dekretua* aldatzea ere bultzatu da, aireontzi motordun ultraarinen erabilerari buruzkoa, arautu gabe eta matrikularik gabe geratzen direnen gehieneko pisua hirurogeita hamar kilotik ehun eta hogei kilora igoz, aire-nabigagarritasunaren eremuan malgutasun handiagoa sartzeko helburuarekin.

Era berean, Aireko eta Espazioko Armadako Estatu Nagusiko buruaren Jarraibidea onartu da, Aeronautika Militarreko Agintaritza Eskudun gisa, izaera militarreko tripulatu gabeko aireontzien sistemak eta antzeko beste aire gailu batzuk funtzionatzeko arauak eta prozedurak ezartzen dituena.

Horrez gainera, aurrera doa Espazioko Jarduerei buruzko Lege Nazionalaren izapidetzea, eta 2025eko azaroan abian jarri zen horren kontsulta publikoa. Erregelamendu horrek espazioko jardueren esparru nazionala ezarriko du, segurtasunaren, defentsaren eta industria-garapenaren lehentasunak integratuz eta etorkizuneko Europako Erregelamenduarekin lerrokatuz. Gainera, Espainia bazkide konprometitua da eta kide den nazioarteko erakunde desberdinetan ezarritako araudi-esparrua betetzen duela errespetatzen du. Horrenbestez, "2030 Espazioa" agendan ezarritako helburuak kontuan hartu dira Espazioko Estrategia Nazionalaren, Espazioko Politika Nazionalaren eta Espazioko Jarduerei buruzko Lege Nazionalaren zirriborroak prestatzerakoan, zeinak araudi bidezko garapen prozesuan baitaude.

Aeronautikako arau-esparruan, berriz, nabarmentzekoa da irailaren *29ko 8/2025 Legea, Aireko Nabigazioari buruzko uztailaren 21eko 48/1960 Legea eta Aireko Segurtasunari buruzko uztailaren 7ko 21/2003 Legea* aldatzen dituena.

Era berean, Europa mailan, Batzordeak 2025eko ekainaren 25ean argitaratu zuen jarduera espazialen segurtasunari, erresilientziari eta iraunkortasunari buruzko erregelamendu-proposamen bat (*EU Space Act* - EUSA). Proposamen horrek eztabaida handia piztu du NIS2 (EB) 2022/2555 zuzentarauen eta CER (EB) 2022/2557 zuzentarauen etorkizuneko transposizioak EUSAn arau-osagarri bat izatea komeni ote litzatekeenari buruz (*Lex Specialis*). Hala ere, proposamenaren azken bertsioak araudi-eremua, eduki tekniko batzuk etorkizuneko gauzatze-egintza, arau murrizten du eta jarraibideetara mugituz. Erresilientzia eranskin espezifikoa eta hainbat agindu tekniko ezabatzeak berresten du espazioko ziberresilientzia eskakizunen sistema autonomo eta zehatza alde batera utzi dela, araudi-nukleo txikiago, malguago eta eboluzionatzaileago baten alde. Ikuspegi horrek dauden esparru horizontalekin lerrokatzea errazten du eta estatu kideei interpretaziorako tarte handiagoa ematen die, nahiz eta berehalako argitasun gutxiago dakarren operadore transnazionalentzat.

Europako Espazioko Segurtasun eta Defentsa Estrategiaren ezarpenaren egoera

Segurtasun eta Defentsa Espazialaren Europako Estrategiaren ezarpenak aurrera egiten du modu iraunkor eta ukigarrian, mugarri argiekin, hala nola EU *Space* ISACen abiaraztea eta hedatzea, Estrategiaren aterkipean, eta horrek agerian uzten du Europako espazio-sektorearen segurtasuneko informazioa trukatzeko eta lankidetzarako zutabea sendotu dela. Espainiako Espazioko Agentzia (EEA) ekimen horretako kide da 2025eko ekainetik.

Era berean, Espazioko Mehatxuen Erantzun Arkitektura (*Space Threat Response Architecture*, STRA) indartzeko helburuarekin egindako ekintzei dagokienez, Europako Espazioko Segurtasun eta Defentsa Estrategiatik eratorria, egungo berrikuspenak estandarraren esparrua EBko Espazio Programaren mugak gainditzen ditu, estatu kideen sistemak borondatez barne hartzeko. Helburua da bizkorragoa

izatea, EBko sistemei mehatxuen aurrean automatikoki aktibatuz eta aktibo nazionalen borondatezko aktibazioa eginez, baita informazio-trukea hobetzea, harremanetarako puntu iraunkorrak ezartzea eta urteko ebaluazio-ariketak egitea ere.

Bitartean, gobernantzari eta zibererresilientziari dagokionez, Europar Batasunaren Espazioko Programarako Agentziaren (EUSPA) eginkizuna indartu da, EBko espazio programaren osagai guztietan segurtasunaren bermatzaile gisa, eta NIS2 eta CER bezalako tresna horizontalak espazioko esparruarekin lerrokatuta daude. *EU Space Act* proposamenak *lex specialis* gisa jokatzea aurreikusten zuen aipatutako tresnek estaltzen ez zituzten kasuetan. Bertsio berrienean, Erregelamendua jada ez da tresna horien aurrean guztiz autonomoa den *lex specialis* gisa aurkezten, baizik eta betebeharren oinarrizko nukleo bat ezartzen duen berariazko osagarri gisa, garapen teknikoa ondorengo betearazpen-egintzei eta estandarrei utziz eta zibersegurtasunaren eta erresilientziaren arloko ondare horizontalarekiko koherentzia erraztuz.

Bestetik, egungo ingurune geopolitikoan erabilera bikoitzeko eta helburu bikoitzeko teknologien potentzialak aukera berriak irekitzen ditu industriarentzat eta Europako subiranotasun teknologikoaren garapenean autonomia lortzen lagunduko du.

Gaitasunak eta segurtasuna aire eta espazio arloan

Aire eta Espazioko Armadak aire arloko gaitasunak eta segurtasuna nabarmen indartzen jarraitu du 2025ean, Aeroespazioko Zaintza eta Kontrol Sistemaren modernizazio progresiboaren bidez, adibidez, 5. moduko datuak emanez. Radar sentsoreen hobekuntza fase berriak burutu dira murte osoan zehar, zehaztasuna, estaldura eta identifikazio gaitasunak handituz, misil balistikoekin lotutako mehatxuen jarraipena barne.

Aldi berean, ziberdefentsan eta komunikazio-sistemen babesean lortutako aurrerapenak sendotu egin dira , eta aurrerapenak egin dira aireko defentsako kontrol-zentroen berritzean, haien erresilientzia handituz.

2025ean dagoeneko martxan dira radar taktiko zabalgarriak, zaintza-sarea zabaltzeko, *picket* radar gaitasun aurreratuak emateko eta aldi baterako hutsuneak betetzeko, egoera operatiboak hala eskatzen duenean. Altitude baxuko UAS inguruneko zaintza, kontrol eta koordinazio sistemaren bultzadari eusten zaio, bereziki kritikoa den eremua izanik *low, small, slow* motako mehatxuen gorakadaren aurrean.

Sentsore multzo oso hori eguneko hogeita lau orduetan eta asteko zazpi egunetan aktibo dagoen sistema batean integratuta dago, aginte eta kontrol, zaintza eta alerta zereginetan diharduten bost mila hegazkinlari baino gehiagoren eguneroko lanak sostengatuz, eta horrek erantzukizun nazionaleko aire-espazioaren erabilera librea eta segurua bermatzen du, Espainiako lurraldearen azalera baino askoz handiagoa den eta defentsarako eta aireko mugikortasunerako ezinbestekoa den eremuan, alegia.

Kontrol gaitasuna osatzen dute alerta azkarreko zerbitzu batean hedatutako ehiza-hegazkinek, egoerak eskatzen duenean intertzepzioak eta eskolta egiteko gai direnak. Gaitasun horiek, aire-espazio nazionalaren defentsa bermatzeaz gain, NATOren ekialdeko hegaleko aire-polizia misioetan proiektatzen dira, Espainiak bere Aliatuekin duen elkartasuna islatuz, eta Indar Armatuen eginkizuna finkatuz Estatuaren erresilientziaren eta defentsa aeroespazialaren funtsezko elementu gisa.

443/2024 Errege Dekretuak, 5G Sare eta Zerbitzuen Segurtasunaren Eskema Nazionala onartzen duenak, 41. artikuluan ezartzen zuen erreferentziako 5G Segurtasun Eragiketen Zentroa (SOC5G) sortzea, 5G sistema, sare eta zerbitzuen babesa bermatzeko laguntza- eta gainbegiratze-organo gisa. 2025ean aireko espazioaren segurtasunean laguntzeko gaitasunak garatu dira, bere funtzio nagusietan arreta jarriz: mehatxu, gorabehera eta zibererasoen prebentzio, babes, detekzio eta erantzun zereginetan behartutako erakundeei laguntza operatiboa eskaintzea; baita 5G sare eta zerbitzuen arloan prebentzio neurriak sustatzea ere. Gainera, SOC5G zentroak espazio-segurtasunarekin lotutako ekimenak ere jarraitzen ditu, bereziki telekomunikazioei dagokienez.

Aldi berean, Aireko eta Espazioko Armadaren espazio-gaitasunak nabarmen indartu dira, batez ere GMVk garatu eta dagoeneko guztiz operatiboa den Espazio Egoeraren Kontzientzia eta Kontrol Sistema (CCSE) COVEri ofizialki entregatu ondoren, 2025eko urriaren 31n.

Horren osagarri modura, nahitaezkoa da "Espazioa berrezartzeko" (*Responsive Space*) estrategietan aurrera egitea, Espainiari eta haren aliatuei aukera eman diezaieten gaitasun operatiboak berreskuratzeko, jaurtiketa taktikoen bidez. Orbitan dauden aktiboen degradazioaren aurrean sistemaren erresilientzia erantzun arin baten mende dago, dela nahitako erasoengatik, dela ustekabeko gertaeren ondorioz. Defentsan ez da nahikoa nagusitasuna besterik gabe behatzea; kaltetutako sateliteak ahalik eta denbora laburrenean ordezkatzeko gaitasuna ezinbestekoa da funtsezko gaitasunen jarraitutasuna bermatzeko.

2025ean, COVEk espazio-domeinuaren ezagutza zabaltzen jarraitu du, Estatu Batuetako Defentsa Espazialeko Zentro Nazionalaren *Joint Commercial Operations* (JCO) ekimenean parte hartuz, eta aurrera egin du sentsore optiko robotizatuen sarerako eta irrati-maiztasun pasiboko antenetan oinarritutako etorkizuneko zaintza-gaitasunerako eskakizunetan.

Gainera, Barne Ministerioak Droneen aurkako Sistema Globalaren (SIGLO-CD) programaren II. Fasearen hedapenarekin jarraitzen du, bere gaitasun teknologikoak hobetzeko eta eremu garrantzitsuetan estaldura handitzeko asmoz.

Halaber, EEArekin lankidetzaren arloan eta 2023an onartutako Estatutuarekin jarraituz, 2025ean zehar lanean hasi dira EEAren eta Defentsa Ministerioaren arteko koordinazio eta lankidetza mekanismo bat definitzeko, Aireko eta Espazioko Armadaren parte-hartzearekin. Horrela, EEAk bere langileen artean sartu ditu aurreikusita zeuden Defentsa Ministerioko langile guztiak. EEAko langileak, bere aldetik, aktiboki parte hartzen ari dira espazio-aktiboen segurtasunarekin lotutako estatuko eta nazioarteko foro garrantzitsuetan.

Europar Batasunaren esparruan, Europako defentsa gaitasunak indartzeko ahaleginekin jarraitzen dute, mehatxuak uxatzeko eta edozein erasori erantzuteko helburuarekin. Horien artean, "Europako Espazio Ezkutua" (*EU Space Shield*) izeneko proiektu enblematikoa nabarmentzen da, hau da, Europako espazio-aktiboak mehatxu fisiko, zibernetiko edo hibridoen aurka babesteko mekanismo zibil-militar gisa pentsatua, erakundeen, estatu kideen eta industriaren arteko zaintza eta erantzun azkarra integratuz, Europako espazio-eremuaren erresilientzia indartzeko.

Testuinguru horretan, Europako Batzordeak aurretiazko elkarrizketak hasi ditu *EU Space Shield* garatzeko *flagship* potentziala garatzeko. Flagship horrek EBko espazio-aktiboen eta -zerbitzuen erresilientzia babestu eta indartu nahi du, gobernu-erabiltzaileek modu fidagarrian erabili ahal izan dezaten, bereziki defentsaren esparruan. *EU Space Shield* sistemarako beharrezkoak diren gaitasunen garapenak eta eskurapenak estatu kide bakar baten gaitasuna gainditzen dute, eta baliabideak Europako Lehiakortasun Funtsaren eta interes komuneko defentsarako balizko proiektu europarren (EDPCI) bidez bilduko dira. Proiektu horien artean, dronen eta dronen aurkakoak, espazio edo alerta goiztiarra eta misil aireko defentsa integratua (IAMD) nabarmentzen dira. (10.6 irudia)

Iturria: European Parliamentary Research Service

10.6 irudia: 2030eko Defentsa-ibilbidea

Urrutiko gidaritzapean dabiltzan aireko ibilgailuen proliferazioa

UAS teknologia azkar ari da eboluzionatzen, txikiagoak eta eskuragarriagoak bihurtu dira eta zama astunagoak eramateko gaitasuna dute. Haien kostu baxuak eta erabiltzeko erraztasunak edozein erabiltzailerentzat eskuragarri bihurtzen dituzte. Arduragabeki erabiltzeagatik istripuak eta egoera arriskutsuak sor ditzaketenez gain, estatu-eragileek eta estatu ez direnek erabil ditzakete helburu etsai edo gaiztoetarako, azpiegitura kritikoen aurka barne.

Baliabide horien erabilera ere eboluzionatu egin da sentsore aurreratuagoen eta sistema autonomoen erabileraren (UAS kontrolerako loturarik gabe *Low Slow Small*, LSS), emisio elektroniko gutxiago (detektagarritasun eta neutralizazio elektronikoaren aukera gutxiago), ezkutuko edo "*stealth*" teknologien eta 5G teknologiaren bitartezko kontrolaren bidez. Ondorioz, gero eta zailagoa da horiek bereiztea eta detektatzea. Altuera eta abiadura baxuetan (LSS) hegan egiten duten UAS txikiek mehatxu berezia dira, zailak baitira detektatzen, identifikatzen eta neutralizatzen.

Droneak estatu ez diren eragileek erabiltzen dituzte inteligentzia, zaintza, azterketa, logistika bideratzea eta kontrabandoa, propaganda ekoiztea eta zabaltzea edo gertaerak etetea helburu izateko. Nazioartean, hain zuzen, erakunde terrorista batzuek drone programa zabala garatu dute. Horien artean daude Daesh, Kurdistango Langileen Alderdia (PKK), Hayat Tahrir al-Sham (HTS) eta Iranek babestutako beste talde batzuk, hala nola Hamas, Hezbollah edo huthiak. Era berean, droneen erabileraren gorakada detektatu da JNIMen aldetik, aireontzien aurkako defentsa-armen gaitasunen gorakadaz gain, batez ere Malin, baina baita Nigerren eta Burkina Fason ere. Gaur egun, Adimen Artifizialarekin aldatutako drone komertzialak erabiltzen dituzte gero eta eremu zabalago batean gero eta eragiketa hilgarriagoak egiteko. Horrela, beren maiztasuna biderkatzeaz gain, irismen geografikoa ere zabaltzen dute. ISWAPek drone aldatuen erabileraren gorakada ikusi du Nigeriako ipar-ekialdean ere. Sareko jarduerari dagokionez, 2025ean Mendebaldean erasoak egiteko droneak erabiltzen zirela adierazten zuten kartel ugari izango zituzten, baita gaiari buruzko hainbat argitalpen didaktiko ere.

Erantzunaren kapituluari dagokionez, komertzialki aktibo dauden aireportu gehienek, Espainiakoak barne, radar bidezko detekzio teknologietan, sentsore optiko eta akustikoetan eta irrati-maiztasuneko "bahiketa" bidezko neutralizazio tresnetan oinarritutako droneen aurkako sistemak erabiltzen dituzte.

Europar Batasunaren barruan, droneen erabilerarekin lotutako terrorismoaren aurkako hainbat operazio egin dira, zehazki Frantzian, Danimarkan eta Belgikan. Kontuan izan behar da 2025eko irailaren hasieratik droneen ikuskapenak gertatu direla Europako hainbat herrialdetan, besteak beste, Danimarkan, Espainian, Alemanian eta Belgikan. Horiek, batez ere, aireportuei eta instalazio militarrei eragin diete, eta kasu askotan hegaldiak etetea eta aire-espazioa aldi baterako ixtea ekarri dute. Gertaera horiek aireportuen sektoreak sofistikazio eta etiologia maila desberdineko ekintza disruptiboen aurrean izan ditzakeen ahultasunak nabarmenduko lituzkete. Horregatik, EBk bere eskumenak zabaltzea aztertzen ari da UAS mehatxuei eta mehatxu hibridoei aurre egiteko, aireko espazioaren urraketak eta aktibo estrategikoen babesa barne.

Horrela, mundu osoko aireportuak gero eta gehiago ixteko arriskuan daude inguruan baimenik gabeko droneak ibiltzen direlako. 2025ean, gutxienez Europako hamar aireportu-instalazio kaltetu dira praktika horren ondorioz, eta airearen segurtasunari eragiten dio larriki eta kalte larriak eragiten dizkie ekonomi nazionalei, Fuerteventurako aireportua barne. Horrez gain, gertakariak jakinarazi dira Polonian, Errumanian, Lituanian, Letonian eta Frantzian, nahiz eta guztiek ez duten itxiera osoa eragin.

Espainian, Barne Ministerioak Estatuko Segurtasun Indar eta Kidegoen eskura jarri du Siglo-CD Sistema (Droneen Aurkako Sistema Globala), UASak urrutitik detektatzeko, identifikatzeko eta, hala badagokio, neutralizatzeko. Sistema horrek detekzio eta neutralizazio unitateen sare nazionala zabaldu du antena finkoen eta unitate eramangarrien konbinazioaren bidez, droneak denbora errealean kokatu eta jarraitzea ahalbidetzen dutenak eta beste aire-espazioko kudeaketa sistemekin elkarreragingarritasuna lortzen dutenak. Sistema hori aireportuko inguruneetan instalatzeko erabakia hartu gabe dago, Madril-Barajasekin hasita. Espainian, Segurtasun Indar eta Kidegoek droneak detektatzeko eta interferentzia sistemak erabiltzeko unitate espezifikoak sortu dituzte. Unitate horiek sistema finkoak eta mugikorrak dituzte, Espainian zehar estrategikoki banatuta, erakunde kritiko nagusiak estaltzeko.

Gainera, 2025eko abenduaren 1ean onartutako Abiazio Zibileko Segurtasun Programa Nazionalak ezartzen du arrisku-maila murrizteko eta urrutitik pilotatutako aireontzien sistemen (RPAS) presentziaren mehatxua gauzatzeari erantzuteko prozedura bat garatuko dela aireportu inguruan. Prozedura hori Agintaritza eskudunak ezarritako jarraibide nazionaletan oinarrituko da (aireportuko ingurunean droneen presentziaren mehatxuari erantzuteko protokolo koordinatua).

Horrela, datozen urteetan funtsezkoa izango da hegazkintza zibileko aktiboak kalte larriak eragiteko asmoa duten interferentzia eta/edo erasoen aurka babestea, bai aireportuen ingurunean, bai beste azpiegitura kritiko batzuetan. Estatuko Abiazioko Segurtasun Agentziak (EASA) aireko ibilgailuek aire-espazioa erabiltzea arautzen jarraitzen du lanean, U-Space inguruneak garatuz (UAS eragiketa ugari edo konplexuetarako aire-espaziorako sarbide segurua, eraginkorra eta merkea ahalbidetzeko diseinatutako sistema, zerbitzu eta prozedura espezifikoen multzoa, digitalizazio eta automatizazio maila handiko garapen teknikoetan oinarrituta), horien kontrol handiagoa lortzeko.

Bestalde, nabarmendu behar da Airearen eta Espazioaren Armadak erantzukizun nazionaleko aire-espazioaren etengabeko monitorizazioa egiten duela, eta, horretarako, Zaintza eta Kontrol Aeroespazialeko Sistemaren (SVICA) giza baliabideak eta baliabide materialak, erreakzio azkarreko hegazkinak (QRA, ingelesezko siglengatik, *Quick Reaction Alert*) eta misioa betetzea ahalbidetzen duten komunikazio-sistemak erabiltzen dituela. Era berean, detekzio eta inhibizio ekipoak dituzte eta Segurtasuneko Estatu Idazkaritzako Segurtasunerako Informazio eta Komunikazio Sistemen

Idazkariordetza Nagusiaren (SIKSIN) bidez lan egin da inplikatutako agentziekin, beren sistemak Siglo-CDn integratzeko.

Aireko espazioa babesteko ekintzen esparruan, Estatuko Segurtasun Indar eta Kidegoen eta Indar Armatuen arteko koordinazio-lana egitea izan da arreta, helburu komun bat defendatzeko operazio bateratuetan edo aire-espazio bera partekatzen duten babestu beharreko instalazioak edo azpiegiturak dauden espazioetan, edo Segurtasun Nazionalaren defentsan eraginkortasun handiagoa lortzeko unitate desberdinen laguntza behar den lekuetan. Adibide gisa, Guardia Zibilak Defentsa Estatu Nagusiak antolatutako ATLAS 25 ariketan parte hartu du, aireko mehatxu anitzeko bati eta, bereziki, UASi eraginkortasunez erantzuteko bitartekoen eta prozeduren integrazioari buruzkoa.

Gainera, Indar Armatuen eta Segurtasuneko Indar eta Kidegoen arteko koordinazio foroak eta informazioa trukatzeko mekanismoak indartu dira, eta haien lankidetza funtsezkoa da fenomeno honi aurre egiteko erantzunaren eraginkortasuna handitzeko. Hori guztiori, aipatutako Espazio Segurtasun Estrategia Nazional berrian eta Europako EUSA araudi berriaren negoziazio prozesuan islatu da, zeinaren helburua Europako aire ingurunean jarduera horien erregulazioa harmonizatzea eta indartzea den.

UASen ugaritze azkarrak, bai gatazka armatuetan bai eraso terroristetan, nabarmen bizkortu du garapen globala eta etengabeko aurrerapen teknologikoa. Etengabe erostea ez da irtenbide baliagarri bat, gure arrakala teknologikoa handitu besterik ez baitu egiten, hirugarrenen menpeko bihurtzen gaitu eta erreakzionatzeko denborarik gabe uzten gaitu. I+G+b-tik hasi eta azken ekoizpenera eta nazioarteko merkaturatzerainoko balio-kate osoa sortu behar dugu, UASen etorkizunaren eta bilakaeraren parte izateko.

EBEPE (Ekonomia Berreskuratzeko eta Eraldatzeko Proiektu Estrategikoa) Aeroespazialari buruzko ministerio arteko agindua kontuan hartuta, ikuspegi hori 2024. urtearen amaieran jarri zen abian, "Segurtasun eta Defentsarako UASentzako industria-ahalmen nazionala garatzea" beharraren inguruko kontzeptu-dokumentu batekin. Defentsako Estatu Nagusiko buruak horixe azpimarratu zuen ESAN 2025 aurkezpenaren ondorioak aipatzerakoan.

Industria aeroespazial nazionaleko politikaren garapena

2025ean, industria aeroespazialaren politika nazionala sendotzen jarraitu du Ekonomia Berreskuratzeko eta Eraldatzeko Proiektu Estrategiko Aeroespazialaren (EBEPE) bidez, zeinaren helburua espazio sektore nazionalaren garapena eta lehiakortasuna bultzatzea den eta sektoreko I+G proiektuak finantzatzea den bere ehun produktiboaren lehiakortasuna handitzeko, satelite konstelazioen gaitasun produktiboan eta potentzial disruptiboa duten teknologien heldutasun maila aurreratzean arreta jarriz, arlo akademiko eta enpresarialera iritsiz.

Hala, EBEPEk estatu-mailako I+G+b programak barne hartzen ditu, hala nola Programa Teknologiko Aeronautikoa (PTA), 190 milioi euro inguruko zuzkidura publiko metatua duena, programaren hasierako deialdietatik datorrena eta 2025erako indarrean dagoena, eta Programa Teknologiko Espaziala (PTE), 70 milioirekin, biak ere enpresa txiki eta ertainen, *startupen*, ikerketa-zentroen eta partzuergo publiko-pribatuen berrikuntza eta parte-hartzea indartzera bideratuak. Horri gehitu behar zaio CDTIren Zientzia eta Berrikuntza Misioen jarraipena, eragin teknologiko handiko lankidetza-proiektuak sustatzen dituztenak. 2025eko hirugarren hiruhilekoaren amaieran, 75 milioi euro baino gehiago bideratu dira aeronautika eta espazio arloko 22 proiektutara, eta horietatik 32,3 milioi CDTIren Misioak programaren deialdietatik jasotako diru-laguntza gisa eman dira, eta gainerakoa erakunde honek EBEPE Aeroespazialarekin lotutako I+G proiektuetarako kredituen bidez

Horrela, urteko hirugarren hiruhilekoaren amaieran, EBEPE Aeroespazialak esleitutako 2.900 milioi euro inguru mobilizatu ditu. BEEPren *Next Generation* funtsetatik datozen 625 milioi euroko zuzkidurarekin ESAren ekarpena handitzeak are gehiago sendotzen du EBEPE Aeroespazialean egiten den inbertsioa, herrialde mailako aukera politiko eta estrategiko gisa sendotzen baita, etorkizunean ministerioen arteko lankidetza handiena artikulatuko duen tresna izateko, tresna publiko-pribatuekin herrialdeko erronkei aurre egiteko eta Espainiako sektore aeroespazialaren erronkari aurrera egiteko eta ekonomia aeroespazial globalean garrantzia irabazteko.

36/2020 Errege Lege Dekretuan ezarritako EBEPEren izaera iraunkorrarekin bat etorriz, Industria eta Autonomia Estrategikoari buruzko Lege Proiektuak aurreikusten du tresna horiek Suspertze Planetik harago garatu ahal izango direla, bultzada estrategikoko proiektuak artikulatzea ahalbidetuz.

Testuinguru honetan, eta EBEPE Aeroespazialaren errendimendu ona eta Aire eta Espazioko Segurtasun Estrategia Nazionalarekin duen lerrokatzea kontuan hartuta, bultzada estrategiko berri bat proposatzen da Espainia Aeroespazialaren Aliantza ekimenaren bidez, lortutako aurrerapena sendotzeko eta Espainia etorkizuneko aeroespazio ekonomia globalean eragile garrantzitsu eta iraunkor gisa kokatzeko helburuarekin, epe luzerako ikuspegiarekin.

Estatuko Ikerketa Agentziak, bere aldetik,2.120.655,35 euroko zenbatekoarekin lotutako 12 ikerketa eta berrikuntza proiektu finantzatu ditu aeroespazio-sektorearen ahultasunarekin lotuta. Horrez gain, "Espazioa" azpi-arlo tematikoaren barruan, 33 ikerketa-proiektu finantzatu ditu, 6.368.300 euroko kostuarekin.

Era berean, SIGLO-CD sistema Telefónica eta ASDTren lankidetzarekin garatu da, eta azken horiek droneak detektatu eta neutralizatzeko teknologia eman dute. Erronka nagusia adimen artifizialaren eta *big dataren* gaitasunak txertatzea izango da, gorabeheren aurreikuspena eta arriskuak denbora errealean kudeatzea hobetze aldera.

Aeroespazio sektorearen ingurumen-inpaktua murrizteko hartutako neurriak

2025ean, aeroespazial sektorearen ingurumen-inpaktua murrizteko neurriak hartzen jarraitu zen, eta nabarmendu ziren hegazkintzako erregai jasangarriaren (SAF) ezarpen progresiboan egindako aurrerapenak, zeinaren erabilerak ez baitu aireontzietan aldaketarik behar eta berehala eta modu seguruan erabil daitekeen bai arlo zibilean bai militarrean.

Garapen Teknologiko eta Berrikuntzarako Zentroak (GTBZ) mugikortasun jasangarrian eta garraio publikoaren eta bolumen handiko garraioaren deskarbonizazioan oinarritutako misio bat jarri du abian 2025ean, Zientzia eta Berrikuntza Misioen programaren barruan. Zehazki, hegazkingintzaren arloan, EBk *ReFuelEU Aviation* araudia onartu du, hegazkintzako erregai jasangarrien (SAF) erabilera sustatzen duena, 2050erako aire konpainiek erabiltzen duten erregaiaren % 70 SAF izatea helburu duena. Misio horrekin, enpresei lan-ildoak jorratzera animatzen zaie, hala nola propultsio-irtenbide eraginkorragoak sustatzea, erregai jasangarri berriak sortzea eta kostuak murriztea, isurien murrizketa sustatzeko asmoz, Europako Itun Berdearen estrategiekin bat etorriz.

Aeroespazioko sektorearen ingurumen-inpaktua murrizteko helburuekin bat etorriz, 2025eko Aeroespazioko Segurtasun Estrategia Nazionalak nabarmentzen du komenigarria dela, egungo testuinguruan, teknologia jasangarriagoak eta eraginkorragoak garatzera bideratutako I+G+b laguntza programak mantentzea eta indartzea.

Zentzu horretan, 2021-2023 aldian garatu eta bere exekuzio fasean eta 2025ean ondorioak izango dituen Aeronautika Teknologia Programa (ATP) bezalako ekimenek 59 proiektu estrategiko finantzatzea ahalbidetu dute, 170 enpresa nazional inguruk, gehienak ETEek, partzuergoan gauzatuak, guztira 315 milioi euro inguruko inbertsioa mobilizatuz. Proiektu horiek 2025ean ere laguntzen jarraitu dute erregai jasangarri berrien, propultsio-sistema eraginkorragoen eta isuriak murrizteko helburu duten irtenbideen aurrerapenean, Espainiako aeroespazial sektorearen trantsizio ekologikorako eta iraunkortasunerako tresna gako gisa finkatuz.

EZEGONKORTASUN EKONOMIKOA ETA FINANTZARIOA

- 2025ean, potentzia handien arteko lehia sistemikoak politika komertzial hertsatzaileak eta protekzionismo teknologikoa ekarri ditu.

- Nazioarteko ingurune geopolitiko konplexuak eta gatazka belikoen areagotzeak defentsaren eta erabilera bikoitzaren materialaren merkataritzaren garrantzia areagotu du.

- Kriptoaktiboen merkatuen hedapen azkarrak erronka handiak dakarzkio finantza-egonkortasunari, batez ere aktibo horien eta finantza-sistema tradizionalaren arteko loturak gero eta handiagoak diren testuinguru batean.

EZEGONKORTASUN EKONOMIKOA ETA FINANTZARIOA

2025. urteak sendotu egin du duela urte batzuk zatiketa geoekonomikoaren eredurantz hasitako joera. Segurtasun ekonomikoak kostuen eraginkortasuna ordezkatu du balio-kate globalen lehentasun gisa.

Testuinguru geoestrategikoa eta tentsio globalak

Nazioarteko eszenatokian, potentzia handien arteko lehia sistemikoak merkataritza-politika koertzitiboak eta protekzionismo teknologikoa ekarri ditu. Botere estrategikoaren palanka gisa tresna ekonomikoak erabiltzeak, esportazioen kontrolak, diru-laguntza selektiboak edo teknologia- eta merkataritza-murrizketak barne, geoekonomiaranzko trantsizio globala bizkortu du. Ingurune berri horretan, segurtasun nazionalean eragina duen gaia da lehiakortasuna bermatzea, mendekotasunak murriztea eta berrindustrializazioa sustatzea.

EBk eta Espainiak beren esparru ekonomiko, teknologiko eta industrialak errealitate horretara egokitzeko prozesua bizkortu behar dute, beren gaitasun produktiborik gabe ez dagoela erabaki estrategikoak hartzeko benetako tarterik aitortuz. Erresilientzia eta autonomia estrategikoaren irizpideak politika ekonomikoan integratzea baldintza beharrezkoa da egiturazko ahultasunak zuzentzeko eta interes nazionala babesteko, dinamika autarkikoetan erori edo lehiakortasuna arriskuan jarri gabe.

Munduko ekonomiak hiru estres faktorek ezaugarritutako segurtasun paradigma baten pean funtzionatu du 2025ean:

Lehenengo faktorea kontu geopolitikoekin eta protekzionismoarekin lotuta dago: ekonomia nagusiek merkataritza-defentsako tresnen erabilera areagotu dute. Zehazki, muga-zergen gerra Estatu Batuen eta Txinaren arteko lehiari ez ezik, hirugarren blokeei ere eragiten dien dinamika gisa finkatu da, EBren kasuan bezala, sektore estrategikoetan, hala nola ibilgailu elektrikoetan, teknologia berdeetan, elikagaien sektorean eta segurtasunaren eta defentsaren industria-sektorean. Gainera, mendekotasun teknologikoen instrumentalizazio gero eta handiagoa identifikatzen da. Horrela, mineral kritikoen eta erabilera bikoitzeko teknologien esportazio-kontrolak normalizatu dira presio diplomatikorako tresna gisa.

Bigarren faktorea finantza-segurtasunarekin eta zorrarekin lotuta dago: interes-tasen inguruneak, aurreko bi urteekin alderatuta moderatua izan arren, munduko zorraren hauskortasuna agerian utzi du. Ekonomia aurreratuetako banku zentralen arteko sinkronizazio faltak hegakortasuna sortu du dibisen merkatuetan, finantzaketa garestiagoa bihurtuz ekonomia emergenteentzat eta

finantza-zatikatzearen arriskua handituz. Gainera, zorrak baliabide publikoen ehuneko gero eta handiagoa kontsumitu du, eta mugatu egin du kanpoko *shockei* erantzuteko zerga-marjina.

Hirugarren faktorea subiranotasun teknologikoa da. Herritarrek, administrazio publikoak eta enpresa sektoreak teknologia emergenteak, Adimen Artifiziala (AA) barne, hartzea gizartearen digitalizaziorako urrats positiboa da, eta horrek, aldi berean, baditu bere arriskuak. Datuen gobernantzarik eta araudi-gainbegiratzerik gabe AAren erabilpenak eskubideak ahuldu ditzake, gizarteko arrakala digitala eta desberdintasuna handitu, eta hirugarren herrialdeetako teknologia-enpresa handiekiko mendekotasun teknologikoa ezar dezake. 2025ean, erronka nagusia da digitalizazioak, eta batez ere AAk, zerbitzu eraginkorrago eta seguruagoetan itzultzea da, lurralde, sektore edo talderik atzean utzi gabe. Gainera, hurrengo belaunaldiko erdieroaleetarako eta adimen artifizialaren prozesatzeko ahalmenerako sarbidea segurtasun nazionaleko aktibotzat hartzen dira orain, eta horrek nazioarteko estandar teknologikoen zatikatzea eta ezagutza zientifikoaren fluxua mugatzea dakar.

Agertoki zentral horren argitan, Europako Banku Zentralak (EBZ) bere diru-malgutasun zikloa sendotu du 2025era arte diru-politikei dagokienez. Erreferentziazko interes-tasak %2raino jaitsita, urteko bigarren seihilekoan EBZk tasak konstante mantentzea erabaki du, diru-politikaren fokua hazkunde ekonomikoa sustatzera aldatuz; hazkunde hori positiboa izan arren, neurritsua eta heterogeneoa da kide diren herrialdeen artean. Interes-tasa "neutro" baterako trantsizio horrek hipoteka eta enpresen gaineko presioa arindu du.

Ingurune berri horretan, akzioen eta errenta finkoaren merkatuetako finantza-egonkortasunarekin lotutako arriskuak oraindik ere existitzen dira. Interes-tasen jaitsierak eta teknologia-sektore globalaren inguruko baikortasunak bultzatutako burtsaren balorazioak oinarrizko faktoreek guztiz babesten ez dituzten maila altuetara iritsi dira. Eurogunean ez da Frantziako egoera politiko eta fiskalarekin lotutako hegakortasun gertakarien kutsadurarik izan, eta etorkizuneko arrisku-faktore bat litzateke hori aldatzea. Gainera, ingurune geopolitikoarekin lotutako ahultasunak oraindik ere mantentzen dira. Oraingo egoeran, EBZk badu interes-tasen jaitsierak berriro hasteko eta finantza-egonkortasuna babesteko tartea. Hala ere, dilema sortuko litzateke merkataritza-oztopo berriek edo tentsio geopolitikoek eskaintzaren inflazio-igoera eragingo balute.

Dena dela, Espainian arrisku-primak beheranzko joerarekin jarraitu du 2025ean, 2012ko udan, zor subiranoaren krisiaren unerik txarrenean eta Espainia nazioarteko erreskate baten atarian zegoenean, erregistratutako 600 oinarrizko puntu baino gehiagotik urrun dauden zifretara iritsiz. (11.1 irudia)

Iturria: Geuk egina DSN

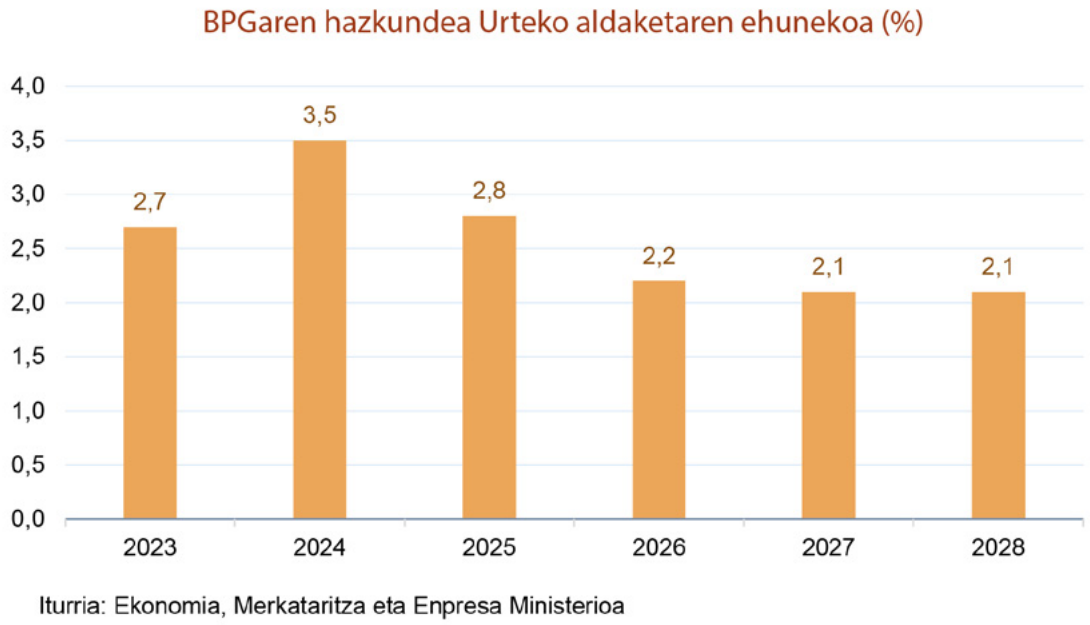
11.1 irudia: Arrisku-prima

Espainiako ekonomia Espainian 2025ean

2025ean, Espainia izan zen berriro ere Barne Produktu Gordinaren (BPG) aurrerapenaren buru ekonomia garatuen artean, % 2,8ko hazkundearekin, 2026ko urtarrilaren amaieran ezagutzen ziren behin-behineko datuen arabera. Azaroan, Gobernuak 2026rako hazkunde-aurreikuspena % 2,2an mantendu zuen, eta 2027 eta 2028rako aurreikuspenak % 2,1ean ezarri zituen. Kalkulu horiek Espainiako ekonomiaren bilakaera sendoa berresten dute nazioarteko ziurgabetasun testuinguru batean, aurreko etapetan baino hazkunde sendoagoa, orekatuagoa eta arduratsuagoa erregistratuzs. (11.2 irudia)

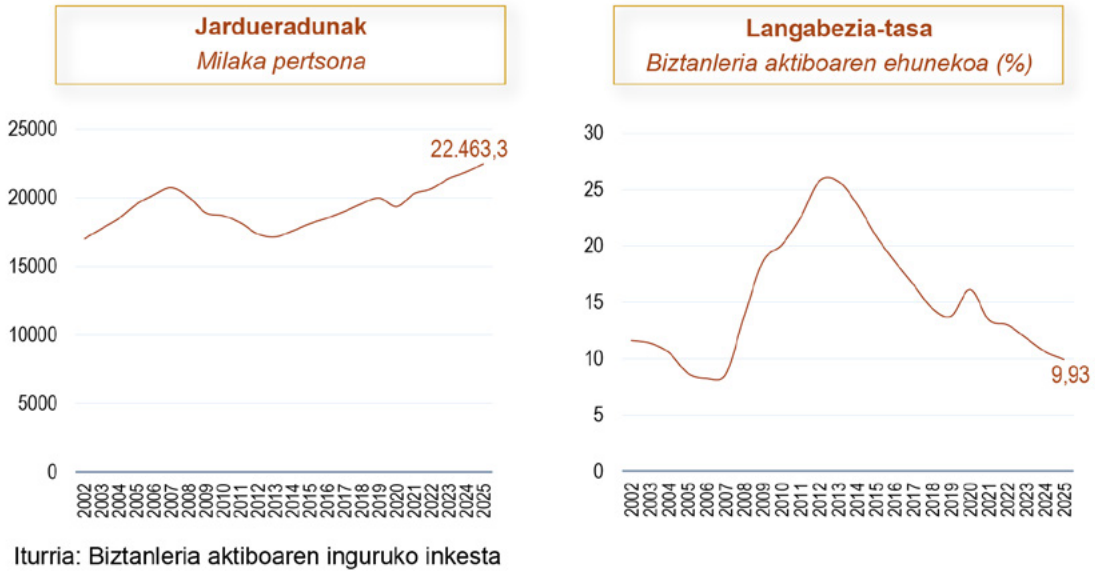
Horrela, pandemiaren *shockeko* susperraldiaren ondoren, hazkunde hori Espainiako ekonomiaren egiturazko aldaketetan oinarritzen da, Espainiako historia ekonomikoaren beste garai batzuetakoez bestelako patroi bat erakusten baitu, aldi berean enplegua sortuz lan egindako ordu bakoitzeko produktibitatea hobetuz, enpresen zorpetzea murriztuz eta posizio fiskala hobetuz. Hazkunde egonkor hori, gainera, atzerriko finantzaketa-ahalmen handiaren eta sektore pribatuaren, batez ere etxeen, aurrezkiaren testuinguru batean gertatzen ari da.

Aurrekoa gorabehera, Espainiako esportazioek eragin negatiboa izan dezakete arrisku geopolitikoen gorakadaren edo protekzionismoaren balizko aldaketaren aurrean.

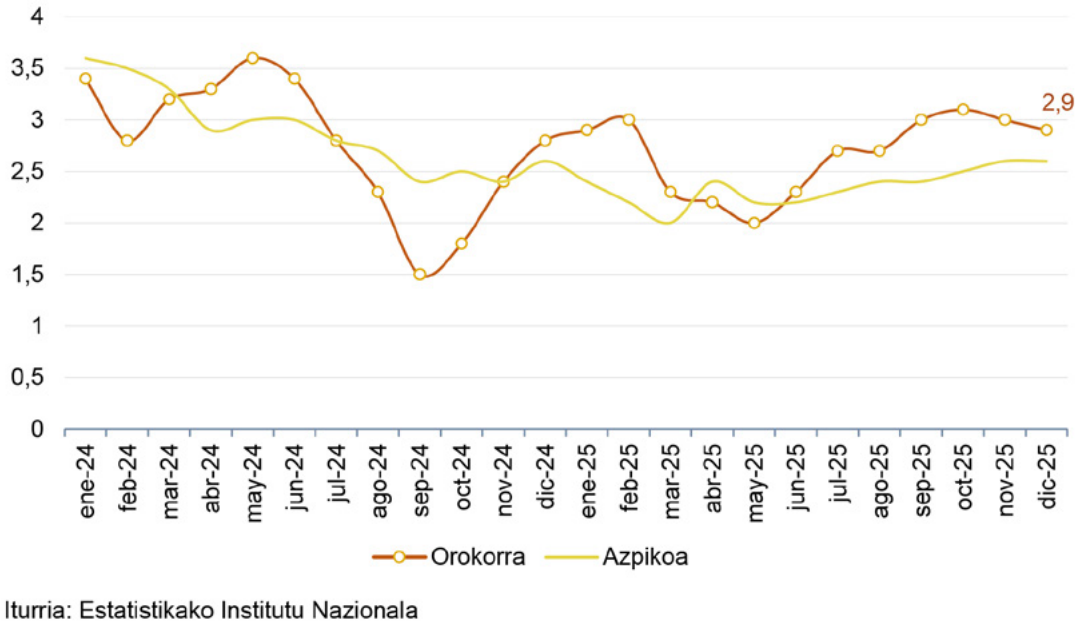
11.2 irudia: BPGaren hazkundea

Hazkunde ekonomikoa lan merkatuaren adierazle positiboekin batera doa. Enpleguak goranzko joerari eutsi dio, bai biztanleriaren hazkundeak bai enplegu-tasaren igoerak bultzatuta. Langabezia-tasa 2008ko mailetara hurbiltzen ari da eta % 9,9an zegoen 2025aren amaieran. (11.3 irudia)

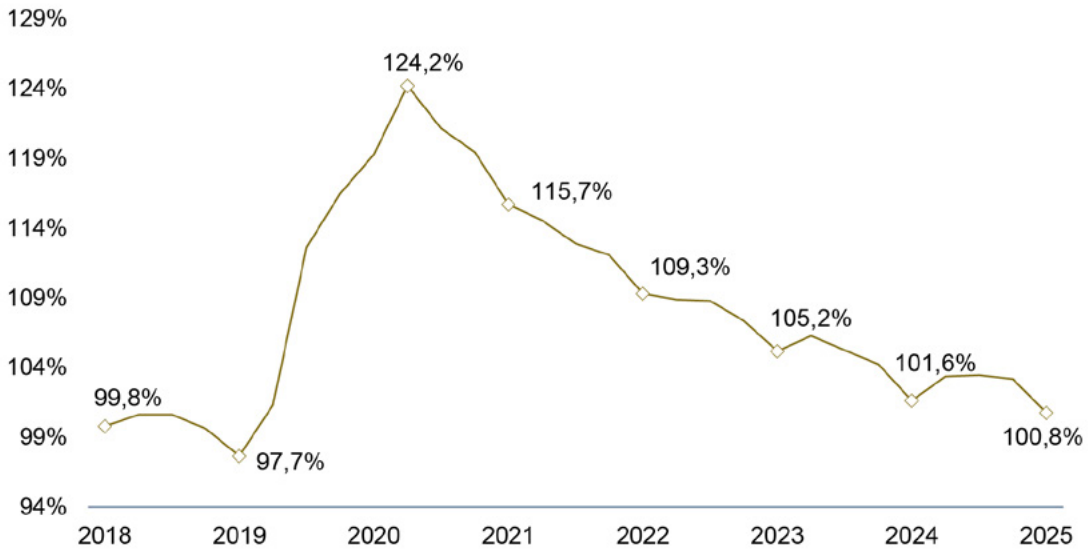
11.3 irudia: Lan-merkatuaren adierazleak: jardueradunak eta langabezia-tasa

2025eko abenduko urteko inflazio zenbatetsiari dagokionez, adierazle horrek % 2,9ko urte arteko tasarekin amaitu zuen 2025a, Estatistikako Institutu Nazionalaren datuen arabera. Hau da, aurreko urtean baino hamarren bat gehiago, zerbitzuei, industria-ondasun ez-energetikoei eta prozesatu gabeko elikagaiei esker. Aurreko urtearekin alderatuta izan duen bilakaera, batez ere, ibilgailu pertsonalen erregai eta lubrifikatzaileen prezioen jaitsieraren ondorio da, 2024ko abenduan izandako igoerarekin alderatuta. (11.4 irudia)

11.4 irudia: KPIaren urteko tasa. Indize orokorra eta azpiko indizea. Ehunekoa

Zorraren/BPGaren ratioa bost urtez jarraian jaisten ari da pandemiaren ostean, eta 2025ak % 100,8an amaitu zuen, beraz, pandemia garaian izan zuen mailarik gorenetik 23 puntu portzentual baino gehiagoko jaitsiera metatu du. Maila hori historikoki altua den arren, datozen urteetan jaisten jarraituko duela aurreikusten da, 2028an % 99 ingurura iritsi arte, finantza publikoen sendotzeari eta hazkunde ekonomikoari esker. Zor publikoaren zorroaren erresilientzia horrek, Espainiako ekonomiaren dinamismo sendoarekin batera, interes-zamaren igoera mugatzen lagundu du, eta hori BPGaren % 2,4 inguruan mantentzen da termino historikoetan. (11.5 irudia)

Iturria: Ekonomia Merkataritza eta Enpresa Ministerioa.

11.5 irudia: Zor publikoa

2024ko urriaren 15ean, Espainiako Gobernuak epe ertaineko Egiturazko Plan Fiskala aurkeztu zion Europako Batzordeari, Europar Batasunaren gobernantza ekonomiko eta fiskalerako esparru berriarekin bat etorriz. 2025eko apirilaren 30ean, Gobernuak Urteko Aurrerapen Txostena aurkeztu zion Europako Batzordeari, eta bertan zehazten da Epe Ertaineko Egiturazko Plan Fiskalean sartutako politika fiskal eta ekonomikoaren konpromisoen betetzea.

Europako Batzordeak ondorioztatu du Espainiak bete egin duela 2024rako Europako Batzordeari konprometitutako gastu-araua, eta horixe da Batzordeak kontuan hartzen duen aldagai nagusia estatu kide batek Egiturazko Plan Fiskala betetzen duen ebaluatzeko. Zehazki, gastu primario garbia, edo gastu konputagarria, % 4,3 hazi zen Espainian 2024an, hau da, Bruselari aurkeztutako Egiturazko Plan Fiskalean jasotako % 5,3aren azpitik, eta horrek ere EBko Kontseiluak urtarrilaren 21eko Gomendioan ezarritakoa betetzea ahalbidetzen du.

Beste alde batetik, dokumentuak azpimarratzen du Espainiak bere defizit helburua bete zuela bosgarren urtez jarraian 2024an. Horrela, BPGaren % 2,9ko defizitarekin itxi zuen joan den urtea, GOIDIren ondorioak baztertzen baditugu, hau da, 2023an baino portzentajezko 0,5 puntu gutxiago eta % 3ko helburuaren azpitik.

Defizitaren murrizketa Espainiako ekonomiaren hazkunde sendoan eta lan merkatuaren dinamismoan oinarritzen da. Defizitaren beheranzko joerak finantza publikoen hobekuntza azkarra erakusten du. 2020an pandemia garaian BPGaren % 9,9ko gailurra lortu zuenetik, defizit publikoa zazpi puntu portzentual baino gehiago murriztu da, ia 70.000 milioi euro.

Batez ere Valentziako udalerriei eragin zien GOIDIaren ondorioak arintzeko egindako gastua kontuan hartuta, 2024ko defizita % 3,2koa izan da. Hala ere, arau fiskalek hondamendi naturalen ondoriozko aurrekontu-inpaktuak defizitetik kanpo uztea ahalbidetzen dute, Lorcako lurrikararekin gertatu zen bezala. Beraz, arau fiskalen ondorioetarako, 2024ko defizita % 2,9koa izan zen.

Segurtasun ekonomikoaren gobernantza

Espainiak atzerriko inbertsioak kontrolatzeko mekanismo nazionala du, kapital-mugimenduen eta atzerriarekiko transakzio ekonomikoen araubide juridikoari buruzko uztailaren 4ko 19/2003 Legearen 7 bis artikuluak osatua, *kanpo-inbertsioei buruzko uztailaren 4ko 571/2023 Errege Dekretuan* garatua, eta *34/2020 Errege Lege Dekretuaren* Xedapen Iragankor Bakarrarekin batera, segurtasun nazionalaren arloan eta gure ekonomiaren sektore estrategikoetan atzerriko inbertsio-eragiketek sortzen dituzten arriskuak ebaluatzeko. Bereziki, mekanismoak aldez aurretiko baimenaren menpe jartzen ditu Espainiako enpresen kapital sozialaren gutxienez % 10eko ehuneko bat eskuratzea dakartzan atzerriko inbertsio zuzenak, sektore gakoetan gertatzen direnean, hala nola azpiegitura kritikoetan, industria-lidergorako teknologia kritiko, sentikor eta gakoetan, komunikabideetan, zibersegurtasunean, datu sentikorretarako sarbidean eta oinarrizko sarreran, adibidez energia, osasun eta elikadura sektoreetan. Era berean, baimena behar da inbertitzailearen ezaugarriek arriskua areagotu dezaketen eragiketetarako ere, dela hirugarren herrialdeetako gobernuen kontrolatuta edo eraginpean dagoelako, dela legez kanpoko edo delituzko jarduerak egiteko arrisku larria dagoelako esparru judizialean edo administratiboan zigortua izan delako, eragiketa egiten den sektore ekonomikoa edozein dela ere.

Tresna horiei, 2025ean Inbertsio Estrategikoen Batzordearen sorrera gehitu behar diegu. Inbertsio-proiektu berrien erraztea eta arrazionalizazioa sustatzeko helburu duen organo kolegiatu berri honek honako funtzio hauek ditu:

- Inbertsio-estrategia nazional baten garapenean laguntzea, Espainian gakotzat jotzen diren jarduera-sektoreetan inbertsio nazionala eta atzerritarra erraztu eta sustatzeko ekintza-lerroak ezarriz.
- Inbertsio-proiektuen analisi eta ebaluazioan eskumenak dituzten organo eta agentziei laguntzea, kontuan hartuta segurtasun ekonomikoan, eragin sozioekonomikoan, iraunkortasunean eta garrantzitsutzat jotzen diren beste dimentsio guztietan dituzten ondorioak.
- Inbertsio-gaietan eskumenak dituzten organoek erabakiak har ditzaten sustatzea, inbertsio-proiektuen gauzatzea bizkortzeko.
- Inbertsio gaietan administrazio publiko desberdinetako organo eskudunen arteko lankidetza eta koordinazioa sustatzea.

Segurtasun ekonomikoaren arloko dinamika berriak

Pandemia garaian agerian geratu ziren ahultasunen ondoren eta gero eta konplexuagoa den ingurune geopolitiko batean, EBren 2021eko *Trade Policy Review* asmoak planak bere autonomia estrategiko irekia indartzeko tresna multzo baten garapena sustatu zuen. Horren haritik, *Europako Segurtasun Ekonomikorako Estrategiak* (2023ko ekaina) menpekotasunen arriskuak minimizatzea bilatzen du irekitasuna galdu gabe, hiru zutabeetan oinarrituta: arriskuen aurkako babesa, lehiakortasunaren sustapena eta bazkideekin lankidetza.

2025eko abenduan behin-behineko akordio politiko bat lortu zen Europako Parlamentuaren, EBko Kontseiluaren eta Europako Batzordearen artean atzerriko inbertsioen kontrolari buruzko Erregelamendu berri bati buruz, EBko segurtasuna eta ordena publikoa hobeto babesteko. Testu horrek EBko atzerriko inbertsioen kontrola indartzen du gutxieneko harmonizazio baten bidez, estatu kide guztiek gutxieneko sektore-eremu komun bat duen kontrol-mekanismo bat izan dezaten bermatuz, inbertitzaileentzako ziurtasun juridikoa areagotzen du prozedura nazionalak harmonizatuz, eta estatu kideen eta Batzordearen arteko lankidetza indartzen du.

Ondoren, Europako Batzordearen "*Europako Segurtasun Ekonomikoa Indartzeko Ikuspegi Estrategikoa*" (2025eko abendua) Komunikazioak paradigma-aldaketa bat eskatzen du: jarrera erreaktibo batetik EBren tresna guztien hedapen estrategiko, proaktibo eta sistematikoago batera igarotzea, segurtasun ekonomikoa indartzeko, helburu horrekin esplizituki sortu ez baziren ere. Espainia aktiboki ari da parte hartzen eztabaidetan, egungo inguruneari erantzun pragmatikoa emateko helburuarekin, nazioarteko merkataritza-arauak errespetatzearekin eta bazkide fidagarriekin lankidetza sakontzearekin bateragarria izan behar duena.

Gure herrialdeak mendekotasun handiak ditu industria-sektore nagusietan, batez ere lehengai kritikoetan, tarteko teknologietan eta prozesatze-etapetan, kontzentrazio geografiko sendo batekin. Ahultasun horiek zehaztasunez identifikatzeko, Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministeriotik ministerioen arteko *Task Force* bat eratu da, non (eztabaidatu beharreko gaien arabera) arlo ekonomikoan eskumenak dituzten gainerako sail guztiek edo batzuek parte hartzen duten, eta oso koordinazio aktiboa dago Ekonomia Gaietarako Bulegoarekin eta G-20rekin.

Lan horrek dagoeneko ahalbidetu du lur arraroen, erdieroaleen, metal estrategikoen eta funtsezko produktu kimikoen bezalako kateetan mendekotasun espezifikoak kokatzea, baita lehiakortasunean eta segurtasun ekonomikoan duten eragina ebaluatzea ere. Behin mendekotasun horiek identifikatu ondoren, lan koordinatua egingo da Ekonomia eta Merkataritza Bulegoekin eta Kanpo Merkataritzako Institutuarekin (ICEX), Espainiako enpresentzako laguntza mekanismoak eta irtenbide praktikoak proposatzeko, hornitzaileen dibertsifikazioa, merkatu berrietarako sarbidea, gaitasun estrategikoetan inbertsioa eta hornidura-kateetan arriskuen murrizketa sustatzeko helburuarekin.

Beste kontu batzuetara pasatuz, aipatu beharrekoa da eskudiruak ere erresilientzia ekonomiko eta finantzarioaren oinarrizko zutabe gisa jokatzen duela, segurtasun nazionalarekin, autonomia estrategikoarekin eta gizarte-egonkortasunarekin estuki lotuta dagoela. Horren erabilgarritasuna bermatzeko, DZFNk (Diruaren eta Zerga-zigiluaren Fabrika Nazionala) kate osoko arriskuak, ekoizpenetik, biltegiratzetik eta banaketatik herritarrari entregatzeraino, funtsezko zerbitzu gisa hartzen ditu kontuan. Diru-krisia, edo eskudiruaren eskuragarritasunean gertatzen den edozein etenaldi, arrisku kritikoa da ekosistema digitalaren hauskortasunak eta ordainketa elektronikoen mendekotasun gero eta handiagoak markatutako testuinguru batean. Sistema horiek zaurgarriak dira eten teknologikoen, zibererasoen eta energia-mozketen aurrean, joan den apirileko energia-etenaldian, GOIDIrekin edo gatazka-eremuetatik sortutako zibererasoetan agerian geratu zen bezala.

Eremu espezifikoak: erabilera bikoitzeko materiala

Nazioarteko ingurune geopolitiko konplexuak eta gatazka armatuen areagotzeak areagotu egin dute defentsako eta erabilera bikoitzeko ondasunen merkataritza. Horri gehitu behar zaio esportazio-kontrolen menpe egon beharko liratekeen produktuen nazioarteko zerrendak eguneratzeko zailtasuna, nazioarteko erakundeetan adostasun batera iritsi behar delako, Wassenaar Akordioan bezala, non Errusia horko kide baita, aurrerapena sistematikoki blokeatzen duelarik.

Defentsa eta erabilera bikoitzeko ondasunen esportazioen kontrolari dagokionez, Espainiak bere nazioarteko konpromisoak betetzen ditu Defentsa Nazionalaren eta Estatuaren kanpo-politikaren funtsezko interesak babestuz, defentsa eta erabilera bikoitzeko ondasunen merkataritza segurtasun eta gardentasun berme gorenekin egiten dela ziurtatuz.

Esportazioen ebaluazioa Defentsa eta Erabilera Bikoitzeko Materialen Kanpo Merkataritza Arautzeko Ministerio Arteko Batzordeak (DEBMMAB) eskaera bakoitzaren banakako azterketa baten bidez egiten da. Batzorde hori Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioak, Kanpo Arazoetarako, Europar Batasuneko eta Lankidetzako Ministerioak, Defentsa Ministerioak, Ogasun Ministerioak, Industria Ministerioak, Barne Ministerioak, Inteligentzia Zentro Nazionalak eta Segurtasun Nazionaleko Sailakosatzen dute. Azterketa horrek produktuaren ezaugarriak eta hartzailearen profila hartzen ditu kontuan. Horrez gain, helmuga, erabiltzaile eta produktuaren antzeko eragiketetan aurreko ukoen erregistroak aztertzen dira, bai estatukoak bai beste herrialde batzuetakoak, horrela nazioarteko estandarren koherentzia eta betetzea bermatuz. Azterketa bereziki zehatza da bereziki sentikortzat jotzen diren herrialdeen kasuan.

2025ean, defentsa eta erabilera bikoitzeko materialen esportazio-kontrolaren erregimenak nazioarteko inguruneari erantzun eraginkorra ematen diola ziurtatzeko helburuarekin, kontrol-estaldura konputazio kuantikoarekin, zirkuitu integratuekin, gehigarrizko fabrikaziorako materialekin, erdieroaleen fabrikaziorako ekipamenduekin, adimen artifizialarekin, baita haiekin lotutako teknologietara, lehergailu-materialetara eta arma arinak eta eraso-armak fabrikatzeko teknologiara ere zabaldu zen. Wassenaar Akordioaren esparruan identifikatu eta eztabaidatu ziren produktuak dira, ugalketaren aurkako irizpideen ikuspuntutik bereziki garrantzitsuak direlako. Horrela,, *maiatzaren 30eko ECM/551/2025 Aginduak, abuztuaren 1eko 679/2014 Errege Dekretuak onartutako defentsa-materialaren, beste material batzuen eta erabilera bikoitzeko produktu eta teknologien kanpo-merkataritzaren kontrolari buruzko Erregelamenduaren I.1, III.1, III.3, III.4 eta III.5 eranskinak aldatzen dituenak*, mugarri bat ezarri du Espainiako industria-interesen defentsan eta gure herrialdeak ugalketaren aurkako borrokan duen konpromisoan. Horrela, Espainiak aurrea hartu die produktu berberei dagokienez 2021/821 (EB) Erregelamendua eguneratzen ari diren gainerako estatu kideei, nazioarteko erakundeetan hori egitea zaila baita.

Hornikuntza-kateak, mendekotasun ekonomikoak eta sektore estrategikoen babesa

2025ean hornidura-kateekin lotutako arriskua, batez ere, ahultasun logistikoarekin eta munduko merkataritzaren ezegonkortasunarekin lotuta dago. Itsasbideetako oztopo iraunkorrek, lurreko garraioaren gaineko presioak eta portuen edukieraren lehiak eragina izan dute automobilgintza, nekazaritza-elikagaiak, farmazia eta elektronika bezalako sektoreetako salgaien fluxuan. Eskualdeko gatazketatik hasi eta muturreko eguraldi gertaeretaraino, etenaldi isolatuek erakutsi dute zeinen azkar egin dezaken okerrera gertakari batek kostuetan, atzerapenetan eta aldi baterako gabezietan. Espainiari dagokionez, eragina bereziki nabarmena izan da inportazio kritikoetan eta industria-plangintzan, eta

horrek indartu egin du ibilbideak dibertsifikatzeko, portu estrategikoak indartzeko eta hornidura-katearen trazabilitatea eta erresilientzia handitzeko beharra.

Arrisku handiak daude AA eta azpiegitura kuantikoen hornidura-katean, txip hornitzaileen eskasia, herrialde gutxitan kontzentratzea eta egungo egoera geopolitikoa kontuan hartuta. Testuinguru horretan, premiazkoa da EBko adimen artifizialaren, azpiegituren eta txiparen subiranotasuna indartzeko ekimenak abiaraztea.

Eraginkortasunaren eta erresilientziaren arteko dilema konpondu gabe dago oraindik. Kostu baxuen eta hornitzaile globalen aldeko negozioen lehentasunak jarraitzen duen arren, azken hornidura krisiek eta energia tentsioek indartu egin dute norberaren industria-gaitasun propioak edukitzearen garrantzia. Espainiak urratsak eman ditu norabide horretan sektore kritikoak indartzeko neurriekin. Hala ere, beharrezkotzat jotzen da pizgarri komunak, finantzaketa egonkorra eta helburu estrategiko partekatuak barne hartzen dituzten politikekin jarraitzea.

Teknologia garbiak, defentsa, osasuna edo digitalizazioa bezalako sektore estrategikoek ekonomia zentralizatu edo diru-laguntza handiak jasotzen dituztenekin alderatuta duten lehiakortasun-desabantaila izan da EBn azkenaldian araudia areagotzearen eragile nagusia. Horren harira, EBk gero eta tresna gehiago erabili ditu, defentsiboak zein proaktiboak, praktika bidegabeei aurre egiteko, gaitasun kritikoak babesteko eta bere autonomia estrategikoa indartzeko. Horien artean nabarmentzekoak dira atzerriko inbertsioak kontrolatzeko mekanismoak, sorospen distortsionatzaileei buruzko araubidea, tresna komertzialak eta antidumping, eta giltzarri diren sektoreetako araudia bultzatzea, hala nola erdieroaleena (*Chips Act*), lehengai kritikoena (CRMA), teknologia garbiena (*Net Zero Industry Act*) eta baliabideen krisiaren jarraipenarena (IMERA).

Era berean, mugak daude oraindik Europa mailan erantzuteko gaitasunean, oraindik ez baitago hornidura-krisien aurrean industria-gaitasunak modu koordinatuan aktibatzeko mekanismo guztiz operatiborik, eta horrek maila nazionalean hartutako neurrien eraginkortasuna murrizten du.

Tresna guztien eraginkortasuna babesa eta gaitasunak eraikitzea konbinatzen dituen estrategia anbiziotsuago batean integratzearen araberakoa izango da. Draghi, Letta eta Niinistören txostenek adierazten duten bezala, Europako erronka elkarren mendeko diren hiru frontetan kontzentratzen da: industria, teknologia eta finantzak. Industria mailan, premiazkoa da kontinenteko proiektuak eta balio-kateak abiadura nahikoan handitzea, globalki eta Europan modu orekatuan lehiatzeko, sarrera estrategikoetarako sarbidea bermatuz. Arlo teknologikoan, Europak baliabideak bildu behar ditu berrikuntza disruptiboan —adimen artifiziala, konputazio kuantikoa, deep tech—, mendekotasuna murrizteko eta burujabetza digitala eta defentsakoa ziurtatzeko. Azkenik, finantza arloan ezinbestekoa da Europako kapital tresna estrategiko bat sortzea, arina eta bolumen nahikoa duena, aurrekontu nazionalak indartuko dituena eta eskala handiko industria proiektuak finantzatzea ahalbidetuko duena, AEB eta Txina bezalako potentziekiko aldea txikituz. Erronka ez da merkataritza askea uztea, baizik eta haren baldintzak segurtasun ekonomikoan oinarrituta birdefinitzea.

Zentzu horretan, Europar Batasunak Europako Lehiakortasun Funtsa sustatzen ari da 2028-2032 aldirako, eta haren garapenak eta ezarpenak moldatuko dute datozen hamarkadako Europako industria- eta teknologia-agenda.

Autonomia estrategiko zabala

Ekonomia eta finantza ezegonkortasuna mehatxu multidimentsional gisa agertzen da, eta horrek ez du hazkundea bakarrik arriskuan jartzen, baita industria-subiranotasuna eta autonomia estrategikoa ere. Espainiak munduko hornidura-kateekiko duen menpekotasunak –mineral kritikoetan, osagai teknologikoetan edo energian– areagotu egiten du krisi geopolitikoen edo eten logistikoen aurrean duen esposizioa. Ahultasun horiek areagotu egiten dira mendekotasunen izaeraren aldaketa baten ondorioz, hirugarren herrialdeek teknologia aurreratuetarako eta baliabide estrategikoetarako sarbidea baldintzatzen baitute, eta horrek gure gaitasun produktiboen garapena mugatzen du eta alderantzikatzea zailagoak diren mendekotasun estrukturalak sortzen ditu. Beraz, ezinbestekoa da ekonomiaren sektore estrategikoak (energia, teknologia edo manufaktura intentsiboko industriak, esaterako) babestea, lekualdatzearen edo ahalmena agortzearen kasuan segurtasun nazionalari kolpe zuzena eragingo lioketelako. Testuinguru horretan, autonomia estrategiko irekia lehentasun bihurtzen da kanpoko menpekotasunak murrizteko eta barne-ekoizpena indartzeko.

Testuinguru horretan, autonomia estrategiko irekia ulertu behar da Europar Batasunak eta Espainiak mendekotasun kritikoak murrizteko eta beren gaitasunak indartzeko sektore estrategikoetan, energian, teknologia digitaletan, defentsan, lehengai kritikoetan edo erdieroaleetan, irekitasun ekonomikoa, arauetan oinarritutako nazioarteko merkataritza eta antzeko pentsamendua duten bazkideekin lankidetza alde batera utzi gabe.

Industria eta Autonomia Estrategikoari buruzko Legea (Parlamentuaren onespenaren zain) mehatxu horri aurre egiteko funtsezko tresnatzat jotzen da. Arau horrek Espainiako ekoizpen-ehunaren birindustrializazioa eta modernizazioa sustatzen du, industria-gobernantza indartuz eta Industria Ekoizpeneko Gaitasun Nazionalen Erreserba Estrategiko bat (IEGNEE) sortuz, krisi kasuan baliabide kritikoak azkar mobilizatzeko gai dena. Inbertsioa eta enplegua sustatzen dituzten industria-proiektu estrategikoak bultzatzeko pizgarri-neurriak aurreikusten ditu, Suspertze Planaren baliozkotasunaz harago Ekonomia Berreskuratzeko eta Eraldatzeko Proiektu Estrategikoak (EBEPE) sustatzeko aukera zabaltzen du –kanpoko kolpeen eraginpean egotea murrizteko aukera ematen duten industria-inbertsioak sendotuz– eta lehen aldiz sistematizatzen du berrindustrializazio-prozesuen antolaketa, nazioarteko gorabehera ekonomikoen eraginpean dauden ekoizpen-zentroen hegazkortasuna murrizten duten enpresa-krisiak kudeatzeko prozesu gisa ulertuta. Horrez gain, legeak neurriak sartzen ditu deslokalizazioa saihesteko: laguntza publikoa jaso duten enpresek beren ekoizpena lekualdatzen dutenean, laguntza hori itzuli egin behar dute baldintza jakin batzuen arabera. Era berean, erakundeen arteko koordinazioa indartzen du Industria eta Autonomia Estrategikorako Espainiako Estrategia eta Industria Sustapenerako Estatu Plana arautuz, lehentasunezko industria-ekosistemei buruzko ekintza-ildoak definituko dituztenak, eta gobernantza indartzen du Industria Politikarako Estatu Kontseilua eta Goi Mailako Foroa bezalako erakundeak sortuz. Ekimen horiek, oro har, arrisku sistemikoak arintzen laguntzen dute: autonomia estrategikoa indartzen dute, munduko hornidura-kateetan etenaldien aurrean ahultasuna murrizten dute eta herrialdearen industria-zutabeak babesten dituzte, segurtasun ekonomiko nazionalari ekarpen ukigarria eginez.

Autonomia estrategikoa lehentasunezko helburu bat izaten jarraitzen du EBrentzat, baina haren ezarpen eraginkorrak oztopo handiak ditu oraindik. Egitura-hutsuneak oraindik ere sektore gakoetan daude, hala nola defentsan, osasunean, teknologia digitaletan eta fabrikazio aurreratuan. Draghiren txostenak diagnostikatzen duen bezala, industria-, energia-, fiskal- eta diplomatiko-politiken arteko benetako integrazio faltak ekintza-gaitasun koherente bat eraikitzea eragozten du, bai Europako mailan, bai estatu mailan.

Azken urteotan lortutako adostasun politikoa gorabehera, autonomia estrategikoa mugatua izaten jarraitzen du finantza-tresna komunen faltak eta balio-kateen fase kritikoetan kanpo-mendekotasun

handiak. Europako lehiakortasunaren berrikuspenaren (Draghi Txostena) ondoriozko gida estrategikoaren ezarpenak eta finantzaketa-mekanismo berrien definizioak (gaur egun eztabaidagai direnak) markatuko dute haren bilakaera 2026 eta 2028 artean.

Testuinguru horretan, autonomia estrategikoak ez ditu soilik arautze-esparruak eta babes-tresnak behar, baita egoera disruptiboetan eraginkortasunez aktibatu daitezkeen industria- eta finantza-gaitasunak ere.

2025ean, autonomia estrategikoarekin lotutako arrisku nagusietako bat hirugarren herrialdeen menpe egon gabe funtsezko teknologiak, azpiegiturak eta industria-gaitasunak garatu, kontrolatu eta ustiatzeko duten gaitasun mugatuan datza. Nazioarteko tentsioek agerian utzi dute berezko gaitasunak eduki behar direla hainbat arlotan, *cloud*ean, mikroelektronikan, zibersegurtasunean edo adimen artifizialean, esaterako. Esparru horietan Europako alternatiba helduen faltak Espainia kanpoko murrizketen aurrean jartzen du, eta horrek eragina izan dezake funtzionamendu-jarraitasunean, datu sentikorren babesean eta erabaki subiranoak hartzerakoan. 2025ean zehar, arrisku hori agerian geratu da azpiegitura kritikoen ziurtapenari buruzko eztabaidetan, balio handiko industria-proiektuen atzerapenetan eta Europako partzuergo estrategikoak bizkortzeko gero eta presio handiagoan.

Industria-politikaren beste arrisku batek zerikusia du oso azkar aldatzen ari diren sektoreetan lehiatzeko prest dagoen ehun produktibo sendo bat sendotzeko zailtasunarekin. Espainiak gehiegizko menpekotasuna izaten jarraitzen du EBtik kanpo fabrikatutako teknologietan eta osagaietan, eta horrek mugatzen du gure enpresek hazteko eta nitxo bat egiteko gaitasuna erdieroaleetan, baterietan eta energia garbian bezalako industria gakoetan. Egoera hori agerikoa da proiektuen atzerapenetan, inoiz gauzatzen ez diren inbertsioetan eta balio-kate berrietan enpresa handien eta ETEen artean oraindik dagoen hutsunean. Horrek guztiak esan nahi du 2025ean erronka ez dela industria erakartzea bakarrik; aitzitik, baldintzak, finantzaketa, araudia, talentua eta Europako lankidetzak industria horri geratzea, eskalatzea eta herrialdearentzat benetako autonomia sortzea ahalbidetuko diotela ziurtatu nahi da.

Horrela, autonomia estrategiko irekia segurtasun ekonomikoaren tresna gisa ere artikulatzen da, industria-politikak, hornikuntza-kateen dibertsifikazioa, inbertsioen kontrol-mekanismoak eta koertzio ekonomikoaren aurkako babesa konbinatuz, zatikatze geopolitikoaren eszenatokien aurrean erresilientzia nazionala eta europearra indartuz.

Berreskuratze, Eraldaketa eta Erresilientzia Planaren garapena

Berreskuratze, Eraldaketa eta Erresilientzia Plana (BEEP) ezarpen-fase aurreratuan dago. 2025eko abenduan, Gobernuak BEEPren Sinplifikazio Gehigarria onartu zuen, egiaztapen- eta ezarpen-prozesuak arrazionalizatzeko, zama burokratikoak murrizteko, lehentasun estrategikoak indartzeko eta eskuragarri dauden baliabideen erabilera optimizatzeko helburuarekin, 2026ko ekainerako aurreikusita dagoen Berreskuratze eta Erresilientzia Mekanismoa amaitu aurretik. Espainiako Sinplifikazio Gehigarria EBko ECOFIN Kontseiluak onartu zuen 2026ko urtarrilaren 20an.

Era berean, 2026ko martxoan seigarren ordainketa-eskaera aurkeztu zen, 6.467 milioi euroko zenbateko garbiarekin, eta horrek Espainia BEEPtik itzulezin diren transferentzietan jasotako 60.511 milioi euro ingurura hurbilduko luke.

Ordainketa-eskaera hori 78 mugarri eta helburu betetzearekin lotuta dago. Batzordea eskaera hori ebaluatzen ari da, eta, positiboki ebaluatzen bada, 343ra igoko ditu Espainiak betetako mugarriak eta helburuak.

Zerga eta finantza iruzurraren prebentzioa eta borroka

Estatuko Zerga Administrazioko Agentziak helburu estrategiko gisa ezarri ditu zerga-iruzurraren prebentzioa eta horren aurkako borroka. 2024ko urtarrilean onartu zen egungo 2024-2027 Plan Estrategikoa, zeinaren zutabe nagusiak zergadunen laguntza, prebentzio-ekintzak, iruzurraren kontrola eta erakundearen komunikazio-estrategia diren.

2025ean, Plan Estrategiko horrekin bat etorriz, Zerga Agentziaren Zuzendaritza Nagusiaren 2025eko otsailaren 27ko Ebazpena argitaratu zen, zeinaren bidez 2025eko Zerga eta Aduana Kontrolerako Urteko Planaren jarraibide orokorrak onartzen dira, eta bertan erakundeak 2025ean egin beharreko ekintzak xehatzen dira.

2025ean, halaber, Zerga Agentziak 2024an egindako zerga-kontrol ekintzen emaitzak publiko egin zituen. Iruzurraren prebentzioan eta borrokan egindako lanaren ondorioz, Zerga Agentziak 18.928 milioi euroko bilketa emaitzak lortu zituen 2024an, hau da, aurreko urtean baino % 13,28 gehiago.

Arau-esparrura etorrita, 2025ean iruzurraren aurka borrokatzeko hainbat arau onartu dira, bereziki *7/2024 Legea* garatzekoak. Lege horrek *Kontseiluaren 2022ko abenduaren 15eko 2022/2523 (EB) Zuzentaraua, talde multinazionalentzat eta talde nazional handientzat gutxieneko ezarpen-maila globala bermatzeko Zerga Osagarria ezartzen duena*, ekarri zuen espainiar ordenamendu juridikora.

Horrela, lehenik eta behin, Zerga Osagarriaren Erregelamendua onartu da, *apirilaren 1eko 252/2025 Errege Dekretuaren bidez*. Era berean, Europar Batasunaren eremuan, zerga osagarriari dagokionez, *Kontseiluaren 2025eko apirilaren 14ko 2025/872 (EB) Zuzentaraua* onartu da, *2011/16/EB Zuzentaraua* aldatzen duena. DAC 9 izenez ezagutzen den zuzentarau horrek Zerga Osagarriaren aitorpen informatibo bat aurkezteko betebeharra ezartzen du eta EBko estatu kideetako agintaritzen artean haren edukia trukatzeko sistema arautzen du.

Bestalde, *7/2024 Legeak* hidrokarburoen iruzurraren aurkako neurriak hartu zituen, baita "diseinu-erregaien" fenomenoaren aurkakoak ere. Erregai horiek ohiko automobilgintzako erregaien, batez ere gasolioaren, oso antzeko ezaugarri teknikoak dituzten produktuak dira, baina automobilgintzako erregai gisa erabiltzeko hidrokarburoei aplikatzen zaien kontrol-sistematik kanpo uzteko nahita egindako aldaketa txikiekin.

2025eko abenduaren 22ako 7/2024 Legean jasotako neurri horiek garatze aldera, hiru ministro-agindu argitaratu ziren Estatuko Aldizkari Ofizialean, aduanaz besteko gordailu-erregimena amaitu ondorengo gasolinen, gasolioen eta bioerregaien entregei dagokien merkatuko iruzurrari aurrea hartzeko eta, hala badagokio, aurre egiteko:

- Lehen Aginduak 319. inprimakia onartzen du, aipatutako entregei dagokien BEZaren aurrerakin ordainketa arautzen duena.
- Bigarrenak operadore fidagarriaren egoera aitortzeko prozedura onartzen du eta operadore fidagarrien erregistro bat sortzea eta mantentzea arautzen du, aipatutako entregei dagozkien BEZaren diru-sarreren bermeei dagokienez.
- Azkenik, hirugarren Aginduak aipatutako entregen kasuan BEZa ordaintzeko berme gisa eratu behar diren bermeei dagozkien betekizunak eta alderdi orokorrak ezartzen ditu, eta berme-eredua onartzen du.

Bestalde, informazio-betebeharrei dagokienez, martxoaren 30eko 439/2007 Errege Dekretuaren bidez onartutako Pertsona Fisikoen Errentaren gaineko Zergaren Erregelamendua eta *uztailaren 27ko 1065/2007 Errege Dekretuaren* bidez onartutako zergak kudeatzeko eta ikuskatzeko eta tributuak aplikatzeko prozeduren arau komunak garatzeko jardueren eta prozeduren Erregelamendu Orokorra aldatzen dituen *apirilaren 1eko 253/2025 Errege Dekretuak* nabarmen indartzen ditu finantza-erakundeen informazio-betebeharrak, eta aukera ematen dio zerga-administrazioari, 2026ko urtarrilaren 1etik aurrera, urtero izan beharrean hilean behin finantza-erakundeetan kontuei buruzko informazioa, edozein motatako txartelen bidez egindako kobrantzei buruzko informazioa eta telefono zenbakiei lotutako ordainketen eta mota guztietako txartelekin egindako eragiketei buruzko informazioa lortzeko. Jakinarazpena eman behar duten finantza-erakundeen artean, Espainian zerbitzuak emateko askatasunaren erregimenean jarduten dutenak ere sartzen dira. Horrek nabarmen handitzen du iruzurraren aurkako borrokan informazioa kontrolatu eta gurutzatzeko gaitasuna.

Iruzurraren aurkako borrokaren esparruan, Europar Batasunean 2025ean onartu da *Kontseiluaren 2025eko martxoaren 11koa 2025/516 (EB) Zuzentaraua*, *ViDA Zuzentaraua* izenez ezagutua (*VAT in the Digital Age* edo aro digitaleko BEZa) deiturikoa, 2035era arte progresiboki aplikatuko dena, eta estatu kideek BEZaren gaineko kontrola hobetzeko neurriak sartzen dituena, erkidego barruko eragiketetan fakturazio elektronikoaren arloan, inportazio-leihatila bakarraren arloan, eta iraupen laburreko alokairu-plataformak eta bidaiariak garraiatzeko plataformak subjektu pasibo bihur daitezen egoera jakin batzuetan.

Espainian, hainbat eragilek parte hartzen dute ustelkeriarekin eta laguntzetan eta diru-laguntzetan gertatzen den iruzurrarekin lotutako delitu motak prebenitzen, detektatzen eta ikertzen. Besteak beste, hauek nabarmentzen dira: Iruzurraren aurkako Koordinazio Zerbitzu Nazionala (IKZN), OLAFen (EBko Iruzurraren aurkako Bulegoa) harremanetarako puntu nazional gisa jarduten duena, Europako Fiskaltza, OLAF bera, Estatuko Administrazio Orokorraren Kontu-hartzailetza (EAOKH) eta Estatuko Segurtasun Indar eta Kidegoak. Era berean, ZAEAk Aduana Zaintzako funtzionario espezializatuak ditu, zerga-delituen ondoriozko zerga-iruzurraren eta dirua zuritzearen ikerketan lankidetzan aritzeko ahalmen espezifikoak dituztenak.

Era berean, ESIKeko agenteek zerga-iruzurrari eusteko eta zigortzeko orduan duten zeregina lehentasunezkoa da oraindik ere, eta funtsezkoa da etengabe profesionalizatzea, unitate polizial espezializatuak antolatuz, *ad hoc* prestakuntzaren bidez, hala nola Delitu Ekonomikoen Ikerketa Ikastaroan emandakoaren bidez, horrela erakunde kriminalei modu eraginkorrean eta beharrezko irmotasunez aurre egiteko beharrezko gaitasun teknikoak dituztela ziurtatuz. Era berean, 2025eko uztailean Guardia Zibilak bere Etika Profesionalaren Ekintza Plana (EPEPL) onartu zuen, eta horrek ustelkeriaren aurkako borrokan eta bere funtzionarioen etika profesionalaren aurkako jokabideak prebenitzen eta detektatzen laguntzen duten neurriak eta ekintzak biltzen ditu; guztia aurreko urtean abian jarri zen bere Integritate Sistemaren esparruan. Bere elementuen artean, barne hartzen du Barne Informazio Sistema baten ezarpena ere, 2025eko urtarrilean martxan jarri zena.

Ohiko lankidetzaren esparruan, gainbegiratze-agintaritzekin, eta jarduera kriminal mota hau detektatzeko, ondoren agintaritza judizialekin koordinatuta ikertzeko, hainbat bilera egin dira Barne Ministerioaren Iruzurraren Aurkako Neurrien Planaren esparruan, laguntza eta diru-laguntzekin lotutako ustelkeria eta iruzurraren ikerketen lankidetza eta lankidetza sakontzeko, eta zehazki, EBko berreskuratze-funtsetik eratorriko direnekin.

Araugintzako tresnei dagokienez, *abenduaren 20ko 7/24 Legea* onartzeak eta lege hori garatzeko erregulazioak hidrokarburoen salmentan iruzur handien erregulazioa eta prebentzioa hobetzen dute, BEZaren ordainketa aurreratzera behartzen baitute, eta horrek, ziurrenik, mota horretako iruzurrak murriztea edo baliogabetzea ekarriko du.

Nazioarteko lankidetzaren arloan, ZAEAk Europako Fiskaltzarekin (EPPO) duen lankidetza areagotu du, EBren finantza-interesak eragiten dituzten ikerketak laguntzeko funtzionarioak izendatuz lankidetzan arituz (10 milioi eurotik gorako BEZ iruzurrak barne).

Era berean, ZAEAk EBko Kontseiluaren Batzordearen LEWP Aduanas (*Law Enforcement Working Party - Customs*) delakoaren esparruan (aduana-lankidetza indartzeari buruzkoa) egiten du lidergoa, eta berariazko ekintza bat hartzen du bere gain, aduana- eta zerga-iruzurraren aurkako borrokan EPPOk duen rolari buruz sentsibilizatzeko, alde biko eta alde anitzeko lankidetzaren esparruan hobekuntzak identifikatzeko, eta erakunde horrek eskaintzen dituen gaitasunak erabat bultzatzeko. 2024an hasi eta 2025era arte luzatu zen ekimen horrek azaroan Espainian egindako mintegi bat barne hartu zuen, eta horren helburua iruzurra aztertzeko eta ikertzeko ondorioak ateratzea eta jardunbide egokien gida bat garatzea zen.

Bestalde, nazioarteko informazioaren trukea hobetzeko ahaleginak jarraitzen du, zerga-iruzurrari aurrea hartzeko eta haren aurka borrokatzeko tresna gisa, bai eta zerga-arloan truke automatiko berriak sartzeak ere, *Kontseiluaren 2011ko otsailaren 15eko 2011/16/EB Zuzentarauan, zerga-arloko administrazio-lankidetzari buruzkoan* ezarritakoaren ildotik –arau horrek *77/799/EEE Zuzentaraua* indargabetzen du– eta ELGA barruan bultzatzen direnetan ezarritakoaren ildotik. 2025ean zehar, Espainiak nazioarteko konpromisoak betetzen jarraitu du, ezarritako epeetan informazioa trukatuz.

Teknologia berriek segurtasun ekonomikorako dakartzaten arriskuak: Fintech-ak, kriptomonetak

Espainiako Bankuaren *Finantza Egonkortasunari buruzko 2025eko udazkeneko Txostenaren* arabera, kriptoaktiboen merkatuen hedapen bizkorrak erronka garrantzitsuak dakartza finantza-egonkortasunerako, batez ere aktibo horien eta finantza-sistema tradizionalaren arteko lotura gero eta handiagoa den testuinguru batean. Horien tamaina erlatiboa nahiko mugatua den arren, haien hedapen azkarrak eta ezaugarritzen dituen bolatilitateak, batez ere finantza-aktibo tradizionalen babesik ez duten kriptoaktiboek, krisi-eszenatokiak areagotu ditzakete finantza-merkatuetan.

Kriptoaktiboen Merkatuei buruzko Erregelamendua (MiCA) 2023ko ekainean jarri zen indarrean, eta 2024ko abenduaren 30ean aplikatu zen, oso-osorik. Europar Batasuneko herrialde guztietan zuzenean aplikatzeko arauak ezarri ziren, kriptoaktibo jakin batzuk jaulkitzeko eta zerbitzu-hornitzaileen jarduerarako. 2025ean zehar, araudi hori garatzen joan da Batzordearen eskuordetutako araudiak onartuz, eta horietan araudi edo ezarpenerako estandar teknikoak sartzen dira Europako Gainbegiratze Agintaritzeek aurretik proposatuta. Araudi horiek MiCA Erregelamendua hainbat arlotan zabaltzen dute: interes-gatazkak, kriptoaktiboen sailkapenari buruzko liburu zuriak, likidezia-kudeaketa, etab. 2025ean zehar hainbat jarraibide argitaratu izanak ere kriptoaktiboen arautze-esparrua garatzen lagundu du. Jarraibide horiek hainbat arlori heltzen diete: kriptoaktiboak finantza-tresna gisa kalifikatzeko baldintzak eta irizpideak (*European Securities and Markets Authority, ESMA, 2025.03.19*), Europar Batasunaren arauak zehaztea eskaintzaileentzat eta aktiboei eta diru elektronikoari buruzko fitxez bestelako kriptoaktiboak negoziaziorako onartzea eskatzen duten pertsonentzat (ESMA, 2025.02.26), edo agintari eskudunen gainbegiratze-jardunbideei buruzko jarraibideak, merkatu-abusua prebenitzeko eta detektatzeko, kriptoaktiboen merkatuei buruzko Erregelamenduaren arabera (MiCA) (ESMA, 2025.07.9).

Kriptoaktiboei lotutako zerga-arloan, aipatzekoa da 2025a dela Zerga Administrazioari moneta birtualekin egindako saldoei eta eragiketei buruzko informazio-aitorpenak aurkeztu diren bigarren urtea, baita atzerrian kokatutako moneta birtualen aitorpena ere.

Aldi berean, *Kontseiluaren 2023ko urriaren 17ko 2023/2226 (EB) Zuzentaraua, zerga-arloko administrazio-lankidetzari buruzko 2011/16/EB Zuzentaraua* (administrazio-lankidetzari buruzko Zuzentaraua 8, DAC 8 gisa ezaguna) aldatzen duena, barne-ordenamendura aldatzea izapidetzen ari da. Zuzentarau horrek kriptoaktiboei buruzko informazioa automatikoki trukatzeko nazioarteko estandarra jasotzen du, ELGAk egina. Prozesu horretan, moneta birtualei buruzko informazio-betebehar nazionalak ere berrikusten dira, eta "moneta birtual" kontzeptua "kriptoaktibo" kontzeptu zabalagoarekin ordezkatzea, 173. ereduari dagozkion transposizioak jakinarazteko betebeharra ezabatzea eta DAC 8.aren transposizioari lotutako betebehar berriekin ordezkatzea aurreikusten da, bai egoiliarrei bai ez-egoiliarrei aplikagarriak zaizkienentzat.

Halaber, azpimarratzen du Espainiak kriptoaktiboen informazio-esparruari buruzko Agintaritza Eskudunen Alde Anitzeko Akordioa eta finantza-kontuei buruzko informazioa komunikatzeko estandar komunaren gehigarria sinatu dituela etorkizunean nazioarteko informazio-trukea errazteko, eta horrek datuak Europar Batasuneko beste estatu kideekin ez ezik, hirugarren herrialdeekin ere trukatzea ahalbidetuko duela. Tresna horiek estaltzen duten informazioaren lehen elkartrukea 2027an gertatzea aurreikusten da, 2026ari dagokion informazioarekin alderatuta.

Hori guztia koordinatuta dago, aurretik aipatu bezala, kriptoaktiboen merkatuei buruzko Europako finantza-arautegi berriarekin (2023/1114 EB Erregelamendua, MiCA Erregelamendua bezala ezagutzen dena) eta funtsen eta kriptoaktibo jakin batzuen transferentziekin batera aurkeztu behar den informazioarekin (2023/1113 EB Erregelamendua).

Kontuan izan behar da, halaber, AA eraldatzen ari dela zerbitzu digitalak diseinatzeko, ustiatzeko eta kontsumitzeko modua. Txanpon eta Zigilu Fabrika Nazionalak AAren erabilera arduratsurako politika bat onartu du, eta horrek AAren gobernantza esparru bat ezartzeko oinarriak ezartzen ditu. Horren helburua da erakundearen informazioa babestea, AAren erabilerarekin lotutako arriskuak saihestea eta baliabide teknologikoak erakundeak ezarritako konfidentzialtasun, legezkotasun eta gainbegiratze printzipioen arabera erabiltzen direla ziurtatzea.

KRIMEN ANTOLATUA ETA DELINKUENTZIA LARRIA

- 2025eko uztailaren 14an, Segurtasun Nazionalerako Kontseiluak Krimen Antolatuaren eta Delinkuentzia Larriaren aurkako 2025eko Estrategia Nazionala onartu zuen, gizarteari kalte larria eragiten dioten fenomeno kriminalak prebenitzeko eta haien aurka borrokatzeko erreferentzia-esparru politiko-estrategikoa.

- Krimen antolatuaren Espainiako egoeraren ezaugarri nagusia legez kontrako trafikoei buruzko jarduera kriminalak dira, batez ere kannabikoak eta kokainarenak; horien atzetik, neurri txikiagoan bada ere, ondarearen eta ordena sozioekonomikoaren aurkako delituzko jarduerak daude.

- Teknologia berriak eta tresna digitalak gero eta gehiago erabiltzea erronka da delitu-jarduera horiek identifikatzeko eta neutralizatzeko, bai eta biktimak eta pertsona ahulak behar bezala babesteko ere.

KRIMEN ANTOLATUA ETA DELINKUENTZIA LARRIA

Krimen antolatua eta delinkuentzia larria segurtasun nazionalarentzat mehatxu nagusia dira oraindik ere, duten izaera malgu eta opakoagatik eta ezegonkortzeko gaitasun handiagatik, beste delitu motekin dituzten sinergiak pixkanaka handitzeagatik gain. Bilakaera hori indartzen du berrikuntza teknologikoek lagundutako eragiketa legez kanpoko berrien ugaritzeak.

Erantzun mekanismoak, nazionalak zein nazioartekoak, nabarmen indartu dira 2025ean zehar. Alde batetik, Estatuko Segurtasun Indarren eta beste erakunde batzuen arteko lankidetzak, hala nola aduana zaintza zerbitzuen artekoak, krimen antolatuko erakundeak desegitea ahalbidetu du. Segurtasun nazionaleko planak ere indartu egin dira, eta inteligentzia-analisiak jarraitu du antolatutako krimenarekin lotutako mehatxuak, joerak eta ereduak identifikatzeko. Nazioarte mailan, Espainiak Europol, Interpol eta Eurojust bezalako foroetan parte hartzen jarraitzen du, funtsezko zeregina betetzen baitute informazioa trukatzeko, mugaz gaindiko operazioen koordinazioan, sare kriminalen identifikazioan eta inteligentzia-analisian laguntzan.

Antolatutako krimenaren eta delinkuentzia larriaren joerak

Espainiako krimen antolatuaren egoera legez kanpoko trafikoarekin lotutako jarduera deliktiboen nagusitasunak ezaugarritzen du, batez ere kalamuaren eta kokainaren delituak, eta ondoren, neurri txikiagoan bada ere, jabetzaren eta ordena sozioekonomikoaren aurkako jarduera deliktiboak.

Espainiaren egoera geoestrategikoak, Latinoamerikarekin dituen loturek eta lokarriak, eta Europako gainerako herrialdeetarako igarobide-herrialdea izateak, gure herrialdeari munduko droga-trafikorako puntu estrategiko garrantzitsu baten estatusa ematen diote. Horrela, Espainiako droga-trafikoa krimen antolatuaren eta delinkuentzia larriaren ingurunetik datozen mehatxu handienetako bat da.

Espainiako indarkeriaren zati handi bat zuzenean lotuta dago droga-trafikoarekin, eta liskar armatuen, kontu-konponketen, bahiketen, mehatxuen edo segurtasun-indarren aurkako erasoen bidez agertzen da, eta kasu batzuetan, herritarrengan eragin zuzena du.

Erakunde kriminalek eraldaketa oso esanguratsua jasaten jarraitzen dute; deszentralizatuagoak eta malguagoak direnak nagusitzen dira, eta kideen autonomia jakin bat dutena, gainera.

Krimena zerbitzu gisa (*crime as a service*) hartzen den ekintzak urtez urte garrantzia hartzen eta krimen antolatuaren paisaia moldatzen jarraitzen du, konplexuagoa eta moldagarriagoa bihurtuz.

Sareak mehatxu hibridoen tresna gisa instrumentalizatzen ari dira, eta horrekin batera, gero eta koordinazio handiagoa dago aktore kriminalaren eta zenbait inteligentzia zerbitzu etsairen artean, zeinek barneko ahultasunak desestabilizatu eta ustiatu nahi dituzten jarduera kriminalak garatuz.

Era berean, erakunde kriminalak gero eta digitalizazio eta teknologia berriek ezaugarritzen duten mundu batera egokitzen ari dira, eta horrek beren jarduera kriminalak findu, sustatu eta zabaltzeko aukera ematen die. Puntu horretan, Adimen Artifizialaren (AA) erabilera nabarmentzen da krimen antolatuaren hobetzaile eta disruptore bektore gisa, baita jarduera kriminaletarako egokitutako software espezifikoen garapena eta droneen erabilera areagotzea ere, batez ere droga-trafikorako, mehatxu honen aurkako borrokan benetako erronka dena.

AAren erabilerari dagokionez, erakunde kriminalak eta delinkuentzia larriko taldeak teknologia aurreratuak erabiltzen ari dira arlo horretan, hainbat jarduera sustatzeko, hala nola dokumentuak faltsutzea, nortasuna ordeztea, sofistikazio handiko *phishinga* edo estortsioa.

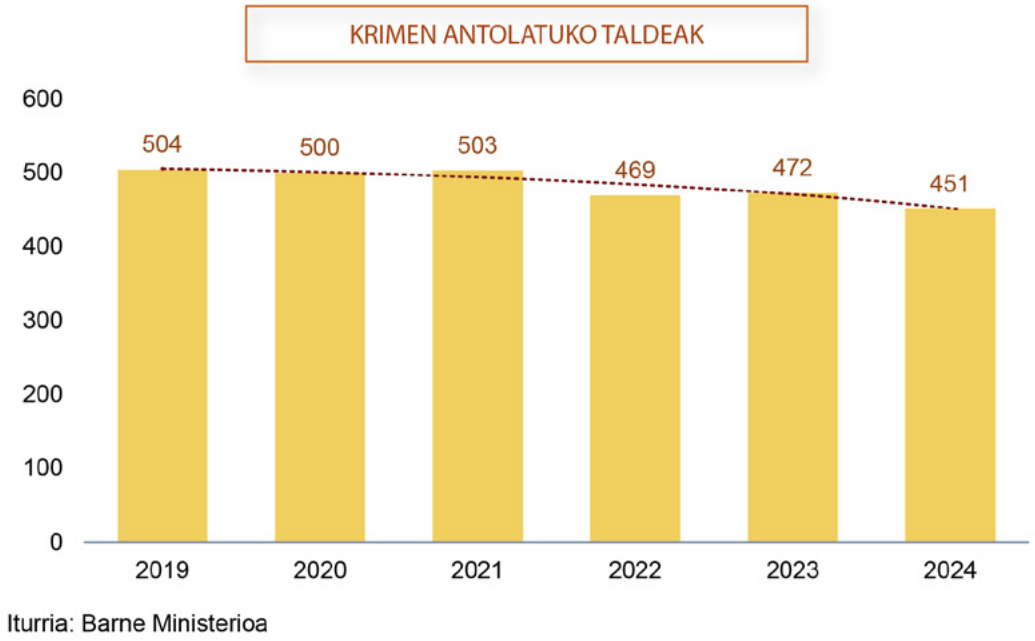
Bilakaera horrek, erakunde kriminalaren sakabanaketa eta funtzionamendu-malgutasunarekin batera, asko oztopatzen du poliziaren lana, haien detekzioa eta identifikazioa zailduz, eta horrek zaildu egiten du haien jarduera kriminalaren arrastoak edo frogak lortzeko ikerketa-teknika bereziak erabiltzeko eskatzeko den aukera.

Bestalde, Segurtasuneko Estatu Idazkaritzaren 9/2018 Jarraibidearen esparruan hartutako neurri guztiek, zeinaren bidez *Gibraltarko Eremurako Segurtasun Plan Berezia* abian jarri baitzen, eta haren eguneratzeek, nabarmen aldatu dute narkotrafikoan diharduten talde kriminalen jarduna, batez ere eremu horretan. Droga-ontziak itsaso zabalean kokatu beharrak, atzemanak izatea saihesteko, erregai hornitzeko jarduerak areagotzea dakar inguru horretan. Horrela, funtsezko laguntza logistikoa esponentzialki handitu da, erregai hornikuntza ("petakeoa") kasurako, eta horrek substantzia horien lurrunkortasunarekin lotutako arrisku gehigarria dakar.

Goikoez gain, kezka handia sortzen duen beste alderdi bat da erakunde kriminalek adingabeak errekrutatzea delituak egiteko, delitu txikienetatik hasi eta indarkeriazko ekintzen azpikontratazioraino, adibidez mehatxuak, erasoak eta baita hilketak ere, ordainketa puntual batzuen truke.

Talde antolatuek Ogasun Publikoaren aurkako delituen arloan, Balio Erantsiaren gaineko Zergaren (BEZ) iruzurrak nabarmentzen segitzen du oraindik. Nazioartean gertatzen den iruzur konplexu bat da hori, frogatzeko zaila, eta altxor publikoarentzat aparteko galera dakar. Detektatu da beste delitu mota batzuekin, hala nola droga-trafikoarekin, lotutako pertsonak BEZaren iruzurra egitera emanik dauden erakunde kriminaletan integratuta daudela. Gainera, azken urteotan lotura esanguratsuak antzeman dira delitu mota horretan espezializatutako erakunde kriminalaren eta dirua zuritzean diharduten sareen artean, eta nabarmendu da jatorri asiarreko herritarren parte-hartzea legez kanpo lortutako funtsak ezkutatzeko eta atzerrira desbideratzeko fasean.

Eremu horretan, Europako Fiskaltzaren jarduera funtsezkoa izan da, 2021etik aurrera BEZaren nazioarteko iruzurra ikertzeko eta erreprimitzeko modu eraginkorra dela frogatu baitu, Ogasun Publikoaren aurkako BEZaren mugaz gaindiko delituengatiko delitu horiek ikertzeko eta zigor-ekintzak egikaritzeko eskumena duenez, bi estatu kide edo gehiagori eragiten badiote eta gutxienez hamar milioi euroko kaltea eragiten badute.

12.1 irudia: 2019tik 2024ra Espainian aktibo egon diren krimen antolatuko taldeak

Droga-trafikoa

Droga-trafikoa eta, bereziki, kokaina-trafikoa, herritarren osasunerako eta segurtasunerako mehatxu handienetako bat izaten jarraitzen du, baita erakunde publiko eta pribatuen osotasunerako ere.

Substantzia horren konfiskazioari buruz eskuragarri dauden behin-behineko datuen arabera, eta aurreko urteetako goranzko joerarekin alderatuta, 2025ean aurreko urtearekin alderatuta jaitsiera txiki bat ikusten da.

Droga horren sarrera-bide nagusia itsasokoa jarraitzen du izaten, portu handietan dauden edukiontzien bidez, Algeciras, Bartzelona eta Valentzian esaterako, nahiz eta konfiskazio batzuk egiten ari diren beste bigarren mailako portu batzuetan, Bilbon edo Marinen.

Edukiontzien erabilera da sartzeko metodo ohikoena, baina aipagarria da itsaso zabalean kokaina kantitate handiak biltzen dituzten abiadura handiko ontzien (AHO) erabilera. Azken urtean nabarmen handitu da bide horien erabilera kokaina Europako kontinentera garraiatzeko.

2025ean Espainian drogaz atzemandako edukiontzien kopuruari dagokionez, eta oraindik ere datu behin-behinekoak direla kontuan hartuta, beheranzko joera ikusten da 2024. urtearekin alderatuta.

Europarako bide zuzenaz gain, drogak Gineako Golkora eta gero gure kontinentera garraiatzea ohikoa izaten jarraitzen du, aurreko urteetan gertatu izan den bezala. Beraz, Mendebaldeko Afrikako eskualdetik igarotzen diren ibilbideak bereziki interesgarriak dira polizia-operazioetarako.

Bitartean, droga-trafikorako metodo berri bat detektatu da, Latinoamerikan ezaguna den arren duela gutxira arte ez baita atzeman izan Europan. Eremu geografiko horretako herrialde bateko drogak edukiontzi batean kargatzean datza, eta edukiontzi hori edukiontziak garraiatzen dituen itsasontzi

batean eramaten da, ondoren txalupa azkar bat (AHO edo *Go-Fast*) hurbiltzen zaio itsaso zabalean, eta txalupa horretara pasatzen da droga.

Testuinguru horretan, Hego Amerikako erakunde kriminalen presentzia ere areagotu egiten ari da Espainiako lurraldean, eta hauek zeregin logistikoa jokatzetik txikizkako merkatuaren inportazioan, banaketan eta kontrolean zuzenean parte hartzera igaro dira. Erakunde horiek mugikortasunagatik, egokitzeko gaitasunagatik eta indarkeria maila altuagatik nabarmentzen dira, eta horrek taldeen arteko gatazkak areagotzen laguntzen du.

Drogak ezkutatzeko metodoak etengabe aldatzen eta eboluzionatzen ari dira, eta gero eta sofistikatuagoak bihurtzen ari dira. Horren adibide bat da makineria astunaren edo egurrezko paleten barruan ezkutatzea, edo baita itsasontzien kroskoetan eta barneko konpartimentuetan egindako egitura-aldaketen bidez egindako hondo faltsuetan ere, horrela karga ia hautemanezina bihurtzen delarik. Beste metodo ohiko bat hoztutako salgaien garraiorako edukiontzien hozte-osagaietan ezkutatzea da (*refeer* sistema). Era berean, erdi-urpeko ontzien erabilera handitu egin da haien garraiorako, batez ere Kolonbiatik eta Brasiletik datorrena.

Unean uneko konfiskatzeak kenduta, aduana-zerbitzuen konfiskazioek gutxitan gainditzen dituzte 1,5 tona, eta horrek dibertsifikazioaren, bidalketaren tamainaren mugaketaren edo portu-instalazioetan infiltrazio eta sofistikazio handiagoaren hipotesi operatiboak iradokitzen ditu.

Gainera, operazio horiek agerian utzi dute gerrako armen edo bestelako gerra-materialaren presentzia, baita erakunde kriminalek erabiltzen dituzten zaintza-ekipo sofistikatuen presentzia ere. Horrek nabarmen handitzen du operazioen konplexutasuna.

Aireko trafikoari dagokionez, 2024an kokaina-bahiketetan nabarmen handitu bazen ere, 2025ean operazioen kopurua egonkor mantendu zen, nahiz eta bahitutako droga kopurua txikiagoa izan.

Marihuanari dagokionez, Espainiak Europako ekoizle eta esportatzaile nagusia izaten jarraitzen du, merkatu berarengatik lehiatzen diren nazionalitate desberdinetako hainbat erakunde kriminal biltzen dituen bilketa-gune gisa finkatuz. Egoera horrek taldeen arteko lehia eta tentsioa areagotu ditu, eta ondoriozko indarkeria areagotzeko arriskua. Gainera, Espainian ekoitzitako marihuana gero eta THC (kalamuaren osagai psikoaktibo nagusia) kontzentrazio handiagoak ditu, eta errentagarritasunarentzat zein osasunarentzat arriskuak handitzen ditu.

Egindako konfiskatzeei dagokienez, aipatu behar da 2025eko behin-behineko datuek bahituren susperraldia erakusten dutela aurreko bi urteetan erregistratutako jaitsiera nabarmenaren ondoren.

Legez kanpokoko trafiko horren Europarako bideei dagokienez, Droga eta Drogamenpekotasunen Europako Batasuneko Agentziak (EUDA) bi banaketa-bide berri ireki direla nabarmentzen du, bat Kanadatik eta Estatu Batuetatik, eta beste bat Thailandiatik. Espainian, Kanadatik eta Thailandiatik zetozen marihuana zeramaten bi itsas-edukiontzi konfiskatu zituzten 2025ean, hurrenez hurren.

Bestalde, aipatzekoa da Europa mailan kezka bat dagoela, Irlanda, Herbehereak eta Belgika bezalako Europako ipar-mendebaldeko herrialdeetara marihuana airez eta itsasoz bidaltzen ari direlako, eta Ipar Amerikako belar-kalamuaren THC ehunekoa Europan landutakoa baino handiagoa dela dirudielako.

Haxixaren trafikoari dagokionez, 2023ko atzemateen beherakada handiaren ondoren, 2024an mantendu zena, badirudi 2025ean Marokotik (munduko ekoizle nagusia) Espainiarako bidea

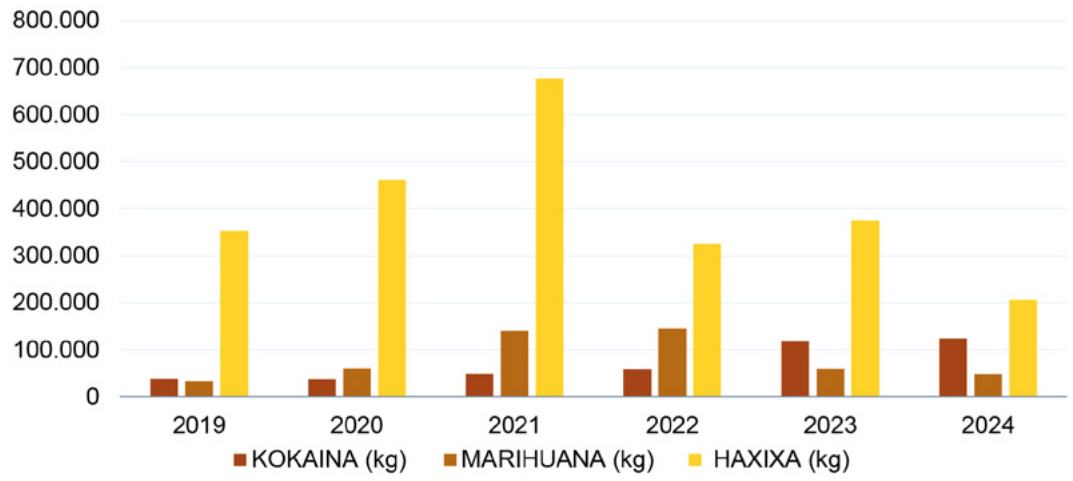
berraktibatu dela. Substantzia horren trafikoa, batez ere, itsasoz bideratzen den arren, sartu ondoren kamioietan ezkutatuta garraiatzen den haxix kopurua esanguratsua da. 2023an jada detektatu zen joera hori, eta gorantz jarraitzen du, Almeria, Granada eta Cádizetik Frantzia eta Europako gainerako aldera doazen lurreko ibilbideak tarteko.

Itsasoko trafikoarekin lotuta, eta aurretik aipatu bezala, garrantzitsua da nabarmentzea Espainiako hegoaldean droga-ontziak hornitzeko helburuarekin egindako erregai-bahiketen igoera nabarmena, batez ere Cadiz eta Huelvako probintzietan. (12.2 eta 12.3 irudiak)

12.2 irudia: 2019tik 2024ra bitartean bahitutako drogen bilakaera

2019tik 2024ra BITARTEKO DROGA-SALEROSKETAREN BILAKAERA						
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
KOKAINA (kg)	37.768	36.888	49.159	58.508	118.325	124.040
MARIHUANA (kg)	32.568	59.888	139.711	144.803	59.235	48.466
HAXIXA (kg)	352.342	461.020	676.182	324.709	375.290	205.991

Iturria: Barne Ministerioa

Iturria: Barne Ministerioa

12.3 irudia: 2019tik 2024ra bitartean bahitutako drogen bilakaera

Kannabis landareei dagokienez, 2025erako eskuragarri dauden behin-behineko datuek konfiskazioen jaitsiera nabarmena adierazten dute, 2024an bahitutako kantitatearen ia erdia konfiskatu baita. Etxebizitzetako *indoor* landaketak dira orain ere nagusi.

Aipatzekoa da jarraitu egin dela Estatuko Segurtasun Indar eta Kideen aurkako eraso eta jazarpenekin. Droga-trafikatzaileek batzuetan ez dute zalantzarik lurreko ibilgailuak eta itsasontziak jotzeko drogak atzeman edo galtzeko arriskua hautematen dutenean, eta oldarkortasun handiago ari dira erakusten agenteen kontra. 2025ean legea betearazteko ESIKren aurka erregistratutako indarkeriazko gertakarien kopurua ez da aurreko urteekin alderatuta bereziki handia izan, baina eraso-ahalmen handiagoa (gerrako armen erabilera) antzematen ari da. Portugalgo Jendarmeriako ofizial bat Guadiana ibaian hil izana, bere ontzi ofiziala droga-garraioko ontzi azkar batek jo zuenean, horren erakusle da.

Cadizko golkoan eta Guadalquivir ibaiaren bokalean droga-trafikoari egiten zaion presioak legez kanpoko jarduera horretan diharduten erakundeek beren eragin-eremua Huelvako probintziara, Guadiana ibaira eta Portugalgo Algarve eremura aldatzea eragin du. Arazoaren larritasunaz jabetuta, Espainiako eta Portugalgo agintariek eta segurtasun indarrek etengabeko eta koordinatutako ahalegina mantentzen dute mehatxu honi aurre egiteko.

Poliziaren presioak, *urriaren 26ko 16/2018 Errege Lege Dekretuan* ezarritakoarekin batera (hortik aurrera, abiadura handiko ontziak debekatutako generotzat hartzen dira), eragin du erakunde kriminalek salgaiak lekualdatzeko eta sartzeko ibilbideak eta metodoak aldatzea, bai eta sare logistikoak ezartzea ere, ontzi horiek fabrikatu, garraiatu, hornitu eta konpondu ahal izateko.

Horrela, kontrabandoko bidalketak egiten diren eremuak mendebalderago (Huelvako eta Portugalgo kostaldea) eta ekialderago (Levanteko arkua - Murtziako kostaldetik Gironako eta Balear Uharteetako kostaldeetaraino) zabaltzen ari dira, eta Frantzia hegoaldera eta Italiara iristen diren ontziak ere detektatu dira.

Funtzionatzeko modu horien aldaketarekin lotuta, aldatu egin da itsasontzi horiek fabrikatzeko ohiko lekua, Portugal iparraldean debekatutako elementutzat hartzen ez diren eremuak aukeratzen dituzte-eta. Handik Espainiako hainbat tokitara eramaten dituzte, batez ere Levante eskualdera eta Kataluniara, Ebroko Delta eremua bereziki garrantzitsua izanik.

Azkenik, eta beren ontziak galtzearen eta ondoriozko kalte ekonomikoen beldurrez, izan ere, erakunde kriminalak Marokotik ere jarduten dute, Espainiako kostaldeetara hurbiltzea saihestuz, atzemanak ez izateko. Beraz, kostaldean zuzenean lehorreratzeaz gain, beste ontzi batzuk ere erabiltzen dira (ontzi erdi-zurrun txikiak, arrantza-ontziak, belaontziak, aisialdirako ontziak, belaontziak, etab.), eta horiek dira gure lurraldean sartzen dituztenak arrantza-portuen, kirol-portuen edo ontzi txikiagoekin egindako hondartzako lehorreratze tradizionalen bidez.

Indarra hartzen ari den "Atlantikoko haxixaren ibilbidean", droga Marokoko Atlantikoko kostaldean kargatzen da eta itsasontziz garraiatzen da hegoalderago dauden Afrikako herrialdeetara, hala nola Senegalera, Ginea-Bissaura eta Ginea-Conakryra, hor deskargatu ondoren Saheletik Libiara lurrez garraiatzeko, gero handik Europara bidali edo Ekialde Hurbileko herrialdeetara jarraitzeko.

Era berean, Atlantikoko ibilbide horrek beste aldaera bat ere badu, non Latinoamerikako herrialdeak izango bailirateke drogen azken helmuga. Irabaziak maximizatzeko eta diruaren arrastorik ez aurkitzeko, erakunde kriminalak kokaina eta haxixa trukatzen ari dira, Afrikara eta Europara kokaina inportatzen duen ontzi bera erabiliz haxixa herrialde horietara garraiatzeko.

Jarduteko moduak ere aldatu dira, eta erabiltzeari utzita zeuden taktika batzuk berraktibatu dira, hala nola aireko modalitatea, mota desberdinetako hegazkinak erabiltzen direlarik, droneak barne,

Maroko eta Espainia artean hegaldi klandestinoak egiten dituzten haxix-bidalketak garraiatzeko. Aireko sarrera ilegalen detekzioak operazio garrantzitsuak garatzea ahalbidetu du azken urtean zehar.

Bestalde, **heroinari** dagokionez, 2025eko behin-behineko datuek erakusten dute Espainian atzemandako kopuruak apur bat gora egin duela 2024ko datuekin alderatuta. Afganistanen opioaren laborantza debekatzeak ez dirudi momentuz eragin zuzenik duenik esparru horretan, ziurrenik erreserba handiak daudelako.

Droga sintetikoei dagokienez, neurri handi batean Europako laborategietatik datoz, batez ere Herbehereetatik eta Belgikatik, nahiz eta azken urteetan Asiako hainbat herrialdetan produkzioa nabarmen hazi den. Aldi berean, Espainian kannabinoideen deribatuen eta katinona sintetikoen tokiko ekoizpena handitu egin da, eta horrek barne-hornikuntza indartu du. Substantzia horiek, oro har, herrialde barruan kontsumitzeko eta Europako zirkuitu desberdinetan banatzeko dira.

2025ean 17 laborategi desmuntatu ziren Espainian: 10 kokainarenak, 3 anfetamina sulfatoarenak (*speed*), 2 metanfetaminarenak eta 2 MDMArenak. Bereziki aipagarria da 2025eko ekainean Tarragonan 582 kilogramo MDMA atzitu izana, eta horrek gure herrialdean desmuntatutako substantzia horren laborategirik handiena bihurtzen du. Operazioan atxilotutakoek konexioak zituzten Kolonbian eta Herbehereetan. Era berean, bidaiarien ekipajeetan eta aireko paketeetan ezkutatutako MDMA eta metanfetaminaren bahiketa-joera jarraitzen du. Gainerako substantzia sintetikoak ematen du egonkor mantentzen ari direla edo, are, behera egiten ari direla, antza. Laburbilduz, 2025ean Espainian identifikatu eta desmuntatu ziren laborategien kopurua 2024ko zifretan mantendu da.

Aipatzekoa da ketaminaren konfiskatzeen igoera Europa mailan. Substantzia horren kantitate handiak legalki bidaltzen dira *asiar urrezko triangelua* deiturikotik, batez ere Herbehereetara, Belgikara eta Alemaniara, eta handik merkatu legez kanpokoan sartzen dituzte Afrikara eta Ipar Amerikara esportatzeko. Aitzitik, Espainian, konfiskatzeak egonkor mantentzen diren arren, Erresuma Batura, Estatu Batuetara, Australiara eta Zeelanda Berrira zuzendutako posta-paketeen bidez bidalketa ugari detektatzen dira.

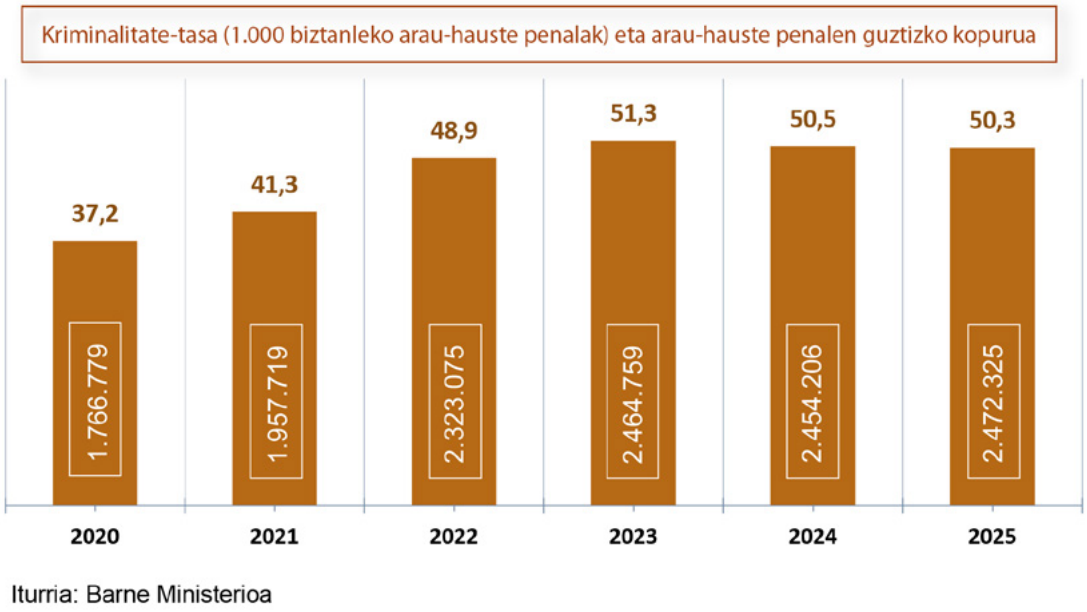
Azkenik, substantzia psikoaktibo berriei (NPS) dagokienez, nazioarteko garapenetako bat orfinak familiako substantzien bahituren gorakada da, nitazenoen (opioide sintetikoak) ordezko gisa joka dezaketen potentzia handiko opioideak.

Substantzia horiek Espainian ez diren arren detektatu, duten garrantzia eta eragiten dituzten osasun arazo larriak kontuan hartuta, Estatuko Segurtasun Indarrek etengabeko alerta mantentzen dute detekzio edo trafiko zantzurik dagoenean. Alerta bera mantentzen da kannabinoide sintetikoen hedapenari dagokionez, eta horien hazkundea antzeman da mundu mailan, bai potentzian, bai merkatuetan agertzen diren formetan (gozokiak eta elikagaiak, adibidez).

Azkenik, bentzodiazepinen konfiskatzeak erregularrak izaten jarraitzen du, batzuetan Espainiako hegoaldean kantitate handitan agertzen dira Marokorako helburuarekin. Era berean, oxido nitrosoaren ("barre-gasa") konfiskazioak maiz egiten dira, batez ere udako denboraldian eta kostaldeko eremuetan, eta 2023az geroztik esponentzialki handitu da.

Ziberkriminalitatea, bestelako trafiko ilegal batzuk eta delitu mota larriak

2025eko datu bateratuekin, **urraketa penalen** zifra 2.472.325era igo da guztira, 2024ko 2.454.206ekin alderatuta, eta horrek % 0,7ko aldaketa adierazten du 2024koaren eta 2025ekoaren artean.(12.4 irudia)

12.4 irudia: Kriminalitate-tasa eta arau-hauste penalen kopuru osoa

Ziberkriminalitatearen esparruan, online iruzurra (iruzur informatikoak) eta haurrak sarean esplotatzearen aurkako borroka nabarmentzen dira. Lehenengoari dagokionez, aipagarria da *malwarearen* erabilera ekipamendu eta sareetara legez kanpo sartzeko, datuak manipulatzeko eta aberastasun legez kanpokoa bilatzen duten sistemak eteteko teknika aurreratu eta sozialak erabiliz, ahultasun teknologikoak eta erabiltzaileen kontzientziazio falta aprobetxatuz.

Online iruzurraren ezaugarri nagusia da etekin ekonomikoak lortzera bideratutako erasoak direla, nortasuna ordezkatuz, banku-kontuak manipulatuz eta informazio pertsonala lapurtuz, ingeniaritza soziala eta *phishing* kanpaina gero eta sofistikatuagoak erabilita. Haurren sexu-esplotazioa, bere aldetik, mehatxu larria da, legez kanpoko materialaren banaketarekin eta kontsumoarekin, sare sozialen bidez adingabeak kontratatzearekin eta teknologia berriak (batez ere adimen artifiziala) erabiliz abusuzko edukiak sortzearekin lotuta. Horrek guztiak detekzio proaktiboan, nazioarteko lankidetzan eta ikerketa tresna digital aurreratuen erabileran oinarritutako erantzun juridiko eta operatiboa eskatzen du.

Gainera, *ransomware* multzoen profesionalizazio argia ikusi da, enpresa baten antzeko antolaketa-egiturekin jarduten baitute (*malwareen* garapenean, sarbideen kudeaketan, negoziazioan eta finantzetan espezializatutako taldeekin), eta, horri esker, haien irismena handitu eta jarduera kriminal iraunkorrari eutsi ahal diote. Era berean, erasoak helburu estrategikoetara zuzendu dituzte, eta horien

konpromisoak ondorio ezegonkortzaileak sor ditzake, batez ere sektore publikoan eta funtsezko zerbitzuetan, eta horrek biktimei erreskateen ordainketa behartzeko presioa areagotu die.

Bilakaera hori indartu egin da negozio-ereduen hedapenaren ondorioz (*crime as a service*), tresna maltzurrak eta sarbide konprometituak merkaturatzea errazten baitute, lehen oso espezializatutako aktoreentzat gordetako gaitasun iraingarriak orokortuta eta erasoen maiztasuna, eskala eta sofistikazioa areagotuta.

Dinamika horiek guztiak batera hartuta, ziberespazioa gero eta mehatxu handiagoa den ingurune bihurtzen dute segurtasun eta egonkortasun nazionalarentzat.

ESIKen ekintzen artean, Guardia Zibilaren Ziberkomandoaren garapena nabarmentzen da, 2025eko uztailetik martxan dagoena Salaketak Elektronikoki Jasotzeko Bulego Nazionalaren (ON-RED) bidez, sinadura elektronikoarekin salaketa elektronikoak kudeatzeko sortua, bere Egoitza Elektronikoaren bidez. Gaur arte, 14.720 salaketa jaso dira, eta horietatik erdia baino gehiago delitu gisa sailkatu dira eta ikerketa egokiak egin dira.

Bestalde, **narkotrafikoarekin lotutako aitzindariei** lotutako gaiak substantzien mozketa errazten duten eta produktuak aizuntzen dituzten erabileran eta industria- edo etxe-erabilerako disolbatzaile jakin batzuetan proiektatzen dira. Disolbatzaile horien arau-esparrua hertsiki katalogatutako aitzindariena baino laxoagoa da. Araudi-malgutasun horrek erakunde kriminalei eguneroko substantziak erabil ditzakete narkotikoen edo substantzia psikotropikoen fabrikazioarekin lotutako jarduera legez kanpokoak ezkutatzeko, haien eskuragarritasun zabala eta zirkulazio komertzial legitimoa aprobetxatuz.

Zerrenda mugatzaileenetan ez dauden arren, substantzia horiek zeregin garrantzitsua betetzen dute drogen fabrikazioan, hala nola kokaina, heroina edo droga sintetikoak. Hori dela eta, agintari eskudunek arreta berezia jartzen diete erosketa-eredu ezohikoei, mugaz gaindiko mugimendu irregularrei eta bolumen handiak eskuratzen saiatzen diren itxurazko enpresei. Sektore pribatuarekin lankidetza funtsezko zutabea da eragiketa susmagarriak detektatzeko, eta abisu-seinaleak identifikatzea errazten duten prestakuntza eta sentsibilizazioekin osatzen da. Oro har, disolbatzaile eta "kontrol baxuko" substantzia horien monitorizazioa funtsezko elementua da arlo horretako ahultasun-hutsuneak ixteko.

Tabakoaren kontrabandoaren aurkako borrokaren esparruan, gora egin du paketeen ohiko trafikoak, bai eta kilogramo ziztadatan eta beste tabako-labore batzuetan ere. Hala ere, datuen urte arteko aldakuntza nabarmenek ez dute esan nahi arazoa gutxitu denik, baizik eta funtzionamendu-dinamikan aldaketa bat.

Gainera, 2025eko urtarriletik aurrera zigarro elektronikoen likidoei eta tabakoarekin lotutako beste produktu batzuei ezarritako zerga berriak iruzur arrisku handiagoa dakar eta osasun publikoan eragin handiagoa du, gazteen artean modan dauden produktuak baitira.

Lehergailuen aitzindariak desbideratzeari dagokionez, lehergailu inprobisatuak (IED) edo bestelako lehergailuak (hala nola nahasketa piroteknikoak edo bolborak) legez kanpo fabrikatzen direla egiaztatu den kasu bakanetan, egileek legezko saltokietan erosi dituzte, eta artisau-gaiak fabrikatzen dituzte, garrantzi gutxiko kantitateetan. Kasurik gehienetan, enpresek ez dute bete produktu batzuetarako derrigorrezkoak diren lizentziak pertsonei eskatzeko betebeharra, edo ez dituzte salmenta susmagarri horien berri eman Harremanetarako Gune Nazionalari (Terrorismoaren eta Krimen Antolatuaren aurkako Inteligentzia Zentroa, Barne Ministerioa). Bolbora fabrikazioaren kasuan, osagaiak dendetan erraz eskura eta ondoren nahastu daitezke, ez baitago haien salmentarako mugarik.

Su-armen eta lehergailuen inguruko kontrol eta ikuskapenen bidez, Guardia Zibilak segurtasun publikoa mantentzen laguntzen du, trafiko legez kanpokora bideratzea eta krimen antolatuak edo talde terroristek erabiltzea eragotziz. Eremu horretan, Terrorismoaren Prebentzio eta Borrokarako Lehergaien Kontrol Sistema (SCEPYLT) tresna garrantzitsua da lehergaien komunitate barruko transferentziak modu seguruan kudeatzeko.

Piroteknia-gailuen erabilera detektatu da hainbat jarduera legez kanpoko egiteko, hala nola kutxazain automatikoetan sartzeko erabiltzen diren lehergai-nahasteak fabrikatzeko edo kirol-ekitaldietan bengalak erabiltzeko. Beste Europako herrialde batzuetako polizia-agintariekin izandako harremanetan, gero eta okerragoa den arazoa dela jakin da, polizia-zentroei eta agenteei erasotzeko pirotekniarekin egindako gailuak erabiltzeraino.

Guardia Zibilaren menpe dagoen Armen Foku Gune Nazionala (AFGN) nazioarteko lankidetzaren eta koordinazio nazionalaren funtsezko elementu gisa konfiguratzen da su-armen, haien osagaien eta munizioen legez kanpoko trafikoaren aurkako borrokan.

Azken urteetako datu estatistikoen arabera, NBEren Su-armen Fluxu Legez Kanpokoei buruzko Urteko Galdetegian bildutakoek diote batez beste 7.335 su-arma konfiskatzen direla urtero Espainian, eta horietatik guztizkoaren % 1 baino gutxiago (56) gerra-armak direla.

Suzko armen legez kanpoko trafikoari dagokionez, *modus operandi* berriak ikusten dira, hala nola pistolak legez kanpo eraldatzea armagintzan espezializatutako marken jatorrizko armazoiak erabiliz, eta estetika taktikoa duten ehiza-armak (errifleak eta eskopetak) edo gerra-armak droga-trafikoan diharduten erakunde kriminalek erabiltzea, indarrean dauden arma-lizentziak dituzten pertsonen bitartez.

Bestalde, kontsumoarekin lotutako mehatxuen aurrean gizarteak duen babesaren ildotik, izaera desberdineko **legez kanpoko sendagaiak** Espainian sartzen eta banatzen jarraitzen dira, merkataritza elektronikoa eta mugaz gaindiko garraioa aprobetxatzen duten sareen bidez, batez ere airez.

Bestalde, **faltsututako produktuen nazioarteko trafikoak** eta horien ondorioek jarraipen eta ekintzaren xede izaten jarraitzen dute. Halaxe adierazten dute 2024ko martxoaren 19ko Europako Batzordearen 2024/915 Gomendiotik eratorritako jarduketek, zeinak faltsutzea eragin handiko delitu gisa identifikatzen eta eskubideen titularren, zerbitzu-emaileen eta agintari eskudunen arteko lankidetza indartzeko neurriak ezartzen baititu, baita aduana-kontrolean tresna teknologiko modernoen erabilera sustatzeko ere.

Politika horren arabera, ZAEAk lankidetza-bide iraunkorretan parte hartzen du nazioarteko erakundeekin (OMA, INTERPOL, LEWP-*Customs*, OLAF, EUROPOL) eta EBko ingurunean kontrol intentsiboko eragiketa sistematikoetan laguntzen du. Estatu mailan, ZAEA Espainiako Patente eta Marken Bulegoaren (EPMB) Faltsukerien aurkako Borrokarako Lantaldeko kidea da, eta bertatik Espainian jabetza intelektual eta industrialaren eskubideak betearazteko ekintzak aztertzen eta Europako Batzordeari jakinarazten zaizkio, goian aipatutako gomendioa betez.

Era berean, **produktu fitosanitarioen legez kanpoko trafikoa** izugarri aldatu da, eta nazioz gaindiko fenomeno bat bilakatu da. Horri guztiari gehitu behar zaio munduko edozein lekutatik legez kanpoko produktuak erosteko eta erabiltzeko dagoen erraztasuna. Hori ez da oharkabean pasa talde kriminalentzat, merkatu-nitxo oso errentagarria identifikatu baitute.

Bestalde, **espezie babestuen legez kanpoko merkataritza** aipatu behar da; izan ere, ingurumen-delitu soiltzat hartu izan da, eta lehen mailako mehatxutzat hartu izan da, hainbat eremutan zeharka eragiten duelako.

Antolakunde horiek beste merkatu ilegal batzuetarako erabiltzen diren ibilbide, egitura logistiko eta finantza-mekanismo berdinak erabiltzen dituzte, eta horrek haien gaitasun operatiboa indartzen du. Testuinguru horretan, 2025ean Guardia Zibilak THUNDER Operazioan parte hartu zuen, mundu osoan INTERPOLek koordinatua, babestutako flora eta faunaren trafikoaren aurka borrokatzeko. Estatu osoan, 741 ikuskapen egin ziren, 65 salaketa aurkeztu ziren administrazio-arau-hausteengatik, eta 25 delitu identifikatu ziren atxilotu edo ikertutako 35 pertsonarekin lotuta.

Era berean, ZAEAko Aduana eta Zerga Berezien Sailak eta Aduana Zaintzakoak funtsezko zeregina dute portaera horiek mugaz gaindiko dimentsioa dutenean edo kanpo-merkataritzari eragiten diotenean.

Ingurumenaren aurkako delituen bidez lortutako onura ekonomiko handiek, non espezieen trafikoarekin batera beste batzuk ere badauden, hala nola debekatutako produktuak ekoiztea edo erabiltzea eta hondakinak desbideratzea, nazioarteko ahaleginak indartzea eskatzen dute, aduana-zerbitzuen esparruan berariazko kontrolak areagotuz (edukiontziak, hondakinak, espezie arautuak) eta Europako eta nazioarteko erakundeekin aktiboki lankidetzan arituz antolatutako kriminalitate-modu horiei aurre egiteko.

Horrela, batez ere Frantziatik eta Italiatik datozen hondakin mota desberdinak lurralde nazionalean legez kanpo sartzera dedikatzen diren hainbat negozio-sare kriminal ikerketaren xede izaten jarraitzen dute. Kutsaduraren arloan antolatutako krimenarekin lotutako ekintzen artean, Guardia Zibilaren SEPRONAk hauek nabarmentzen ditu: (12.5 irudia)

SEPRONAren eragiketa nabarmenak	
FINOPLAST	plastikozko hondakinen legez kanpoko trafikoa. Gehienak Frantziatik datoz, eta Leonen gordetzen dira Asiara esportatzeko
SUNRISING	ehun-hondakinen legez kanpoko trafikoa. Horiek hirugarren herrialdeetatik datoz eta Valentzian biltegiratzen dira
RIFIUTI	hondakinen legez kanpoko trafikoa Italiatik Espainiara
LAYS	hondakinen legez kontrako lekualdatzea Afrikako Tenerife uhartetik
DASHBOARD	erresuma Batuko ibilgailu desmuntatuak lekualdatzea baimenik gabe. Aire girotuaren efluenteen emisio-hondakinak isurtzen dituzte, eta ez dute suntsitze- edo kutsadura-ziurtagiririk
MUGARIK	frantzian hondakinak lapurtzea, eta horiek gero Espainiako enpresa kudeatzaileei saltzea

Iturria: SEPRONA

12.5 irudia: SEPRONAk kutsaduraren arloan kriminalitate antolatuaren aurka egindako eragiketa nabarmenak

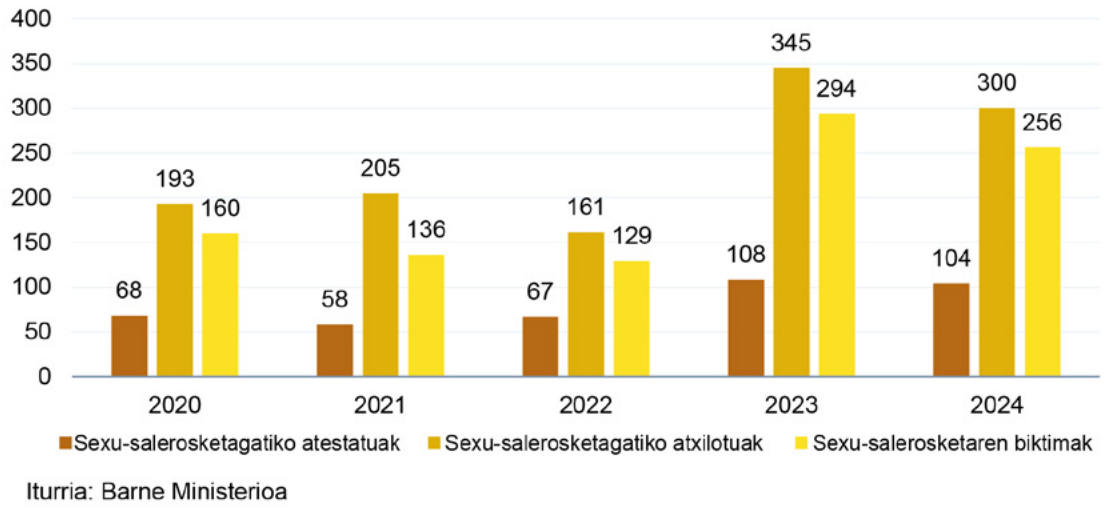
Abeltzaintzako ustiategi eta hiltegi klandestinoak segurtasunerako mehatxu zuzena badira gainera, eta eragin zuzena dute osasunean, osasun-ikuskapen eta kontrol sistema ofizialetatik kanpo jarduten baitute. Albaitaritza-kontrolik ezak, higiene-baldintza txarretan garatzeak eta trazabilitaterik ezak instalazio horietako haragia produktu arriskutsu bihurtzen dute kontsumitzaileentzat, eta, aldi berean, lehia desleiala sortzen dute ekoizle legalen aurka, hornidura-kate arautuetan eragina izanik eta ekonomia nazionalerako sektore produktibo estrategikoak ahulduz.

Animalien hilketa klandestinoarekin eta haragia nahiz animalia-jatorriko produktuak albaitaritza-kontrolik gabe elikadura-katean sartzearekin lotutako legez kanpoko jarduerek delinkuentzia egituratuaren eredu bati erantzuten diote, eta delinkuentzia larriaren eta krimen antolatuaren barruan koka daitezke. Sare horiek ziklo oso bat osatzen dute, eta honako hauek hartzen ditu barne: abereen harrapaketa eta mugimendu irregularra, instalazio ezkutu edo baimenik gabekoetan hiltzea eta haragia moztea, trazabilitatea faltsutzea edo ezabatzea, higiene- eta osasun-baldintza txarretan garraiatzea eta biltegiratzea, eta ondoren haragia jatetxeei, txikizkako dendei edo salmenta-kanal informalei banatzea.

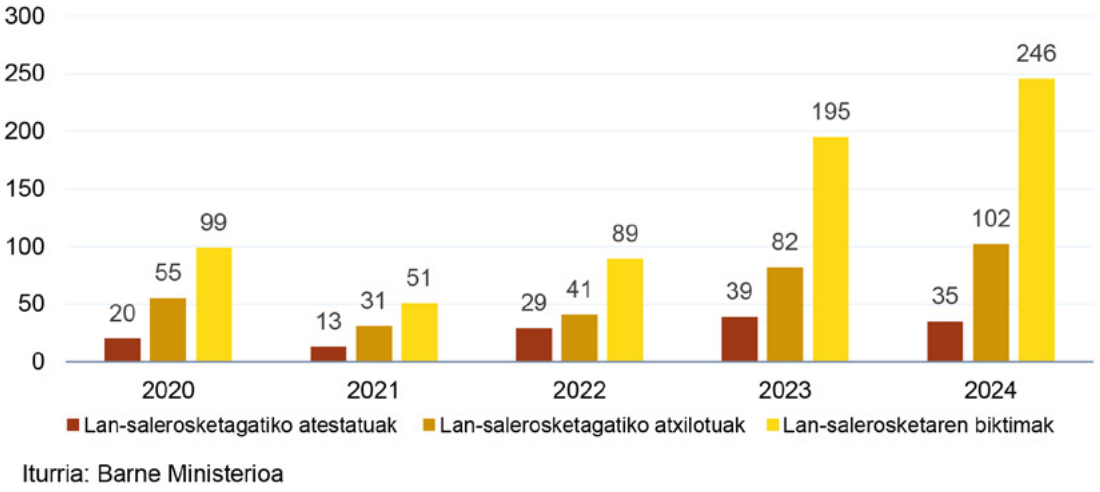
Gizakien salerosketari dagokionez, Espainiak, batez ere, biktimen iragaitzazko eta helmugako herrialdea izaten jarraitzen du, **adierazpen mota guztietan**, bai sexu-esplotazioaren modalitatean, bai lan-esplotazioaren modalitatean. Azken horretan nabarmen handitu da azken urteotan, mundu mailan gertatzen ari denarekin bat etorriz. Trafikoaren beste helburuek intzidentzia txikia dute oraindik ere.

Beste delituen modu batzuk bezala, gizakien salerosketa teknologia berrien eta tresna digitalen erabilera gero eta handiagoa eta geldiezinez eragiten ari da, eta horrek trafikatzaileentzat delitua egitea errazten du, bereziki pertsona zaurgarriekin harremanetan jartzeko aukera emanez. Internetek anonimotasun maila handia eskaintzen die delitugileei, eta horrek zaildu egiten du haiek identifikatzea eta frogak biltzea, informazio digitala aldakorra baita eta biktimak are ikusezinagoak bihurtzen baitira, eta horrek zaildu egiten du haiek kokatzea eta babestea. Aldi berean, biktimek eskaintzen dituzten zerbitzuen publizitatea errazten du, baita zerbitzu horien kudeaketa eraginkorragoa eta deszentralizatuagoa ere.

Azpimarratu beharrekoa da AAren rol emergentea, dagoeneko mehatxu handiak azaltzen baititu, batez ere haurren sexu-esplotazioari buruzko materiala ekoizteko edo kontratazio-mezuak automatikoki sortzeko, biktimen banakako ahultasunaz baliatuz. (12.6 eta 12.7 irudiak)

12.6 irudia: Sexu-salerosketaren atestatuak, atxilotuak eta biktimak 2020-2024 aldian

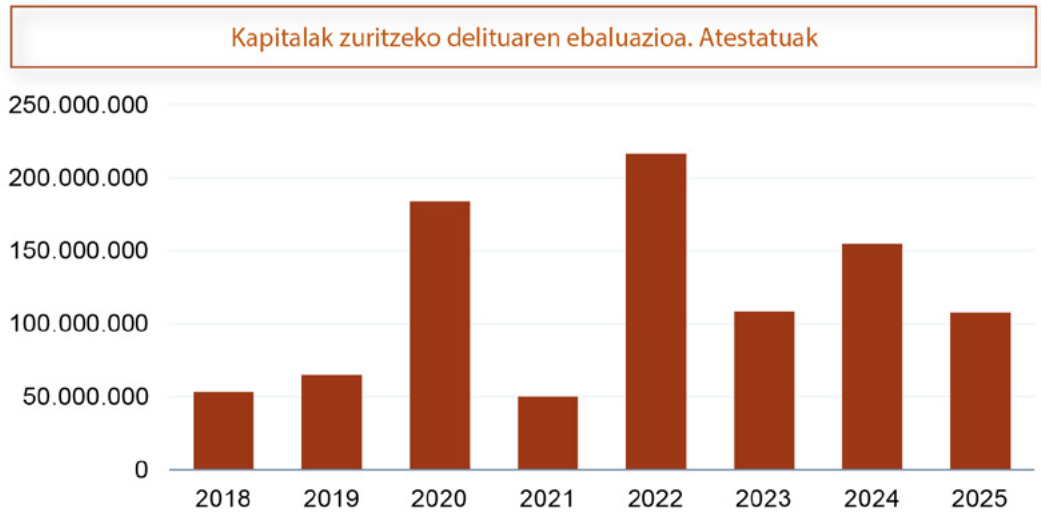

12.7 irudia: Lan-salerosketaren atestatuak, atxilotuak eta biktimak 2020-2024 aldian

Giza trafikoaren eta sexu-esplotazioaren arloan, emakumeek modu desproportzionatuan jasaten jarraitzen dute giza eskubideen urraketa larri horren ondorioak. Gehienbat Latinoamerikatik datoz, Kolonbia izanik jatorrizko herrialde nagusia. Giza trafikoaren eta lan-esplotazioaren kasuan, biktimak gehienbat gizonezkoak dira, eta Latinoamerikatik eta Ipar Afrikatik ere etorri dira, nekazaritza eta ehungintza sektoreak izanik kaltetuenak.

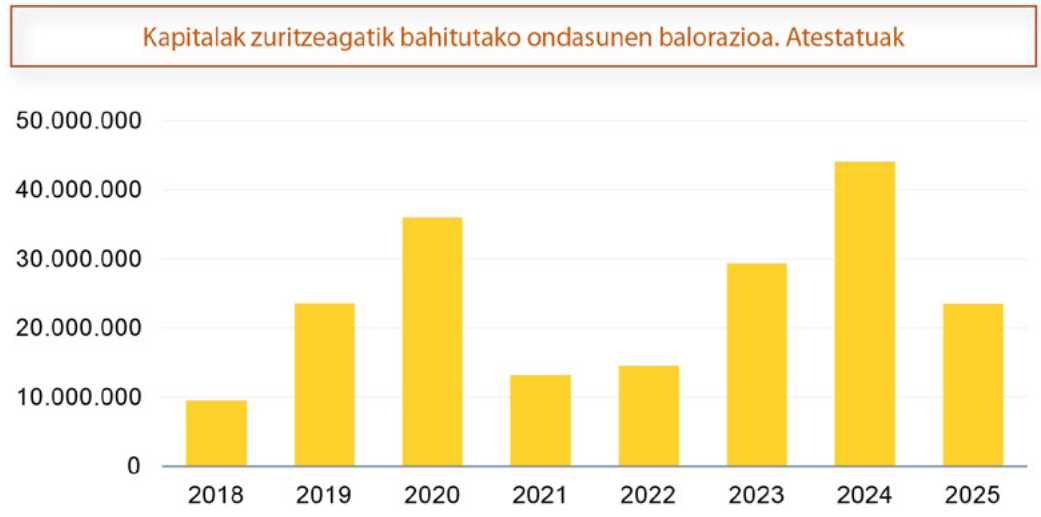
Kasu askotan, biktimak egoera irregularrean daude Espainian edo ez dute inolako lan-kontraturik. Adingabeek ez dute intzidentzia handirik adierazten, baina arreta berezia jartzen da sare kriminalek helduarora iritsi arte ezkutatzeko duten gaitasunari. Inoren kargura ez dauden adingabe atzerritarrak (IKEDA) ahultasun espezifikoa ere kontuan hartu behar da.

Ezinbestekoa da haurrek eta nerabeek ingurune digitaletan duten arrisku handiagoa kontuan hartzea. Trafikatzaileak egoera horretaz baliatzen dira sare sozialen edo txat pribatuko funtzioak dituzten bideo-joko plataformen bidez sartzeko, errekrutatu eta esplotazio egoeretara eramateko, batez ere sexu- edo pornografia-arloan. Haurren online bidezko sexu-esplotazioari dagokionez, 2025ean indartu egin da nazioarteko polizia-lankidetza, eta azpimarratzekoa da Espainiak EMPACT CSEn (*Child Sexual Exploitation*) parte-hartze aktiboa izan duela. Horren bidez, areagotu egin dira baterako eragiketak, adimen-trukea eta gaitasun espezializatuen garapena, egileen jazarpenera, lineako azpiegitura kriminalen desartikulaziora eta biktimen identifikaziora bideratuak. Kasu batzuetan, biktima horiek ia ez dira adinera iristen. (12.8 eta 12.9 irudiak)

Iturria: Ogasuneko Ministerioa

12.8 irudia: Kapitalak zuritzeko delituaren ebaluazioa. Atestatuak

Iturria: Ogasuneko Ministerioa

12.9 irudia: Kapitalak zuritzeagatik bahitutako ondasunen balorazioa. Atestatuak

Dirua zuritzearen egungo joerak metodo tradizionalen eta teknologian oinarritutako estrategia berrien konbinazioa erakusten dute. Egitura opakuak ohikoak dira oraindik, hala nola, enpresa-mamu ugariren gainean eraikitako enpresa-sare konplexuak, higiezinen sektoreko inbertsioak, baita sare informalen erabilera ere (*hawala* edo diru-fluxua).

Hala ere, kriptodibisen gorakada da kapitalen zuriketaren egungo panoramako joerarik nabarmenetako bat, bereziki erakargarri egiten dituzten ezaugarri batzuk dituztelako: anonimotasuna edo sasi-anonimotasuna, 24/7 igortzeko gaitasuna inolako zerbitzu edo erakunderekiko menpekotasunik gabe, komisio txikiak eta *stablecoinen* erabileraren bidez prezioaren ohiko hegakortasuna moteltzea (legezko ibilerako txanponetan, normalean dolar estatubatuarrean, kontraparteen balioarekin parekatutako txanpon birtualak). Beraz, mehatxu horren erabilera intentsiboagorantz bilakaera baieztatzen da.

Testuinguru horretan, gaizkileek gero eta gehiago aprobetxatzen dituzte kriptografia-moneta trukatzeko plataformak ziberkrimen, droga-trafiko edo iruzur bezalako jardueretatik lortutako irabazi legez kanpokoak mugitzeko eta ezkutatzeko, agintariek aktiboen jarraipena egitea nabarmen oztopatzen baitute eta erregulatzaileak behartzen dituzte aktibo birtualen zerbitzu-hornitzaileak dirua zuritzearen aurkako esparruetan txertatzeko ahaleginak areagotzera.

Beraz, ondoriozta dezakegu kriptomoneten bidezko dirua zuritzeak gero eta arrisku handiagoa dakarrela finantza-egonkortasunerako eta nazioarteko segurtasunerako. Mehatxu nabarmenenetako bat biltegiratze gailu fisikoen erabilera da, balio handiko objektuak diskretuki garraiatzea ahalbidetzen baitute mugak zeharkatuz, eskudirua deklaratu beharrik gabe. Horrek zaildu egiten du agintariek jarraipena egitea, kriptografia-monetak ia berehala eta anonimotasun maila jakin batekin transferitu baitaitezke. Gainera, gailu horien eramangarritasunak eta enkriptazioak zaildu egiten dute funtsak detektatu eta konfiskatzea, eta horrek erraztu egiten ditu legez kanpoko eragiketak, hala nola terrorismoaren finantzaketa, zerga-iruzurra edo antolatutako krimenaren dirua zuritzea.

Bestalde, gero eta maizago detektatzen ari dira jatorri asiarra duten erakunde kriminalak, komisio baten truke beste erakunde batzuen irabaziak zuritzean espezializatuak (*berriz ere crime as a service formatuan*).

Gainera, Gibraltarko eremuko Segurtasun Plan Berezian aurreikusitako neurrien barruan, Estatuko Segurtasun Indar eta Kidegoek dirua zuritzeko jarduerak detektatzeko ekintzak egiten dituzte, droga-trafikoan diharduten talde kriminalaren egitura ekonomikoan jardunez, haien gaitasun operatiboa mugatzeko, azken urteotan ikerketa ekonomiko eta ondarekoen arloan garatu den lan biziari jarraipena emanez.

Azkenik, aipatu behar da, aldi berean, prebentzio-esparruan, Espainiako agintariek gainbegiratze- eta arautze-neurriak areagotu dituztela, besteak beste, behartutako erakundeen hedapena, onuradunaren identifikazioa hobetzea eta eskudiruaren eta ordainketa-bideen mugimenduaren mugaz gaindiko kontrol-sistemak indartzea.

Justizia Zerbitzu Publikoaren eraginkortasunaren arloko neurriei buruzko *urtarrilaren 2ko 1/2025 Lege Organikoak Golden Visa* programa ezabatzea ezarri zuen. Higiezinen sektorean dirua zuritzeko arriskua ez da desagertzen, baina kapital kopuru handien sarrera mugatua da immigrazio kontrol ahulengatik; eta Espainiak talde kriminalentzako higiezinen inbertsioaren bidez aberastasuna legitimatzeko helmuga gisa duen erakargarritasuna murriztu egiten da.

Azkenik, aipatu behar da aduana-eremuetan ordainketa-bideen mugimendua kontrolatzen dela, dirua zuritzeko zirkuituan sartzea saihesteko.

2025ean Dirua Zuritzearen Ikerketa Plan bat jarri zen abian, erakunde kriminalek finantza-sistema digitala erabiltzeko erabiltzen dituzten eskema berriak identifikatzeko helburuarekin. Ildo horrek *neobankuei* –%100ean hirugarrenen banku-lizentzia baten pean jarduten duten plataforma digitalak dira– zuzendutako ikerketa barne hartzen du, eta legez kanpoko funtsak sartzeko edo legitimatzeko bide posible gisa identifikatu direnak, abantaila teknologikoak eta dauden araudi-hutsuneak aprobetxatuz.

Gorroto-delituak delinkuentzia-modu bereziki larria dira, ondasun juridiko unibertsalei erasotzeaz gain (osotasun fisikoari edo askatasunari), kolektibo ahulenen duintasunari eta berdintasunari ere erasotzen baitiete. 2025eko datu eguneratuen arabera, arrazakeria eta xenofobia diskriminazio-arlo ohikoenetakoak izaten jarraitzen dute, 2024an ikertutako 804 gertakaritik 2025ean 854ra igo baitira; % 6,2ko igoera, beraz. Bitartean, hazkunde handiena izan duen arloetako bat antisemitismoa da, 37tik 68ra ikertutako gertakarietara igo baita, aurreko urtearekin alderatuta % 83,8ko aldaketa gutxi gorabehera adierazten duena.

Arrisku garrantzitsuenen artean daude sare sozialetan diskurtso diskriminatzailearen normalizazioa, mehatxuak edo erasoak sustatzen dituena, eta batez ere salaketa gutxiegi egitea, eraso asko ezkutuan geratzen baitira eta poliziaren estatistiketara ere ez baitira iristen, eta horrela ahuldu egiten baitira bai erakundeen erantzuna bai biktimentzako laguntza.

2025eko martxoan, Barne Ministerioak Gorroto Delituen Aurkako Bulego Nazionalaren (gaztelaniaz, ONDOD) bidez, gorroto delituen biktimen eta lekukoen inkesta batean oinarritutako analisi bat argitaratu zuen, eta bertan salaketak oztopatzen dituzten oztopoak aztertzen dira: lotsa, baliabideen ezagutza falta edo mendekuen beldurra datu errealek babestutako arrazoi errepikakorrak dira. Horren harira, Gorroto Delituen Aurkako Hirugarren Ekintza Planak (2025-2028) prebentzioa, biktimen laguntza eta zigor-auzipidetza indartzea du helburu.

Azken urteko zikloan, gorrotoa eragiten duten delituen salaketetan goranzko joera eutsi bat ikusi da Espainian, arrazismoarekin/xenofobiarekin, sexu-orientazioarekin eta genero-identitatearekin lotutako arloetan eragin berezia izanik. Igoera hori detekzio eta salaketa mekanismoen hobekuntzaren ondorioz gertatu da, eta baita ingurune digitalak anplifikatutako gizarte-polarizazioaren berpizkundearen ondorioz ere, ingurune digitalak gorrotoa pizten duten diskurtsoen hedapenean bektore gakoa baitira, eta erradikalizazio bortitz prozesuetan eboluzionatzeko joera baitute.

Nazioarteko lankidetza eta garapen estrategikoak

Kriminalitatearen aurkako nazioarteko lankidetza, bere forma guztietan, ezinbestekoa da hura neutralizatzeko, bai aldebiko mailan bazkide eta aliatutako herrialdeekin, bai Espainia parte den erakunde eta ekimen multilateralen barruan.

Lankidetza mota hori indartzen jarraitzen da krimen antolatuaren aurkako borrokan ekimen berriekin, adituen sareekin eta mehatxuaren arlo desberdinetan zentratutako lantaldeekin. ESIKek nazioarteko lankidetza-mekanismoetan parte hartzen jarraitzen du, Europako erakunde eta agentziekin lankidetzan arituz, baita mundu mailan dauden hainbat bazkiderekin ere.

2025ean zehar, aurrerapenak egin dira Europako Barne Segurtasun Estrategia (ProtectEU) definitzen eta ezartzen. Estrategia horrek EBren prestaketa, erresilientzia eta erantzuna mehatxu transnazionalei edo fenomeno hibridoei indartzeko ikuspegi komuna moldatzen du, eta prebentzioa, lankidetza operatiboa eta sistemen interoperabilitatea konbinatzen dituen esparru integrala ezartzen du. Bere ezarpena errazteko, azpimarratzen du Batzordeak aldizka Barne Segurtasuneko Batzordeari (BSBA) ekimen nagusien aurrerapenaren berri emateko beharra, baita Lehendakaritzak BSBAri berari eta EBko Justizia eta Barne Arazoetako (JBA) Kontseiluari gai estrategikoak planteatzeko duen eginkizuna ere.

Horrez gain, EU-LISArekin elkarlana jorratzen dago *Joint Investigation Teams Collaboration Platform* (Ikerketa Talde Bateratuen Lankidetza Plataforma) izeneko plataforma bat ezartzeko, talde bateratuetako kideen arteko lankidetza hobetuko duena eta Europa mailan tresna komun bat eskainiko duena informazioa partekatzeko, jarduerak koordinatzeko eta komunikazio arina mantentzeko.

Droga-trafikoaren arloan, Terrorismoaren eta Krimen Antolatuaren aurkako Inteligentzia Zentroak (TKAIZ) drogei buruzko nazioarteko hainbat proiektu, foro eta lan-taldetan parte hartzen du Barne Ministerioaren ordezkari gisa, hala nola Europar Batasuneko Kontseiluaren Drogari buruzko Talde Horizontalean (DTH) eta hirugarren eskualde eta estatuekin dituen elkarrizketetan; Nazio Batuen Droga eta Krimenaren aurkako Bulegoaren (UNODC) ekimen eta foroetan; edo Nazioarteko Narkotikoen Kontrol Batzordean.

Gainera, 2024ko urtarrilean merkaturatu zenetik, CITCO da *Portuen Europako Aliantzarako* Barne Ministerioaren harremanetarako gune nazionala. Ekimen horren helburua da droga-trafikorako nodo logistiko horiek erabiltzen dituzten erakunde kriminalen aurka borrokatzea.

Barne Ministerioak aktiboki parte hartzen du "*Krimen antolatuaren aurkako Europako herrialdeen koalizioan*", eta Alemania, Belgika, Espainia, Frantzia, Italia, Herbehereak eta Suedia ere bertan daude. Espainiak Koalizioaren Urte Anitzeko Ekintza Planean dauden bi ekintzen buru da. Era berean, Koalizioaren 4. Ministroen Bilera antolatu zuen, 2025eko otsailaren 14an Cádizen egin zena, ekimen honetako kide diren herrialdeetako Barne eta Justizia ministroen presentziarekin.

Barne Ministerioak Europar Batasunak finantzatutako hainbat proiektutan ere parte hartu zuen 2025ean, estatuetako segurtasun indarren erakundeak indartzeko eta antolatutako krimenaren

aurkako borrokan eremu geografiko desberdinetako prestakuntza eta gaitasunak garatzeko helburuarekin, ESIKen eta Espetxe Erakundeen Idazkaritza Nagusiko funtzionarioen ekarpenaren bidez. Besteak beste, hauek daude:

- Latinoamerikan, Espainiak zuzentzen du "Europa-Latinoamerika - Krimen Transnazional Antolatuaren aurkako Laguntza Programa 2.0" (EL PAcCTO 2.0), zeinaren helburua Latinoamerikan eta Karibean Zuzenbide Estatua eta segurtasuna indartzen laguntzea den.

- Barne Ministerioko adituak SEACOP VI. Proiektuan parte hartzen ari dira, horren helburua substantzia estupefazienteen itsas trafiko legez kanpokoaren aurkako borroka laguntzea izanez, baita nazioarteko sare kriminalaren aurkakoa ere, Latinoamerikako eta Karibeko herrialdeei zuzendutako eskualdeko osagaia gidatuz.

- Ekuadorren, Espainiak zuzentzen du "Ekuadorren Bakerako Segurtasun, Itxaropen eta Erresilientzia Programa" (SERPAZ), zeinaren helburua herrialdearen gaitasuna indartzea den dirua zuritzearen aurkako borrokan eta antolatutako krimen-taldeen finantza-aktiboak berreskuratzeko, baita espetxe-sistemaren berregituraketa babestea ere.

- Bolivian, "Drogaren aurkako borrokan ari diren indar berezientzako Europako laguntza (II. fasea)" eta "Giza trafikoaren, migratzaileen trafikoaren eta lotutako delituen prebentziorako laguntza" proiektuak zuzentzen ditu.

- Perun, "Droga trafikoaren eta delituaren aurkako laguntza (II. fasea)" proiektua zuzentzen du.

- Guardia Zibilak "*Global Drug Intelligence Network*" (GDIN) proiektua zuzentzen du, sare kriminalak desegiteko eta drogen nazioarteko fluxua murrizteko helburuarekin, Europako eta Latinoamerikako hainbat herrialdetako legea betearazteko agentzien artean informazioa trukatuz.

- Jordanian, Polizia Nazionalak senidetze proiektu bat zuzentzen ari da, herrialdeko Segurtasun Publikoko Zuzendaritza Nagusiari krimen antolatuaren aurkako borrokan laguntzeko helburuarekin.

- Nigerian, Polizia Nazionalak UNODCek zuzendutako "Nigerian migrazioen kudeaketarako laguntza" proiektuan parte hartzen du, gizakien salerosketaren aurkako borrokan.

Bestetik, erantzun-mekanismoen barruan, kontuan izan behar da EBko Adimen Artifizialaren (AA) Erregelamenduak, bere 5. artikuluan, oro har, denbora errealeko urruneko identifikazio biometrikoko sistemen erabilera debekatzen duela, baina berariaz baimentzen duela haien erabilera, aldez aurretiko baimen judizialarekin, delitu larrietan gaizkileak identifikatzeko (gutxienez 5 urteko zigorrarekin zigortzen direnak horrela hartzen dira).

Gainera, antolatutako eta krimen larriaren testuingurua kontuan hartuta, Espainiako aduana-agintariek nazioarteko lankidetza indartu dute norabide eta eremu geografiko desberdinetan, bai Latinoamerikako herrialde garrantzitsuekin, bai Europol, Mehatxu Kriminalen aurkako Europako Diziplina Anitzeko Plataforma eta Europako Portuen Aliantza bezalako agentziekin. Barne mailan,

berriz, ZAEAko Aduana eta Zerga Berezien Sailak portu nagusietako segurtasuna indartu du Portu Segurtasun Planaren bidez Drogaren Aurkako Fiskaltzarekin, portu agintaritzekin eta operadore pribatuekin koordinatuta.

2025ean egindako garapen estrategikoei dagokienez, Segurtasun Kontseilu Nazionalak Krimen Antolatuaren eta Delinkuentzia Larriaren aurkako 2025eko Estrategia Nazionala onartu zuen 2025eko uztailaren 14an, gizarteari kalte larria eragiten dioten fenomeno kriminalak prebenitzeko eta horien aurka borrokatzeko erreferentzia politiko-estrategikoko esparrua. Estrategia berri hori krimen antolatuaren eta delinkuentzia larriaren aurkako borroka erakunde publikoen, sektore pribatuaren eta gizarte osoaren erantzukizun partekatua delako uste honetan oinarritzen da.

Horren onarpenak aurrekoaren berrikuspen prozesuari amaiera eman zion, Barne Ministerioari emandako 2019tik 2023rako indarraldiarekin, Segurtasun Kontseilu Nazionaleko 2024ko martxoaren 19ko Akordioaren bidez. Akordio horrek mehatxu ebolutibora egokitutako Estrategia berri bat garatzeko jarraibideak ezarri zituen. Lan Talde bat sortu zen horretarako, ministerio artekoa, Terrorismoaren eta Krimen Antolatuaren aurkako Inteligentzia Zentroak (TKAIZ) zuzenduta, eta Segurtasun Nazionaleko Departamentuko eta gaian eskumena duten ministerio-departamentu eta beste erakunde batzuetako ordezkariek, komunitate akademikokoek eta gaian eskumena duten beste aditu batzuek osatua. Autonomia erkidegoek eta hiri autonomoek ere parte hartu zuten prozesu horretan. Azken zirriborroa Antolatutako Krimenaren eta Krimen Larrien aurkako Batzorde Espezializatuari aurkeztu zitzaion, mehatxu honen aurrean Segurtasun Kontseilu Nazionaleko laguntza-organo nagusiari.

Pertsonen salerosketaren eta esplotazioaren aurkako 2021-2023 Plan Estrategiko Nazionalaren (gaztelaniaz, PENTRA) indarraldia amaitu ondoren, TKAIZek haren ebaluazioa koordinatu du, haren ezarpenean parte hartzen duten erakunde publikoekin eta gizarte zibileko erakunde espezializatuekin kontatuz. Ondorioz, ebaluazio-txosten bat prestatu da, garatutako neurri nagusiak biltzen dituena, baita etorkizuneko ekintzetarako ondorioen eta gomendioen zerrenda ere.

Planaren gomendioen artean dago bigarren plan bat egitea, onartutako gomendioetan oinarrituta, bai eta *2011/36 Zuzentaraua aldatzen duen 1712/2024 Zuzentarau* berria ere, gizakien salerosketa prebenitzeari eta haren aurka borrokatzeari eta haren biktimak babesteari buruzkoa. Ebaluazio hori aurkeztu ondoren, Terrorismoaren eta Krimen Antolatuaren aurkako Inteligentzia Zentroak (TKAIZ) lan-taldearen koordinazio-funtzioak beteko ditu hura prestatzeko.

MIGRAZIO-FLUXU IRREGULARRAK

- 2025ean, Espainiarako migrazio irregularra (sarrerak itsasotik eta lurrekoak Ceutatik eta Melillatik) % 43 murriztu da 2024arekin alderatuta, eta 2022tik izan diren zifrarik baxuenetara iritsi da.

- Atlantikoko Bideak, oro har beheranzko joera izan arren, gure herrialdera gehien joaten dena izaten jarraitzen du kopuru absolutuetan, sarrera irregular guztien % 50 inguru.

- Ezegonkortasun politiko, ekonomiko, sozial eta segurtasunekoak eragindako presioak, klima-faktoreak dakartzan ondorioek areagotuta, areagotu egiten ditu erronkak mugen kudeaketa integratuaren ikuspegitik.

MIGRAZIO-FLUXU IRREGULARRAK

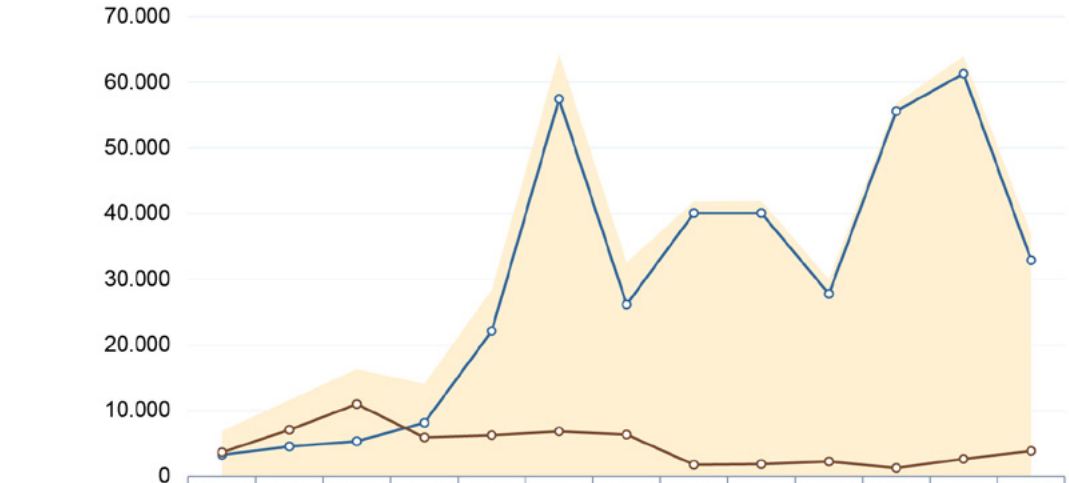
2025ean, nazioarteko migrazio-fluxu irregularra tentsio geopolitikoek, gatazka luzeek, desberdintasun ekonomiko iraunkorrek eta klima-aldaketaren ondorioek markatutako testuinguru batean garatzen ari dira, eta faktore horiek giza mugikortasunaren egitura-bultzatzaile nagusi gisa jokatzen jarraitzen dute.

Egitura-eragin handiagoa duen elementu bat migrazioaren kudeaketa eta babes sistema multilateralerako finantzaketaren uzkurdura da, eta horrek nazioarteko agentzien eta programen gaitasun operatiboa murrizten ari da laguntza humanitarioa, fluxuen kudeaketa eta birkokapena bezalako arloetan. Nazioarteko birkokapen sistema erabaki nazionalen gero eta mendeago dagoen arren, foro multilateral nagusiek zeregin garrantzitsua betetzen jarraitzen dute koordinaziorako, informazioa trukatzeko eta alerta goiztiarreko espazio gisa.

Afrikan, finantzaketa multilateralaren murrizketak Afrika barruko migrazio-presioaren areagotzearen kudeaketa zailtzen du, eta Ipar Afrikako eta Saharaz hegoaldeko hainbat herrialdek gero eta interes handiagoa erakutsi dute Europar Batasunarekin lankidetza sendotzeko, fluxuen kudeaketan, gaitasunak eraikitzean eta migrazioaren erroko kausak jorratzean.

Nazio mailako ikuspegi orokorra

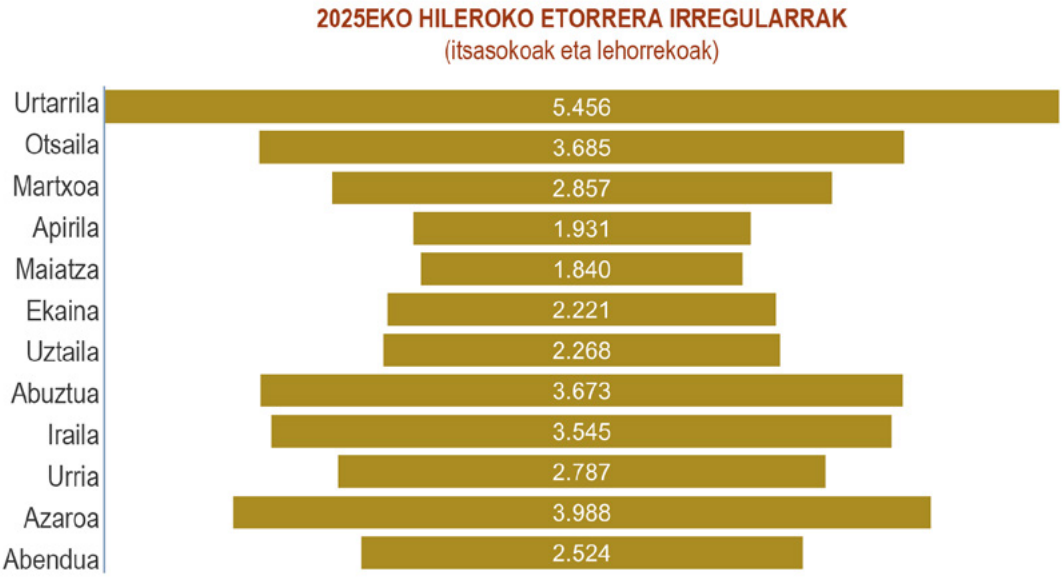
2025ean, Espainiarako migrazio irregularra (itsasozko eta lehorreko sarrerak Ceuta eta Melillatik) % 43 inguru murriztu da 2024arekin alderatuta, 2022az geroztiko zifrarik baxuenak izanik. Jaitsiera horren arren, nabarmentzekoa da Balear Uharteetara iritsitakoen igoera nabarmena, baita Ceutako Hiri Autonomoan muga-perimetrotik sartu izan direnen igoera ere. (13.1 eta 13.2 irudiak)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Guztira	6.897	11.620	16.292	14.078	28.349	64.298	32.513	41.861	41.945	29.999	56.852	63.970	36.775
Itsasotik	3.244	4.552	5.312	8.162	22.103	57.498	26.168	40.106	40.100	27.789	55.618	61.323	32.925
Lehorreko bidea	3.653	7.068	10.980	5.916	6.246	6.800	6.345	1.755	1.845	2.210	1.234	2.647	3.850

Iturria: Barne Ministerioa

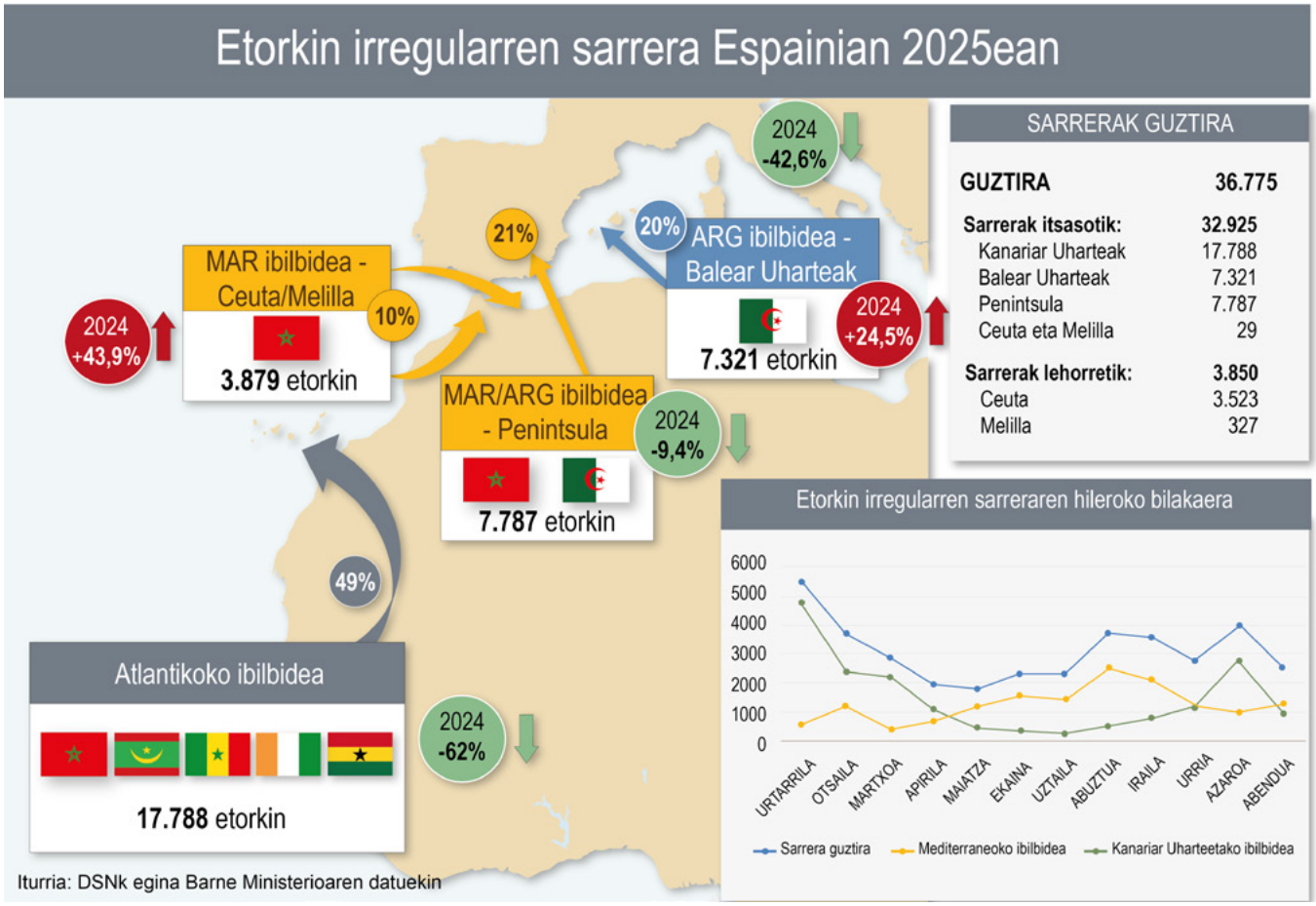
13.1 irudia: Espainiara egindako sarrera irregularren urteko bilakaera sarrera-ibilbide bakoitzeko (2013-2025)

Iturria: DSNk egina

13.2 irudia: 2025eko hileroko etorrera irregularrak

Horrela, itsasoz bide irregularretik iritsi direnen kopurua 32.925ean dago, aurreko urteko 61.323rekin alderatuta. Hala ere, kontuan hartu behar da airez edo Schengeneko herrialdeetatik bigarren mailako mugimenduen bidezko immigrazio irregularra dagoela, eta hori ezin dela zenbatur. (13.3 irudia)

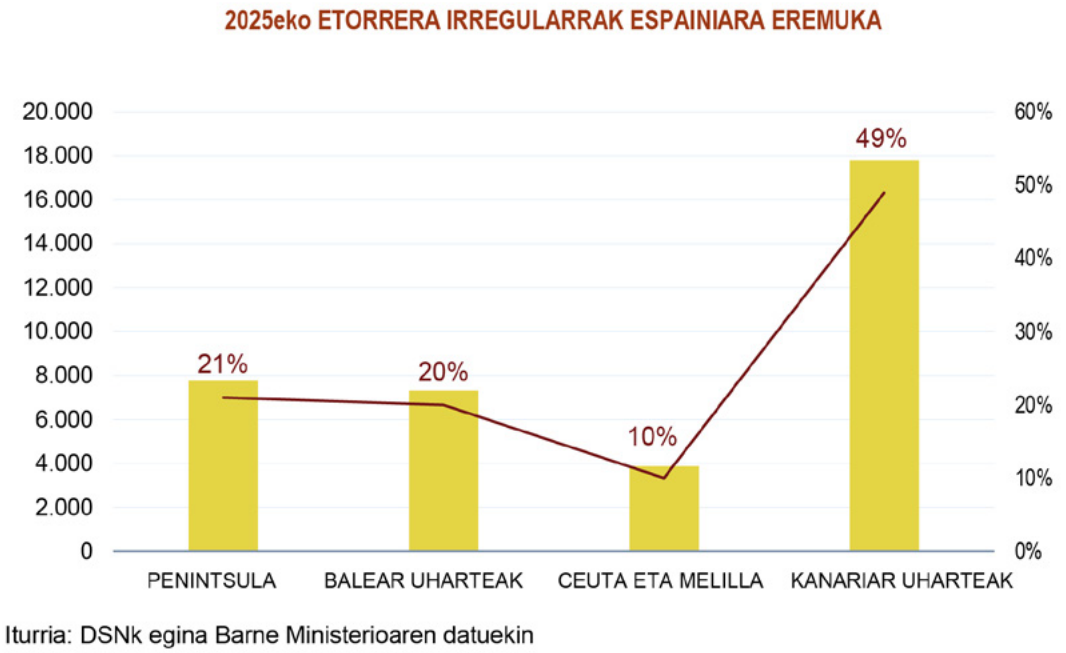
13.3 irudia: Etorkin irregularren sarrera Espainian 2025ean

Hala, Espainiak migrazio-presio handia jasaten jarraitzen duen arren, 2025ean erregistratutako zifrek beheranzko joera erakutsi dute iritsiera guztien artean, batez ere Atlantikoko fatxadan fluxuen joeraren aldaketa positiboari esker. Migrazio-presioak zuzenean eragiten die itsasarteko penintsulako kostaldeari, Alboran itsasoari eta Levante eskualdeari, baita Kanariar eta Balear uharteetako artxipelagoei ere.

Atlantikoko Ibilbideari dagokionez (Kanariar Uharteak), beheranzko joera orokorra izan arren, kopuru absolutuetan jendetsuena izaten jarraitzen du, Espainiara egindako sarrera irregular guztien % 50 inguru barne hartzen baitu (Espainiara egindako sarrera irregularrak EBko hegoaldeko muga osoko baxuenak dira). Mendebaldeko Afrikako kostaldean egindako prebentzio-jarduerek nabigazio-ereduak aldatu dituzte, gero eta hegoalderago dauden latitudeetatik irtetea erabaki baitute, Kamsar portutik (Ginea-Conakry) detektatutako irteerei aipamen berezia eginez, eta horrek El Hierro uhartea artxipelagoko helmuga nagusietako bat bihurtu du.

Mendebaldeko Mediterraneoko Ibilbideari dagokionez (Balear Uharteak), migrazio-fluxuen intentsitatea handitu egin da, joera orokorraren aurka. Balear Uharteetara iritsitako bidaiarien kopurua % 24,5 handitu da, sarrera guztien % 20 ordezkatuz. Aipagarria da, halaber, Ekialdeko Afrikako herritarren presentzia erlatiboa handitu izana, bereziki nabarmena izanik somaliar jatorriko migratzaileen kopuruaren igoera.

Ceuta eta Melillako Hiri Autonomoetarako ibilbideei dagokienez, migrazio-presioa nabarmen handitu da, batez ere itsasoz mugako perimetroa zeharkatzen saiatzen diren igerilarien fenomenoaren ondorioz, eta horrek berak arrisku larria dakar beren bizitzarako. Hesiaren gaineko jauzi masiboen saiakerei dagokienez, Marokoko Jendarmeria Errealaren eta bere Indar Armatuen perimetro-hedapen handiak fenomeno hau mugatu duen kontrol nahiko zorrotza ahalbidetu du. (13.4 irudia)

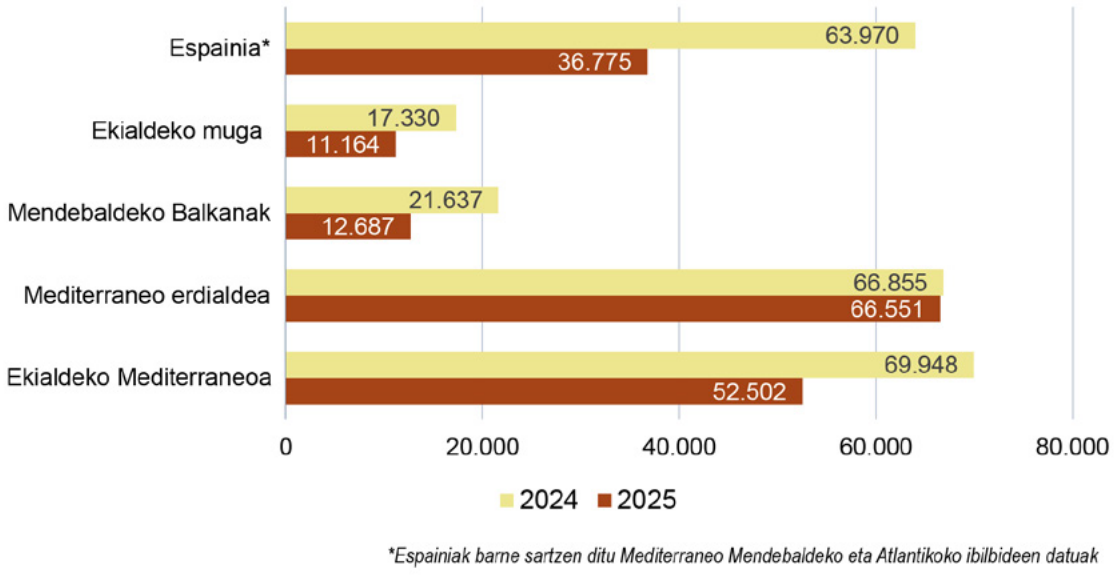

13.4 irudia: 2025eko etorrera irregularrak Espainiara eremuka

Indar Armatuek, bere aldetik, laguntza eman diete 2025ean beste Ministerio batzuei, batez ere Inklusio, Gizarte Segurantza eta Migraziokoari, Barne eta Osasun Ministerioei, laguntza humanitarioaren gaietan eta etorkinen harreraren eta ongietorriaren kudeaketaren laguntzan, Ipar Afrikatik datozen migrazio-fluxu irregularrek edo Ukrainako gerrak aldi baterako lekualdatu izan direnek eragindako krisietan. Bereziki, Ceutako Etorkinen Aldi Baterako Egonaldi Zentroari (EABEZ) laguntza eman zitzaion Lurreko Armadak emandako ostatu-materialekin.

Europar Batasuneko ikuspegi orokorra

Europar Batasunaren hegoaldeko mugak itsasoz iristen diren migrazio-fluxu irregularren eraginpean jarraitzen du, Atlantikoko, mendebaldeko Mediterraneoko, erdialdeko Mediterraneoko eta ekialdeko Mediterraneoko ibilbideen bidez. Hala ere, 2025ean migrazio-presioaren murrizketa orokorra ikusi da, Europako kanpoko mugetarako zeharkatze irregularrak % 25 jaitsi baitira 2024koarekin alderatuta. Kontuan izan behar da, Espainiari dagokionez, 2025ean Espainiari eragiten dioten bi ibilbideetan (Atlantikokoa eta Mendebaldeko Mediterraneokoa) iritsitakoen batura Mediterraneo Erdialdeko ibilbidean erregistratutako iritsierak baino txikiagoa dela, eta ondoren Mediterraneo Ekialdeko ibilbidean. Beste ibilbideei dagokienez, Mendebaldeko Balkanetako ibilbideak beheranzko joerarekin segitu zuen, % 41eko jaitsierarekin; EBko ekialdeko mugetan, berriz, % 35eko jaitsiera izan zen iritsieretan. Estatu mailan, 2025ean etorrera irregularren kopurua % 42,6 jaitsi zen 2024koarekin alderatuta. (13.5 irudia)

13.5 irudia: Etorrera irregularrak EBren kanpoko mugen bidez

2025ean Europar Batasunaren migrazio-politika garatzen jarraituko du trantsizio instituzionalaren testuinguru batean, 2026ko ekainerako aurreikusita dagoen Migrazio eta Asiloari buruzko Europako Ituna indarrean sartzeko bidean.

Urte berean, migrazio eta asilorako Europako esparru berriaren ezarpenarekin lotutako hainbat araudi-tresna negoziatu eta proposatu dira. Horien artean dago Batasunaren itzulera-esparruaren erreforma, *2008/115/EE Zuzentaraua* berrikusten duena, prozedura jakin batzuk harmonizatzeko eta, besteak beste, itzulera-zentroak sortzeko aukera aurreikusteko helburuarekin (azken neurri hori aurka du Espainiak). Gainera, Europako Batzordeak 2024/1348 (EB) Asilo Prozeduraren Erregelamendua aldatzeko proposamenak aurkeztu zituen, besteak beste, jatorrizko herrialde seguruen zerrenda komun bat ezartzea Batasun mailan eta muga-prozedura bizkortuaren elementu batzuk lehenbailehen ezartzea. Ondoren, araudi bera aldatzeko beste proposamen bat aurkeztu zen "hirugarren herrialde seguru" kontzeptuaren aplikazioari buruz, eta horrek nazioarteko babeserako eskaera batzuk onartezintzat jotzea ahalbidetzen du, eskatzaileak hirugarren estatu seguru batean babesa eskura dezakeenean.

2025eko abenduan, Europako esparru berrian aurreikusitako elkartasun mekanismoaren urteko kuota ere onartu zen, eta horrek estatu kideek migrazio-presiopean dauden, migrazio-egoera esanguratsua duten edo presio-arriskuan dauden herrialdeei laguntzeko egindako ekarpenak aurreikusten ditu. Espainia migrazio-presioa duten estatu kideetako bat bezala identifikatu da, eta horrek mekanismo horren onuradun potentzialen artean kokatzen du.

Saheleko ezegonkortasuna

Sahelen, ezegonkortasun politikoa eta talde jihadisten ugaritzea gero eta kezkagarriagoak dira mugak kudeatzeko eta migrazio-fluxuen kontrolaren ikuspegitik. Faktore horiek kontinentetik Europara etengabe migratzaileak alde egitea bultzatzen duten faktore sozioekonomikoei gehitzen zaizkie.

Espainiarako migrazio irregularreko ereduak estuki lotuta daude Sahel eskualdeko eta Gineako Golkoko ezegonkortasunarekin, eta hori da haien bilakaera zehazten duen faktore nagusia. Magrebko etorkinak (aljeriarrak eta marokoarrak) izan ezik, fluxu gehienek Mali eta Niger zeharkatzen dituzte irteerako herrialde nagusietarako (Mauritania, Senegal, Gambia, Maroko edo Aljeria) bidean. Asiako edo Ekialdeko Afrikako migratzaileek ere ibilbide mistoak erabiltzen dituzte askotan, Mali eta Niger zeharkatuz lurreko bidaia barne dela.

Eskualdeko testuinguru horretan, Maliko egungo ezegonkortasuna funtsezkoa da, herrialdea zeharkatzen duten lurreko bideak Espainiarako migrazio-bideen erdiguneak baitira. Hiriburuan egonkortze erlatibo bat aurreikusten duen eszenatoki gertagarrienak herrialde horretatik datozen migrazio-fluxuen igoera progresibo eta nabarmena ekarriko luke.

Segurtasun krisi horrek errefuxiatuen lekualdatze masiboa eragiten ari da, batez ere maliarrak eta beste estatu kaltetu batzuetakoak, eta horrek gero eta presio handiagoa eragiten dio ondoko Mauritaniari, azken hori bektore konplexuena bihurtu baita. Barne Ministerioaren datuen arabera, Saheleko 380.000 pertsona inguru daude dagoeneko Mauritaniako lurraldean.

Eskualdeko konpromiso horri erantzunez, Mauritaniak M'Berra kanpalekua hartu du 1991tik, eta bertan 153.000 errefuxiatu maliar baino gehiago daude, gehienbat M'Bera eta Fassala hirien inguruan, Hodh Chargui eskualdean, Maliko mugatik gertu, alegia.

Presio horri aurre egiteko, Mauritaniako gobernuak immigrazio irregularraren aurkako borroka areagotzen ari da neurri legegile, estrategiko eta operatiboen bidez. Ekintza horiek itsasoz irteerak saihestean, antolatzaileak atxilotzean eta dokumenturik gabeko etorkinen kanporatzean oinarritzen dira.

Nigerren kasuan, 2025. urtea herrialdeko migrazio-trantsizio sistemaren birkonfigurazio sakon batek markatu du. Lege berriak Nigerko migrazio-politikaren foku-aldaketa osatzen du, migrazio-fluxuak kontrolatzera bideratutako ikuspegitik segurtasun nazionalean soilik zentratutako ikuspegi batera, infiltrazio eta desegonkortasun arriskuen aurrean. Aldaketa horiekin, 2024an gertatu zen migrazio-fluxuen igoera nabarmena sendotu egin da 2025ean zehar, 2015aren aurreko mailetara itzuli gabe bada ere. Libiarako bidea nagusi izaten jarraitzen duen arren, Aljeriarako fluxuak suspertu egin dira.

Maila zehatzago batean, kezka dago Espainiako kostaldera doazen errefuxiatu-fluxu masibo hauetan borrokalari ohiak infiltratu daitezkeelako. Hala ere, Saheleko talde jihadistetan aldi baterako kide izatea, orain arte kasu isolatu gutxi batzuetan bakarrik detektatu den alderdia, normalean biziraupen beharragatik edo behartutako irizpideengatik gertatzen da, osagai ideologiko nabarmen baten ordez.

2023az geroztik gertatzen ari den bezala, Saheletik datozen etorkinen etorrera gero eta handiagoa da. Balear Uharteen kasuan, etorrera irregularren igoeraz gain, aldaketa eman da horien profiletan. Izan ere, gero eta jende gutxiago dator Magreb herrialdeetatik, eta gora doaz Saharaz hegoaldeko Afrikako eta Saheleko bideak, emakumeen eta familia osoen presentzia handiagoa izanik. Pertsona horiek, oro har, familia edo laguntza sare gutxiago dituzte, bidaia askoz luzeagoaz gain, eta horrek Balear Uharteetako harrera-sistema egokitzera behartu du.

Migrazio-fluxu irregularren kudeaketa

Migrazio-fluxu irregularren kudeaketa, jatorrizko eta igarobideko herrialdeekin lankidetza, mugen kontrola eta babes fiskala dira mugak kudeatzeko ardura duten agintaritzen lehentasunezko ekintzalerroak, fluxu horiek nazioarteko erronka bat direla kontuan hartuta.

Elementu zentral bat da lotutako arriskuen azterketa eta arlo honetan jarduten duten talde kriminalek Segurtasun Nazionalean izan dezaketen eragin potentziala. Kanpoko mehatxu handiek instrumentalizatzeko den aukera azpimarratzen da, bai hirugarren estatuek bai estatu ez diren eragileek, hala nola jihadista terrorismoarekin edo krimen antolatuarekin lotutako elementuek, bai fluxu irregularretan, bai gatazketatik edo hondamendietatik eratorritako beste fenomeno transnazionaletan.

Migrazio-fluxuak kudeatzeko erronkaz gain, itsaso bidezko immigrazioak erabiltzen diren ontzien egoera prekarioaren arriskua ere badakar. Egoera honrrk itsasoko gizakien bizitzarako arrisku larria dakar, pertsona horiek salbatzeko eta erreskatatzeko ahalegin handia eskatzen baitu, baita ondorengo osasun-laguntza eta laguntza humanitarioa ere portura iristean, batez ere pertsona zaurgarrien kasuan.

Laguntza humanitariorako programa. Nazioarteko babesa eta asiloa

Migrazio-fluxu irregularren kudeaketak bereizketa egiten du nazioarteko babesa eskatzeko eskaera aurkezten duten eta, baliabide ekonomikorik ez badute, nazioarteko babes-harrera-sisteman integratzen diren etorkinen eta eskaera hori formalizatzen ez duten eta laguntza humanitarioaren programaren esparruan laguntzen zaien etorkinen artean.

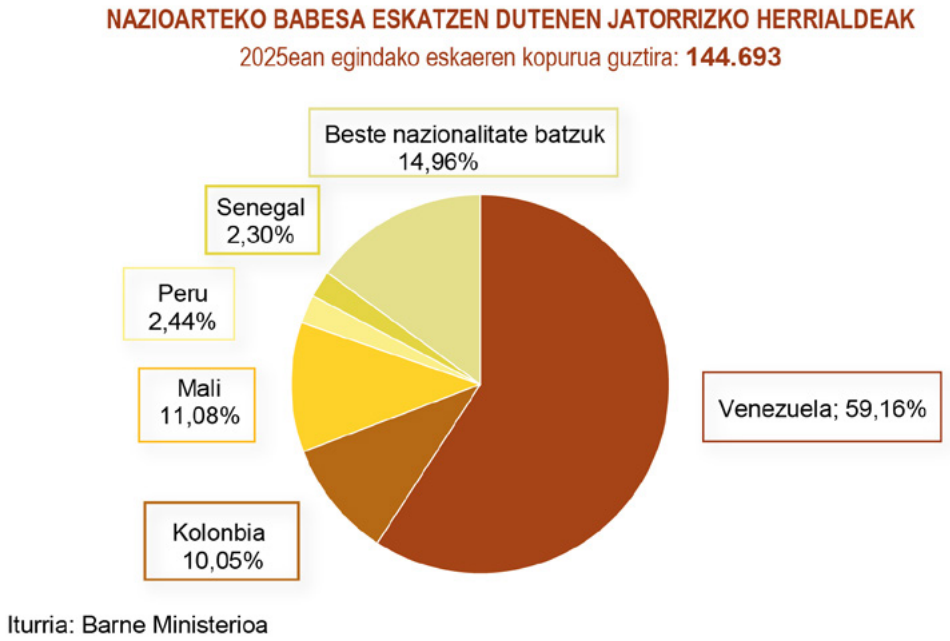
Nazioarteko babeserako harrera-sistema baliabide ekonomikorik ez duten nazioarteko babesaren eskatzaile eta onuradunei zuzendutako baliabide, prestazio eta ekintzen multzoa da, Espainiako eta Europako araudiek xedatutakoaren arabera integrazio prozesuan oinarrizko aldi baterako harrera arreta bermatzeko.

Urte batzuk daramatzagu Nazioarteko Babesa eskatzen duten atzerritar kopuru handiak, bai gure mugetan bai gure lurraldean, pertsona horien kontura irabazi ekonomikoak bilatzen dituzten sareen ugalketa bultzatu du.

2025ean, nazioarteko babeserako 144.693 eskaera erregistratu ziren Espainian, hau da, % 13,55 gutxiago 2024an erregistratutako eskaerekin alderatuta. (13.6 eta 13.7 irudiak)

13.6 irudia: Nazioarteko babeserako eskaeren bilakaera 2021-2025 aldian

13.7 irudia: Nazioarteko babesa eskatzen dutenen jatorrizko herrialdeak

Datuen argitan, 2025ean venezuelar eskatzaileen igoera handia izan zen (85.600 inguru, 2024ko 66.700ekin alderatuta), eta eskaera guztien ia % 60 osatzen dute, bigarren herrialdea izanez, bigarrena denetik, hots, Maliren oso aurretik. Hala ere, kolonbiar eskatzaileen ehunekoa murrizten ari da: 2024an % 25 izatetik 2025ean % 10 izatera heldu da.

Ikusi da Espainiak venezuelarrei arrazoi humanitarioengatik egoitza emateak, AEBetako Administrazioaren migrazio-politikaren aldaketak, biztanleria hori Espainiara erakartzeko faktoreak izan direla.

Bestalde, laguntza humanitarioaren programa egoera ahulean dauden eta nazioarteko babesa eskatzen ez duten etorkinei zuzenduta dago, eta oinarrizko eta premiazko esku-hartzeak eskaintzen ditu, hala nola aldi baterako ostatua, janaria edo oinarrizko gizarte laguntza, funtsezko beharrak estaltzeko eta ahultasun egoerei berehalako erantzuna emateko helburuarekin.

Hona hemen bi sareetan (nazioarteko babesa eta laguntza humanitarioa) eskuragarri dauden harrera-plazen kopurua, probintziaren arabera: (13.8 irudia)

13.8 irudia: Nazioarteko babeseko eta laguntza humanitarioko sareen edukiera eta okupazioa probintziaren arabera

Nazioarteko babeseko eta laguntza humanitarioko sareen edukiera eta okupazioa probintziaren arabera						
	Laguntza humanitarioa		Nazioarteko babesa		Guztira	
	Gaitasuna	Betetzea	Gaitasuna	Betetzea	Gaitasuna	Betetzea
Albacete	0	0	193	163	193	163
Alacant	310	233	1.367	1.201	1.677	1.434
Almeria	980	853	559	532	1.539	1.385
Araba	0	0	336	323	336	323
Asturias	176	131	532	481	708	612
Ávila	0	0	172	148	172	148
Badajoz	894	470	258	225	1.152	695
Balear Uharteak	378	42	116	111	494	153
Bartzelona	425	245	3.081	2.624	3.506	2.869
Bizkaia	15	5	621	501	636	506
Burgos	0	0	256	241	256	241
Cáceres	0	0	213	192	213	192
Cádiz	904	626	1.514	1.202	2.418	1.828
Kantabria	0	0	460	432	460	432
Castelló	0	0	343	323	343	323
Ceuta	512	625	0	0	512	625
Ciudad Real	0	0	340	319	340	319
Kordoba	314	206	608	558	922	764
Coruña	117	41	288	275	405	316
Cuenca	54	45	61	50	115	95
Gipuzkoa	0	0	214	205	214	205
Girona	752	603	573	487	1.325	1.090
Granada	580	450	591	548	1.171	998
Guadalajara	108	92	501	470	609	562
Huelva	236	167	366	336	602	503
Huesca	225	183	361	351	586	534
Jaén	0	0	252	227	252	227
León	50	40	411	374	461	414
Lleida	0	0	347	297	347	297
Lugo	0	0	469	442	469	442
Madril	3.449	1.993	4.275	3.414	7.724	5.407
Málaga	777	647	1.801	1.493	2.578	2.140
Melilla	686	76	0	0	686	76
Murtzia	1.218	569	1.587	1.484	2.805	2.053
Nafarroa	0	0	564	525	564	525
Ourense	60	49	128	110	188	159
Palentzia	0	0	174	157	174	157
Las Palmas	2.213	870	229	155	2.442	1.025
Pontevedra	349	260	521	485	870	745
Errioxa	0	0	149	146	149	146
Salamanca	0	0	491	466	491	466
S. C. Tenerifekoa	4.513	1.206	171	157	4.684	1.363
Segovia	0	0	420	389	420	389
Sevilla	671	497	2.286	2.020	2.957	2.517
Soria	94	85	339	320	433	405
Tarragona	0	0	753	590	753	590
Teruel	177	159	375	327	552	486
Toledo	0	0	540	504	540	504
Valentzia	361	325	1.714	1.536	2.075	1.861
Valladolid	8	7	619	546	627	553
Zamora	0	0	53	53	53	53
Zaragoza	517	438	1.406	1.300	1.923	1.738
GUZTIRA	22.123	12.238	33.998	29.815	56.121	42.053

Iturria: Inklusio, Gizarte Segurantza eta Migrazio Ministerioa

Mugako zaintza eta kontrola

Sahelen, ezegonkortasun politikoa eta talde jihadisten ugaritzea gero eta kezkagarriagoak dira mugak kudeatzeko ikuspegitik. Parametro horiei kontinentetik etengabeko migratzaileen fluxua sustatzen duten faktore sozioekonomikoak gehitu behar zaizkio.

Gainera, Espainiak 81 muga-pasabide kudeatzen ditu, eta horrek erronka oso konplexuak sortzen dizkio migrazio irregularra kontrolatzeko ikuspuntutik. Gainera, muga-kontrol sistema hobetzeko lanean jarraitzen da, urtero muga horiek zeharkatzen dituzten milioika bidaiarien legezko igarobidea errazteko, baimenik gabeko igarotzea saihestuz eta mugaz gaindiko delitu larriei aurre eginez. Barne Ministerioak mugen kontroleko berrikuntzan eta erronka horri aurre egiteko gaitasunak hobetzen inbertitzen jarraitzen du.

Migrazio eta Asilorako Europako Itunak are gehiago indartzen du mugak kudeatzeko sistema erkidea, modu irregularrean iristen diren pertsonentzako nahitaezko mugetan kontrolak (*screening-a*) sartuz, nortasun-, segurtasun- eta osasun-egiaztapenak barne.

Europako mekanismo horien barruan, *Entry-Exit* (EES) sistema nabarmentzen da, EBko mugetako kontroletan aplikatzen dena, bereziki aireportuetan eta Schengen espazioko sarrera- eta irteera-puntu batzuetan, migrazio-fluxuen kudeaketa hobetzeko eta mugako segurtasuna indartzeko gaitutako puntuetan.

Sarrera eta Irteera Sistema (EES) 2025eko urriaren 12an jarri zen martxan arrakastaz, Schengen eremuko muga-kontrolaren modernizazioan mugarri bat markatuz. Horren hedapena pixkanakakoa izango da 2026an zehar, pasaportearen eskuzko zigilatzetik datu biometrikoetan eta erregistro elektronikoetan oinarritutako sistema digital batera igarotze osoa ahalbidetuz.

Horrez gain, Indar Armatuak (FAS) ESIKekin elkarlanean aritzen dira itsasoz migratzaileak detektatzen lagunduz. Lankidetza hori FASen misio propioak garatzean zehar militarrek eta baliabideek egindako detekzio desberdinei buruzko informazioa emanez gauzatzen da.

Lankidetza jatorrizko herrialdeekin eta igarotze-herrialdeekin

Espainiak migrazio-politika integral eta orekatua sustatzen du, migrazioaren erroko kausak jorratzean, migrazio legala sustatzean eta immigrazio irregularrari aurre egitean oinarrituta.

Jatorrizko eta trantsizioko herrialdeekin lankidetza ezinbestekoa da. Hori dela eta, Espainiak ia hogei urtez lankidetza-politika bat garatu du Afrikako immigrazio irregularraren jatorrizko eta igarobideko herrialdeekin, irteera irregularren prebentzioan eta gizakien salerosketa-sareen aurkako borrokan oinarrituta.

Estrategia hori parametro hauetan oinarritzen da: elkarrekiko konfiantzan eta herrialde hauen arteko erantzukizun partekatuaren kontzientzian; lankidetza operatibo iraunkorra eta aurreikusgarria, bazkide diren herrialdeen beharrei aktiboki entzutean oinarritua; eragiketa bateratuen garapena, hirugarren herrialdeetako segurtasun indarren sare horiek desegiteko ahaleginak babesteko helburuarekin; eta, bazkide diren herrialdeek mugak kontrolatzeko eta migrazioa kudeatzeko lanean izandako gastuen zati bat estaltzeko aurrekontu-laguntza zuzena, sareak desegiteko beharrezko ekipamendu teknikoa hornitzea eta langileen prestakuntza.

Jatorrizko eta igarobideko herrialdeekin lankidetzan, Espainiako Ordezkaritza Sareak (enbaxadak eta kontsulatuak) funtsezko zeregina du elkarrizketa iraunkor eta egituratuaren tresna den aldetik. Kontsulta politikoen, migrazio-elkarrizketen eta ohiko harreman teknikoen bidez, misio diplomatikoek koordinazioa errazten dute estatuko eta tokiko agintariekin irteera irregularrak saihesteko, trafiko-sareei aurre egiteko eta itzulerak kudeatzeko. Europar Batasuneko erakunde eta agentziekin lotura gisa ere jarduten dute, jarrerak lerrokatzen, kanpo-ekintzaren koherentzia indartzen eta migrazioari buruzko Europako lankidetza eta proiektuen ezarpena babesten lagunduz.

Gure enbaxaden sarearen laguntzarekin, ahalegin bateratu bat egiten ari dira bazkide diren herrialdeetako agintariek eta segurtasun indarrak prebentzio arloan inplikatuz, irteera irregularrak saihesteko helburuarekin, baita immigrazio irregularraren aurkako borrokan ere, Espainiaren gaineko migrazio-presioa murrizteko funtsezkoa baita.

Lankidetza horri esker, irteera irregular ugari saihestu ahal izan dira. Mauritaniako eta Senegalgo muga-kontrola hobetzeak migrazio-bideak hegoalderago mugitzea eragin du, eta hasi egin dira Gambia, Ginea-Bissau eta Ginea-Conakrytik irteerak.

Era berean, garrantzitsua da Espainiak Europako erakundeetatik eta haien agentzietatik, batez ere Frontex erakundetik, migrazio fenomenoari aurre egiteko ikuspegi bateratu bat sustatzeko duen eginkizuna azpimarratzea, Migrazio eta Asiloari buruzko Europako Itunaren arabera, lankidetza egonkor eta epe luzerakoak sustatuz, baita Afrikako jatorrizko eta igarobideko herrialdeekin beste lankidetza tresna batzuk ere. Espainiak Frontexen presentzia handiagoa babesten du hirugarren herrialdeetan prebentzio-ahaleginak laguntzeko.

Bestalde, mugetan migrazio-fluxu irregularrak prebenitzeko, kontrolatzeko eta arautzeko, baita etorkinen eta nazioarteko babes-eskatzaileen edo onuradunen harrera eta integrazio egokia bermatzeko ere, Barne Ministerioak Europar Batasunak finantzatutako hainbat proiektutan parte hartzen du, jatorrizko eta igarobideko herrialdeetan immigrazio-sareen eta pertsonen legez kanpoko trafikoaren aurka borrokatzeko helburuarekin, besteak beste, Ikerketa Talde Bateratuak (ITB) eta Lankidego Operatibo Bateratuak (LOB).

Polizia Nazionalak ITB bat eta LOB bat ditu hedatuta, biak Mauritanian. LOBa Nouakchot-en dago zabalduta eta EBko funtsekin finantzatzen da, ITBa, berriz, Nouadhibou-n dago eta bere funtsekin finantzatzen da. Polizia-indar horrek ofizialak hedatuta ditu Senegalgo eta Gambiako LOBetan, baita Senegalen oinarritutako NETCOP proiektuan ere, zeinaren helburua LOB eta ITB desberdinek lortutako informazioa koordinatu eta partekatzea baita. Proiektuan parte hartzen ari da, halaber, UNODCk zuzendutako "Nigeriako migrazio-kudeaketari laguntza" proiektua, gizakien salerosketaren eta immigrazio irregularra errazten duten sareen aurka borrokatzea helburu duena, eta funtzionario bat hedatuta du lurrean.

Beste eskualde batzuetan, Polizia Nazionalak EBko "Latinoamerikako Muga Integratuen Kudeaketari Laguntza" (EUROFRONT) proiektua ere zuzentzen du, eta mugak kudeatzeaz arduratzen diren polizia-indarren gaitasun operatiboak indartzea du helburu, arreta berezia jarriz 7 herrialdetako lau pilotu-mugetan migrazio-fluxuen eta mugaz gaindiko delinkuentziaren kontrolari: Argentina, Bolivia, Brasil, Kolonbia, Ekuador, Paraguai eta Peru.

Bere aldetik, Guardia Zibilak migrazio-fluxuen jatorrizko eta igarobideko hainbat herrialderekin lankidetza bilaterala eta multilaterala sustatzen jarraitzen du. Bereziki garrantzitsuak dira Marokorekin, Aljeriarekin, Mauritaniarekin, Senegalekin eta Malirekin egindako informazio-trukeak, migrazio-joerak eta jarduteko metodoak ulertzeko. Jatorrizko, igarobideko eta irteerako herrialdeetan, aireko, itsasoko eta lehorreko baliabideen hedapen iraunkorra mantentzen du mugako kontrola hobetzeko patruila bateratuak egiteko, eta horrek itsasoan bizitzak galtzea saihesteko balio du.

Magreben eta Sahelen ondoko herrialdeen polizia-gaitasunak migrazio irregularraren kontrolaren arloan indartzeko Guardia Zibilaren hedapenari dagokionez, aipagarriak dira Mauritanian dituen hedapenak; Nouadhibou eta Nouakchoteko destakamenduak; Senegalen (Dakar, Saint Louisy eta Mbour/Kaolack); Gambian (Banjul) eta beste herrialde batzuetan, hala nola Cabo Verden, Ginea Bissaun, Ginea Conakryn eta Malin.

Kidego horretako polizia-adituek Marokorekin batera parte hartzen ari dira "Muga eta migrazioen kudeaketa integraturako laguntza" proiektuan, Europar Batasunak finantzatua. Guardia Zibilaren eta Marokoko Errege Jendarmeriaren arteko harremanei dagokienez, aipagarriak dira bi gorputzen arteko patruila bateratuak.

Europako Muga eta Kostaldeko Guardiaren garapenak azken urteotan Europako bazkideekin elkarrekin eta modu koordinatuagoan lan egitea ahalbidetu du, estrategiak, eragiketa-planak eta gaitasunen garapena lerrokatuz, datuak, arriskuen analisiak, prestakuntza-jarduerak eta ikasitako lezioak partekatuz. Ahalegin operatibo handiagoa ekarri du horrek, Europako eta Mendebaldeko Afrikako herrialdeen kanpo-mugetan beste edozein unetan baino langile eta baliabide gehiago zabalduz.

Muga-kudeaketa integratuaren esparruan garatzen ari den lankidetzaz gain, Inklusio, Gizarte Segurantza eta Migrazio Ministerioak migrazio seguru, ordenatu eta erregularreko programak ezartzen ari da, 2024an hainbat herrialderekin sinatutako ulermen-memorandumetan oinarrituta, horien artean honako hauek nabarmentzen direlarik: Mauritania, Gambia, Senegal eta Egipto.

Defentsa Ministerioak, bere aldetik, aldizkako Segurtasun Lankidetzako jarduerak eta alde biko prestakuntza eta gaitasun-garapen jarduerak egiten ditu eskualde horietako estatuen indar armatuentzat, Egonkortasuna Proiektatzeko Plan Estrategikoan ezarritako esparruan sortzen diren arrisku eta mehatxuei aurre egiteko eta, ondorioz, migrazio-fluxu irregularrei aurre egiteko tresnak emateko helburuarekin.

Era berean, CNIk Europar Batasunak finantzatutako proiektuak zuzentzen ditu bere muga aurreratuko zereginetan, migrazioari buruzko Inteligentziako Lankidetza Zelulak (ILZ) indartzera bideratuak, jatorrizko, igarobide eta irteera herrialde nagusietako Inteligentzia Zerbitzuekin batera. Proiektuek izan duten harrera positiboak eta lortutako emaitza bikainak lankidetza-mekanismo hau beste herrialde batzuetara zabaltzea iradokitzen dute 2026tik aurrera, horrela proiektuaren eskualde-ikuspegia zabalduz.

Europar dimentsioa: migrazio eta asiloko itun berria

2024ko maiatzean onartutako Migrazio eta Asiloari buruzko Europako Ituna onartzeak Europar Batasunaren migrazio eta asilo politikaren esparru juridiko berria sendotu du. Ituna, dagoeneko, ezarpen fasean dago. Tresna horiek guztiz ezartzeko epeak indarrean jarraitzen du, Birkokapen Erregelamendua izan ezik, 2024ko ekainetik indarrean baitago. 2025ean zehar, Batasunak eta estatu kideek aurrerapausoak eman dituzte prestaketa fasean.

Horrela, Espainiak bere Inplementazio Plan Nazionala aurkeztu zion Europako Batzordeari 2024ko abenduaren 11n, Inplementazio Plan Komunean zehazturiko 10 lan-blokeetan egituratuta. Plan horrek legegintza-erreformak, gaitasun operatiboen indartzea eta elkarreragineko sistemen garapena barne hartzen ditu, Eurodac, kasu.

2025eko apirilean, era berean, Espainiak Asilo eta Harrera Larrialdi Plana aurkeztu zion Europar Batasuneko Asilo Agentziari (EBAA), migrazio-presio egoerei erantzuna emateko helburuarekin, eta 2025eko ekainean, Asilo eta Migrazio Kudeaketarako Estrategia Nazionala aurkeztu zion Europako Batzordeari. Dokumentu hori 6 ardatzetan multzokatutako 18 helburu estrategikoren inguruan egituratzen da eta migrazio-presioa murrizteko, mugak kudeatzeko kudeaketa indartzeko eta oinarrizko eskubideen errespetua bermatzeko neurriak biltzen ditu.

2025eko azaroan, Batzordeak bere lehen migrazio-kudeaketa zikloa abiarazi zuen Asiloari eta Migrazioari buruzko Europako Urteko Txostena argitaratuz. Txosten horrek % 35eko murrizketa izan dela adierazten du Batasunean zeharkaldi irregularretan, eta Espainia, Italia, Grezia eta Zipre migrazio-presiopean dauden estatu kide gisa identifikatzen ditu, eta, beraz, urteko Europako elkartasun-kuotaren onuradun gisa. Elkartasun mekanismo hori funtsezkoa izango da Ituna 2026ko ekainetik aurrera modu eraginkorrean ezartzeko.

Ukrainako lekualdatuei buruzko ikuspegi orokorra

Espainia Ukrainako krisiaren ondorioz lekualdatuei aldi baterako babesa ematen dien EBko 4. herrialdea da (abenduaren 31n, gutxi gorabehera, 262.500 pertsona ziren, eta horietatik 1.582 adingabe lagundu gabeak), EBko 5.310.800 pertsonatik, guztira (hori hobeto ulertzeko, kontuan izan behar da 2022ko martxoaren 4an Ukrainako gatazkaren ondorioz lekualdatu ziren herritarrentzat aldi baterako babes-erregimena aktibatu zela).

Horrela, 2025ean Espainiako Harrera Sisteman aldi baterako babesa zuten 9.982 pertsonari eman zaie laguntza. 2025eko abenduan, 4.666 pertsona zeuden aipatutako sisteman.

AHULTASUN ENERGETIKOA

- 2025eko apirilaren 28an, sistema elektrikoa erori egin zen penintsularen lurralde osoan, eta, horren ondorioz, neurri ugari hartu dira sare elektrikoaren erresilientzia hobetzeko, gerta daitezkeen hornidura-eteteen aurrean.

- Dibertsifikazioa da, oraindik ere, energia-horniduraren segurtasunerako neurri nagusietako bat, bai energia-iturriei dagokienez, bai geografia-zentzuari dagokionez. Esate baterako, Espainiara iristen diren petrolio eta gas naturalak mundu osoko hogei herrialde baino gehiagotatik datoz.

- Espainian, energia-segurtasunaren adierazle nagusiak, hots, kanpoaldearekiko mendekotasunak, beheranzko joera adierazten du: 2024rako, % 68,4ko balioa du, eta 2030erako ezarritako helburua, % 50ekoa.

AHULTASUN ENERGETIKOA

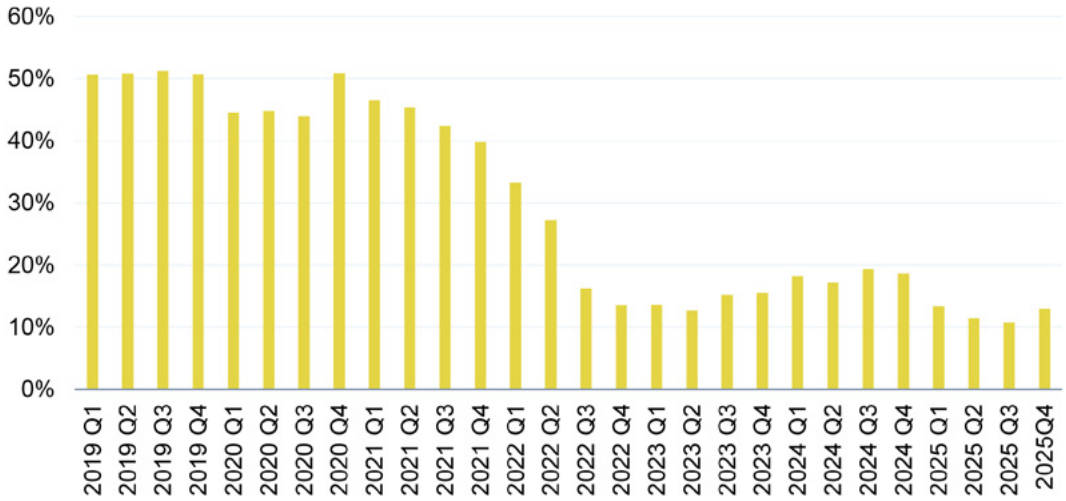
Mundu mailan, Nazioarteko Energia Agentziaren *World Energy Outlook 2025* txostenaren arabera, isurpen baxuko iturrietatik sortutako elektrizitatearen % 40 gainditu da lehen aldiz. Energia berriztagarrien presentzia handiagoa barne hartzen duen energia-eredu baterako trantsizio hori ziurgabetasunak markatutako paisaia geopolitiko batean gertatzen da. Testuinguru horretan, tentsio eta ezegonkortasun eszenatokiez gain, teknologia garbien hornidura-kateen kontrola hidrokarburoetarako sarbidea bezain kritikoa da.

Europako energia-sistemak elkarrekiko mendekotasun kritikoak ditu (gasa, elektrizitatea eta interkonexio-azpiegiturak), eta horrek kanpoko etenaldien eta prezioen gorabeheren aurrean zaurgarri bihurtzen du; EBk erresilientzia indartzen du horniduraren segurtasuna, gas naturala biltegiratzeko betebeharrak eta horniduraren dibertsifikazioa indartzeko arau komun eta koordinatuen bidez.

Zentzu horretan, Europako material kritikoekiko (litioa, kobaltoa, lur arraroak) menpekotasunak hornidura-arriskuak eta presio geopolitikoa dakartza; EBk eta Espainiak birziklapena, inportazioen dibertsifikazioa eta tokiko erauzketa/prozesamendua sustatzen dituzte ahultasunak murrizteko.

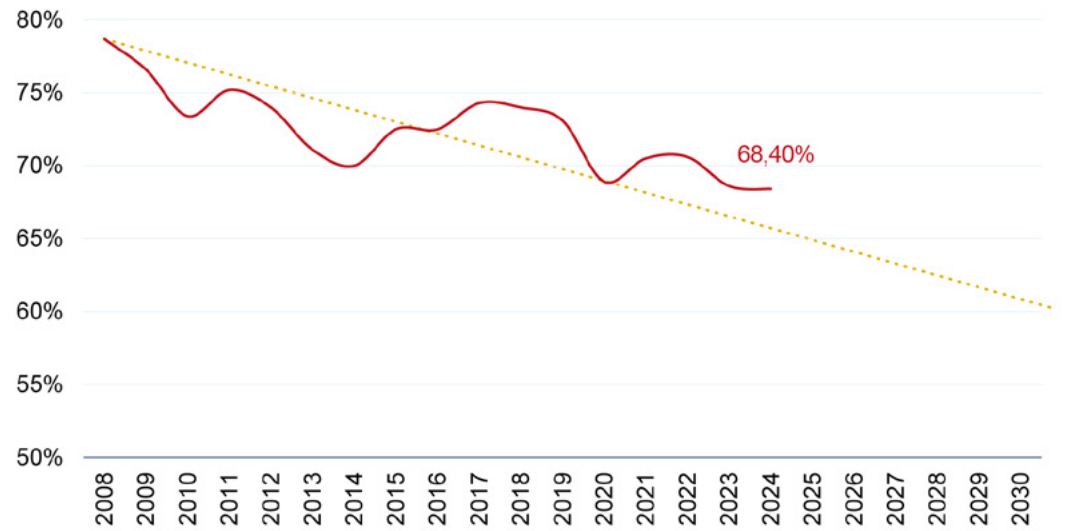
Europari dagokionez, EBk Errusiako erregai fosilekiko mendekotasuna murriztu du 2025ean, *REPowerEU* planaren helburuak azkartuta. Europar Batasunak Errusiatik GNL inportatzea debekatzen duen 19. zigor-paketea onartu zuen. Horretaz gain, *Kontseiluaren 2025eko abenduaren 12ko 2025/2600 (EB) Erregelamenduak, Ukrainaren aurkako eraso-gerraren testuinguruan Errusiaren ekintzek eragindako zailtasun ekonomiko larrien aurrean larrialdiko neurriei buruzkoak*, Errusiako gas naturalaren kontratu berrien debekua formalizatzen du, eta egutegi bat ezartzen du 2027rako inportazioak erabat eten arte, GNL barne. 2019an, Ukrainaren inbasioaren aurretik, Errusiako inportazioek EBn kontsumitzen zen gasaren % 45 hartzen zuten, eta 2025ean % 15etik beherakoa izateraino jaitsi da. (14.1 irudia)

Espainian, energia-segurtasunaren adierazle nagusiak, hau da, atzerriko iturriekiko menpekotasunak, beheranzko joera erakusten du: 2024an % 68,4koa izan zen, 2030erako ezarritako % 50eko helbururako bidean, hain zuzen. (14.2 irudia)

Iturria: DSNk egindako grafikoa Bruegel (2022) -European natural gas imports-datu-basea erabiliz (2026ko urtarrilaren 9ko bertsioa)

14.1 irudia: Europar Batasuneko 27 herrialdeen batez besteko menpekotasuna Errusiako gasarekiko

Iturria: Trantsizio Energetikorako eta Erronka Demografikorako Ministerioa

14.2 irudia: Espainiak atzerriko energiarekiko duen menpekotasuna

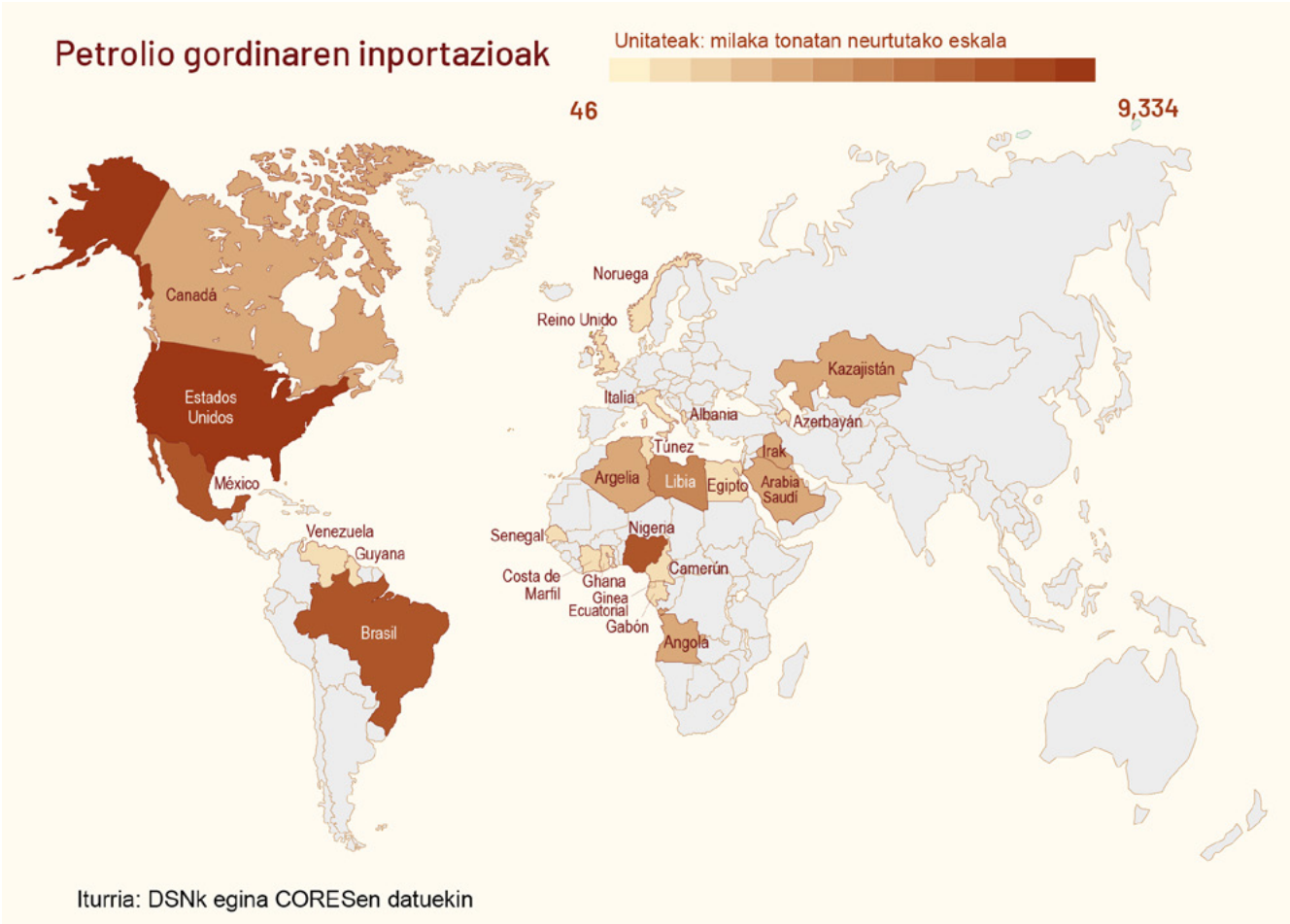
Dibertsifikazioa: petrolio gordinaren eta gas naturalaren inportazioakl

2025ean, Espainiako energia-paisaia dibertsifikazio eta hornidura-segurtasun estrategia baten pean sendotu zen, petrolio gordinaren kontsumoaren jaitsiera txikia eta gas naturalaren kontsumoaren susperraldia nabarmenduz.

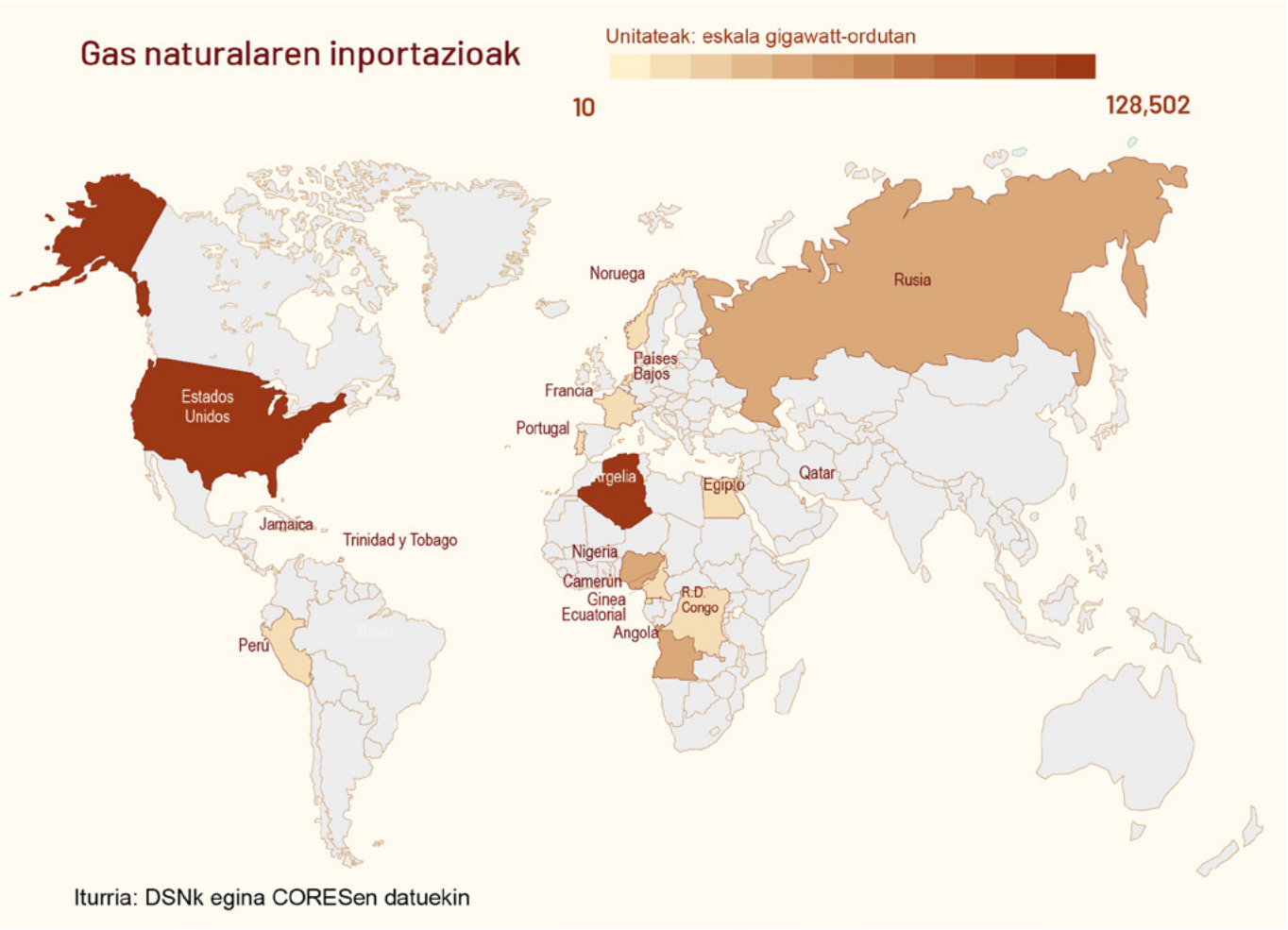
Petrolio gordinaren inportazioak 61,42 milioi tona ingururekin amaitu ziren urtea, % 4,9 gutxiago aurreko urtearekin alderatuta. Aitzitik, gas naturalaren inportazio-eskariaren % 9,6 inguruko igoera izan zuen, neurri batean argindarra sortzeko beharrak eta industria-sektorearen suspertzeak bultzatuta, Gas Natural Likidotuak (GNL) izan baitu protagonismoa, gasbideetako gasarekin alderatuta guztizkoaren % 70 baino gehiago ordezkatzen baitu dagoeneko.

2025ean Espainiara petrolio gordinaren hiru esportatzaile handienek oreka geografiko nabarmena mantendu zuten. Petrolio sektorean, liderrak Estatu Batuak (% 15,2), Brasil (% 13,6) eta Mexiko (% 12,3) izan ziren, Amerika (Iparraldea zein Hegoaldea) hornitzaile nagusi gisa sendotu. (14.3 irudia)

Gas naturalari dagokionez, eragile nagusiak Aljeria (% 34,6) –bere posizioa sendotu zuen gasbidearen eta GNL konexioaren bidez– eta, oso gertutik, Estatu Batuak (% 30,0) eta, hirugarren postuan, Errusia (% 11,5) izan ziren. Geografikoki, Afrika eta Ipar Amerika izan ziren nagusi hornikuntzan, herrialdeak inportatutako energiaren ia % 80 hornitu baitzuten batera. (14.4 irudia)

14.3 irudia: Espainiako petrolio gordinaren inportazioak 2025ean

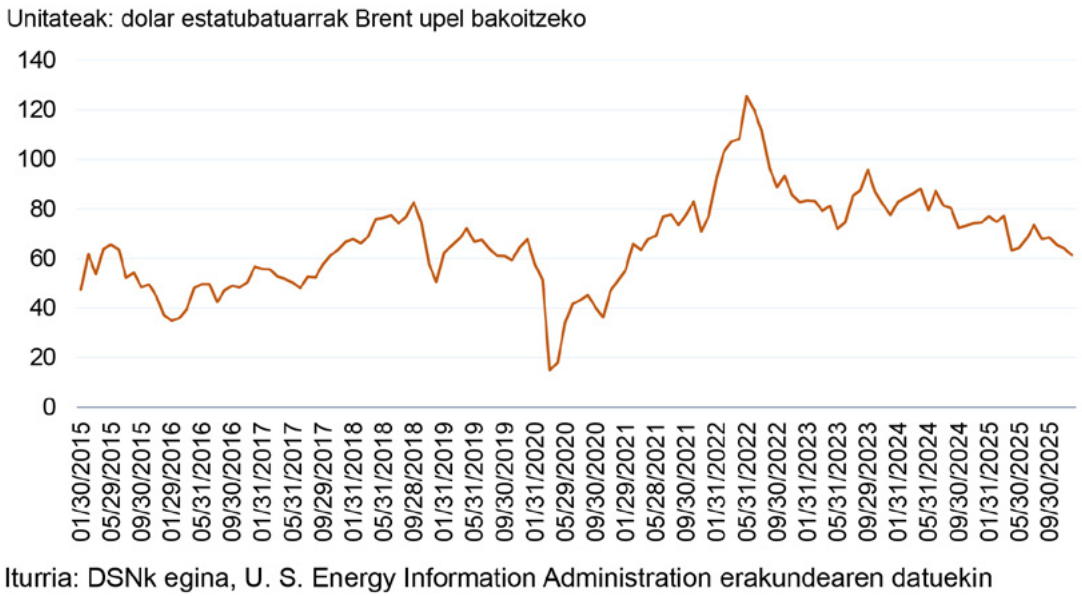

14.4 irudia: Espainiako gas naturalaren inportazioak 2025ean

Azken bost urteetako (2021-2025) bilakaerak eraldaketa nabarmena erakusten du. 2021ean Espainia oraindik Magreb eta Persiar Golkoaren arteko oreka tradizionalago baten mende zegoen bitartean, 2022an Ukrainaren inbasioak Atlantikorantz aldaketa bortitza bizkortu zuen. Estatu Batuetatik etorritako inportazioak izugarri handitu ziren, bigarren mailako hornitzaile izatetik bi sektoreetan (petrolio gordina eta gasa) lider izatera igaroz bost urteko aldiko hainbat alditan

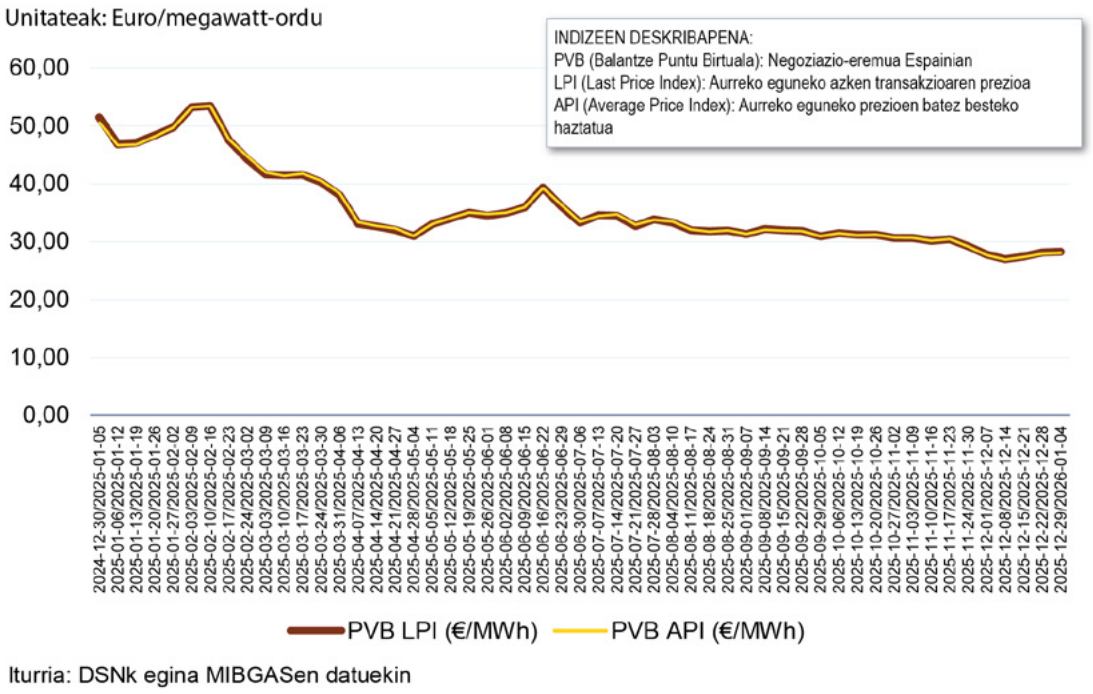
Energia baliabideen prezioak

Brent petrolioaren prezioa nahiko tarte mugatu batean mantendu zen 2025ean, upel bakoitzeko 60 eta 80 dolar artean. Urtea 77 dolar inguruan hasi zen, baina apirilean nabarmen jaitsi zen 63 dolarretara, urteko minimoa, eskariaren inguruko ziurgabetasun globalarekin bat etorriz. Susperraldi arin batek petrolioaren prezioa 73 dolar upelekora eraman zuen uztailean, nahiz eta joera berriro beheranzkoa izan urteko bigarren seihilekoan, 61 dolarretan amaituz. Ezegonkortasunaren faktore nagusia egoera geopolitikoa izan zen, ekainean Israelen eta Iranen arteko Hamabi Eguneko Gerrak eragin berezia izan zuena, zeinak noizean behin tentsioak eragin zituen merkatuetan amore eman aurretik. Oro har, kolpeak gorabehera, petrolio gordinak aurreko urteetan baino portaera egonkorragoa mantendu zuen, 2022an erregistratutako gailur muturrekoak gabe. (14.5 irudia)

14.5 irudia: Petrolioaren prezioaren bilakaera 2015-2025 aldian

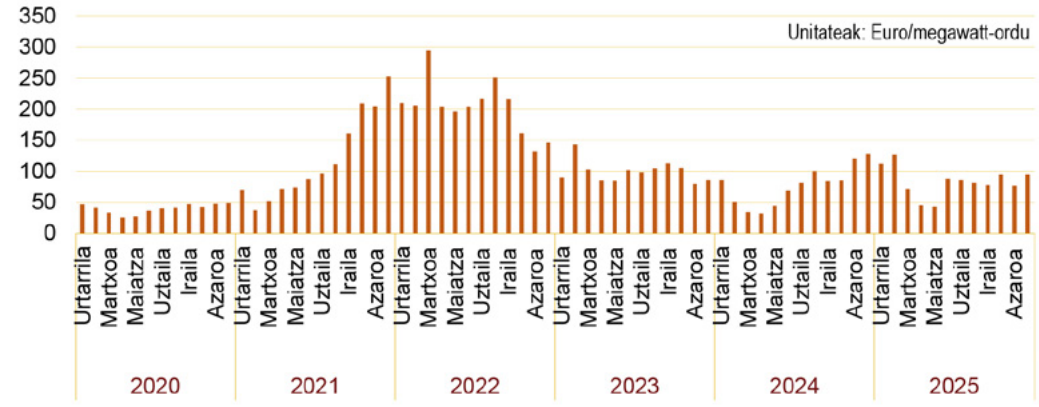
Gas naturalak, berriz, beherakada etengabea eta bizia izan zuen 2025ean. MIBGASen datuen arabera, Espainiako erreferentziazko prezioa urtarrileko lehen astean 51 €/MWh inguru izatetik abenduaren amaieran 28 €/MWh inguru izatera heldu zen, eta horrek ia % 45eko jaitsiera adierazten du urtean zehar. Joera hori, batez ere, egitura-kausa batzuengatik izan zen: Asiako eskaria nahiko ahula eta AEBko esportazio-ahalmen handia zeudenez, Europa bihurtu zen AEBetako GNLren helmuga nagusia, eta horrek etengabeko beheranzko presioa eragin zuen prezioetan. Horri gehitu behar zaio kontinenteko biltegiratze-maila onak eta Europako eskaria egituraz kontrolpean edukitzea, energia berriztagarrien hedapenak eta energia-eraginkortasunaren hobekuntzak markatutakoa. Ekainaren 16tik 22ra bitarteko astean erregistratutako igoera garrantzitsu bakarra, prezioa 39 €/MWh-ra hurbildu zenean, Ormuzko itsasartea Hamabi Eguneko Gerran aldi baterako ixtearen ondorioz gertatu zen , nahiz eta eragina laburra izan eta prezioek uztailetik aurrera beheranzko joera berreskuratu zuten. (14.6 irudia)

Iturria: DSNk egina MIBGASen datuekin

14.6 irudia: Gasaren prezioen bilakaera Espainian 2025ean
(MIBGAS iberiar merkatuaren asteroko batez bestekoa)

Elektrizitateari dagokionez, Espainiak energia berriztagarrien sorkuntzaren errekor historiko batekin itxi zuen 2025a, % 55,5eko batekin, non haize-energia eta eguzki-energia fotovoltaikoa nabarmendu ziren, nahasketaren buru izanik guztizkoaren % 21,6 eta % 18,4rekin, hurrenez hurren. Prezioak oso irregularrak izan ziren: maila altuetan hasi ziren, otsailean 127 €/MWh-tik gora, gero udaberrian 43-45 €/MWh-ra jaitsi ziren, energia berriztagarrien ekoizpen handiak eta gasaren prezioen jaitsierak bultzatuta, eta gero suspertu egin ziren. Red Eléctrica erakundearen informazioaren arabera, eskari nazionalaren urteko batez besteko azken prezioa (eguneko eta eguneko merkatu-prezioa, gehi doikuntza-zerbitzuak eta ahalmen-ordainketak) 83,45 €/MWh izan zen, 2024an baino % 9,4 gehiago. (14.7 irudia)

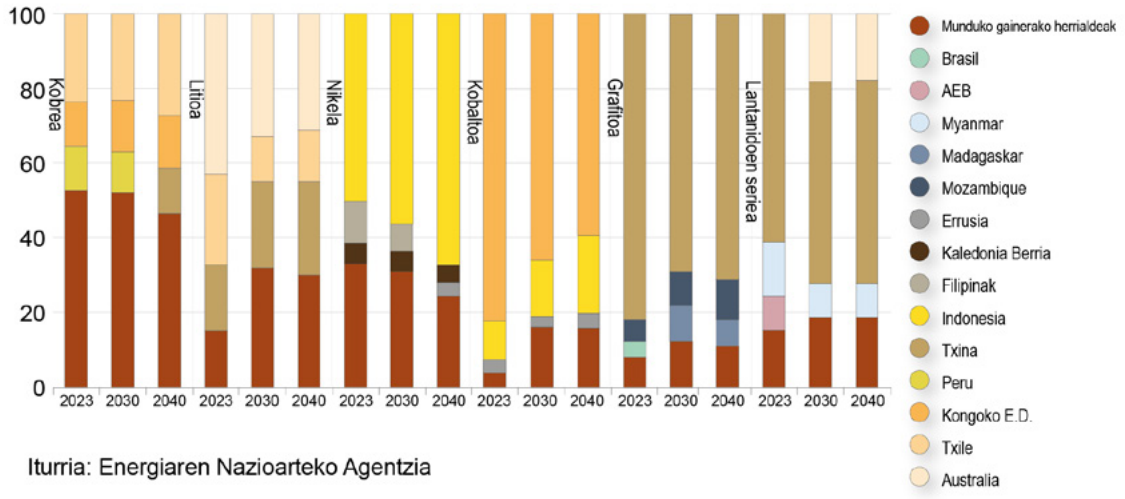

Iturria: Espainiako sare elektrikoa

14.7 irudia: Energiaren batez besteko behin betiko prezioaren osagaiaren bilakaera
(hileko batez bestekoa)

Oinarrizko lehengaiak

Lehengaietarako sarbidea ezinbestekoa da Europar Batasuneko ekonomiarentzat eta barne merkatuaren funtzionamendurako. Badago nekazaritzakoak eta energiakoak ez diren lehengai multzo bat, ezinbestekotzat jotzen direnak duten garrantzi ekonomiko handiagatik eta hornidura arrisku handiagatik, askotan hirugarren herrialde kopuru txiki batetik datozelako. Oinarrizko lehengai horietako askoren eskaria esponentzialki handituko dela dirudi datozen hamarkadetan, trantsizio ekologiko eta digitalak gauzatzeko duten funtsezko zeregina kontuan hartuta. (14.8 irudia)

14.8 irudia: Trantsizio energetikorako funtsezkoak diren mineralen (erauzitakoak zein lehengaiak) ekoizpenaren banaketa geografikoa 2023-2040 aldian

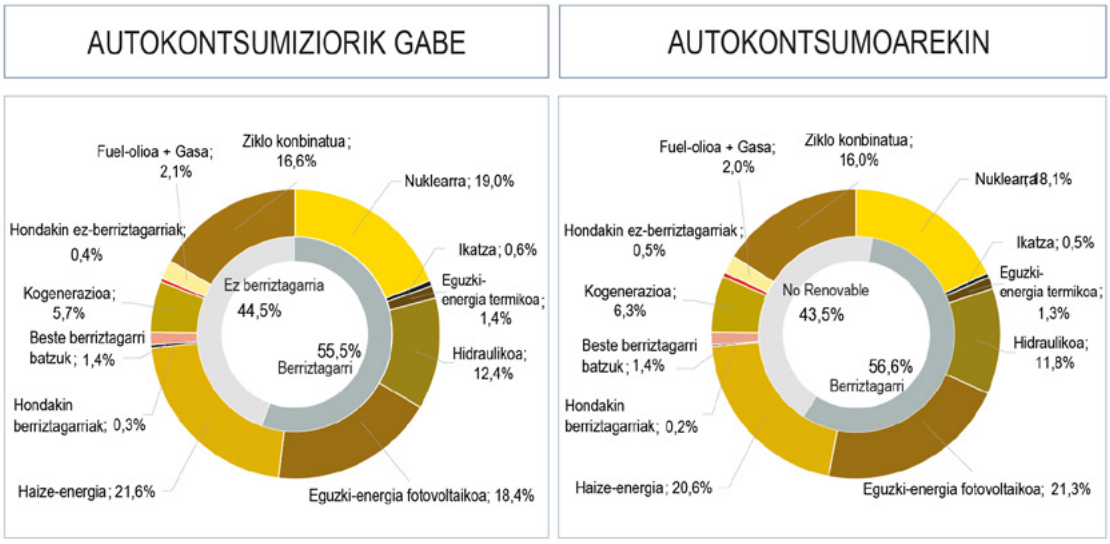
Egoera horri aurre egiteko, EBko legegileek (Kontseilua eta Europako Parlamentua) 2024/1252 Erregelamendua onartu zuten lehengai kritikoei buruzkoa (CRMA, ingelezko siglengatik) 2024an, eta horrek lehengai kritikoen hornidura segurua eta iraunkorra bermatzeko esparru bat ezarri zuen.

Berriro ere, 2025. urtearen amaieran, Europako Batzordeak *RESourceEU* Ekintza Plana onartu zuen, arrisku geopolitikoen gorakadari, hornidura-kateen kontzentrazioari eta EBren lehiakortasunerako funtsezkoak diren lehengai kritikoen eskaera gero eta handiagoari, trantsizio berde eta digital bikoitzari, defentsarako prestaketari eta elikagaien segurtasunari erantzuteko. Lehengai Kritikoen Legean oinarrituta, Ekintza Plana *RESourceEU* horniduraren segurtasun helburuetarako aurrerapena bizkortzea, hornitzaile indibidualekiko gehiegizko mendekotasuna murriztea eta EBko ekonomiaren erresilientzia indartzea du helburu.

Ekintza Plan horren zutabe nagusietako bat Barne Merkatuaren Larrialdi eta Erresilientzia Legea (IMERA) erabiltzea da hornidura-kateak kontrolatzeko, erantzunak koordinatzeko eta etenaldietan jarraitutasuna bermatzeko, txikizkako erresilientziarekin eta Merkatu Bakarreko negozioen jarraitutasunarekin zuzenean lotuta.

Energia elektrikoaren ekoizpena

Espainiako energia-inguruneak % 3,7ko igoera izan du elektrizitate-sorkuntzan 2025ean, aurreko urtearekin alderatuta. Bereziki, sistema elektriko nazionalean energia berriztagarrien sorkuntza % 1,3 handitu da 2025ean, eta, beraz, ekoizpen historikorik handiena erregistratu da, 150.988 GWh-rekin. Igoera hori eguzki-energia fotovoltaikoaren ekoizpenean eta beste energia berriztagarri batzuetan kontzentratzen da, eta % 12,5 eta % 5,6 hazi dira, hurrenez hurren, 2024koarekin alderatuta.2025eko ekitaldi fiskalean, energia berriztagarrien ekoizpenaren proportzioa % 55,5ekoa izan zen nazio mailan. (14.9 irudia)

Iturria: Espainiako Sare Elektrikoa

14.9 irudia: Energia elektrikoa sortzeko egitura nazionala 2025ean (%)

Teknologia ezberdinei dagokienez, energia eolikoak hirugarren urtez jarraian lideratu du hornikuntza, % 21,6ko kuotarekin eta 58.801 GWh-ko sorkuntzarekin. Bien bitartean, energia nuklearrak bigarren postuan jarraitzen du % 19ko ekarpenarekin, eta eguzki-energia fotovoltaikoa hirugarren postuan dago, berriro ere maila gorenak gaindituz bai nazio-nahasketan (% 18,4), bai ekoizpenekoan (50.188 GWh). Ziklo konbinatuko gas naturalaren plantak laugarren postuan jarraitzen dute % 16,8rekin, nahiz eta horien ekoizpena % 27,9 handitu den. Azkenik, bosgarren postuan, energia hidroelektrikoa dago % 12,4rekin, 33.685 GWh-ra iritsiz. Bien bitartean, ikatzak inoizko ekoizpen baxuenarekin amaitu du urtea, aurreko urtekoa baino % 50 gutxiago, eta proportziorik txikiena izan du hornikuntzan, guztizkoaren % 0,6 izanik. Batez ere Aboño II zentral termikoa (Asturiasen) lurrun-turbina bihurtzearen ondorioz gertatu da hori, uztailaren erdialdean egin baitzen.

2025ean autokontsumo instalazioek ekoitzitako energia kalkulatua kontuan hartuta, energia berriztagarrien ekoizpenaren proportzioa % 1,1 puntu igo da nazio-nahasketan, % 56,6ra iritsiz. Autokontsumo instalazioek ekoitzitako energiaren zenbatespen hori kontuan hartuta, nahasketa nazionalaren buru eguzki-energia fotovoltaikoak (% 21,3), ondoren haizeak (% 20,6) eta nuklearrak (% 18,1) leudeke.

Gainera, Espainiak inguruko herrialdeekin (EBkoak eta EBtik kanpokoak) dituen elektrizitate-truke programek 2025a esportazio-saldoarekin itxi dute laugarren urtez jarraian eta esportazio-saldoa metatu dute 50 hilabetez jarraian. 26.206 GWh programatu ziren esportaziorako, aurreko urtean baino % 1,5 gehiago, eta 13.202 GWh inportaziorako, 2024an baino % 15,5 baxuagoa den balioa, . Esportazioen saldo garbia positiboa da, 13.004 GWh-ko balioarekin, aurreko urtean baino % 27,8 handiagoa den balioa.

Hona hemen programatutako elektrizitate-trukeen urteko saldo garbiaren beste herrialdeekiko interkonexio bakoitzaren hainbanaketa:

- Frantziarekin, inportazio garbien saldoa 138 GWh-koa izan da bigarren urtez jarraian, aurreko urteko 2.795 GWh-ren aldean.

- Portugalekiko interkonexioan, urteko saldo garbia esportatzailea izan da, zazpigarren urtez jarraian, 9.184 GWh-ko balioarekin, aurreko urtean baino % 10 baxuago dena.

- Andorrarekin esportazioen saldoa positiboa izan da, 215 GWh-ko balioarekin, hau da, ia % 9ko jaitsiera 2024. urtearekin alderatuta.

- Marokorekin, esportazioen saldoa berriro positiboa da laugarren urtez jarraian, 3.743 GWh-ko balioarekin, hau da, 2017az geroztiko baliorik handiena, iazko zifra ia % 48 gaindituz.

Dimentsio nazionala: 2025eko apirilaren 28ko zero energia

2025eko apirilaren 28ko 12:33an, tentsio jaitsiera bat izan zen Iberiar penintsulan, eta Espainiako eta Portugalgo sistema elektrikoa deskonektatu egin zen Europako sistema interkonektatutik. Aurrekaririk gabeko gertaera izan zen. Intzidentearen une berean, elektrizitate-krisi baten deklarazioa egin zen, Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2019ko ekainaren 5eko 2019/941 (EB) Erregelamenduaren arabera, elektrizitatearen sektoreko arriskuei aurre egiteko prestakuntzari buruzkoa eta *2005/89/EE Zuzentaraua* indargabetzen duena, eta Espainian sektore elektrikoaren arriskuei aurre egiteko prestatzeko Planarekin, plan horretan aurreikusitako karga-galeraren eta hornitu gabeko energiaren atalaseak gainditu zirelako. Espainiako Gobernuak, Trantsizio Ekologikorako eta Erronka Demografikorako Ministerioaren bidez, elektrizitate krisiaren adierazpen hori jakinarazi zien Europako Batzordeari eta Frantziako eta Portugalgo agintariei.

Gertaera horren ondorioz, apirilaren 28an, azpiegituren, komunikazioen, errepideen, trenen, aireportuen, eskolen eta ospitaleen ohiko funtzionamendua eten zen. Instalazio eta zentro horietako batzuek, batez ere ospitaleek, zerbitzu premiazkoenak eskaintzen jarraitu zuten sorgailu-multzoen bidez. Garraioari dagokionez, trenbide trafikoa izan zen kaltetuena. Herrialde osoko hainbat hiritako hogeita hamar tren geltoki baino gehiago gau osoan zabalik egon ziren, 35.000 bidaiari kaltetu ingururi laguntza eman eta gaua beren instalazioetan eman ahal izateko.

Espainiako zentral nuklear funtzionaletan (Almaraz II, Ascó I eta II, Vandellós II) Segurtasun Nuklearreko Kontseiluari (CSN) jakinarazi zioten "aurre-larrialdiko alerta" egoeraren deklarazioa, kanpoko elektrizitate-hornikuntza galtzeagatik, eta, ondorioz, haien diesel sorgailu osagarriek funtzionamendua seguru mantentzea beharrezkoa izan zen normaltasuna berreskuratu bitartean.

Indar Armatuek, eta bereziki Larrialdi Militarreko Unitateak, laguntza-zerbitzu ugari eman zizkieten erakunde zibilei, bai publikoei bai pribatuei, batez ere sorgailu-multzoak instalatuz eta funtsezko erakunde eta instalazioen funtzionamendua mantentzeko erregaia hornituz.

Barne ministroak interes nazionaleko larrialdia deklaratu zuen apirilaren 28ko INT/399/2025 Agindua onartzearen bidez. Estatuko Segurtasun Indar eta Kidegoen parte-hartzea energia-etenaldian funtsezkoa izan zen hornidura kritikoak bermatzeko eta herritarren segurtasuna bermatzeko baldintza kaltegarri horietan.

Berrezartzea Ordezkapen Planen arabera eta denbora errekorrean egin zen, ENTSO-Ek nazioartean aitortzen duen bezala. Espainiako Sare Elektrikoaren datuen arabera, 28rako bertan, horniduraren % 50a berrezarrita zegoen. Autonomia erkidego ia guztiek hobera egin zuten, asimetria batzuekin bada ere (zortzi Babes Zibileko 3. mailan daude: Andaluzia, Gaztela eta Leon, Madrilgo Erkidegoa, Valentziako Erkidegoa, Extremadura, Galizia, Errioxa eta Murtzia). Apirilaren 29ko goizeko 7:00etarako, penintsulako eskariaren % 99,95 bere onera etorrita zegoen jada.

Segurtasun nazionalaren esparruan, Segurtasun Nazionaleko Kontseiluaren sei bilera egin ziren apirilaren 28tik 30era bitartean, egoera kontrolatzeko eta argindar mozketak segurtasunean izan ditzakeen ondorio posibleak koordinatzeko. Ondoren, Egoera Batzordeak bi bilera egin zituen egoeraren jarraipena egiteko.

Segurtasun Kontseilu Nazionalean, berriz, 2025eko apirilaren 28ko elektrizitate krisian gertatu ziren inguruabarrak aztertzeko Batzorde bat sortzea erabaki zen (A28 Batzordea). Batzorde hori formalki sortu zen 2025eko apirilaren 30ean komunikatutako agindu baten bidez, Gobernuko hirugarren presidenteorde eta Trantsizio Ekologiko eta Erronka Demografikorako ministroaren lehendakaritzapean.

A28 Batzordearen txostena Segurtasun Kontseilu Nazionalean aurkeztu zen ekainaren 17an, eta jarraian argitaratua izan zen. Gainera, ENTSO-Ek gertaerari buruzko txostena prestatu zuen EBko araudiaren arabera. A28 Batzordearen Txostenaren eta ENTSO-E Batzordearen ondorioek bat datoz faktore anitzeko gertakaria izan zela esatean, elkarren artean konbinatutako hainbat kausak eraginda.

Sistema elektrikoa indartzeko neurriak

A28 Batzordearen txostenak sistema indartzeko neurriak identifikatu zituen, eta 2025ean zehar berehala ezarri dira, sistema elektrikoaren erresilientzia hobetzeko eta trantsizio ekologikoaren arriskuei eta aukerei erantzuteko helburuarekin.

1. Azpiegitura elektrikoen plangintza indartzeko premiazko neurriak

Uztailaren 8an, Ministroen Kontseiluak, Trantsizio Ekologikorako eta Erronka Demografikorako Ministerioak eskatuta, sare elektrikoaren erresilientzia handitzeko jarduera espezifikoen zerrenda bat onartu zuen, aldaketa puntual gisa *Energia Elektrikoaren Garraio Sarea Garatzeko 2021-2026 Plana* sartzeko. Zerrenda Energiaren Estatu Idazkaritzaren 2025eko uztailaren 10eko Ebazpenaren bidez argitaratu zen, eta 65 ekintza biltzen ditu, sareetan tentsioaren kontrola, oszilazioen aurkako egonkortasuna eta, oro har, sistema elektrikoa indartzea errazteko tresna gehigarriak txertatzeko helburuarekin, bai Penintsulan, bai Kanariar eta Balear Uharteetan.

2. Erregulazioko eta arauzko neurriak

a. *997/2025 Errege Dekretua, azaroaren 5ekoa, sistema elektrikoa indartzeko premiazko neurriak onartzen dituena*. Arau horrek sistema elektrikoaren erresilientzia, sendotasuna eta egonkortasuna indartzen ditu. Elektrizitate sektoreko agente guztiek betebeharrak betetzeko gainbegiratzea, kontrola eta gardentasuna hobetzen ditu, Merkatuen eta Lehiaren Batzorde

Nazionalari (MLBN) jarraipen txostenak eta ikuskapen plan berezia egiteko aginduak emanez, eta energia biltegiratzea eta ekonomiaren elektrifikazioa sustatzen ditu.

b. *MLBNren 2025eko ekainaren 12ko Ebazpena, Espainiako penintsulako sistema elektrikoan tentsio-kontrol zerbitzu bat garatzeko jarduketa-prozedurak aldatzen dituena.*7.4 jarduketa-prozedura berri bat (7.4 JP) ezartzen du . Prozedura horrekin, energia berriztagarriek (eta ez soilik energiak "konbentzionalek") tentsioaren kontrol dinamikoaren zerbitzuan parte hartu behar dute.

c. *MLBNren 2025eko urriaren 20ko Ebazpena, Espainiako penintsulako sistema elektrikoan tentsioa egonkortzeko premiazko neurriak ezartzeko hainbat funtzionamendu elektrikoko prozedura aldi baterako aldatzen dituena.* Ebazpen horrek 3.1 eta 3.2 jarduketa-prozeduren (lehen eguneko enkantearen aurretik murrizketa teknikoak lehenago ebazteari buruzkoak) aldi baterako aplikazioa ezartzen du (2025eko urriaren 20tik 2026ko urtarrilaren 19ra arte), beharrezko erregulazio-bandaren erreserba bermatzeko; eta baita arranpen kontrolari buruzko 7.2, jarduketa-prozedura ere (potentziaren aldaketa-tasaren –arrapalen– mugak ezartzen dira, energia berriztagarrien sorkuntzaren bat-bateko sarrerak edo irteerak sarearen tentsioa ezegonkortzea saihesteko). Gainera, zentral elektrikoek tentsio-helburuak betetzeko duten eskakizuna laginen % 90era igo zen (lehen ez zen hain zorrotza). Laginketa-tasa ere handitu zen aldiko 60 balioraino, zentral elektriko bat agindutako tentsiotik aldentzen zen zehatzago detektatzeko, sarea egonkortzen laguntzen ez zutenak zigortuz

3. Sistema elektrikoaren eskaintza eta eskariaren estaldura beharretara egokitzeko eta monitorizatzeko neurriak

2025eko urriaren 20an, MLBNk sistemaren funtzionamendu-prozedura batzuen aldaketa onartu zuen, arrazoi operatiboengatik. Aldaketa horiek aldi baterakoak ziren, helburua hau izanik: Sistemaren operadorearen tresnak handitzea tentsio-aldaketa bat-batekoak gertatzekotan horniduraren segurtasuna indartzeko.

Aldaketek sistema elektrikoaren funtzionamendu-prozedurei eragin zieten : JP 3.1 Programazio prozesua, JP 3.2 Murrizketa teknikoak, eta JP 7.2 Bigarren mailako erregulazioa.

Neurri horiek 2026ko urtarrilaren 19an utzi zioten indarrean egoteari, eta egiturazkoak bihurtu ziren MLBNren akordioaren ondoren, zeina 2026ko urtarrilaren 20an sartu baitzen indarrean.

4. Erresilientzia bide-orria

Segurtasun Nazionaleko Kontseiluak *Erresilientziaren Bide Orria* onartu zuen 2025eko abenduaren 16an. Helburu zehatzak ditu, hala nola krisi egoeretarako zentroak sortzea Sistemaren parte diren ministerio eta agentzia guztietan, edo dagoeneko bat dagoen agentzia horietan zentro bat izendatzea, 24/7/365 eta edozein egoeratan funtzionatuko duena.

SUNTSIPEN-ARMA MASIBOEN HEDAPENA

- 2025eko abenduaren 16an, Segurtasun Nazionalerako Kontseiluak suntsipen masiboko armak ugaltzearen aurkako lehen estrategia nazionala onartu zuen.

- 2025ean, ez ugaritzeko nazioarteko araubideak egungo egoera geopolitiko globalari aurre egiten jarraitu zuen, non indarraren erabilera nagusi den multilateralismoaren eta arauetan oinarritutako ordenaren aurrean.

- Espainiak aktiboki parte hartzen du Arma Kimikoak Debekatzeko Erakundearekin, Arma Kimikoak Debekatzeko Agintaritza Nazionalaren bidez.

SUNTSIPEN-ARMA MASIBOEN HEDAPENA

Ez-ugaritzearen nazioarteko arkitektura

Ez-ugaritzearen nazioarteko araubidea une oso konplikatuan dago, bai nazioarteko egoera politikotik eratorritako faktoreengatik, bai egitura horren elementuetan aurrerapenik ezagatik.

Esparru nuklearrean, desarme nuklearrerako aurrerapena zailtzen duten faktoreak dira Errusiaren erretorika eta posizio estrategikoak, Txinak dituen arsenal nuklearren handitzea eta modernizazioarekin batera. Era berean, Iranen eta Ipar Korearen espediente nuklearrak ez konpontzeak tentsioak sortzen ditu Arma Nuklearrak Ez Ugaritzeko Itunaren (EUI) inguruan.

Arma kimikoei dagokienez, egoerak konplexua izaten jarraitzen du. Alde batetik, Errusiak debekatutako agente kimikoak gatazka armatuetan erabiltzea Arma Kimikoen Hitzarmenaren aurkako garapena da. Aldi berean, Siriako agintari berriek aurreko erregimenaren arma kimikoen programa klandestinoarekin lotutako arazo nabarmenak konpontzeko hartutako konpromisoak, Arma Kimikoak Debekatzeko Erakundearekin (AKDE) lankidetzan, azken urteetako ugalketa-krisirik esanguratsuenetako baten konponbidea ekar dezake.

Azkenik, AA bezalako teknologiek arma biologikoen garapenaren mehatxua areagotu dezaketela uste den arren, Arma Biologikoen Konbentziorako egiaztapen-sistema bat garatzeko bultzada berri bat dago.

Testuinguru horretan, EUIren aurrerapenik ezak (azken adostasun-dokumentua 2010ekoa da), Entsegu Nuklearrak Erabat Debekatzeko Tratatua (ENEDT) indarrean ez jartzeak eta armamentu nuklearren gaineko kontrolaren etorkizunari buruzko zalantzek, *START* berria 2026ko otsailean amaitzen denean, ziurgabetasun-elementuak dira ez ugaritzeko nazioarteko arkitekturaren etorkizunerako.

Beraz, ahaleginak tresna horiek eta haiek babesten dituzten nazioarteko erakundeak, adibidez IAEA, AKDE edo ENEDIE (Entsegu Nuklearrak Erabat Debekatzeko Itunerako Erakundearen Prestaketa Batzordea) indartzera bideratu behar dira. .

Oro har, munduko segurtasun-ingurunearen okerrera egin du, aurrerapen mugatuak eta erronkak itun nagusietan. Ez-ugaritzearen kontrolerako organoek, foroek eta erregimenek kideen arteko akordio faltaren ondorioak jasaten jarraitzen dute, eta horrek eragozten die ekintzak egitea eta beren helburuetarantz aurrera egitea, eta kasu batzuetan bilerak etetea ere eragiten du.

Gainera, ez-ugaritzearen nazioarteko araubideak egungo egoera geopolitiko globalari aurre egiten jarraitu zuen 2025ean, non indarraren erabilera multilateralismoaren eta arauetan oinarritutako ordenaren gainetik nagusitzen den, eta horrek bere eraginkortasuna gutxitzen jarraitzen du, aktore nagusiek ez baitute erakundeengan konfiantzarik beren gatazkak konpontzeko.

Negoziazio nuklearrei dagokienez, Washingtonen eta Moskuren artean 2026ko otsailean amaitzen den Arma Estrategikoak Murrizteko Itun Berria (*START* berria) ordeztuko duen armamentuak kontrolatzeko esparru berri bat garatzera zuzendutako egonkortasun estrategikoko elkarrizketak gelditu izanak arriskuan jartzen du egonkortasun estrategikoa.

2025eko maiatzean egin zen EUIren Berrikuspen Konferentziarako Prestaketa Batzordearen Hirugarren Bilkurak 2026ko Berrikuspen Konferentziarako prestatzen jarraitzeko balio izan zuen, nahiz eta Berrikuspen Konferentziak adostasun dokumentu bat lortzeko aukerak oso urriak diren oraindik.

Bestalde, arma kimikoei dagokienez, balorazioa bietakoa da. Azpimarratzekoa da Siriako agintariek aurreko erregimenak garatutako arma kimikoen programa klandestinoari buruzko gai guztiak argitzeko hartutako konpromisoa. AKDEren lana funtsezkoa izango da Espainiaren laguntzarekin. Alde negatiboari dagokionez, Errusiak gerra testuinguruetan debekatutako istiluen aurkako agenteen erabilerak, baita Sudanen bezalako beste gatazka batzuetan arma kimikoak erabili izanaren zantzuek ere, azpimarratzen dute arma kimikoen ugalketa eta programa klandestinoen detekzioa erronka nabarmenak direla oraindik. Erakundeen ikuspuntutik, AKDEko egungo zuzendari nagusi Fernando Arias espainiarraren agintaldia datorren ekainean amaituko da, eta Sabrina Dallafiorrek ordezkatuko du, duela gutxi egindako Estatu Alderdien Konferentziak izendatu baitzuen.

Arma biologikoei dagokienez, Arma Biologikoen Hitzarmenaren azken berrikuspen-konferentzian sortutako lan-taldeen lanak, batez ere egiaztapen-taldeak, ustekabeko bultzada jaso du Estatu Batuetatik, egiaztapen-tresna berriak sortuko dituztela iragarri baitute.

Gainera, Errusiak Ukrainaren aurka egindako erasoa nazioarteko ez-hedapen arkitekturaren higaduraren faktore nagusia bihurtu da. Arma nuklearrak dituen herrialde batek (Errusia) Ukraina bezalako arma nuklearrik gabeko herrialde bati emandako segurtasun bermeen urraketatik hasi eta Errusiako erretorika nuklearra eta Errusiak Arma Kimikoen Hitzarmenak debekatutako agente kimikoak sistematikoki erabiltzeraino, ez dago zalantzarik Errusiako erasoak ondorio oso negatiboak dituela Suntsipen Masiboko Armak (SMA) ez ugaritzeko.

Aurrekoari aipatu behar zaio, faktore negatibo gisa, Errusiak nazioarteko hainbat arma ez-ugaritzeko eta desarmatzeko forori ezartzen dien blokeoa, bere ekintzen erantzule izan ez dadin. Adibide gisara, nabarmentzekoa da nazioarteko eta eskualdeko hainbat erakundek (EB / IAEA / INTERPOL / FAO / OAS / OME) eta gizarte zibilak parte hartzeko duten blokeoa, Arma Biologikoak Debekatzeko Hitzarmenak azken urteotan egiten ari den lanaren testuinguruan.

Prebentzio-, detekzio-eta kontrol-mekanismoak

Suntsipen masiboko armak eta erabilera bikoitzeko teknologiak prebenitzeko, detektatzeko eta kontrolatzeko mekanismoei dagokienez, aipatzekoa da Espainiak aktiboki parte hartzen duela Arma Kimikoak Debekatzeko Erakundearekin (AKDE) Arma Kimikoak Debekatzeko Agintaritza Nazionalaren (AKDAN) bidez. Zentzu horretan, Defentsa Ministerioak erakunde eta instalazioetan eta nazioarteko hainbat ekimenetan adituekin egiten duen ekarpena mantentzen du, hala nola: AKDEri gertakariei erantzuteko eskaintzen zaizkion gaitasunak, arma kimikoen erabilera posiblea ikertzeko Nazio Batuen Idazkari Nagusiaren Mekanismoan (UNSGM) parte hartzen duten adituak; Latinoamerikako eta Karibeko herrialdeen Taldearentzako (GRULAC) ikastaroak antolatzea, eta Arma Kimikoen Egiaztapen Laborategiaren (LAVEMA) erabilgarritasuna, hau da, AKDEren erreferentziazko laborategia, ingurumen-laginetan gerra kimikoko agenteak aztertzeko gaitasuna duena.

Horrez gainera, Defentsa Ministerioak parte hartzen jarraitzen du Teknologia Aeroespazialeko Institutu Nazionaleko (TAIN) Defentsa Sistemen Nuklear, Biologiko eta Kimikoen (NBK) Sailaren bidez, besteak beste, Defentsa Biologikoaren Arloan eragina duten hainbat nazioarteko ikerketa proiektutan: SAFE STADIUM futbol estadio handietan CBRN mehatxuak prebenitzeko, eta HOTHREAT hotel eta kongresu jauregietan CBRN mehatxuak kudeatzeko.

Bestalde, Defentsa Ministerioak erreferentziazko laborategi gisa parte hartzen du, beste laborategi nazional batzuekin batera, PCI/1381/2018 Aginduak araututako eta Carlos III. Osasun Institutuak (ISCIII) koordinatutako Alerta Biologikoko Laborategien Sarean (RE-LAB).

Eta nabarmentzekoa da Arma Nuklearrak Ez-ugaritzeari buruzko Ituna (EUI) betetzetik eratorritako ohiko jardueren garapena, Energia Plangintza eta Koordinazio Zuzendaritza Nagusiko (EPKZN) Energia Nuklearraren Azpizuzendaritza Nagusiaren (ENAN) eskumenen barruan, honen aplikazio-eremuan, eta Espainiaren eta Energia Atomikoaren Nazioarteko Agentziaren (EANA) artean ezarritako Babes Akordioaren Protokolo Gehigarria betetzea.

Era berean, EPKZNren eskumenen esparruan, instalazio nuklear eta erradioaktiboen eta haien garraioen babes fisikoa baimentzeko eta onartzeko espedienteak izapidetzen jarraitu da. Baimen horien helburua da aipatutako instalazioen eta jardueren babes fisikoaren sistema onartzea, hau da, aurkari potentzial batek instalazioaren, material nuklearren edo iturri erradioaktiboen aurkako ekintza gaizto bat arrakastaz burutzea eragozteko helburuarekin antolatutako, langileen, prozeduren eta ekipamenduen multzo integratua.

Bitartean, suntsipen masiboko armen hedapenaren aurkako borrokaren arloan, Espainiako Aduanak agente kimiko, nuklear, biologiko eta haien aitzindariak prebenitzeko, detektatzeko eta kontrolatzeko protokoloak indartzen ari da, baita erabilera bikoitzeko teknologiak ere.

Gainera, itsasoko garraioa eta komenientziazko banderen erabilera, itsasontziz itsasontziko transferentziak edo identifikazio automatikoko sistemen (AIS) manipulazioa material sentikorrak ezkutatzeko bektore potentzialak dira, eta horrek logistika gune estrategikoetan zaintza hobetuaren beharra indartzen du. Erabilera bikoitzeko teknologia berrien eskuragarritasun gero eta handiagoak, gaitasun digital aurreratuak eta bioteknologiaren arloko garapenak barne, ugalketarekin lotutako arriskuen espektroa zabaltzen du eta kontrol-mekanismoak eta arriskuen analisi-sistemak etengabe eguneratzea eskatzen du.

Esparru horren barruan, nazioarte mailan ZAEAk Hornitzaile Nuklearren Taldean (HNT) eta Munduko Aduana Erakundearen (MAE) ondasun estrategikoen kontrol programan duen parte-hartzea nabarmentzen da , CBRN substantzien eta erabilera bikoitzeko produktuen mugaz gaindiko trafikoa saihesteko. Europa mailan, ZAEA EBko Kontseiluaren *Law Enforcement Working Party (Customs)* (LEWP-C) egitasmoaren Customs Threat Assessment Trust (CTA) ekimenaren parte da. Estatu kideetako aduana-agintarien arteko lankidetza koordinatzen du, merkantzia estrategikoak zorrotz kontrolatzeko. Horrez gain, *Forum of Strategic Trade Enforcement* (STENFOR) foroarekin kolaboratzen du jardunbide egokiak identifikatzeko eta negozioen kontrolerako ikuspegi estrategikoak harmonizatzeko.

Era berean, estatu mailan, ZAEAk suntsipen masiboko armen ez-hedapenari buruzko Batzorde espezializatuaren barruan "Ugalketa Jarduerak Atzemateko Protokoloa" garatzen eta onartzen lagundu du. Informazio-transmisioaren areagotze horrek Europan erabilera bikoitzeko eta defentsako materiala desbideratzeko arrisku handiagoari erantzuten dio, tentsio geopolitikoen eta gatazka aktibo edo latenteen testuinguruan, hala nola Ukrainako gerra eta Mediterraneo inguruko beste gatazka latente batzuk.

Zehazki, 2025ean MEGAPORT sistemaren eguneratze teknologikoa amaitu zen, material erradioaktiboentzako alarma kudeaketa sistema integratu bat tresna ez-intrusiboetan eta Adimen Artifizialeko tekniketan oinarrituta, eta hiru atzeranzko sakabanaketa unitate mugikor zabaldu ziren Vigon, Bilbon eta Las Palmasen.

Horrez gain, material erradioaktiboen lau detekzio erregistratu dira 2025eko urrira arte (hiru Valentziako portuan eta bat Bartzelonako portuan), guztiak arrisku txikikotzat sailkatu zirenak.

Horrez gain, 27 ekipajeko eskaner berri gehitu dira.

Energia, Ingurumen eta Teknologia Ikerketarako Zentroak (EITIZ), bere aldetik, lankidetzan aritzen da arlo horretan Kanpo Arazoetarako, Europar Batasunerako eta Lankidetzarako Ministerioarekin, Entsegu Nuklearrak Erabat Debekatzeko Itunaren Erakundearen (ENEDIE) B Lantaldeko Espainiako ordezkaritzako aditu teknikoak eskainiz.

Erakunde horrek tokiko ikuskatzaileekin ere laguntzen du eta tokian tokiko ikuskatzaileen prestakuntza hobetzeko lan-taldean datuen eta laginen ebaluazio eta kudeaketaren gaietan. Bestalde, ENEDIEko Datuen Zentro Nazionalak (DZN) antolatutako 2024ko esperimentuaren ebaluazio taldean adituekin parte hartu zuen.

Nazioarteko mailan, AKDEren txostenek adierazten dute Errusiak arma kimikoak erabili zituela Ukrainan, eta horrek erakusten duela hitzarmenaren egiaztapen-mekanismoak behar bezala funtzionatzen ari direla. Txosten horiei Siriarekin lehenago deklaratu gabeko arma kimikoak suntsitzeko hartutako neurri diplomatikoei gehitzen zaizkie.

Bitartean, Errusiak eta Ukrainak elkarri leporatu diote Arma Kimikoen Hitzarmena urratzea Errusia-Ukraina gatazkan, itun horrek debekatutako substantziak erabili dituztelako.

Irani dagokionez, negoziazioak geldirik daude momentuz. Era berean, Nazio Batuen Segurtasun Kontseiluaren zigorrak berrezarri dira Iranen programa nuklear militarrarengatik.

Irango dosier nuklearraren egoerak ez du bilakaera positiboa izan 2025ean. Alde batetik, E3ak (Alemania, Frantzia eta Erresuma Batua) zigorrak automatikoki berriro ezartzeko mekanismoa aktibatu ondoren, Nazio Batuen Segurtasun Kontseiluaren 1696. (2006), 1737. (2006), 1747. (2007), 1803. (2008), 1835. (2008) eta 1929. (2010) ebazpenak indarrean jarri dira berriro.

Gainera, EANEren Gobernu Batzordearen 2025eko ekaineko eta azaroko ebazpenek Irani eskatzen diote EANErekin berarekin lankidetzan aritzea konpondu gabeko iraganeko arazoak argitzeko, baita bere uranio aberastuaren erreserbak non dauden ere, joan den ekainean Iranen aurkako erasoen ondoren.

Egoera zaila den arren, diplomazia inoiz baino beharrezkoagoa da eta ez dirudi alde batek ere ez diola atea itxi konponbide diplomatiko bati. AEBen eta Iranez gain, hainbat eragileren parte-hartzea beharrezkoa izango da akordio berri bat lortzeko, EBtik eta E3tik hasi eta eskualdeko eragileetaraino. Iranentzat ere ezinbestekoa izango da EANErekin lankidetza aktiboa berreskuratzea.

Israelek eta AEBek bere programa nuklearreko instalazioen aurka egindako erasoen ondorioz, Iranek ez du lankidetzan jarraitzen EANErekin eta ez du informaziorik ematen biltegiratutako uranioaren aberaste-kantitateari eta ehunekoari buruz, ezta ugalketa nuklearraren ikuspuntutik sentikorrak diren ikuskapenik onartzen ere, nahiz eta EANEren beraren arabera, Iranek 400 kg uranio % 60ra aberastuta zituen 2025eko ekainean Iranen aurkako aireko erasoen aurretik.

Israelen aurkako misil balistiko eta drone erasoek aukera eman diete irandarrei eta huthiei Israelen defentsak saihesteko gaitasunak probatzeko, horrek duten armategia xahutzea ekarriko badu ere.

Ipar Koreari dagokionez, EANEren ikuskatzaileek ez duten arren herrialdera sarbiderik izan 2009az geroztik, eskuragarri dagoen informazioa oso kezkagarria da oraindik. Alde batetik, jarduera nuklearrak gutxitu ez, areagotu egin dira, Kangson-eko eta Yongbyon-eko uranioa aberasteko instalazioen funtzionamendua areagotu baita, eta Yongbyon-en uranioa aberasteko instalazio gehigarri bat eraiki daitekeelarik. Gainera, proba nuklear berri bat egiteko prestutasun egoera mantenduko litzateke (azkena 2017ko irailean egin zen). Azkenik, 2025ean zehar jarraitu egin zuten misil mota desberdinen probak, eta Ipar Koreak misil hipersonikoen garapena ere iragartzera heldu zen.

Testuinguru horretan, eta Ipar Korearen eta Errusiaren arteko lankidetza militarra gero eta handiagoa ikusita, oraindik urrun dago Ipar Korearen desnuklearizazio osoa, egiaztagarria eta itzulezina lortzeko negoziazioak berriro hasteko aukera.

Bitartean, Txinako Herri Errepublikak munduko hirugarren armategi nuklear handiena du eta ahalegin handiak egiten ari da bere hedapenean, modernizazioan eta dibertsifikazioan, bere disuasio estrategikoa indartzeko. (15.1 irudia)

15.1 irudia: Munduko buru nuklearren inbentario zenbatetsia 2024-2025 aldian

Munduko buru nuklearren inbentario zenbatetsia 2024-2025 aldian								
ESTATUA	**Hedatuak**	**Gordeak**	**Zabaldutakoak + Gordetakoak**		**Erretiratuak**		**GUZTIRAL**	
	2025	**2025**	**2024**	**2025**	**2024**	**2025**	**2024**	**2025**
AEB	1.770	1.930	3.708	**3.700**	1.620	**1.477**	5.328	**5.177**
Errusia	1.718	2.591	4.380	**4.309**	1.200	**1.150**	5.580	**5.459**
Erresuma Batua	120	105	225	**225**	-	-	225	**225**
Frantzia	280	10	290	**290**	-	-	290	**290**
Txina	24	576	500	**600**	-	-	500	**600**
India	-	180	172	**180**	-	-	172	**180**
Pakistan	-	170	170	**170**	-	-	170	**170**
Ipar Korea	-	50	50	**50**	-	-	50	**50**
Israel	-	90	90	**90**	-	-	90	**90**
GUZTIRA	**3.912**	**5.702**	**9.585**	**9.614**	**2.820**	**2.627**	**12.405**	**12.241**
INBENTARIOAREN ALDAKETA EHUNEKOETAN			**+0,30%**		**+6,84%**		**-1,32%**	

Iturria: Stockholmeko Bakerako Ikerketen Nazioarteko Institutuaren (SIPRI) 2025eko urtekaria

Horretarako, bere misil balistiko interkontinentalen (ICBM) zuloak zabaltzen ari da eta hirukote nuklearra sendotzen saiatzen ari da, H-6N bezalako bonbardatzaile estrategikoak, itsaspeko nuklearrak eta Jin klaseko (094 mota) misil balistikoak (SSBN) gehituz.

Espainiak Suntsipen Masiboko Armak Ez Hedatzeko konpromiso irmoa mantentzen du, Arma Nuklearrak Ez Hedatzeko Itunaren (NPT), Euratom Itunaren (7. Kapitulua - Segurtasun Kontrola) eta Material Nuklearraren Babes Fisikoari buruzko Hitzarmenaren eta haren Zuzenketaren (CPFMN) parte baita.

Gainera, Ez Ugaltze Nuklearraren eta material nuklearren eta iturri erradioaktiboen babes fisikoaren arloko araudiaren artean, **Batzordearen 2025eko maiatzaren 26ko 2025/974 (Euratom) Erregelamendu Berria, Euratom-en segurtasun-kontrolaren aplikazioari buruzkoa**, nabarmentzen da gai horretan lehendik dagoen legediarekin bat egiten duena, horien artean hauek nabarmentzen direlarik:

- INFCIRC/193, 1973ko irailaren 14koa, Belgikak, Danimarkak, Alemaniako Errepublika Federalak, Irlandak, Italiak, Luxenburgok, Herbehereek, Europako Energia Atomikoaren Erkidegoak (Euratom) eta IAEAk Arma Nuklearrak Ez Ugaritzeari buruzko Itunari dagokionez egindako akordioaren testua.

- *1206/2003 Errege Dekretua, irailaren 19koa, Arma Nuklearrak Ez Ugaritzeari buruzko Itunaren ondoriozko Babes Akordioaren Protokolo Gehigarrian Espainiako Estatuak hartutako konpromisoak aplikatzeko.*

- ITC/2637/2004 Agindua, uztailaren 21ekoa, irailaren 19ko 1206/2003 Errege Dekretuaren zenbait xedapen aplikatzeari buruzkoa, Espainiako Estatuak Europako Batzordeari eskuordetutako Arma Nuklearrak Ez Ugaritzeari buruzko Itunaren ondoriozko Babes Akordioaren Protokolo Gehigarrian hartutako konpromisoak aplikatzeko.

- *1308/2011 Errege Dekretua, irailaren 26koa, instalazio eta material nuklearren eta iturri erradioaktiboen babes fisikoari buruzkoa*. Ministerio arteko lan-talde bat sortu da Segurtasun Nuklearreko Kontseiluaren, MITECOren eta Barne Ministerioaren artean, Errege Dekretu horren testu berrikusi bat adosteko, gaiari buruzko Erregelamendu batean gauzatuko dena.

- Segurtasun Nuklearreko Kontseiluaren (SNK) 2016ko uztailaren 26ko IS-41 Jarraibidea, iturri erradioaktiboen babes fisikoari buruzko eskakizunak onartzen dituena.

- SNKren 2019ko martxoaren 20ko IS-43 Jarraibidea, zentral nuklearren segurtasun fisikoarekin lotutako gertaeren jakinarazpenerako irizpideak ezartzen dituena.

- Segurtasun Nuklearreko Kontseiluaren 2024ko maiatzaren 14ko IS-46 Jarraibidea, material nuklearrak eta iturri erradioaktiboak garraiatzean segurtasun fisikoari buruzkoa.

Gainera, Espainiak babes nuklearraren esparruan lanean jarraitzen du, estatuko eta nazioarteko bileretan parte hartuz.

- EANEren EUI eta Euratom Itunaren arabera material nuklearraren erabilera kontrolatzearen menpe dauden instalazioen kopuru osoa: 34, honela banatuta:

  - 8 erreaktore nuklear
  - 1 erregai elementuen fabrika
  - 6 erregai nuklear gastatuaren aldi baterako biltegiratze instalazio (ATI)
  - 2 hondakin erradioaktiboak biltegiratzeko instalazio
  - 17 industria-instalazio (iturri blindatzeetan uranio pobretua dutela).

- IAEAko eta/edo Euratomeko ikuskatzaileek instalazio horietan egindako ikuskapenen kopurua, 2025eko abendura arte: 90.

- Urteko aitorpena eta hiruhileko esportazio aitorpenak Europako Batzordeari aurkeztea, Babes Akordioaren Protokolo Gehigarrian ezarritako betebeharrak betez.

- Espainian babes nuklearren aplikazioari buruzko Hiruko Bilera (EANE-Euratom-Espainia) Madrilen.

- EANEren Segurtasun Nuklearrerako Espainiako Laguntza Programaren urteko bileran parte hartzea.

- SGENen parte-hartzea Europako Batzordeak Luxenburgon antolatutako bileran: "*Meeting with Member States on Implementing EURATOM Treaty Safeguards*".

- "European Safeguards Research & Development Association" (ESARDA) erakundearen baitan sortutako Babesak Ezartzeko Lantaldearen urteko bi bileretan parte hartzea.

- Espainiako material nuklearraren kontrolpean dauden instalazio nuklear guztietako babes-arduradunek ere parte hartzen duten Babes Nuklearreko Talde Nazionalaren bileretan parte hartzea.

- Suntsipen Masiboko Armak Ez Ugaritzeko Batzorde Espezializatuaren (EUBE) barruan dauden SHAren Ez Ugaritzearen Adierazleei buruzko Lan Taldearen bileretan parte hartzea.

Azkenik, nabarmentzekoa da Espainiak material nuklearren eta iturri erradioaktiboen babes fisikoaren esparruan egindako lana, eta parte hartu duen estatuko eta nazioarteko bilerak, zeinetan jarduera hauek egin dituen:

- DGPLACEren, Segurtasun Nuklearreko Kontseiluaren eta Barne Ministerioko Segurtasunerako Estatu Idazkaritzaren arteko koordinazioa eta lankidetza material nuklearren, instalazio nuklearren eta iturri erradioaktiboen babes fisikoari eta haien garraioari dagokionez.

- SGENen parte-hartzea zentral nuklearren babes fisikoko planen berrikuspenen optimizaziorako Lantaldean.

- Babes fisikoko planak onartzeko eskumena duten instalazio nuklearren eta erradioaktiboen kopurua: 41, honela banatuta:

  - 10 instalazio nuklear.
  - 31 instalazio erradioaktibo.

- Instalazio nuklearren babes fisikoko planen berrikuspenak onartzeko emandako ebazpenen kopurua, 2025eko abendura arte: 5.

- III. kategoriako material nuklearraren garraioaren babes fisikorako eskaeren kopurua 2025eko abendura arte: 3.

- Babes fisikoko neurriak behar dituzten material nuklearraren eta iturri erradioaktiboen garraioa egiten duten erakundeen erregistroan izena emanda duten garraiolarien kopurua: 3.

Arau eta estrategia aurrerapenak

Suntsipen Masiboko Armak Ugaritzearen Aurkako Estrategia Nazionala

Estatu mailan, nazioarteko testuinguruaren eraginak, Errusiak Ukrainaren aurka egindako gerrak, armen kontrol sistemaren hondatzeak, tentsio geopolitikoen areagotzeak eta hainbat eragilek ez-hedapen sistemaren oinarriak zalantzan jartzeak Estatuaren erantzun koordinatu baten beharra bizkortu du.

Horrela, 2025eko abenduaren 16an, Segurtasun Kontseilu Nazionalak Suntsipen Masiboko Armak Ugaritzearen aurkako lehen Estrategia Nazionala onartu zuen. Dokumentu horrek munduko paisaia geopolitiko eta geoestrategikoan izandako aldaketak islatzen ditu eta nazioarteko ez-hedapen erregimenaren arkitekturan integratzeko eta Espainiako Kanpo Ekintza Estrategiarekin eta Defentsa Nazionaleko Zuzentarauarekin lerrokatzeko asmoarekin jaio da. Gainera, estrategiak helburu bikoitza du: alde batetik, Espainiak segurtasun globalarekiko duen konpromisoa proiektatzea eta, aldi berean, lurralde nazionala mehatxu berrien aurka babestea, estatukoak ez diren aktoreen mehatxuak barne.

Horretarako, ugalketaren aurkako borroka maila politiko-estrategikoan kokatzen du eta gobernu-agentzia guztien ekintza bateratuak koordinatzea bilatzen du, baita material nuklearrak, erradiologikoak, kimikoak edo biologikoak garatu, eskuratu edo erabiltzeko balizko saiakeraetarako prestaketa instituzionala eta soziala indartzea ere.

Suntsipen Masiboko Armak Ugaritzeko Finantzaketaren Aurkako Plan Estrategiko Nazionala

Suntsipen masiboko armak ugaritzeko finantzaketa nazioarteko erronka nagusi bihurtu da azken urteotan, neurri handi batean arlo honetako nazioarteko eragile nagusiek ezarritako arma-politiken ondorioz.

2025eko abuztuaren 26an onartutako Suntsipen Masiboko Armak Ugaritzeko Finantzaketaren aurkako Plan Estrategiko Nazionalak suntsipen masiboko armak, arma nuklearrak, kimikoak eta biologikoak, baita lotutako materialak eta teknologiak ere, garatu, eskuratu eta erabiltzeko funtsak ematea eragozteko neurriak ezartzea du helburu. Planaren garapena eta ezarpena Ez Ugaritzeko Batzorde Espezializatuak koordinatu eta gainbegiratuko ditu, Segurtasun Kontseilu Nazionalerako laguntza-organo gisa.

KLIMA-ALDAKETAREN ETA INGURUNE NATURALAREN DEGRADAZIOAREN ONDORIOAK

- Nazio Batuen Ingurumen Programaren 2025eko Emisioen Arrakalari buruzko Txostenaren arabera, berotegi-efektuko gasen munduko emisioek errekor bat hautsi zuten 2024an: 57,7 GtCO2e, 2023an baino % 2,3 gehiago.

- 2025. urtea oso beroa izan da. Penintsulako batez besteko tenperatura 15,0ºC-koa izan da. Nabarmentzekoa da udaldian izandako beroa, 2025eko uda 1961etik izandako beroena izan baita.

- Azken hamarkadetan, baso-inbentarioek erakusten dute zuhaitz-azalera etengabe hedatzen ari dela Espainian, eta horrek indartu egiten du basoek karbono-hustubide, ziklo hidrologikoaren erregulatzaile eta higadurari aurre egiteko hesi gisa duten zeregina.

KLIMA-ALDAKETAREN ETA INGURUNE NATURALAREN DEGRADAZIOAREN ONDORIOAK

Azken hamarkadetan, Iberiar Penintsula inguratzen duten itsasoek berotze nabarmena erakutsi dute, batez ere gainazalean, tenperaturak batez besteko globala baino azkarrago igotzen ari baitira eta 2022 eta 2024 artean errekor balioetara iritsi baitira, kostaldeko goranzko eremuetan klima-babesleku gisa jokatzen duten ur hotzak irauten duten bitartean; sakoneran ere berotzea aurrera doa, nahiz eta Atlantikoko tarteko uretan hozte txiki bat egon berri den iparraldetik masen etorreraren ondorioz, guztia itsasoko mailaren igoerarekin batera, eta horrek kostaldeko arriskuak areagotzen ditu.

Berotze horrek eragin sakona du itsasoko ekosistemetan, beroa maite duten espezieen hedapena mesedetzen baitu —alga toxikoak barne—, arrantza-intereseko espezie borealen gainbehera eta espezie inbaditzaileen ugalketa, dagoeneko gehiegi ustiatutako sistemetan estresa areagotuz, gainazaleko tenperatura altuagoak lurrunketa areagotzen duen bitartean eta muturreko eguraldi-gertaera gehiago eragiten laguntzen baitu, eta, epe luzera, ozeano-zirkulazio globalean aldaketak eragin ditzakete, AMOC (Atlantic Meridional Overturning Circulation) ahultzeko arriskua barne.

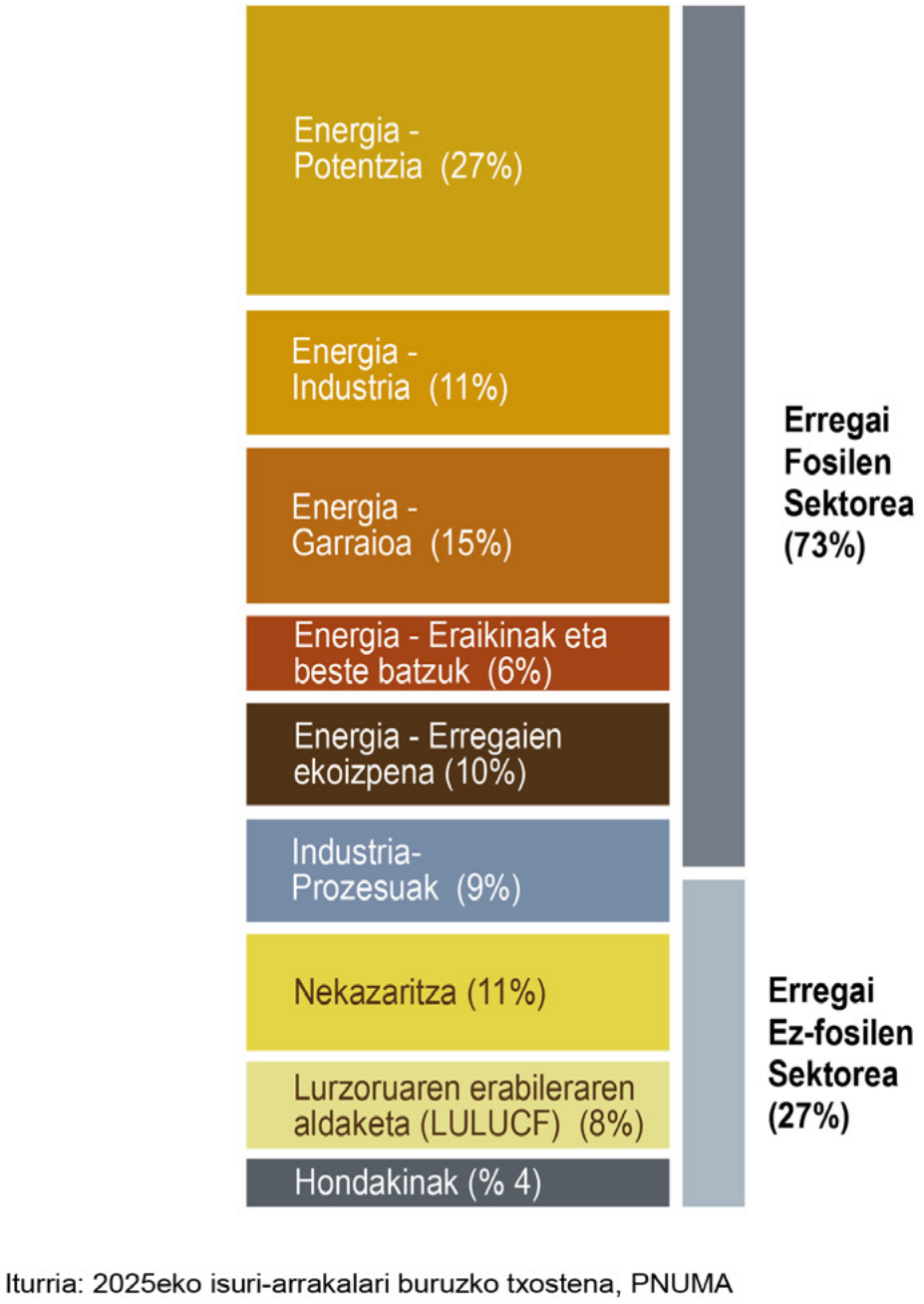
Aldi berean, gizakiak eragindako CO2aren igoerak ozeanoa azidotzen ari da, eta horrek kaltzifikatzen dituzten organismoak, hala nola koralak, moluskuak eta plankton batzuk, arriskuan jartzen ditu. Testuinguru horretan, Espainiak muturreko eguraldi-gertaera sorta bat jasan du urte osoan zehar: tarteka lehorteak eskualde ezberdinetan, inoizko bero-bolada bizienetako eta luzeenetako bat, neguan hotzaldi nabarmenak eta Mediterraneoko eremuetan eta herrialdeko beste leku batzuetan uholde larriak eragin zituzten euri-jasa ugari.

Berotegi-efektuko gasak

Nazio Batuen Ingurumen Programaren 2025eko Isurpenen Hutsunearen Txostenak islatzen du berotegi-efektuko gasen (BEG) isurpen globalak errekor mailara iritsi zirela 2024an: 57,7 GtCO2e, 2023ko zifra baino % 2,3 gehiago. Mundu mailako BEG isurien igoera hori 2010etik 2019ra bitarteko hamarkadako batez besteko hazkunde-tasa baino lau aldiz handiagoa da (batez beste % 0,6 urtean), eta 2000ko hamarkadakoarekin konparagarria da (batez beste % 2,2 urtean).

Igoera berotegi-efektuko gasen iturri nagusi guztietan eta sektore guztietan erregistratu da. Erregai fosilek isuri guztien igoeran funtsezko zeregina izan duten arren, baso-soiltzea eta lurzoruaren

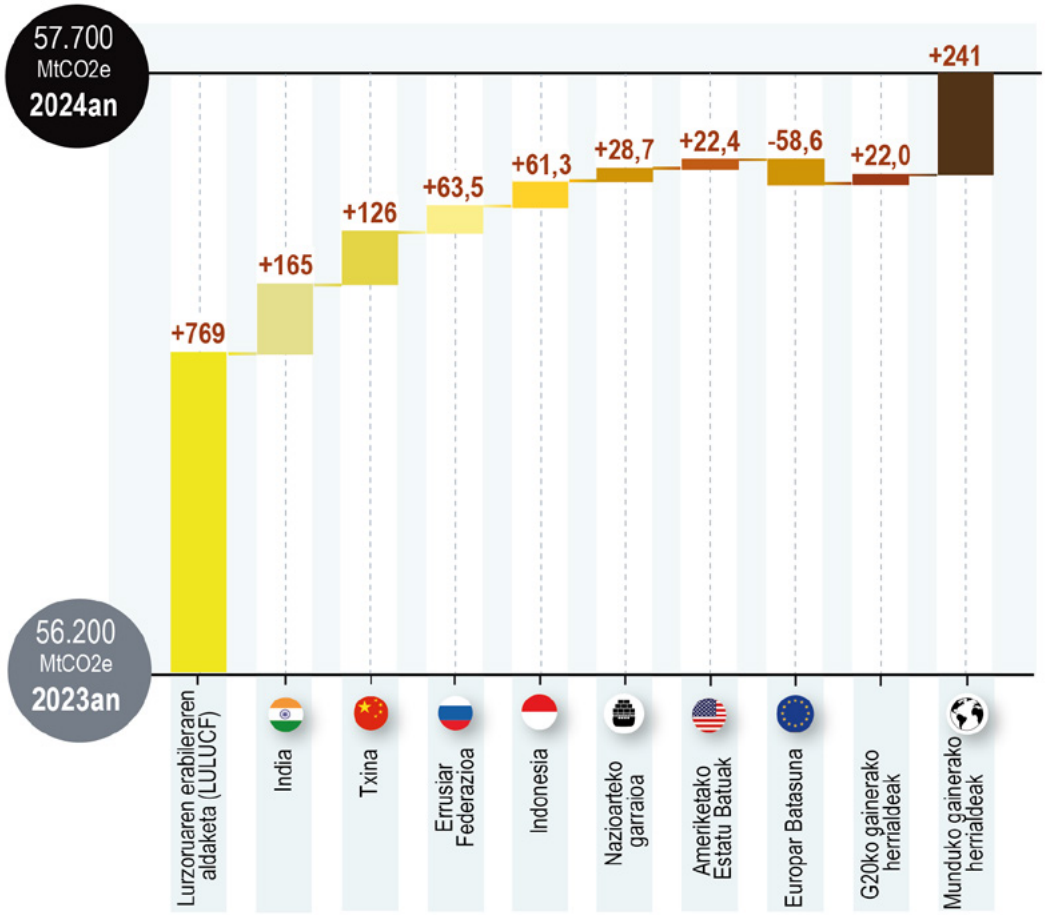
erabileraren aldaketa izan ziren 2024an isurien igoera azkarraren faktore erabakigarriak. Lurzoruaren erabileratik, lurzoruaren erabileraren aldaketatik eta basogintzatik (LULUCF) datozen CO_2 isuri garbi globalak % 21 handitu ziren 2024an, eta berotegi-efektuko gasen isuri globalen igoera osoaren % 53aren erantzule izan ziren. 2023an, energia sektoreak (zehazki, elektrizitatearen ekoizpenak) isurien % 27 sortu zuen eta mundu mailako igorle nagusi gisa mantendu zen, ondoren garraioa (isurien % 15), nekazaritza (% 11) eta industria (% 11) zetozelarik. (16.1 irudia)

Iturria: 2025eko isuri-arrakalari buruzko txostena, PNUMA

16.1 irudia: 2024an berotegi-efektuko gasen isuri global guztiak

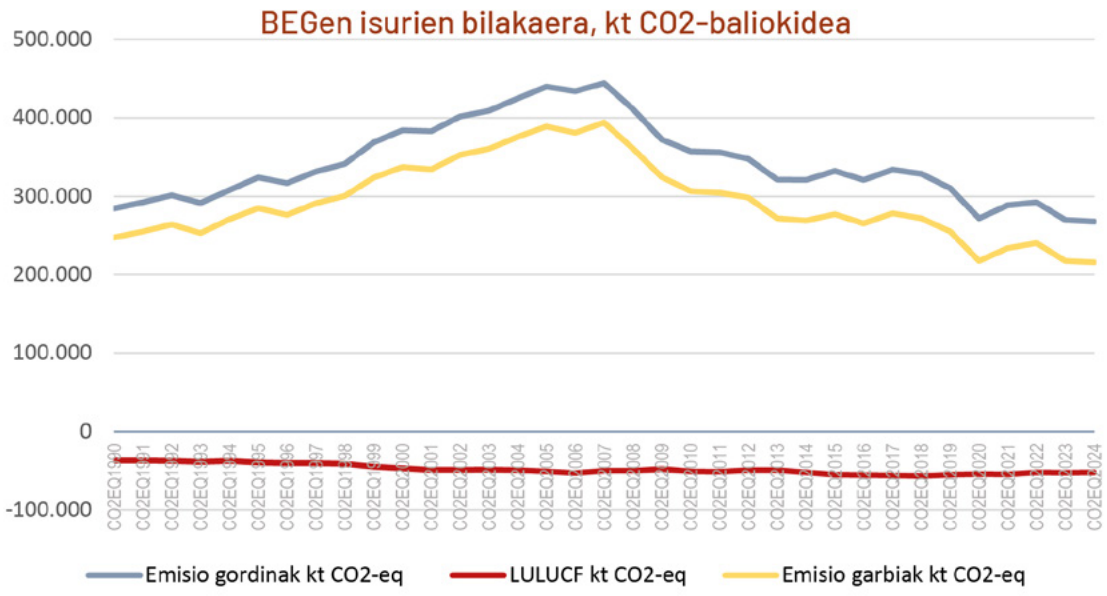
G20ko kideen berotegi-efektuko gasen isuriak ere handitu egin ziren 2024an, eta munduko isurien % 77 izan ziren. Sei berotegi-efektuko gasen isurtzaile handienen artean, Europar Batasuna izan zen 2024an bere isurketak murriztu zituen bakarra. BEG isurien guztizko igoera absolutu handiena, LULUCF sektorea kontuan hartu gabe, Indian eta Txinan ikusi zen, eta Indonesiak, berriz, isurien hazkunde erlatibo azkarrena izan zuen. (16.2 irudia)

Iturria: 2025eko isuri-arrakalari buruzko txostena, PNUMA

16.2 irudia: 2024an BEGen emisioak handitzeko ekarpenak, sei igorle handienen 2023ko mailekin, G20ko gainerako kideekin, munduko gainerakoekin, nazioarteko garraioarekin eta LULUCF sektorearekin alderatuta

Espainiako isurien egoera 2026ko urtarrilean argitaratutako 1990-2024 aldiko Berotegi-efektuko Gasen (BEG) isurien inbentarioan aurkezten da. Inbentario horrek 2024. urterako 267,71 milioi tona CO_2 baliokideko isuri gordinak kalkulatzen ditu, eta horrek % -0,8ko jaitsiera adierazten du 2024an CO_2 baliokideko isurietan, aurreko urtearekin alderatuta. Isurketa gordinen maila % -5,9koa da 1990arekin alderatuta, eta % -39,1ekoa 2005arekin alderatuta. (16.3 irudia)

Iturria: Trantsizio Ekologikorako eta Erronka Demografikorako Ministerioa

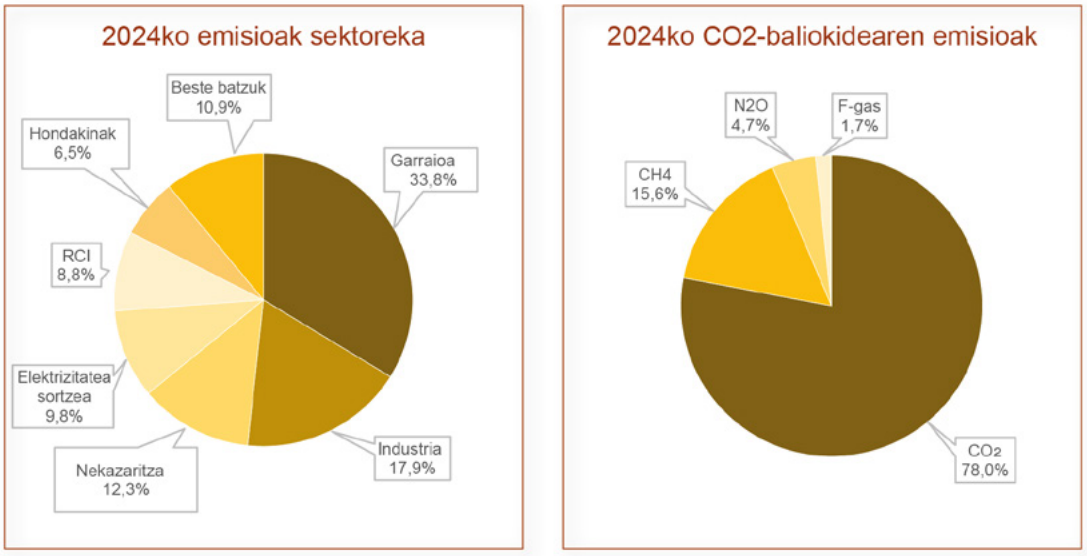
16.3 irudia: Berotegi-efektuko gasen isuri gordinen historia

CO_2 isuri baliokideek % 0,8ko jaitsiera orokorra izan dute 2024an, 2023arekin alderatuta. Murrizketa hori elektrizitatearen sorkuntzatik datozen isurien % 14,6ko jaitsierak zehazten du. Beherakada hau energia-trantsizioaren bideari zor zaio, erregai fosilen erabilera gutxitu eta iturri berriztagarrien erabilera handitu delarik: 2024an, elektrizitate-sorkuntza nazionalaren % 56,8 azken horietatik etorri zen. Espainiako sistema elektrikoaren ekoizpen ez-berriztagarria % 11,9 jaitsi zen 2024an, eta berriztagarrien sorkuntza, berriz, % 10,3 handitu zen, ekoizpenean errekorra lortuz. Igoera hori batez ere ekoizpen hidroelektrikoaren (% 35,6) eta eguzki-energia fotovoltaikoaren (% 19,1) ekoizpenaren igoeraren ondorioz izan zen. Haize-energiaren sorkuntza gehiengoa da oraindik ere energia-nahasketa nazionalean.

Horrela, bada, inbentario honen arabera, 2024an 2,26 milioi tona CO_2-eq berotegi-efektuko gas gutxiago isuriko dira 2023an baino, honako arrazoi hauengatik:

- Elektrizitatea sortzeak eragindako berotegi-efektuko gasen isurketak % -14,6 jaitsi dira 2023arekin alderatuta.
- Energia sektoreko erregaiek (besteak beste, elektrizitatearen sorkuntza, garraioa eta industrietako errekuntza barne hartzen dituena) -% 1,7ko BEG isurien jaitsiera erakusten dute aurreko urtearekin alderatuta.
- Industria-prozesuetatik eta produktuen erabileratik datozen isuriak % 5,1 handitu dira aurreko urtearekin alderatuta.
- Nekazaritza sektoreak BEG isurien urte arteko igoera txikia erakusten du, % 0,6koa, eta Hondakinen sektoreak, berriz, % 0,2ko jaitsiera txikia aurreko urtearekin alderatuta.
- Lurzoruaren Erabilera, Lurzoruaren Erabilera Aldaketa eta Basogintza (LULUCF) sektorea da CO_2 hustubide efektua duen bakarra. LULUCFren xurgapenak -51,9 milioi tona CO_2-eq izango direla kalkulatu da 2024rako (hau da, 2023an inbentarioan egindako isuri gordin guztien % 19,4), eta aurreko urtean baino % 1,2 gutxiago. 2024an isuri garbiak (LULUCF sektorea kenduta) 215,79 milioi tona CO_2-baliokide izango direla kalkulatzen da (hau da, % -0,75eko jaitsiera 2023arekin alderatuta).

BEG isuri gordin guztietan pisu handiena duen jarduera-azpisektorea garraioa da oraindik ere (guztizkoaren % 33,8), ondoren industria (% 17,9, erregai-kontsumotik datozenak eta industria-prozesuetatik datozenak barne), nekazaritza-sektorea oro har (% 12,4), elektrizitate-sorkuntza (guztizkoaren % 9,8), etxebizitza, merkataritza eta erakunde sektoreetako erregai-kontsumoa (% 8,8) eta hondakinen kudeaketa (isuri gordin guztien % 6,5). (16.4 irudia)

Iturria: Trantsizio Ekologikorako eta Erronka Demografikorako Ministerioa

16.4 irudia: BEGen emisio gordinen banaketa, sektorearen eta gasaren arabera

BEG isuri gordinen zifra altuek gero eta beharrezkoagoa egiten dute mugikortasun eta logistika politikak ezartzea, petrolioaren menpeko garraio moduak energia-eraginkortasuneko eta deskarbonizatutako moduetara aldatzean oinarrituta, Energia eta Klima Plan Nazional Integratuak ezartzen duen bezala.

ENAIREk, bere aldetik, aireko ibilbideen eraginkortasuna hobetzen jarraitu du 2025ean, aire-garraioak klima-aldaketan duen eragina murrizteko eta energia jasangarrirako trantsizioa sustatzeko, hala nola, aireko espazio nazionalean jardun zuten hegaldien % 70i hegaldi zuzenak eskainiz (urteko lehen zatian) edo hegaldien % 38an "berde" ikuspegi gisa ezagutzen diren jaitsiera jarraituak (CDO) eginez (urrira arte), horrela hegazkinen erregaia aurrezten eta aireko trafikoaren atmosferarako isuriak murrizten lagunduz. Gainera, aireko ibilbideen eraginkortasuna 2025ean (urtarrila-urria) % 96,7 baino handiagoa da, eta horrek esan nahi du 702.000 km eta 13.000 tona CO_2 baino gehiago aurreztu direla 2024arekin alderatuta, 2024tik aurrera trafikoa % 4,75 handitu arren.

Renferen jarduerak berotegi-efektuko gasen isurketen igoera mugatzen laguntzen du, kontsumitzen duen energia primarioaren % 81,1 AENORek ZERO CO_2 ziurtatutako jatorri berriztagarri bermatua duen elektrizitatea delako. 2021-2030 Energia eta Klima Plan Nazional Integratuak (EKPNI) dagoeneko aurreikusten du petrolioaren menpeko garraiobideetatik trenbidera transferentzia esanguratsua egitea, 2030ean 2015ean zegoenarekin alderatuta eskaria 2,5 aldiz biderkatzeko helburuarekin.

Bidaiarietan zein salgaietan den aldaketa modal hori funtsezkoa da garraio sektoreko berotegi-efektuko gasen isuriak nabarmen murrizteko, eta horregatik trenbide-garraioan oinarritutako mugikortasun- eta logistika-irtenbideak sustatzea da Garraio Jasangarriaren politika publikoen muina.

2025ean zehar, Guardia Zibilak, Natura Babesteko Zerbitzuaren (SEPRONA) bidez, Ibilgailuen Tratamendurako Zentro Baimenduetan (ITZB) bizitza erabilgarriaren amaierako ibilgailuen (hondakinak) kudeaketa ilegalari buruzko ikerketak egin zituen. Zehazki, arazoa da txatartegiek ez dutela ibilgailuetatik hozgarri-gasa (berotegi-efektuko gas indartsua) kentzen deskontaminazioan, hondakinak tratatzeko eragiketa bat baita, eta hori egin behar dute kontrolik gabeko isurketa saihesteko. Praktika legez kanpoko horren helburua da txatartegiak ustiatzen dituzten enpresentzat aurrezpen ekonomikoa lortzea. Ondorioz, berotegi-efektuko gas horien kantitate handiak isurtzen dira atmosferara, atmosfera berotzeko potentzial handia dutenak.

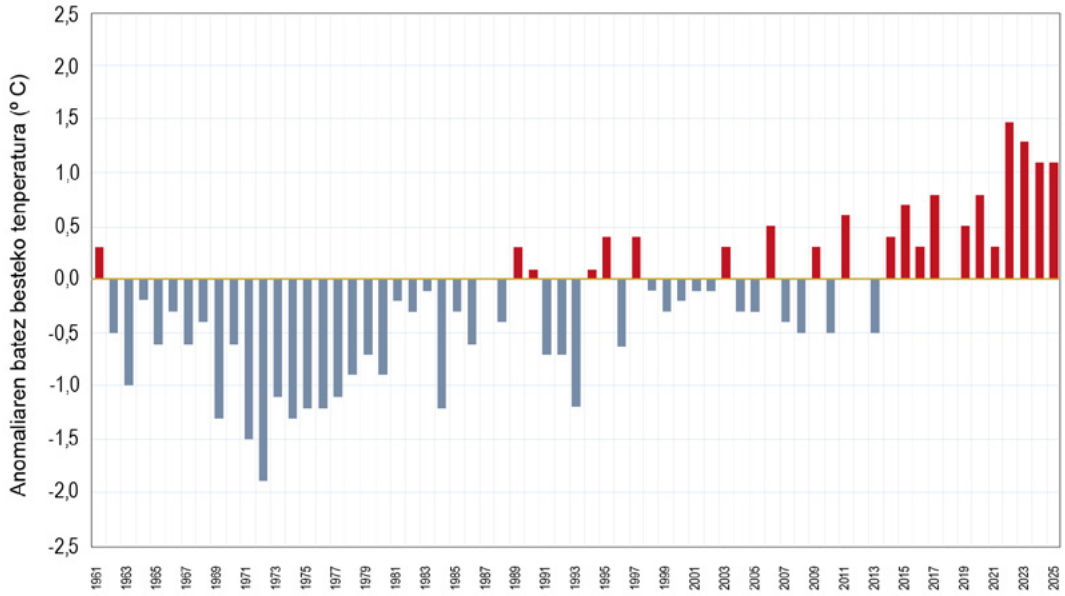
Zentzu horretan, aipatzekoa da hozteko gasen legez kanpoko trafikoa ere, eta horietako asko debekatuta edo oso araututa daude berotze globalean egiten duten ekarpenagatik. Horrek erronka handia dakar nazioarteko akordioak betetzeko. Gorantz doan delituzko fenomeno bat da, ez bakarrik Espainian, baita Europar Batasun osoan ere. Inportazioko/fabrikazioko kuoten bidezko pixkanakako murrizketa-sistema (*2024/573 (EB) Erregelamendua*) gero eta murriztaileagoa da (Europako Batzordeak emandako kuotak gero eta txikiagoak dira), substantzia horiek 2050ean merkaturatzea debekatu nahi baita.Beraz, ikusten ari gara –eta espero da– hozteko gasen legez kanpoko trafikoa nabarmen handituko dela ordura arte (eskaria oraindik badago eta, ondorioz, baita merkatu beltza ere). Produktu horien iruzurrezko trafikoak aduana-kontrolak saihesten ditu, merkatu paraleloak sustatzen ditu eta trazabilitatea hausten du; ondorioz, herrialdeko ingurumen-politikak ahultzea dakar. Gainera, onura ekonomikoak sortzen ditu, eta horiek antolatutako delitu-egiturak elikatu ditzakete, ingurumen-delitu bat segurtasun nazionalarentzat mehatxu bihurtuz.

Ekintza horiek ekonomia berdearen sektore estrategikoak ezegonkortu ditzakete, legedia betetzen duten enpresei eraginez eta inbertsio teknologiko eta ingurumenekoa oztopatuz. Beraz, ikuspegi integrala behar da horiei aurre egiteko, nazioarteko lankidetza, adimen ekonomikoa, kontrol-agentzien indartzea eta delitu horiek ez bakarrik delitu administratibo gisa tratatzeko gai den esparru penal bat uztartzen dituena, baizik eta herrialdearen segurtasunerako eta garapen iraunkorrarentzako benetako mehatxu gisa tratatzeko gai dena.

Berotze globala

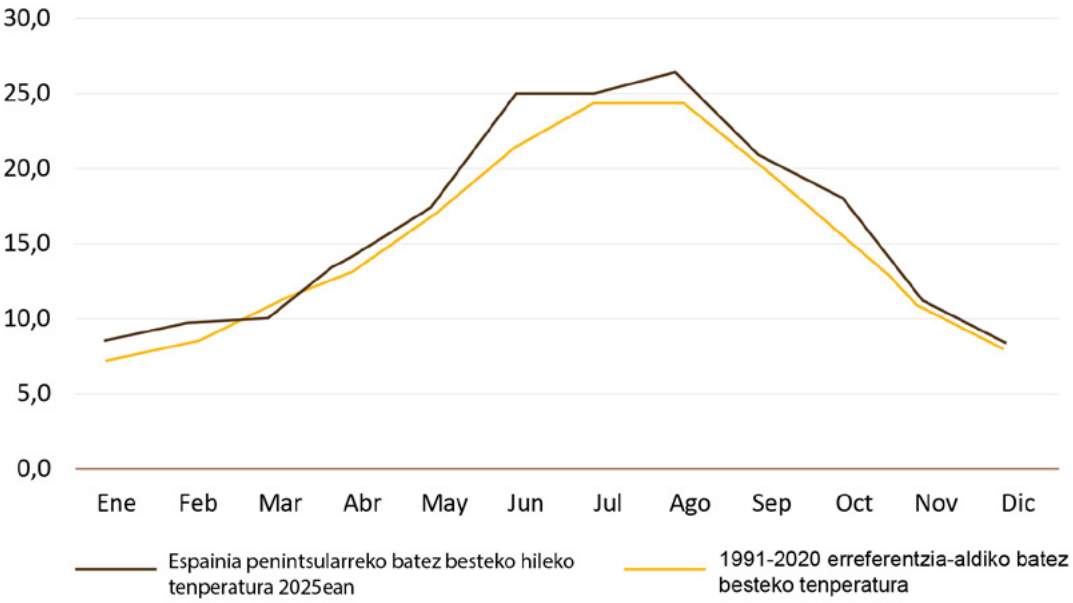
AEMETen datu ofizialen arabera, 2025. urtea oso beroa izan da, Espainiako penintsulako batez besteko tenperatura 15,0 °C-koa izanik, hau da, 1991-2020 erreferentzia-aldiko batez besteko balioa baino 1,1 °C gehiago. 1961ean seriea hasi zenetik hirugarren urterik beroena izan da, 2024koarekin berdinduta eta 2022aren eta 2023koaren atzetik. Serieko hamaika urterik beroenak XXI. mendeari dagozkio guztiak. Balear Uharteetan, batez besteko tenperatura 18,2°C izan da, 1,1°C-ko anomalia-balioarekin eta izaera oso beroarekin, eta horrek 2025a bihurtzen du uhartedi honetako bigarren urterik beroena, 2022koaren atzetik. Azkenik, Kanariar Uharteetan, batez besteko tenperatura 18,8°C izan zen, 0,4°C-ko anomalia-balioarekin eta oso epela.

Espainia inguruko itsasoko uraren batez besteko tenperatura 20°C-ra iritsi zen, eta horrek ur beroenak dituen bigarren urtea bihurtu du. 2023., 2024. eta 2025. urteetan bakarrik lortu edo gainditu da urteko batez besteko tenperatura hori, 1940an hasten den serie historiko batean. Gainera, eguneko tenperatura errekorrak hautsi ziren Mediterraneoko eta Kanariar uharteetako eremuetan. (16.5etik 16.7ra bitarteko irudiak)

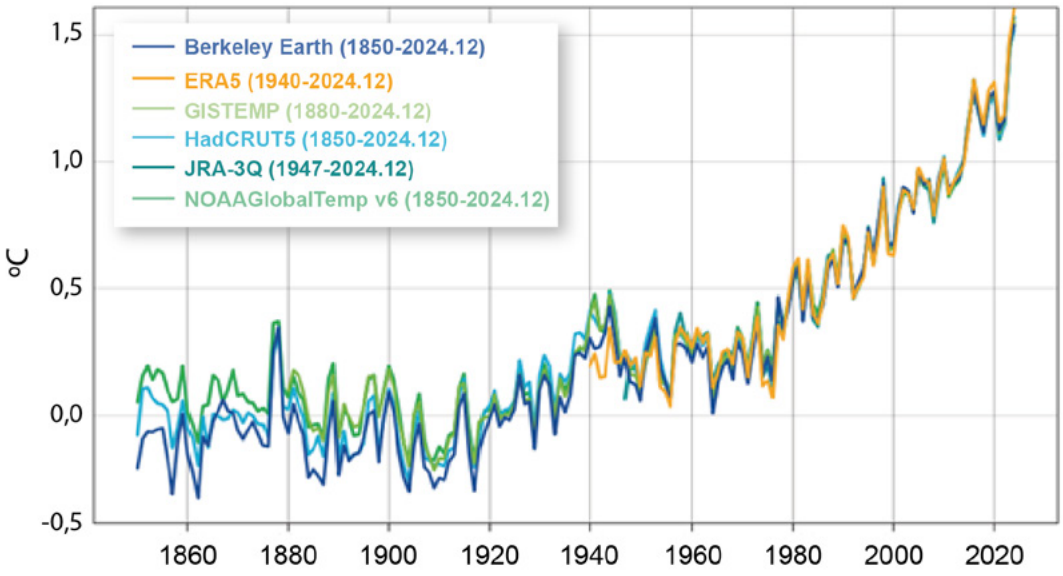
Iturria: Estatuko Meteorologia Agentzia

16.5 irudia: 2025ean penintsulako Espainiako penintsularrean izandako tenperatura-anomaliak 1961etik aurrera, 1991-2020 erreferentzia-aldiarekin alderatuta

Iturria: Trantsizio Ekologikorako eta Erronka Demografikorako Ministerioa

16.6 irudia: 2025ean Espainia penintsularrean izandako hileko batez besteko tenperatura eta 1991-2020 erreferentzia-aldiko batez besteko tenperatura

Iturria: Legendan adierazitako sei datu-multzoetako datuak, WMOtik (2025) hartutako grafikoa. State of the Global Climate 2024

16.7 irudia: Urteko batez besteko tenperaturaren anomaliak mundu mailan, 1850etik 2024ra bitarteko industriaurreko aroaren (1850-1900) erreferentzia-balioarekin alderatuta

CIEMATek, bere aldetik, arintze-neurrien eraginkortasuna ikertzen du MITECOrekin duen lankidetzaren bidez, Atmosferaren Kutsadura Kontrolatzeko II. Programa Nazionalean eta hiri eta hiri inguruko eremuetako egokitzapen-neurrietan, baita klima-aldaketaren aurrean erresilienteak diren nekazaritza-espezieen bilaketan ere.

Hirietan, etorkizuneko hiri-hazkundeak tenperaturen igoera are handiagoa ekarriko du, eta horrek esan nahi du jende gehiagok jasan beharko duela hiri-gehiegizko tenperaturaren arriskuen aurrean. Madril da MULTIURBAN proiektuaren ikerketa-hiria, eta bere helburu nagusia Madrilgo eskualde-zirkulazioetan eta hiri-mikroklimaren hiri-egiturak duen eragina ulertzea da, ikuspuntu multieskalar batetik eta klima-aldaketaren testuinguruan.

Desertifikazioa

Klima Aldaketaren Arrisku eta Inpaktu Ebaluazioaren (ERICC 2025) arabera, desertifikazioa da herrialdearentzako arrisku nagusietako bat. Gaur egun, lurralde nazionalaren % 74 zaurgarria da prozesu horren aurrean, eta zaurgarritasun hori areagotu egiten dute klimaren idortze progresiboak eta herrialdeko eremu zabaletan uholdezko prezipitazioen igoerak. Bereziki, arriskua tenperaturaren igoeraren, lehorteen maiztasun eta intentsitate handiagoaren, eurite uholdeen aldi gehiagoren eta baso-suteen arrisku gero eta handiagoaren ondoriozko lehorte-baldintzen okerrera egitearekin lotuta dago. Prozesu horiek, oro har, baso-eremuen osaera eta egitura aldatu, haien produktibitatea murriztu eta haien epe luzeko iraupena arriskuan jarri ditzakete.

Berotze globala da, prezipitazioen murrizketa txikiekin batera, Espainiako klima-bilakaeraren eragile nagusia, estatistikoki esanguratsua ez bada ere. Tenperatura igoera horrek idortasuna areagotu eta uraren eskuragarritasuna murriztu du, ondorio kritikoak dituelarik landaretzan, erabilera guztietarako eskuragarri dagoen uretan eta Espainiako biodibertsitatean.

CSICek penintsulan eta Balear Uharteetan argitaratutako ikerketen arabera, lurraldeen % 12an kategoria idorragoetarako trantsizioa izan da 1961-1990 eta 1991-2020 bitartean, eta ia inongo eremuk ez du izan kategoria hezeagoetarako trantsiziorik.

Kanariar Uharteetan, klima idorragoetarako trantsizioak lurraldearen % 16ri eragin zion.

Hala, arazo horri aurre egiteko, 2025ean uztailaren 8ko TED/776/2025 Agindua onartu zen, Basamortutzearen Aurkako Estrategia Nazionala eguneratuz eta 2025 eta 2027 arteko aldirako haren Ezarpen Plana onartuz. Inplementazio Planak Estrategiaren ekintzak zehazten ditu, aldi honetan martxan jarriko direnak. Ekintza horiek gobernantzan eta koordinazioan, lankidetzan eta ikerketan, basamortutzearen jarraipena eta ebaluazioan, lurzoruaren kudeaketa jasangarrirako jardunbide egokien hedapenean, ekintza eta proiektuen plangintzan eta ezarpenean, eta komunikazioan eta sentsibilizazioan jartzen dute arreta.

Gainera, Espainian basamortutzearen aurkako borrokaren gobernantza indartzeko, otsailaren 18ko 105/2025 Errege Dekretua onartu da, Basamortutzearen Aurkako Batzorde berri bat sortuz, administrazio publikoen arteko koordinaziorako, basamortutzearen eta lurzoruaren degradazioaren aurkako politikak lurralde nazionalean modu koherentean aplikatzeko, baita jardunbide egokien trukea ere.

Nazioarte mailan, Espainiak Lehortearen Erresilientziarako Nazioarteko Aliantza sustatzen jarraitu du 2025ean, Espainiako eta Senegalgo gobernuek zuzendutako eta Basamortutzearen Aurkako Borrokarako Nazio Batuen Hitzarmenaren (UNCCD) Idazkaritzak babestutako ekimena, alegia.

Era berean, lurzoruaren kontserbazioa eta desertifikazioaren prebentzioa Klima Aldaketara Egokitzeko Plan Nazionalaren (PNACC) lehen Lan Programaren (2021-2025) helburuen artean daude.

Biodibertsitatea

Zientziak argi erakutsi du mundu mailan den biodibertsitatearen galera eta itsas eta lehorreko ekosistemen degradazioa, kutsadura, baliabideen agortzea eta klima-aldaketa abiadura izugarrian bizkortzen ari direla; gaixotasun infekziosoen agerpen eta hedapen arriskua handitzen dela natura suntsitzen den heinean; ozeanoaren azaleraren % 65 baino gehiagok inpaktu metatuen areagotzea jasaten ari dela eta itsas eta kostaldeko ekosistemek hedadura eta egoera galera handiak erakusten dituztela, baita gainbehera azkarra ere; eta naturak funtsezko zeregina duela gizateriaren ongizate eta osasunerako oinarrizko ondasunak eta zerbitzuak eskaintzeko.

Itsasoko espezieek gero eta zailtasun gehiago dituzte klima-aldaketaren eragin desberdinetara egokitzeko, eta horiek gero eta ugariagoak dira. Adibidez, arrain espezieak, horietako asko garrantzi komertzialekoak, beren banaketa aldatzen ari dira muga geopolitikoen gainetik habitat optimo berrien bila. Hala ere, Mediterraneo itsasoa bezalako itsaso erdi-itxietan, non espezieek ez duten latitude-mugimendu handietarako aukerarik, beste erantzun batzuk ikusi dira hainbat espezietan, hala nola uzkurdura, hedapena, populazioen atomizazioa edo desplazamendu batimetrikoak.

Horrela, Klima Aldaketari buruzko Gobernu Arteko Taldearen (IPCC, ingelesezko siglengatik) seigarren ebaluazio txostena aipagarria da, klima aldaketaren agerpena, batez ere muturrekoak, eta hauek sistema naturaletan nola eragiten duten hobeto ulertzen baitu.

Gainera, nitrogeno erreaktiboa (N) bizitzarako ezinbesteko elementua da, atmosfera, landaredia, lurzorua eta sistema akuatikoak lotzen dituen ziklo biogeokimiko konplexu baten parte dena. Atmosferako nitrogeno-kontzentrazioak handitu egin dira azken mendean, erregai fosilen errekuntzarekin eta nekazaritza eta abeltzaintzaren intentsifikazioarekin lotutako giza jardueren ondorioz. Behin atmosferara askatuta, konposatu horiek distantzia luzeetan garraiatu eta kutsadura iturrietatik urrun dauden leku urrunetan metatu daitezke. Nitrogeno konposatuen metaketa hori mehatxu bat izan daiteke ekosistemen kontserbaziorako, nitrogenoaren ziklo naturala alda baitezake, azidotzea, eutrofizazioa, landaretzari kalte zuzena, troposferako ozonoaren eta partikulen eraketa eta biodibertsitatearen galera eraginez.

CIEMATek ikertu du Mediterraneoko baso batean, bai hezeetan bai lehorretan, nitrogenoaren sarrerek baso-gainarekin, mikroorganismoekin eta lurzoruarekin nola elkarreragiten duten, eta elkarrekintza horiek nola eragiten duten ekosistemen funtzionamenduan. Horretarako, Espainiako hiru artadi monitorizatu dira, Mediterraneo arroko ekosistemaren adierazgarri direnak, klima-baldintza eta nitrogeno konposatuen kontzentrazio eta gordailutze maila desberdinen eraginpean izaki. Emaitzek erakutsi dute baso-gainak N metaketa atmosferikoaren iragazki aktibo gisa jokatzen duela, basoa N iturri edo hustubide gisa funtzionatzen duelarik, urtaro- eta atmosfera-faktoreen arabera, nitrogenoaren zikloan aktiboki parte hartzen duelarik. Dinamika hori ulertzea ezinbestekoa da atmosferako nitrogeno gordailutzearen igoerari ekosistemen erantzunak aurreikusteko eta ekosistema zaurgarriak babesteko kutsatzaile atmosferikoen efektuen arriskuen analisia ahalbidetzen duten metodologiak garatzeko.

Ikerketa hori EDEN (Nitrogeno atmosferikoa metatzeak ekosistema mediterraneoetan dituen ondorioak) eta REMEDAP (Mediterraneoko landarediak kutsadura atmosferikoaren ondorioei ematen dien erantzuna) proiektuen esparruan egin da.

Era berean, Ingurumeneko Estatu Idazkaritzak eta Parke Nazionalen Agentzia Autonomoak sinatutako Jarduketa Plan Orokorraren (JPO) ondorioz, CIEMATek airearen kalitatea eta parke nazionalen sarean dituen ondorioak kontrolatzeko programa bat diseinatu du.

Gainera, aipatzekoa da Ingurumen Kalitate eta Ebaluazio Zuzendaritza Nagusiarekin eta CIEMATekin airearen kutsadurari eta kutsatzaile organiko iraunkorrei buruzko JPO, eta nola proiektu eta akordio horien emaitzetatik lortutako ezagutza zientifikoak ingurune naturalen airearen kalitatea hobetzeko erabakiak hartzeko tresnak garatzeko oinarriak ezartzen dituen.

Basoen kudeaketa iraunkorra eta basoberritzea eta basoko suteen arriskuaren aurkako ekintzak

Azken hamarkadetan, basoen inbentarioek Espainiako baso-eremuaren hedapen etengabea islatzen dute, eta horrek basoen eginkizuna indartzen du karbono-hustubide, ziklo hidrologikoaren erregulatzaile eta higaduraren aurkako oztopo gisa.

Hedapena hedapen, bere egonkortasuna arriskuan jartzen duten mehatxu gero eta handiagoak dira. Alde batetik, baso-suteak gero eta biziagoak eta hedatuagoak bihurtu dira, 353.000 hektarea baino gehiago erre baitira 2025eko urrira arte, eta bereziki bortitzak izan dira Galizian eta Gaztela eta Leonen, landa-uzteagatik, erregai-metatzeagatik, baso-kudeaketa mugatuagatik eta gero eta maizago eta luzeagoak diren bero-boladen ondorioz. Bestalde, tenperaturaren igoerak eta lehorte-aldien luzapenak ahultasun fisiologikoa eta hilkortasun-atalak eragiten ari dira zuhaitzetan, hala nola, erretxina-pinuaren gainbehera Gaztela eta Leonen, eragin ekologiko eta ekonomikoekin eta arrisku gehigarriekin arroaren buruetan, non basoak funtsezkoak diren uraren erregulaziorako. Horri guztiari klima-aldaketak eta nazioarteko merkataritzak errazten dituzten izurriteen eta gaixotasunen hedapena gehitzen zaio.

Guztira hartuta, sute suntsitzaileagoen, basoen ahultzearen eta izurrite berrien konbinazioak azpimarratzen du basoen kudeaketa iraunkorra indartzearen, prebentzioa hobetzearen eta jarraipen- eta erantzun-sistemak indartzearen premia, nazioaren baso-ondarea babesteko.

Testuinguru horretan, komenigarria da herrialdeko errealitate eta baldintza geografiko eta klimatikoetara egokitutako baso-kudeaketa jasangarria kontuan hartzea. Espainian, kudeatutako baso-azalerak hazten jarraitzen du, 2050eko Espainiako Baso Estrategiaren helburuetako batekin bat etorriz, baso-kudeaketa iraunkorrerako tresnen menpe dagoen baso-azalera zabaltzea, bereziki garrantzitsua den zeregina jabetza pribatuko basoen kasuan, hauen kudeatutako azalera jabetza publikoko basoena baino nabarmen txikiagoa baita.

Basoen kudeaketa iraunkorrak, definizioz, basoen epe luzerako bideragarritasun ekologiko eta klimatikoa bermatzen duten irizpideak integratzea eskatzen du. Horrek dakar basoberritzea planifikatzea tokiko eta etorkizuneko baldintzetara egokitutako espezie eta lehengoratze ereduekin, baso-egitura erresilienteak sustatuz eta lurzoruaren eta ur baliabideen kontserbazioa bermatuz. Era berean, kudeaketa iraunkorrak barne hartu behar ditu baso-suteen arriskua prebenitzeko eremu estrategikoetan ekintza zehatzak.

Uraren kudeaketa

Espainiarako proiekzioek tenperaturen igoera eta urteko prezipitazio metatuaren murrizketa erakusten dute, prezipitazioen banaketa-ereduan aldakortasun nabarmenarekin. Horrek ur baliabideen eskuragarritasun txikiagoa dakar erabilera desberdinetarako, baita ur-ekosistemak mantentzeko ere.

Espainiako uraren kudeaketa Europar Batasuneko Uraren Esparru Zuzentarauak, urarekin lotutako beste Zuzentarau batzuek eta estatu mailako araudietan duten transposizioak ezarritako printzipioen arabera garatzen da. 2022ko uztailean onartutako Urari eta Klima Aldaketari buruzko Jarraibide Estrategikoek printzipio gidari horiek eta horiek ezartzeko tresnak ezarri zituzten. Printzipio horiek, besteak beste, pertsonentzako uraren segurtasunean, biodibertsitatean eta jarduera sozioekonomikoetan oinarritzen dira. Garapen-tresna nagusien artean, besteak beste, hauek aipa daitezke: Ibai Arroen Kudeaketa Planak, Uholde Arriskuen Kudeaketa Planak, Lehorte Plan Bereziak, Ibaiak Berreskuratzeko Estrategia

Nazionala, Lurpeko Uren Ekintza Plana, presa eta urtegien segurtasunaren kudeaketa, uraren zikloa digitalizatzeko EBEPEa, eta araudi-aldaketak. Garatu diren tresna horiek uraren sektorea klima-aldaketaren ondorioetara egokitzea, ingurune naturalaren degradazio-arriskua edo Espainiako ondare hidrauliko oso garrantzitsuaren mantentze eta segurtasuna jorratzen dituzte, zeinek bere esparruan.

Lehortearen eta eskasiaren arriskuen kudeaketa ibaiertzen kudeaketa-planetan egiten den arriskuen analisi orokorretik abiatzen da, eta analisi horiek baliabideen esleipena ezartzen dute erabilera desberdinetarako, ingurumen-helburuekin eta erabilera desberdinen berme-irizpideekin bateragarria dena. Lehorte Plan Bereziak dira lehorte eta eskasiako gertaera koiunturalak kudeatzeko oinarrizko tresna . Sekuentzia lehor horiek kudeatzea ahalbidetzen dute, lehorte egoerak aurrera egin ahala ekintza mailakatuak ezarriz, haren eragina arinduz eta urritasunaren fase larrienetara iristea atzeratuz edo saihestuz. Lehorte Plan Berezi horiei esker, hirietako ur-hornidura ia bermatuta dago, sare handietara konektatuta ez dauden herri txikien kasu isolatuak izan ezik, eta horiek ekintza edo neurri zehatzagoak behar izan ditzakete.

Horrez gain, AEMETek lehorte meteorologikoaren jarraipen-sistema mantentzen du, lehorte meteorologikoaren jarraipena, alerta goiztiarra eta ebaluazioa egiteko diseinatua, eta horretarako denbora errealean erabiltzen du lehorte meteorologikoaren baldintzen bilakaera erakusten duen klima-informazio eskuragarria.

Gainera, Espainiako Mediterraneoko arro defizitarioetan (Júcar, Segura eta Andaluziako Mediterraneoa) gatzgabetutako uraren ekoizpena funtsezko elementua da kalitateko uraren hornidura bermatzeko, bai edateko urarentzat, bai, ahal den neurrian, ureztatzekoarentzat, klima-aldaketaren eragina arinduz baliabidearen urritasunari dagokionez eta akuiferoen gehiegizko ustiapena murriztuz, lurpeko uren kontsumoa gatzgabetzeko urarekin ordezkatzean.

Espainiak ureztatze jasangarriaren aldeko inbertsio plan handinahi bat garatzen ari da, bere funtsekin zein Europakoekin (batez ere, BEEPren Berreskuratze eta Erresilientzia Funtsekoak) eta Espainiako Ureztatze Komunitateen lankidetza publiko-pribatuarekin. Plan horrek uraren eta energiaren erabilera eraginkorra sustatu nahi du Espainiako ureztatze sistemetan, ekoizpen sistema horien berrikuntzan eta digitalizazioan arreta jarrita. Inbertsio-plan horren barruan aurreikusitako inbertsio-bolumen osoa 2.500 milioi euro baino gehiagokoa da eta 2027ra arte luzatuko da. 2021-2027 aldian egingo den 2.500 milioi euro baino gehiagoko inbertsio handi horrek helburu hauek ditu:

- 500.000 hektareako ur eta energia eraginkortasunaren modernizazioa eta hobekuntza.
- 20.000 ureztatzaile baino gehiagori laguntzea.
- Ureztatzeko uraren % 10eko aurrezpena bermatzea hasierako egoeraren aldean.
- Energiaren erabilera eraginkorragoa, energia berriztagarrien erabilerari edo baltsekin grabitatea erabiliz.

Gainera, 2024ko urriaren 28tik azaroaren 4ra bitartean Espainian gertatutako gertakarien ondorioz, mende honetako Goi-geruzetako Depresio Isolaturik (GOIDI) okerrena jasan baitzuen hainbat autonomia erkidegotan, ondorio bereziki larri eta tragikoak sortuz Valentziako probintziako udalerri eta eremu batzuetan, Espainiako Gobernuak, azaroaren 11ko 7/2024 Errege Lege Dekretuaren bidez, premiazko neurriak hartu zituen Berehala erantzuteko, berreraikitzeko eta berrabiarazteko Plana sustatzeko, GOIDIk 2024ko urriaren 28tik azaroaren 4ra bitartean hainbat udalerritan eragindako kalteei erantzunez. Plan horrek zenbait neurri ezartzen ditu hainbat eremutan, hondamendi natural horrek eremu sozioekonomikoan izan dituen inpaktu latzak irauli eta arintzeko. Neurri horiekin, Berehala erantzuteko, berreraikitzeko eta berrabiarazteko Plana bultzatzeko premiazko neurriak hartu nahi dira GOIDIk hainbat udalerritan eragindako kalteei aurre egiteko. Jarduketa horiek, batez ere, kaltetutako nekazaritza-errepideak, kaltetutako Ureztatze-Komunitateen ureztatze-azpiegiturak

eta nekazaritza-ustiategietan hondatutako edo galdutako azpiegiturak berreskuratzera zuzendu dira. Gaur-gaurkoz 140 milioi euroko inbertsioa gauzatua da jada, 2026ko ekainean BEEP amaitu baino lehen aurreikusitako 193 milioi euroko inbertsio osotik.

Halaber, 2025ean, TED/225/2025 eta TED/934/2025 aginduak onartu ziren presa eta urtegien segurtasunari dagokionez. Horrez gain, komeni da aipatzea esparru horretan egindako ekintzak, horien artean hauek nabarmentzen direlarik:

- Cherako (Valentzia) Buseo presako lanak, 2024an Valentzian GOIDIk eragindako uholdeetan gainezka egin ondoren segurtasuna berreskuratzeko; eta Aznalcollareko (Sevilla) Agrio ibaiko presakoak, 2025eko martxoan uholde handiak jasan baitzituen, 702,6 m3/s-ko emari maximoa erregistratu zuenean.
- 2025eko martxoan Martinho ekaitzaren ondoren izandako uholde-jazoera handi baten kudeaketa, Tajo ibaiaren Konfederazioaren hemezortzi presetan eta Isabel II.a ubidetan. Cedillo, Alcántara eta Alcorloko urtegiek ematen duten erliebea ere nabarmendu ziren. Madrilgo, Gaztela Mantxako eta Gaztela Leongo erkidegoetan izan ziren kalteak.
- 2025eko urrian Murtzian eta Valentziako Erkidegoaren hegoaldean eragina izan zuen Alice izeneko GOIDIren kudeaketa, non, presek haren ondorioak ondo xurgatu bazituzten ere, kalte handiak izan ziren Taibillako Mankomunitateko eta Segurako Konfederazioko ubideetan, eta horrek Mar Menorren eskualdeko 100.000 biztanleri hornidura etenarazi zien 4 egunez.

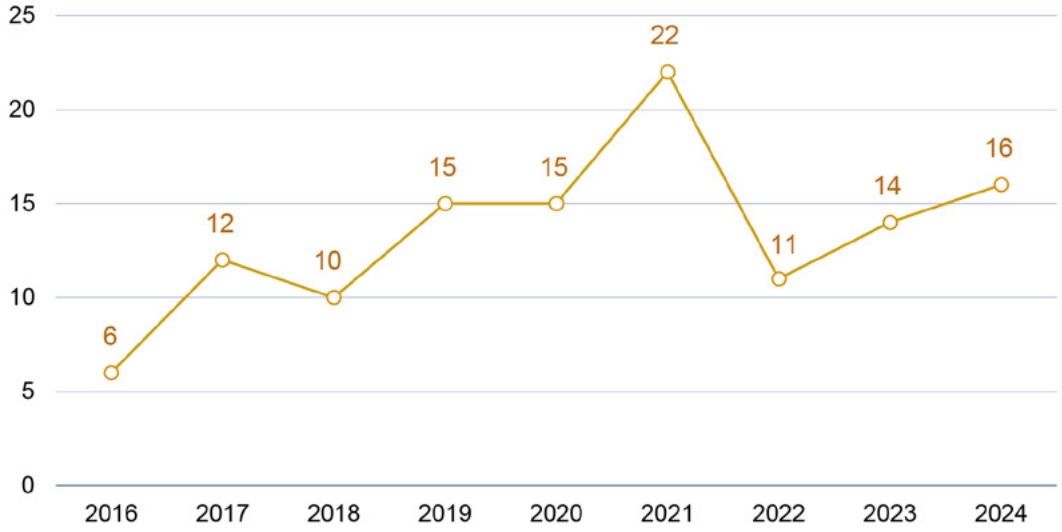
Era berean, honako laguntza ekonomiko hauek ezarri dira larrialdi egoerei aurre egiteko:

- Trantsizio Ekologikorako eta Erronka Demografikorako Ministerioak (MITECO) uholde-arriskuari egokitzeko sustatutako laguntzak aplikatzen jarraitu da (1158/2020 Errege Dekretua, 731/2022 Errege Dekretua eta 786/2022 Errege Dekretua).
- GOIDIk kaltetutako udalerriei uholde-arriskuari egokitzeko diru-laguntza zuzena ezartzen duen errege-dekretuaren izapidetzea hasi da, eta uholde-arriskuak kudeatzeko neurriak hartzen dituen errege-dekretuarena ere bai.

Bitartean, uholdeen arloan, jarduketa ugari egin dira arriskua murrizteko eta ur-masen eta ibai-ekosistemen egoera hobetzeko, eta horrek klima-aldaketaren eraginen aurrean zaurgarritasuna murrizten laguntzen du. Bereziki, uholde-arriskuaren kudeaketarako neurri garrantzitsuak hartu dira, hala nola:

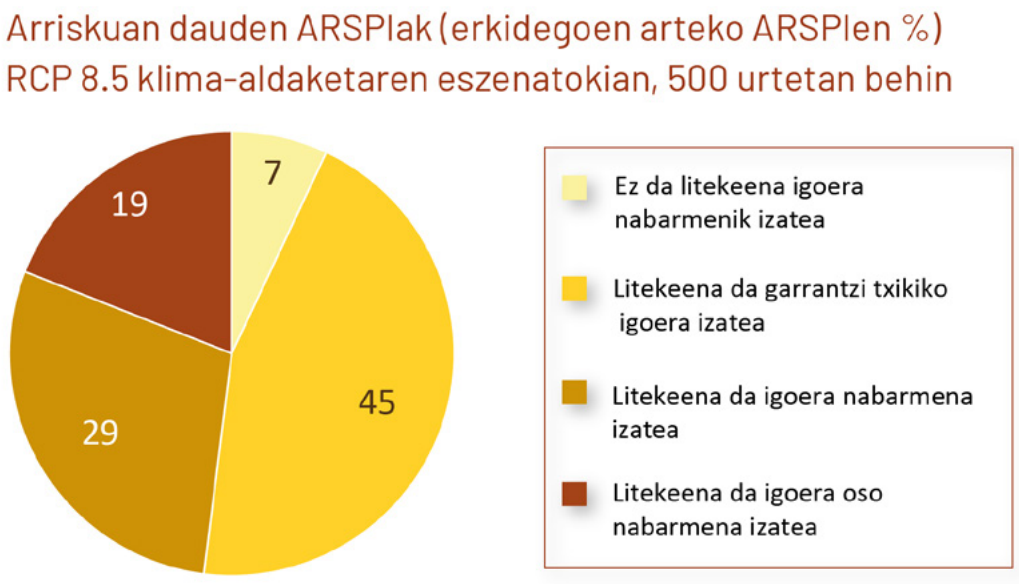
- Bigarren zikloko Uholde Arriskuen Kudeaketa Planetan (UAKP) aurreikusitako neurrien ezarpenarekin jarraitzea;
- Hirugarren zikloko Uholde Arrisku Potentzialki Esanguratsuko Eremuetan (UAPEE) arriskugarritasunen nahiz arriskuen mapen kontsulta publikoa.
- Uraren Kudeaketa Behatokiaren lehen beta bertsioaren garapena, SAIHn eta AEMETen uholde arriskuen kudeaketarekin lotutako informazio guztia plataforma bakarrean integratzea ahalbidetzen duena, beste batzuen artean. Horrek RANekin komunikazioa ere erraztuko du.

(16.8 eta 16.9 irudiak)

Iturria: Trantsizio Ekologikorako eta Erronka Demografikorako Ministerioa

16.8 irudia: «Uholde larriak» gisa kalifikatutako gertakariak Estatuak kudeatutako arroetan

Iturria: Trantsizio Ekologikorako eta Erronka Demografikorako Ministerioa

16.9 irudia: RCP 8.5 isuri-eszenatokirako eta 500 urteko itzulera-aldirako arrisku-mailaren aldaketa espero den ARPSIen ehunekoa

Azkenik, 2025ean ia mugape guztietan onartu den uholde-arriskuaren aurretiazko ebaluazioa berrikusteko eta eguneratzeko azterlan berriak egin dira, uholde-arriskua kudeatzeko planetan (UAKP) hasitako ildoari jarraituz, uholdeen maiztasunak eta magnitudeak zenbatesteko eta klima-aldaketak iraganeko gertakari berezi batzuetatik abiatuta dituen ondorioak aztertzeko. Ikerketa horiek klima-aldaketaren eszenatokietan oinarritutako emariko kuantilen aldaketa-tasen analisia eta Uholde Arrisku Potentzialki Esanguratsua duten Eremuetan (UAPEE) izan dezaketen eragin potentziala ere barne hartu dute.

Kostaldeen egoerari dagokionez, klima-aldaketak itsasoaren mailaren igoera eta muturreko efektu meteorologikoen areagotzea dakartza, baita azidotzea ere. Mundu mailan, IPCCren seigarren txostenaren arabera, Mediterraneoko itsas maila 1,4 mm igo da urtero XX. mendean, eta duela gutxi 2,4 ± 0,5 mm igo da urtero 1993 eta 2012 artean. Etorkizunean ere igotzen jarraituko duela ematen duenez, horrek inbertsio handiak eskatuko ditu. Espainian, itsas mailaren igoera bereziki nabarmena izan da 1993az geroztik itsasarteko eremuan, Kanariar uhartedian eta Atlantikoko kostaldean.

Kostaldearen babesari ikuspegi koherente bat eskaintzeko helburu orokorrarekin, klima-aldaketaren ondorioak kontuan hartzen dituen Kostaldearen Babeserako Plan Estrategiko Nazionala aurkeztu da, Europako Batzordearen Egiturazko Erreformen Laguntza Programaren barruan finantzatua.

Azkenik, aipatu beharra dago ezen, ingurumenaren ikuspuntutik, eraikuntza ilegalek zama horri eusteko prestatuta ez zeuden baliabide eta zerbitzuen gaineko presioa biderkatzen dutela. Askotan ez dute saneamendu eta hondakinen kudeaketa sistema egokirik, eta horrek ibaietara, akuiferoetara edo lurzoruetara zuzenean isurtzen ditu. Eraikin horiek hirigintza-araudiaren mugetatik kanpo eraikitzen dira normalean, eta, kasu askotan, eremu zaurgarrietan edo balio ekologiko handiko eremuetan. Ondorioz, babestutako eremuak, ibaiertzak, malda ezegonkorrak edo kostaldeko espazioak okupatuta daude, eta horrek habitataren degradazioa, biodibertsitatearen galera eta uholdeak, luiziak edo higadura bizkortua bezalako fenomeno naturalen arrisku handiagoa daka.

Fenomeno meteorologiko kaltegarriak

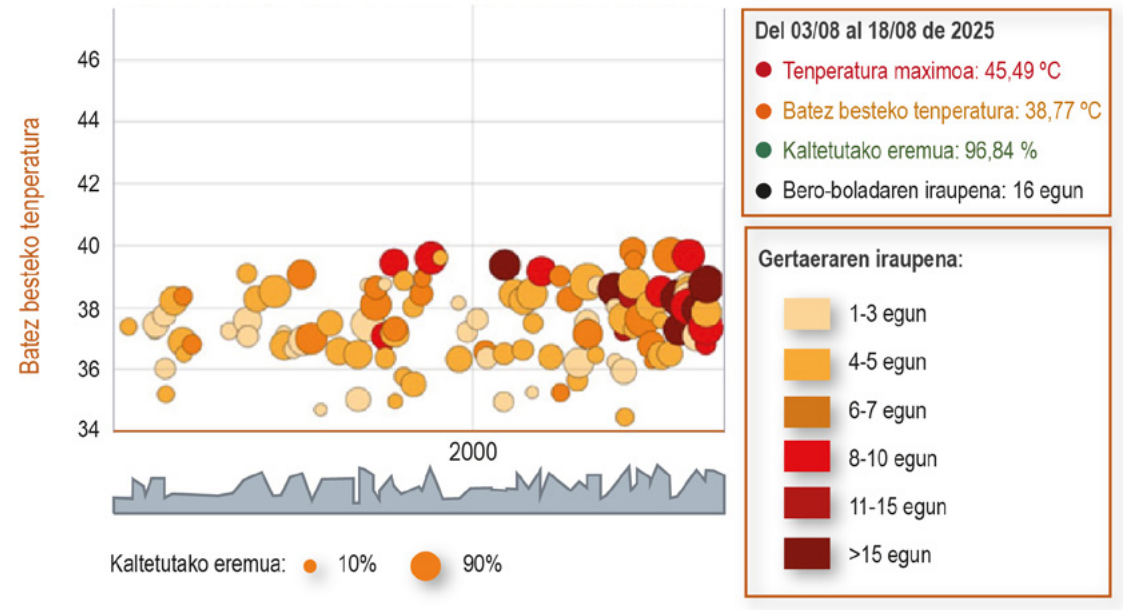
Kontrako fenomeno naturalei dagokionez, 2025ean atal hauek nabarmendu daitezke:

- Garoe, Herminia eta Ivo ekaitzak, penintsularen mendebaldeko eta iparraldeko eremu zabalak kaltetu zituztenak. Bereziki, urtarrilaren 26tik 28ra bitartean gertatu zen Herminia ekaitzak haize, euri, olatu eta elurrez betetako ekaitz bizia sortu zuen, eta Penintsulako zati handi bati eragin zion, batez ere Galiziari eta Gaztela eta Leoni. Mendiguneetan 160 km/h-ko abiadura gainditu zuten haize-boladek eta 150 mm baino gehiago utzi zituzten euri-jasak Ourenseko zenbait tokitan. Haize bolada bortitzak kalte material ugari eta garraio etenaldiak eragin zituen.
- Martxoaren 6tik 20ra bitartean erregistratutako Jana, Konrad, Laurence eta Martinho ekaitzak ipar-mendebaldean eta erdialdeko penintsulan eragin zuten, bereziki. Horien artean, Laurence izan zen esanguratsuena, euri, haize eta ekaitz bolada batekin, zeinak penintsularen hegoaldeko eta hego-mendebaldeko eremu zabalak kaltetu baitzituen, batez ere Andaluzian, uholdeak, ebakuazioak eta erreskateak gertatu zirenez. Sevillako zenbait tokitan 24 ordutan 100 mm-tik gorako prezipitazio metaketak erregistratu ziren, eta Sierra Nevadako eta Sistema Zentraleko zenbait tokitan 100 km/h-ko haize-boladak. Ekaitzak hiru hildako eragin zituen trafiko istripuetan eta tornado bat sortu zuen Huelvako probintzian.
- Apirilaren 3an eta 4an Nuria eta Oliver ekaitzak izan ziren, eta horien artean Nuria izan zen intentsitate handienekoa; Kanariar Uharteei eta penintsularen hego-mendebaldeari eragin

zien, urakan-boladak utziz mendebaldeko uharteetan eta tokian tokiko euri-jasa handiak Andaluzian eta Extremaduran. Tornado txikiak ikusi ziren Huelvan eta Sevillan, uholdeekin eta egitura-kalteekin batera. Coria del Río (Sevilla), hiru langile hil ziren haize eta euriteen ondorioz nekazaritza-eraikin bat erori zenean.

- Bi bero-bolada Espainian eta Balear Uharteetan. Lehenengoa, ekainaren 18tik uztailaren 4ra bitartean, serieko hirugarren bero-bolada luzeena eta zabalena izan zen (gutxienez 1975etik); oso goiztiarra ere izan zen. 40 probintziatan izan zuen eragina eta 2,8 °C-ko anomalia eragin zuen, eskualde askotan 40 °C-ra iritsiz eta hegoaldeko penintsulako eremuetan 43 °C-tik gora. Bigarren bero-bolada, abuztuaren 3tik 18ra bitartean, serieko bigarren bero-boladarik biziena eta zabalena izan zen, eta laugarren luzeena. 42 probintzietan izan zuen eragina eta 4,2 °C-ko anomalia eragin zuen, udako tenperaturarik altuenak erregistratuz, hegoaldeko penintsularen zenbait tokitan 45 °C-tik gorako balioekin. Tenperaturarik altuena Jerez de la Fronteran/aireportuan (Cadiz) erregistratu zen, 45,8 °C-rekin abuztuaren 17an, eta hori da estazio horretan seriea hasi zenetik erregistratutako erregistrorik altuena. Guztira, 33 egunekin, Penintsulan eta Balear Uharteetan bero-bolada gehien izan dituen uda izan zen, 2022ko udaren ondoren, eta abuztuko baso-sute larrien aurrean funtsezkoak izan ziren.
- Urriko Alice GOIDIa izan zen 2025-2026 denboraldiko lehen eragin handia izan zuena. Urriaren 8tik 14ra bitartean, euri-jasa oso gogor eta iraunkorra eragin zuen ekialdeko penintsulan eta Balear Uharteetan. Valentzia, Alacant eta Murtziako zenbait tokitan 250 mm-tik gorako metaketak erregistratu ziren 48 ordutan, eta 190 mm-ko maximoak Tortosan (Tarragona). Euri jasa handiek uholdeak eta errepide itxierak eragin zituzten hirietan Valentziako Erkidegoan eta Murtziako Erregioan, baita gorabeherak ere aireportuetan eta Eivissako eta Mallorcako urez betetako eremuetan.
- Claudia ekaitzak penintsula eta Kanariar uharteak kaltetu zituen azaroaren 11tik 15era bitartean, euri etengabeak nahiz tokian tokiko oso intentsitate handikoak izanik, mendiguneetan 180 km/h-ko abiaduratik gorako urakan-boladekin eta kostaldeko fenomeno kaltegarriekin. Euriek 150 mm baino gehiagoko metaketak utzi zituzten penintsulako erdialdeko eta mendebaldeko zenbait tokitan, eta uholdeak, errepide itxierak eta kalte ugari eragin zituzten, batez ere Andaluzian eta Kanariar Uharteetan.
- Abenduko Davide eta Emilia ekaitzek zailtasun handiak eragin zituzten. Bereziki, Emiliak euri jasa handiak eragin zituen Mediterraneoko kostaldean, hego-ekialdean 120 mm-tik gorako metaketekin, baita Kanariar Uharteetan ere ekaitz bizi batekin, Teide mendian elurte apartekoa eta 160 km/h-ko haize-boladak eraginez, zuhaitzak erori, errepideak itxi eta argindar mozketak eraginez.

Espainiako bero-boladen jarraipen sistematikoak berresten du haien maiztasunaren, intentsitatearen, iraupenaren eta hedadura geografikoaren igoera, baita haien hasiera goiztiarragoa ere. Ondorioz, sasoi epela luzatzen doa. AEMETek emandako datuen arabera, 1975-2021 aldian hirukoiztu egin da bero-boladako tenperatura-atalaseak gainditzen diren egunen kopurua Espainiako penintsulan. Gainera, ekainean erregistratutako bero-boladak –osasunean eragin handiena dute– 1980ko eta 1990eko hamarkadetan baino 10 aldiz maizago gertatzen dira orain. (16.10 irudia)

Iturria: Trantsizio Ekologikorako eta Erronka Demografikorako Ministerioa

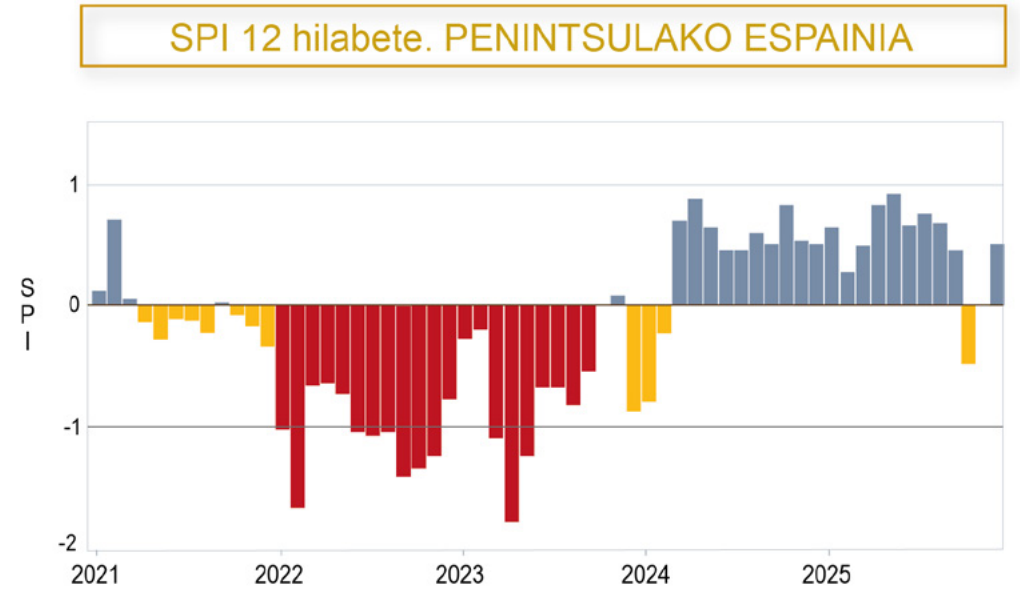
16.10 irudia: Espainian ikusi diren bero-boladen ezaugarriak

Espainiako klima-proiekzioek adierazten dute tenperaturak munduko batez bestekoa baino 1,6 aldiz azkarrago igoko direla, eta gure herrialdea klima-aldaketaren aurrean eskualderik zaurgarrienetako bat izango dela. Bero-boladen maiztasuna eta intentsitatea nabarmen handitzea espero da, hegoaldeko penintsulan bereziki eragingo duelarik.

Urteko prezipitazio metatuari dagokionez, aldaketak ikusten dira banaketa-ereduetan. Horrela, muturreko prezipitazio gertaeren intentsitatea handitu egin da, batez ere ekialdeko penintsulan, non Mediterraneo eskualdean uholde-prezipitazio muturrekoen gorakada ikusten den, egun bakarrean 200 mm baino gehiagorekin, bai magnitudean, bai maiztasun aldetik.

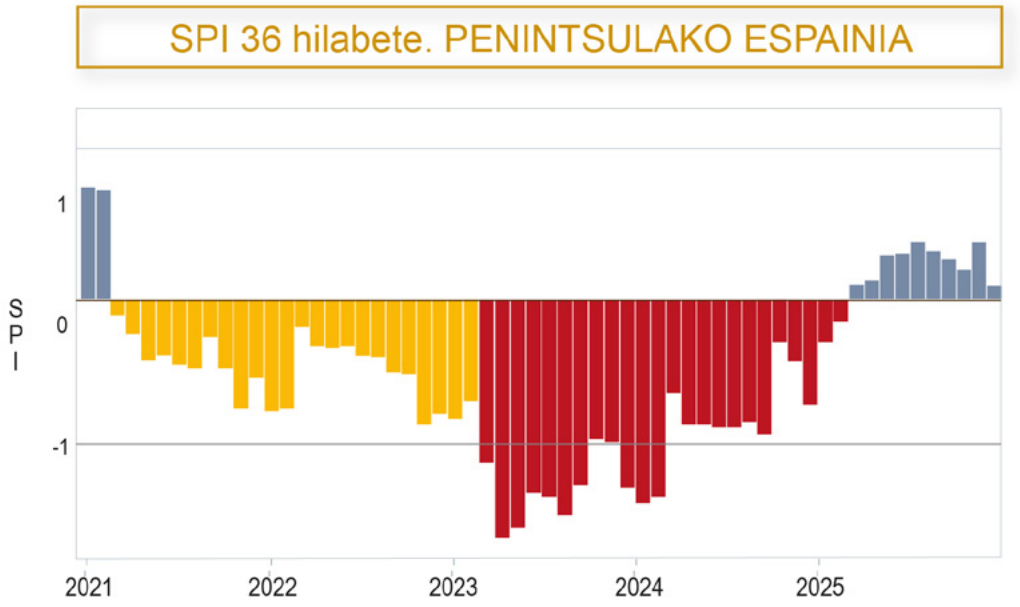
Espainia penintsula osoan, urtebeteko prezipitazio estandarizatuaren indizea (SPI) balio positiboetan egon da 2024ko hasieratik, eta ez da lehorte meteorologikorik izan denbora-metaketa horretan. Hala ere, 2025eko urrian balio negatiboa izatera aldatu zen, nahiz ez zen -1eko baliora iritsi. Izan ere, balio horretatik aurrera lehorte meteorologikotzat hartzen da. Indize hori suspertu egin zen urteko azken bi hilabeteetan, berriro ere positibo bihurtuz. Arro hidrologikoei dagokienez, urtebeteko SPI metatua positiboa da arro guztietan, Ebro ibaian eta Iparraldeko eta Ipar-mendebaldeko arroetan izan ezik. (16.11 irudia)

3 urteko SPIari dagokionez, adierazten du denbora-tarte horretarako lehorte meteorologikoa, 2023ko hasieratik Espainia penintsula osoan luzatzen ari zena, 2025eko martxoan amaitu dela eta indizeak balio positiboetan jarraitzen duela une honetan. (16.12 irudia)

Iturria: Trantsizio Ekologikorako eta Erronka Demografikorako Ministerioa

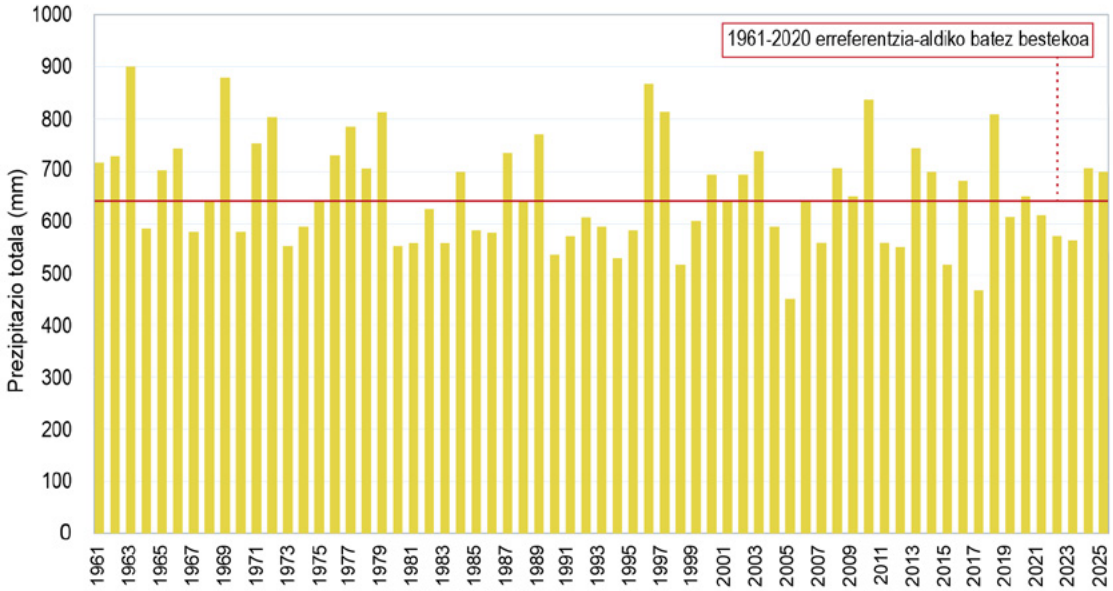
16.11 irudia: Penintsulako Espainiako urtebeteko prezipitazio estandarizatuaren indize metatuaren denborazko bilakaera

Iturria: Trantsizio Ekologikorako eta Erronka Demografikorako Ministerioa

16.12 irudia: Penintsulako Espainiako hiru urteko prezipitazio estandarizatuaren indize metatuaren denborazko bilakaera

2025. urtea, oro har, euritsua izan da prezipitazioei dagokienez, Espainia penintsularrean batez beste 696,1 mm-ko prezipitazio-balioa izanik, hots, 1991-2020 erreferentzia-aldiko balio normalaren % 109a adierazten duen balioa. 1961ean seriea hasi zenetik hogeita bosgarren urterik euritsuena izan da hau, eta XXI. mendeko zortzigarrena. Balear Uharteetan, prezipitazio-balioa 559,9 mm-koa izan da, erreferentzia-aldiko batez besteko balioaren % 97a adierazten duena; normaltzat hartzen da dagoeneko. Azkenik, Kanariar Uharteetan prezipitazioa 282,2 mm-koa izan da, batez besteko balioaren % 106, eta hezea izan da. (16.13 irudia)

Iturria: Trantsizio Ekologikorako eta Erronka Demografikorako Ministerioa

16.13 irudia: Penintsulako Espainiako batez besteko prezipitazio-saila 1961etik aurrera

Aldi berean, XXI. mendeak azken 150 urteetako lehorte larrien maiztasun handiena izan du. Guztizko prezipitazioak batez besteko balioen inguruan ibili diren arren, tenperatura altuek lurrunketa areagotu dute, lehorte baldintzak okerrera eginez. Etorkizunean, lehorte sarriagoak eta larriagoak espero dira, batez ere isuri handiko eszenatokietan (CEDEX, 2017).

Klima-aldaketara egokitzeko eta hori arintzeko esparru estrategiko eta arautzaile nazionala

Energia eta Klimaren Plan Nazional Integratua (EKPNI) 2023-2030 eta Klima Aldaketara Egokitzeko Plan Nazionala (KAEPN) 2021-2030 dira energia eta klima politika integratzen duten plangintza estrategiko nazionalaren tresna nagusiak, eta Espainiak energia eta klima arloan Europar Batasunaren barruan ezarritako helburuak lortzeko egiten duen ekarpena islatzen dute.

KAEPNk, bere aldetik, Estatuko Administrazio Orokorraren oinarrizko esparru estrategikoa osatzen du erresilientzia eta klima-aldaketaren inpaktuetara egokitzeko gaitasuna indartzeko. 2021-2025 aldian abian jarri da Plan horren lehen lan-programa, eta hainbat ekintza eta politika garatu dira, eta hobekuntza nabarmena ekarri dute egokitzapenaren eta haren gobernantzaren zeharkakotasunean.

Lortutako mugarrien artean, nabarmentzekoa da Klima Aldaketak Espainian eragindako Arriskuen eta Inpaktuen Ebaluazioa (ERICC-2025), 2023 eta 2025 artean garatua eta *Klima Aldaketari eta Trantsizio Energetikoari buruzko 7/2021 Legearen* 18. artikuluari erantzuten diona, eta IPCCren eta Arrisku Klimatikoen Europako Ebaluazioaren (EUCRA) ikuspegiekin bat datorrena, Espainiako testuingurura egokituta. Lan hori da Espainian klima-aldaketarekin lotutako arriskuak identifikatu eta karakterizatzeko helburuarekin nazio mailan egindako lehen ariketa integrala. Haren helburua da egokitzapen-neurrien definizioa eta lehentasunak ezartzea erraztea, haien ondorio sozialak, ekonomikoak eta ingurumenekoak kontuan hartuta. Horrez gain, ebaluazioak klima-aldaketak 14 sektore-eremutan sortzen dituen arriskuak eta inpaktuak identifikatu eta aztertzen ditu, haien arteko harremanak aztertzen ditu eta horiei aurre egiteko premiaren estimazioa ematen du.

KAAIEren emaitzek KAEPNren 2026-2030 lan-programa berria gidatzeko balioko dute, baita egokitzapenari buruzko beste politika eta neurri batzuk gidatzeko ere, eta ezagutza-hutsuneak eta ikerketa-arlo lehentasunezkoak identifikatzeko.

Era berean, interes orokorreko Portu Sistemak esparru estrategiko bat du, eta bertan espresuki ezartzen dira klima-aldaketaren egokitzapenarekin eta arintzearekin lotutako helburuak KAEPNren esparruan (2021-2030). Aurreikusten da portu-agintaritzek interes orokorreko portu guztietarako egokitzapen planak onartuta izango dituztela 2030erako, baita klima aldaketaren portu behatoki bat ezartzea ere. Klima-aldaketaren ondorioen –adibidez, itsasoaren mailaren igoera edo ekaitzen intentsitatea eta maiztasuna, beste batzuen artean– eraginpean dauden portuek horiek dakartzaten arriskuak aurreikusi beharko dituzte eta ondorio horiei erantzun beharko diete, bai aktibo fisikoetan bai eragiketetan, horretarako neurri egokiak hartuta.

Bestalde, AEMETek Espainiako Klimaren Egoerari buruzko 2024ko Txostena egin du, urtero gure herrialdeko eguraldiaren eta klimaren alderdi esanguratsuenak ezagutzera ematea eta epe luzerako klima-joerak ikertzea helburu duena.

Era berean, CIEMATek 2023-2030 Kutsadura Atmosferikoa Kontrolatzeko Programa Nazionalaren (KAKPN) azken eguneratzea prestatzen lagundu du, eta Programak jasotzen duenaren gaineko ikerketa ere egin du, KAEPN-2023ren barruan 2025 eta 2030 urteetarako airearen kalitatearen inpaktuari buruzko neurrien (KN) eta neurri gehigarriek (KNG) ebaluazioari buruz.

Horrez gain, CIEMATek Espainiako isuri nazionalen mugaz gaindiko garraioari buruzko ikerketa egin du, KAEPN-2023an sartutako inguruko herrialdeetan duen eraginari erreparatuz.

EBren esparruan, Europako isurien merkataritzako zuzentaraua betetzeko lehen zikloa 2025ean amaitu zen. Espainiak, Administrazio Agintaritza gisa, 4.500 itsasontziren jarraipen planak onartu ditu, eta itsasontzi-enpresek 3.094 itsasontziren isuriei buruzko txosten egiaztatuak aurkeztu dituzte. Txosten horietan oinarrituta, enpresa mailan 732 txosten agregatu prestatu eta aurkeztu dira, guztira 13 milioi tona CO2-ko bolumena adierazten dutenak, eta horietatik % 40 lehen urte honetan entregatu behar dira.

Gainera, Itsas Erregaien EBko Erregelamendua ezartze bidean da, eta, horren arabera, Espainiak isurien merkataritzari buruzko zuzentarauaren neurri bereko flota bat betetzea kudeatuko du.

Nazio mailan, bere aldetik, Ministroen Kontseiluak Itsasoko Garraioa Deskarbonizatzeko Ekintza Plan Nazionala onartu du.

Elikagaien autohornikuntza

Nekazaritza sektorea, oro har, sektore estrategikoa da ekonomia nazionalean elikagaien hornitzaile eta landa-eremuetako biztanleria mantentzeko bitarteko gisa. Horren jarduera produktiboa gehienbat kanpoan egiten denez, klima-aldakortasunaren eraginpean egoteak eta haren mendekotasunaren arriskuak eta izurriteen eta gaixotasunen agerpenak diru-sarreretan galera handia eragin diezaioke, baita horietako askoren desagerpena ere, behar bezala kudeatzen ez badira.

Elikadura-katea, bestalde, ekonomia nazionaleko sektore estrategiko bihurtu da, neurri handi batean nazioarteko merkatuetan duen presentzia bizia eta gero eta handiagoari esker, BPGaren % 12tik hurbil dabilen partaidetzarekin. Hazkunde ekonomiko horrek ahalbidetzen du, egiazki, gure hornidura bermatzen duen sektore sendo eta erresiliente bat egotea. Nazioarteko merkatuekiko esposizio gero eta handiagoa horrek sentikorrago egiten gaitu merkatu horietako edozein etenaldiren aurrean; beraz, errealitate horri arreta handiagoz egotera behartzen gaitu.

Nekazaritza Aseguru Konbinatuen Sistema oinarrizko tresna bat da Espainian aipatu arriskuak kudeatzeko, nekazaritza-ustiategien erresilientziari eta haien diru-sarreren mantentzeari laguntzen diolako. Hortaz, bada, Espainiako lehen sektorearen sendotasuna bermatzen baitu. Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura Ministerioak (MAPA) polizen kostuaren %70erainoko diru-laguntzak ematen ditu Nekazaritza Aseguruen Estatu Erakundearen (ENESA O.A.) bidez, haien erosketa errazteko.

Gobernuak, bere aldetik, 47. Nekazaritza Aseguruen Plana onartu zuen 2026ko ekitaldirako, hasierako 315 milioi euroko aurrekontuarekin, polizen kontratazioan laguntzeko. Plan horrek barne hartzen ditu aseguru-emaitzetan erreklamazio-ratio handia duten polizentzako laguntza doitzeko neurriak, horrela ekoizleek egokitzapen-neurriak har ditzaten sustatuz, klima-testuinguru berriak ezarritako beharren arabera.

2025ean zehar, hainbat gertaera klimatikok eragin negatiboa izan dute nekazaritza eta abeltzaintza sektorean, eta 1,46 milioi hektareako nekazaritza-azalera kaltetu eta 737,97 milioi euroko kalte-ordaina aurreikusten da.

Azkenik, azpimarragarria da 2025ean zehar garatutako klima-aldaketara egokitzeko eta arintzeko estrategia- eta araudi-esparru nazionala:

- Apirilaren 28ko HAC/408/2025 Agindua, zeinaren bidez 2024ko zerga-aldirako aldatzen diren hainbat egoera berezik eragindako nekazaritza eta abeltzaintzako jardueretarako Pertsona Fisikoen Errentaren gaineko Zergaren estimazio objektiboaren metodoan aplikagarriak diren errendimendu garbiaren indizeak.

- *1/2025 Legea, apirilaren 1ekoa, elikagaien galera eta xahuketa prebenitzeari buruzkoa.*

- *347/2025 Errege Dekretua, apirilaren 22koa, Espainiako Mediterraneoko eskualdeko probintzia batzuetako nekazaritza-ekoizpenean lehorteak dituen ondorioak konpentsatzeko laguntza zuzenak onartzen dituena.*

- *683/2025 Errege Dekretua, uztailaren 29koa, Nekazaritza Politika Bateratuaren fruta, barazki eta ardo sektoreen laguntza-erregimenak arautzen dituzten oinarrizko araudiak betetzeari lotutako aldi baterako salbuespen batzuk ezartzen dituena*, eta zeinaren bidez fruta, barazki eta ardo sektoreari buruzko hainbat errege-dekretu aldatzen baitira Espainiako Erresumako 2023-2027 NEPBrako Plan Estrategikoaren esparruan. (2024ko urriko GOIDIren ondorioz).

- *684/2025 Errege Dekretua, uztailaren 29koa, 2024ko urriaren 28tik azaroaren 4ra bitartean udalerri ezberdinetan gertatu zen Goi-geruzetako Depresio Isolatuak (GOIDI) eragindako nekazaritza-ekoizpenari buruzko kalte-ordainik jaso ez duten nekazaritza-aseguru konbinatuen titularrei zuzenean laguntzak emateko arautzen duena*. GOIDIk kaltetutako ustiategietan nekazaritza-aseguruak estaltzen ez dituen kalteak konpentsatzeko aparteko laguntza zuzenak ezartzen ditu.

- *939/2025 Errege Dekretua, urriaren 21ekoa, 2025ean izandako sute handiek nekazaritza-jardueerari eragindako kalteak konpentsatzeko laguntzak zuzenean ematea arautzen duena.*

Aipagarriak dira, halaber, Ministro Kontseiluaren akordio hauetan hartutako neurriak:

- 2025eko apirilaren 1a: 2024ko irailaren 16tik 2025eko martxoaren 24ra bitartean gertatutako uholdeen eta bestelako izaerako fenomenoen ondorioz kaltetutako lurraldea "Babes zibileko larrialdi batek larriki kaltetutako eremutzat" deklaratzen duen akordioa.

- 2025eko ekainaren 24a: "Babes zibileko larrialdi batek larriki kaltetutako eremutzat" deklaratzen duen hitzarmena, Balear Uharteak, Gaztela eta Leon, Kanarias, Katalunia, Errioxa, Valentziako Erkidegoa, Galizia, Andaluzia, Aragoi eta Gaztela-Mantxako autonomia-erkidegoetako hainbat eskualdetan, zeinak izaera ezberdineko 26 larrialdi jasan zituzten martxoaren 25etik ekainaren 25era.

- 2025eko abuztuaren 26a: 2025eko ekainaren 23tik abuztuaren 25era bitartean gertatu ziren baso-suteek eta bestelako babes zibileko larrialdiek kaltetutako lurraldea "Babes zibileko larrialdi batek larriki kaltetutako eremutzat" deklaratzen duen akordioa.

ARRISKUEN ANALISIA 2025/26

2022/23
Ahultasun energetikoa
Ziberespazioaren kalteberatasuna
Ezegonkortasun ekonomikoa eta finantzarioa
Desinformazio-kanpainak
Tentsio estrategikoa eta eskualdekoa
2023/24
Desinformazio-kanpainak
Ziberespazioaren kalteberatasuna
Migrazio-fluxu irregularrak
Tentsio estrategikoa eta eskualdekoa
Terrorismoa eta indarkeriazko erradikalizazioa
2024/25
Ziberespazioaren kalteberatasuna
Desinformazio-kanpainak
Migrazio-fluxu irregularrak
Tentsio estrategikoa eta eskualdekoa
Ezegonkortasun ekonomiko eta finantzarioa
2025/26
Ziberespazioaren kalteberatasuna
Desinformazio-kanpainak
Ahultasun energetikoa
Larrialdiak eta katastrofeak
Espioitza eta atzerriko injerentziak

SARRERA

Txosten honek 2026ko otsailean eta martxoan zehar egindako Segurtasun Arriskuen Pertzepzio Inkestaren emaitzak aurkezten ditu. Segurtasun Kontseilu Nazionalak onartutako zazpigarren arrisku-txostena da hau, 2019an hasitako praktika bat eta Segurtasun Nazionalaren aurkako hamasei arrisku eta mehatxuen ikuspegi orokorra ematea du helburu. Edizio honetako alderdirik azpimarragarrienak honako hauek dira:

Prestakuntza prozesuari dagokionez:

aipatzekoa da Segurtasun Nazionaleko Arriskuen Pertzepzio Inkestan parte hartu dutenen kopurua nabarmen igo dela aurreko edizioekin alderatuta. Igoera hori bigarren urtez jarraian zientzia arloko adituek proiektu honetan parte hartu izanari zor zaio, Aholkularitza Zientifikorako Bulego Nazionalaren (AZBN) ekarpenari esker. Bulego hori Espainiako Gobernuko gobernu-organo bat da, eta Espainiako Gobernuaren erabakiak hartzerakoan ezagutza zientifikoaren eginkizuna indartzeko mekanismo instituzionalak ezartzeaz arduratzen da.

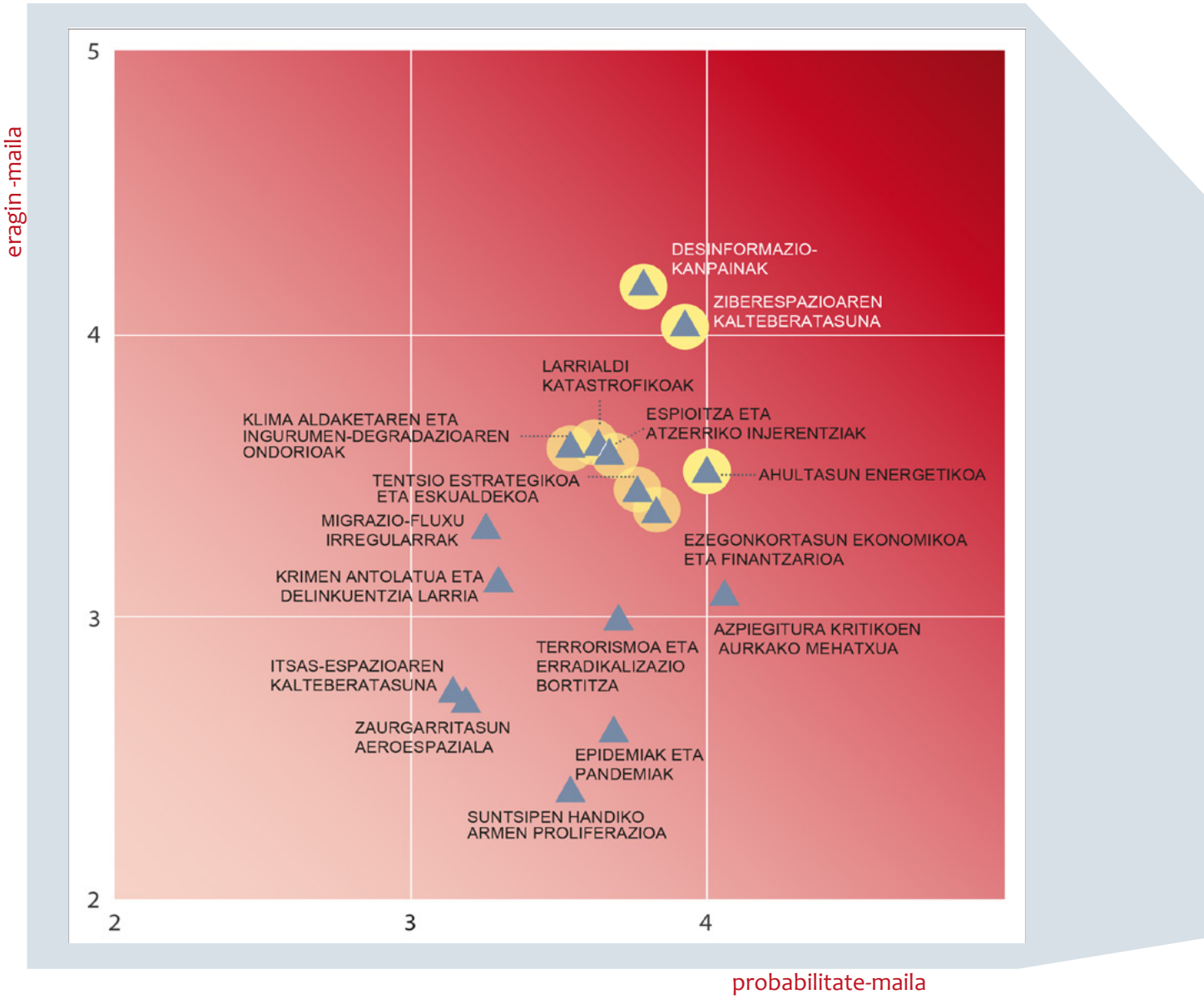
Emaitzei dagokienez:

Bost urte atzera begiratzen badugu, ziberespazioa helburu irregularretarako eta desinformazio kanpainetarako erabiltzeari buruzko gizarte-kezkaren nagusitasuna berresteko aukera ematen digu. Segurtasun nazionalerako bi mehatxuk beti bete izan dituzte arriskuen mapako sailkapenean posturik altuenak, urteko egoera koiunturala alde batera utzita. 2025ean gertatutakoaren ezaugarri bereizgarriena apirilaren 28ko energia-etenaldia izan zen, energia-segurtasunaren garrantzia berriro ere nabarmendu duen gertaera bat, hain zuzen.

A-1 irudia
Bost arrisku eta mehatxu bizienen bilakaera

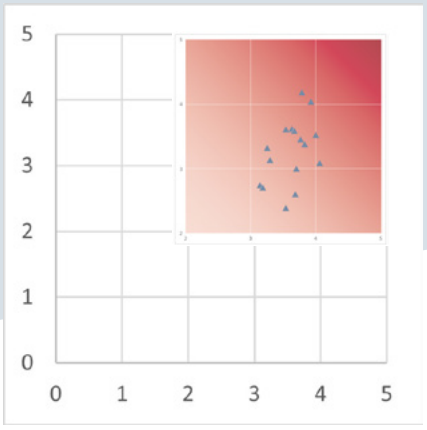
A-2 irudia

2025eko Segurtasun Nazionalerako arriskuen mapa

ARRISKUEN MAPA

Arriskuen mapak grafikoki irudikatzen ditu Segurtasun Nazionalerako 16 arrisku eta mehatxuak, haien eragin-mailaren (ardatz bertikala) eta probabilitate-mailaren (ardatz horizontala) arabera, otik 5era bitarteko eskalan. Handitutako grafikoak inpaktu-mailaren eta probabilitate-mailaren aldagaiei dagokienez puntuaziorik altuenak dituzten eremuen arrisku-eremuak erakusten ditu (2tik 5era bitarteko eskalan). Aurten lortutako emaitzetatik, alderdi hauek azpimarratu behar dira:

Izaera teknologikoagoko arriskuek betetzen dituzte lehen bi postuak

- Ziberespazioaren zaurgarritasuna eta desinformazio kanpainak posizio nabarmenean agertzen dira 4tik gorako inpaktu-mailako eta 4tik hurbil dagoen probabilitate-mailako ebaluazioei dagokien arloan.

Zaurgarritasun energetikoak gora egin du sailkapenean

- 2022an, energia-zaurgarritasuna Segurtasun Nazionalerako mehatxu nagusitzat jo zen, 2022an Ukrainaren inbasioak eragindako krisiaren ondorioz. Aurten, zaurgarritasun energetikoak gora egin du sailkapenean, apirilaren 28an zero energetikoa gertatu ondoren.

Larrialdiak eta hondamendiak, klima-aldaketaren ondorioak eta ingurumenaren de gradazioa

- Espainian azkenaldian gertatu diren klima-larrialdien eta eguraldi-gertaera larrien segida aurtengo arrisku-mapan islatzen da, eta Segurtasun Nazionalerako bi mehatxu horiek grafikoaren goiko aldean kokatu dira.

Mehatxu tradizionalagoak eta “estrategia hibrido” deiturikoak aldi berean diras”

- Terrorismoa, krimen antolatua, migrazio-fluxu irregularrak edo ezegonkortasun ekonomiko eta finantzarioa bezalako mehatxu “tradizionalagoez gain”, badira azpiegitura kritikoetarako mehatxuak, espioitza eta atzerriko interferentziak bezalako beste batzuk ere, alegia “estrategia hibridoak” deiturikoekin lotutakoak.

Itsasoko espazioaren zaurgarritasuna, aire eta espazioko zaurgarritasuna eta suntsipen masiboko armen ugaritzea

- Hainbeste baloratzen ez diren arren, hiru mehatxu horiek garrantzizkoak izaten jarraitzen dute 2025eko arriskuen mapan 2025.

TENTSIO ESTRATEGIKOAREN ETA ESKUALDEKOAREN ESZENATOKIAK 2025-2026

1 Errusiak Ukraina inbaditu zuenean

Bakearen bila dabilen higadura-gerra

2022ko otsailean hasi zenetik, Moskuk ez ditu bere helburu guztiak alde batera utzi eta posizio maximalista mantentzen du balizko edozein negoziazioren aurrean; aldi berean, gudu-zelaian presioa egiten jarraitzen du, etorkizuneko elkarrizketa-mahai batean duen posizioa hobetzeko helburuarekin.

2 Ekialde Ertaina

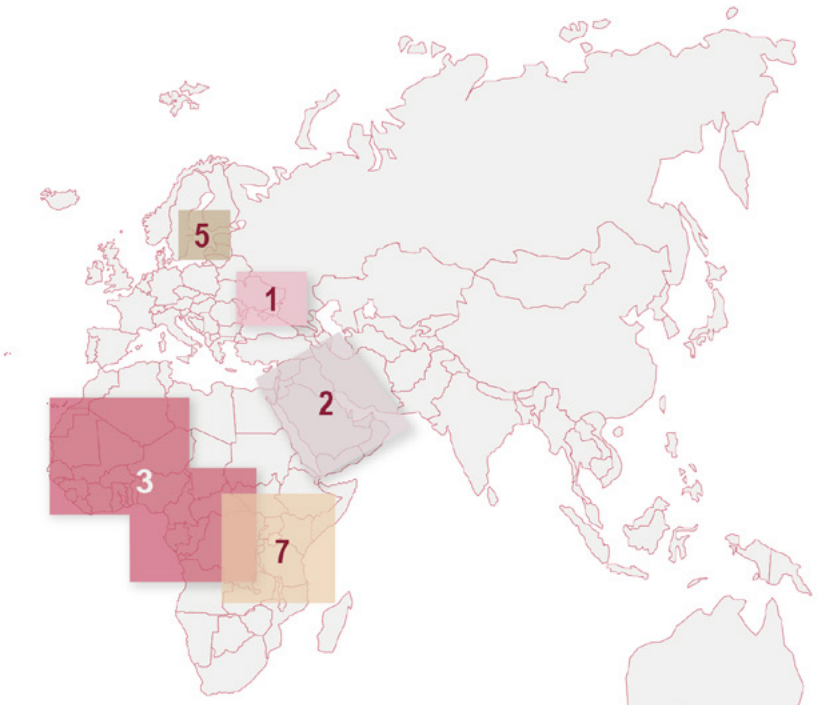
Eskualdeko gerraren hedapena

Gazako zerrendako gatazka eskualdean zehar hedatu da, eta, 2025etik 2026ra bitartean, ezegonkortasun globalaren foku nagusi bihurtu zuen Ekialde Ertaina. Gazako zerrenda Nazioarteko Egonkortze Indarrak kudeatutako gatazka osteko fase batera trantsizioa egiten saiatzen den bitartean, gerraren fokua Libanoren hegoaldera lekualdatu da. Aldi berean, Iranen, irandarren programa nuklearrari buruzko AEBen eta Iranen arteko negoziazioen kolapsoak puntu gorenera heldu da; ondorioz, AEBek zuzenean esku hartu dute Irango helburuen aurka eta Ormuzko itsasartea itxi da.

3 Mendebaldeko eta Erdialdeko Afrika

El Sahel: terrorismo jihadistaren bihotza

El Sahel Afrikako terrorismo jihadistaren gune nagusia bihurtu da, eta Al-Qaeda eta Daeshekin lotutako taldeen presentzia bereziki hedatu da Malin, Burkina Fason, Nigerren eta Nigerian.

4 Aire-eremua eta eremu ultraterrestrea

Gerra hibridoaren eta kontrol teknologikoaren taula berria

Eremu aeroespazialean, gero eta handiagoa da potentzia handien, erakundeen eta estatuz kanpoko eragileen arteko lehia. Horren ondorioz, handitu egin da gorabeherak, probokazioak edo sateliteekin lotutako erasoak izateko arriskua.

5 Zibersegurtasuna eta gerra hibridoa

Ofentsiba digitalak eta sabotajeak lehen gudu-fronte gisa finkatzen ari dira

Herrialdeak desestabilizatzeko eta haien azpiegitura kritikoei eragiteko eraso hibrido eta zibererasoen gorakadak zibersegurtasuna lehentasunezko arreta-eremu bihurtzen du. Bereziki, itsas azpiegiturak gune estrategiko gisa finkatzen dira. Portuek, energia-terminalek, itsaspeko kableek, gas-hodiek eta interkonexio elektrikoek datuen, energiaren eta salgaien trafikoaren zati handi bat biltzen dute, eta horrek areagotu egiten du haien funtzionamenduari eragiten dion edozein gorabeheraren eragin potentziala.

6 Groenlandia

Artikoa kontrolatzea lortzeko lehia berriaren epizentroa

Artikoa lankidetza-eremu izatetik lehia globaleko funtsezko agertoki izatera igarotzen ari da. Groenlandiaren egoera geopolitikoak krisi diplomatiko handia bizi du, tentsioak handitzeko arriskuaren ondorioz.

7 Baliabide naturalengatik lehiatzea

Lehengaiak: egungo geopolitikaren eragile nagusia

Trantsizio ekologiko eta digitalerako beharrezkoak diren baliabide naturalen eskari handiak areagotu egiten ditu munduko botere nagusien arteko tentsio ekonomikoak, eta horiek handitu egiten dute haien presentzia Latinoamerika, Artikoa eta Afrika bezalako eskualde giltzarrietan, hornituta daudela

A-3 irudia

Tentsio estrategikoaren eta eskualdekoaren eszenatokiak 2025/2026 aldian

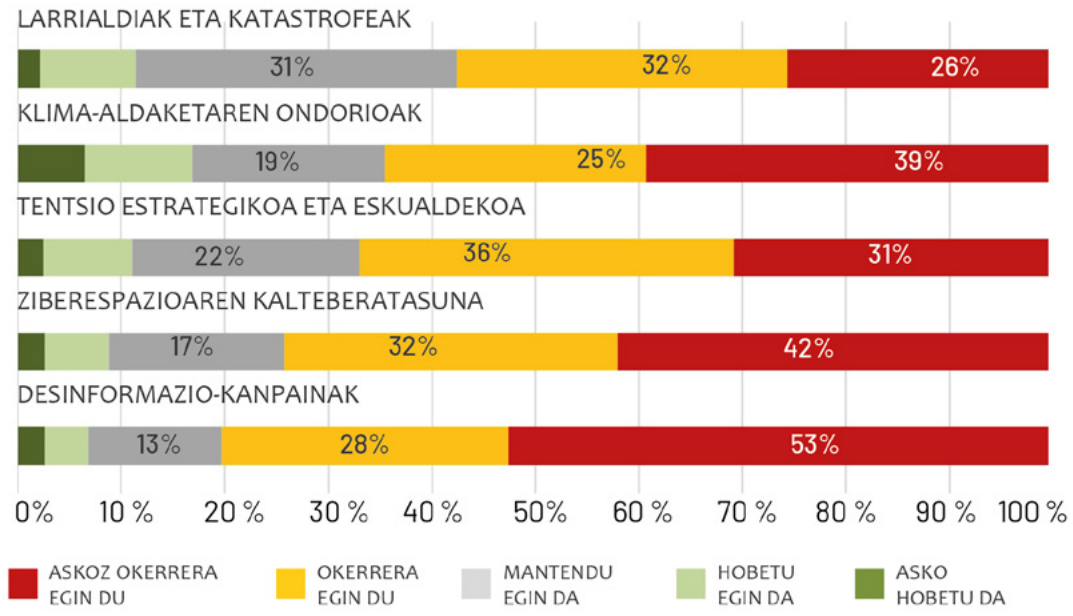
BOST URTERAKO JOERAK

Seigarren urtez jarraian, Segurtasun Nazionalaren testuinguruaren bost urteko denbora-horizontearekin aurreikus daitekeen bilakaeraren pertzepzioa da okerrera egiten ari dela.

Inkestaren emaitzek arrisku eta mehatxuen artean narriadura nabarmena erakusten duten bi elementu kokatzen dituzte. Ziberespazioaren zaurgarritasuna eta desinformazio kanpainak dira bi elementu horiek.

Bloke nagusiena okerrera egiteko joera dutela hautematen den arrisku eta mehatxuei dagokiena da. Kategoria horretan sartzen dira hauek: terrorismoa eta erradikalizazio bortitza; krimen antolatua eta delitu larriak; azpiegitura kritikoen aurkako mehatxuak; migrazio-fluxu irregularrak; energia-ahultasuna; espioitza eta atzerriko interferentziak; ezegonkortasun ekonomiko eta finantzarioa; larrialdiak eta hondamendiak; klima-aldaketaren ondorioak eta ingurune naturalaren degradazioa; eta, tentsio estrategikoa nahiz eskualde arloko tentsioa.

Hirugarren blokearen barruan, hauek daude: itsasoko espazioaren zaurgarritasuna; suntsipen masiboko armen ugaritzea; epidemiak eta pandemiak; eta aire eta espazioaren zaurgarritasuna.

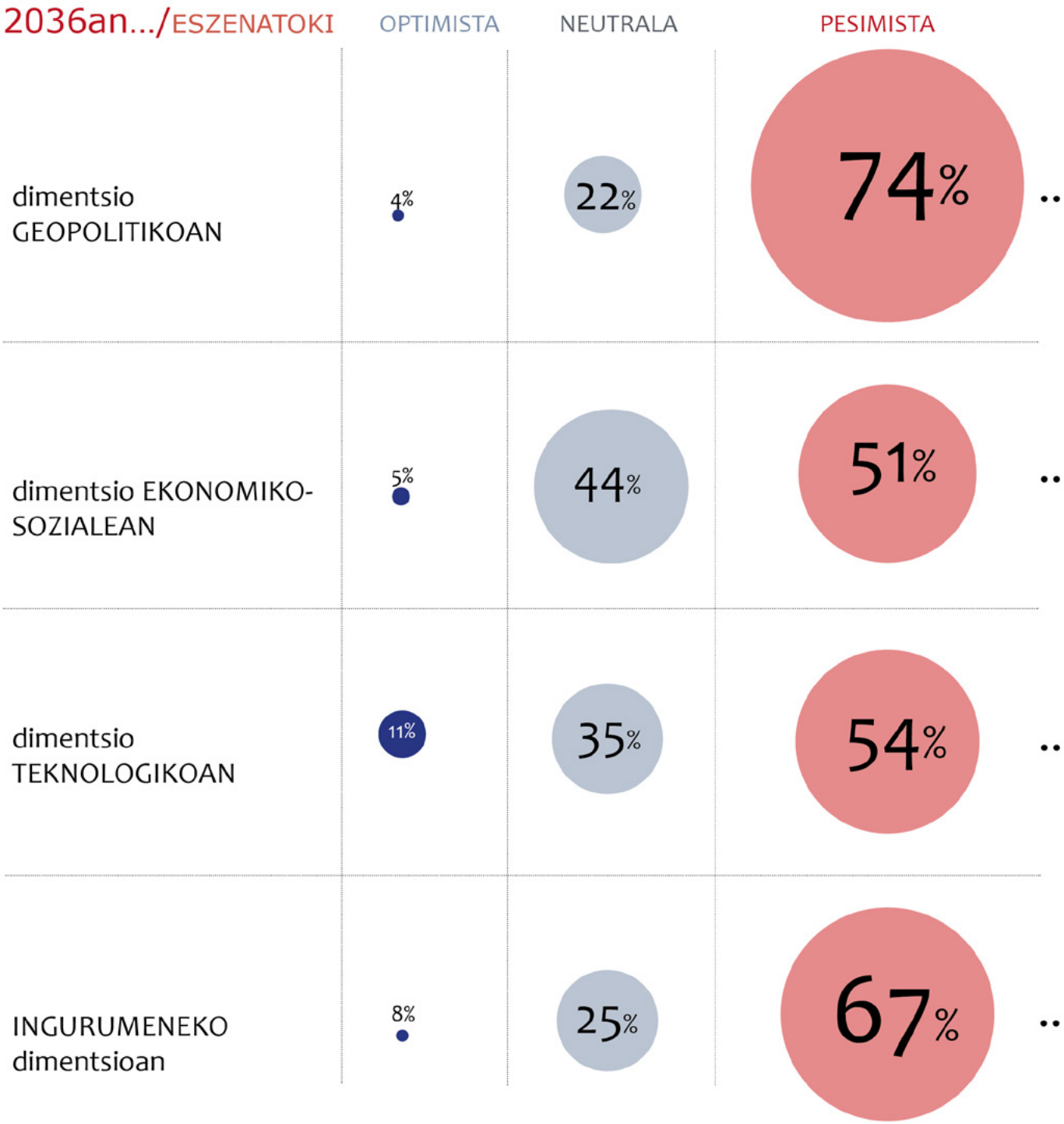
A-4 irudia
Bost urterako joera negatiboagoa erakusten duten Segurtasun Nazionalerako bost arriskuak eta mehatxuak

A-5 irudia
Segurtasun Nazionalerako arriskuen pertzepzioari buruzko inkestaren emaitzak (bost urterako joerak)

2036KO ESZENATOKIAK

Atal honetan, arriskuen pertzepzioari buruzko inkestako azken blokearen emaitzak azaltzen dira. Inkesta horretan, adituei eskatzen zitzaien baloratu zezatela *2021eko Segurtasun Estrategia Nazionalean (SEN 2021)* identifikatutako lau eraldaketa-dinamika global bakoitzerako hiru agertoki posibleren (agertoki baikorra, erdiko agertokia eta agertoki ezkorra bezala deskriba daitezke) probabilitatea geopolitikari, ekonomiko-sozialari, teknologikoari eta ingurumenari dagokienez.

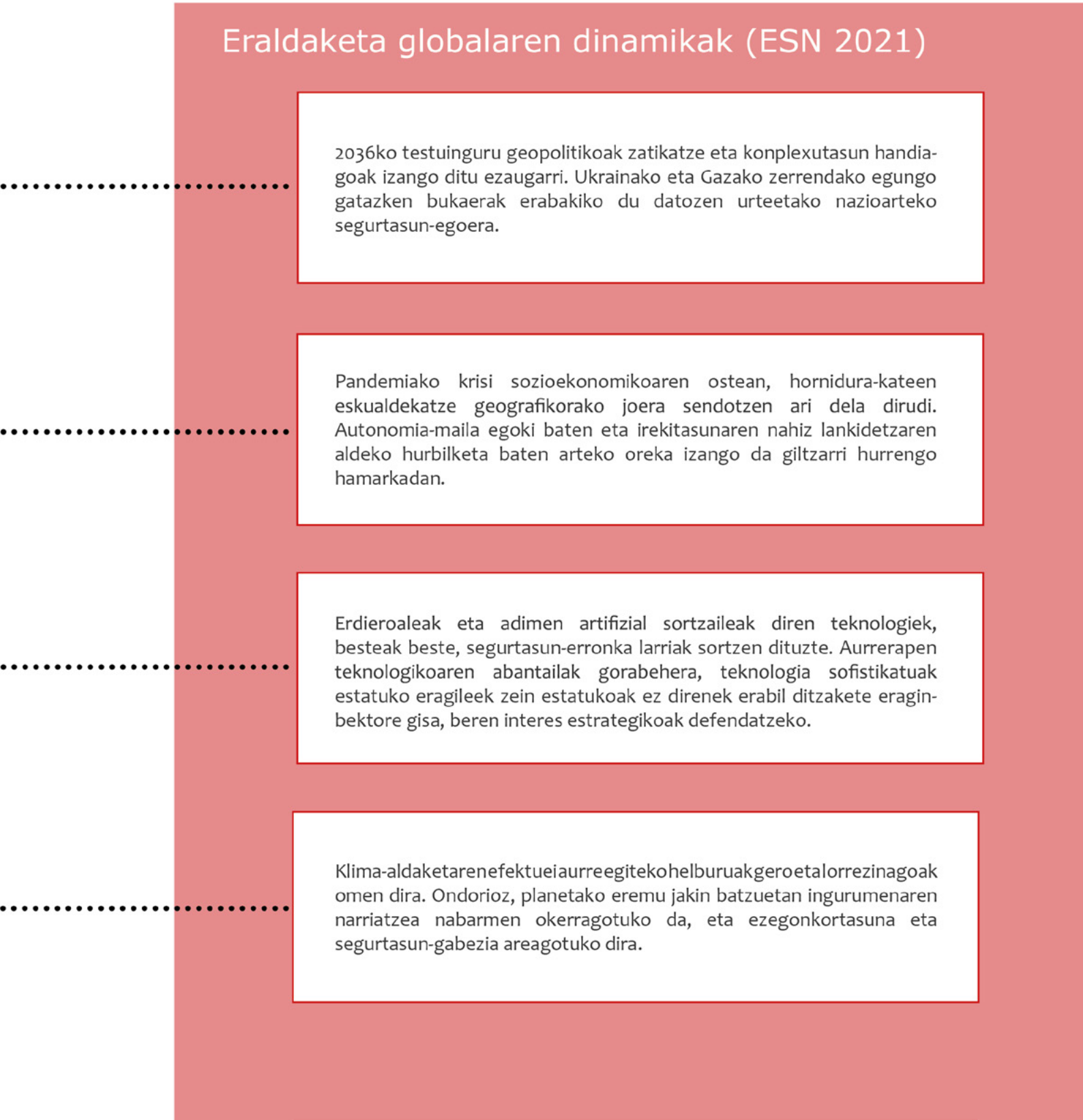

Legenda
Hiru alternatiba posibleetatik korrespontsal bakoitzak lehenik hautatu dituen erantzunen ehunekoa

A-6 irudia

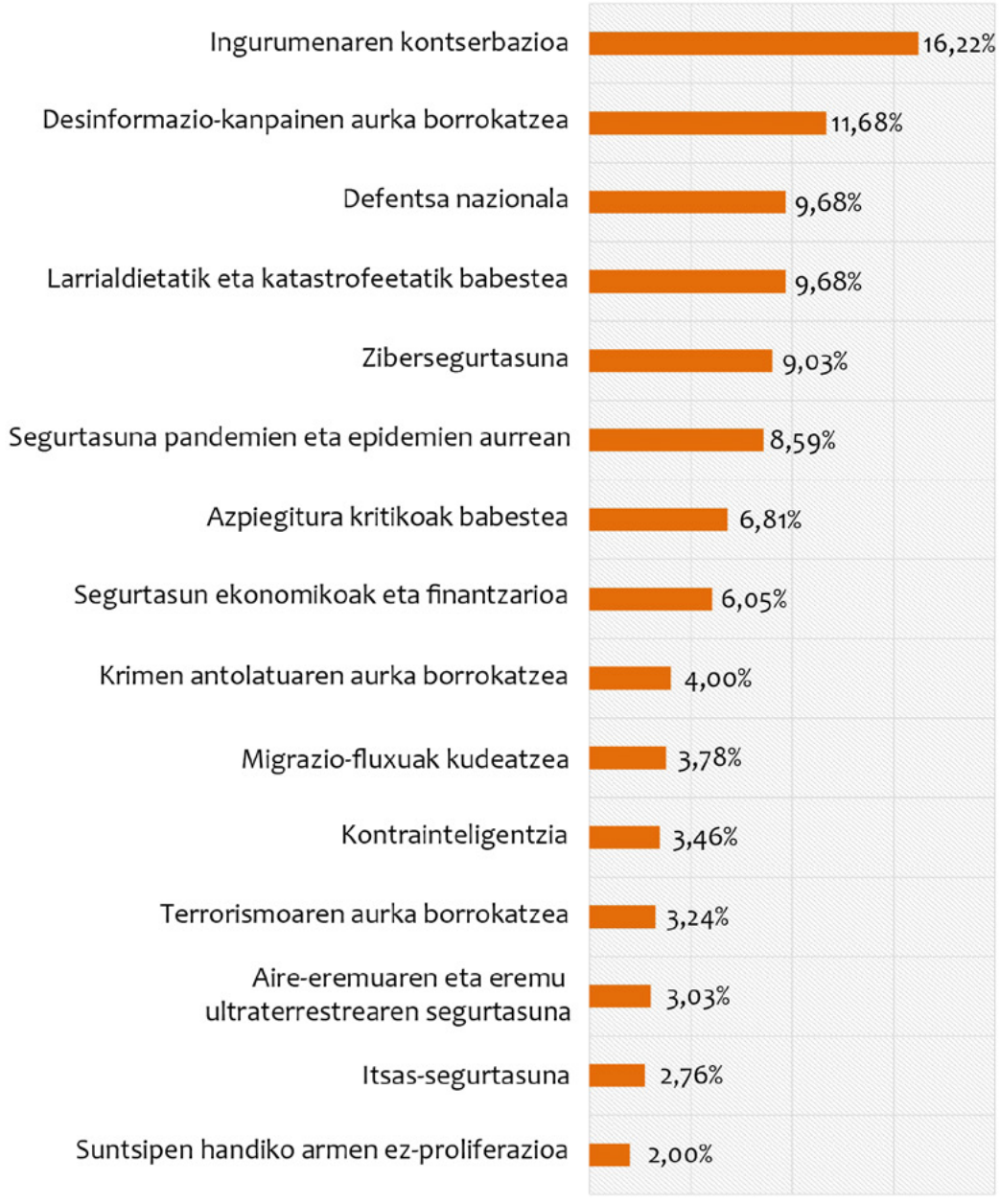
Segurtasun Nazionalerako arriskuen pertzepzioari buruzko inkestaren emaitzak (2036ko eszenatokiak)

Zifrek korrespontsal bakoitzak hiru alternatiba posibleen artean lehen tokian jarri dituzten erantzunen ehunekoa erakusten dute

MASA KRITIKOAREN ERRADIOGRAFIA

Azterketa hau Segurtasun Nazionalaren Sistemako hainbat organo eta lantaldetako 806 pertsonen parte-hartzearekin egin da.

A-7 irudia
Segurtasun nazionalerako interes berezikoak diren arloen araberako banaketa

KONKLUSIOAK

A-8 irudia
Segurtasun Nazionalerako arriskuen pertzepzioari buruzko inkestaren ondorio gisa kezka handiena sortzen duten elementuak (arriskuen mapa, bost urterako joerak eta 2036ko eszenatokiak)

SEGURTASUN NAZIONALAREN KULTURA

SEGURTASUN NAZIONALAREN KULTURA

Aurreko kapituluetan Estatu osoari eragiten dioten arrisku eta mehatxu nagusiak aztertu dira: tentsio estrategikoa nahiz eskualde mailako tentsioa; terrorismoa eta erradikalizazio bortitza; larrialdiak eta hondamendiak; desinformazioko kanpainak; ziberespazioaren zaurgarritasuna; ezegonkortasun ekonomiko eta finantzarioa; migrazio-fluxu irregularrak; eta, klima-aldaketaren ondorioak. Ingurune dinamiko eta, aldi berean, nahasi horren iraunkortasunak indartu baino ez du egiten administrazioen lana areagotzeko beharra, Segurtasun Nazionalaren Kulturaren hedapen egokia bermatzeko.

Helburu horrekin sortu zen **Segurtasun Nazionaleko Kulturaren Plan Integrala** (2021ean onartua). Haren gidalerroak dioenez, "edozein zailtasunen aurrean gizarte sentikorragoa, sendoagoa eta erresilienteagoa lortzeko, Segurtasun Nazionala bermatzeko beharrezkoak diren ahalegin guztiekiko kontzientziazioa sustatu behar da". Zeregin horretan ministerio guztiek, Komunikaziorako Estatu Idazkaritza (KEI) eta Inteligentzia Zentro Nazionala (CNI) inplikatzen dira, gizarte zibileko eta sektore pribatuko ordezkariekin batera, Segurtasun Nazionaleko Sailak (SNS) koordinatuta. Eragile horien lan bateratuak aipatu kultura sustatu nahi du, askatasunaz, justiziaz, ongizateaz, aurrerapenaz eta herritarren eskubideez gozatzeko ezinbesteko baldintza gisa.

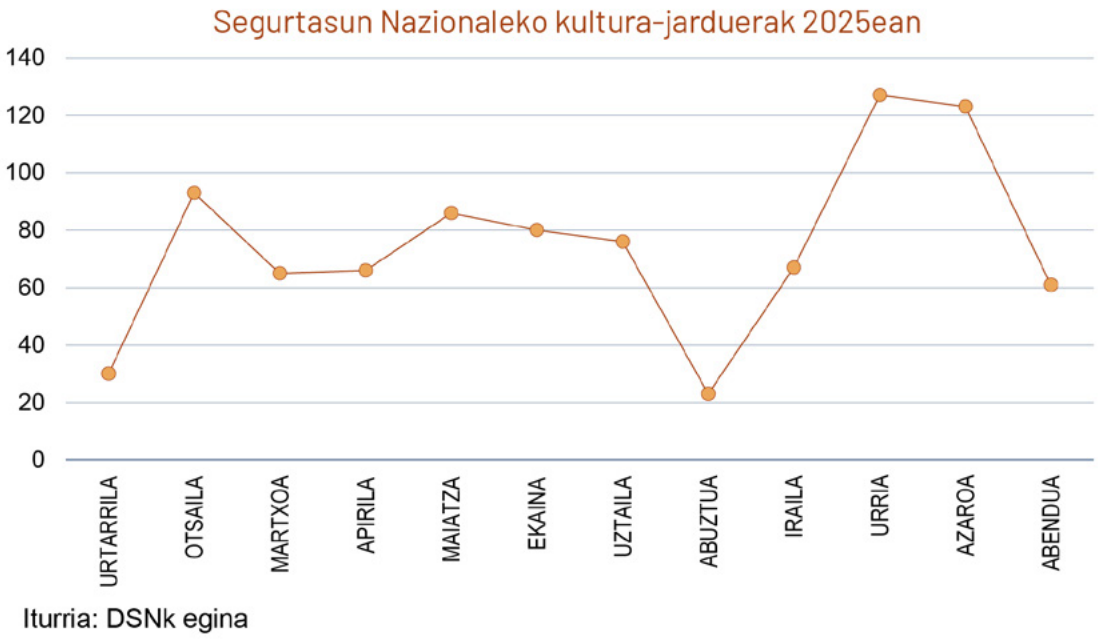
2025ean zehar sendotu egin da Segurtasun Nazionaleko Kulturarako Ministerio Arteko Taldearen eta Segurtasun Nazionaleko Kulturarako Foro Integralaren kontzientziazio jardueretarako laguntza, lankidetza publiko-pribatua bereziki sustatuta. Ahalegin sinergiek gizarte osora iristeko eta prestaketa eta konpromiso maila egokia bermatzeko duten garrantzia berrestu du.

Planak lau ekintza-eremu zehazten ditu: prestakuntza, komunikazio eta zabalkunde publikoa, kanpo-proiekzioa eta parte-hartzea, eta horietatik abiatuta sustatzen da inplikatutako komunitateen arteko lankidetza. Haren helburua da Segurtasun Nazionalaren garrantziaren eta herritar guztien erantzukizun partekatuaren inguruko kontzientzia soziala indartzea, erronka, arrisku eta mehatxuen aurrean aurreikuspen, prebentzio, analisi, erantzun, erresistentzia eta suspertze zereginetan aritzeko.

Aurreko urteetan bezala, 2025. urtea amaitutakoan ministerio guztietako, KEIko, CNIko eta SNSko ordezkariek osatutako Ministerioarteko Taldeko kideei Segurtasun Nazionaleko Kulturarekin lotutako jardueren zerrenda bat eskatu zitzaien. Horien ekarpenekin gehi Foroko kideek egindako ekintzekin, kapitulu honetan sartzen diren grafikoak prestatu dira politika honen eragina ebaluatzeko eta bere irismena eta etorkizuneko proposamenak hobetzeko.

Segurtasun Nazionalaren kultura sustatzeko 2025eko ekimenak

2025ean hobetu egin zen hileko datuen analisia, batez ere ikastaro iraunkorrei dagokienez. Aurreko urtearekin alderatuta, Administrazio Publikoek erregistratutako jarduera kopuru osoak % 175eko igoera izan zuen, gutxi gorabehera. (1. irudia)

1 irudia: Kultura-jarduerak

Urtea hazkunde nabarmenarekin hasi zen urtarrila eta otsaila bitartean, administrazio-ekitaldiaren hasierarekin eta urteko planen ezarpenarekin bat eginez.

Martxoaren eta uztailaren artean, jarduera egonkor mantendu zen, aldaketa nabarmenik gabe, eta hori izan zen urteko aldirik erregularrena.

Abuztuan beherakada nabarmena izan zen, oporraldiarekin eta, ondorioz, Administrazio Publikoen funtzionamendu-ahalmenaren murrizketarekin lotuta.

Urteko azken fasean, hots, urria eta azaroa bitartean, jarduerak gora egin zuen berriro, urteko kanpainen itxieraren eta Administrazio bakoitzaren barne plangintzarekin lotutako erakundeen ahaleginen ondorioz. Abendua, berriz, jarduketa-kopuru neurritsu batekin amaitu zen.

Laburbilduz, 2025eko bilakaerak hasierako bultzada nabarmena, erdiko tarte egonkorra, udako moteltzea eta udazkeneko susperraldi nabarmena islatzen ditu. Izan ere, Segurtasun Nazionaleko Kulturaren arloan azken aldi horretan kontzentratzen da urteko jarduera gehiena.

2025ean garatutako jarduera nagusiak

Urteko bigarren hiruhilekoan, Lurralde Politika eta Memoria Demokratikoaren Ministerioak eta Segurtasun Nazionaleko Sailak Gobernu Ordezkaritza eta Azpiordezkaritzetarako Segurtasun Nazionaleko Kulturaren II. Ikastaroa burutu zuten. Edizio horretan hainbat erakunde eta ministeriotako adituek hartu izan dute parte, besteak beste:

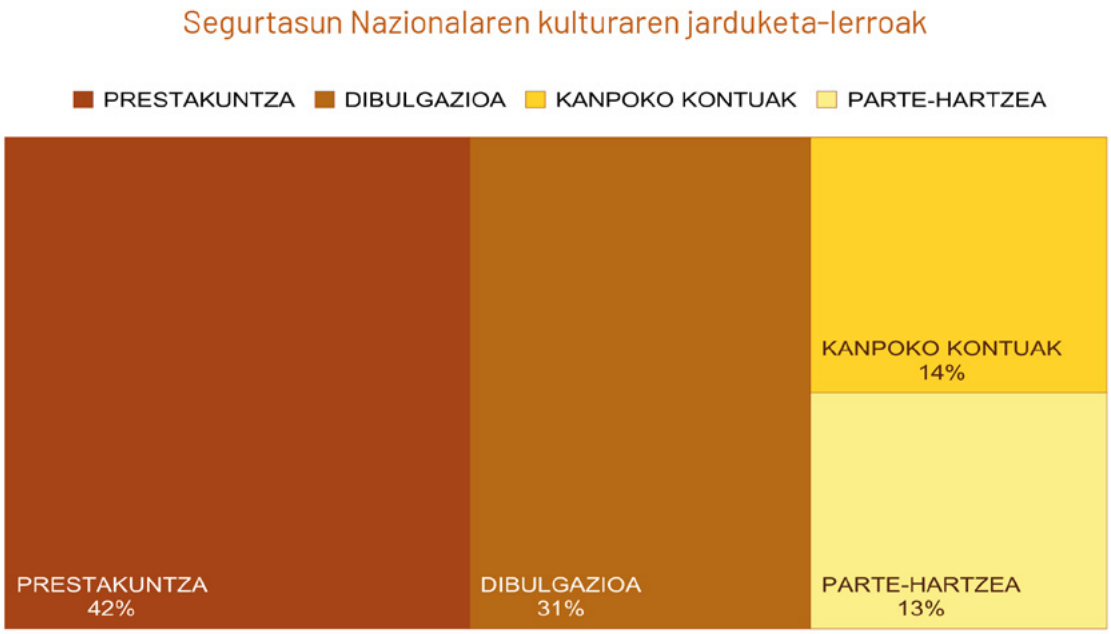
- Kanpo Arazoetarako, Europar Batasuneko eta Lankidetzako Ministerioa
- Defentsa Ministerioa
- Barne Ministerioa
- Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura Ministerioa
- Hezkuntza, Lanbide Heziketa eta Kirol Ministerioa
- Osasun Ministerioa
- Inklusio, Gizarte Segurantza eta Migrazio Ministerioa
- Gazteria eta Haurren Ministerioa
- Trantsizio Ekologikorako eta Erronka Demografikorako Ministerioa
- Eraldaketa Digitalerako eta Funtzio Publikorako Ministerioa - INCIBE
- CNI - CCN
- Komunikaziorako Estatu Idazkaritza
- Espainiako Udalerri eta Probintzien Federazioa
- Segurtasun Nazionaleko Saila

Azaroan, Segurtasun Nazionaleko Departamentuko zuzendariak «*Segurtasun Nazionalaren egungo erronkak*» hitzaldia eman zuen Industria eta Turismo Ministerioan.

Hainbat prestakuntza-jarduera egin ziren urte osoan zehar, eta horien artean Industria eta Turismo Ministerioko segurtasun-erantzukizunak dituzten funtzionarioei zuzendutakoak nabarmentzen dira, «*Plangintza estrategikoa kudeaketa publikoko tresna gisa*», eta ICEX bidez Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioan sartzea. Prestakuntza horien artean daude TCEE eta DCEko Goi Mailako Kidegoetako Funtzionario Berrientzako Ikastaro Selektiboa eta SOIVREko Ikuskatzaile eta Ingeniari Teknikoen Kidegoari zuzendutako ekintzak.

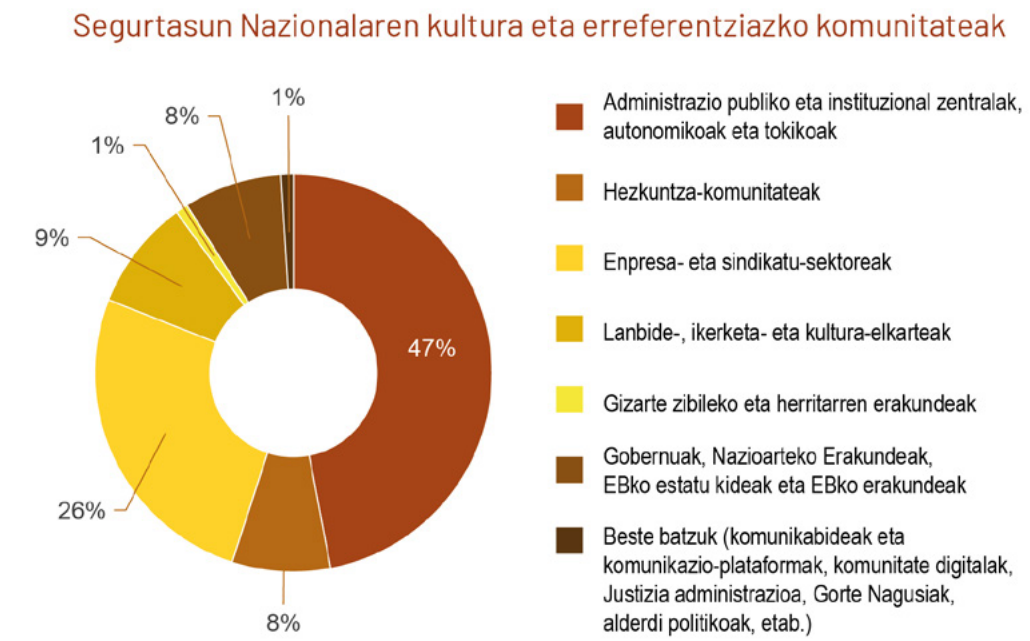
Planaren lehentasunekin bat etorriz, aurreko urteetan ikusitako joera berresten da: prestakuntza jarraitzen du izaten ahalegin instituzional handiena kontzentratzen duen arloa, prestakuntza herritarren prestaketa eta sentsibilizazioa indartzeko oinarrizko ardatz dela berretsiz. (2. irudia)

Aurreko urteetan egindako analisiak jarraituz, Segurtasun Nazionalaren kulturarekin lotutako ekintzen emaitzak aurkezten dira. (3. irudia)

Iturria: DSNk egina

2 irudia: Segurtasun Nazionalaren kulturaren jarduketa-lerroak

Iturria: DSNk egina

3 irudia: Segurtasun Nazionalaren kultura eta erreferentziazko komunitateak

Planak, ardatz egituratzaile den aldetik, hamar erreferentzia-komunitate identifikatzen ditu herritar guztiekin batera, zeinak hartzaile nagusi gisa jarduten baitute:

1. Gorte Nagusiak
2. Estatu, erkidego eta toki mailako administrazio publikoak eta erakundeak
3. Justizia Administrazioa
4. Alderdi politikoak
5. Hezkuntza-komunitateak
6. Gizarte zibileko erakundeak
7. Enpresa- eta sindikatu-sektoreak
8. Lanbide-, ikerketa- eta kultura-elkarteak.
9. Komunikabide eta plataformak
10. Komunitate digitalak

2025ean, Administrazio Publikoek sendotu egin dute Segurtasun Nazionaleko Kulturaren hartzaile nagusi gisa duten beren posizioa. Horrek berretsi baino ez du egiten mezuak eta jarduerak zabaltzeko ardatz nagusia direna. Ondoren, enpresa- eta sindikatu-sektoreak datoz, eta horrek azpimarratzen du ekintza horiek sektore pribatuarekin batera egiteko beharra, gizarte-ehunaren funtsezko atal gisa. Lanbide-, ikerketa- eta kultura-elkarteek, hezkuntza-komunitateekin batera, indartu egiten dute eboluziorako eta etorkizunerako proiekziorako gaitasuna duen erreferentziazko publiko batengana iristea.

Segurtasun Nazionalaren zentzuko ulermenerako prestakuntza

Segurtasun Nazionalaren Kulturarekin lotutako jarduerei buruzko datuetan ikus daitekeenez, prestakuntzak eratzen du guztizkoaren % 42a. Xede-talde nagusia estatu, erkidego eta tokiko Administrazio Publikoek eta erakundeek osatzen dute. Oinarrizko helburua ikuspegi pluralista, global eta objektibo bat eskaintzea da, sektore publiko osoa indartzen laguntzeko, azkenean gizartearen mesederako izango dena

2025ean zehar funtzionarioentzako prestakuntza-ildoak garatu dira, hala nola Kultura Ministerioaren «*Kultura-ondareari eragiten dioten larrialdietan prestatzeko ikastaroa*»; Etxebizitza eta Hiri Agenda Ministerioaren «*Energia-birgaitzea: berrikuntzak eraikinen energia-sorkuntzan, klimatizazioa eta argiztapena*» ikastaroa; Hezkuntza, Lanbide Heziketa eta Kirol Ministerioaren «Babes zibileko larrialdiei aurre egiteko prestakuntza-plana unibertsitatez kanpoko ikastetxeetan»; eta Zientzia, Berrikuntza eta Unibertsitate Ministerioaren «*Segurtasuneko prestakuntza-planak eta segurtasuneko kontzientziazio-planak*». Ekimen horiek guztiek funtzionarioei Segurtasun Nazionaleko Kulturan oinarri sendoa ematea dute helburu, euren eginkizunak errazago bete ditzaten.

Eraldaketa Digitalerako eta Funtzio Publikorako Ministerioari dagokionez, sendotutako eta babes handia duten jarduerei jarraipena ematen jarraitzen du, hala nola *Cybersecurity Summer BootCamp* topaketaren 10. edizioa, ENISEren 19. edizioa (Informazioaren Segurtasunerako Nazioarteko Topaketa) eta International CYBEREX25 lehiaketaren 8. edizioa.

Inteligentziako Zentro Nazionalak kontrainteligentziari buruzko sentsibilizazio-hitzaldi ugari eman ditu hainbat erakunde publiko eta enpresa estrategikorentzat, baita XIX. STIC CCN-CERT Konferentzia, VII. Ziberdefentsa ESPDEF-CERT Konferentzia eta RootedCON Kongresua ere.

Era berean, Segurtasun Nazionalaren lehentasunezko arloetara zuzendutako jarduera kopuru handia izan da, adibidez terrorismoaren aurkako borroka, krimen antolatua, osasun-segurtasuna, mugen segurtasuna, berdintasuna, informazio sailkatuaren tratamendua, zibermehatxuak eta desinformazioa esparruetan.

Gizartea informatuta eta konprometituta egoteko komunikazio estrategikoa

Planaren bigarren ekintza-lerroak, hau da, gure segurtasunaren izaera ezinbesteko eta negoziaezinekoaz jakitun den iritzi publikoa indartzera bideratutako zabalkunde eta komunikazio publikoak, 2025erako aurreikusitako jarduera guztien % 31 hartzen du. (2. irudia)

Herritarrak dira lehentasunezko entzuleria. Gizarte-inpaktu zabala sortu nahi da ekitaldien, argitalpenen, liburuxken, erakunde-kanpainen, prentsa-oharren eta sare sozialetako edukien bidez. Segurtasuneko mehatxu eta erronkei buruz behar bezala informatuta dagoen biztanleria seguruagoa eta erresilienteagoa da. Beraz, Segurtasun Nazionalari buruzko zabalpenak herritar guztien arteko kontzientziazioa eta erantzukizun partekatua sustatu behar ditu.

Ekimen aipagarrienen artean aurkitzen dira *Ikastetxeetan eta haien inguruneetan Bizikidetzarako eta Segurtasuna Hobetzeko Gida Plana*, *Segurtasun Handiago Planaeta Turismo Seguruaren Plana*, guztiak Barne Ministerioak sustatuta.

Garraio eta Mugikortasun Jasangarriaren Ministerioaren esparruan, nabarmentzekoak dira *Renferen 2026 – 2028 aldirako Segurtasun Kulturaren Plana, Suteen aurka Babesteko Ingeniarien Elkartearen XII. Nazioarteko Kongresua, Portuak eta Aireportuak Babesteko Jardunaldiak* eta Ogasun Ministerioak, berriz, Zerga Administrazioko Estatu Agentziaren (ZAEA) *Harreman Kooperatiboko Foroak.*

Azkenik, Osasun Ministerioak webgune espezifiko bat mantentzen du osasun publikoko alertak zabaltzeko, herritarrentzako erreferentzia informatibo bat osatuz.

Datozen urteetako ekintza-ildoak gidatuko dituzten bi estrategia sektorial berri onartu ziren 2025ean, hots:

- *Antolatutako Krimenaren eta Delinkuentzia Larriaren kontrako Estrategia Nazionala 2025*, herritarren eskubide eta askatasunen erabilera librea ahuldu nahi duten mehatxuen aurka babestea indartzea helburu duena.

- *Segurtasun Aeroespazialaren 2025eko Estrategia*, aire eta espazio arloko egungo eta etorkizuneko mehatxuen analisia eguneratzean zentratua, dinamika geopolitiko berriek, teknologia berrien sorrerak eta ingurumen-erronkek markatutako testuinguru batean gizartearen egokitzapen globala eskatzen duena.

Espainiaren proiekzioa atzerrian

2025. urtea hegazkortasun bereziko testuinguru batean igaro izan da, nazioarteko gatazka ugarik markatuta. Gatazka horiek ez dute soilik pertsonen segurtasuna eragiten, baita energia, elikadura, osasuna, klima, hornidura eta mugimendu askatasunaren segurtasuna bezalako arlo funtsezkoetan ere.

Egoera horretan, garrantzi oraindik handiagoa hartzen du Espainiak nazioarteko segurtasunaren eta bakearen sustatzaile gisa duen eginkizunak. Helburua Espainiaren irudia atzerrian proiektatzea da, bakearekin, segurtasunarekin eta nazioarteko zuzenbidearekin konprometituta den herrialde fidagarri eta seguru bezala, Europar Batasun erresiliente batekin sendo lerrokatuta dena, segurtasun hornitzaile gisa eta legegintza-ziklo berrian bere oinarri teknologiko eta industriala indartzeko erabakita dagoen herrialde gisa. Ildo horretan egindako lanari esker, Espainia munduko herrialderik seguruenen artean dago oraindik, Global Peace Index 2025ek islatzen duen bezala.

Administrazio ezberdinek Segurtasun Nazionaleko Kulturarekin lotuta burutu duten jardueren % 14a kanpo-dimentsio horretara bideratu da. Kanpo Arazoetako, Europar Batasuneko eta Lankidetzako Ministerioak garatutako ekimen nabarmenen artean, hauek azaltzen dira: *Munichеko 2025eko Segurtasun Konferentzian* parte hartzea (bertan, besteak beste, lankidetza ekonomikoa eta Europak mundu multipolar batean duen eginkizuna jorratu ziren), gatazka-garaietako bitartekaritzari eta Gazako egoerari buruzko *Dohako Foroan*, edo «*Bidaia segurua*» kanpaina, atzerrira joan aurretik bidaia-gomendioak kontsultatzearen garrantzia gogorarazten duena.

Defentsa Ministerioaren esparruan, nabarmentzekoa da *Annual Baltic Conference on Defence* foroan parte hartu izana, segurtasunaren eta defentsaren arloko elkarrizketa estrategikorako erreferentzia-gunea baita.

Bestalde, Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura Ministerioak FAOren 44. Biltzarrean eta Europar Batasunaren (EB) eta Afrikako Batasunaren (UA) arteko Nekazaritza ministroen VI. Konferentzian parte hartu du, baita OMSAren 92. Batzarrean ere, Espainiak elikadurari, animalien osasunari eta iraunkortasunari lotutako erronka globalekin duen konpromisoa berretsiz *One Health* eta jasangarritasunaren ikuspegiarekin.

Trantsizio Ekologikorako eta Erronka Demografikorako Ministerioari dagokionez, presentzia garrantzitsua izan du *Klima Aldaketari buruzko Nazio Batuen 30. Konferentzian (COP 30)*, eta modu aktiboan lagundu du klima-politikei eta trantsizio energetikoari buruzko nazioarteko eztabaidan.

Era berean, Espainian eta Espainiatik kanpo prestakuntza ikastaroak antolatzeko laguntza mantentzen da, eta horiek Segurtasun Nazionalaren Kultura nazioarteko esparruan proiektatzeko eta zabaltzeko lehentasunezko kanalak izaten jarraitzen dute atzerriko portuetan itsasontzi militarren eskalekin batera.

Gizartearen parte-hartzea sustatzea

Herritarren parte-hartzea funtsezko zutabea da herritarrak Segurtasun Nazionalean inplikatzeko, 2025ean egindako jarduera guztien % 13ra iritsiz. (2. irudia)

Ekimen eta ekitaldi publiko-pribatuen organo dinamizatzaile nagusia *Segurtasun Nazionalaren Kulturaren Foro Integrala* da, eta gizarte zibilaren eta administrazioaren arteko topagune gisa jarduten du. Foro horri esker, informazioa eta ezagutza trukatzeko aukera ematen duten sinergiak sortzen dira, herritarren zeregina indartuz Segurtasun Nazionaleko Kultura finkatzeko funtsezko elementu gisa.

Ekimen garrantzitsuenen artean, nabarmentzekoa da *Bakezko Bizikidetzaren Nazioarteko Eguna,* Espainiako Unibertsitateetako Errektoreen Konferentziak (CRUE) sustatua. Era berean, Berdintasun Ministerioak *Iberoamerikako Emakume Bitartekarien Sarearen* lana azpimarratu du, emakumeen eskubideak sustatzeari dagokionez. Horri *Youth Test* tresnaren aurkezpena gehitu behar zaio, Espainiako Gazteriaren Kontseiluak garatutako tresna bat, alegia, politika publikoek gazteengan duten eragina ebaluatzeko.

Gizartearen parte-hartzearen xedea da kultura-, hezkuntza-, informazio-, kirol-, berdintasunaren defentsa- edo diskriminazioaren aurkako helburuekin lotutako elkarte zibilak zein herritarrak, banaka edo taldeka, Segurtasun Nazionalarekin lotutako jardueretan integratzea. Hala, gizarte osoaren ongizateari eta babesari eragiten dioten gaietan parte-hartze zabalagoa eta ordezkatzaileagoa sustatzen da.

Etorkizuneko ikuspegia

Segurtasun Nazionalaren Kulturako Plan Integrala onartu eta lau urtera, heldu da garaia taldeek eta foroek garatutako ekintza-ildoak gizartearen pertzepzioan zenbateraino txertatu diren aztertzeko, etorriko diren gorabeherei egokitzeko behar gisa. Lortutako emaitzak nabarmen aldekoak dira plana ezarri aurreko etapekin alderatuta. Aurrerapen hori administrazioen, enpresen, elkarteen eta gizarte zibilaren arteko lan koordinatuari esker lortu izan da, Taldetik eta Forotik bultzatutako sinergia berriak sortu ahal izan baitituzte.

Ezinbestekoa da segurtasunari eragiten dioten mehatxu eta arriskuei buruz guztiz jabetuta eta informatuta dagoen gizarte bat eraikitzea, eredu prestatuago, seguruago eta erresilienteago baterantz aurrera egiteko gai izango dena.

Aurreikusi ezin baditugu ere etorkizuneko gertaerak, gizarte-aldaketak edo komunitate gisa izango ditugun mehatxuak, gure lana gizarte-kohesioa bermatzea, segurtasuna indartzea eta herritarrak datozen erronkei aurre egiteko prestatzea izan da, da eta izango da.

Segurtasun Nazionaleko Kulturaren Plan Integrala sendotu behar egin da erreferentzia-esparru gisa Segurtasun Nazionaleko Kulturaren pixkanakako ezarpen eraginkorrerako.

GLOSARIOA

A	
AAAVF	Hegazkin-istripuen biktimentzako eta haien familientzako laguntza
ACNUR	NBEren Errefuxiatuentzako Agentzia
ADM	Suntsipen handiko armak
AEAD	Administrazio Digitaleko Estatu Agentzia
AEAT	Zerga Administrazioko Estatu Agentzia
AECID	Garapenerako Nazioarteko Lankidetzarako Espainiako Agentzia
AEE	Espainiako Espazio Agentzia
AEMET	Estatuko Meteorologia Agentzia
AESA	Aire Segurtasuneko Estatu Agentzia
AES	El Sahelgo Estatuen Aliantza
AESIA	Adimen Artifiziala Gainbegiratzerako Espainiako Agentzia
EANA	Energia Atomikoaren Nazioarteko Agentzia
AIS	Identifikazio automatikoko sistemak (ingelesezko siglak)
ANCC	Zibersegurtasuna ziurtatzeko agintaritza nazionala
GLO	Garapenerako laguntza ofiziala
APIak	*Application programming interface*
APT	Mehatxu iraunkor aurreratuak
ARPSI	Uholde-arrisku potentzial handia duten eremuak
B	
EBZ	Europako Banku Zentrala
BITD	Defentsaren Base Industrial eta Teknologikoa
C	
CAP	NATOren Laguntza Pakete Integrala
CATV	Ibilgailuak tratatzeko zentro baimenduak
CCAES	Osasun Alertak eta Larrialdiak Koordinatzeko Zentroa
CCIak	Migrazio gaietarako inteligentzia lankidetza zelulak
CCN	Kriptologia Zentro Nazionala
CCSE	Egoera espaziala ezagutzeko eta kontrolatzeko sistema
CDTI	Teknologia garapenerako eta berrikuntzarako zentroa
CEBAS	Seguraren edafologia eta biologia aplikatuko zentroa
CECT	Terrorismoaren aurkako batzorde espezializatua
CENEM	Larrialdien Jarraipenerako eta Koordinaziorako Zentro Nazionala
CENP	Suntsipen handiko armen ez-ugaritzeari buruzko batzorde espezializatua
CETI	Etorkinen Aldi Baterako Egonaldi Zentroa
CERT	*Computer Emergency Response Team*
CIAF	Trenbide Istripuak Ikertzeko Batzordea
CIAIAC	Abiazio Zibileko Istripuak eta Gorabeherak Ikertzeko Batzordea
CIAIM	Itsas Istripuak eta Gorabeherako Ikertzeko Batzordea
CIEMAT	Ingurumeneko eta Teknologiako Ikerketa Energetikoen Zentroa
CIS	Informazioaren eta Komunikazioen Sistemen eta Teknologien Zentroak
CISA	Animalien Osasunaren Ikerketarako Zentroa
CITCO	Terrorismoaren eta Krimen Antolatuaren aurkako Inteligentzia Zentroa

CMCC	Koordinazio zentro zibil-militar
CNA	CVE (*Common Vulnerabilities and Exposures*) zenbakitze agintaritza
CND	Datuen Zentro Nazionala
CNI	Inteligentzia Zentro Nazionala
CNULD	Basamortutzearen aurkako nazio batuen hitzarmena
CPFMN	Material nuklearren babes fisikoari buruzko hitzarmena
CPSTIC	Informazioaren eta komunikazioen teknologien produktu eta zerbitzuen katalogoa
COCS	Zibersegurtasuneko Eragiketa Zentroa
COSI	Barne Segurtasun Batzordea
COCS AGE	Estatuko Administrazio Orokorraren Zibersegurtasuneko Eragiketa Zentroa
COCS EELL	Tokiko Erakundeentzako Zibersegurtasuneko Eragiketa Zentroa
COVE	Espazioko Zaintza Eragiketen Zentroa
CRA	*Ciberer Resilient Act*
CSIC	Ikerketa Zientifikoen Kontseilu Gorena
CSIRTMIRPJ	Barne Ministerioaren Gertakari Zibernetikoei Erantzuteko Zentroa, Polizia Judizialari laguntzeko
CSNU	Nazio Batuen Segurtasun Kontseilua
CTE	Atzerriko borrokalari terroristak
CVE	*Common Vulnerabilities and Exposures*
D	
DANA	Depresio isolatua maila altuetan
DDoS	*Distributed Denial of Service*
DGAVT	*Terrorismoaren Biktimei Laguntzeko Zuzendaritza Nagusia*
DGPCE	Babes Zibileko eta Larrialdietako Zuzendaritza Nagusia
DGPLACE	Energia planifikatzeko eta koordinatzeko Zuzendaritza Nagusia
E	
EAV	Abiadura handiko ontziak
ECCC	Zibersegurtasuneko Eskumenen Europako Zentroa
ECIak	Baterako ikerketa-taldeak
EDIP	Europako defentsa-industriaren inguruko programa
EDMO	Europako baliabide digitalen behatokia (ingelesezko siglak)
EES	Sarrera eta irteera sistema (ingelesezko siglak)
EMPACT	Delitu-mehatxuen aurkako Europako diziplina anitzeko plataforma
EMSA	Europako Itsas Segurtasun Agentzia
ENAIRE	Espainiako aireko trafikoaren kudeaketaz eta kontrolaz arduratzen den Espainiako erakunde publikoa
ENESA	Nekazaritza aseguruen estatuko erakundea
ENIA	Adimen artifizialaren estrategia nazionala
ENFSI	Auzitegi-institutuen Europako sarea
ENISA	Zibersegurtasunerako Europako Agentzia
ENS	Segurtasun Eskema Nazionala
EPF	Bakeari laguntzeko Europako funtsa
EPPO	Europako Fiskaltza (ingelesezko siglak)

ERICC	Klima-aldaketak Espainian eragindako arriskuen eta inpaktuen ebaluazioa
ESA	Europako Espazio Agentzia (ingelesezko siglak)
ESPDEF	Defentsa Ministerioaren larrialdi informatikoei erantzuteko taldea
EUAM Ukraine	Europar Batasunaren aholkularitza-misioa Ukrainan
EUCRA	Klima-arriskuen Europako ebaluazioa
EUDA	Drogen inguruko Europar Batasuneko Agentzia
EUMAM-UA	Ukrainari esparru militarrean laguntzeko misioa
EUROPOL	Europako Polizia Bulegoa
ESPII	Nazioarteko garrantzia duen osasun publikoko larrialdia
EU SDI GoG	Europar Batasunaren ekimena segurtasunaren eta defentsaren arloan, Afrika mendebaldeko herrialdeei, Gineako Golkoan daudenei, laguntzeko
EUSPA	Europar Batasunaren Espazio Programarako Agentzia
F	
FAO	Elikadura eta Nekazaritzarako Nazio Batuen Erakundea
FCSE	Estatuko segurtasun indar eta kidegoak
FIES	Nazioarteko egonkortze indarra
FIMI	Informazioaren manipulazioa eta atzerriko injerentzia
FMA	Fenomeno meteorologiko kaltegarriak
FNO	Mendebaldeko Niloko sukarra
FRONTEX	Mugetako eta Kostaldeetako Guardien Europako Agentzia
FUAES	AESen indar bateratua
G	
GADE	Hondamendiei eta larrialdiei buruz aholkatzeko taldea
GEI	Berotegi-efektuko gasak
GIF	Baso-sute handiak
GNL	Gas natural likidotua
GRULAC	Latinoamerikako eta Karibeko herrialdeen taldea
H	
HPS	Segurtasuneko gaikuntza pertsonalak
HSEM	Enpresaren segurtasuneko gaikuntza
HTF	*Homegrown Terrorist Fighter*
I	
IA	Adimen artifiziala
IC	Azpiegitura kritikoak
ICC	*International Maritime Bureau*
ICS	Industria-kontroleko sistemak (ingelesezko siglak)
IDAEA	Ingurumen Diagnostikorako eta Uraren Azterketetarako Institutua
I+G+b	Ikerketa, Garapena eta Berrikuntza
IEO	Espainiako Ozeanografia Institutua
IGAE	Estatuko administrazioaren esku-hartze orokorra
IGME	Espainiako Geologia eta Meatzaritza Institutua
IGN	Geografia Institutu Nazionala
INAP	Herri Administrazioaren Institutu Nazionala
INCIBE	Espainiako Zibersegurtasuneko Institutu Nazionala
INTA	Teknika Aeroespazialaren Institutu Nazionala

INTERPOL	Polizia Kriminalaren Nazioarteko Erakundea
IPCC	Klima aldaketari buruzko Gobernu arteko panela
ISAC	Informazioa Trukatzeko eta Aztertzeko Zentroa
ISCIII	Karlos III.a Osasun Institutua
ISKP	Khorasan probintziako estatu islamikoa
IVA	Balio Erantsiaren gaineko Zerga
J	
JAI	Justizia eta Barne-arazoak (EBko Kontseiluarenak)
JCO	*Joint Commercial Operations*
JIMDDU	Defentsa Materialak eta Erabilera Bikoitzeko Teknologiak Salerosteko eta Kontrolatzeko Ministerio arteko Batzordea
JNIM	Islama eta musulmanak babesteko taldea
L	
LAVEMA	Arma kimikoak egiaztatzeko laborategia
LULUCF	Lurzoruaren erabilera, lurzoruaren erabileraren aldaketa eta basogintza
M	
MAUEC	Kanpo Arazoetarako, Europar Batasuneko eta Lankidetzako Ministerioa
MCCE	Ziberespazioko Aginte Bateratua
MENA	Lagundu gabeko adingabe atzerritarrak
MITECO	Trantsizio Ekologikorako eta Erronka Demografikorako Ministerioa
MITMA	Garraioko, Mugikortasuneko eta Hiri Agendako Ministerioa
N	
NMCSCUI	Urpeko Azpiegitura Kritikoen Segurtasunerako NATOren Itsas Zentroa
NPS	Substantzia psikoaktibo berriak
NEBK	Nuklearra, Erradiologikoa, Biologikoa eta Kimikoa
O	
OACI	Nazioarteko Abiazio Zibilaren Erakundea
OAV	Aire-istripuen biktimei laguntzeko bulegoa
OCC	Zibersegurtasuna Koordinatzeko Bulegoa
OCDE	Ekonomia Lankidetza eta Garapenerako Erakundea
OCHA	Gai Humanitarioak Koordinatzeko Nazio Batuen Bulegoa
OEA	Amerikako Estatuen Erakundea
OEPM	Espainiako Patente eta Marken Bulegoa
OIEA	Energia Atomikoaren Nazioarteko Erakundea
OMM	Munduko Meteorologia Erakundea
OMS	Osasunaren Mundu Erakundea
ONAC	Zientzia Aholkularitza Bulego Nazionala
ONDOD	Gorroto Delituen aurkako Bulego Nazionala
ONG	Gobernuz Kanpoko Erakundea
ONRED	Salaketa elektronikoak jasotzeko Bulego Nazionala
ONS	Segurtasun Bulego Nazionala
ONUCT	Terrorismoaren Aurkako Nazio Batuen Bulegoa
ONUDD	Droga eta Delituaren aurkako Nazio Batuen Bulegoa
OPAQ	Arma Kimikoak Debekatzeko Erakundea
OPE	«Itsasartea zeharkatzea» operazioa

OTAN	Ipar Atlantikoko Itunaren Erakundea
OTPCE	Proba Nuklearrak Guztiz Debekatzeko Itunaren Erakundea
P	
PAC	Ukrainarentzako laguntza-pakete integrala
PACIAC	Arrantza jardueren kontrol integralerako urteko plana
PAIC	Ekintza-plan integral bateratua
PCM	Eskuzko kontrol-postuak
PADE	Aholkularitza-protokoloa hondamendi eta larrialdien aurrean
PENTRA	Gizakien salerosketaren eta esplotazioaren aurka borrokatzeko plan estrategiko nazionala
PERTE	Ekonomia aeroespaziala berreskuratu eta eraldatzeko proiektu estrategikoa
PESCO	Lankidetza egituratu iraunkorra
PFNA	Armen foku-puntu nazionala
PGA	Ekintza plan orokorra
PGRI	Uholde -arriskuak kudeatzeko planak
PLAEP	Etika profesionalaren ekintza plana
PLEGEM	Estatuko larrialdi plan orokorra
PNACC	Klima aldaketara egokitzeko plan nazionala
PNIEC	Energiaren eta klimaren plan nazional integratua
PNNSC	Zibergertakarien jakinarazpen eta jarraipenerako plataforma nazionala
POCak	Aitatasun operatibo bateratuak
PQC	*Post-Quantum Cryptography*
PRTR	Berreskuratze-, eraldatze- eta erresilientzia-plana
PTA	Programa teknologiko aeronautikoa
PTE	Programa teknologiko espaziala
PURL	*Prioritised Ukraine Requirements List*
Q	
QRA	*Quick Reaction Alert*
R	
RAN	Babes zibileko alerta-sare nazionala
RASVE	Albaitaritzako osasun alerta sarea
RECAPI	Industria ekoizpenerako gaitasun nazionalen erreserba estrategikoa
RE-LAB	Alerta Biologikoko Laborategien Sarea
RENFE	Espainiako Trenbide Sare Nazionala
RNB	Errenta nazional gordina
RNS	Zibersegurtasunaren inguruko operazio-zentroen sare nazionala
RESI	Nazioarteko Osasun Araudia
RSN	Sare sismiko nazionala
S	
S3TOC	Espazioaren Zaintza eta Jarraipenerako Espainiako Zentroa
SAIH	Informazio hidrologikoko sistema automatikoak
SASEMAR	Itsas Salbamenduko Espainiako Elkartea
SAT	Alerta goiztiarreko sistema
SEAE	Kanpo harremanetarako Europako zerbitzua

SCOMCE	Ziberespazioan borroka-sistema bat lortzeko ziberespazioaren aginte bateratua
SDA	Eskuratze-sistema dinamikoak
SGEN	Energia nuklearreko Zuzendariordetza Nagusia
SGSIC	Segurtasunerako informazio eta komunikazio sistemen Idazkariorde Nagusia
SGAD	Administrazio digitalaren Idazkaritza Nagusia
SEPRONA	Natura babesteko zerbitzua
SETELECO	Telekomunikazioen eta azpiegitura digitalen Estatu Idazkaritza
SI	Inteligentzia Zerbitzuak
SIGE	Larrialdiak Kudeatzeko Sistema Integratua
SIVE	Kanpoko zaintza-sistema integratua
SNCA	Iruzurraren aurkako koordinazio zerbitzu nazionala
SNCZI	Uholde-eremuen kartografia-sistema nazionala
SOC	Zibersegurtasuneko Eragiketa Zentroak
SST	*Space Surveillance and Tracking*
STENFOR	*Forum of Strategic Trade Enforcement*
STRA	Mehatxu espazialei erantzuteko arkitektura (ingelesezko siglak)
T	
SVICA	Aireko zaintza- eta kontrol-sistema
TIC	Aireko zaintza- eta kontrol-sistema
TNP	Informazioaren eta Komunikazioen Teknologia
TPCEN	Nuklearrik Ez Ugaltzeko Tratatua
TTP	Entsegu Nuklearrak Erabat Debekatzeko Tratatua
U	Taktikak, teknikak eta prozedurak
UAS	*Unmanned Aircraft Systems*
UAV	*Unmanned Aerial Vehicles*
UDCG	*Ukraine Defense Contact Group*
EB	Europar Batasuna
UIT	Nazioarteko Telekomunikazio Batasuna
UME	Larrialdietako Unitate Militarra
UNECI	Legez kontrako edukiak kentzeko unitate nazionala
UNIFIL	Nazio Batuen bitarteko indarra Libanon
UNRWA	Palestinako errefuxiatuentzako Nazio Batuen Agentzia
UCPM	Europako babes zibileko mekanismoa (ingelesezko siglak)
USI	Ukraine Support Instrument
UVR	Arriskuen ebaluaziorako unitatea
Z	
ZEE	Ekonomia eremu esklusiboak
V	
VoTAN	Terrorismoaren biktimen elkarteen sare globala

DSN

www.dsn.gob.es